

quid. Bonus hō de bono
theſ. uo cordis ſui p̄fert
bona. im. lus hō uo de ma
lo t. eſauo p̄fert mala.
Tūc autē dicit dñs: qm̄ om̄e
uō oca ſum quod locuti
sūt hōies. reddent ta
gem deo in die iudicij.
Ex uerbis em̄ tuis iusti
ficaberis: et ex opibz tuis
condempnaberis.

Ites: Que
p̄cis ſūt ſectemur.
et que edificatiōis ſunt
in uicem custodiamus.
Noli propter eſcam: de
ſtruere opus dei. Oīa qui
p̄m mūda ſūt: ſc̄ malū
eſt hōm̄ qui p̄ſedūculū
manducat. bonū eſt nō
manducare carnem et nō
bibere uinū. neq; in quo
fiat̄ tuis offenditur.
aut ſcandalizatur aut i
firmatur. Tu fidem quā
habeſ pones tēmetipſum.
habe coram deo. In xp̄o ih̄u
domino nō.

In illo t̄: Interrogatus
ih̄s a phariſeis qm̄ uenit
regnū dei. reſpondit eis
et dixit. Non uenit regnū

dei cū obſeruatiōe: neq;
dicent ecce hic aut ecce il
lic. Ecce em̄ regnū dei
intra uos eſt. At ait ad di
cipulos ſuos. Venient di
es qm̄ deſideretis nūc un
um diem filij hōm̄s: et
nō uidebitis. Et dicent uo
bis. ecce hic ecce illic. Nō
ſcite uer: neq; ſedem. Nā
ſicut fulgur chorū: tans
de ſub celo ita que ſub celo
ſūt fulget: ita erit filius
hōm̄s in die ſua. Primū
autē oportet illū multa pa
ti: et reprobari a gētiatōne
hac. Et ſicut factū eſt i
diebus noe: ita erit i m̄
diebus filij hōm̄s. Ede
bant et bibebant: uxores
ducebant et dabantur ad
nuptias uſq; in diem qua
intrauit noe i archam. et
uenit diluuiū et p̄didit
om̄es. Similiter ſicut factū
eſt in diebus loth: edebant.
et bibebant. emebant et iu
debant. plantabant et edi
ficabant. Qua die autē exiit
loth a ſodomis pluit ignem
et ſulphur de celo. om̄es
p̄didit. Scdm̄ hec erit: qua

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is faint and mostly illegible due to fading and the texture of the paper.

№ 2872



9.14.94



224718 III

HT, 1,374 m 2872

Opus preclarissimum Ep[iscop]arum deuotis-
simi beatissimiq[ue] Bernardi primi Clare-
uall[ensis] abbatis. q[ui] emendate castigatus
Feliciter incipit.

Ex Bibliotheca I. R. I. Comitis

Glogovia Superioris.

Miraculum de prima Epistola

Rater robertus sancti viri monachus et scdm carnem propinquus in adolescentia sua quorundam psuasionem deceptus cluniacum sese contulerat. Venerabilis autem pater posteaq̃ aliquādiu dissimulauit eundem fratrem statuit per epistolā reuocare.

Quo dictante venerabilis yvillhelmus rieuallis postea monasterij primus abbas in membrana scribens eandem excipiebat eplam. Erant autem pariter sub d'no sedentes. Ad dictandum quippe secretius septa monasterij egressifuerant. Subito autem inopinatus ymber erupit: et is qui scribebat sicut ipso referente didicimus cartam reponere voluit. Ad quez pater sanctus opus inquit dei ē scribere ne timeas. Scripsit g̃ eplam in medio ymber sine ymber. Cū enī vndiq̃ plueret cartā expositam virtus operuit caritatis: et que dictabat epistolaz sedulam quoq̃ pariter conseruabat. Et hec quidem epistola ob tam grande miraculum in codice epistolarum eius a fratribus non imerito prima est ordinata.



224718/n

Incipit epla sacti Bernardi Clara
renallis abbatis ad Robertum ne
potem suū: qui de ordine Cisterciē
si transferat ad Cluniacensem.

Epistola prima.

Atis et plus
q̄z satis fultū

nui dilectissime fili. R. si for
te dei pietas et tuam per se et
meā p te aniam dignaret inuifere: tibi scz in
spirādo salutarē cōpunctionē: mibi qz d tua
salute leticiā. Sed qm̄ vsqz adhuc frustratū
me cerno ab expectatiōe mea: iam nō valeo
tegere dolorē meū: anxietatez reprimere: dis
simulare tristitiā. Unde et contra iuris ordi
nē cogor reuocare lesus: euz qui me lesit: spe
tus requirere cōtemptorē: iniuriā passus in
iuriatori satisfacere: rogare deniqz a quo ro
gari debuerā. Dolor quippe nimius nō deli
berat: nō verecūdatur: nō cōsultat rationem
nō metuit dignitatis damnū: legi nō obtem
perat: iudicio nō acquiescit: modū ignorat:
et ordinē: id omino et solūmodo satagēte ani
mo: quo vel careat qd se dolet habere: vlt ha
beat quo se dolet carere. At inquis: nec lesi
quēpiā nec spreui: sed spretus poti⁹ ego: ac
multipharie lesus: tm̄ fugi malefactorē meū.
Cui iniuriā feci: si iniurias fugi? An nō expe
dit cedere psecutori q̄ resistere: fugere feriē
tem: q̄ refer: re? Recte. Assentio. Nō vt cō
tendere cepi hec: sed vt cōtentionē dirimerē.
Fugere psecutionē non est culpa fugiētis: s̄
psequētis. Nō cōtradico. Omitto qd factū
est: nō requiro cur: vel quō factū est: culpas
nō discutio: nō retracto causas: nō recordor
iniurias. Solent em̄ hec magis instigare: q̄
mitigare discordias. Solū qd inibi magis ē
cordi: loquor. me miserū quod te careo: qd te
nō video: qd sine te viuo: p quo mori: mibi
viuere est: sine quo viuere: mori. Nō igit q/
ro cur abieris: sed qd iam non redieris: que
ror. Nō causas discessionis: sed moras cau
sor regressionis. Veni iterum et pax erit. Re
uertere et satisfactum est. Redi inqz redi: et
letus cantabo. mortuus fuerat et reuixit: pe
rierat et inuētus ē. Fuerit certe mee culpe qd
discessisti: delicato quippe adolescētulo: au
sterus extiterā: et tenerū: durus nimis inhu
mane tractaui. Ihinc em̄ et p̄ns quondam ad
uersum me: quantū memi murmurare sole
bas: hinc et nūc sicut audiui etiam absenti de
rogare nō cessas. Nō tibi imputez. Idossem

forſitan excuſare et dicere: qz ſic laſciui pueri
cie motus coercendi erant: ac rudibus annis
debeant aſpera illa diſcipline diſtinctionis
initia: ſcriptura atteſtante q̄ ait. Percute fili
um tuū virga: et liberabis animā eius a mor
te. Et rurſum: Quos em̄ diligit dñs corripit
flagellat aut omnē filium quē recipit. Et illd.
Vtiliora ſunt verbera amici: q̄ oscula inimi
ci. Sed fuerit vt dixi mee culpe quod diſceſ
ſiſti: ne dum de reatus ppetratione contem
ditur: emēdatio retardet. At vero vel hic p
culdubio incipiet eſſe et tue: ſi nō p̄cas peni
tenti: indulgeas cōſtenti: quia potui quidez
aliquando in aliquib⁹ fuiſſe erga te indiſcre
tus: ſed certe nō maliuolus. Qz ſi et in futuro
hanc ipſam indiſcretionē meam ſuſpectū ha
bes: noueris me iam me non eſſe: quia nec te
forte qd fuiſti. Abutatus mutatū inuenies:
et quē ante metuebas magiſtrū: comitē am
plexare ſecurus. Itaqz ſiue mea culpa recel
ſeris vt tu putas et ego non excuſo: ſiue tua
vt multi putāt. Et ſi ego nō accuſo: ſiue mea
ſimul et tua quod ego magis puto: ex hoc iā
ſi redire rēnueris: ſolus p̄fecto inexcuaſabilis
eris. Vis ab omni culpa liber eē? Reuertere
ſi tuā agnoſcis: ignoſco. Ignosce et tu mibi
vbi meā agnoſco. Alioquin: aut tibi nimis in
dulges: qui tuāz culpā et agnoſcis et diſſimu
las: aut mibi inimis immiſericors es: an nec
ſatiſfacienti ignoſcendū putas. Jam ſi redire
recuſas: aliā quere occaſionē: vnde falſo blā
diariſ cōſcientie tue: quia nō erit vltra quod
formidare debeas de rigore diſtictōis mee.
Neqz em̄ formidandū eſt: qd futur⁹ ſim p̄e
ſenti formidoloſus: cui adhuc abſenti iam to
to ſum corpe pſtratus: totus aſtrict⁹ viſſeri
bus. Humilitatē exhibeo: caritatē pmitto: et
tu times? Intrepidus veni: quo te vocat hu
militas: p̄trahit caritas. Securus accede. ta
libus p̄uentis obſidibus. Fugiſti ſeuum: re
uertere ad manſuetū. Reuocet te mea leni
tas: cuius ſeueritas effugauit. Vide fili qua
te cupiā duci: non ſpiritu ſeruitutis iterū in ti
more: ſed ſpiritu adoptionis filiorum: in quo
clamare et tu nō cōfundariſ abba pater: cau
ſam vtiqz tanti doloris mei: non nimis apud
te: ſed blandimētis: p̄cib⁹: nō terrorib⁹ agēs.
Alius forſitan aliter tēptaret. Et vere quis
alius non magis diſcuteret regum: et incute
ret metum: nō opponeret votū: et pponeret
iudiciū: non argueret inobedientie: non indi
gnaret apoſtaſie: quod de tunicis ad pellici
as: de oleribus ad delicias: quod deniqz ad
diuitias de paupertate transferiſ. Sed ego
nouī animū tuū: qui facilius poſſit amore fle

p 2011. 13.

Deb. 12.

eti q̄ timore compelli Deniq; quid necesse ē
 b is pungerē nō recalcitrantē: valde timidus
 magis exterrere: per se satis erubescētē cō/
 fundere amplius: cui sua ratio magister: cui
 ppria d̄scictia virga: et ingenita verecundia
 lex discipline est: Qd si cui mirū videt: quō
 puer verecūdu: simplex: timorā: ausus fu
 erit p̄tra volūtātē fratrū: magistri imperiū:
 regulare decretū: suū deserere et votū ⁊ locū
 Qd̄ref etiā qd et dauid sanctitati subreptū
 sit: qd sapientie salomonis illusum: qd samp
 son fortitudine obuiatū. Qui prothoplaustū
 dolo captū expulit de patria felicitatis: quid
 mirū si tenero subripuit adolescentulo: in lo
 co horrois ⁊ vaste solitudinis: Huc accedit
 qd nec sicut illos babylonicos senes species
 decepit euz: nec sicut giezi pecunie amor: nec
 honoris ambitio: sicut iulianū apostatā: sed
 sefellit illum sanctitas: seduxit religio: pdidit
 auctoritas senioꝝ. Queris quō: p̄mo qui
 dem missus ē magn⁹ quidā p̄ior ab ip̄o p̄nci
 pe. s. abbate cluniacēse p̄oꝝ: foris qdē appēs
 in vestimētis ouīū: intrisec⁹ at lup⁹ rapax. De
 ceptisq; custodib⁹: estimantibus quippe ouē
 esse: ve ve admissus est sol⁹ ad solā: lup⁹ ad
 ouiculā. Nec refugit ouicula lupū: quē ipsa
 putabat ouein. Quid plura: attrahit: allicit:
 blandit: et noui euāgelij p̄dicato: cōmendat
 crapulā: p̄cimonīā damnat: voluntariā pau
 pertatē miserīā dicit. Zelunia: vigilias: silen
 tiū manuūq; laborē: vocat insanīā. E contra
 ociositatē cōtemplationē nūcupat: edacitatē
 loq̄citatē curiositatē: cūctā deniq; intempan
 tiā noiāt discretionē. Quā inquit delectat de
 us cruciatib⁹ nostris: Abl̄ precipit scriptura
 quēpiā sese interficere: Qualis vero religio
 est fodere terrā: siluā excidere: stercora com/
 portare: Nunquid nō snia veritatis ē: Qd̄i/
 sericordiā volo ⁊ nō sacrificiū: Et nolo mor/
 tē pctōis: sed magis vt ſuertat ⁊ viuat: Et
 beati misericordes qm̄ ip̄i misericordiā cōse/
 quent. At quid dō de cibos creauit: si non
 liceat manducare: At quid nob corpa dedit
 si phibeat sustentare: Deniq; qui sibi neq;
 cui bonus: Quis vnq; sanuz sapiēs: carnein
 suā odio habuit: Talib⁹ tandē allegatiōib⁹
 male credul⁹ puer: circūuent⁹ seducit: sedu/
 ctore sequit: cluniacū ducit: tondet: radit:
 lauat: exuit rusticanis: vetustis: sordidis: in
 duit p̄ciosis: nouis ac nitidis: ⁊ ita in cōuen/
 tiū suscipit. Sed cū quali putas honore: Cū
 quo triūpho: Cū quanta reuerētia: Desert
 ei sup omnes coetaneos suos: ⁊ tanq; victor
 redies a pugna: sic laudat pctōr in desiderij
 anie sue. Sustollit in altū: statu nō mediocri

Mat. 9.
 Ezech. 18.
 et. 33.
 Math. 5.

collocat: ita vt multis seniorib⁹ p̄lat⁹ sit ado
 lescens: Fauet blādif: cōgratulat ei vniuer/
 sa fraternitas: exultant omes tanq; victores
 capta p̄da qn̄ diuidūt spolia. O iesu bone: qd
 multa facta sunt p vnius animule p̄ditione.
 Cui⁹ ad hec q̄stumlibet robustū pectus non
 emollesceret: Cui⁹ interior q̄tūuis spiritual
 oculus non turbaret: Cui inter talia: ad suā
 liceat recurrere conscientia: Quis deniq; in
 tanta pōpa: vel veritatez valeat agnoscere:
 vel obtinere humilitatē: Qd̄ittit̄ interea p
 eo romā: aplica compellat auctoritas: et vt
 papa nō neget assensum: suggerit et infantes
 olim a parentibus oblatū fuisse monasterio.
 Nō fuit qui refelleret: nec em̄ p̄dictor ē expe/
 ctar⁹: iudicatū est de p̄te: abiudicatū absenti
 bus. Iustificati sunt qui iniuriā fecerūt: exci/
 derūt a cā qui passi sunt: absq; satisfactiōe ab
 soluit reus: firmat p̄uilegio crudeli nimīū de
 mēs snia absolutionis: quo reportato: cōfir/
 mare fluctuanti malafuasa stabilitas: secu/
 ritas dubitāti. Et hic tenor l̄raz: hec iudiciū
 summa: hec toti⁹ causē diffinitio: vt teneāt q̄
 tulerūt sileāt qui amiserūt. Inter hec aut̄ pe/
 atania p qua xps mortu⁹ ē: ⁊ hoc q; clunia/
 censes volūt. Fit p̄fessio sup p̄fessionē: voi
 uet qd nō soluet: pponit: qd nō tenebit. Et
 cū primū pactū irritū factū sit: in sc̄do gemia
 tur p̄uaricatio: ⁊ fit supra modū peccās pec/
 catū. Veniet veniet qui male iudicata reu/
 dicabit: illicite iurata cōfutabit. qui faciet iu/
 diciū iniuriā patiētib⁹: qui iudicabit in iusti/
 cia paupes: ⁊ arguet i equitate p mansuetis
 terre. Veniet p certo qui p p̄phetā minat:
 in psalmo dicēs: Cū accepero t̄ps: ego iusti/
 cias iudicabo. Quid faciet de iustis iudicijs
 qui ipsas quoq; iusticias iudicabit: Veniet
 inq; veniet dies iudicij: vbi plus valebūt pu
 ra corda: q̄ astuta verba: ⁊ conscia bona: q̄
 marsupia plena. Quidē iudex ille nec fall
 let verbis nec flectet donis. Tuum dñe iesu
 tribunal appello: tuo me iudicio fūo: tibi cō
 mitto causā meā. Dñe de sabbaoth qui iudi
 cas iuste et p̄bas renes ⁊ corda: cui⁹ oculi si/
 cut fallere nonult: ita falli nō p̄nt: tu vides:
 qui tua: vides: q̄ q̄rūt ⁊ sua. Tu nosti quib⁹
 ei viscerib⁹: i cūctis tēptatōib⁹ suis sp̄ affueri
 q̄tis p̄eo geitib⁹ aures tue pietatis pulsaue
 ri: q̄lit ad q̄q; illi⁹ scādala: pturbatiōes: mor
 lestias ego vrebar: ⁊ tor: quebar affligabar.
 Et nunc timeo ne frustra. p̄uto em̄ quantū
 exptus sum: adolecēt p se satis feruēt ⁊ in/
 solescenti: nec corpori talia expedire somēta
 nec menti illa glorie tēptamenta. Itaq; arbit
 meus dñe iesu de vultu tuo iudiciū meū p̄de

at oculi tui videant equitatē. Videant et in/
dicent quid potius stare debuerit: an votū
patris de filio: an filiū de seipso: p̄sertim cū fi-
lius aliquid mai⁹ deuouerit. Videat ⁊ famu-
lus tu⁹ legillatoꝝ noster benedictus: quid re-
gularius fuerit: vtrū quod factū est de infan-
tulo nesciente ipso: an quod ipse per se post/
modū prudens et sciens fecit: cū iam etatem
haberet: vt de se loqueret. Quāq; dubiū nō
sit: promissum illū fuisse. nō donatū. Nec enī
petitio quā regula precipit: p eo facta fuit a
parentib⁹: nec manus illi⁹ cum ipsa petitiōe
inuoluta palla altaris: vt sic offeret coram te
sribus. Ostendit deinde terra: que cum illo
⁊ p illo dicitur data fuisse. Sed si cū terra eū
receperunt cur nō ⁊ cum terra eum retinue-
runt? An forte requirebant magis datum q̄
fructum: ⁊ pluris estimata est terra q̄ ania?
Alioquin oblatus monasterio: quid quere-
bat in seculo. Nutriendus deo: cur exposi-
erat dyabolo: Quis christi: cur inuenta ē pa-
tere moribus lupi? Be seculo quippe: nō de
cluniaco: te teste roberte venisti cistercium.
Quesiisti: petisti: pulsaisti: s; p tui adhuc tene-
ritudine te licet inuito: dilatus es p bienniū.
Quo tempe patienter expleto: et absq; calū-
nia: tuis demum precibus: multisq; si memi-
nistis lachrymis: diu expectatam impetrasti
misericordiā: ⁊ quem satis desideraueras in-
gressum obtinuisti. Post hec per annū iux-
ta regulā in omni patiētia probatus: perseue-
ranter ⁊ sine querela cōuersatus: post annū
sponte professus. Tunc primū seculari veste
relecta: religionis habitū suscepisti. O insen-
sate puer: quis te fascinauit non soluere vo-
ta tua: que distinxerunt labia tua? An nō vt
ex ore tuo iustificaberis vel ex ore tuo condē-
naberis. Quid de parētis voto sollicitus es:
negligēs tui: cum ex ore tuo nō illius habeas
iudicari: tuorū non illius vota labiorū exigē-
dus sis? Et quid tibi frustra quispiā blandi-
tur de absolutione apostolica cui⁹ conscien-
tiam diuina ligatā tenet sententia? Nemo in-
quit mittens manū suā ad aratrum ⁊ respiciēs
retro: aptus est regno dei. Nunquid ⁊ hoc p
suadebunt non esse retro respicere qui dicūt
tibi euge euge? Filiole: si te lactauerint pecca-
tores ne acquiescas eis. Noli credere omni
spiritui: sint tibi multi necessarij: vnus autē
sit tibi consiliarius de mille. Tolle occasiōes
respue blandimenta: adulationibus claude-
aures: te interroga: de te quia tu te meli⁹ no-
sti q̄ alius. Attende cor tuū: discute intentio-
nem: consule veritatem: tua tibi conscientia
respondeat: cur abieris: cur ordinē tuū: cur

Luce: 9.

fratres: cur locū: cur me qui ⁊ tibi p̄pinqu⁹
carne: ⁊ p̄pinquior spiritu sum: deserueris.
Si vt arcus: vt rectius: vt p̄fecti⁹ viueres:
securus esto: quia nō retro aspexisti: s; ⁊ glo-
riare cum ap̄lo dicens. Que retro oblitus et
ad ea que ante sunt extēti⁹: sequor ad palmā
glorie. Sin alias: noli altū sapere: s; time: qm̄
(vt cū venia tui dixerim): quicquid tibi ain/
pli⁹ indulges in victu: vestituq; sup̄fluo: in
verbis ociosis: in vagatione licētiosa: ⁊ cu-
riosa q̄ videlicet p̄misisti q̄ apud nos tenui-
sti: hoc p̄culdubio retro aspicere est: p̄uari-
cari est: apostatare est. Et hec dico fili: nō vt
te confundā: sed vt tanq̄ filiū charissimū mo-
neā: quia ⁊ si multos habeas i christo peda-
gogos sed nō multos p̄res. Nā si nō dignaris
et verbo ⁊ exemplo meo in religione ego te
genui. Nutriui deinde lacte: quod solū ad/
huc puulus cape poteras: daturus ⁊ panē:
si expectares vt grādesceres. Sed heu q̄ p̄/
propere ⁊ intempestiue ablactatus es. Erve-
reo: ne totū qd fouerā blandimentis: robo-
rauerā adhortationib⁹: orationib⁹ solidaue-
ram: iā iamq; euanescat: deficiat: pereat: ⁊ lu-
geam nō tam cassi laboris damnuū: q̄ dama-
te sobolis casus mirabilē. Placet ne tibi: qd
alius nūc gloriē de te: qui nihil vtiq; labora-
uit in te? Simile mihi cōtingit quod ⁊ illi me
retrici apud salomonē: cui vicz paruul⁹ suus
ab altera que suum a se opp̄ssum extinxerat:
furtim sublatus est. Tu quoq; de sinu mihi
et vtero abscessus es. Ablatum gemo: repetō
violenter euulsum. Nō possum obliuisci vti-
scera mea. Quorū nimirū pte detracta nō mo-
dica nō pōt nisi torqueri p̄ reliqua. Verū/
tū quo tuo cōmodo qua tui necessitate h̄ nob̄
moliti sunt amici nostri: quorū manus sang-
uine plene sunt: quorū animā meā p̄trāsiuit
gladius: quorū dentes arma ⁊ sagitte ⁊ lin-
gua eorū gladius acur⁹? Nam vtiq; mihi si i
aliquo vnq; eos offenderā (quod vtiq; mihi
cōscius nō sum) plenā prorsus rependere vi-
cē. Mirū vero si nō plus talione recepi: si vi-
delicet tale aliquid in eos deliquisse potui:
quale nūc ab eis ptuli. Nā vt verū fatear: nō
os de ossibus meis: vel carnē de carne mea:
sed tulerunt mihi gaudiū cordis mei: fructū
spirit⁹ mei: coronā spei mee: ⁊ velut mihi sen-
tire videoꝝ anime mee dimidiū vt quid hoc?
Forte miseri sunt tui: ⁊ ceco cecum ducenti
indignantē ne perires post me: in suū te trā-
stulere ducatum. O molesta charitas: o du-
ra necessitudo: tantū tuam dilexere salutē: vt
in meā impingerent. Nisi me pempto: tu sal-
uari non poteras: Et vtinā ipsi te absq; me

p̄st. 3.

3. Reg. 3.

saluent. Utinā et si ego moriar: vel tu viuas
 Sed quid? Salus ergo magis in cultu vesti-
 um et ciborum est opulentia: quam in sobrio victu
 vestituque moderato? Si pellicie lenes et cali-
 de: si panni subtiles et preciosi: si longe mani-
 ce et amplum capucium: si opertorium siluestre
 et molle stamineum: sanctum faciunt: quid mo-
 ro et ego quod te non sequor. Sed hec infir-
 mantium sunt fomenta: non arma pugnantium
Mat. 11. Ecce enim qui mollibus vestiuntur: in domibus
 regum sunt. Unum et similia: nullum et pin-
 guia corporum militat non spiritui. Frixuris non
 anima saginat: sed caro. Multi in egypto fra-
 tres: multo tempe deo sine piscibus seruiunt.
 Piper: gingiber: cuminum: salvia: et mille hu-
 iusmodi species salsamentorum: palatum quidem
 delectant: sed libidinem accedunt. Et tu mihi
 in his securitatem pones: tu cum huiusmodi
 tutam duces adolescentiam: prudenter sobrieque
 conuersanti: satis est ad omne condimentum sal-
 cum fame. Qua sola non expectata: necesse est
 alias atque alias de nescio quibus succis extra-
 neis confici permutationes: que vix palatum re-
 parent: gulam puocent: excitent appetitum.
 Sed quid faciet inquis: qui aliud non potest?
 Bene. Scio quia delicatus es: et quod his as-
 suetus modo duriora non possis: sed quid si po-
 tes facere: ut possis? Queris quomodo? Surge: per-
 cigere: tolle oculum: exere vires: moue brachia:
 copiosas explica manus: exercitare in aliquo
 exstatim senties sola te appetere que famem tol-
 lant: non fauces demulceant. Reddet quippe
 saporibus rebus exercitum: quod tulit inertia. Multi
 qui respiciunt ociosus: post laborem sumes cum
 desiderio. Siquidem oculum parit fastidium: exer-
 citium famem. Fames autem miro modo dulcia red-
 dit: quod fastidium facit insipida. Olus: faba: pul-
 tes: panisque cibarius cum aqua: quiescenti qui-
 dem fastidio sunt: sed exercitato magne vide-
 tur delicie. Jam forte tunicis disuetus exhor-
 res nimirum eas: tam propter hyemis frigus: quam
Job. 6. propter estatis ardorem. Sed nunquid legisti Qui
 timet pruinam: veniet super eum nix: Vigilias ti-
 mes et ieiunia: manuumque laborem. Sed hec le-
 nia sunt: meditantibus flamas perpetuas. Reco-
 datio deinde tenebrarum exteriorum fecit non hor-
 rere solitudinem. Si futuram cogitas de verbis
 ociosis discussionem non valde displicebit silen-
 tium. Fletus eternus et stridor ille dencium ante
 cordis oculos reductus: pares tibi reddet mat-
 tam et culcitram. Denique si torum de nocte (quod
 regula precipit) bene ad psalmos vigilaueris
 nimis durus erit lectus: qui quiescere non dormias
 si tamen in die quantum pressus es manibus labora-
 ueris durus erit cubitus quem libenter non comedas.

Surge miles christi surge: excutere de puluere
 reuertere ad prelium unde fugisti: fortius pro fu-
 ga preliatur: gloriosius triumphatur. Habet qui-
 dem christus multos milites qui fortissime cepe-
 runt: steterunt: vicerunt: paucos autem qui de fu-
 ga pueri: rursus se piculo ingesserint quod de-
 clinauerant: rursus fugarint hostes quos fu-
 giebant. Et quod omne rarum preciosum: gaudeo te
 illis posse esse qui quanto rariores: tanto appa-
 rebunt gloriosiores. Alias autem si multum timi-
 dus es: cur vel times ubi non est timor: non autem
 times ubi magis est timendum? An quod fugisti
 ex acie: putas te manus hostium euasisse? Libe-
 rit te insequitur aduersarius fugientem: quam susti-
 neat repugnantem: et audacius insistit a tergo quam
 resistat in facie. Securus nunc plectis armis:
 capis matutinos somnos: cum illa hora christus re-
 surrexerit: et ignoras quod exarmatus et tu timi-
 dior: et hostibus minus timendus sis? Armatorum
 multitudo circumualuerit domum: et tu dormis?
 Jam ascendunt aggeres: iam dissipantur sepes: iam
 irruunt per posticum. Tutius ne est ergo tibi ut
 te inueniant solus quam cum aliis: nudum in lectu-
 lo quam armatum in campo: expergiscere: sume ar-
 ma: et fuge ad comilitones tuos: quos fugies
 deserueras: ut qui te ab eis disiunxerat: ipse
 te denuo timor iungat. Quid armorum refugis
 pondus et asperitatem delicate miles? Aduer-
 sarius instans et circumuolantia spicula faciet
 clipeum non esse oneri: lorica non sentiri vulga-
 leam. Et quidem subito precedenti de umbra
 ad solem: de ocio ad laborem: graue cernit om-
 ne quod incipit. Sed cum ab his diffuiscere et
 ad illa se paulisper assuiscere cepit usus: tol-
 lit difficultatem inuenitque facile esse: quod im-
 possibile ante putauit. Solent etiam fortissimi
 milites: audita buccina ante congressum trepi-
 dare. At ubi ad prelium ventum fuerit: spes vi-
 ctorie et timor ne vincant reddit intrepidus.
 Quid vero tu trepidas: quem fratrum unanimi-
 tas armorum circummuniet: cui angeli assistent
 a latere: quem dux belli christus preibit: suos
 animas ad victoriam: et dicens. Confidite ego
 vici mundum. Si christus pro nobis quis contra nos
Job. 16.
Ro. 8. Securus potes pugnare ubi securus es de
 victoria. O vere tuta pro christo et cum christo pu-
 gna: in qua nec vulneratur: nec prostratur: nec con-
 culcatur: nec miles (si fieri possit) occisus frau-
 daberis a victoria: tantum ne fugias: sola cau-
 sa qua perdere possis victoriam fuga est. Fu-
 giendo potes illam amittere: moriendo non potes
 et beatus si pugnando moriaris: quod mortuus mori
 coronaberis. Vel autem tibi si declinando pugnam
 perdis et victoriam simul et coronam. Quod ipse querit
 a te fili dilectissime: qui iudicio de his me-

is lris maioribz tibi hz inferre damnationem
si nullā ex eis in te reperit emendationem
**Ald fulconē lingonensem postea
archidiaconū. Epistola. II.**

One indolis

adolescēti fulconi: frater bern/
ard⁹ pctōr. Unde letari i adole/
scētia. vnde in senectute nō pel/
niteat. Nō miroz si mireris: sed miro: si non
mireris. Unde mihi ad te scribere vellē ciuē
rusticus: scolasticum monachus: cum nulla
hinc tibi occasio necessaria occurrat: nulla se
ratio patēs oīdat. At si attenderis qđ scrip/
tū legis sapientibz⁹ et insipientibz⁹ debitor sum

No. 1.
1. Cor. 13.

et ilico: caritas nō qrit que sua sunt: forsitan
intelliges: quicquid illa iusserit: non eē psum/
ptū. Caritas em ad te obiurgandū me cōpu/
lit: q̄ tibi cōdolet: q̄ quis non dolenti: que tibi
miseret: licz nō miserabili. Et inde magis do/
let qđ cū sis dolēdus nō doles: et inde magis
miseret: qđ cū miser sis: miserabil nō es. Nec
frustra forsita tibi cōpatit: dūmodo patiēter
tu audias vnde cōpatiat. Vult te tuum sen/
tire dolorē: vt iā nō habeas vñ dolere: vult
te tuā scire miserā: vt incipias miser non esse.
O bona mī caritas: q̄ siue foueat infirmos:
siue exerceat puectos: siue arguat inquietos
diuersis diuersa exhibens: sicut filios diligit
vniuersos. Cū te arguit mitis est: cū blandi/
tur simplex ē. Pie solet sentire: sine dolo mul/
cere: patienter nouit irasci: hu militer indig/
nari. Ip̄a est: q̄ hoīm mī et angeloz: nō solū
q̄ in terris: sed etiā q̄ in celo sunt pacificauit.
Ip̄a ē que deū homi placans: hoīem deo re/
cōciliauit. Ip̄a est mī fulco: q̄ fratres illos cū
quibz olim dulces capiebas cibos: habitare
facit vñ? moris in domo. Ihec talis tanq̄ ho/
norabilis mater: a te se querit offensaz expo/
stulat salē. Lesa tñ non puocat: sed spretate
reuocat: ostendēs tibi i te se vacit scriptū eē.
Caritas patiēs est: benigna est. Licet lesa li/
cet offensa: si cōuersus fueris ad illam: obuia/
bit tibi quasi mater honorificata. Contēptus
oblita sui: ruet in amplexū tui gaudens quez
pdiderat eē inuentū: qui mortuus fueras vi/
uū. Sed in quo inquis lesi: in quo cōtempsi?
Audi. In eo pculdubio qđ te quē i sinu suo
lacte nutriendū materno susceperat: añ tem/
pus ablactasti: qđ exptam lactis dulcedinez
in quo posses crescere in salutē: tā leuē q̄ ce/
leriter exsufflasti. O puer insensate. O puer
magis sēsū q̄ etate: quis te fascinoit a bene
incepto itinere tā cito discedere? Auunculus

1. Cor. 13.

inquis. Sic adā quondā vxorem vxor ser/
pentē: ad excusandas excusatiōes in pctis p/
tendebāt. Uterqz tñ sue culpe dignā excipit
sniam. Nolo decanū accusēs: nolo te p illum
excuses. Inexculpabil em es. Illius culpa
tuā nō excusat. Quidnā ille fecit? Nunquid
terapuit: nunquid vim intulit? Rogauit: nō
ligauit. Blandiēdo attraxit: non violentē tra/
xit. Quis te cogebat credere blandienti: assē/
tire attrahenti? Ille sua nondum reliquerat
q̄ mirū si te qui suus eras requirebat: Si ag/
nū de grege: vitulū de armēto: cū pdit requi/
rit et nemo causat: te quoqz qui multis ouibz
vel vitulis apud eū pluris es: ademptū
si repetit quis inde miret? Siquidē nō vsur/
pat illam sibi pfectionē de qua dicit. Si q̄s ab/
stulerit tua ne repetas. Repetebat ergo suūz
qui sua adhuc tenebat. At tu qui iā scīm spre/
ueras secularē seq̄ debebas: Fugit ouis tre/
mebūda veniente lupo. Abscōdit se colūba
tremēs: accipitre viso. De cauernula sua mus/
esuriens exire non audeat: ambiente catto. Et
tu cū videbas furē currebas cū eo. Nā quid
aliud quā furē dixeris: qui p̄ciosā xp̄i marga/
ritā. i. aiām tuā furari nō dubitauerit. Vole/
bā si possem illi⁹ errorē dissimulare ne odiūz
et nullū fructū cōsequeretur ex veritate. Sz nō
potui: fateor intactuz transire quem vsqz ad
hanc diē cōperi spūsancto p viribz⁹ restitisse.
Nā qui manū nō retinet a malo qđ pōt: licet
qñqz frustret effectus: nō minus culpā affel/
ctus. In me certe feruorē nouiciū extingui/
re voluit: sed deo gratias nō valuit. Altero
quoqz nepoti suo Guirrico cognato tuo mul/
tū restitit. Sed quid nocuit: imo plurimū p/
stitit. Destitit inuitus tandem senex auūcul⁹
a persecutione: extitit inuictus puer nepos
gloriosior de temptatione. Sed heu quomō/
te vicit: qui illū vincere nō potest. Aut quo/
mō qui te vicit ab illo supatus ē? Nūquid te
fortior ille? Nūquid prudērior? Certe qui an/
tea vtrūqz nouerāt Guirrico fulconē pferē/
bant. At postqz ventū est ad bellum exit⁹ in/
dicauit hoīm errasse iudiciū. Ibi probdoi/
lor fugit qui pferēbāt vbi fortiter vicit qui i/
ferior credebāt. Sz quid de auūculi dīcā ma/
licia: q̄ a xp̄i militia retrahit nepotes suos:
vt secū trahat ad inferos? Ita ne solet beare
amicos: Quos xp̄s vocat secū i eternū man/
suros: auūcul⁹ reuocat secū i eternū arsuos
miro: si iāz christus ei non irascitur et dicat.
Quotiens volui congregare nepotes tuos: Mat. 23
quēadmodū gallina congregat pullos suos
sub alas: et noluit. Ecce relinquetur tibi do/
mus tua deserta christus dicit. Sinite par/ Mat. 19

Luce: 6.

uulos venire ad me: talium enim est regnum celorum. Auunculus? ait. Si uide nepotes meos ut ardeant mecum. Christus? dicit mei sunt: mihi debent seruire: sed oportet inquit auunculus? eos mecum pascere. Christus? dicit mei sunt: ego illos redemi: sed ego inquit auunculus? eos nutruui. Tu qui? dicit Christus? illos nutristi: sed panem meo non tuo ego uero redemi: non sanguine tuo: sed meo. Sic carnalis auunculus contra premissum spirituum per nepotes certat: quos dum bonis cupit onerare: frenis celestibus exhereditat. Christus tamen non rapinam arbitrat? si nos quos fecit et redemit sanguine proprio ad se uenientes colligerit: iuxta quod ante promiserat: et eum qui uenit ad me non eiciam foras fulconi primo pulsanti letus aperuit letis amplexibus? letum exceptum quid plura? Aeterne homines exiit: non induitur. quod solo nomine extiterat moribus? et uita canonice perficitur. Fama uolat. Bonus odor christi rei nouitas circumquaque diffusa peruenit ad aures auunculi. Quid ergo faceret carnalis nutritus? quia carnis quam nutrierat: quam carnaliter amabat solacium perdebat? Et si alijs fuit res illa odor uite ad uitam: sed non illi: quare? quia anima? **1. Cor. 1.** lis homo non precipit ea que sunt spiritus dei. Stulticia enim illi uidetur. Nam si spiritum christi haberet: non tam de carne doleret: quam gauderet de spiritu: sed quia terrena non que sursum sunt sapiebat: turbatus et tristis: tale aliquid fecit uoluerat. Quid audio? Ue mihi a quanta spe cecidi. Sed quid? Debet ne stare: quicquid absque meo consilio absque mea licentia fecerit: Quod ius: que lex: que iusticia: que ratio: ut quem ex utero nutriendum suscepi: aliter fruat? adulto? Ita aspersus canis. Heu uite mee reliquum expendam cum merore: quia me deseruit baculus senectutis mee. Heu mihi si hac nocte expetitur a me anima mea: que paucius erunt: propinqua mea plena eructantia ex hoc in illud: oues mee festose abundante: in egressibus suis: boues mee crasse cui remanebunt. Predia: prata: domus argentea uasa et aurea: cui congregata sunt: Beneficiores quosque ac questuosiores ecclesie mee honores adquisieram mihi reliquos et si non licebat habere spe tamen in fulcone tenebam. Quid igitur faciam? Propter illud unum: tot et tanta perdam? Nam quicquid sine illo possideri: amisisse me iudico. Qui potius? et ista retinebo et illud reuocabo si posco. Sed quid? Factum est: auditum est. Quid factum est non potest non fieri: quod auditum est celatum esse non poterit. Fulco canonicus est regularis: si reuertitur ad seculum: notabilis erit et infamis sed tolerabilis? est hec audire de illo: quam uiuere sine illo. Cedat ergo nunc honestas utilitati: pudor ne cessitati. Malo non perire necundie pueri: quam

miserabiliter subiacere tristitie. Acquiesces itaque consilio carnis: rationis oblitus et legis tanquam leo paratus ad predam: et sicut leena rapto catulo rapiens et rugiens: sacra non ueritas sanctorum irrupit habitaculum: in quo tirunculum suum christus absconderat a contradictione linguarum: postmodum amixturus consortio angelorum. Querit ac flagitat reddi sibi nepotem suum: queritur et clamat iniuste se ab illo relictum: christo reclamante et dicente. Quid agis? **Actu. 9.** miser? quid furis. Quid me persequeris? Non sufficit tibi quod tuam: tuoque exemplo multorum mihi animas tuleris: si non etiam hunc ausu sacrilego rapias de manu mea? Non timeas tu futurum iudicium? An contemnis terrorem meum? Cui hoc facis? Cui bellum indicis? Terribili utique: et ei qui aufert spiritum principum. Insane: redi ad cor tuum: Ademorare nouissimam tuam: et non peccabis. Ademorare que tua substantia et utiliter timebis. Et tu puer inquit: si assenseris si acquieueris morte morieris. Ademento uxoris loth de sodoma qui? dem eiecit: quia deo credidit sed in uia mutato: retro aspexit: disce in euangelio: quoniam non liceat retro aspicere ei qui semel manum ad aratrum misit. Auunculus tuus querit animam tuam qui iam perdidit suam. Verba oris eius: iniquitas et dolus. Noli intelligere filii mihi ut male agas: noli intendere in uanitates et infanias falsas. Ecce in uia qua ambulas abscondit laqueos: tetendit retia: moliti sunt sermones eius super oleum. et ipsi sunt iacula. Vide filii mihi ne rapiaris a labijs iniquis et a lingua dolosa. Confingat carnes tuas diuinus timor: ne te decipiat carnalis amor. Blandis: sed sub lingua eius labor et dolor: lachrymarum: sed insidiat. Insidiat ut rapiat pauperem: rapere pauperem dum attrahit eum. Caue inquam filii mihi: ne acquiescas carni et sanguini: nam gladius meus deuorabit carnes: sperne blandimenta: stemne promissiones: promittit magna: sed ego maiora. Offert plura sed ego plurima. Dimittes ergo per terrenis celestia per temporalibus eterna. Alioquin oportet te soluere uota tua: que distinxerunt labia tua. Iuste exigit ad soluendum: qui non cogit ad uouendum. Nam et si cum pulsa res non repulsi: tamen ut intrares non compulsi. Non licet ergo dimittere: quod sponte promissisti. Non est fas requirere que per te dimissisti. En utrumque uestrum promoneo: utrumque salubriter consul. Tu inquam ad auunculum: regulari ne reducas ad seculum: quia si reducis: seducis quem apostatari facis. Tu regularis: seculari ne sequaris: quia si illi sequeris: me persequeris: cui de ipso iniuriam facis. Tu si seduxeris animum per quem mortuus

Actu. 9.

Ecc. 7.

Sene. 19.

Lu. 9.

sum: crucis mee te constituis inimicum. Qui enim non colligit mecum dispergit. Quantomagis qui collectos dispergit. Tu vero si ei consentis: a me dissentis: quia qui non est mecum contra me est. Quantomagis qui mecum fuit: si me deserit: contra me est. Tu circumuenis paruulum qui ad me venit: seductor ac sacrilegus iudicaberis. Tu vero si quod edificaueras iterum destruis: puaricator te constituis. Ambos vos necesse est meo iudicio presentari. ambos assistere meo tribunali. Alter de propria preuarcatione: alter de alterius seductione iudicabitur. Et unde alter in iniquitate sua morietur inde morientis sanguis de manu alterius requiratur. Hec et similia vtriusque teste conscientia: vtriusque christe inuisibiliter et terribiliter intonabas his sacris monitis: amborum mentes pie terrendo pulsabas. Qui ad hec non timuerat: timendo resipisceret: nisi qui more assipidis surde et obturantis aures suas: vocem benefici incantatis sapienter: aut non audiret: aut se audire dissimularet. Sed usque quoniam satis vel nimis longam pertrahimus epistolam: dum inuiti loquimur rem silentio dignam: cur tantis circuituionibus ad veritatem ambimus: dum pudenda reuelare timemus. Dicam tamen: dicam cum pudore: quod multis cognitus: occultare et si volo non valeo. Sed quare cum pudore: ut quid me scribere pudeat: quod illos non puduit facere. Si pudeat audire quod impudenter egerunt: non piget emendare quod libenter non audiunt. Prochdolor. Ne vtrum illorum reuocare potuit: aut illum a seductione timor et ratio: aut hunc a preuarcatione pudor et confessio. Quid plura. Verba precipitationis: concinnat ligula dolosa. Concepit dolor et persuasit iniquitatem. Subuertit puerus: puerus reuertit causam ad vomitum: ecclesia vestra suam recepit alium quem melius habebat amissum. Sic lugdunum olim studio similiter et industria sui decani: eiusdem decani nepotem suum canonicum: quem bene perdidit: male recuperavit. Sicut ille fulconem beato augustino: sic ochbertum iste sancto benedicto subripuit. O quam ordinatus ipse cum sancto sanctus efficeretur: quam cum puero factus peruerteretur. O quam pulchrius senem seculari puero religiosus ad se traheret: et sic vinceret vterque quam religiosum secularis ad se traheret in quo victus est vterque. O senem infelicem: o auunculum crudelē qui iam decrepitu statim moriturus nepotis animam prius interfecit: quem ut peccatorum suorum heret heredem a christi sorte priuauit. Sed qui sibi nequa est cui bonus. Quod aluit in suis facultatibus habet successore: et quam in iniquitatibus

intercessore. Sed quid ad me de decanis magistris nostris: qui principatum meruerunt in ecclesiis. Clauem scientie tenent: et primas cathedras in conuentibus possident. Viderint ipsi qualiter subditos iudicent: fugitiuos reuocent: reuocatos si ita voluerint iterum effugent: dispersos colligant: collectos dispergant. Quid ad me. Fateor aliquantum in illos propter te mihi fulco modum nostre prauitatis excessi: dum tuam de illis cupio palliare verediam tempore culpam. Omitto ergo illos: ne non tam reprehensioni quam reprehensione iuste indignentur: nec tam de sua correctione colligent quam mihi de presumptione calumnientur. Non ecclesie principem: sed puerum scolarem obiurgare suscepimus. Qui nesciat indignari non nox irasci. Nisi forte et tu sensu non malitia per uulnus idipsum mihi calumniaris: et dicas: immo quid mihi et ipsi. Quid ad illum de peccato meo. Nunquid ego sum mortachus: et ad hoc fateor: quod respondeam non habeo: nisi quod confusus sum: tu de tua quam in te credidi ingentem mansuetudine: tu de dei caritate quam et in principio epistole excusasse me: memini. Cuius zelo tantum: tui erroris misertus tamen tue miserie compassus sum: quatenus supra modum et morem meum de te non meo itromiseri. Grauis lapsus tuus ac miserabilis calus puocauit me ut hoc presumpserim. Quem enim coetaneorum tuorum me vidisti arguere. Cui vel breuissimas aliquando litteras direxisse. Non quod tamen omnes ceteros sanctos putauerim aut nihil in eis reprehensione dignum inuenerim. Cur ergo iquis singulariter me reprehedis: cum et in aliis videas quod iustius forsitan reprehendere possis. Ad quod ego propter singularitatem erroris tui propter imanitatem peccati tui. Nam et si plerique alij perditur viuunt: et si inordinati et indisciplinati sunt: nondum tamen ordinem aut disciplinam professi sunt. Sunt quidem peccatores: sed non preuarcatores. Tu vero quantumlibet modeste et honeste viuas: si caste: si sobrie: si omnino religiose te habeas: deo tamen minus accepta est tua religio: quam deturpat voti preuarcatio. Idcirco charissime ne te tuis coetaneis compares. a quibus professio separat. Nec respectu secularium de tua tibi forte paulo grauiori continentia blandiaris: cum tibi domini dicat. Utinam te calidum aut frigidum inuenissem. Hic ostendit aperte quia minus deo tepidus places: quam si vel quales illi sunt: frigidus esses. Illos utique deus patienter expellat de frigore quandoque ad calorem proficere: te vero indignans: auertit de calore iam in tepore defecisse. Et quia tepidum te inuenit

incipiam inquit te euomere ex ore meo Et me
 rito quia tu ad tuum vomitum redisti: quia
 tu eius gratia euomuiisti. Iheu quod christum
 Cant. 3. tam cito fastidis: de quo scriptum est: mel et lac
 sub lingua eius: Adhuc quod gustum cibi dul
 cissimi nauis: si tamen gustasti quam dulcis est
 dominus. Aut certe nondum gustasti et nescis quid
 sapit christus: ideoque non appetis inexpertum
 aut si gustasti et dulce non sapuit: sanum non
 habes palatum. Ipse quippe dei est sapien
 tia qui ait. Qui comedit me adhuc esuriat: et
 qui bibit me adhuc sitiet. Sed quomodo potest
 30. 4. esurire vel sitire christum: plenus quotidie
 filiquis porcorum? Non potes bibere simul
 calicem christi: et calicem demoniorum. Calix de
 moniorum superbia est: calix demoniorum detra
 ctio et inuidia est. Calix demoniorum crapula et
 ebrietas est. Que cum impleantur vel man
 tem vel ventrem tuum christus in te non inueni
 et locum. Non mireris quod dico. In domo autem
 culi tui: non potes inebriari ab ubertate do
 mus dei. Cur inquis: quia domus deliciarum
 est. Quomodo ignis et aqua similes non possunt:
 sic spirituales et carnales delicie in eodem se
 non patiuntur. Ubi crapulam ructantis inter po
 cula senserit christus: vina sua dulciora super
 mel et faenum mentis propinare non dignatur. Ubi
 curiosa ciborum diuersitas: ubi diuitis supelle
 ctilis discolor varietas: oculos pariter pascit
 et ventrem: celestis panis ieiunium deseruit men
 tem. Eya letare iuuenis in adolescentia tua:
 ut decedente pariter cum etate temporalis leti
 cia succedat que te absorbeat eterna tristitia
 Sed absit hoc ab adolescentulo nostro: auer
 tat hoc deus a puero suo. Quin potius disp
 dat dominus vniuersa labia dolosa eorum qui tibi
 tale consilium donant: qui dicunt quotidie euge
 euge et trunt animam tuam. Ibi sunt cum quibus ha
 bitas quorum praua colloquia: adolescentis ho
 nos mores corrumpunt. Sed quod diu iam non eris
 de medio eorum. Quid facis in urbe qui clau
 strum elegeras. Quid tibi cum seculo qui seculum
 spreueras. Funes ceciderunt tibi in precariis et
 tu opibus inhias terrenis. Si vis habere similes hec
 Lu. 6. et illa: breuiter tibi respondebis. Memeto fili. quod
 recepisti bona in vita tua. Recepisti dixit: non
 rapuisti: ne etiam de hoc tibi frustra blandiaris
 quod tuis contentus: aliena non rapias. Verum
 que sunt illa tua. Beneficia ecclesie. Recte.
 Quia surgis ad vigilias: vadis ad missas: ho
 ris chororum nocturnis diurnisque frequetas. Be
 ne facis. Si ecclesie prebendam gratis non ac
 cipis. Dignum est qui altario deseruit: de alta
 rio viuat. Concedis ergo tibi ut si bene deser
 uis de altario viuas. Non autem ut de altario lu

curieris: ut de altario supbias: ut inde compe
 res tibi frenum aureum: sellas depictas: calcarea
 deargentata: varia grisea que pellicea: a collo
 et manibus ornatu purpureo diuersificata: de
 nique quicquid pertinet necessarium victum: ac simi
 plice vestitum de altario retines: tuum non est:
 rapina est: sacrilegium est. Orabat quidam sapi
 ens tantum victum suo tribui necessaria: non sup
 flua: habentes aut apostoli victum et vestitum: non
 victum et ornatum. Et quidam alius sanctus. Si
 1. Thl. 6. dederit inquit mihi dominus panem ad mandu
 candum: et vestimentum quo operiar. Nota quo
 operiar. Sic ergo et nos contenti simus vesti
 mentis quibus operiamur: non quibus las
 ciuamur non quibus supbiamus: non quibus
 vel simulari mulierculis: vel placere stu
 deamus. Sed hoc faciunt inquis cum quibus
 habito. Si non facio quod ceteri de singulari
 tate notabor. Propterea inquit exi de medio eo
 rum: ne aut in urbe notabiliter viuas: aut ex
 ploreas aliorum. Quid agis in urbe delicate
 miles. Comilitones tui quos fugiens deserui
 sti: pugnant et vincti pulsant et intrant: cel
 lum rapiunt et regnant. Et tu sedes super ambu
 latorum tuum: indutus purpura et hyssopum: cir
 cuis plateas: vicos pambulas: hec sunt pa
 cis ornamenta: non belli munimenta. An dicis
 pax et non est pax. Purpura non propulsat libi
 dinem: non superbia: non auaricia repellit: et si que
 sunt alia ignea inimicitiaacula non extinguit.
 Deinde quod magis metuis febrem non phibet
 mortem non arcet. Ubi sunt arma bellica: ubi
 scutum fidei: ubi galea salutis ubi patientie
 lorica. Quid trepidas. Plures sunt nobiscum
 quam cum illis. Sume arma: resume vires dum
 adhuc prelium durat. Assunt angeli specta
 tores et protectores: adest ipse dominus adiu
 tor et susceptor: qui doceat manus tuas ad pro
 lium: et digitos tuos ad bellum. Procedam
 in adiutorium fratrum ne si forte sine nobis pu
 gnent: sine nobis vincant: sine nobis ingre
 dianter: nouissime cum clausa fuerit ianua: se
 ropulsantibus: deintus nobis respondeat. Amen
 dico vobis nescio vos: Fac queso te prius sci
 ri: fac te prius videri: ne tunc nesciaris ad glo
 riam: sciaris autem ad penas. Si te christus agno
 scit in bello: recognoscet in celo: et sicut primi
 sit manifestabit seipsum: si tamen et tu peniten
 do resipiscendo talem te exhibueris ut cum
 fiducia dicere possis: tunc cognoscam sicut et
 cognitus sum. Ibis interim ammonitionibus
 veracium adolescentis animum: pulsatum
 esse sufficiat. Jam enim nostris etiam pro
 cubus pro eo diuina pulsanda est pietas. Que
 si ad ictus nostrarum iniectionum: eius mentem

Mat. 23

1. Cor. 15

vel pax mollitā inuenerit: cōfido de ipsa: qđ
citius nos de ipso lenificabit.

Ad quosdā canonicos reglāres.

Epistola tertia

Exhortatio ī līt

teris nostris tā salubris tam cōpē/
diosa magna scientie: mira chari/
tatis vře indicia: miratib⁹ nob ⁊ ꝑgratulan/
bus ꝑfert. Sed quod de laudibus nřis ꝑo/
vestra deuotione: que tñ non ꝑbastis: tā ex/
cellentia ꝑmisistis: ⁊ si ad humilitatis quocq;
formā q̃tum ex vobis est: nō mediocriter in/
struere nos potuit: cōscientias tñ nřas mul/
to inferius iacentes: q̃tum in nobis est vehe/
menter exterruit. Quis em̃ nostrū suam attē/
des puerfationē: tanta de se ⁊ tam indebita si/
ne magno vel metu vel periculo possit audi/
re? De hmoi quippe alieno seu etiā ꝑprio se/
iudicio cōmittere: securū non est. Qui em̃ iu/
dicat nos dñs est. Ceterꝫ de fratrib⁹ de quo/
rum salute vestrā nimiz charitatē sollicitam
esse cognouimus: vt securos vos reddamus
noueritis multoz illustriū virozum ⁊ maxi/
me clarissimi viri vvilhelmi cathalaunē ep̃i
hortatu et ꝑsilio: ad nos declarasse: seqꝫ a no/
bis suscipi in multis ꝑcibus ac supplicationib⁹
impetrasse: ea videlicet intentione: vt ob te/
nozem artioris vite: ab institutionibus beati
augustini: ad obseruātiās sancti benedicti dī
adiutorio sic transeant: vt tamē ab eius ma/
gisterio: qui vnus est omnibus magister in ce/
lo et in terra: nō discedant. Illāq; primā fidē
quā apud nos: imo quā primuz in baptismo
ꝑmiserunt nō irritā faciant sed saluā integrā
q; custodiāt. Talibus itaq; taliter susceptis:
absit vt sinceritatē vestrā aut in suscipiendo
lesam: aut in retinendo ledendā esse credam⁹
dum tñ illos si forte infra annū ꝑbatiōis qui
regulariter ꝑstitutus est cepta deserere: ⁊ ad
vos redire velle contigerit: inuitos non deti/
neamus. Alioquin sanctissimi fratres vestra
nō refert: vt spiritū libertatis qui i eis ē: ana/
themate incōsulto frustra impedire nitamini
nisi forte (qđ deus auertat) q̃ vestra: nō que
iesu xp̃i sunt: querere studeatis.

Ad arnoldū abbatē morimundi

Epistola quarta

Om̃io abbati

arnoldo: frater bernardus de cla/
raualle sp̃m compunctiōis ⁊ ꝑsiliū
ꝑprio scire te volo dñm cisterciensem: nec/
dum qñ tuus nunci⁹ ad nos venit de flādria

quo pauloante ꝑ nos transierat reueasse: et
ob hoc nec lras accepisse quas ei iussisti ꝑsen/
tari. ⁊ adhuc esse tante a te ꝑsumpte nouita/
tis ignaz. Felix interi cui tā tristes rumores
vel ad tps liceat ignorare. Deinde qđ de tui
desperādo nos reuocatiōe iterdicis: ne qđ q̃
si incōcussē apud te fixum ē: frustra tibi lras
dirigēdo dissuadere conarer: in hoc tibi obe/
dire fortasse quidez ꝑ rōne nō debui: reuera
aut ꝑ dolore fateor nō potui: cū ⁊ si ꝑo certo
scirem: vbi te oportune inuenissem: ipe potius
venissem q̃ has misissem effecturus fortasse
per meipm qđ nullis lris possum. Rides for/
sitā meā hmoi tan q̃ cassam fiduciā: vřpote
ꝑꝑte ꝑtinacie ꝑsciū: ad quā vtiq; flectēdaz
nullā vim nullā precem: nullā speras ꝑuale/
re industriā. At xō ego de illi⁹ potētia nō dif/
fidens qui dixit. Om̃ia sunt possibilīa credē/
ti: fidenter vsurpās ⁊ nihil illā sentētiā. Om̃/
nia possum i eo qui me cōfortat: q̃uis i mag/
na ꝑtelapidei cordis tui obstinationē: ⁊ ipse
nō ignorē vřinā nūc tñ siue fructuose siue fru/
stra tuo lateri adhererē. Quāta q̃ me mouēt
aduersum te frustra: nescio an fructuose iace/
rem tibi in faciē: nō solū verbis sed ⁊ vultu ⁊
oculis. Tuis deinde ꝑuolūt⁹ vestigijs: tene/
rē pedes: amplectarer genua: totusq; a collo/
pendēs: illud mihi dulcissimū caput de oscu/
larer: qđ sub vno mecuꝫ ꝑposito: suauī iugo
xp̃i: iam plurib⁹ annis attritū est. Flerē quo/
q; q̃tū valerē: rogare ⁊ obsecrare ꝑ dñm iel/
sum q̃ten⁹ ꝑceres: primo quidē ei⁹ cruci qua
vřiq; redemit: q̃s tu q̃tū i te est ꝑmis: colle/
git q̃s tu dispdis. ꝑderimis inq; ⁊ dispgis: si/
ue q̃s tecū ducis: siue q̃s huc deseris quibus
vřiq; ⁊ si diuersum: nō dispar tñ vřisq; mei/
tuim⁹ piculū. Deinde etiā ꝑceres ⁊ nob ami/
cis tuis: quib⁹ licet imeritis: nō nisi fletum et
lachrymas reliquisti. O si hoc mihi licuisset:
flexissem forsītā affectōe: quē rōne nō possum:
pectusq; illō ferreū: qđ nec xp̃i timori in hac
re dūtaxat cedere acquiescit: frañq; forte pietas
emollisset. Sz heu ⁊ hāc nob copiā subtraxi/
sti. O magna nři ordinis colūna. ꝑpatienter
q̃so audi amicu vel absentē: tue penit⁹ discesi/
sionis ipatientē: tuo medullit⁹ ⁊ labore ⁊ ꝑi/
culo cōpatientē. O nōq; magna nři ordinis
colūna nō metuīs te ruēte: magnā mor ꝑcul/
dubio ruinā secuturā. At ego inquires si ruo:
scio qđ facio: bonā conscientiaz habeo. Esto
Credim⁹ tibi de te. Sed nūquid de nob q̃ tā
⁊ gūia tuo ex discessu: gemētes sustinem⁹ scā/
dala: ⁊ gūioza pauētes expectamus picula:
An ⁊ tu q̃z non ignoras ista: sed dissimulas:
q̃ rōe g multoz faciēdo ruinā ruerenon ꝑsu

Mar. 9.

Phil. 4.

mis qui in hoc videlicet positus eras : vt nō quod tibi est vtile : sed magis quod alijs : nec que tua : sed que iesu christi sunt querere de-
beas quō in q̄ securus abis : qui gregi tibi cō-
misso omnē de se securitatē imppetuū auferi
quis occurreret lupis incurfantib⁹ : quis cōsol-
labi⁹ in tribulationib⁹ : quis p̄uidebit i tēp-
tationib⁹ : quis deniq; leoni resistet rugienti
et querenti quē deuoret : patebunt sine dubio
morib⁹ malignantiū : qui deuo : at plebē xp̄i
sicut escam panis . Iheu quid facient nouelle
plantations : que per manus tuas cōsiste fue-
rant diuersis in locis et locis horrois : et va-
ste solitudinis : Quis circūfodiet : quis imp̄-
guabit fimo : quis sepem circūdabit : quis suc-
crescentes sollicit⁹ erit rescindere surculos :
Aut flante p̄fecto temptationū vento : tener-
rime adhuc heu facile eradicabunt⁹ aut inter-
fructa certe simul exorientia cū nō erit qui
purget suffocate nullus afferent fructū . Que
cum ita sint : iudica tu quale hoc tuū bonum
erit : aut si vel esse poterit bonū cū tātis ma-
lis . Quātilibet dignos facturū te fructus
penitentie cōfidas : nonne huiusmodi spi-
ritus necesse erit suffocari : Nonne deniq; si re-
cte offers et non recte diuidis : peccas : Quid
enī : Recte ne forte diuidere eē dices : soli aīe
tue cōsulare et filios tuos quos orphanos re-
linquis consilio paterno destituere : O mise-
ros et miserabiles : et eo miserabiliores quo-
uiuo se conspiciunt orbari patre . Quāq; du-
bitare te quoq; oportuerit an vltibi rectē cō-
sulas in eo videlicet quod absq; cōsilio frat⁹
et eo abbatum tuorū absq; patris et magistri
tui licentia rem taz nouā presumis . Illud eti-
am multos p̄ maxime mouet q̄ p̄ueros im-
becilles : et dedicatos iuuenes tecum ducis .
Alioquin si boni et robusti sunt desolate do-
mū fuerant necessarij . Si delicati vt dixit
imbecilles : dure a laboriose pegrinatiōe nō
erāt idonei . Sed et regendis aniabus eorū ne
quāq; te vltra credimus velle p̄esse : quippe
cū cognouimus esse p̄positum pastorem
abūcere sarcinā : dumtaxat tuorū soli deiceps
vivere tibi . Valde enī incōgruum esse vt al-
bi p̄sumptuose nō vocatus resumeres quod
alibi phibit⁹ incōsulte relinquis . Sed iā ne
omnia scienti : multa supfluo ingerā : in fine : et
in fide tibi polliceo : si oportunitatē loquendi te
cū mihi dederis : daturū me operā : quaten⁹
idiōm qd̄ inordinate et piculose aggressus es
licite et ob hoc secure peragas . Vale .

**Ad adam monachū vnde supra
Epistola quinta .**

Va mihi satis

cōperta humilitas et instantis pe-
riculi necessitas : p̄bet mihi fiducia
p̄ueniendi te acrius et arguēdi liber⁹ . O in-
sensate quis te fascinauit tā cito recedere ab
illo saluberrimo p̄silio : in quo duduz tibi pa-
riter et mihi : deo solo teste p̄uentū est : Logi-
ta insipiens vias tuas : et p̄uerte pedes tuos
in testimonia dñi . Non recordaris qd̄ primo
in maiori monasterio : tue cōuersatiōis initia
dedicasti : secūdo apud fusiācū : nostre te q̄-
licūq; p̄udentie cōmendasti : tertio in mo-
nūdo stabilitatē tuā firmasti : quarto mecum
rursus inuito p̄silio suggeste tibi ab abbate ar-
noldo pegrinationi : imo vagatione ingenue
abrenunciasti : ip̄ius quoq; tibi cōsortiū : si nō
ip̄ellicite posset abire illicitū iudicasti . Quid
enī . Licite ne dices illū recedere qui et sibi cō-
missis lachrimabile scandalū reliquit : nec cō-
missoris licentiā expectauit : Sed quosuz in-
quies tendūt hec que sic retractare voluisti :
vt te manifeste leuitatis arguā : vt ē et nō esse
apud te euidenter ostendā sicq; errorem tuū iā
tandē agnoscens et erubescēs : vel sero discas
ab apostolo nō omī spiritui credere : discas a **1. Joh. 4.**
solomone : Multos quidē amicos : vnū autē **Eccl. 6.**
habere consiliariū de mille : discas p̄cursori **Mat. 11.**
dñi exemplo : nō solū mollibus nō vestiri
sed nec in modū vento agitate arūdinis cir-
cūferri omni vento doctrine : discas ex euan-
gello : domū tuā supra petram fundare : dis- **Mat. 7**
cas et cum discipulis : serpentis non obliuisci **Mat. 10**
prudentiā cū simplicitate columbe : et tam ex
hīs q̄ ex alijs atq; alijs scripturarū testimo-
nijs : hanc colligas summā q̄tū tibi vicz vsq;
mō milleformis ille seductor clusit : qui cū in
te boni initū non valuit p̄pedire : inuidit per-
seuerantie : hoc nimirū sue posse sufficere ma-
litiē iudicās : si hanc posset auferre tibi : quam
solā virtutū nouerat coronari . Obsecro te p̄
viscera miscōie xp̄i vt nullaten⁹ habeas aut
vel nō prius q̄ ad nos loco quidē oportuno
venias loqui : si qd̄ forte tantis malis q̄ iā no-
bis ex vestra discessiōe aut venisse sentim⁹ at
vētura metuim⁹ : q̄rat remediū inueire . Vale

**Ad Brunonē coloniensem vnde
supra .**

Ep̄la sexta

Om̄io bruno

ni viro illustri : et dilecto suo : frat̄
bernard⁹ abbas dict⁹ d̄ clarauall-
le : salutē et si quid p̄t p̄ctōris oīo .
Ex quo dudū remis nri inuicē vtriq; gratiaz
cepim⁹ noticiā n̄ puto vos n̄fē penit⁹ parui

tatis oblitū. Et ob hoc nō timide tanq̃ ad ex-
traneū: sed fidētissime scribo ad vos: quecū/
q̃ volo: vt ad notū ⁊ familiarē nostrum. Ar-
noldus abbas morimundensis in graue tol-
tius nostri ordinis scandalū: suū nuper mo-
nasteriū: satis inordinate deseruit. Quippe
qui nec coabbatū suorū: in tā scrupuloso fa-
cto expectauit consiliū: nec ipsius cui p̃cipu-
am debebat subiectōnē: abbatis scilicet cister-
ciensis licentiā vel assensum. Sed cū eēt ho-
mo sub potestate: habēs ⁊ ip̃e sub semilites
potestatis impatiens supioris: alienū quidē
iugum: a pp̃ria ceruice superbus abiecit: su-
um aut sup̃ior in subiectos retinuit. Siqui-
dem de magna multitudine monachorū q̃s
circuiens mare ⁊ aridam inaniter congrega-
ret non christo: sed sibi paucis admodū hīs
q̃ simplicioribus ac remissiorib⁹ relictis de-
solatis: meliores quosq̃ ⁊ p̃fectiores sui soci-
os erroris assumpsit. Inter quos tres quoz
nos maxime ablatione turbauit: ausus ē etiā
seducere ⁊ secum ducere statuit: euerardum
videlicet fratrē nostrū: ⁊ adam que ⁊ beneno-
stis: nobilem q̃ illū puerum conradum: quē
et pridem non sine scandalo tulerat de colo-
nia. Quos tamē si operā dare volueritis: ve-
stra cōfidimus posse reuocari industria. Nā
de ip̃ius arnoldi reuocatione: quia iam ī plu-
ribus eius inflexibilis animi obstinationem
p̃bauimus: incassum laborare vos nolum⁹.
Audiuimus aut euerardum ⁊ adam ⁊ non-
nullos eiusdem conforciū alios fratres: in ve-
stris adhuc ptibus demorari. Quod si verū
est: oportet vos eos per vos interim si digna
mini cōuenire: flectere precibus: ratione con-
uincere: ⁊ columbinā eorum simplicitatem.
prudentia instruere serpentina: ne putent obe-
dientiam: inobedienti adherere: ne licite se/
qui se posse confidat vagantem illicite: ne se/
ducantur deserere p̃fessum ordinē p̃pter in-
ordinatū hominē: cū ip̃m quoq̃ angelus de
celo: si aliud eis euangelizauerit: dubitare nō
oporteat aplica auctoritate: anathema dice/
re: ⁊ ab ip̃o doceant ap̃lo: se ab omī fratre in
quiete ambulante debere substrahere. Qui
vos quoq̃ doceat non sup̃be sape: nec spa-
re ī incerto diuiciarū: donec oib⁹ abrenūciā-
tē: p̃batū sibi xp̃s vendicet disciplinā. Valete.
Ad adam monachū vnde supra.

Epistola. vii.

Maneres in

caritate: quā in te olim aut noui-
mus aut putauimus: caritatis p/

fecto damna sentires: que vtiq̃ sunt scādala
pusilloz. Nec em̃ caritas caritatē offenderet
aut p̃tempneret cū sentiret offensam. Nā se/
ipsam non potest negare: nec em̃ in se diuisa
est. Mouit potius in se diuisa coniūgere: con-
iūcta diuidere nescit. Proinde vt dixi si ma-
neret in te: non sileret nō quiesceret non dissi-
mularet gemens et estuans: ⁊ intra pium pe-
ctus tuum p̃culdubio submurmurans illd:
Quis scandalizat et ego nō vroz: Siquidez **1. Cor. 11.**
benigna est. Pacē diligit: cōgaudet vnitati.
Sola quippe est que illā generat: colligat: so-
lidat: et conseruat: vbicūq̃ seruari cognos-
cit in vinculo pacis. Infensa ergo a vobis
hac tam honorabili m̃re vnitatis ⁊ pacis: q̃
pacto queso vestrū q̃dcūq̃ sacrificiū deo fo-
re acceptū p̃sumitis: cū absq̃ illa nec marty-
riū quidē aliquid esse putet apl⁹: aut q̃ ra- **1. Cor. 13.**
tione vobis forte infensam non esse cōfiditis:
cuius castis visceribus: cui⁹ caris pignozib⁹
tam inhūane agendo nō pepcistis: nec pcit⁹
scindētes vnitatē: rumpētes vinculū pacis:
p̃ponendū est q̃ mun⁹ q̃dcūq̃ offerre patis:
et prius habenti aduersum vos nō fratri sed
fratrū multitudini recōciliandū. Ecce nimis
vniuerse fraternitatis vnitas aduersū ṽram
paucitatē quodā veluti discessus gladio sau-
ciata cōquerit: q̃si q̃ plangēs miserabiliter di-
cat Filij m̃ris mee: pugnaverūt p̃ me. Et me **Cant. 1.**
rito. Qui em̃ nō ē cū illa: p̃ illā ē. Putas sine
gemitu tā iustū filie gemitū: pia possit mater
caritas audire: p̃o et ip̃a n̄ris lachrymis iū-
gens suas: ait de vob. Filios enutriui ⁊ ex/
altaui: ip̃i aut spreuerūt me. Caritas ip̃e de⁹ **Esa. 1.**
est. Pax nostra christ⁹: qui fecit vtraq̃ vnū
In trinitate: vnitas maxime cōmēdat. Cui
q̃ caritas: pax ⁊ vnitas: irata p̃gnoscat: quid
habet in regno christi ⁊ dei: Sed forsitan di-
cis. Abbas n̄r adduxit nos: ⁊ secuz ire prece-
pit. Nū iobediētes eē debuim⁹? Scis quidē
nisi forte oblit⁹ sis: quid q̃dā die cōicato me
cū iam cōspirati scādali cōsilio: ac diligenter
mutua collatione discussio: inter nos cōuene-
rit. In quo si p̃māsissem⁹: ⁊ de te illud nō icon-
grue diceret. Bt̃us vir qui nō abijt in p̃silio **p̃s. 1.**
impioz. Sz esto. Debuistis obedire filij p̃ri
magistrū sequi discipli. Licuerit certe abba/
ti monachos suos ducere q̃ libuerit ⁊ docere
q̃d voluerit: s̃ q̃diu vixit. Nunc ṽo mortuo
illo quē vel audire doctozē: ṽl sequi ducē co-
gimi q̃ adhuc tā q̃ue scādali emēdare cūcte/
mi: Quis iā phibz nō dico me: sed deū ṽm
p̃ os hieremie: benigne vos reuocantē audi-
re: Aut ei. Nūquid q̃ cecidit nō resurget: aut **1. Thim. 2.**
q̃ auersus ē nō reuertet⁹? An ⁊ ille moriēs in/

terdixit: ne vel post casum temptetis resur/
gere: post auersionem mutire audeatis dere/
uersione: Ita ne etiā defuncto necesse ē vos
obedire: et obedire cōtra caritatē: obedire in
vestre ipsorū salutis periculū: Sed arbitror
q̄ nequaquā firmitus seu tenacius dices eē vin/
culum abbatū ad subditos: q̄ coniugum ad
seipsos: quorum quippe deus copulā et non
homo: inuolabili ligauit sacramento: loquē
te saluatore. Quod deus coniunxit hō nō se/
parer: Apostolo autē asserēte solutā esse mu/
lierē a lege viri mortuo illo: tu te abbatē ex/
istimas defuncti lege teneri et hoc cōtra legē
Que sanctorū est lege videlicet caritatis: Et
hoc dixi: non q̄ putem vos vel viuēti hoc
paruisse debere: aut vel dicendā esse obiam
sic paruisse. Alioquin generalis de huiusmo/
di illa sententiā est: Declinantes autē in obliga/
tiones: adducet dñs cū operantib⁹ iniquita/
tem. Ac ne forte quis abbatū etiam in malo
obedientiā ab hoc maledicto liberam eē con/
tendat: audialibi apertiuē. Filius non por/
tabit iniquitatē patris: et pater non portabit
iniquitatē filij. Ex his ergo liquido appa/
ret: mala imperantib⁹ non esse parendū: pre/
sertim dūz p̄uāis obtemperans imperijs in
quo homī videris obediens: deo plane qui
omne qđ perperā agit interdixit inobedien/
tē te exhibes. Valde autē puerum est p̄feri
te obedientē in quo nosceris supiorē p̄pter
inferiorem. id est diuinā p̄pter humanā sol/
uere obedientiā. Quid em̄: Quod iubet ho/
mo. phibz deus: et ego audiā hominē: surd⁹
deo: Non sic apostoli. Clamāt quippe dicē/
tes: Melius est obedire deo q̄ hominib⁹.
hinc domin⁹ in euāgelio phariseos increpās.
Mat. 15. Quare et vos inquit trāsgredimini manda/
tū dei: p̄pter traditionē vestrā: Et p̄ esaiāz.
Esa. 29. Sine causa autē ait colunt me: mādata et do/
ctrinas hominū tenentes. Et item ad p̄tho/
Ben. 3. plaustū: p̄pro eo q̄ obedisti voci vxoris tue:
plusq̄ mee: maledicta terra i opere tuo. Igitur
facere malū quolz etiā iubēte p̄stat nō eē
obedientiā: sed potius inobedientiā. Sane
hoc aduertendum q̄ quedā sunt pura bona:
quedāz pura mala: et in his nullā deberi ho/
minibus obedientiam: quoniā: nec illa omit/
tenda sunt etiam cum phibent: nec ista vel
cum iubent cōmittēda. p̄pro inter hec sūt
media quedam: que p̄ modo loco tpe vel p̄
sona et mala possunt esse et bona et i his lex po/
sita est obedientie tanquā in ligno scientie bo/
ni et mali qđ erat in medio paradisi. In his
profecto phas non est nostram sensum p̄re/
scribere magistrorū. In his omnino p̄latorū

nec iussio nec phibitio cōtempnēda. Videal/
mus ne forte tale fuerit qđ arguimus in voi/
bis: et ob hoc forsitan argui nō debuerit. Qđ
euidētius elucebit: si p̄emisse diuisionis ex/
empla subiecero. Fides spes charitas et cete/
ra huiusmodi pura sunt bona: que quia mal/
le nō possunt vel iuberi vel teneri: bene non
possunt vel phiberi vel nō teneri. p̄dura ma/
la sunt: furtū sacrilegiū: adulteriū: et cetera ta/
lia que vtiq̄ nec vel bene p̄cipi vel p̄fici pos/
sunt: nec male phiberi vel non fieri. Aduer/
sus huiusmodi nō est lex. Nullius quippe p̄/
hibitio valet obuiare p̄ceptis: nulli⁹ iussio p̄/
iudicare phibitis. Sunt deinde media que
quidē p̄ se nec bona nec mala esse noscuntur:
possunt tñ indifferēter et bene pariter et male
vel phiberi vel iuberi: sed male nullaten⁹ iū/
his a subditis obediri. Ex his sunt vt exem/
pli gratia ponā: ieiunare: vigilare: legere: et
quecunq̄ talia. Sciendū vero: quia media
quedam in puroz plerūq̄ bonoz seu maloz/
rum trāseunt rationē. Nam cōiugiū cū et fieri/
licet et nō fieri: factū iam solui nō licz. Qđ
ergo ante nuptias mediū esse liquebat: in iā
cōiugatis puri boni vim obtinet. Itē p̄p̄ia
possidere seculari quidē homī mediū est: qm̄
et non possidere licet: monacho vero qz pos/
sidere nō licet: purum malū est. Vides ne iā
frater nostrū factū: cui potissimū mēbro diui/
sionis cōueniat: Si puris aptandū bonis: p̄/
babile est. Si pueris malis deputandū: vitu/
perabile est. Sin vero collocandā inter me/
dia: via quidē excusari forsitan potest p̄pter
obedientiā: mora vero penit⁹ nō pōt: q̄ nō fit
p̄obediētiā. Nam mortuo iā abbati. si quid
ante iussit qđ non debuit nequaquā eē parendū:
superior patefecit disputatio. Et si res p̄/
se iā satis elucescat: tñ p̄p̄ quosdā qui q̄rūt
occasione vbi rō nō subpedat clarū faciam
breuiter: et ita clarū: vt omīs dubietatis vim/
bra dispareat qđ nec purū nec mediū bonuz:
sed plane purū fuerit malū sic obedisse: sic ve/
strū monasteriū reliquisse. Et quidē taceo d̄
mortuo: qui suū et solū iā iudicē habet deuz:
et vere nūc suo dño: aut stat aut cadit: ne for/
te indignās: et merito indignās dicat de⁹. Tu/
lerūt hoīes a me iudiciū. Tamē ad correctio/
nē viuētiū: nō quidē qđ gessit: sed qđ iussit
discutio: vtrum videlz illa iussio vim habere
debuerit: quaten⁹ in scandalū multoz ei fue/
rit obsequendū. Et p̄mittendū qđ sequisim/
plicit̄ nihilq̄ suspicantes mali: male licet p̄/
fiscicentem secuti sunt: putantes eū episcopi
lingonensis et abbatē cysterciensis (nā vtri/
q̄ debitor erat) licentia p̄fiscisci: qđ vtiq̄ non

erat) licentia p̄ficta: qđ vtiq; nonnullos de illo comitatu: sic credidisse incredibile non ē: nostra hec illos non tangit rēphensio: dum/ modo vbi cōperint sine mora regrediantur. Igitur aduersus illos tantū: imo p̄ illis ser/ mo est nobis qui scientes et prudentes: mise/ runt manus in ignē. qui conscj p̄sumptiōis: secuti sunt p̄sumptorē: nō audientes aposto/ lū phibentē et denunciante: vt se ab omī fra/ tre ambulante inordinate subtraherent: con/ tempnētes et ipsius dñi vocem dicētis. Qui nō colligit mecū dispergit. Vos fratres: vos in q̄ aperte et specialiter notat illud apud hie remiā: quod cū dolore quidē reminiscor ob/ p̄rium. Hec est inquit gens: que non audi/ uit vocem dei sui. Bei em pprior vox est ista hostem suum pprio designantis ex officio et tanq; digito demonstrantis: vt simplices ab eius impio deterreat cōsectatu. Qui nō ē in/ quit mecum: dispergit. Ac si dicat. In hoc te iam mecū non esse intelligas: si sequeris disp/ sozem. Deo ergo clamante: Qui non colligit mecū: dispergit: sequi vos oportuit dispo/ rem: Deo in q̄ vos inuitate ad colligendum homini potius ad dispergendum obsequi de/ bebatis: Magistros contempnebat: subdi/ tos exponebat: socios cōturbabat: et vos vi/ dentes furem: currebatis cum eo: Silere de mortuo statuerā: sed cōpulsus sum fateor ali/ quantulū p̄tergredi: dum nō potuit ip̄roba/ ri obeditio: si nō reproba monstraret et iussio. Porro iussio homis et actio: cum diuersa nō fuerint: impossibile visum est: vnā sine altera vel approbari vel respui. Liquet tñ huiusce modi iussioni non fuisse obtemperanduz: deo quippe imperante p̄ria. Item. Maiorū in/ stitutis: minorū nō esse p̄ponenda: aut cōmu/ nibus: priuata nō p̄iudicare p̄peria quis du/ bitat. Nam ex regula sc̄ti bñdicti hoc habemus. Possem quidem abbatē cysterdiensez ad mediū deducere: qui vtiq; supior illo qñ/ tū p̄ filio: qñtū mgr̄ discipulo: qñtū deniq; ab/ bas cōmissio sibi monacho: merito se a vobis p̄pter ip̄m querit fuisse cōtemptū. Possem et ep̄m: cui? nihilomin? qz non fuit expectat? cōsensus: inexcusabilis est cōtempt? : cuz ad ip̄os de ip̄is dñs dicat: Qui vos spernit me spernit. Sed qm̄ his posset ambob? opponi et anteponi romani pontificis tanq; grauior auctoritas: cui? quippe vos aiunt p̄munitos fuisse licētiaq; et ip̄a licentia suo q̄ dē loco erit discutiēda tat̄ certe p̄ferat? : cui? oīno fas nō sit auctoritati p̄tradere. Certē sūm? ille pō/ tifer qui p sanguinē ppriū solus et semel itro/ uit in sancta: eterna redēptionē iuenta: ter

rifica voce denūciat in euangelio: ne q̄s vnū de pusillis eius audcat scandalizare. Vobis autē vnus donec scandalū: si non vltra pro/ cessit malum. Facilis sequat venia culpam: ex qua graue dampnū non oritur. Nunc ve/ ro qđ dubiū non est: pluribus scandalizatis: quis aperte non videat: qđ inhumane huma/ nā iussione diuine p̄tuleritis: Quod quidem audere quis nisi amēs dicere audeat: bonū esse aut bene fieri posse: qđ te libet dignitatis homie p̄cipiente: Quod aut nec bonū ē nec bene fieri potest: purū p̄culdubio maluz est. Unde cōsequenter aduertit: qđ iter vestrum in multoz vsurpatū scandalū: ac p hoc et cō/ tra dei mandatū: non purū bonum: aut me/ diū: sed purū oīno fuerit malū: quoniā quidē et purū bonū: semp bonum est: et mediū be/ ne fieri potest. Quomō ergo vel abbatis iussio: vel pape permissio: licitum facere valuit: quod purū sicut irrefutabiliter p̄batum est. malū fuit: cū superius nihilomin? allegatum sit: ea que huiusmodi sunt: id est pura ma/ la: vt nunq; iuste tuberi: sic nec licite posse fi/ eri: Vides qđ inanis excusatio de hūna obe/ dientia: vbi in deū conuincit facta transgressio? Nec timenduz mihi arbitror qđ ad illud dei n̄sum de sibi nūciato scādalo phariseoz refugias: vt quō ille nihili pendebat dicens. Sinite illos: ceci sūt et duces cecoz: ita et no/ stra vobis scandala non esse timenda existi/ mes. Vides nempe qđ nil simile habeat i hac pte p̄portio. Nā si compares personas: illic pharisei superbi: hic pauperes christi scāda/ lizantur. Si causas: hic leuitas: vbi veritas in causa esse dinoscit. Rursus qđ et superius p̄positū est: vos non solum diuinitis humana sed et cōmunibus priuata p̄tulisse imperia: h̄ solū ad p̄bationē sufficiat: qđ v̄re ille et no/ uitati insolite: et insolenti p̄sumptioni: nō tan/ tū nostri ordinis vniuersitas: sed etiam omni/ um monasteriorum: et cōsuetudo: et institutio reclamare videt. Quod et vos quoq; nō im/ merito timentes: nec satis de ppria causa cō/ fidentes: remorsas ac remordentes cōscienti as apostolica conati estis delinire licētia. O friuolum satis remediū: qđ non est aliud ni/ si more prothoplaustorum: cauteriatis con/ scientijs texere perisomata: videlicet ad vela/ mentum non ad medicamentum. Apostoli/ cam inquiunt licentiā quesiuim? : et impetra/ uimus. Utinam non licentiam quesissetis s̄z consiliū: id est non vt liceret sed an liceret. Unde tamen querebatis licentiam: Ut li/ ceret quod non licebat: Facere itaq; vole/ batis: quod non licebat. Sed qđ non licebat

2. Thes. 3.

Mat. 18

Mat. 12

Mat. 12.

Mat. 15

Lu. 10

malū erat. Mala igitur erat intentio que in malū tendebat. Nisi forte tale hoc fuisse dicatur: quod absq; licentia quidem non licet liceret autē si cum licentia fieret. Verū id iaz superius inuicibili exclusum est ratione. Nec enim deus vbi ait nolite contempnere vnū ex his pusillis: qui in me credunt: addidit etiam: nisi cum licentia: aut dicens: qui scandalizauerit vnū de pusillis meis et cetera: determinauit subiungens sine licentia. Cōstat igitur vbi veritas: et veritas necessaria in causa non est: nec licite scandalum quodlibet posse a quolibet cōmitti nec iuste precipi: nec innoce consentiri. Huius tamē patrādi mali: q; rendam putastis esse licentiā. Sed ad quid? An vt quanto licenti? tanto securius: et quo securius: eo et periculosius peccaretis? Obi ra cautela. et stupenda puidantia. Malum quod iam corde conceperāt: operi tamē cauti fuerunt. non implere nisi cum licentia. Cōceperunt dolorem: sed non pepererunt iniquitatem: donec iniquo papa conceptui prebuisset assensum. Quo lucro? Quo ve saltem cōpendio mali? Nunquid ideo aut malum esse desijt: aut vel minoratum est quia papa concessit? Quis vero malum esse neget: assensu prebere malo? Quod tamen summus fecisse pontificem: nequaquā crediderim: nisi aut circumuentū mendatio: aut importunitate: vultum. Quādo etenim aliter huiuscemodi vobis licentiam indulgeret seminandi videlicet scandala: scismata suscitandi: amicos contristandi: fratrum conturbandi pacem: et confundendi vnitatem: propriūq; insup cōtempnendi ep̄m? Et hec qua necessitate necesse non habeo dicere: cum rei exitus satis indicz prospectos nempe plangimus: pfectum non cernimus. Hīs ergo talibus et tam grauib; malis dare assensum: exhibere obsequiū: impendere adiutorium: tu mihi obedientiā nominas modestiā nuncupas appellas māsuetudinē? Tu inq; conaris pessima vicia virtutū palliare nominibus? An te putas hoc sine iniuria facere dñi virtutū: q; virtutib; facis in iuriam? Vanissimā p̄sumptionē: turpissimā leuitatem: crudelissimā dissentionem: obedientie: modestie: mansuetudinis nomib; velas: et velatis sordibus sacra illa vocabula maculas? Hanc ego nunq; emuler obedientiā. Talem mihi nunq; libeat modestiā vel potius molestiam imitari. Huiuscemodi māsuetudo semp lōge fiat a me. Talis siquidē obedientia omni est contemptu deterior. Talis quoq; modestia vltra omnē modum extenditur. Ultra dicam an citra? Sed verius for

stian et vtroq; cōpetētius dixeri extra. Quales deniq; illa est mansuetudo: que ipso etiaz auditu omnīū aures exasperat? Volo tamen eā ipam vt et mihi modo exhibeas. Luz taz patiens sis vt a quolibet etiā quo non licet pertrahi non cōtendas: liceat et me obsecro paulo nunc cōfidentius agere tecum. Alioquin male multū merui de te: si quod nemini soles soli mihi indignandū putaueris. Igitur tuā conuenio p̄scientiam. Volens: an inuitus pfectus es? Sed si ex voluntate: iam non ex obedientia. Si autē inuitus: suspectum videris habere obsequium: cui obsequi grauabaris. Vbi nō suspicio: ibi discussio necessaria. Verum tu vt tue patientie dares: vel caperes experimentum nihil discutiens: trahi te passus es: non solum preter voluntatem tuam: sed et contra conscientiam. O patientia omni digna impatiētia. Non possum fateor: non irasce huic cōtentiosissime patientie. Videbas dissipergentem et sequebaris. Scandala dictantem audiebas: et obsequebaris. Vera patientia est pati vel agere contra quod libeat: s; nō preter quod liceat. Mirum vero q; hominē audiebas furtiue susurrantem: deum nō audiebas aperte reclamantē: tali quasi celitus emisso tonitruo. Velli per quem scandaluz venit? Non tantum autē dominus? sed et sanguis ipius clamore nihilominus vehementi surdis licet terribiliter irrugiebat. Clamor eius: eius effusio. Effusus quippe pro dispersis filiis dei vt eos congregaret in vnū: iuste fremebat in dispersores. Odit nimirū dispersores. qui non nouit nisi colligere. Magnus et clamor et vehemens: q; corpa de sepulchris: animas ab inferis excitauit. Terram celosq; tuba illa conuocauit in vnum: quippe que i terra et que in celis sunt pacificans. In omnē terram exiuit sonus ille: et vestram nō valuit rumpere surditatem? Vox nempe illa in virtute: vox illa in magnificētia. Et quid clamat: Exurgat deus et dissipentur inimici eius. Et iterum. Disperge illos in virtute tua: et depone eos p̄tector meus domine. Sanguis christi est: frater adam: sanguis christi est qui pro pijs congregatis: aduersus impios dispersores: quasi tuba exaltat vocem suam. Ominatur autem se dispersores dissipergere: qui pro dispersis colligendis effusus est. Et si eius vocem tu non audis: audit eam de cuius latere manauit. Quomodo namq; proprium non audit: qui abel sanguinem audiebat? Sed quid ad me iniquis? Ille viderit: cui mihi p̄tradidere fas nō erat. Non est discipulus super magistrū. Docend

non docturus eius lateri adhibebat. Sequi debui non preceptorem auditor. Istorum te porz pauli simplex: si tu ille alter se tibi exhibuisset anthoniū: ut quicquid vel leuiter de labijs eius procederet: necesse non haberes discutere: et sine cunctatione ad oia nihil obediens. O manachū obediētissimū cui ex quibullibz seniorz xbulis: ne vnū qui de iota pteruolet. Non attendūt qle sit qd p cipitur: hoc solo cōtentus q p cipit. Et hec ē obediētia sine mora. Si ita oportet: sine cā legit in ecclesia. Omia pbate qd bonū est te nete. Si ita oportet: deleamus iam de libro euangelij: Estote prudentes sicut serpentes (sufficiente quippe) et simplices sicut colūbe. Nec dico a subditis mandata ppositoꝝ esse diiudicanda: vbi nil inberi deprehendit diuini cōtrariū institutis: sed necessariā assero et prudentiam qua aduersat: si quid aduersat et libertatem: qua et ingenuē ptenat. Letez iste nihil inquit habeo interrogare: viderit ille quid iusserit. Bic queso si dato in manū gladio: suum te armari iussisset in iugulū: ac quē uisses? Aut si se tuo voluisset impulsu in ignē vel in aquam precipites dare: obtempasses? Nōne etiā ab his nō phibere cum possis: in crimen tibi reputat homicidij. Age ergo idē ne forte sub ptextu obediētie in quippiā ei grauius inferueris. Non ignoras certe: qui dixerit (nam mihi hinc fortasse nō crederes) Expedire scandala facientibus demergi potius in pfundū maris. Cur hoc dixit: nisi qz significare voluit tam grauiā illos impostez manere tormenta: ut eis cōn pata mors tpa lis: ne penalis quidē eē videat sed cōmoda. Qui ergo eum scandala facere iuisti: iuisti eū sequendo illū: obsequendo illi: nōne vtilius iuxta pmissam vitatis sniam: molā asinariam collo eius suspenderes: et sic eum demergeres in pfundū maris? Quid ergo? Tu ille obediētissimus discipulus: illū patrem et pceptorem tuū quē ne pūcto quidē tempis vel transuerso ut dicitur: pedis a te qd diu vixit passus es elongari: ita ut foueam quoq post eū non quidem cecis sed aptis more balaz oculis cadere nō cūctatus sis: tu ne inq illū tuo ita beandum putasti obsequio: ut morte illi grauiorē exhibueris obediētiā? Reuera nūc expior quā vera sit illa sentētia. Inimici hoīs domestici illius. Sic itaqz sentiens: sic cōscijs ipse tibi: nonne si lapis gemis et si nō desipis tremis? Quippe cui obediētia nō meo sed vitatis iudicio peior inuenta ē homicidio. Si hec nō ignoras: quō non trepidas? Quod si trepidas quō nō emēdare festinas?

Alioquin qualē hinc ad illud tribunal terrificū conscientia portas: vbi iudex teste nō indiget? Vbi veritas discutit intentiones: vbi inquisitio culpaz ptingit ad abdita cordis: vbi deniqz secretissimos recessus inētiū: diuinus ille inuestigat intuitus: et ad subditum illum solis iusticie fulgorē aniaz expansi sum? cuncta siue bona siue mala euomūt q celabāt. Vbi frater adam: facientes et p sentientes par pena punient. Vbi fures et socij furū: silem sunt accepturi sententiā. Vbi par subibūt iudiciū: et qui lactant et qui lactant peccatores. Perge igit itā dicere: quid ad me: ille viderit. Lange picem et dic: non sum inquinatus ab ea. Absconde ignem in sinu tuo: et te iactato nō aduri. Pdone deniqz portionē tuam cum adulteris: nihilqz tua interesse putato. Non ita esaias. Redarguit eū seipm non soluz qz ipse imundus sed et q socius sit imundorum quia inquit: Vir pollutus labijs ego sum: et in medio populi immunda labia habentis ego habito. Redarguit aut si dixerim: si quia cum malis habitaret: sed quia mala nō redarguerit. Sic nanqz ait. Ne mihi qz tacui: Quā vero ipse malum facere acquiesceret qd se in alijs non redarguisse redarguit: Quid enim etiā dauid? Nonne alieni cōtagione peccati se senserat inquinari posse: cum diceret cū hominibus operantibus iniquitatē: et nō cōmunicabo cum electis eoz? Deniqz et orat dicens. Ab occultis meis munda me dñe: et ab alie nis parce seruo tuo. Unde etiā maloz quoz noluit picipare malū: studuit declinare cōfortiū. Alit etem. Non sedi cum p silio vanitatis: et cum iniqua gerentibus non introibo. Huic versiculo cōcinnit et subsequēs. Odiui ecclesiā malignantiū: et cū impijs nō sedebō. Audi deniqz et sapiētis p silij. Fili mi ait si te lactauerint peccatores: ne acquiescas eis. Tu ergo aduersus hec atqz alia in hūc modū innumera veritatis testimonia putasti cuius obediendū? Odiosa puerilitas. Obediētie virtus que semp militat veritati: aduersus veritatem accingit. Felicē ergo dixerim fratris henrici inobediētiā: cui cito resipiscenti ab errore: et reuertenti ex itinere talem contigit nō expiri obediētiā. Quā potiorē nunc et dulciore sue huiusmodi obediētie carpit: itaqz degustat fructū: bonā habēs cōscientiaz qd ceteris collegis suis fraternā corda graui scandalo con: utientibus: ipse inter fratres i pposito et ordine suo conuerfet sine querela. Cuius ego si optio detur: pigram potius elegerim inobediētiā cum ipsius conscientiaz quā horū studiosam obediētiā cū scandalo.

Esa. 6

Ibidem

ps. 14.

ps. 16.

ps. 25.

Ibidem

ps. 1.

Existimo enim quod melius agit iste: sic inobedi-
 ens abbati sed non charitati: seruando unita-
 tem in vinculo pacis: quam illi qui ita obtemperant
 homini ut vnum praeferant unitati. Fidenter et
 hec addiderim expedire magis cuilibet sola
 vni hominis piclitari inobedientia: quam reliquis
 omnibus pietatis bonis et votis proprie professio-
 nis. Siquidem ut cetera taceam duo precipua no-
 bis in monasteriis conuersantibus obseruanda
 tradunt. Subiectio abbati: et stabilitas in loco.
 Et ita obseruanda: quod neutrum praepediat alterum:
 nec alterum sibi prauidetur. Et ubi gratia: sic te
 stabile in loco exhibeas: ut abbati subiecti non
 contendas: sic obedias subiecto abbati: ut sta-
 bilitatem non obmittas. Porro si detestaris in
 loco licet pseuerantem qui abbatis forte subdi-
 cendum imperiis: miraris si reprehendimus obe-
 dientiam: que vobis vestrum deserendi locus vel
 causa extitit vel occasio: praesertim cum in professione
 regulari sic promittatur stabilitas: ut de subiecti-
 one abbati exhibenda: nulla penitus mentio
 fiat. Sed quis forsitan inquit inquit. Quid er-
 go tu de stabilitate tua facis quam apud cister-
 ciensem firmasti: et nunc alibi habitas? Ad quod respon-
 deo. Ego quidem cisterciensis monachus: ibidem
 professus ab abbate meo ubi nunc habito missus
 sum: sed missus in pace: missus sine scandalo
 sine discordia: missus iuxta consuetudinem et con-
 munem institutionem. Quoad ergo in eadem qua
 missus sum pace et concordia perseuero: quod diu
 in unitate isto: coram praeterea non praefero: quietus
 et subiectus in quo positus sum permaneo: se-
 cura dico conscientia: quod promissi firmiter teneo.
 Quod enim stabilitatis praeparatoris votum: quod vna
 nimitatis non rumpo vinculum: pacis firma-
 mentum non desero. Et si corpus absentauit
 obedientia: sed spiritus semper ibidem praesentem tenet
 concors deuotio: et in nullo dissimilis conuersa-
 tio. Qua die autem (quod quidem deus auertat)
 alijs incipiam viuere legibus: alijs moribus con-
 uersari: diuersis deseruire obseruantibus: ad-
 inuenire noua: extraneas usurpare consuetu-
 dines: transgressor professionis: promissam sta-
 bilitatem iam non me tenere confido. Dico ergo ab-
 bati promissa obtemperandum sed salua professione.
 Vnde tu professus sum regulam sancti benedicti: ubi
 promissisti obedientiam: promissisti et stabilitatem.
 Ex si obedieris quidem: stabilis autem non fueris
 dum offendis in vno: factus es omnino reus. Si
 omnino in ipsius obedientie. Vides itaque pondus
 tue obedientie? Quomodo nempe stabilitatis
 transgressionem sufficit excusare: que nec sibi
 quidem valet patrocinari. Item notum est
 sollemniter ac regulariter praefiteri quod in praesentia
 abbatis. In praesentia ergo tantum: non etiam ad

nutum ipsius sit cuiuscumque professio. Testis pater
 de adhibet abbas: non dictator professionis: ad-
 iutor: non fraudator ad impletionem: vindex non
 auctor prauaricationis. Quid ergo? Non in
 manu abbatis quod absque ulla exceptione coram
 deo et sanctis eius propria manu et ore firmatum
 audies ex regula: si quando aliter fecero a deo
 me esse damnandum: quem irrideo? Si abbas
 me autem etiam angelus de celo contraria iusserit
 libere recusabo homini obedientiam: quam me trans-
 gressor: proprii voti: et perierare faciat nomen
 dei mei. Scio enim me iuxta scripture veritatem
 ex ore meo vel condonandum vel iustificandum
 et quod os quod mentis occidit animam: et quod veraciter
 canitur: Perdes omnes qui loquuntur mendacium: et
 unusquisque pro se roem reddet. Alioquin
 qua fronte psallam mentiens in conspectu dei
 et angelorum: illud de psalmo: Redda tibi vo-
 ta mea quod distinxerunt labia mea: Viderit denique
 abbas me quid sibi faciendum putet: de eo
 quod ex regula ad ipsum specialiter dirigit: ut pre-
 sentem regulam in omnibus conseruet. Et iteque: quod
 vniuersaliter praecipitur et nemo excipit: ut omnes
 scilicet per omnia magistrum sequantur regulam: nec ab
 ea temere deuietur a quoque. Ego sic ipsum se-
 qui decreui semper et ubique magistrum: ut nequaquam
 a regula quam teste ipso: iuravi et statui custo-
 dire: deuiem magisterio. Occurramus breuiter
 questionibus: quae a latere nobis surgere posse vi-
 detur: et sic iam nimis longam finiamus epistolam.
 Videri enim a me potest si hos dano qui ab-
 batis sui non solum consensu sed et iussu: suum
 monasterium deserunt: quo pacto illos et reci-
 piam et retineam: qui de alijs monasteriis frat-
 cto stabilitatis voto: et precepto seniorum impio
 ad nostrum ordinem veniunt. Ad quod quidem bre-
 uis est responsio sed piculosa. Vereor namque dis-
 plicere quibusdam quod dicturus sum. Ceterum
 mihi magis verendum puto: ne tacendo veri-
 tatem illius officulum non veraciter cante: Iustici-
 am tuam non abscondi in corde meo etc. Haec
 ergo ratione illos suscipimus: quoniam non putamus
 esse malum si vota labiorum suorum quae in locis suis
 potuerunt quidem promittere: sed nequaquam
 soluere: deo qui ubique est ubicumque poterunt
 reddant: et solius rupte stabilitatis damna re-
 liquorum regularium preceptorum: integrum obser-
 uatione compensent. Si cui displicet hoc: et
 murmurat aduersus hominem querentem salu-
 tem suam: respondet pro eo salutis auctor: Non
 ne oculus tuus nequaquam est: quia ille bonus. Quis-
 quis es qui saluti inuides aliene: par cito
 vel tue. An nescis quod inuidia diaboli intrauit

Sap. 1.
 Ps. 5.

Ps. 65.

Ps. 31.

mors in orbē terrarū: Attende itaq; tibi. Si
 em̄ vbi inuidia tibi mors: pfecto non potes si
 mul et inuidere et viuere. Quid molestus es
 fratri tuo: qm̄ satagit quēadmodum que p: o
 cesserūt de labijs suis: non faciat irrita: Si q/
 rat homo: quō et vbi pfoluat qd pollicit' est
 deo: quid tu pdis: Fortassis si aliquāte pecu
 nie tu euz' debitorem teneres circuire cogeres
 mare et aridā: donec vsq; ad nouissimū qua/
 drantem debitum redderet vniuersū. Quid
 igitur meruit de te deus tuus: qm̄ nō vis vt
 et ipse a suo quod suuz est debitore recipiat?
 Immo vni inuidens: duos tibi reddis insen
 sos: dum et dñm serui obsequio: et dñi gratia
 seruū fraudare conaris. Tu quare illum po
 tius nō imitaris tīpe videlicet pfoluēdo qd
 debes: Putas ne et tuū nō requiret' debituz
 An poti' ppter hoc magis irritas impic de/
 um: qz dicis in corde tuo nō requiret: Quid
 inquis: Omnes ergo damnas qui similē nō
 faciunt: Non. Sed audi quid et de ipis senti
 am: et noli frustra calūnari. Quid me vis o/
 diosum facere multis m'libus sanctorū q sub
 nostra pfessione nō nostro puerfantes more
 tñ aut sancte viuūt aut beate defuncti sunt.
 Nū igitur q reliquerit sibi deus septē milia
 viroz qui nō curuauerūt genua sua ante baal
 Audiergo emule: calumniator ausculta. Di
 xi cur datus monasterijs ad nrā veniētes re
 cipiendos censuerim. Nunquid nō veniētes
 dānaur: Excuso illos: non istos excuso. Soli
 sunt iudi quos excusare nec volo nec valeo
 Quib' exceptis si quis ceteroz ad regule cu
 piat transire puritatē: sed ppter scandalū nō
 audeat: aut certe etiā ob certam corporis in/
 firmitatē: puto quia nō peccat: dum tñ i suo
 studeat loco sobrie et iuste et pie conuersari.
 Nam si qua ex more monasterij minus forte
 districte q; regula constituisse videt' obserua
 re cōpellit: excusabit hoc forsitan: aut illa ca/
 ritas qua cūctat' migrare ad melius pp̄ scā/
 dalum: iuxta illud: Caritas operit multitudi
 nē peccatorū: aut illa humilitas qua pprie cō
 sciū infirmitatis se reputat impfectū. Siqui
 dem et de ipa scriptū est: Deus humilib' dat
 gratiā: Multa quidem tibi locutus sum ca/
 rissime: cū multis opus non habeas: quippe
 cui sit et ingeniū velox ad intelligendū quod
 vtiliter suadet. Sed licet specialiter quidem
 ad te nō tñ tam multa ppter te scribēda pu/
 tui. Hec itaq; quib' deus puidit necessaria.
 Te aut vt meū iā olim familiarissimū pacis:
 et cū omni fiducia moneo: ne iā diuti' aias de
 siderantiū te in tue quidē aie horrēdū piculū
 tui expectatione suspēdas. En tua eorūq; ni

sallo: quitecū sunt: et mors et vita i manu tua
 est. Arbitramur em̄ quicquid feceris tu aut
 volueris illos eē facturos. Alioquī apte de/
 nūcia illis: qz iuxta oīm abbatū nrōz nō pte
 nendā sniam q merito pcessit in vos: Qui re Ezech. 18.
 dierint viuent: qui rēnuerint morient.

Ad brunonē coloniensez postea
 archiep̄m. Epla. viii.

Veris a me cō

filiū vir illustis bruno: an volēt/
 bus te pmouere ad ep̄atū: ac quie

scere debeas. Quis hoc mortaliū diffinire p/
 sumat: Deus fors itā vocat: quis audeat dis/
 suadere: Forte nō vocat: quis appropinqre
 p̄sulat: Atq; vo vocatio dei sit an nō sit quis
 scire possit: excepto spū qui scrutat' etiā alta
 dei: vel si cui forte reuelauerit ipse. Quid agis
 quoz dubiū reddit cōsiliū: ista in lris tuis
 hūilis sed terribilis cōfessio q vitā tuā tā gūi
 ter: et vt credo non nisi vaciter accusas. Nec
 em̄ negandū ē huiuscemodi vitā eē indignā
 tam sacri dignitate mysterij. Sed rursus nō
 imerito e regione times. nā et nos idipsum me/
 tuim': si ob malū cōsciētie de cōmisso scientie
 talento non facis lucz. Nisi qd alio forte ne/
 gocandi genere: et si min' copiose: minus tñ
 et piculose fructificare valeres. Horreo fatē/
 or: sic em̄ tibi vt mihi: loqui debeo qd sentio
 horreo inq; cōsiderans: vnde quo vocaris
 pfertim cū nullū intercurrere penitētie tem/
 pus: p qd vtcūq; huiuscemodi piculosissim'
 transitus fiat. Et quidē rectus ordo requirit
 vt prius ppriā deinde alienas curare stude/
 as cōscientias. Prim' quippe pietatis ḡdus
 est de quo scriptū est: Misere anie tue pla
 cens deo. Ex hoc aut ad miserandū primū:
 recto iā tramite caritas ordiata pcedit: quip
 pe quē ad sui quisq; mensurā amare p̄cipit.
 Qd si in hunc modū quo te hacten' ipē ama
 sti: et tibi cōmittēdos amaturus es: malo ego
 quidē tibi nō cōmitti q; sic diligi. Si aut pri'
 te diligere didicisses: et me fors itā scires ama
 re. Sed quid: si suam deus acceleret tibi gra
 tiam: et multiplicet misericordiā: et sit ad resti
 tuendam innocentia efficacior velox clemen
 tia: q; diuturna penitentia. Beatus siquidē:
 cui non imputabit dominus peccatū. Nam
 quis accusabit aduersus electū dei: Si deus
 iustificat: quis est qui cōdemnet. Hoc salutis
 cōpendium: sanctus ille latro cōsecutus est:
 vno eodemq; die: simul cōfessus latrocinia:
 et introductus in gloriā: breui quodā con/
 tentus ponte crucis: ad transeūdū de regio
 ne dissimilitudinis in terram viuentiuz: et de

luto fecit in paradisu voluptatis. Hoc subitum pietatis remediū pcepit felix illa peccatrix: cum repēte ubi supabūdauerāt delicta: abundare cepit et gratia. Absq; multo penitentie labore dimissa sunt ei peccata multa: qm̄ dilexit multū: et in breui meruit charitatis accipere latitudinē: que vt scriptuz ē coo/ perit multitudinē peccatorū. Hoc et ille paraliticus in euāgelio: Duplex atq; celerrimū potentissime bonitatis p̄sensit bñficiū p̄i men/ te q̄ carne curat. Sed aliud est celerē adipisci veniā peccatorū: et aliud si ip̄is sceleribus ad infulas mor̄ puehi dignitatū. Video tñ matheū de theloneo: ad apostolatū culmen/ assumptū. Sed hoc me rursum cōturbat qd̄ nō prius audierit cū ceteris coapostolis suis. Ite in orbem vniuersum: predicate euange/ liū omni creature: quā egerit penitentiā mul/ to tempe ac labore sequēdo dominū quocunq; ierit: permanens cū eo in temptatōib; suis. Sed et si occurrat de ambrosio: qd̄ de tribunalibus ad sacerdotium raptus fuerit: nō me valde cōfortat: cū a puero mundā in mū/ do duxerit vitā: et sic fuga et latebris multis q; dissimulationū modis declinare conatus sit. Si de saulo quoq; factus repente paulus: repente vas electionis repente doctor gentiū in exemplū adducit: hoc exempli euacuat si/ militudinē: qd̄ ille ideo misericordiaz cōsecutus sit. qz ignorans ip̄o teste peccauit: manēs i incredulitate. Quāq; si tale quippiā qñq; bñ et vtiliter factū fuisse agnoscit de quo dici vaciter possit. Hec ē mutatio dextere excelsi: non tā exemplū q̄ miraculū asserre debeat. Hec interim a me ad id qd̄ q̄ritis suspensiuē responsa sufficiāt. Neq; em̄ possum vnde certus nō sum certā pferre suam. Sic ptingere debet q̄renti rem vbinō sit. Sermo a ppheta: p̄siliū a sapiente querendū est. Nunquid em̄ de luto limpidū quippiā haurire potestis? Anū tñ ē qd̄ amico absq; piculo et nequaq; sine fructu impedere possum? nostre videlicet p hac re orationis ad deū qualecunq; suffragiū. Deo ergo relinquentes sui quod ignoramus secretum consiliū: ip̄m supplici deuotione et deuota supplicatione precamur: vt in vobis et de vobis opet: qd̄ et se deceat et vobis expediat. Habetis autē dñm norbertū: quē melius p̄sentem p̄is: de talibus interrogare potestis. Nam tanto vir ille in diuinis aperiendis mysterijs nobis p̄mptior: q̄to et deo p̄pior esse cognoscitur.

Ald eundē iā archiep̄m colonie.
Epistola. ix.

Ignationis de

stre suscep̄ scripta deuotus: et ad in/ iūcta sollicitus fui: et si p̄fui vos p̄babitis. Sed de hoc satis. Porro in eadē caritate audeo que sequuntur. Si cunctos qui vocantur ad ministeriū constat eligi et ad regnū p̄fecto securus est coloniensis archiep̄s. Quasi et saulē in regno et iudam in sacerdotio legirur elegisse non alius q̄ ip̄e deus et nō pōt solui scriptura que hoc asserit: timeat necesse est coloniensis archiepiscopus. Si vero qd̄ verū est: et illa sentētia hodieq; viget: Quia non multos nobiles nō multos potentes: nō multos sapientes elegit deus: nunquid non triplicē quoq; habet timendi causam coloni/ ensis archiep̄s: Curem? ergo in alto positiū altum sapere sed timere sed humilib; p̄sentire. Principē inquit te p̄stituerunt. esto i illis tanq; vnus ex illis. Et iter: Quāto maiores tanto humilia te in omnib;. Sapiens ē qui b̄ consulit haud secus sentiens ab ip̄a: que ait: Qui maior est vestrum fiat sicut minor. Alio quin iudiciū dux his qui p̄sunt timeat potestas. Seruus qz sciēs volūtate dñi sui et nō faciēs digna plagis vapulabit multis: timeat qui cognouit l̄raturā. Timeat nobil: qz iudex oim nō ē acceptor p̄sonarū. Iste p̄fecto necessariū timoris funicul; triplex: difficile rū p̄t. Durus ne videor qz nō blādior qz metū incutio: qd̄ amico cupio initiū sapiētie: Sic mihi ptingat sp̄ beare amicos: id ē terrēdo salubriter nō adulādo fallaciē. Ad illud me puocat qui dicit. Beatus hō qui semp ē pauidus. Ab hoc reuocat qui ait. Populus meus qui te beatificant: in errorem inducunt.

Ald eundem Ep̄la. x.

Orrendum pu

nire nephas: et si duplici ratione incumbat nobis: tñ videlicet p̄ debito officij: tñ quia et apostolica inuigilant auctoritas. Puto tñ q̄ non superuacua in re tanta etiam amici ammonitio accedit. Hoc autem est q̄ amicū et patrem cupim; esse admonitū vt hec ipsa vltio que faciēda est: eo quoq; zelo quo faciēda est fiat: quatenus non solum p̄sens facinus: mulctatū esse videat: sed etiam a simili temeritate audiens omnis maliginitas compescatur.

Ald cartusienenses et guidoni priori

Epistola. xi.

Inter p̄res. re.

ueredissimis: et inter amicos charissimis: qui
 doni priori cartulensi: ceterisque sanctis qui cum
 eo sunt: frater bernardus de claravalle: salu-
 tem eternam. Sanctitatis vestre litteras: tam
 letus accepi quam audius et olim desideraueram:
 legi eas et quas volebam in ore vestras scintil-
 las sentiebam in pectore: quibus et coecaluit cor
 meum intra me tanquam ex illo igne quem dominus
 misit in terram. O quantus in illis meditatio-
 nibus exardescit ignis: et quibus huiusmodi
 diuolant scintille. Vestra illa succensa et suc-
 cendens saluatio sic mihi ut verum fatear ac-
 cepta fuit et est: quasi non ab homine sed certissi-
 me ab illo qui mandat salutes iacob: descen-
 dere videretur. Non me sane arbitror saluta-
 tum in via: non in transitu: non veluti ex oc-
 casione ut assolet consuetudinis: sed plane ex
 visceribus ut sentio charitatis: proderit hec ita
 grata et inopinata benedictio. Benedicti vos
 a domino: qui me in benedictionibus dulcedinis tan-
 te peruenire curastis: ut dare per puerum vestro: vo-
 bis primum scribentibus fiducia rescribendi. Scri-
 bere quidem ad vos iam pridem gestiebam: sed
 non presumendi. Verebar nimis sanctam quam
 in domino habetis importunis scriptitationi-
 bus infestare quietem: iuge illud vestrum sa-
 crumque silentium a seculo: susurrum cum deo vel
 ad modicum interrompere nostraque ingerere
 re auribus secretis penitus occupatis ac sup-
 nis eulogijs. Timebam oino molestus fieri
 vel moysi in monte: vel helie in deserto: aut
 certe excubanti in templo samueli si diuinis
 intentissimos consabulationibus: aliquatenus
 auocare attentassem. Clamat samuel: loque-
 re domine quia audit seruus tuus: et ego me audi-
 ri presumere. Timebam inquam ne si dauid elo-
 ganti se et fugienti manentique in solitudine im-
 portunus insisterem: indignans excusaret et
 diceret. Sine me: non audio te modo: Audi
 am potius quam dulcius ausculto. Audiam quid
 loquatur in me dominus deus: quoniam loquetur pa-
 cem in plebem suam: et super sanctos suos: et in
 eos qui conuertuntur ad cor. Aut certe illud
 Declinate a me maligni: et scrutabor manda-
 ta dei mei. Quid enim? Ego ne tam temerarius
 essem: ut inter sponsi brachia suauiter quies-
 centem auderem suscitare dilectam: quousque
 vellet ipsa? Idutarem ilico auditurum me ab il-
 la: Noli mihi molestus esse. Ego dilecto meo
 et dilectus meus mihi qui pascitur inter lilia.
 Verum quod non audeo ego: audet charitas: et
 cum omni fiducia pulsatur ad ostium amici: ne-
 quaquam putans pati se debere repulsam: que
 amicitiam matrem se nouit: ne veretur vestrum
 et si gratissimum paulisper inquietare oculum propter

suum negocium. Ipsa profecto ipsa cum vult:
 facit vos excedere deo. Ipsa cum voluit fe-
 cit sobrios nobis: adeo ut minime duceretis
 indignum me non modo sustinere loquentem sed ta-
 centem insuper benigne provocare. Amplector
 benignitatem: dignationem amorem: laudo et ve-
 nero puritatem: quia de nostris profectibus quos
 putatis tanta in domino exultatione gloriamini.
 Gloriosior et ego plurimum tanto testimonio: et
 seruum dei tam grata quam gratuita admodum
 familiaritate delector. Hec iam gloria mea sed
 gaudium meum: hec delicia cordis mei: quod non
 frustra leuauerim oculos meos in montes unde
 quippe iam non mediocre venit auxilium
 mihi. Illi itaque nobis stillarunt montes dulcedi-
 nem et adhuc spero quia stillabunt: quousque val-
 les nostre abundabunt frumento Festinus erit
 mihi dies ille ducendus: et memoriale sempi-
 ternum: in quo vix illum videre ac suscipe me
 rui: propter quem factum est ut in cordibus vestris ego re-
 ciperer. Et quidem iam ante recepatis ut appa-
 ret in litteris vestris: sed nunc artius ut conperi et fa-
 miliarius: cum ille vobis retulit de me quiddam: quod
 si non probauit putauit tantum: fidelis quippe et reli-
 giosus ablit ut aliter loqueretur quam credidit.
 En reuera in me expior quod ait saluator: Qui
 recipit iustum in nomine iusti: mercedem iusti acci-
 piet. Mercedem quippe iusti dixerim quod ius-
 tus reputor: non ob aliud nisi quod iustum recepi.
 Nam si qua superaddita sunt ea iustus non tam ex
 veritate rei quam ex puritate sui locutus est. Audi-
 distis: credidistis: exultastis: scripsistis: et non
 parum me letificastis: non solum quod aliquem locum gra-
 tie: et locum non mediocre apud vestram merui
 sanctitatem sed et quod nobis antiorum vestrorum non
 parua ex parte puritas innotuit. Paucis pro-
 certo apuistis cuius spiritus estis. Gaudeo pro-
 inde mihi: gaudeo et vobis: mee utilitati et ve-
 stre sinceritati. Illa siquidem vera et sincera est
 charitas: et omnino de corde puro et conscientia
 bona et fide non ficta iudicanda procedere: quam pro-
 ximi bonum eque ut nostrum diligimus. Nam quod ma-
 gis aut certe solum diligit suum quicquid non caste
 diligere bonum: quod utique propter se diligit: non pro-
 pter ipsum. Et hic talis non potest obedire pro-
 phete qui ait. Confitemini domino quoniam bonus
 est sibi: non autem quoniam bonus est ei. Quia propter
 nouerit in se dirigi illud ab eodem propheta op-
 probrius: Confitebitur tibi cum benefeceris ei.
 Est qui confitetur domino quoniam potens est. Et est
 qui confitetur quoniam sibi bonus est. Et item
 qui confitetur quoniam simpliciter bonus est. Pri-
 mus seruus est: et timet sibi. Secundus mer-
 cenario: et cupit sibi. Tercius filius: et defert

Mat. 10

Ps. 117.

Ps. 48.

patri. Itaq; et qui timet et qui cupit: vterq;
pro se agūt. Sola que in filio est charitas: nō
querit que sua sunt. Quamobrem: puro de il/
la dictum. *Lex domini immaculata conuer/
tens animas: q; sola videlicet sit: que ab amo/
re sui et mundi auertere possit animū et in de/
um dirigere.* Nec timor quippe nec amor pri/
uatus conuertit animā. Mutant interdum
vultum vel actum: affectū nunq;. Facit etiaz
seruus nōnunq; opus dei. Sed quia non spō/
te: in sua adhuc duricia permanere conuinci/
tur. Facit mercenarius: sed quia non gratis:
ppria trahi cupiditate cognoscitur. Porro
vbi pprietas ibi singularitas. Vbi autē sin/
gularitas ibi angulus. Vbi vero angul' ibi
sine dubio sordes siue rubigo. Sit itaq; ser/
uo sua lex timor ipse quo cōstringit. Sit mer/
cenario sua cupiditas qua et ipse artat: quā/
do ab ipsa temptatur abstractus et illectus.
Sed harū nulla aut sine macula est: aut ani/
mas cōuertere potest. Charitas vero cōuer/
tit animas quas facit et voluntarias. Porro
in eo eam dixerim immaculatā: qui nil sibi de
suo retinere consuevit. Cui nempe de pprio
nihil est: totum profecto quod habet dei est.
Quod autē dei est: imundus esse non potest.
Lex ergo domini immaculata charitas est: q;
nō quod sibi vtile est querit: sed quod multis.
Lex autē dñi dicitur: siue q; ipse ex ea viuat:
siue q; eam nullus nisi eius dono possideat.
Nec absurdus videat quod dixi: etiaz deum
vivere ex lege cum non alia dixerim q; chari/
tate. Quid vero in summa et beata illa trini/
tate: summam et ineffabilem illam conseruat
vnitatem nisi charitas? Lex ē ergo: et lex do/
mini charitas: que trinitate in vnitatem quo/
dāmodo cohibet et colligat in vinculo pacis.
Nemo tamen me estimet charitate hic acci/
pere qualitatem vel aliquod accidens: alio/
quin in deo dicerem (quod absit) esse aliquid
quod deus non est: sed substantiā illam diui/
nam: quod vtiq; nec nouū nec insolitū est di/
cente iohanne: deus charitas est. Dicitur er/
go recte charitas: et deus et dei donū. Itaq;
caritas dat caritatē substantiā accidentāle. Vbi
dantem significat: nomen est substantie. Vbi
donum: qualitatis. Hec est lex eterna: crea/
trix et gubernatrix vniuersitatis. Siquidem
in pondere et mensura et numero: per eaz sa/
cta sunt vniuersa: et nihil sine lege relinquit:
cum ipsa quoq; lex omnium sine lege non sit:
non tamen alia q; seipsa qua et seipsam et si
non creauit regit tamen. Ceterum seruus et
mercenarius habent legē non a dño: sed quā
ipsi sibi fecerint: ille deū non amando: iste pl'

aliud amando. Habent inq; legē non domi/
ni sed suā: illi tamen que domini est subiecta.
Et quidem suam sibi quisq; legem facere po/
tuerūt: non tamen eā incōmutabili eterne le/
gis ordine subducere potuerunt. Tunc autē
dixerim quēq; sibi suam fecisse legem: quan/
do cōmuni et eterne legi ppriam pretulit vo/
luntatē: peruerse itaq; volens suum imitari
creatorem: vt sicut ipse sibi lex sui iuris est.
Ita is quoq; seipsum regeret et legem sibi su/
am faceret voluntatem: graue vtiq; et impor/
tabile iugum super omnes filios adam: heu
inclinens et incuruās ceruices nostras adeo
vt vita nostra inferno appropinquauerit. In/
felix ego homo: quis me liberabit de co: po/
re mortis huius? Quo vtiq; sic premor vt nī
si quia domin' ad uuit me paulominus habi/
tasset in inferno anima mea. Sub hoc onere
grauatus gemebat qui dicebat: Quare po/
suisi me cōtrariū tibi: et factus sum mihi met/
ipsi grauis? Vbi dixit: factus sum mihi metip/
si grauis: ostendit q; lex ipse sibi esset: nec ali/
us hoc q; ipse sibi fecisset. Quod autē deo lo/
quens premisit: posuisi me cōtrariū tibi: dī
setamen non effugisse legem indicauit. Hoc
quippe ad eternam iustāq; legē dei pertinuit:
vt qui a deo noluit suauiter regi: penaliter
a seipso regeretur: quicq; sponte iugum suaue
et onus leue charitatis abiecit: pprie volun/
tatis onus importabile pateret inuit? Vbi/
ro itaq; modo eterne lex fugitiuū suum: et po/
suisi sibi contrarium et retinuit subiectum: dñ
videlicet nec iusticie p meritis legem euasit:
nec tamen cum deo in sua luce: in sua requie:
in sua gloria remansit: subiectus potestati: et
submotus felicitati. Domine deus meus cur
non tollis peccatū meū: et quare non auferis
iniquitatē meā: vt abiecta graui sarcina pro/
prie voluntatis: sub leue onere charitatis re/
spirē: nec iaz serui timore coercear: nec mer/
cenaria cupiditate illicita sed agar spiritu tuo
spiritu libertatis quo aguntur filij tui: qui te/
stimoniū reddat spiritui meo: q; ego sim vn'
ex filiis: dum eadem lex mihi fuerit que et tibi
et sicut tu es ita et ipse sim in hoc mundo. Hū
si quidem qui hoc faciunt quod ait apostolus:
Remini quicq; debeatis: nisi vt inuicem dili/
gatis: proculdubio sicut deus est: et ipsi sunt
in hoc mundo: nec serui aut mercenarij sunt
sed filij. Itaq; nec filij sunt sine lege. Nisi for/
te aliquis aliter sentiat: ppter hoc quod scri/
ptum est: Iustus non est lex posita. Sed sci/
endum est q; alia lex est promulgata a spiritu
seruitutis i timore: alia a spiritu libertatis da/
ta in suauitate. Nec sub illa coguntur esse filij

Job. 7.

Abd. 13

Ro. 1.

nec sine ista patiuntur. Vis audire quia iustis non est lex posita. Non accepistis inquit spiritum seruitutis iterum in timore. Vis audire tamen quod sine lege charitatis non sint? Sed accepistis ait spiritum adoptionis: id est filiorum. Denique audi iustum utrumque de se fatentem et quod non sit sub lege: nec tamen sit sine lege. Factus sum inquit his qui sub lege erant quasi sub lege essem: cum ipse non essem sub lege. His qui sine lege erant tanquam sine lege essem: cum sine lege dei non essem: sed in lege essem christi. Unde apte non dicitur. Iusti non habent legem: aut iusti sunt sine lege: sed iustis non est lex posita. Hoc est non inuitis imposita: sed voluntarius eo liberaliter data: quo suaunter inspirata: Unde et pulchre dominus? Tollite ait iugum meum super vos. Ac si diceret. Non impono inuitis: sed vos tollite si vultis. Alioquin non requiem sed laborem inuenietis animabus vestris. Bona itaque lex charitas et suavis: que non solum leuiter suauiterque portatur sed etiam seruorum et mercenariorum leges portabiles ac leues reddit quas utique non destruit sed facit ut impleantur dicente domino: Non veni legem solvere sed adimplere. Illam temperat: istam ordinat: utramque leuigat. Nunquam erit charitas sine timore: sed casto. Nunquam sine cupiditate: sed ordinata. Implet ergo charitas legem serui cum infundit deuotionem. Implet et mercenarij: cum ordinat cupiditatem. Per oro timor i permixta deuotio: ipsum non annullat sed castificat. Pena tantum tollitur: sine qua esse non potuit: dum fuit seruilis: et timor manet in seculum seculi: castus et filialis. Quia quod legitur. Perfecta charitas foras mittit timorem pena intelligenda est: que seruili ut diximus nunquam deest timori. Illo scilicet genere locutionis quo sepe causa ponitur pro effectu. Deinde cupiditas tunc recte a superueniente charitate ordinatur: cum mala quidem penitus respuuntur: bonis vero meliora preferuntur: nec bona nisi propter meliora appetuntur. Quod cum plene per dei gratiam affectum fuerit: diligetur corpus et vniuersa corporis bona tantum propter animam: anima propter deum: deus autem propter seipsum. Verumtamen quia carnales sumus: et de carnalis concupiscentia nascimur: necesse est cupiditas vel amor noster a carne incipiat. Que si recto ordine dirigitur: quibusdam suis gradibus duce gratia proficiens: spiritu tandem consummabitur: quia non prius quod spirituale sed quod animale: deinde quod spirituale. Et prius necesse est portemus imaginez ter-

restris: deinde celestis. In primis ergo diligit seipsum homo propter se. Caro quippe est et nil sapere valet preter se. Tunc se videt pro se non posse subsistere: deum sibi quasi necessarium incipit per fidem inquirere et diligere. Diligit itaque in secundo gradu deum: sed propter se non propter ipsum. At vero cum ipse ceperit occasione proprie necessitatis colere et frequentare cogitando: legendo: orando: obediendo: quadam huiusmodi familiaritate paulatim sensimque deus innotescit: consequenter et dulcescit: et sic gustato quia suus est dominus: transit ad tertium gradum ut diligat deum non iam propter se sed propter ipsum. Sane in hoc gradu statuitur: et nescio si a quoque hominum quartus in hac vita perfecte apprehenditur: ut se scilicet homo diligat tantum propter deum. Asserant hoc si qui experti sunt: mihi fateor impossibile videtur. Erit autem proculdubio cum introductus fuerit seruus bonus et fidelis in gaudium domini sui: et inebriatus ab ubertate domus dei. Quasi enim ebrius miro quodammodo oblitus sui: et a se penitus velut deficiens totus pergit in deum: et deinceps adherens ei: vnus spiritus erit. Arbitror hoc prophetam sensisse cum diceret Introibo in potentias domini: domine memorabor iusticie tue solius. Sciebat profecto cum introiret in spirituales potentias domini: exutum se iri vniuersis infirmitatibus carnis: ut iam nil de carne haberet cogitare: sed totus in spiritu memoraretur iusticie dei solius. Tunc pro certo singula christi membra dicere poterunt de se quod paulus agebat de capite: et si cognouimus secundum carnem christum: sed nunc iam non nouimus. Nemo ibi se cognoscet secundum carnem quia caro et sanguis regnum dei non possidebunt. Non quod carnis substantia illic futura non sit: sed quod carnalis omnis necessitudo sit de futura: carnisque amor amore spiritus absorbendus: et infirme que nunc humane affectiones: in diuinas quasdam habeant commutari potestates. Tunc sagena caritatis que nunc tracta per hoc mare magnus et spaciosus ex omni genere piscium congregare non desinit: cum perducta ad litus fuerit: malos foras mittens: bonos solummodo retinebit. Siquidem in hac vita ex omni genere piscium intra finem sue latitudinis caritas recte concludit: ubi se per tempus omnibus conformas omniumque in se siue aduersa siue prospera transiciens ac sua quodammodo faciens: non solum gaudere cum gaudentibus: sed etiam flere cum flentibus persuevit. Sed cum puenerit ad litus: velut malos pisces omne quod triste patitur foras

ps. 86.
Esa. 56.

mittens: sola q̄ placere et iocunda esse poterūt
retinebit. Nūquid em̄ tūc verbi gratia paul?
aut infirmabit cū infirmis: aut vres. p̄ scāda
lizatis: vbi scandala et infirmitas procul erūt
Aut certe lugebit eos: qui sine penitētia mo/
riunt: vbi certum est q̄ nullus morit: Absit
aut vt vel eos qui ignibus eternis cuz diabo
lo et angelis eius deputandi sunt plangat et
defleat in illa ciuitate quā fluminis impetus
letificat: cuius diligit dñs portas sup oīa ta/
bernacula iacob. quod videlicet in taberna/
culis: et si qñ gaudet de victoria: laborat tñ
impūgna: et plerūq; piclita de vita. In illa
aut patria nulla p̄p̄ admittat aduersitas: si/
ue tristitia quēadmoduz de illa canit. Sicut
letantiū oīm habitatio est in te. Et itez. Leti
cia sempiterna erit illis. Deniq; quō misericor/
diæ recordabit: vbi memorabit iusticie dei so
lius: p̄inde iam nō erit miserie locus: aut
miscōie temp̄: nullus p̄fecto esse poterit mi/
serationis affectus. Longū quidē adhuc tex/
ere sermonē insatiabili colloquēdi ad vos de
siderio pulso: frēs mei charissimi et desiderā
tissimi: sed tria sunt que finē inducūt. Prīmū
quidē qd̄ maxime vereor: ne fiam oneros⁹ vo
bis. Secundū q; pudet loq̄citat̄. Tercium
q; domesticis vigeor curis. In fine p̄cor mi/
seremini mei: et si exultastis i bonis de me tñ
auditis certis q̄so cōpatimī malis. Vidit for/
tassis qui vobis ea narrauit aliq̄ parua: et de
p̄uis grandia estimauit. Vestra autē sincerī/
tas facile credidit: qd̄ libenter audiuit. Bra/
tulor quidē de charitate. q̄ oīa credit: sed con/
fundo: p̄ v̄itate que oīa nouit. Volo vos mi
hi credere de me magis q̄ alteri: qui tñ vidz
in facie. Nemo quippe scit q̄ sunt in hoīe nisi
spūs homis qui in eo est. Vico vobis ego q̄
de me loquor: non ex cōiectura sed ex senten/
tia: nō sum talis qualis puto: vel dico. Qd̄
quidem tam securus fateor q̄ certus expior:
ita vt nūl malim vestris oīonibus obtinere:
q̄ vt talis fiam qualē lre p̄dicant.

Ad eūdem Epistola. XII.

Rantissimo do

mino et reuerētissimo patri Guidoni
priori carthusiensi et sanctis fratrib⁹
adherentibus ei: frater bernardus de clara/
ualle modicū id quod est. Prīmū q; accedēs
ad partes illas non adieci peruenire vsq; ad
vos videre facies vestras: rememorare iniq̄/
tates et necessitates meas: et si forsitan vobis
satisfacere possum: mihi fateor non possum:
irascor occupationib⁹ meis: quibus factū est

non vt neglexerim sed vt nequiuierim. Hoc
frequenter patior: et ideo frequēter irascor di
gnus vtinā cui oīis sanctus cōdolet. Alio
quin dupliciter miser sum: si nec miserabilis
sum. Ego v̄ro fraterne pietati locum in me
ostendo: non meritū. Misere mini mei nō qz
dignus sed qm̄ inops et pauper sum ego. Iu
sticia meritū querit misericordia miseria itue
tur. Vera misericordia nō iudicat sed afficit:
nō nitit̄ discussione occasione cōtenta. Non
em̄ expectat ratio: vbi affectio trahit. Luge/
gebat samuel saul: miserans non deliberans.
Fundebat lachrymas dauid filio patricide:
et si nō p̄futurae pias tñ. Ita et vos misere/
mini mei nō quia merui sed qz egeo. Misere
mini tanq̄ misericordiā cōsecuti a dño: vt si
ne timore a mūdi tumultib⁹ liberati seruatis
ei. Felices quos abscondit in tabernaculo suo
in die malorū in vmbra alaz suarū sperātes:
donec transeat iniquitas. Ceterū ego infelix
pauper et nudus: hō natus ad laborē: in plu
mis auicula pene omī tempe nidulo exulans
vento exposita et turbini turbatus sum et mo
tus sum sicut ebrius et omnis cōscientia mea
deuorata est. Misere mini p̄inde: et si nil me
riti certe sic affecti.

Ad dominū papam honoriū.
Epistola. XIII.

Immo ponti

fici honozio frater quidā p̄fessioe
monach⁹ p̄uersatioe p̄ctor: seipm̄
q̄tillus ē. Aliunt apud vos plus valere pau/
peris p̄cē q̄ potentis vultū. De qua v̄ra sin
gulari dignatioe tā sancta opinio facit me di
gnitatis celsitudine nō vereri quo minus au
deā loqui ad vos: id p̄sertim qd̄ caritas sug/
gerit. De ecclia dico dñe cathalanensi: cui⁹
q̄tū in me ē nec valeo nec debeo dissimulare
periculuz. Videm⁹ nimiz iā tamq; imminere
sentimus nos qui vicini sumus: pacem vide
licet memorate ecclesie grauiter mox esse tur/
bandam si electiois illustris: illius viri. id est
magistri alberici: in quā vtiq; totus tam cle/
rus q̄ ppl̄s pari voto et voce p̄uenerant et cō
ueniunt: vestre pietatis assensum impetrare
nequiuierint. De qua re: et si nō n̄ra queritur
aut curat sententia: nouimus hoīem sanesi/
dei et doctriine hacten⁹ extitisse: in diuinis pa
riter et humanis prudentē esse: et speramus i
domo dei (si tñ ip̄e eligit eū) forte vas in ho/
norē et vtilē futurū nō solū illi: sed et oīm i ga
licane ecclesie. Vestre iā discretiois est iudica
re an merito flagitet e vobis facienda dispē/

satio: vnde talis potest sperari: recōpensatio.

Ald eundē dñm honoriū papam

Epistola. XIII.

Immo ponti

fici honorio frater bernardus vocatus abbas clareuallis: salutē et

si quid potest peccatoris oratio. Quanto ad vos timore scribā: nouit ipse quem timemus in vobis. Sed vt audeam dñia charitas facit quippe que impat et vobis. Pro ecclesia diuionensi rogat' suscepit facere precem: si quid potissimū precari debeā pene dubito. Nā si licet temptare aliquid vel prece vspicio aduersus iusticiā iniquū est: sic pro iusticia multum laborare apud iusticie amatorē supflūū. Vē: et si nos quid oremus sicut oportet nescimus: confidimus tamen q' vestra benignitas presertim in causa religiosoz ociosa eē nō poterit. Et quidem sanctitatis vestre prudētia sollicitaq' discussio: quid inuētura sit ego nescio: sed hoc dico qd' audiui: et frequēter audio: quia videlicet longo et inconcusso tenore fertur diuionēsis ecclesia possedisse ea de quibus aduersus eam causant' luxurientes: ita vt hi qui videntur antiquiores de vicinis: mirentur et indignentur: nouam abhominātes calumniam.

Ald haimericū cancellariū vnde supra

Ep̃la. XV.

Pro illustri do

mino haimerico apostolice sedis cancellario. B. de clareualle que

retro sunt obliuisci: tad ea que ante sunt apostolū sequi. Non latet amicos nostros q' me familiari affectu diligitis: et tante mihi felicitatis fructū inuident si solus habere voluerō. Monachi diuionenses: ob antiquā illius ecclesie religionem: mihi charissimi sūt. Sentiant si placent: q' non sit amor ociosus: siue vester ad nos siue nř ad illos: salua tñ in om̃ibus iusticia: contra quā ne amicum quidē respicere phas est.

Ald petrū presbiterū cardinales vnde supra.

Epistola. XVI

Arissimo dño

suo petro presbitero cardinali: frater bernardus abbas clareuallis

Salutē et non in via. Ego causam nō habeo causam tñ diuionēsiū monachoz q' viri religiosi sunt meā facio. Manuteneat eā: vt me am. Sicut meā: vt et iusticie sit. Qd' vtiq' et

nos cōfidim': et tota fere patria cōtestatur.

Ald petrū dyaconū cardinalē legatū vñ supra

Ep̃la. XVII.

Dmino vene

rabili petro Ro. ecclesie dyacono cardinali et legato: frater bernardus seipm q̃stum potest. Q' ad vos non veni

vt mādastis: ñ mea pigritia: sed cā fuit nō cōtēnenda. Siquidē salua vestra om̃iq' honorū reuerentia: mihi ppositū est nequaquā egredi de monasterio nisi certis ex causis. Quā rū vtiq' nulla mō se obtulit: vt licite possē vestre i hoc imo et nře satisfacere volūtati. Vē: rū vos quid facitis de eo qd' iādudū vestra rū prioz lřaz pmissione tenem': vřo scz quē adhuc sustinemus aduentū: Que illa deinde scripta sunt q' et añ vobis fieri iussistis et nunc requiritis: nos oīno nescim': ideoq' nihil parauim'. Ego em̃ nescio me quippiā quādoq' scriptitasse de moralib' qd' vře excellētie studio dignū putem. Aliqui fratres nōnulla ex his que mecoram audiere loquentē: stilo suo excepere. Quoz vnus vobis presto ē: pcentor videlicet trecēsis et archidyacon' gebuinus: et facile potestis habere si qua placent que ab illo excepta sunt. Tamē si cure vobis aut curis qñq' vestris vacuū fuerit: et ita dignum iudicatis dignitatis videlicet vře pmissam p̃sentiam expectantib' exhibere filioli: tūc si quid in manibus inuentum aut nostro posse adhuc elaborari studio visum fuerit qd' forte delectet: vestre omnino pro viribus nō dēero voluntati. Diligimus em̃ bonā famā vestram: reueremur quā in vobis audiui: circa res dei sollicitudinem et sinceritatem. Et ideo valde gratum habemus: si nostra vobis forte in aliquo esse possit officiosa rusticitas.

Ald eundē petrū

Ep̃la. XVII

Im totuz me

dedero vobis: parū ē vt digne mihi videar recōpensasse vel dimidi

um beniuolentie quā erga nostram humilitatem habere vos alūt. Gaudeo quidez de gratia: sed tempat fateor p tanto fauore leticiaz: q' eundem mihi fauorem non opus sed opinio acquisierit. Pudet nimiruz granditer exultare: cum sentio in me venerari vel diligere: non quidem quod sum: sed quod puto. Neq' enim ego tunc diligo: quando sic diligo: sed nescio quid in me pro me quod non sum ego. Immo vt veri' loquar non nescio: nam certissime scio q' nihil. Nihil em̃ pculdubio

est: qđ putat eē et nō est. Porro cū amat qđ nō est sed esse putat: nō amor vel amās nihil est: sed qđ amat. Mirandū sed magis dolēdū qđ mirādū: qđ id qđ nihil ē amari pōt. Ilic plane sentim⁹ unde: quo: venim⁹: quid pđim⁹: quid inuenim⁹. Adherēdo ei qui semp et bte est: sp et nos esse et beate eē poteramus. Adherendo autē dixerim: nō solū p cognitio/nē: sed p amorē. Nā quidā ex filiis adam cuz cognouissent deū nō sicut deū glorificauerūt: aut grās egerunt: sed euauerunt in cogitati/onib⁹ suis. Merito p inde obscuratū est in si piēs cor eorū: qz cū veritatē cognoscerēt et cōtemnerēt: iure receperūt in penā vt nec cognoscerēt. Iheu sic adherēdo veritati p cognitio/nē: sed ab illa defluēdo p amorē: amādo p illa scz vanitatē: hō vanitati similis fact⁹ ē. Et quid vani⁹: qđ diligere vanitatē: Et quid iniquius: qđ cōtēnere vitatē: Quid vero iusti⁹: qđ cōtempitorib⁹ subtrahi et ipam cognitionē. Quid in qđ iusti⁹ quā vt iā de eius cognitionē gloriari non possit: qui cognitā non glorifica/uit: Itaqz appetit⁹ vanitatis: est cōemptus vitatis. Contēpt⁹ vitatis cā nre cecitatis: et qz nō pbauerunt inquit deū hre noticiā: tra/didit illos in reprobū sensum. Ex hac g cecitate descendit: qz plerūqz p eo qđ ē: amamus vel approbamus qđ non ē: qm dū sumus in hoc co:pe pegrinamur ab eo qui summe est. Et quid est hō o de⁹ nisi qz innotuisti ei: Itaqz si noticia dei cā est vt hō aliquid sit ignorātia facit vt nihil sit Sed qui vocat ea q n sunt tanq ea q sunt: miserat⁹ quodā mō redactos in nihil: māna illud absconditū de quo apls: Et vita inquit vřa abscondita ē cum xpō in deo: quia necdū possum⁹ ptemplari p specię vel plene amplecti p amorē: dedit interim nobis et sape p fidē et q̄rere per desiderij p que vtiqz duo ad esse de nō esse secundo reduci fieri incipiamus initiū aliqđ creature ei⁹: transituri qñ qz in virū pfectū in mensurā etatis plenitudinis xpī. Qđ pculdubio erit cuz iusticia cōuertet in iudiciū: hoc est fides in intellectu: iusticia vicz q ex fide est iudiciū plectne cognitionis. Et itē: desiderij pegrinatio/nis in plenitudinē cōmutabit dilectiōis. Si em̄ adhuc absentes iniat fides et desiderij: pntes pfecto cōsummat intellect⁹ amor. Si/ut autē fides ducit ad plenā cognitionē: sic desiderij ad pfectā dilectionē. Et sicut dicit⁹: Nisi credideritis nō intelligitis: sic dici eque non absurde potest. Si nō desideraueritis nō perfecte amabitis. Intellectus igit⁹ est fruct⁹ dei: pfecta caritas desiderij. Interim iust⁹ ex fide viuit: nam beatus ex intellectu. Interim

iustus desiderat ad deum sicut ceruus ad fō/tes aquarum. Nam beatus haurit iam i gau dio de fontibus saluatoris: hoc est delectat⁹ i plenitudine charitatis Ihs ergo fortassis qñ duobus anie brachijs: intellectu videlicet et amore: id est cognitione et dilectione verita/tis amplectit⁹ et cōprehendit⁹ cū omnib⁹ san/ctis: longitudo: latitudo: sublimitas et p̄fundum: hoc est eternitas: caritas: virtus et sa/pientia. Et hec omia christus. Eternitas est: quia hec est vita eterna vt cognoscāt te verū deum: et quem misisti iesum xp̄m. Caritas est: dī de⁹ est: Deus em̄ caritas ē. Est et dei x̄tus et dei sapientia. Sed qñ hec erunt: Qñ videbim⁹ eū sicuti est: qñ amabim⁹ eū put ē Nam expectatio creature reuelationē filiorū dei expectat. Vanitati em̄ creatura subiecta est nō volēs. De qua vniuersali vanitate in est nobis et velle laudari cum sumus vitupa/biles: et nolle laudare: quos scim⁹ esse lauda/biles. Sed et hoc vanū est: qz nra plex qz igno/rātia et tacet quod est: p̄dicat quod nō ē Quid ad ista dicemus: nisi qz vani filij hoim mendaces filij hoim in stateris vt decipiant ipi de vanitate in idipm: Laudamur menda/citer delectamur inanit⁹: et vani sunt qui lau/dantur: et mēdaces qui laudant. Alij laudan tur et ficti sunt: alij laudant quod putant et falsi sunt: alij vtroqz preconij gloriānt⁹ et vani sunt. Solus sapiēs qui cū aplo dicit: p̄arco aut ne quis me existimet supra id qđ videt in me: aut audit aliquid ex me. Ihec interim vo/bis nimis festine et ob hoc min⁹ festiue exaraui pot⁹ qđ dictaui: ac fortassis loquaci⁹ qđ de hui: sed omino veraci⁹ non potui: put sapui. Sed vt inde sumat epla finem vnde sumpsit exordium: nolo vos de me icerte fame nimis credulum esse: que vt optime nostis: sepe in sua solet vtrobiqz falli sentētia: et de laude videlicet et de vitupatione. Probate si placet et estimate: quatenus amor vel fauor vester et iustus: et eo sit amplius amico gratus: quo pro meritis moderatus: vt cū laus de graui/tate iudiciū nō mendacio processerit vulgi: et si minus honoris minus quoqz pferat et one ris. Est certe qđ me magis quantuluscunqz sum facit esse vestrum: qđ videlicet in rebus dei strēnue sincereqz vt aiunt pro vestra vice versamini. hoc vt semper de vobis vere dil/catur: semp in vobis vere inueniat⁹. Librum quē quesistis ad trāscribēdū habetis. Opus/cula nostra que requiritis: et pauca sunt et ni/hil est in eis oino: quod vestro studio dignus putem. Tñ qz melius iudico mibi nō in culpa ri ingeniolū qz voluntatē: et periclitari apud

1. Joh. 4.
1. Cor. 1.

2. Cor. 12.

Colk. 3

Esa. 7

Abdie. 26.

Lu. 1.

vos potius impitā q̄ obedientiā: q̄ hor' r q̄ vobis placet vt mittā scripto nobis per prelatē nunciū significare: vt q̄ mō penes me non sunt: ab his qui habēt ea requirā: r dirīgā quocūq̄ mādaueritis. Et vt sciatis quid petatis: scio me scripsisse libellū qui inscribit de humilitate: et quattuor omelias in laudibus virginis matris: nam hūc habet titulū: super illum videlicet locum euangelij apud lucā vbi dicit. Missus est angelus gabriel. Necnon r apologiā ad quendā amicū nostrū vbi aliqua disserui de cluniacensib' et nrīs: id est cisterciensib' obseruantijs. Sed r paucas ad diuersos eplās dictaui. Aliqui fratres ex his me corā audire loquētem: suo stilo exceperunt r penes se retinent. Utinam qd̄ minime spero: nostra vobis in aliquo possit esse officiosa rusticitas.

Item ad eundem Eplā. XIX

Tempus est vt

pmisum exigam: vtq̄ probē ne forte frustra de vob' semp' cōsiliū sum ex quo vestram et noticiā merui r amicitiam. Vbi siquidē vos prestitis se confidite: quicquid opere vestro istī remēs legati presto sibi esse presenserint. Nō q̄ me tanti putem hec audeo: sed vos promissis: vtrum ne digne vos videritis.

Ad haimericū cancellariū vnde supra Eplā. XX.

Tro illustri do

mino haimerico sancte romane sedis cancellario: frater bernardus declaraualle salutē. r orōnes. Q: semel cepi loquar ad vos: eroq̄ importunus sed importunus caritatis: sed veritatis: s; iusticie. Naz et si tantū non sum vt romē habeā ppriā negotia: nulla tamen que dei esse constiterint a me dico aliena. Quapropter si vere id mihi gratie apud vos manet quod multoz habet opinio: liceat illud obsecro legatis dñi archiepī remēs in pñti negotio expiri. Nil quippe nos nisi quod iustum est perferre vel querere suspicamur.

Ad mathēū legatū Eplā. XXI.

Vit quidē pa

rere paratū cor meū sed non eque r corp' meum. Seuiētis siquidēz acutē feb'is exusta ardorib' r exhausta sudorib' nō valuit sufficere spūi p̄mpto caro infirma. Volui ergo sed puolātī voluntati obstiti

titea quā dixi occasio. Que an iusta sit ipi iudicent amici nrī: qui me oi exclusa excusatio: ne: obedientie rhetib' circūclusum: quotidie de claustro ad ciuitates ptrahere moliuntur. Simulq̄ attendāt istā me occasionē nō fallaciter adinuenisse: sed gūter ptulisse vt vlnūc expiant: q̄ nō est p̄siliū p̄tra p̄siliū dei. Quibus si ego respondissem: exui tunicaz meam quō induā illā: laui pedes meos quō inquina bo illos: p̄fecto indignarent. Nunc autē diuino aut succenseāt: aut quiescant iudicio: quo factū est vt r si velim nō valeaz p̄ficisci. Sed grādis inquit fuit cā quicq̄ necessitas. Que rend' ḡ fuerat: qui ḡndib' diffiniēdis ēt idoneus. Si me talē putāt: ego me talē nō eēne: quāq̄ puto sed scio. Deniq̄ siue grādia sint siue pua ad que me ita purgēt: ego cām non habeo. Quero siquidē: facilia sunt an difficilia: q̄ ad pturbandū amicū silentiū tātopere imponere curatis amico Si facilia: absq̄ me pñt fieri. Si difficilia: p me nō pñt effici. Nisi forte tanti estimo: cui ḡndia r impossibilia reseruent: tanq̄ ea ego possim q̄ nemo ali' face re pōt. Ad si ita ē: dñe deus meus quō tuuz de me solo frustratus est iudiciū: ponens sub modio lucernā q̄ poterat ducere supra cādelabz: r vt apti' loq̄r tentās me facere monachū r volēs abscondere in tabernaculo tuo in die maloz hoīem necessariū mūdo: sine quo epī nō pñt sua ptractare negocia. Sz r b' mei mihi necessarij p̄stiterūt: vt nūc q̄q̄ videar loqui turbat' hoī: cui' nunq̄ nisi seren' r cum oi iocūditate sileo recordari. Vos tñ vob' dico p̄noueritis q̄ pat' sū r nō sū turbatus: vt custodiā mādāta v̄ra. V̄re āt indulgētie erit p̄cere mihi: vbi parcendū decreueritis.

Ad humbaldū lugdunē. archiep̄m r legatū Eplā. XXII.

Euerēdissimo

dño r p̄ri suo humbaldō lugdunē archiep̄o: r romane sedis legato: frater. B. clareuallis abbas: siquid pōt p̄ctōris orō. Dñs ep̄s mēdensis cū accepit l̄ras v̄ras: forte tūc ad nos visitādī grā veniebat. Cūq̄ iā e domo n̄ra rescribere pararet suis nostras tanq̄ v̄ri familiaris l̄ras iūgere curauit: suo sp̄ans negotio p̄futuras. Cui cū non possem negare qd̄ vellet: id solū v̄re reuerentie familiarit' breuit'q̄ intimādū putauī: q̄ si aduersus ep̄m q̄rētē q̄ sūt iesu xpī hoīes seip̄s amātes: r q̄ sua sunt q̄rētes audieritis: b' nec v̄re congruit dignitati nec officio.

Ad attonem treccensem ep̄m. Eplā. XXIII.

Superi episco

po: pauper abbas: paupertatis con
sequi pmiū qđ est regnū celorum.

Laudare vos: et iure laudare: si

Eccl. 11. nō me reuocaret illa sentētia. Meminē lauda
ueris in vita sua. Siquidē rem laude dignaz
egistis: sed ei laus ascribēda est a quo accepi
stis: et velle et plicere qđ merito laudaretur.
Deū g p vos et in vobis operantē glorifica
mus. Qui tñ ad hoc in vobis voluit glorifi
cari: vt et vos redderet glisum. Qui nimiz
cum sit mirabilis in maiestate sua: etiā in san
ctis suis gloriosus appere dignat: ne sol' ha
beat glām. Ipse nempe licet sibi sufficiens ad
omne magnificentiā: qrit tñ glām et in scriis
nō vt augeat sibi sed vt suis cōmunit. No
uit aut qui sunt eius: sed nobis nō facile inno
tescunt nisi cū ipse reuelare dignat. Scimus
tñ de qualibet scriptū est. In labore hoīm n
sunt: et cū homib' non flagellabunt. Et quia
vobis hec ipa sentētia nō cōgruat: nihilomi

Ps. 72.

Prover. 3. nus mō cognoscim'. Scriptū quoq; ē. Quē
diligat dñs corripit: flagellat aut oēm filium
quē recipit: Flagellatū video et emendatū et
aliud suspicer qđ vnū esse ex filiis: Porro cor
reptionis vestre claz satis insigne tenemus
ipam paupertatē nunc vestrā. Nobilis vō ti
tulus paupertatis: quā ipse deus ore cōmēdās

Tren. 3. pphetico: Ego sum ait vir videns paupal
tē meā. Sup omes regios thauros h vos ti
tulus nobilitat amplius: et reddit illustrem.
Scio me ex scriptura cōmemorasse supi: nō
eē laudandū hoiez in vita sua. Vex quō me
possum cohibere a laude illius qui post aux
abireiā desijt: et sperare ptepsit i pecunie the
sauris: De quali nimiz viro scriptura sic lo

Eccl. 31. quit: Quis est hic et laudabim' eū? fecit enī
mirabilia in vita sua. An fortasse nō ē quidez
laudādus hō in vita sua q tēptatio est sup ter
rā: nec ideo tñ laudandus nō est cū mortuus
pctō viuut deo: Vana quidē laus et seducto
ria qua laudat peccator in desideriis aie sue.
In quo qui me beatificat in errore inducit.
Sed non idcirco pđicanda: et multum cōmē
danda non erit illi' vita: qui dicere pōt. Vi
uo aut iam non ego: viuut vero in me christ'.

Eccl. 2. Cū g laudat homo in quo iam viuut non ipse
sed xps: nō in suo laudat: sed in xpi vita ac p
hoc non laudatur: ptra sententiā q phibz ho
minē laudari in vita sua. Cur deniq; dignus
meis laudib' nō erit: quē sui quoq; nois de

Ps. 73 laude dignat: dicente dauid: ppaup et inops
laudabit nomen tuū. Laudabat iob q sua
patienter amisit: et nō laudabit ep̄s qui et li

benter dimisit et liberaliter distribuit: Nō ex
pectauit mortē qñ iam nec dare nec retinere i
sua haberet ptate: qđ vtiq; multis faciūt quo
rū videlicet testamentū nō nisi in mortuis cō
firmat: sed adhuc inter spem vite metūq; po
situs mortis viuens libensq; dispisit et dedit
paupibus: vt iusticia eius maneret in seculū
seculi. Bona ergo recōpensatio iusticie p pe
cunia: quādo p eo qđ teneri nō poterat id re
stitutū est qđ feliciter manet in eternū. Nun
quid et pecunia māsura similiter erat in seculū se
culi: Quidē est enī incōpabiliter iusticia q
pecunia: qđ illa ditet et repleat archā: hec aut
mā. Deniq; sacerdotes dei induunt iusticia:
et multo vtiq; decenti' et ditius q auro et se
rico. Sed gratias deo: qui iam hax rex i vo
bis glorie transitorie gloriosum est opat' cō
temptū: duz de anime periculo saluberrimū
incussit merum. Mira circa vos diuina cle
mentia. Quidē intētauit ne inferret For
midare vos voluit qđ vos voluit expiri Cū
hoc fecit: quid effecit nisi ne vestra vob esset
cariora q vos: Inter medullas artū: feb'is
acuta seuiebat: et tardante sudore: cruciatus
vehemens in dies ingrauescebat. Cūq; iam
foris membris frigētib' calor molestissi
mus in torsum se colligens: exhausta longa i
edia viscera depasceret: pallide interim mor
tis ante oculos tristis versabat' imago. Ecce
tanq; de supnis vox emissa diuini' insonue
rit: Ego sum ego sum qui deleo nō te sed ini
quitates tuas: mox vbi sacerdos dei vt pau
per mereret: sua omia paupibus erogauit:
ceperunt subito de int' mis despati iam sudo
ris inopinati fontes erūpere. Sicq; anie pa
riter et corpis suo ordine salus vtraz proce
dens liquido mōstrauit in vobis adimpletū
quod in scriptura sua pollicet' deus: Ego oc
cidā et ego viuere faciā: pcutiam et ego sanā
bo: et nō est qui de manu mea possit eruere.
ppercussit carnē vt aia sanaret. Occidit aua
riciā: vt iusticie viuereis. Sic iustificato et sa
nato: quid sperandū est nisi vt iam non sit q
de manu dei possit eruere? Si tamē euangel
licū illud p̄siliū obseruare non negligitis: Ec
ce sanus factus es: iam noli peccare ne deter
rius aliquid tibi contingat. Qđ videlicet id
circo pmonet pius pater qui non vult vt cō
tingat: quippe qui non vult mortē peccato
ris sed magis vt cōuertat' et viuat. Et meri
to. Que enī vtilitas in sanguine pctōris: Nō
enī infirmus p̄stebit deo: neq; mors lauda
bit eū: sed vos qui viuutis benedicitis dño et
dicitis: Non moriar sed viuā: et narrabo opa
domini. Et illud. Impulsus euersus sum vt. **Ps. 117.**
Ibidem

Eccl. 45.

Deut. 32.

Iob. 5.

Ps. 117.

Ibidem

caderem: et dominus suscepit me.

Ad magistrū gislebertū vniuersalē ep̄m lōdoniensem Ep̄la. xxiii

Unge satis exi-

it sermo quē fecisti ⁊ magnū dedit suauitatis odorem: ad quoscunq;

potuit puenire. Extincta est auaricia: cui nō suaue redoleat. Caritas regnat: cui dulce nō sapiat. Qñ hoc cognoscūt om̄es: q; vere sapiens sis: qui sapientie hostē maximū striui sti. Hoc certe ⁊ tuo sacerdotio dignū et noie. Tali profecto decebat specialē tuam philo/sophiā clarescere testimonio: hoc p̄clara illa tua studia sine cōpleri. Vera illa ⁊ indubita/ta sapiētia est q̄ turpia lucra cōtemnit: ⁊ indi/gnū sibi iudicat eodē cū idolorū seruitute cō/tuberniō frui. Non magnū fuit magistrū gis/lebertum ep̄iscopū fieri: sed ep̄m londonien/sez pauperē viuere: id plane magnificū. Nec em̄ tanto nomī quicq; augere glorie sublimi/tas dignitatis: auxit aut plurimū humilitas paupertatis. Pauperiē equo anio ferre virt² patiētie est: sp̄te appetere sapientie laus est. Laudas deniq; ⁊ amirabilis p̄dicat: qui p² aurū non abijt. Qui vero abierit: plus nihil merebit. Nisi qđ vigil ratio mirandum mi/nime ducit si sapiens sapienter agit: ⁊ ille sa/piens qui in cunctis hui² mundi sapientiū lit/teris et studijs ludens: oēm quoq; studuit et potuit diuinā quodāmodo reuocare et renoua/re scripturā. Quid em̄? Dispisti: dedisti pau/pibus: sed pecuniā. Quid vero pecuniā ē ad illā quā p̄ ea cōmutasti iusticiā? Iusticia in/quit eius manet in seculū seculi. Num ita et pecunia? Questuosus sane honestūq; cōmer/tiū: illā q̄ p̄terit p̄ illa dare que p̄manet. Sic sp̄ tibi negociari def: boni ⁊ omni laude p̄se/que de m̄gr. Superest vt laudabile principiu² cōdignū cōsequat finē: ⁊ cauda hostie capiti cōiungat. Bñdictionē tuā libenter accepim² p̄sertim q; tāta tue huius p̄fectionis fuerit cu/mulata iocunditate. Latorē ep̄le et si pro seip/so satis cōmendabilē: tamen etia² pro me ve/stre magnificentie esse cupio cōmendatū. Est siquidem mihi p̄ sua honestate ⁊ religiosita/te charissimus.

Ad hugonē rothomagē archi/ep̄iscopū. Ep̄la. xxv.

Idiei malicia

inualescit: non p̄ualeat. Situr/bat nō pturbet: Mirabiles elati/

ones maris: sed mirabilior in altis dñs. Bel

nigne si nō dissimulas: egis tecū vsq; adhuc diuina misratio pater illustris. p̄drouida nā q; dispensatione non prius p̄fectus es malis q; sociatus bonis: quorū p̄sortio ⁊ exēplo bo/nus fieres: ⁊ sic postmodū etiā inter malos vi/uerē bonus posses. Et quidē inter bonos bo/nū esse salutē habet: inter malos vero ⁊ lau/dem. Illud tante felicitatis est q̄te ⁊ securi/tatis: hoc tante virtutis: q̄te ⁊ difficultatis. Quale nempe est istud: tangere picē ⁊ nō in/quinari ex ea: in igne sine lesione versari: ⁊ in tenebris absq; caligine. p̄alpabant quondā tenebras egyptij cū tñ de pp̄lo dei scriptura dicat. Ubicūq; israel erat: lux erat: Erat da/uid verus israelita: ⁊ ido caute dicebat se ha/bitare non incedar: sed cū habitantib² cedar tanq; qui semp habitaret in lumine: licet ipse fuerit cū habitantibus cedar: corp̄alis coha/bitatio. Unde ⁊ arguit quosdā nō veros is/raelitas: q; cōmixti inter gentes didicerunt opera eorū: ⁊ factū sit illis in scandalum. Bi/co ergo. Sufficiebat tibi apud cluniacenses custodire innocentia: sicut scriptū est: Cū vi/ro innocenti innocens eris. p̄doro apud ro/thomagū opus est patientia: quemadmodū docet ap̄lus: Seruū dei inquis non opor/tet litigare s; magis patientē esse ad omnes. Nec solū patientē qui nolit vinci a malo: sed ⁊ pacificū qui vincat in bono malū. Alterum vt malos portes: alter vt ⁊ quos sustines sa/nes. In patientia tua possides ania² tuā: sed sis etiā pacificus: vt ⁊ cōmissas tibi posside/as. Que tanta glia: q; dicere posse: Cum his qui oderunt pacē erā pacificus. Esto ḡ pati/ens q; es cū malis: esto pacificus quia p̄ees malis habeat charitas zelus: sed adhibeat p̄tempe modū seueritas. Cēsurā quidē nunq; remissa: intermissa tñ plerūq; plus p̄ficiat. Vi/gor iusticie semp feruidus: sed nunq; p̄ceps. Sicut nō om̄e qđ libet licet: sic nō om̄e quod licet statim etiā expedit. Hoc melius me ipse nosti: ideoq; sup̄sedeo. Orari p̄ me instanter postulo: q; incessanter pecco.

Exo. 10

p̄s. 119

p̄s. 71

2. Tbi. 2

Lu. 21.

p̄s. 119

Ad Guīdonē Lausennē ep̄m.
Ep̄la. xxvi.

Anum vestrā

misistis ad fortia: opus est fortitu/dine. Speculator domui israel fa/ctus estis: opus ē prudētia. Sapiētibus ⁊ in/sipiētib² debitor estis: op² ē iusticia. p̄dostre/mo: maxime tempantia opus est: ne qui alijs predicat ip̄e qđ absit reprobus fiat.

Ad arduionē gebennē sez electū
Ep̄istola. xxvii.

Redimus ele

ctionē tuā esse a deo: q̄ tanto cleri
populiq̄ cōsensu fuisse celebrataz
acceptimus. Gratulamur gratie eius ne dicā
meritis tuis: qm̄ ne tibi plusq̄ oportet blan/
diamur non ex opibus iusticie q̄ fecisti: sed sei/
cundū suā misericordiā hoc fecit tibi. Si sec⁹
tu qđ absit sapiē erit exaltatio i ruinā. Si au/
tē cognoscis gratiā: vide ne in vacuum acce/
peris. Bonas fac de cetero vias tuas: ⁊ stu/
dia tua: ⁊ ministeriū sanctū: si vite sanctitas
non precessit: sequatur saltē. Tunc vere fate/
bimur preuentū in benedictiōib⁹ dulcedinis
tibi de bonis meliora sperātes. Exultabim⁹
et letabimur qđ fidelis seruus ⁊ prudens p̄sti/
tutus sit sup familiā dñi: futurus ex hoc filius
felix et potēs sup oīa bona p̄ris p̄stituēdus.
Alioquin si altiorē q̄ meliorē eē delectat: nō
premiū sed p̄cipitiū expectam⁹. Optamus ⁊
oramus ne hoc contingat: pati si opus est ob/
uias manus apponere: ⁊ p̄ n̄ro exiguo posse
iuuare ad id poti⁹ qđ decet ⁊ expedit.

Ald eundē iā ep̄m Ep̄la. xxviii

Rebet audaci

az charitas: vt fiducialius loquar
tibi. Cathedra carissime quā nup
sortit⁹ es: hoīem multoz expetit meritoz: q̄
in te aut nulla aut nō q̄ntū satis est precessisse
dolemus. Siquidē ⁊ facta tua ⁊ studia tua p̄/
terita: in nullo proflus visa sunt: ep̄ali conue/
nire officio. Quid tamē: Non potest deus de
lapide hoc suscitare filiū abrahę: Non pōt fa/
cere deus: vt q̄ p̄ire debuerāt bona vel subse/
quant⁹: Quod vtiq̄ ⁊ libenti⁹ accipimus: si
cōtingat. Nescio em̄ quo pacto plus placebit
subita hec mutatio dextere excelsi q̄ si vite p̄/
oris merita suffragarent⁹. Dicimus nēpe qđ
a dño factum est istud: ⁊ est mirabile in oculis
nostris. Sic paulus ex p̄secutore doctor gen/
tium fact⁹ est. Sic matheus de theloneo vo/
catus: sic ambrosius de palatio assumptus ē
iste ad ep̄atū: ille ad ap̄latū. Sic alios q̄ plu/
res nouimus de vita et habi. u seculari vtili/
ter extitisse p̄motos. Deniq̄ nōne multotiēs
vbi sup abundauerunt delicta: videt super/
abundare ⁊ gr̄a: Et tu igit carissime his at/
qđ huiusmodi alatus exemplis: p̄cinge sicut
vir lumbos tuos: bonas facito deinceps vi/
as tuas ⁊ studia tua: quaten⁹ nouissima tua
antiq̄ sopiant⁹: ⁊ delicta iuuetutis tue: debeat
vespertina correctio. Paulū imitari curato: in
honorificando misterii tuū. Ihonorificabis
asit ḡuitate mox: maturitate p̄silioz: actiu⁹

honestate. Hec sunt q̄ officii ep̄ale maxie no/
bilitat ⁊ ornant. Oīa fac cū p̄silio: nec tñ om/
niū aut quorūcūq̄: sed tñ bonoz. Bonos
in p̄silio: bonos in obsequio: bonos hēas cō/
turbinales qui vite ⁊ honestatis tue ⁊ custo/
des sint: ⁊ testes. In hoc em̄ te bonum p̄ba/
bis: si testimoniū a bonis habueris. Sint pie/
tati v̄re cōmendati paupes fr̄es n̄ri: qui circa
vos sunt: alpenes illi de bono mōte ⁊ illi de
alta tumba. In his expiemur q̄ta vobis de
nobis cura sit.

Ald Stephanū Bhetensem ep̄m
Epistola. xxix.

Tephano me

tensis eccl̄ie dei gr̄a strēnuo minis/
tro: ei⁹ in xp̄o hūiles fr̄es ⁊ clara
uallē: salutē ⁊ orōnes. Exquo dudū si recolli/
tis n̄re vos fraternitati dignāter sociastis: no/
stris vos orōnibus humiliter cōmendastis:
semp solliciti fuim⁹ vt debuim⁹: aliquid scire
deesse v̄ro: ⁊ euētus v̄ro crebro sciscitari stu/
duim⁹ a quibus potuim⁹: desiderātes iugit̄
et orantes vos p̄spari in dei ope ad qđ assū/
ptus fueratis: ⁊ gressus v̄ros dirigi in semita/
mandatoz ip̄i. B̄ndictus itaq̄ de⁹ qui non
ā mouit oronē n̄ram: ⁊ misericōdiam suā a vobis
letificās vtiq̄ nos: ⁊ p̄ hunc venerabilē fra/
trē. vv. cui⁹ p̄fectio non minus v̄bis: q̄ n̄ris
credimus oculis de v̄ra sospitate ⁊ p̄sperita/
te: ac pace: p̄ vos eccl̄ie f̄ddita. Cōḡtulamur
vobis: sed dam⁹ gl̄iam deo: scientes qđ estis
et qđ potestis: ip̄ius nō v̄rm esse. Ad ⁊ vos
sp̄ sentire in vobis amicitia admonem⁹: ne
nihil et eē ⁊ posse incipiant: si quid ali⁹ sapi/
tis: ⁊ v̄ris qđ absit meritis vel virib⁹ quippi/
am hoz ascribitis. Alioquin verēdū ne par/
v̄ra p̄uertat in p̄urbationē: et p̄spitas i ad/
uersitatē: sic nimirū illo iuste iudicatē qđ ⁊ hui/
milib⁹ gr̄am dare: ita ⁊ sup̄bis resistere con/
suevit: qui ⁊ nō solū cū sc̄to sc̄tūs: s̄ ⁊ cū puer/
so puerus: in psalmo legit nec tñ faciēs pa/
cē: sed creās malū p̄ p̄phetā describitur

Ald Alberonē primiceriū meten/
sem Epistola. xxx.

Onorabili vi

ro alberoni dei gratia metensis ec/
clesie primicerio: fr̄es qui in clara/
uallē qualicūq̄ obsequio seruiūt deo: salu/
tē ⁊ oronē. Fidelē curā v̄ram: in his que dei
sunt ⁊ si iā olim ⁊ audieram⁹: ⁊ videram⁹: s̄
nūc maxie in nobis ip̄is expiēdo p̄sensim⁹.
Ceterū: cū i his q̄ nup a nobis missi fr̄es: v̄ro

quidā cōsilio suggesserunt epō: et vram beni-
uolentiā: et ip̄s ep̄i p̄mptū teneam⁹ assensū.
qz tñ dei bñplacitū in omib⁹ et his maxime q̄
ad eū ptinent añ oia et sup oia necesse ē nos et
inquirere et custodire: idcirco ad cōprobādū
certi⁹ quid ip̄e de hac re poti⁹ velit: rē sic mē
ep̄m monachosq; cōuenerat: vřa vtiq; indu-
stria meditāte et ordināte q̄liter fieri deberet
horātate vt celerit⁹ et iuuāte vt honorabilis fie-
ret: nō quidē omittenda: sed vsq; post messio-
nē: tū p vřa: tū tp̄is oportunitate expectan-
da necessario inf̄ mittendā eē putauim⁹. Jam
vero tūc si et ep̄i volūtas in eodez p̄stiterit et
vobis nihilomin⁹ idip̄m eque vt inō placue-
rit: tali cōiectura dei quoq; eē p̄siliū securius
cōfidentes sp̄amus vos vře vtriusq; deuol-
tioni iuxta qd diffinitū erat satis esse facturos.
Arbitramur em̄ acceptū eē deo si q̄tū in no-
bis est nemi oneri eē studuerim⁹: ne non tam
fructū q̄ datū in hoc eius negocio requirere
qd absit videamur. Et p̄cipue vřis nos ma-
iorib⁹ atq; instātorib⁹ occupatōib⁹ sub hui⁹
rei occasiōe ip̄oportuni⁹ ingerere et molestos cū
necesse nō est vobis exhibere: et hoc gratum
non eē deo et vřis scim⁹ morib⁹ nō cōgruere.

Ad hugonē comitē cāpanie mī-
litē templi facti. Ep̄la. xxxi

I causa dei fa-

ctus es ex comite miles et pauper ex
diuite: in hoc p̄fecto tibi vt iustus
est gratulamur et in te deū glorificam⁹: scien-
tes quia hec ē mutatio dextere excelsi. Cete-
rū q̄ tua iocūda p̄ntia nob̄ ita nescio: q̄ d̄ est
subtracta iudicio: vt ne interdū quidez te vi-
dere valeam⁹ sine q̄ nūq; si fieri posset eē vel-
lem⁹: s̄ equum s̄ fateor nō portam⁹. Quid em̄
possum⁹ ne obl̄uiscantiq; amoris et bñficiorū
q̄ domui n̄re tā largit⁹ ptulisti. Quā ip̄e p̄o
cui⁹ amore fecisti in efnū nō obl̄uiscat deus.
Nā nos q̄tū in nob̄ ē mīme p̄sus in gū mēo-
riā abūdātie suauitatis tue mēte r̄tinem⁹ et si
liceret ope mōstrarem⁹. O q̄ libētī aio et cor-
pi tuo p̄t et aie puidissem⁹: si datū fuisset vt
f̄l̄ fuisset. Qd qz n̄ ē: restat vt quē p̄ntē h̄re
nō possum⁹: p̄absente semper oremus.

Ad abbatē sancti Aicasij remen-
seni. Ep̄la. xxxii.

Quanto tibi af-

fectu cōdoleā: scit ille qui n̄ros oi-
um dolores in corpe suo tulit: q̄ li-
h̄ter tibi si sc̄trē p̄sulerē si posses succurrere:
tā efficaciter ip̄e mihi qui oia scit et oia pōt: in

cunctis meis necessitatib⁹ cōsulat et succurrat.
Si frat̄ drogo de sua discessiōe me cōsuluissz
absit vt cōsentirē. Si post discessionē ad nos
diuertisset: absit vt suscipere. Veniq; qd so-
lū potui ad abbatē qui eū suscepit: n̄ras mor-
sicut scis p̄eo l̄ras misi. Et nūc sup hoc quid
tibi vltra possum facere p̄t: Jā nō q̄tum ad
me ptinet optie mecū nouit sc̄t̄as tua perfe-
ctos solere viros nō solū i spe s̄ et in tribulati-
onib⁹ gl̄ari. i. p̄solāte eos sc̄ptura et sic loqn̄-
te. Vasa figuli p̄bat fornax et homies iustos
tēptatio. Et iuxta ē dñs his qui tribulato sūt
corde. Et p̄ multas tribulatiōes optet nos in-
troire in regnū celoz: Et oēs qui pie volunt
viuere in xp̄o p̄secutionē patiunt⁹: Nec idcir-
co tñ non imerito his q̄s in anxietate positos
videm⁹ amicis n̄ris cōpatimur: quib⁹ vtiq;
dū exitū ignoram⁹ defectū metuim⁹. Quāqui-
dē sic sc̄tis et electis tribulatio opat⁹ patiētiā: No. 1.

patientia p̄bationē: p̄batio sp̄e: spes aut̄ nō
cōfundit: sic damnandis et reprobis tribula-
tio parit ērio pusillanimitatē: pusillanimi-
tas pturbatōez: pturbatio desp̄ationē: et illa
inf̄mit. Ne ḡ hec te tā horrēda (qd de eueri-
tat) d̄mergat tēpestas aq; ne hui⁹ tā tremēde
abyssi absorbeat p̄fundū: ne ve vrgeat super
te tā inexplēbil⁹ pute⁹ os suū: sollicitē studeat
hūilis prudētia tua nō vinci a malo: s̄ vince-
re in bono malū. Vinces aut̄ sp̄e tuā i deo for-
titer figēdo: et rei finē lōganimit̄ expectando.
Et si quidē ille resipuerit siue ob timorē dei si-
ue ob suū laborē: bñ. Sinaut̄: bonū ē hūilia-
ri sub potenti manu dei: et nequaquā velle res-
istere sup̄ne dispositiōi: quia si ex deo ē nō po-
terit dissolui. Conandū ē poti⁹ tibi: l̄z iuste in-
dignatōis stimulos illa rep̄mere sn̄ia quā qui
dā sc̄torū in sum̄li fert cā ptulisse. Si quidem
instigantib⁹ cū quib⁹dā fratrib⁹ atq; incre-
pantib⁹: cur suū in sui iniuriā ab alia suscepi-
tū eccl̄ia fugitiuuz non requireret. Nequaquā
inquit: vbi cūq; em̄ est si bon⁹ ē me⁹ ē. Fra-
dulenter tibi et nō fideliter consulo si idip̄m a
me ip̄o nō exigo. Nā cū vnus noster nō solū
religione p̄fessus: sed et carne p̄pinquus dū-
niaci me inuito et susceptus sit et detineatur:
doleo quidē sed s̄ileo: orans et p̄ illis vt velit
ablatum reddere: et p̄ illo vt velit sp̄ote redi-
re. Sin vero seruās ei vindictā qui facturus
est iudiciū iniuriā patientib⁹: et arguere habz
in equitate p̄ m̄asuetis terre. Frat̄r hugonē
de lausanna ore tuo: et nostro sp̄u cōmonem⁹
non om̄i sp̄ui credere: et ne cito moueat certa
p̄ incertis deferere: sciens diabolu soli semp
p̄seueratiē insidiari: quā solā virtutuz nouit
coronari: tutiusq; eē in ea vocatōe quā voca-

Ecd. 7.

p̄s. 33.

Act. 14

2. Tbi. 3.

No. 1.

tus est simpliciter pseuerare q̄ sub specie q̄st
melioris boni: id quidez qd̄ iā cepit amittere
nec ad id qd̄ p̄sumit fortassis sufficere

**Ad hugonē potinacensem abba
tem**

Ep̄la. xxxiii.

Dilectissimo suo

dño hugoni abbati Frater bernar/
dus de claraualle: idē quod sibi. In
nostris prioribus lris: aut ego q̄tū ex vestris
ppendit minus apte scripsi quod volui: aut
vos aliter illas intellexistis q̄ debuistis. Si/
quidē que vobis de monachi illius susceptio
ne euētura denūciaui: veraciter ita timui et
adhuc timeo vt scripsi. Nō tñ ad hoc illa vo
bis p̄dicere studui qd̄ vel suaderem vel con/
sulerē: vel certe vt scribitis: censerem illū de/
bere reddi: quippe qui ip̄ius iam dudū feruē
tissimū desiderū noui: et ei potius qd̄ nunc il/
lud adimpleuerit debeo cōgratulari. S3 cuz
a familiarissimo nobis abbate ei: et ab archi/
ep̄o remensi n̄se lre ad requirendū illū vehe
menter exigentē: vt a me si fieri posset omnē
depellerem suspitionē: tales put scui dicta/
re curauī quib? et ip̄is satisfacerē: et vos p̄tra
corundē imminentes calūnias: vobis illas nō
tacendo premunirem. Hec me ita in illis lris
sensisse vestrā sagacitatē vel ex ea aduertere
credidi quod in fine illaz posuisse me memini
si tamen a vobis oculo legeret quo a me scri
ptū fuit. Nam cum denūciatis malis q̄ nō im
merito vobis metuebā tandem inferre: qd̄ si
hec omia pati melius ducitis: q̄ illū amitte/
re mea nihil interest: vos videritis: aut enim
ip̄a mea verba sunt hec: aut p̄pe ip̄sa: cū ita/
q̄ in fine dixi: quid aliud vobis q̄ illa superi
ora dispensatorie vt nō dicam simulatorie: a
me ita scripta fuisse latenter intimaui: ex vo
scripsistis me per nuncium eidem monacho
de querenda si ad nos diuertisset: ip̄ius abso
lutiōe p̄uatū insinuasse: veritatē testor: hoc
vex nō eē. Ego ne de notissimo mihi mona/
sterio vel iactarem vel sperare monachū me
posse suscipere quem nec vos quidem puto
sine grandi scandalo: posse retinere: S3 esto
Inuidebā illum vobis et mihi attrahere ge/
stiens aliquid: de cuius obtinenda absolutio
ne machinari me posse sperabā siue fingebar
Sed nunquid credendū fuit me hoc meum
consiliū ip̄i nuncio (quod vtiq; cōtra suū mo
nasteriū excogitauerā) voluisse patefacere?
Sed iam ne quod de nostra erga vos dilecti
one hucusq; credidistis: falso vos credidisse
inueniatis p̄ vestra vt video causa: nō saltem

eque vt p̄ mea: imo multo amplius laboran
dum est mihi et hoc nō quō hucusq; solebam
vt videlicet n̄ra vnanimitas forti? solidet: s̄
ne penitus dissoluat. Quid dicā vobis? Ego
certe nec vobis de vobis tale aliquid credere
possem quale vos sola de me suspitione diui/
nastis. De cetero nouerit v̄ra benignitas co
mitē theobaldū n̄ras p̄ hūberto lras iam re
cepisse: s3 necdū suo mihi rescripto quicq; re/
spondisse. Quid sup hoc vob agendū sit ip̄sa
vos meli? p̄teras docebit: si pie hois iniuste
exulantis miserā pensare non negligitis.

Ad drogonē monachū vñ supra

Ep̄stola. xxxiiii.

Boniam non

Immerito tui iam duduz nō medio/
cri fuerā affectus amore: nūc appa
ret dilectissime drogo. Et añ quidē totuz pul
chrū totum erat amabile qd̄ cernebaris: sed
ego nescio quid aliud de te supra id qd̄ vide/
bā aut audiebam ex te excellentiori dignū ve
neratiōe presenseram. Nūquid forte celestis
sponsi: cuius nunc artius castis te amplexib?
impressisti: iam tūc vocē audieras dicētis ad
pudicissimā turturē suā: aiam tuā. Tota pul
chra es amica mea: tota pulchra absq; eo qd̄
intrinsec? latet Quid fecisti? Quis hoc crede
ret? Sanctū te ac religiosissimū tota ciuitas
pfonabat ita vt nihil tibi addi posse crederet
ex omnibus bonis: et tu velut e secularib? vn?
monasteriū tanq; seculū deserens: iā attritus
xp̄i sarcina collū: noue rursus obseruantis
discipline submittere nō erubescis? In te nūc
frater verā pbamus illā esse sententiā q̄ dicit
Cū cōsummar? fuerit homo tunc incipit. In
diciū ergo tue cōsummatiōis est: quod nūc ce
pisti: et in quo arbitraris te non comphe
disse iam cōprehendas. Nemo quippe perfe
ctus qui p̄fectior eē nō appetit. Et in eo quis/
q; p̄fectiorē se pbat: q; ad maiore tendit p̄fe
ctionē. Sed ecce charissime is cuius inuidia
mors intrauit in orbem terraz: arcum suū te
tendit et parauit illum. Et quia pulsus de cor
de tuo intus potestatē amisit: foris seuiet qn/
tum poterit Et vt apertius loquar: nescis qz
pharisei scandalisati sunt in hoc verbo quod
fecisti: Sed memento non oīm scandalū ma/
gnopere curādū: iuxta r̄nsionē dñi dicentis:
Sinite illos: ceci sunt: et duces cecoz. **Mat. 18**
Obedi
lius est em̄ vt scandalū oriatur q̄ veritas re/
linquat. Obedi
nā et resurrectionez multoz: et non mireris si
tu quoq; alijs quidem sis odor vite in vitaz:

Conti. 4.

Ecd. 18.

Mat. 15

alijs odor mortis in mortē. Si maledictiōes
intētauerint si anathematuz intorserit spicu/
la: audi ysaac p te respondentē: Qui maledi/
xit tibi sit ille maledictus: et qui benedixe/
rit tibi: benedictionib⁹ repleat. Sed et tu mu/
ro inexpugnabili pscientie tue circumunitus
deintus: rīde et dic: Si pstant aduersi me
castra: nō timebit cor meum: Si exurgat ad/
uersum me plū: in hoc ego sperabo. Nō em̃
pfinderis cū sic loqueris inimicis tuis i por/
ta. Confido autē in dño: q si ad primos ictus
fortiter steteris: et nec minis eoz cesseris: nec
blādimentis: cito pteres sathanā sub pedib⁹
tuis: et tunc videbunt recti et letabunt: et ois
iniquitas opilabit os suum.

Ad hugonē abbatē. Ep̃la. xxxv

Arissimo fratri

et coabbati suo hugoni. Frat bern/
ardus debitū sincerissime dilectiōis
affectū. Humbertū istum iniuste vt aunt: ex/
hereditatū: cui⁹ nos p dei amore apud vestz
comitem causam tueri suscepimus: de vestra
cōfidētes charitate: vestro patrociniō cōmit/
timus: p vos vt fideliter speram⁹ terre prin/
cipi: celi dño coopante reconciliandum: pa/
trie: vxori: filiis: rebus et amicis suis restituē/
dum. Hoc autē satagando et egenum de ma/
nu peccatoris liberabitis: et oppressoris ipsi⁹
nihilominus saluti cōsuletis: nobis q̃q vos
nō mediocriter officiosum exhibebitis: sed et
officiuz implendo pacificoz: vobis inter fili/
os dei sedem in excello collocabitis. De cete/
ro ep̃lam illam quā ad me iam olim scribere
sanctitas vestra dignata est: nō me sicut vos
audisse audiui incendio tradidisse: sed penes
me adhuc seruare noueritis. Quid enim hoc
liuoris: imo furois fuisse: opus vtile et lau/
dabile: vbi nihil nisi qd sane fidei qd doctrine
saluberrime: quod edificationis spiri ualis ē
deprehendi: temerario damnare iudicio: Ex/
cepto! qz inter amicos ptra veritatē nulla de/
bet eē meticulosa cuz sit periculosa culpatio:
q hoc me fateor mouit et mouet: q illam inē
nos iam ante habitā de sacramentis collatio/
nem in principio p̃dicti opusculi defendere et
abstruere conatus estis. In qua vtiqz colla/
tione si vestre summā sententie bene memini/
stis: an sensui cōgruat ecclesiastico: vos vide/
ritis. Vestre autē ingenue humilitatis est nō
erubescere corrigi siquid aliquando aliter sa/
puistis. Valete.

Ad eundem Ep̃la. xxxvi

Ilectissimo suo

et olim et mō: dei grā sancto hugoni
F. B. de claraualle: irreuerberatū sincere di/
lectionis affectū. Ad litteras vestre dignati/
onis licet quidem breuiiores q̃ cupierim lon/
giores tñ q̃ meruerim rescribere largi⁹ et de/
bui et volui: sed festinās nuncius non pmisit
ne tñ vacu⁹ oīno recederet p tātis quoz me
debitozē agnosco has tātillas quas et vir ex/
pectauit velocissime reddidi. Vbi primū bre/
uiter ac veraciter insinuo antiquū nostruz et
dilectozem et dilectū: totis me charitatis vi/
sceribus et suscipere vt catholicū: et suscipere
vt sanctū: et amplecti vt charissimū. Siquidē
de integritate fidei credo vře cōfessionī fame
et opinionī de sanctitate: de affectu quē erga
vos me hře ptestatus sum pprie consciētie.
Nam q illius sentētie q̃ mee simplicitati me/
rito vt mihi videbat scrupulū mouebat obli/
tū vos esse fatemini: tam libēter accipio q̃ lei/
tus cōpendiosaz purissime vītatis assertionē
in lris vris nouissimis lego: ita vt me potius
senſa vra nō intellexi: q̃ vos quippiam malī
sensisse pene crediderim. Deide modestie ve/
stre fraterna p̃sumptiōe p̃sulo q̃ten⁹ ep̃m san/
ctū et doctū quē quiete viuere pmisistis: mor/
tuū inquietare desinatis: nedum nō valentē
p se respōdere rep̃henditis: magis hoc ex ca/
ritatis inopia q̃ vītatis fiducia descēdere to/
tā p eo respondentē eccliam audiat: p hū/
berto sicut rogavi vos iterum rogo: vt vřm
ei cum poteritis nec cōsiliū desit nec patro/
cinium. Valete.

Ad comitem theobaldum.

Ep̃stola. xxxvii.

Audabili prin

cipi theobaldo. Bernardus eoz
qui in claraualle sunt seruoꝝ dei:
inutilis seru⁹: sospitatē et pacē. Ex de nra infir/
mitate vos audiui fuisse sollicitū non medio/
criter g̃tū habeo. In hoc quippe dū vraz er/
ga me agnosco dignationē: deū q̃q vos dili/
gere nō dubito. Quā em̃ tantillū tant⁹ vt nos/
se dignaremi nisi ppter deū: Cū g̃ p̃stet q̃ di/
ligitis deuz: et me ppter ip̃m: miro: q̃ mō ad/
vna in dei fiducia p̃sumptā periculiunculā: nec
iniustā vt puto nec irrōnabile: a vobis tñ re/
pulsus sum. Si auz si argentum vel qd cūqz
hmōi quesissim⁹: Nam etiā nō querēs: iā plu/
rima vře largitatis beneficia suscepi. Hoc au/
tē vnū qd nō mei sed dei cā nec tā mihi q̃ voi/
bis postulauī: quid cause est qd accipere non

merui: Quid enim? Ergo ne iudicatis indignum vel mihi appetendum: vel vobis ad prebendum: ut homini christiano contolletur apud vos crimine accusato: postquam se purgavit faciat misericordiam: Aut certe si non creditis quod ple ne se purgauerit: quod hoc in curia vestra non fecit: eiusdem rursus vos in vestri presentia recipiatis satisfactionem et sic consequatur indulgentiam.

Ps. 74. An ignoratis quis minetur? Cum acceperitis tempus ego iusticias iudicabo quod tomagis iurias: An non timetis quod rursus scriptum est: quia in qua mensura mensueritis remetiet vobis: An nescitis: quia quod facile vos humbertus: tam facile imo incopabiliter facilius deus theobaldus (quod absit) exhereditare possit: Et quidem in talibus ubi culpa tam aperta atque inexcusabilis esse videtur quatenus nulla nisi cum iusticie periculo: misericordie occasio relinquatur: etiam tunc tremens et dolens vindicem vos exhibere debetis magis videlicet offensa cum copulata necessitate quam vindicandi libidine. Ubi autem obiectus crimen: aut minus certum esse cognoscitur: aut excusandus suscipitur: hoc non solum non renuere sed et libenterissime debetis amplecti letus nimirum quod salua iusticia: pietas vestra locum iuenerit. Ecce hoc secundo vestre supplicio eximietur: ut sicut deum vobis vultis misereri: ita vos humberto misereamini siue illi la vobis permissione dominica blandiente: Beati misericordes quoniam ipsi misericordiam consequentur: siue illa vos comminatione terrente: iudicium sine misericordia illi quinon fecerit misericordiam. Vale.

Mat. 7.

Mat. 5.

Adeundem Epistola. xxxviii.

In principibus

obaldo. B. abb. de clauualle. sal. et orat. Valeo timeo ne occupatissimi

auribus vestris crebris interpellationibus meis: presumptuosius me ingerendo molestus sum. Sed quid faciam? Si vos offendere timeo sepius ad vos scriptitando quod tomagis deum: cui utique magis timore esse debeo: timendum est mihi ne offendam non interpellando per misero: Alias autem indulgeat mihi benignitas vestra: quia non possum non misereri illi? miseri: per quo iam en et altera vice importunus forsitan peccator accessi: humberti videlicet me dicit et pauperis: et hoc facti de diuite: quod est infelicius. Non possum non compati vidue et orphanis: sed viuo orbatu pre quod est miserabilius. Gratias ago vobis per gratiam quam de hac re in oculis vestris inuenire merui: et quod ipsi humberti per se dignantur acquieuerint vera suscipere defensionem: et quod falsas aduersus ipsum reputas

accusationem. Illud autem ad consummant dum pietatis opus reddenda vxori et literis eius sua hereditate benignissime disposueratis: satis mirari non possum quid impedierit ut tam pius verbum vestrum necdum factus cōsecutum sit. Et quidem in alijs principibus? si quando verbum leuitatis aut etiam falsitatis deprehendimus: nec nouum nec mirum reputamus. At vero apud comites theobaldum est et non: nequaquam patienter audimus: cui ut dicit simpliciter dicere iurare est: et leue mendacium: graue piurum iputatur. Inter plurima quippe virtutum insignia: que vestram plurimum nobilitatem dignitatem: vestrum per orbem clarum reddunt et celebrare nomen precipue laudat in vobis veritatis constantia. Quis ergo suo vel hortatu vel consilio: tantum robur firmissimi pectoris vestri eneruare temptauit? Quis inquam veritatis in vobis tam sanctum tamen eximium: tamen omnibus imitabile principibus propositum euellere sua fraude conatus est? Fallaciter non vaciter vos diligit: fraudulenter et non fideliter vobis. confutit: qui tam gloriosas de veritate famam vestram quod os vestrum locutum est: et vobis deo placitum: vobis dignum pie iustum: et iuste pium: euacuare nescio: quia malicia nocendo paupersatagit. Obsecro vos per misericordiam dei ut eandem vos consequamini: cauete ne supbia impius dum incendit pauper: et hoc potius agite quam tenus permissionis vestre veritas compleatur: quam primum quidem domino noberto: deinde etiam nobis pollicitus estis restitutum: vos humberto hereditatem eius vxori et filiis. Valete.

Adeundem Epistola. xxxix

In multa mi

hi vestre erga me dignationis indicia prebeatis hoc me maxime toto vobis affectu dilectionis astringit: quod cum sciam me vestram iam per multis ausum fuisse interpellare dignitatem: in nullo tamen repulsum me memini. Hinc non immerito factus fidentior rursus per canonicos de claricorte non dubius prelator accedo. Non quidem per ipsorum iure nunc per cor: intantum quippe de vestra iusticia et legalitate confidens: ut nec hosti vestro in vestra curia placitanti de suo iure timendum esse existimem. Sed hoc est quod per ipsos et cum ipsis omni quia possum absens supplicatione deprecor: et quod eis omnino esse cognoui necessarium: ut vicem ad vestre serenitatis vultu solito illis clementior atque promptior indulgeatis accessus: quatenus vicini eorum religioni debitas discant exhibere reuerentiam cum vos eis beniuolum esse cognouerint. Et si quis forte militum seu mistroz vestro

rū: res illorū iniuste stringere aut quietē quāz in deo habere debēt infestare in aliquo tepta uerit: p certo se sciat vram sibi ob hanc rem gratiā grauissime redditur infensaz. Itē aliud est qđ supplex exoro. Nup forte p barrū transeunt: occurrit mihi mulier satis miserāda: ania quippe eius in amaritudine ē: et mea sup suis dolorib' cōmouit viscera satisq; egit suis precibus ac lachrymis quatenus p ipa vos intercedere deberē. Ipsa est vxor: belini illius hoīs vestri: in quē duduz iuxta maluz qđ ipē cōmiserat: multa et grauia reddidistis. Facite cum ea miscōiaz: vt et vos apud deū eā inueniatis. Et quia semel cepi: loquar ad huc cū dño meo. In manu barrenis ppositi duduz facto duello: qui victus fuit: statim ex vestra iussione oculos amisit. Insup quoq; quasi pua hec mala essent qđ et victus et oculis orbat' fuerat: res et omnes a mistris vestris sicut ipē cōquerit ablatae sunt. Iustum est vobis placet: vt ei vestra pietate restituatur: vnde misera eius vita possit vtrūq; sustē tari. Sed et filiis eius innocentibus prīs iniūtas non debet imputari: quo minus si q̄ sunt paterna hereditet edificia. In fine volumus vos sanctos epōs qui p his que ad deū ptinent in vestra ciuitate cōuenerūt: omni hēre acceptione dignos. Sz tīpi legato qui vos vestra q; ciuitatē tanti celebratione p silij voluit honorare: p oia q̄tū in vobis ē deuot' et obediens assistatis roborare et pfirmare bona q; ab eo iussa et instituta curetis. Nostrā quoq; ac vrm pariter ep̄m. i. lingonensem: abundantiori vt decet honore suscipiatis et de causamento qđ tenetis homi qđ debetis: reuerēter ei humiliter offeratis. Valete.

Ad eundem Ep̄la. XL.

Vo vobis cō

mendamus in homie isto quez videtis: paupertatē et religionē: vt si vni nō cōpatimini: altez in eo reuereamini quo nullaten' id ei negare possitis ppter qđ vos cū tanto labore delonge requirere curauit. Itaq; et si nō pp ter ipm certe pp̄ vos ei succurrite: qz q̄tū vos sua paupertas: tñ imo amplius vobis illū necessariū facit sua eq̄ religio sitas. Veniq; de multis quos iā eadē de causa ad vos misim' nullum fuisse recolimus de quo magis deo placere sciamus qđ si huic benefeceritis. Valete.

Ad eundem Ep̄la. XLI

Imeo vos gra

uari in tam crebris scripturatiōib' meis. Sed in hanc importunitatē viget me christi charitas: et amicorū necessitas. Ihunc itaq; et senex vt vos videtis: et de domo vt nos scimus religiosa: ad vos missū: nō remitti vacuū suppli camus et insup vt vris lris ad auunculū vestrū regē ituz munire dignemini rogamus. Vellē oēs seruos dei si fieri posset vros fieri debitores: qui p mamona iniquitatis: qñq; vos recipient in eterna tabernacula. Valete.

Ad henricum senonensem archi ep̄m.

Ep̄la. XLII

Dmino bene

rabili henrico senonensiuz archi ep̄o. Frat. B. si quid pōt pctōis

ofo. placuit pstantie vestre nouū aliquid a nobis dictatū requirere. Grauiamur pondere dignitatis: sed dignationis munere gratulamur. Et blandit petentis fauor et petitiōis terret exactio. Quid em̄ nos sum' vt scribamus ep̄is: Sed rursū. Quis sumus qui non obediam' ep̄is: Unde dare inde et negare cōpello: quod postulo. Scribere tante altitudini supra me ē: et eidē nō obedire p me: vtrobiq; piculū: sed in ea pte mai' imminere videt si nō obediero. Hac itaq; exiens q̄ minus apparet: facio qđ iubetis: dat quippe ausuz ipius dignitatis dignāter idulta familiaritas: et excusat p̄sūptionē auctas impantis. Iḡit ex quo regni celoz clauēs deo auctore vobis traditas suscepistis: ac iuxta ritū foris illius mulieris manū mittere cepistis ad fortia: si q̄ vos aut egisse que nō deberetis aut ptulisse q̄ nolletis audiuim': et illa agentē dolui' et cōdoluim' h̄ pati: tñ Inē h̄ at ego recordabar illorū p̄siculoz: q̄ descēdūt mare i nauib' faciētes opatōez i aquis mltis ascēdūt vsq; ad celos: et descendūt vsq; ad abyssos: aia eoz in mal' tabescebat: turbati sūt et moti sunt sicut ebr' et ois sapia eoz deuorata ē. Et iō nō iudicabā vt assolet: magis quippe ad cōpassionē me puocabat huiusmodi cogitatio. Si in q̄ temptatio est cuiuscunq; homis vita sup terrā: q̄tis putatis piculis patet vita pontificis: cui oim̄ necesse est ferre temptationes. Si ego latens in camera et quasi sub modio non quidē lucens sed fumigans: ventoz tñ impet' nec sic declinare sufficio: sz cōtinuis tē tationū varisq; fatigat' impulsib' instar vēto agitate arūdinis: hac illacq; circumferor: quid positus supra montem: posuit' supra cādelabz: Sol' mihi seruandus: solus tñ ipse mihi sū scādalo: sol' tedio: sol' oneriatz piculorū ita vt pprie gule et vētri et oculo scandalū

zatt: frequēter irascho por teat. Quib' g mole
stis augit: quib' laceffit iniurijs: cui etiā 7 si
ppria cessent: nunq̄ tñ de alienis desunt fo/
ris pugne: intus timores. Ruper autē nobil
a vris partib' flare cepit aura secūdio: Ru/
moribus siquidē recentiorib' nunciata sunt
de vobis solito letiora: 7 non ex incerto fame
sed ore veridico venerabilis mēdensis epi.
Interrogatus em̄ de esse vro: vultu alacri 7
tanq̄ benefidens vnde requirebat: puto in/
quit hoīem ex hoc iā cōsilijs se subactuz car
notēsis epi. Hoc ab eo respōsum tā letus ac/
cepi: q̄ certus fui cōsilia viri fidelissima fore.
In nullo melius poterat nobis cordis vri p
positum cōmendare: in nullo spēm dare cer/
tiorē vri pfectus in dño. Secure nisi fallo p
fatis ambobus viris: 7 vos 7 vřa credetis.
Talibus vtendo cōsiliarijs bonā vobis ser/
uabitis 7 famā 7 pscientiā. Sic dei sacerdo/
tem: sic tante ciuitatis decet ep̄m: puerilibus
nō agi: secularibus ve pilijs. Omnes iuxta
dñi pceptū etia z inimici diligant: sed ad cō
siliū soli eligant qui 7 prudētes esse videant
et beniuoli. Absq̄ prudentia 7 beniuolentia
nō esse perfecta pilia. Propterea dominus
et imprudens discipuli: 7 fratru infidele con/
siliū refutabat: rīdens improuido. Non sa
pis q̄ dei sunt: 7 maliuolis: Vos ascēdite ad
diē festū hunc: ego autē nō ascēdā. Nec isto
rū malicie: nec illius prudētie se credendū pu
tauit. Querens deniq̄ cui se credere debeat
cui tuto sua cōmittat dispensanda mysteria:
et q̄si difficile inueniēs sub admiratiōe inter/
rogat: Quis putas est fidelis seruus 7 pru/
dens quē pstituit dñs sup familiā suā: Quā/
obrem 7 petro curā ouiu creditur? pri' eius
studu't pbare beniuolentiā: ter sciscitās si se
diligere: Probauit 7 prudentiā qñ erranti/
bus hoibus 7 putantib' ip̄m eē quēpiā ex p
phetis ille prudenter vītātē aduertens: deuz
potius pphetaz pfectus est: Tu es inquiēs
xp̄s filius dei viui. Venīo generatib' impfe/
ctione sua. Vix in multine hoīm vnū repias
in vtraz gratia cōsummatū. Haud facile si/
quidē vel prudenti beniuolentiā: vel fidei in
esse sapientiā dephendas. Sine numero au/
tē sunt quos vtriusq̄ muneris exptes esse cō
stituit. Prudēter igi cogitastis sacerdotale
onus ep̄ale opus curāq̄ pastorālē digne nō
posse āministrari sine p̄silio. Hinc ip̄a castoz
consiliorum mater sapiētia de se ip̄a loquēs:
Ego sapiētia inquit habito in p̄silio. S3 q̄le
cōsilio? Nunquid i q̄licunq̄: Et eruditio ait
inter sum cogitation' b'. S3 7 q̄ infida p̄silia
declināda sunt p os salomonis taliter monet.

Causam tuā tracta cum amico tuo: 7 secretū **Prover. 1.**
extraneo ne reueles. Pulchre quoq̄ p aliuz
quendā sapientē: cum sine p̄silio nil agenduz
psulat: viroz tñ p̄siliū intuens paucitatē ita
loquit. Multi sint tibi amici: vnus autē sit
tibi p̄siliarius de mille. Vnus inquit de mil/
le. Benignā ego nō dubitauerim vobis eē di
uinitatē: cui de tanta raritate inter mortales
nō vnū sed duos: ip̄osq̄ idoneos satis indul
sit cōsiliarios puidos beniuolos: 7 vt facile
adsint cōprouiciales: vt gratis: debitores iu
re subiectiōis. Horz acquiescēdo p̄silijs: nec
pceptis eritis in sentētia nec vehemēs in vin
dicta. Non in corrigendis remissior: nō seue/
rior: in pcendis: non pusillanimis in expectā/
dis. Nec supfluus in victu: nec notabilis i ve
stitu. Nō citus ud pmittendū: ad reddendū
tardus: nec pdigus dator. Iste p̄siliū longe
sp faciet a vob malū tpi ver' s cupiditati noi
uū: simoniā 7 matrē eius auariciā: q̄ ē idolorz
seruit'. Et vt hēui oia smone pcludā: si his
credideritis in om̄ibus exēplo apli honorifi
cabitis ministeriū vrm. Ministeriū inq̄ nō
dominiū. Ip̄m itaq̄ honorificabitis: nō vos
nā qui qrit q̄ sua sunt se cupit honorari: nō mi
nisteriū. Honorificabitis aut nō cultu vestitū
nō equoz fastu nō āplis edificijs: s3 ornatu
morib': studijs spiritalib': operib' bonis: q̄
multi aliē. Cernit i nōnullis sacerdotib' ve/
stituz cult' plurim': vturū aut nullus aut exi
guus. Quib' ego si rememorē illd ap̄licum:
Nō i veste p̄ciosa: vereor: ne indignent: duz **1. Thl. 2.**
nimiz indignum ducāt in se assumptā sniam
quā pri' i viliorē sexū 7 ordinē platā fuisse re
cognouerit. Quasi vō nō eodē vtant medi
ci ferro secandis regibus: quo 7 pplarib' ho
mibus: aut capiti fiat iuria: si ip̄is forpicibus
capilli excrecentes detōdeant quib' 7 yng/
uū fuerint refecata supflua. At in si dedignā
tur pari cā mulierculis: non quidē a me s ab
ap̄lo ferri snia: dedignant 7 cum ip̄is eadez
inuolui culpa. Despiciant iam tetricuz siue
pellificū: 7 non pprijs operib' gloriari. Hor/
reant 7 murium rubricatas pelliculas quas
gula s vocant manibus circū dare sacrat's:
sacrantibus tremenda mysteria. Respuant
et apponere pectori qd decentius ornat gem
ma sapientiē. Pudēat 7 collo circumtexere
qd honestius atq̄ suau' christi iugo submit/
tit. Nō xp̄i stigmata sūt hec que isti marty
exemplo circūferant in corpore suo. Mulier
bria potius esse noscunt insignia: q̄ vtiq̄ cu
riosius 7 sumptuosi. Ille sibi pparare consue
uerunt cogitātes niiniz q̄ sunt mūdi quō pla
ceat viris. Vex tu sacerdos di altissimi tui ex

his placere gestis: Abundo an deo? Si mūdo cur sacerdos? Si deo cur qualis populus talis et sacerdos? Nam si placere vis mūdo: quid tibi pdest sacerdos? um? Nec em̄ potes duobus dñis seruire. Qui autē vult amicus eē huius mundi: inimicus dei pstituit. Et p pheta: Deus inquit dissipabit ossa eorū qui homib⁹ placent: pfusi sunt qm̄ deus spreuit eos. Et apłs: Si hoibus placere xp̄i seruus non essem. Volēs itaq; placere hoibus deo nō places. Si nō places nō placas. Cur ḡ vt dixi sacerdos? Sin x̄o qđ addidi placere in tēdis non mundo sed deo: cur qualis populus talis et sacerdos? Eniuero si sacerdos pastor est et populus oues: dignū est vt in nullo ap̄pareat ouib⁹ pastor dissimilis. Si instar mei qui ouis sum: pastor meus et ipse incuruus graditur: vultum gerens deorsum: et terram semper respiciens: et soli ventri mente ieiun⁹ pabula queritans: in quo discernimur? Ne si venerit lupus: non erit qui p̄uideat: qui occurrat: qui eripiat. Decet ne pastore more peccor sensibus incubare corporis: herere in simis: inhiare terrenis: et nō potius erectū stare vt hoicm̄: celum mente suspicere que sursum sunt querere sapere nō que sup̄ terrā? Ceterū mihi indignat⁹: si vel nutus facere audeā iubetq; ori manū apponere: dicens memonachū qui non habeā iudicare de ep̄is. Atinā et oculos mihi claudas: vt nec cernere possem que p̄dicere phibes. Abagna x̄o p̄sumptio: si ouis cum sim: in ip̄m pastore meū: lupas sensissimas vanitatē et curiositatē irruere cernens infremuero: quo ad meuz forte balatum cruentis bestijs a quopiā occurrat et succurrat pituro. Quid faciet de me qui ouicula sum: que et ip̄m pastore tanta feritate insiliunt? Et quidē si non vult vt clamē p se: nunquid nō vel p me balare licebit? Sed et si ego sileo ne ponere videar in celū os meū: clamatur tñ in ecclesia: n̄ in veste p̄ciosa. Clamatur autē sp̄aliter ad semias vt erubescat in se deprehendi ep̄s q; in fragiliori quoq; sexu audierit rep̄bendi. An forte nulla timef pfusio: si ego solus submūtare desidero? Nunquid et si ego nō loquor: sua cuiq; nō loquitur p̄sciētia? Quid si alius audatior me nō quidez de apło vt ego nō de euangelio: nō de propheta: nō deniq; quippiā ecclesiasticū: sed illud tñ gentiliūz ingerat: dicite pontifices nō qđdem in sancto sed in freno quid facit aurū: qđ tolerabilius cernit in sancto qđ in freno. Hoc me etiam tacente: et si nō curia regū tamē penuria pauperū clamat. Sileat licet fama: sed nō fames. Fama quidem silet: q; nō pōt mū-

ditis odisse vos. Nam quō arguet mūd⁹ peccatū: a quo potius laudat p̄ctōr in desiderijs anie sue et iniquus benedicit? Clamāt vero nudi: clamāt famelici: querunt et dicūt. Bicitē pōntifices in freno qđ facit aurū? Nūquid aurū a freno repellit frigus siue esuriem? Nobis frigore et fame laborantibus: quid conferunt tot mutatoria vel extensa in partibus: vt placata in mantis? Nostrū est qđ effundit nobis crudeliter subtrahit qđ inaniter expeditis. Et nos em̄ dei plasmatio: et nos sanguine xp̄i redempti sum⁹. Nos ergo fratres vestri. Videte quale sit de fraterna portioe pascere oculos vestros. Vita nostra cedit vobis in superfluas copias. Nostris necessitatibus detrahīt: quicquid accidit vanitatib⁹ vris. duo deniq; mala de vna p̄deunt radice cupiditatis: dū et vos vanitando pitis: et nos spoliando p̄mitis. Jumenta gradiuntur onusta gēmis: et n̄sa nō curatis crura nuda caligunt. Anuli cathenule: tintinabula: et clauate quedam corrigie multa q; talia tam speciosa coloribus: q; ponderibus p̄ciosa: muloz depēdent ceruici: us fratruz autē lateribus nec semicicia miserantes apponitis. Ihuc accedit q; hec om̄ia nec negotiationis studio pprio manū exercitio vobis elaborastis: s; nec iure hereditario possidetis: nisi forte et vos i cor de vestro dixeritis: hereditate possideamus sanctuariū dei. Et hec pauperes modo quidem corā deo tantū: cui corda loquunt. Nec em̄ audēt aperte causari aduersum vos quibus interim p sua vita necesse hnt poti⁹ supplicare. Ceterū in futuro stabūt in magna constantia aduersus eos qui se angustiauerūt: stāte quippe p̄ eis patre orphanorū: et iudice vi duar. Ip̄ius em̄ tunc vox erit: qđ dū nō fecistis vni d m̄imis meis: nec mihi fecistis. Vos autē reuerētissime pater: vos in q; absit: vt in talibus honorificandū putetis ministeriū vestrū. Videntur quidem honorifica: sed oculo qui videt in facie: non qui videt in abscondito. Nam que videntur in abscondito nullis apparent fucata coloribus spectabilia sunt tamen. Nullis condita saporibus: p̄dulcia sūt tamen. Nullis eleuata culminib⁹: excelsa tamen. Castitas charitas: humilitas: nulli qđdem coloris sunt: s; non nullius decoris. Nec mediocris decoris: qui diuinos quoq; delectare possit aspectus. Quid castitate decori⁹ q̄ mūdū de imūdo conceptū semine: de hoste domesticum: angelū deniq; de homie fabric: Differunt quidē inter se: homo pudic⁹ et angelus: sed felicitate non virtute. S; et si illius castitas felicioz: huius tamen fortior esse

cognoscitur. Sola ē castitas que in hoc mortalitatis et loco et tempestatum quendam in mortalibus gloriis representat. Sola inter nuptiarum solēnia: honorem beate illius vendicat religionis in qua neque nubent neque nubentur: prebens quodammodo terris: celestis iam illi cōuersationis expientiam. Vās interim fragile portamus: in quo et crebro periclitamur: teneat castitas ut monet apostolus in sanctificationem: et instar odoriferi balsami quo condita cadauera incorrupta seruantur: sensus ipsa et artus continet et constringit: ne dissoluantur oculis: ne corrumpantur desiderijs: ne carnis voluptatibus cōputrescant: quēadmodum legitur de quibusdā: quia cōputruerunt ut iumentum in stercore suo. Hoc itaque tante pulchritudinis ornamentum: digne dixerim sacerdotum honorare quod dilectum deo et hominibus faciat sacerdotem: cuius quippe memoria non in carnis successione: sed in spiritali benedictione sit: red datque simile in gloria sanctorum: in hac licet adhuc regione dissimilitudinis cōstitutum. Verū quālibet venustate sui castitas eminere appareat: sine charitate tamen: nec primum habet nec meritum. Nec mirum. Quod enim absque illa bonum suscipit: sicut dicitur: Sed nec si mōtes trāsserat. Vnde et dicitur: Sed nec illa quidē quā lingua loquitur angelorum. Unde et dicitur: Martyrium: Nec si tradero inquit corpus meum ita ut ardeam. Nec absque illa quodlibet bonum suscipit: nec cuius illa quodlibet exiguum respuitur. Castitas sine caritate lampas ē sine oleo. Subtrahere oleum lampas non lucet. Tolle caritatem castitas non placet. Sed o quā pulchra ē ut sapiens clamat: casta generatio cum charitate. Cum illa inquit charitate quā describit apostolus: Ite. Ite de corde puro et cōscientia bona et fide non ficta. Porro puritas cordis in duobus consistit: in querenda gloria dei: et vtilitate proximis: ut in omnibus videlicet actis suis vult dictis: nihil suū querat episcopus: sed tantum aut dei honorem: aut salutem proximorum aut vtrūque. Hoc enim agere implebit: non solum ponit officii officium: sed et ethimologiam nominis: pontem vtriusque seipsum faciens inter deum et primum. Pertingit pons iste usque ad deum ea fiducia qua non sua sed illius gloriam querit. Pertingit usque ad primum: illa pietate qua et ipse non sibi prodesse desiderat. Offert deo bonus mediator: precibus et vota populorum: reportas illis a deo benedictionem et gratiam. Supplicat maiestate per excessibus delinquentium: vindicat in peccantes iniuriam dei. Inquitis improperat beneficia pietatis: cōtemnitibus potentie seueritate insinuat. Atriusque tamen nihilominus placare studet indignantis furorē: nunc quidem hominum obtendens infir-

mitatem: nunc diuine magnitudinem pietatis. Denique siue excedat deo siue sobrius sit nobis aut deo semper quantum in ipso est placere gestit aut prestare nobis: non quod sibi omnino utile est querens: sed quod multis. Fidelis pontifex qui bona quolibet per manus suas transeat: siue diuina beneficia ad homines: siue hominum vota ad deum: colubino intuens oculo: nihil sibi retentat ex omnibus. Nec populi requirit datum sed lucrum: nec dei gloriam usurpat sibi. Acceptum talentum non ligat in sudario: sed paratur numularijs: a quibus et usuras recipit non sibi sed domino. Non habet foueam ut vulpes: non tanquam volucres nidum: non loculos quomodo iudas non denique sicut nec maria locum in diuersorio. Imitatur profecto illum qui non habebat ubi reclinarer caput: factus in presentiarum tanquam vas perditum: quoniam perculdubio futurum vas in honorem: et non in contumeliā. Denique perdit animam suam in hoc mundo: ut in vitam eternam custodiat eam. Hoc tanto puritatis intime bono gloriarī non potest veraciter nisi qui extrinsecas gloriosas perfecte respuerit. Nec enim pure valet dei vel proximi querere lucra: qui propria non contempserit. Is tamen puritatis interioris gloria non fraudatur: qui dicere potest cum domino: Si ego quod rogam meum: gloria mea nihil est. Et cum apostolo: Quod mihi viuere christus est et mori lucrum. Et cum propheta: Oblivioni datus sum tanquam mortuus a corde: id est a propria voluntate. Bona oblivio: si teipsum nescias ut proximo pro sis. Bene autem mortuus a corde qui dicit: Viuo autem ita non ego. Sed si mortuus a se non tamen a christo. Sequitur enim. Vixit vero in me christus. Hortem hanc que fit a corde infert charitas: de qua loquitur sponsa in canticis: Vulnerata charitate ego sum. Fortis quippe est ut mors dilectio: et mortem in vobis non vitam occidit. Unde et audaciter minatur: O mors ero mors tua. Peccatum extinguit quod anime vitam expulerat: animamque restituit innocentie. Vix si preualet morti charitas ita ut illam in congressu premere possit: cur dicitur fortis ut mors: et non potius morte fortior: An forte quia et ita est mors: et seipsa fortior esse non potest. Bona mors non vite sed mortis. Bona mors et nequaquam abhorreda quam vitam et si adiuvit non premit. Adimit quidem sed ad tempus: restituenda in tempore: duraturam sine tempore. Denique mortui estis inquit: et vitam vestram abscondita est cum christo in deo. Cum autem christus apparuerit vita vestra: tunc et vos apparebitis cum ipso in gloria. Libenter igitur carebo ad tempus ut in eternum possideam. Et ista sufficiat: pro eo quod scriptum est Caritas

Job. 8.
Phil. 1.
Ps. 30.
Gal. 2.
Canti. 4.
Canti. vi.
Osee. 13.
Col. 3.
1. Th. 1.

Joel. 1.

1. Cor. 13

Unde. 5.

Sap. 4

1. Th. 1.

de corde puro. Sane in tāta obliuione sui ne-
cesse est cor bene consciūz sibi: quo se in lucra
securius foris extendat: cum securam intra se
reliquerit conscientiaz. Quid enim pdest ho-
mini si vniuersum mundūz lucretur anie au-
tem sue detrimentū patiatur? Sed q̄ordinis
exigit ratio: vt qui ad sui mensurā primū iu-
betur diligere: pri^o seipm diligere noz. Ita/
q̄ duo sunt precipue que bonā reddūt cōsciē-
tiam: penitere de malis ⁊ abstinere a malis:
hoc est vt verbis loquar beati gregori: ⁊ cō-
missa flere: ⁊ flenda non cōmittere. Hoz neu-
trū solū sufficit. Nam si primū absq̄ secundo
sufficeret: frustra ⁊ dauid hortaretur dicens:
Declina a malo: ⁊ esaias: q̄seste agere puer
se: ⁊ de^o ipse ad cayn: peccasti: quiesce. Rur-
sum si secundū per se post peccatū bonā suffi-
cit restaurare p̄scientiā: sine causa clamat pe-
nitēs in psalmo: Beati quoz remisse sunt ini-
quitates. ⁊c. Et illud. Vide humilitatē meā
et laborē meuz: ⁊ dimitte omnia delicta mea.
Et in oratione domiuica. Dimitte nobis de-
bita nostra sicut ⁊ nos dimittimus debitori-
bus nostris. Vtriusq̄ virtutis bene consci^o
animus secure iam seipm deserat et quodam
modo perdat: vt aliquos lucrificiat. Luz in-
firmantibus infirmes vratur cum scandaliza-
tis: fiat etia; si oporteat: iudeis iudeus: nihil
q̄ formidet cū talicōscientia: exemplo hie-
mie ⁊ ezechielis in egyptum vel in chaldeaz
cum transgressoribus captiuari: sed cum san-
cto Job frater fieri draconū: ⁊ socius strutio-
num: cum moyse quoq̄ quod grauius est de-
leri de libro dei: ⁊ cum paulo anathema eē a
christo p̄ fratribus nō timeat cum huiusmo-
di cōscientia. Ip̄am dentq̄ si necesse est intra
regēhennā securus medias penetrans flam-
mas leta decantet conscientia. Et si ambula-
uerō in medio vmbre mortis: nō timebo ma-
la quoniā tu mecuz es. Comparemus si pla-
cet thesauros regum ⁊ fastigia regnoz cum
huiusmodi fiducia. Nonne cuncta horū feli-
citas: p̄re tanti boni diuitijs miseria reputa-
bitur? Et hanc fiduciā operat̄ charitas d̄ cor
de puro ⁊ conscientia bona. Nam vero q̄d re-
stat de fide non ficta: ⁊ itez quod ex alio loco
in mentē venit: Fides sine operibus mortua
est: duo ista mittunt nos ad quandam trisa-
riā diuisionem: vt si dicatur fides mortua: fi-
cta: p̄bata. Et mortuā quidem apostolus dif-
finit eā esse que sine operibus est: id est q̄ non
opatur ex dilectione: quasi non habens ani-
mā ip̄am. s. dilectionez: q̄ vegetes ⁊ moueat
ad opera. Fictā autē ego arbitror illā vocari
fidē: que suscepta quidē ex charitate ytra: mo-

fieri inchoat ad bñ operādū: sed nō p̄seuerās
deficit ⁊ morit̄ tanq̄ abortiua. Eo vtiq̄ sen-
su fictā dixerim noiātā quo vasa figuli voca-
mus fictilia nō q̄ vicz vtilia nō sint q̄dū du-
rāt: s; q̄ fragilia sint diu mīme durāt. De hac
fidei fictione puto illos notari in euāgelio q̄
ad tempus credunt: ⁊ in tempe temptatiōis
recedunt. Interroga eos qui dicunt chari-
tatem a quo semel accipit nequaq̄ vltra re-
cedere. Aut veritas de quibsdā: Et hi radi-
ces non hñt q̄ ad temp^o credunt: ⁊ in tempe
temptationis recedūt. Vtiq̄ a fide ad infide-
litate. Item quero. p̄poterant ne in illa fide
saluari: an nō poterāt? Si nō poterant q̄ iui-
ria saluatori: que vt tēptatori leticia: q̄ hic re-
cedant vbi salus non sit? Siquidem nec sal-
uator celatur nisi salutem: nec malignus inui-
det nisi salutē. Si autē poterāt: quō aut sine ca-
ritate sunt q̄dū in illa fide sunt: cum sine ca-
ritate salus esse non possit: aut deserētes fidē
non etiā deserunt caritatē: cum caritas ⁊ infi-
delitas simul esse non possint? Recedūt ergo
quidā a fide q̄ veritas asserit. Consequenter
et a salute. q̄ saluator redarguit. Inō nos col-
ligimus q̄ a veritate: sine q̄ salus esse non po-
tuit. Et hū inquit radicē non hñt. Nec negat
eos hñe bonū: s; in bono poti^o radicos nō
esse causatur. Deniq̄ sequitur ⁊ ait: Quia ad
tempus credūt. Bonū est sed vtiā duratu-
rū. Non em̄ qui ceperit sed qui p̄seuerauerit
vsq̄ in finē hic saluus erit. Non autē durant
quoniā in tempe temptatiōis recedunt. Bea-
ti si interim rapti fuissent anteq̄ malicia mul-
taret corda eorum. Nunc vero ve p̄gnatib^o
et lactantibus in illis diebus: teneros vtiq̄ se-
tus gestantibus: ⁊ de vita recenti facile in pe-
riculis exturbados. Tales sunt aīe puaz ad/
huc ⁊ tenerā hñtes caritatē: ⁊ ob hoc eoz si-
dē viuā: s; fictā: necesse ē i tēptatiōe deficere:
Vasa figuli ait: p̄bat fornax: ⁊ hoies iustos
tēptatio: illos vicz qui ex fide viuūt: Iustus
nepe ex fide viuūt: s; ex fide q̄ viuāt. Neq̄ em̄
q̄ mortua ē: vitā dare p̄t. Demonuz fides nō
adducit in examinationē: vacua quippe ca-
ritate mortua ē. Credūt quidē ⁊ cōtemiscūt
sed timor nō est in caritate. p̄proinde in labo-
re hoim nō sūt ⁊ cū hoib^o nō flagellāt: nō q̄
extincte fidei nulla iā debeas. p̄batio s; repro-
batio. Solā vtiq̄ iusto ⁊ fidē: id est viuozum
viuā: fornax tēptatiōnū suscipit examinādā.
Sed non oim iusticia manet in seculū seculi.
qm̄ sunt qui ad tempus credunt: et in tempe
tēptationis recedūt. Qualis sit cuiusq̄ fides
tribulatio probat. Si cuius afficit: deficit em̄
cum in charitate non perseuerat: ficta esse di-

Luce. 9

ibidem

Mat. 10

Ecd. 17.

Act. 2. 2

p̄. 36
Esa. 1.p̄. 31.
p̄. 118.

Luce. 11

Hier. 43.
4. Re. 24

Job. 30

Exo. 32

Ro. 9.

p̄. 12.

Ja. 2

nosciť. Si cui' pseuerat: pbata 7 perfecta cē
set. Liqueť ex his satis vt arbitror: non om/
nes qui habuerint charitatē: habere 7 pseue/
rantia in charitate. Alioquin frustra cōmone/
ret discipulos dñs: **Joh. 15** *Manete inquit in di/
lectione mea. Aut em̃ si necdū diligebant nō
debuerat dicere manete: sed estote in dilecti/
one mea: aut si iā diligebant necesse non erat
moneri de pseueratā: qua secundū istos pri/
uari non poterāt. Cureť igit' seru' bon' et fi/
delis fide seruare non fictā charitatez de cor/
de puro 7 conscientia bona: pluris estimans
anie vitā q̃ corpis: min' horēs carnis mor/
tē q̃ fidei. Jam de tribus que supius ppo/
suimus: sola nisi fallor tractāda restat humili/
tas. Hec duabus pmissis virtutib': intantū ē
necessaria vt absq̃ ista ille nec esse virtutes vi/
deant. Nempe vt castitas seu caritas detur
Jaco. 4 *humilitas mereť: qm̃ hūlib' deus dat grāz.*
Esa. viii. *Seruat acceptas: qz n̄ req̃escit sp̃s dñi nisi
sup quietē et humilē: Seruatas p̃sumat: nā
virtus in infirmitate hoc ē in humilitate p̃fi/
ciť. Inimicā om̃is gr̃e om̃isq̃ initiū p̃ci de
bellat supbiā: 7 tam a se q̃ a ceteris virtutib'
supbā illius ppulsat tyrannidē. Siquidē cū
ex alijs quibuscq̃ bonis viriū magis suarum
capere soleat incrementū supbia sola hec om̃
niū ppugnaculū qdā turriscq̃ virtutū: eius
fortiter resistit malicie: obuiat presumptioni.
Sola deniq̃ est: de qua oim plena virtutum
maria sibi gloriādū esse putauit: audito quip
Lu. 1. *pe ab angelo: aue gratia plena: quasi solā ex
ip̃a plenitudine hūilitatē in se cognosceret: so
lā repēdisse ac respōdisse memorat' in gratiā:
Respexit inquit deus hūilitatē ancille sue:
Quid deniq̃ auctor 7 dator virtutū xp̃s in
quo om̃es thesauri sapiētie 7 scientie sūt ab
sconditi: in quo om̃is quoq̃ plenitudo diui/
uinitatis habitat corporalit'. Nōne tñ 7 ipse de
hūilitate tanq̃ sūma sue doctrine suaz x̃iū/
tū gloriatus est: *Discite ait a me: nō q̃ sobri'
aut castus: aut prudens: aut aliquid eiusmo/
di: sed quia mitis sum 7 humilis corde. A me
inquit discite. Non ad doctrinā patriarcharū
non ad pphetarū libros ego vos mitto: s̃ me
vobis exemplū me formaz humilitatis exhi/
beo. Inuiderunt mihi altitudinē quā habeo
apud p̃rem angelus 7 femia: ille potētie: illa
scētēie. Vos aut' emulamī carissimata meliora
discētes a me qz mitis sum 7 humilis corde.*
Cōmodū reor indagare aliquid 7 de sup/
bia: quatenus ex opposito sibi vicio virtutis
decor manifestior appareat. Supbia ē appe/
titus pprie excellentie. Hec in sp̃es duas di/
uidit: in cecā 7 vanā supbiā. Que quidem 7***

alijs nominib' appellari p̃nt: stumacia 7 va/
nitas: quarū prior intelligentie: posterior vo/
luntatis viciū est. Nā ex illa rationis fallitur
oculus: et ex ista volūtatis male appetit' af/
ficif. Qd̃ melius ex singularū diffinitionib' de/
monstrabim'. Ceca supbia seu stumacia est
viciū quo se existimās aliquis vel esse bonū
qd̃ nō est vel a se esse qd̃ ē: in senō in dño glo/
riat'. Vana supbia seu vanitas est viciū quo
quis taz de eo qd̃ ē q̃ de eo qd̃ nō est suis ma/
gis q̃ dei laudibus delectat'. Hic ita p̃missis
aptem' iā straria humilitati singula singulis
opponentes. Humilitas est cōtemp' pprie
excellētie. Contēptus opponit' appetitui.
Duab' quoq̃ supbie sp̃eb' due n̄ ibilomin'
hūilitati opponūt. Cōtra cecā: vt q̃s de se no/
uerit sentire humiliter. Cōtra vanā: nec con/
sentire aliter sencientib'. Nēpe qui de seipso
sentire humiliter nouit: in neutro ip̃ius de se
iudiciū falli potest: videlicet vt aut maius ali/
quid putet se eē q̃ sit aut a se esse qd̃ sit. Et iō
patienter carens qd̃ sibi nouit deesse. Humi/
liter de eo qd̃ cert' est adesse nō in se sed i do/
mino gloriat'. Porro aduersus hoc vt de se
altius se aliquid sentiat: solet ne insolecat ve/
rus humilis illud sibi iugi meditatioē reuol/
uere: Non alta sapientes sed humilb' cōsen/
tientes: Et illud: Nō ambulauī in magnis ne
q̃ in mirabilib' sup me. Sinō humiliter sen/
tiebā: sed exaltabā aniam meā. Et itē. Qui se
putat aliquid esse cum nihil sit ip̃e se seducit.
Contra hoc aut' vt a se sentiat esse qd̃ se sentit
esse: sollicite seipm̃ interrogat Quid habes qd̃
non accepisti: Si aut' accepisti quid gloriariť
quasi nō acceperis? Item qui humanas lau/
des cōsuevit pfecte stemnere: cum se lauda/
ri p̃cipit de eo qd̃ in se nouit non esse nullate/
nus acquiescens illud sibi cōmemorat: Qui
te beatificauit in errorem te mittunt. Sed et
illi' nihilomin' versiculi recordat'. Verū tñ
vani filij hominum mendaces: filij hoim in/
stateris: vt decipiant ip̃i de vanitate in idip/
sum. Proinde sollicite studet imitari aplm̃ ita
de se loquentē. Marco autem ne quis me exi/
stimet supra id quod videt i me aut audit ali/
quid ex me. Cum vero laudari se comperit d̃
bono qd̃ se forte habere cognoscit: nihilomi/
nus quantū in se est scuto veritatis curat a se
iaculū fauoris repellere: dans gl̃iam deo 7 di/
cens: Gratia dei sum id qd̃ sum. Et ppulsať
a se om̃ē suspicionē ait dño. Non nobis do/
mine non nobis: sed nomini tuo da gloriā:
Obtuit nimir' si aliter egerit ne forte audi/
at ab ip̃o: Recepisti mercedē tuā. Et iterū:
Gloriā ad inuicē queritis: et gloriā que est

Rō. 12

Ps. 130

Gal. 6

Esa. 3

Ps. 16

2. Cor. 12

1. Cor. 15

Ps. 113

Joh. 5.

Mat. 6

1. Cor. 3. a solo deo non vultis: Refugiens ergo et de hoc ad consiliū apostoli pbat ipse opus suū vt sic habeat in semetipso glām et non i altero. Fidelis suimet custos qui sibi oleū sauo/ris sine fraude reſeruet: ne in aduentu sponſi lampas pſcie vacua extinguaſ. Nō in altero inquā nec em̄ tutū arbitraſ labijs hoīm cō/mittere glām suā: arche vtiq; sine claue ⁊ si ne ſera: nulliq; omīno claue nocere volenti. Non tutū plane ſed ſtultū ibi theſaurū tuū recondere: vbi nō valeas reſumere cū volueris. Si ponis in os meū iā nō in tua: ſz i mea potestate est: cū vtiq; p meo libitu vel laudare te poſſum vel derogare tibi. Sanū vas et incōcuſſum conſcia: ⁊ ſecretis ſeruandis idoneū. Nullis patens inſidijs: nulli violēte cedens: nulli quippe oculo vel manu accēſſibili: excepto dūtaxat ſpūi qui ſcrutaſ etiā alta dei. Quicquid in ea repoſuero ſecurus ſū qz non pdam: ſeruabit viuū: defuncto reſtituet. Nam quocunq; vado ego: ipſa it me cū: ſecus ſerens depoſitū qđ ſeruandū acceperit. Ad eſt viuū: mortuum ſequit: vbiq; mihi vlt glōria vel cōfuſio inſepabilis p q̄litate depoſiti. Beati qui i veritate dicere pnt. Glōria noſtra hec eſt testimoniū cōſcientie nr̄e. Nō po teſt dicere niſi humilis: qui iuxta vulgare p uerbiū: ⁊ oculos campi metuere ⁊ ſiluarū au res ſoleat ſemp habere ſuſpectas. Beat nē pe homo: qui ſemp eſt pauidus. Non po teſt dicere arrogans ⁊ preſumptor: qui ſeipm̄ im pudenter oſtentans paſſim ⁊ vbiq; tanq; p campū incedens: totus ferē in glōriā. Glōria tur etiam cum male fecerit: ⁊ exultat in rebus peſſimis. Eſtimat ſe non videri dū plures habeat imitatores q̄ rephēſores: cecus dux ce corū. Sed habet hic campus oculos: ſanctorū pculdubio angelorū: quos ſemp offende re ſolet indiſciplinata cōuerſatio. Non dicer ypocrita glōria mea eſt testimoniū cōſcientie mee: qz ⁊ ſi iudicantium ſecundū faciē: verbo vultu habitu ne ſimulatoria eludat opinioni ſed non eius qui ſcrutaſ renes ⁊ corda fallit veleuadit iudiciū. Siquidem deus non irri det. Timeat ergo ⁊ iſte nemozis aurem. Lin gua licet manuq; ceſſantibus auri tñ vbiq; p ſenti de quacunq; ſilua latebroſe duplicitatē et ſpinoſe calliditatis: tacentis ⁊ quieſcentis cor loquit: cogitatio cōfiteſ. Idrauum eſt cor hoīs et inſcrutabile: ita vt nemo ſciat q̄ ſunt in homie niſi ſpūs hoīs qui in eo eſt: ſz nec ipſe plene. Nam cū apłs diceret mihi pini mo eſt vt a vobis iudicer aut ab humano die adiecit ſz nec ego meipm̄ iudico. quare? Qui non poſſum ait ratā vel ipſe de me pferre ſen

tentiā. Ego em̄ nihil mihi cōſcius ſum: nō tñ in hoc iuſtificatus ſum. Nō ex toto credo me vel ipſi pſcientie mee: quippe cum ne ipſa qui dem queat me cōprehendere totū. Nec pōt iudicare de toto qui totū nō videt. Qui autē iudicat me dñs eſt. Dñs inquit cui? vtiq; ſci entiā non effugit: ſententiā non ſubterfugit: etiam quod ppriā latet pſcientiā. Audit de⁹ in corde cogitantis: qđ nō audit vel ipſe q̄ co/ gitat. Aderat auris pphete abſentis ori fur/ tiue poſcentis pecuniā: et ego q̄tumlibet in occulto ledere cogitans aut primū nequiter aut turpiter meipm̄: non verear aurez nuſq; abſentem. Tremenda proſus auris ⁊ reue/ renda: cui nō ceſſat quies: non tacet ſilentiū. Deniq; ait. Auſerte malum cogitationū ve/ ſtrarū ab oculis meis. Sed quid eſt quod di cit ab oculis meis? An et noſtra deus non ſo lū audit: ſed ⁊ videt archana? Quales oculi qui contemplanſ cogitationes. Non ſunt co lorate vt videanſ: ſicut nec ſonant vt audiāſ. Solent ſentire a cogitante non audiri ab au/ ſcultante: nō a ptemplante videri. Merito tamen dñs ſcit cogitationes hoīm qm̄ vane ſunt. Cur enim neſciret: quas ⁊ audit ⁊ videt iſtis p̄cipue duobus ſenſib⁹: id eſt viſui ⁊ au ditiui: nemo fidem putat eſſe negandā. Hoc nos ſcire pſtanter aſtruim⁹: quod vidimus ⁊ audiūm⁹. Merito itaq; non erat opus dño ieſu vt quis testimoniū phiberet de homie: ipſe nimiz ſciebat que eſſent in homie: Quid cogitatis ait mala in cordib⁹ veſtris. Reſpō/ debat nō ſermonib⁹ ſed cogitationib⁹. Audi ebat nō loquētes: videbat nō apparētes. Cō tremiſco totus tuā dñe ieſu q̄tillo poſſum in tuitu cōſiderans maiestātē: pſertim cū recoz/ dor in quantis ipſius aliqñ ptemptor extite/ rim. Sed ⁊ nunc cū iam a facie maiestatis ſu/ gi ad genua pietatis: quid ampli⁹ facio? Ve reor ne qui aliqñ p̄trarius extiti maiestati: et nūc ingratus pietati inueniar. Quid em̄ ſi ceſ ſant manus: ⁊ nō ceſſet pectus? Quid ſi os iā ſilet: necdū cor quieſcit? Si ſinguli illiciti mo tus animi mei ſingula ſunt quedā in te deus cōuitia: vtp̄ta iracūdie motus in manſuetu dinē inuidie in caritatē: in frugalitatē luxurie turpitudinis in caſtitatē: ⁊ innumera his ſimi lia q̄ de ſcenoso lacu prurientis pectoris mei etiā nūc inceſſanter ebulliūt inundātes ⁊ im/ pinguentes in ſerinitatē prefulgentis vultus tui: quid magnū ſeci ſolos cohibere art⁹: act⁹ corrigere? Si has atq; hmoi quas ſoris licet vanas intus acitare nō ceſſo iniquitates ob/ ſeruaueris o domine quis ſuſtinebit? An for/ te iam nō ago illa ſed patior? Agunt quidem

Eſa. 3

Mat. 9

in me: sed a me non agunt si sentio. Sane si mei non fuerint donati tunc imacular^r ero: et im maculatus coram eo: si non solum caruero sed et si obseruauero me ab iniquitate mea. Quia dixerim. non quia facio: sed quia sustineo. Corp^u gesto mortis carneque peccati: sufficit interim mihi: si non regnet peccatum in meo mortali corpore. Sic corpus criminis non reputat: nec quod habitat in eo peccatum: si tamen non delecto: si tamen non exhibeo membra mea arma iniquitatis. Pro hac orabit o misericors: qui uis etiam sanctus in tempore opportuno: supplex nimis quod malum sentiat: et nihilominus sanctus dum non consentiat. Supplex pro periculo: sanctus pro uirtute. Sanctus plane atque beatus: qui cōdelectatus legi dei secundum interiorē hominem de malo quod ita inesse corpori sentit: ut ubi pariter cum corpore carere non possit: merito sese solat et ait. Jam non ego operor illud: sed quod habitat in me peccatum. Veritatem delicta quis intelligit: Nam si possem dicere cum paulo: quod quidem longe est a me: Nihil mihi conscius suus non tamen in hoc est iustificatum oporteret me gloriari. Non enim qui seipsum commendat ille probatus est: sed quem deus commendat. Si applauserit mihi iusticia humanus dies: pro minimo habeo quia ille lucet tantum in facie. Homo enim uidet in facie: deus autem intuetur cor. Propter hoc hieremias non satis popularibus sententiis uelut quibusdam humani diei radiis mouebatur: sed fidenter loquebatur deo. Item homines non precipui tu scis. Si meus mihi arriserit dies: neque quod meipsum inquit iudico: quia nec ipse me satis intelligo Solus merito constitutus est iudex uiuorum et mortuorum qui finxit sigillatim corda eorum et intelligit omnia opera eorum. Solum attendo iudicem quem et solum iustificatorem agnosco. Propter dedit iudicium facere: quia filius hominis est. Non usurpo mihi uel super me seruus filii potestatem: nec me an numero illis de quibus ita conqueri solet. Tulerunt homines a me iudicium. Pater non iudicat quemque: sed omne iudicium dedit filio: et ego mihi presumam quod nec ipse pater sibi assumit. Velim noli ipsi me stare necesse est ipsi horum que gesserim in corpore reddere rationem cui nec uerbum preteruiolat: nec subterfugit cogitatio. Sub tamen equo liberatore merito: sub tam intimo secretorum inspectore: quis gloriabitur castum se habere cor: Sola profecto quem non solet gloriari: non nouit presumere: contendere non presuevit: gratia inuentura: est in oculis pietatis humilitas: Deus namque superbis resistit: humilibus autem dat gratiam. Non contendit iudicio: nec pretendit iusticiam: qui uere humilis est: sed dicit. Non in tres in iudicium cum seruo tuo domine. Recusat iu-

Ro. 7.

1. Cor. 4.

1. Cor. 7.

1. Cor. 4.

Ps. 142.

tres in iudicium cum seruo tuo domine. Recusat iu-

diciū et postulat misericordiam: facilius sibi ueniam impetrare posse: quam iusticiam uendicare cōfidens. Nouit naturam diuinam naturaliter pietatem que nostras nequaquam humilitatem abhorreat. Non despicit illa maiestas cor contritum et humiliatum in uestro genere: que corpus ex eo humilitatis assumere non dedignata est. Mel scio quo pacto familiaris semper humilitati propinquare solet diuinitas. Denique illa se induit: ut appareret hominibus. Substantiam: formam: habitumque gestauit humilem: ipsius uobis commendans uirtutis excellentiam: quam specialiter si uoluerit honorare presentia. Uobis autem dilectissime uobis precipue tanto magis arbitror hanc esse necessariam: quanto maior non scilicet materia suppetere superbiendi: Genus: etas: scientia: cathedra: et quod maius est premaximus prerogatiua: cui non essent in solentia famemes: elationis occasio. Quamquam esse possint et humilitas. Meditantibus quidem honores blandiuntur: sed onera pensantibus tedio sunt atque formidini. Non autem omnes capiunt hoc uerbum. Absulti enim non tanta fiducia et alacritate current ad honores: si esse sentirent et onera. Grauari profecto metuerent ne cum tanto labore et periculo quarūlibet affectarent infulas dignitatum. Nunc uero quia sola attenditur gloria et non pena: purum esse clericorum erubescit in ecclesia: seque uiles estimant et in gloriosos: qui quocumque eminentiori in loco non fuerit sublimati. Scholares pueri et impubes adolescentuli ob sanguinis dignitatem: promouentur ad ecclesiasticas dignitates: et de sub secula transferuntur ad principandum presbiteris letiores interim quam uirgas euaserint: quam quod meruerint principatum: nec tam illis blandit adeptum: quam adeptum magisterium. Et hoc quidem in initio. Processu uero temporis paulatim insolescentes docti sunt in breui uendicare altaria: subditorum marsupia vacuare: magistris nimirum in hac disciplina utentes idoneis: ambitione et auaricia. Verum quantauis industria: tua tibi lucra conquirere cautulus uidearis: quamtalibet uigilantia rem possis seruare tuam: quātocumque studio regum tibi ac principum regum captare cures. Dicimus tamen. De ter re cuius rex est puer: et cuius principes mane comedunt. Nec dicimus quācumque etate dei gratie primaturam: sicut nec seram cum multos uideam iuniores super senes intelligere: moribus anticipare dies: puenire tempora meritis: et quod etate deest: pensare uirtutibus. Boni pueri qui quod etate uidentur esse student et malicia. Malicia inquam sed non sensu: quorum iuxta ammonitionem apostoli: nemo cōdēnat adulescē-

Ecl. 10.

tiam. Meliores bone indolis adolescentis: inueteratis dierū malorū. Puer centū anno-
rū maledictus est et est e regione senectus ve-
nerabilis non diuturna: neque numero anno-
rū cōputata. Bonus puer samuel qui loquē-
ti deo p̄mptus aderat auditor dicēs. Loque-
re dñe quia audit seruus tuus. Ac si diceret.
Paratus sum et non turbatus ut custodiam
mandata tua. Bonus et Iheremias qui an-
te sanctificatus ē natus: cum se excusaret de
puercia nihilominus constitut⁹ est sup gen-
tes et super regna. Bonus quoque daniel: cu-
lus spiritus suscitauit deus ut cōuinceret mi-
qua iudicia et sanguinē innoxis liberaret. Be-
nig et canis sensus hominis et etas senectutis
vita immaculata. Sicubi huiusmodi pu-
er senex p̄motus inuenitur: opus dei est his
qui tales non sunt mirandū: non imitandum.
Ceterum currit in clero: passim ab omni etate
et ordine a doctis pariter et indoctis ad eccle-
siasticas curas: tanquā sine curis ita quisque vi-
cturus sit: cum ad curas peruenerit. Nec mi-
rū de his qui necdum in semetip̄is expti sunt
Videntes quippe illos qui iam p̄prios hu-
meros cupite sarcine summisserūt non solū nō
gemere tanquā sub onere: sed insuper appete-
re plus onerari: non deterrent periculis qui
cupiditati cecati non vident: sed fauorib⁹ am-
plius quos illis inuidēt puocantur. Infli-
nita semper ambitio: et insatiabilis auaricia.
Cum primos honorū gradus meruerint i ec-
clesia: meruerint autem vel vite merito: vel
pecunie: siue etiam carnis et sanguinis que re-
gnum dei non possidebunt prerogatiua: non
ideo corda quiescunt duplici semp estuantia
desiderio: quo utique magis ac magis et dila-
tentur in plura: et ad celsiora subliment. Ver-
bi gratia: cum factus quis fuerit in quacunque
decanus ecclesia: prepositus: archidiacon⁹
aut aliquid huiusmodi: non contentus: vno
in vna: plures sibi immo quoquoque valet cō-
quirere honores satagit tam in vna quā in plu-
ribus. Quibus tamen omnibus si locus eue-
nerit: libenter vnus preferet episcopi digni-
tatem. Sed nunquid sic satiabitur? Factus
episcopus: archiep̄s esse desiderat. Quo for-
te adepto: rursum ne scio quid altius somni-
ans: laboriosis itineribus et sumptuosis fami-
liaritatib⁹ romanū statuit frequēter palatium
questuosas sibi quasdam exinde cōparans al-
micias. Si lucri spiritualis gratia hec faci-
unt laudandus est zelus: sed presumptio cor-
rigenda. Non nulli cum ista non possint: ver-
tunt se ad aliud ambiēdi genus: in quo nihilo-
minus aperiunt eam quā habent dominādū

libidinē. Nā cum presideant vrbibus valde
populosis: et totas ut ita dicam patrias pro-
prie diocesis ambitu circumcludant: occasio-
ne inuenta et quocunque veteri p̄uilegio: sa-
tagunt ut et vicinas sibi subijciant ciuitates
quatenus due vix presules sufficiebant sub
vno redigantur antistite. Rogo que hec ita
odiosa presumptio: quis hic tantus ardor
dominandi super terram: que principandi:
tam effrenis cupiditas? Certe cum primum
tractus es ad cathedraz: flebas: refugiebas
vīm: querebaris multū ad te et omīno supra
te esse dicens: miserū clamitans et indignum
qui non esses idoneus tanto ministerio: tan-
tis non sufficeres curis. Quid igitur nūc vel
recunda depulsa formidine sponte ambis ad
ampliora imo irreuerenti audacia: proprijs
nō contentus inuadis aliena? Cur hoc. For-
te ut plures ea populos salues? Sed in alie-
nam messem tuam mittere falcem iniuriosus
est. Ut tue prestes ecclesie? Sed ecclesiarum
sponso nō placet tale vnus incrementū quod
sit detrimentū alterius. Crudelis ambitio et
incredibilis: si fidē oculi nō astruerēt. Vix te-
nent manus quin illud ad lram impleant quod
legit in p̄pheta. Secuerūt pregnantēs gala-
ad ad dilatandū terminos suos. Ubi est illa
terrifica cōminatio? Ue qui coniungitis do-
mū ad domū: et agruz agro copulatis. Nun-
quid in his dūtaxat exiguis: ve istud metuē-
dum est: non autē cum vrbes vrbib⁹ aut p̄-
uincie p̄uincijs continuant. Immo etiam re-
spondeāt si volūt se imitari dñm xpm: facien-
tes et ip̄i vtraque vnū: adducētes et ip̄i ex di-
uersis pascuis greges: ut fiat vnus pastor et
vnū ouile. Hui⁹ rei gratia non pigritant cre-
bro terere limina apostolorū inuenturi et ibi
quod magis dolendū est qui sue faueāt im-
probe voluntati: non quod valde romani curēt:
quo fine res terminef: sed quia valde diligūt
munera: sequunt retributiones. Nunc nu-
da loquor: nec retego verenda sed in verecun-
da refuto. Utinam priuatim et in cameris hec
fierent: utinam soli viderimus et audierimus
utinā nec loquentibus crederet: utinā nobis
reliquerint moderni: vnde nos a nobis pos-
set aliquatenus operiri. Nunc vero cernēte
orbe mūdi fabulā soli tacebimus? Caput me-
um vndique conquassatum est et ego sanguine
circūquaque ebullire putauerim esse tegēdū:
Quicquid apposuerō cruentabitur: et maior
erit cōfusio voluisse celare cum celari nequi-
uerit. Bona humilitas que et imp̄sentia ab
huiusmodi mordacib⁹ curis: mentē facit esse
quietam: et a minacib⁹ penis in futuro securā

Act. 1.

Esa. 5.

reddat scientiā. Nec vestros pater animos
ab horum omnium pestifera emulatione com/
pescat. Audite potius prophetā taliter a talibus
dehortantē: **Ps. 36.** Noli inquit emulari in malignā/
tibus: neque celaueris facientes iniquitatem.
2. Cor. 4. Emulari magis oportet apostolum non glori/
antem in imensum: nec se ultra se extendentē
nec audentē se ut ipse fateatur comparare quibus/
dam qui se ipsos commendant: sed se sibi compa/
rantē et metientem secundum mensuram regule
quam mensus est ei deus: Audiendo etiam ex
ore eius: **1. Cor. 7.** Nolite fraudare inuicem propriis pla/
cebit esse contentum. Qui et puocans ad humi/
litate: suum illud archiepiscopo non cunctabit sa/
lubriter irimare: Noli altius sapere difficile est
et ominosius inusitatum: sed quanto inusitatius tan/
to gloriosius. Timor de adepta iam altitudi/
ne: tedere magis quam placere faciet altiora. Non
vos ergo felicē quia preestis sed si non pdes/
tis infelicem putate. Ut autem secure preesse
possitis: subesse et vos si cui debetis non dedi/
gnemini. Bedignatio quippe subiectionis p/
lationis reddit indignū. Sapientis est consi/
liū: quanto maiores tanto humilia te in omnibus
Sapientie vero precepta: qui maior est vestre
fiat sic iunior: **Luce. 22.** Quasi expedit etiam minoribus esse sub/
iectum maiorum iugum quomodo licebit cōtem/
nere? Videant in vobis potius subditi quod
vobis rehtbeant. Intelligitis que dico. Cui
honorē honorē. **Ro. 13.** Vis aia inquit potestatibus
sublimioribus subdita sit. Si omnis et vestra.
Quis vos excipit ab vniuersitate? Si quis tē/
ptat excipere: conatur decipere. Nolite illo/
rum acquiescere consiliis qui cum sint christi/
ani: christi tamen vel sequi facta vel obsequi
dictis opprobrio ducunt. Ipsi sunt qui vobis
dicere solent. Seruate vestre sedis honores.
Decebat quidem ex vobis: vobis commissas
ecclesias crescere. Nunc vero saltem in illa quā
suscepistis maneat dignitate. Et vos enim ve/
stro predecessore impotentior: Si non crescit per
vos: non decrescat per vos. **Mar. 10.** Hec isti. Christus
aliter et iussit et gessit: Reddite ait que sunt ce/
saris cesari: et que dei deo Quod ore locutus
est mox opere implere curauit. Conditor ce/
saris: cesari non cunctatus est reddere censum.
Exemplum enim dedit vobis ut et vos ita facia/
tis. Quando vero dei sacerdotibus debitam ne/
garet reuerentiā: qui hanc secularibus quo/
que potestatibus exhibere curauit? Porro vos
si cesaris successor: id est regi: sedulus in suis
curiis: consiliis negotiis: exercitiisque adestis
indignū erit vobis cuicumque christi vicario tali/
ter exhibere: qualiter ab antiquo inter eccle/
sias ordinatum est: Sed que sunt inquit apostolus:

a deo ordinata sunt. Viderint ergo huius ig/
nominie dissuasores: quale sit dei ordinatio
resistere. Valde ignominiosum seruo si sit sicut
dominus deus: aut discipulo si sit sicut magister ei/
us: Plurimum se vobis deferre putat: cum vos
christo preferre conant: ipso reclamante ac dicente:
Non est seruus maior domino suo: neque apostolus maior
eo qui misit eum. Non non dedignatus est magi/
ster et dominus: talisque et magister et dominus: indig/
num sibi iudicabit seruus bonus: deuotusque di/
scipulus: Quam pulchre locutus est beatus ille ce/
turio: cuius fidei nulla par inuenta est in isra/
el: Et ego inquit homo sum sub potestate habes
sub me milites. Non iactabat potestatem quā
nec solā ptulit prioribus. Dicturus quippe ha/
bens sub me milites: premisit homo sum sub
potestate. Prius se agnouit hominem quam poten/
tem Agnouit inquam se hominem homo gentilis
ut in se iam impleri ostenderet quod longe an/
te dixerat dauid: Sciunt gentes quoniam ho/
mines sunt. Homo inquit sum et homo sub po/
testate. Jam quicquid subinferas suspectam
non habemus iactantiā. Premissa siquidem
est humilitas ne altitudo precipitet. Nec lo/
cum inuenit arrogantia: ubi tam clarum hu/
militatis insigne precesserit. Agnoscis infirmi/
tatem: confiteris subiectionem: iam et te sub te
habere milites perfiteri securus Reuera quia
non confusus est de subiectione: iure ex pla/
none meruit honorari. Non erubuit super se
potestatem: et ideo dignus qui haberet et sub se
milites. Ex abundantia cordis os loquebatur
et iuxta quod intus ordinatas habuit affecti/
ones: foris quoque verba decenter composui/
t. Dedit prius honorē prepositis ut iam a sub/
ditis iuste reciperet: sciens se a superioribus
accipere quod impenderet inferioribus et quā/
melius proprie subiectionis disceret experimen/
to: sua ipse moderari imperia. Forte non ig/
norabat quod subiecto sibi homini deus omnia
subiecerit sub pedibus eius: offendenti se in/
fensa reddiderit: et is quē humilē constituerat
super opera manuum suarum: superbie merito
compatus est iumentis insipientibus et simi/
lis factus est illis. Nouerat et fortassis quod hu/
manus spiritus subditus conditori subiectus
sibi possederit carnem: rebellis rebellē inue/
nerit: factusque transgressor legis superioris:
sentire ceperit aliam legem in membris suis re/
pugnantem legi mentis sue: et captiuantes se
in legem peccati. Adhuc quosdam in nostro
ordine monasteriorum abbates hanc humi/
litis regulā odiosa contentione infringere:
et sub humili quod peius est habitu et consue/
tudo tam superbe sapere: ut cum ne vnum quidē

verbulū de suis impijs subditos pretergredi
 patiant: ipsi pprijs obedire contemnāt epis.
 Spoliant ecclesias vt emancipent: redimūt
 sene obediāt. Non ita xps. Ille siquidem de
 dit vitā ne pderet obediētiā: qua isti vt carel
 ant totū fere suū qz victum expendunt.
 Quid hoc est psumptionis o monachi: Nē/
 pe monachū facit pfessio: prelatū necessitas.
 At aut non puidet necessitas pfessione: ac/
 cedat nō succedat prelatio monachatu. Alio
 quin quō illud implebit: principē te pstitue/
 runt: esto inter illos tāq vnus ex illis: Quō
 tanq vnus ex illis: manens inter homies su
 perbus: inter subditos rebellis: imitis inter
 mansuetos. At te putemus tanq vnū ex il/
 lis videamus tam exhibere paratū qz exige/
 re obediētiā: videamus tam libenter pposi/
 tis obtpare subiectuz qz impare subiectis. Qz
 si semper vis obedientes habere: nūq esse
 probas te nō esse tanq vnū ex illis: dū vnus
 esse rennuis de obediētibz: a quibz dū te
 supbiendo segregas: qz aggregaris psortio
 patenter adūtim: et si tu vel ipudēt ptenis
 ipudēt dissilās. Reputari pfecto inter illos
 te noueris o quibus scriptū est. Alligāt one/
 ra grauiā et importabilia et imponunt hūme/
 ris hominū: digito autē suo nolunt ea moue/
 re. Quoz ergo tibi indignus consortium iul/
 dices: delictoz magistro: um quos veritas
 increpat: an obediētiū monachoz quos
 amicos suos cōmemorat: Aut siquidē. Vos
 amici mei estis si feceritis q ego pcpio vob.
 Vides igit qle ē iubere qd ipe fecerit aut nol/
 le facere quod docueris. Deinde vt taceas il/
 lud de regula: vbi a sancto benedicto tibi pre/
 cipitur vt que doces discipulis esse cōtraria
 in tuis factis indices non agenda: vt itez pre/
 terminā quod aperte diffinit terciū humilita/
 tis esse gradū: vt quis p dei amore omni obe/
 diētiā se subdat maior: in regula veritatis at/
 tende quod legitur. Qui soluerit inquit vnū
 de his minimis meis mādatis et docuerit sic
 homies: minimus vocabit in regno celoz:
 pproinde tu docens et rennuens obedire: nō
 minimū sed maximū christi mandatū et doce/
 re et soluere cōvinceris. Itaqz doctor et solu/
 tor mandati: minimus tu vocandus es i reg/
 no celoz. Si ergo tui putas iniuriā priorat?:
 minorem summus videri sacerdotibus non
 magis indignū estimandum est minimū vo/
 cari in regno celozum: Si multum superbus
 es: plus minimus qz minor vocari cōfundere.
 Minor quippe vilitas: minorem videri qz
 minimū. Longe aut pstātius solis subdi epi/
 scopis: qz vniuersitati. Sed non ppter me in-

quit facio sed quero ecclesie libertatem. O li/
 bertas omni (vt ita loquar) seruitute seruili/
 or. Patietē ab huiusmodi libertate abstine/
 am: que me pessime addicat supbie seruituti.
 Plus timeo dentes lupi: qz virgāz pastoris.
 Certus sum enī ego monachus et monacho/
 rum qualiscunqz abbas: si mei qnq pontifi/
 cis a pprijs ceruicibus excutere iugum tēp/
 tauero: qz sathane mox tyrannidi meipm sub/
 iicio. Aduertens nimirū cruenta illa bestia q
 circuit querens quem deuoret: elongatā cu/
 stodiā: heu statim insilit in psumptorē. Me/
 rito enī non cunctat pferere supbo quise/
 iure regē gloriā sup omnes filios superbie.
 Quis dabit mihi centū in mei custodiā depu/
 tari pastores: Quanto plures sentio mei cu/
 rū gerere: tanto securior exeo in pascua. Stu/
 penda insania. Animaz non cunctoz turbas
 mihi custodiendas colligere: et vnū sup ppi/
 am grātor habere custodem: Et quidē subie/
 cti: me de reddenda proseratione sollicitant
 Qui aut psumunt mihi: ipsi potius paulo dicē
 te puigilāt: tanq rationē p me reddituri. Il/
 li et si honorant onerant: hi non tam pmunt
 qz ptegent. Scio me legisse. Iudiciū durissū
 mū his qui psumunt: exiguo autē pcedit mise/
 ricordia. Quid igit vos o mōachi: sacerdotū
 quāt auctoritas: Metuitis infestationē: Sz
 si quid patimini ppter iusticiā beati Secula/
 ritatē cōtemnitis: Sed secularior nemo pila/
 to: cui dñs astitit iudicandus: Non haberes
 inquit in me potestātē: nisi tibi data esset de/
 super. Jam tunc per se loquebatur: et in se ex/
 piebatur: qd post p apostolos clamauit in ec/
 clesijs: Nō ē potestas nisi a deo. Et qui resti/
 terit potestati: dei ordinatiōi resistit. Ite nūc
 ergo resistere christi vicario: cum nec suo ad/
 uersario christus restiterit. Aut dicite si aude/
 tis suis pfulis deum ordinatiōē nescire: cuz
 romani pfulis potestatem xps sup se quoqz
 fateatur fuisse celitus ordinatā. Vex aperte
 indicant quidam hoz quid cogitent dū mul/
 to labore ac precio aplicis priuilegijs per ipsa
 sibi vendicant insignia pontificalia: vtentes
 et ipsi more pontificuz: mitra: anulo: atqz san/
 dalijs. Sane si attenditur rerū dignitas hāc
 monachi abhorret professio. Si ministerium
 solis liquet congruere pontificibus. Profe/
 cto esse desiderant quod videri gestiunt: mei/
 ritoz non querunt esse subiecti: quibus iam
 ipso se compant desiderio Quid et nomē eis
 cōferre priuilegiōz posset auctoritas: Quā/
 to putas auro redimerent vt appellarentur
 pontifices: Quo ista o monachi: vbi timor
 mentis: vbi rubor frontis: Quis vnqz pba/
 o iij

Hebre. 13.

Sap. 6

Joh. 19.

Rho. 13

Mat. 23

Joh. 15

Mat. 5.

torum monachorum tale aliquid aut verbo
docuit: aut reliquit exemplo: Duodecim hu
militatis gradus mgi vester edisserit pprijs/
q; distinguit descriptionib'. In quo qso illo
ru docet aut ptnetur vt hoc fastu delectari
monach': has q'rere debeat dignitates: La
bor: et latebre: et volutaria paupertas: hec sunt
monachoz insignia: hec vita solent nobilitare
monasticā. Vestri aut oculi omne sublime vi
det: vři pedes omne forz circueunt: vře lingue
in omib' audiunt p'cilijs: vestre man' omne
alienū diripiūt patrioniū. Tamē si ita opor
tet vt emancipati a subiunctione pontificū pa
ri cum successorib' aplōz glia: pari cathedra
hisdem solenniū indumentoz insignib' attol
lamini: cur nō et sacros ordines celebratis et
bndictiones datis in pptis: Quā multa mo
neor dicere aduersus impudētissimā presum
ptionē sed frenat impetū: q; auribus occupa
tis scribere me recolens longiori lectione ve
reor fieri onerosus archiepō: et q; res tā ma
nifesta est: vt multitudo repbndentiū videat
tur impudentiā obdurasse. Q; si et hec ipa cer
nunt gratas excedere cōpendij metas: vob
o dñe donate: qui me et in hoc ppriā prode
re coegistis impitiā dū morē modūq; solennem
in scribendo seruare nescierim.

Ad eundem Ep̃la. XLII.

Rioris precis

nre benigna susceptor: p'bet aplio
ra sperandi fiduciā. Premissa ita/
q; deuotissimaruz gratiarum actione pro expta
beniuolentiā: itez audeo petere qd iteradis
gratissēcūdo me faciat debitozem: quaten'
videlicet molisimēsi ecclesie: ipam ecclesiam
pro qua se vestrā serenitatē quoq; modo ob/
nubilasse dolebat: eadem libertate temere cō
cedatis: qua p'decessorum vestroz temporil
bus certum est tenuisse. Valete.

Ad eundem Ep̃la. XLIII.

Idetis quātū

psumam de vestra beniuolentiā:
vt nec crebra impetratio p'ces fini
at: et totiens exauditus: rursus accedere pre
cator importunus nō verear. Magna qui
dem p'sumptio: sed non meref indignationē
quoniā de caritate: nō de temeritate descēdit
Deminit nisi fallo: vřa paternitas: q; dudū
treis querelas vniuersas quas p' ecclesia se
nonica aduersuz molisimēses monachos an
te habueratis pro amore dei et vestro penit'
omissistis. Et ecce idem monachi conq'runtur

q; nescio quas nouas: et vt ipsi aiūt in debitas
vobis cōsuetudines in predicta ecclesia veni
dicetis. Obsecro ergo et ipas dimittit: cōfidēs
me ne hac quidē vice passurū repulsam vt q
iam de maioribus merui nō repelli in obtine
dis minoribus nō cōfundar. Valete

**Ad Ludouicū regē francorum.
Ep̃stola. XLV**

ximio regi frā

corz Ludouico. Stephanus ab
bas cisterciensis: totusq; puenit

abbatū et fratru cisterciensiu. Salutē: sospita
teme et pacem in christo iesu. Rex celi et terre
regnū vobis in terra donauit donaturus et
in celo: si id qd accepistis iuste et sapienter am
ministrare studueritis. Hoc est qd vobis op
tamus et p vobis oramus: vt et hic fidelit' et
illic feliciter regnetis. Letez vos quonā con
silio eisdem nris p vobis oronib' quas si re
colitis olī tā hūiliter requisistis: mō tā acriter
repugnatis. Quā em iā fiducia man' p vob
leuare psumim' ad sponsuz ecclie: quā ita et si
ne causa vt putam' ausu in p'sulto cōtristatis
Grauē siquidē aduersum vos apud eundez
sponsū et dñm suū qrimoniā deponit: dū quē
accepit defensores: sustinet oppugnatorem.
Attenditis iā cui ex hoc insensum vos reddi
tis: Non vtiq; episcopo parienti sed dño pa
radisi: et quidem terribili: et ei qui aufert spiri
tum principū. Ipe quippe est: qui ad episco
pos dicit: Qui vos spernit me spernit. Hec
interim vobis et p vobis audacter quidē sed
amanter intimare curauim': monentes et ro
gantes per illā inuicēz amicitia nostrā et fra
ternitatem: cui vos satis dignanter sociastis
sed nunc ipam grauiter lesistis: quaten' a tā
to malo citius desistatis. Alioquin si non me
remur exaudiri: sed p'tenimur et nos fratres et
amici vestri et qui quotidie oramus p vobis
et filiis vestris et regno: ex hoc iam noueritis
paruitatē vestraz: in quibus valuerit nō pos
se deesse ecclesie dei et ministerio eius venera
bili videlicet patri et amico nostro epō parie
si: qui nram aduersus vos humilitatez inter
pellans nras p se ad dñm papā iure fraterni
tatis lras requirit. Verū: nos iustum ducent
tes his prius lris vřam excellentiā cōuenire
presertim q; idē ep̃s p manū oim religiosozū
se ad iusticiā offert si tñ prius qd quidē eadez
iusticia videt exigere: res ei sue iniuste ablat
te restituant' eius interim petitioni differēdo
supsedim'. Et si quidez deo inspirate placue
rit vobis nostris p'cibus aurez inclinare: nō

Luce. 10

cōsilio studioq; pacē cū epō: imo cū dō refoz
mare: parati sum? huius rei grā fatigari vsq;
ad vos quocunq; vobis placuerit. Sinaūt:
nos amicu audire et dei sacerdoti obedire ne
cesse est. Valete.

Ald dñm papam honorum.

Epistola. XLVI.

Immo ponti

fici honozio: paupes xpī abbates
hugo de pontinaco: et Bernard?

de claraualle: quicquid pōt peccatoz oratio
Lachrymabile epōz imo toti? ecclie q̄rimo/
niā: nos quoq; eius filij: si tamē digni Dissila
renō possum? Que vidim? loquimur. Ma/
gna siquidē nos necessitas d̄ claustris ad pu/
blicū retraxit: vbi? et quod loquimur vidim?
Tristes vidim? tristes eloquimur: honorem
ecclie honozij tpe nō mīme lesuz. Jā regis fle
xerat irā hūilitas vel poti? cōstātia epōz cū
ecce a sūmo pōtifice sūma supuentēs auctas
heu deiecit pstantiā supbiā statuit. Scimus
quidē id vobis p mendaciū fuisse surreptuz:
qđ ex vestris lris palā dāf aduerti: vt euerit
tā iustū tanq; necessariū interdictū iuberetis.
Sed nūquid nō vel tandem deprehensio men
datio: mentitā se sentiet iniquitas sibi: et non
tāte vtiq; maiestati. Est aut quod miramur:
quanā ratiōe iudicatū sit de parte: abiudica/
tū absenti. Qđ quidē nō temeraria psumpti/
one rep̄hendimus: sed filiali amore paterno
cordi suggerimus q̄tū ex hoc et supbit impi?
et incenditur paup. Cetēz q̄diu illū pati: q̄
tū ve huic cōpati debeatis: nō est nrm p̄scri/
bere vobis. Vos v̄sa hinc potius dulcissime
pater viscera p̄sulte. Valete.

Ald eundē ex psona gaufridi car-
notensis epi. Epistola. XLVII.

Ristissime hy

storie seriē vobis et cām replicare
supflūū est: qua iā quippe paterni
tatis vestre viscera: scribēte religioso parisiē
si epō cōmota esse nō ambigo. Ne tñ fratri et
coepō etiā nrm deesset testimoniuz: que vidi
ego et audiui necessariū duxi breuiter intima
re. Excepta siquidēz tā modesta p̄dicti epi q̄
rimonia: senonensis dioecesis vniūsi epi vno
cū venerabili metropolitano nro: ascitis etiā
nobiscū quibusdā alijs religiosiis psonis: re/
gē sup gūi iūria p nosipos hūiliter vt debui
mus puenim?: vt epō nil quidēz tali merito:
sua q̄tulerat restitueret rogauimus nec impe
trauimus. Senties tandē nos ad arma ecclie

sic p ecclia velle p̄fugere: timuit: anuicq; sese
oia redditurū. Sz in eadē forte hora supueni
entibus lris vris: quib? eius terrā ab mēdi/
cto absolui p̄cepistis: male in malū p̄fortat?:
qđ hñ p̄miserat mīme exsecutus ē. Die tamē
noiata qua id se rursuz p̄misit executuz eius
nos p̄spectui p̄sentantes: sustinui? pacem:
et nō venit: quesui? bona et ecce turbatio.
Hoc deniq; lris vestris factū est: vt male abi/
lata p̄cius teneant: et reliqua passiz indies ra
pian? eo vtiq; secure quo impune illa retinē
tur. Soluta nempe ad vrm impiuz epi iusto
vt putamus interdicto: nostrosq; qđ paraba/
mus et quo sperabamus pacē p̄sequi: vestro
eque timore suspensio: interim facti sum? op/
probriū vicinis nris. Quousq; vestre vide/
rit pietatis cōpassio.

Ald haimericu romane sedis can
celarium Epistola. XLVIII

Tro illustri hai-

merico sancte romane sedis cancella
rio: frater Bernardus abbas dict? claraual/
lis: salutē: et nō in via. Etia? si pauperi et ino/
pi veritas odiū parit: et ne ip̄a quidem mise/
ria declinare inuidiaz potest. Querar an glo
rier q̄ factus sum et ipse inimicus vera dicēs
Vera dicens an recta agens? Sed hec vide/
rint fratres v̄ri qui p̄tra legē maledicunt sur/
do: et maledictuz p̄pheticū non verentes di/
cunt bonū malū: et malū bonū. Quid in me o
boni viri displicuit paternitati vestre? Vtrū
ne qđ apud cathalaunū amor? est a villicati/
one sibi credita: homo vsq; quaq; diffamatus
q; in ecclesia virdunēsi cui p̄fuerat dissipasset
bona dñi sui: An q̄ in vrbe cameracensi mo/
nasterij sui manifestus destructor fulbert? ce
dere compulsus est paruino qui oim testimo
nio fidelis est seruus et prudens? An certe q̄
landuini de p̄stibulo veneris suum deo san/
ctuariū restitutū est: p̄pter qđ horum me
non dico lapidatis sed laceratis: vt min? ali/
quid recipiā a dño meo? Et hoc merito atq;
cū oī gloria rñderē: si quid in eis meū cognos
cerē. Nūc aut vt quid iudico: ego de factis
alienis? Aut si meis cur tanq; de malis cum
cuncta hec iuste et preclare gesta fuisse nulla
imprudētia dubitare: nulla negare impudē
tia possit? Eligite nūc vtrumlibz: aut negate
certe: aut fateamini me horz auctorem. Si feci
laude dignū ē laudabilia peregrisse: et inique
redarguo: vnde laudari merueram. Si non
feci: vt laudem nō merui: sic nec p̄fecto vitu
pationē. Nouū genus detractionis et reuera

simile aliquid habēs opibalaā: qui duct⁹ et
 pductus ad maledicendū populo magis cu/
 mulabat benedictionib⁹. Quid iustius: quid
 iocundius: vt quē reprehendere intendis: plus
 cōmendes: vt pconijs p cōuicijs vtaris nei/
 scius et volēs detrahēre laudes inuit⁹: Qua
 si vero nulla mea mala inueniant: vt p malis
 mihi bona obijciant: vel potius adijciāt alie/
 na. At ego nec indignis vitupationib⁹ moue/
 or: nec idebitas recipio laudes: nil mea refert
 de his quozuz autor nō extiti. Laudent si vo/
 lunt vel vitupent si audent: de primo quidē
 dñm albanensem: de secundo xō dñm remē/
 sem: porro de tercio eundē eque archiep̄m si/
 mul et ep̄m laudunensem: cum rege pariter et
 multis alijs reuerendis psonis: qui se vtiq⁹
 auctores in his et principes extitisse minime
 diffitent. Si bene egerunt quid ad me: si aliē
 quid eque ad me: An tota et sola mea culpa ē
 qd affuit: homo solus latebris dignus soli mi/
 hi iudex: soli accusator et arbiter pstitut⁹ qua/
 tenus monstret actio qd habet pfectio et no/
 men monachi solitaria mihi cōuersatio inter/
 preterit⁹. Affui enī negare non possum s; vo/
 catus sed tractus. Si hoc amicis meis displicet:
 fateor et mihi. Utināz non issem ad illa:
 utināz nō irem ad similia. Utinā et nup non
 issem: vbi vidissem aduersus ecclesiā: aposto/
 lica probdolor auctoritate violentā amare ty/
 rannidē quasi nō satis p se insanisset. Tū de/
 mū sensi iuxta pphetam adherescere līnguā
 meā palato meo: cum subito pondus superie/
 ctum est nostris ceruicibus atq; irrefragabil/
 lis auctoritas litterarū. Obmutui et humili/
 tus sum et silui a bonis et doloꝝ meus renoua/
 tus est: qñ vidi repente ad illas lras impleri:
 facies innocentū ignominia: et letari ampli⁹
 impios q male fecerint et exultare in reb⁹ pes/
 simis: Miseratū est impio vt (iuxta dictū p/
 pheticū): nō disceret facere iusticiāz: et qui in
 terra sanctorū iniqua gessit: ipsius terra iustis/
 simo quo tenebat absoluta ē interdicto ppro/
 pter hmoi et si aliud nō sit grauoꝝ iteꝛesse cau/
 sis: quozum p̄sertim mea iteꝛesse cognosco.
 Grauoꝝ sed trahoz. At vero ab hac necessita/
 te p quē melius retrahi posse sperauerim: q̄
 p vos vir optime: cui in hac re nec potestas
 deest: nec voluntas vt cōperi. Gaudeo nem/
 pe q et vestre prudentie nostrā in talibus oc/
 cupationē displicere cognoui. Et quidem iu/
 stissime et amicissime. Agite ergo si ita vultis:
 imo quia si cernitis ac decernitis et amico ex/
 pedire et monacho puenire: date queso ope/
 ram. quatenus vna vtriusq; voluntas citius
 impleatur: quo et vobis videlicet satisfiat ad

iusticiā: et mihi ad salutē anie p̄sulat. Iudica/
 tur si placet clamoris et importunis raris de/
 cauernis nō egredi: sed suis cōtentas esse pa/
 ludibus. Non audiant in concilijs: in pala/
 chis non inueniant ad causas ad negocia mul/
 la necessitas nulla trahere possit auctoritas.
 Sic forsitan posset vester amicus declinare
 p̄sumptionis notā. Nam noxā vnde p̄trabe/
 re potuerim ignoro: cum sciaz mihi cōsiliū
 esse et ppositūz nunq; si causa dumtaxat no/
 stri ordinis non fuerit exire de monasterio: nī
 si aut apostolice sedis legato: aut certe pprio
 vocante episcopo: quibus nostre humilitati
 sicut optime nostis: p̄tradicere omīno fas nō
 est: nisi ex quocunq; supioris auctoritatis pri/
 uilegio. Quod vtiq; si vnq; p manū vestraz
 vt spero mihi in manus venerit: tunc procul
 dubio et pax mihi et pax erit de me. Non tai/
 men idcirco etiā me latente et tacente. cessa/
 re puto murmur ecclesiarū: si nō cesset roma/
 na curia p voluntate assistentiū: facere p̄iudi/
 ciū in absentes. Valete.

Ad dñm papā honoriū p henri/
 co senonēsi archiep̄o Ep̄la. XLIX

Immo ponti

fici honorio: fui et si digni iudica/
 mur filij Stephanus cisterciēsis:
 hugo pōtiniacēsis. B. de clar: qd reuerētissi/
 mo dño quod benignissimo patri. Begentes
 in monasterijs: ad que nos nostra peccata cō/
 pulerunt nō cessamus orare p vobis: et pro/
 commissa vobis ecclesiā dei: congaudētes et
 sponse dñi sup tam fido custode: et sponsi ami/
 co sup labore taz fructuoso. Fidenter p̄inde
 atq; fideliter vestre paternitati suggerimus:
 que in regno nro eidez matre nostre dolētes
 cernim⁹ aduersari. Quantū quidem nos sen/
 timus qui vicini sum⁹: rex lodouicus nō tam
 ep̄os q̄ in ep̄is iusticie psequit⁹ zelum: pieta/
 tis cultū: habitūq; religionis Qd vře quoq;
 prudentia sanctitatis: vel ex eo facile aduer/
 tere pōt: q̄ qui ante in habitu actuq; seculari
 honorati sunt sublimes: iudicati fideles: ha/
 bitu familiares: modo inimici facti sunt digne
 suo sacerdotio conuersantes: et p omia hono/
 rificantes ministerium suum. Ihinc grauib⁹
 cōtumelijs et iniurijs ep̄i pariensis innocen/
 tia pulsata est: sed nō quassata: quia dñs sup/
 posuit manū suā: cum vestrā opposuit. Ihic
 et nunc dñi huius senonensis pstantiā cōcu/
 tere et labefactare conat⁹: vt metropolitano
 qd absit eiecto: facile prout voluerit grasset⁹
 in suffraganeos. Idostremo quis ambigit nō

ps. 21.

ps. 3.

isa. 26

aliud eum q̄ oppugnare religionē: quam nī/
mirū aperte sui regni destructōnē sue coronē
pnunciat inimicam: En alter herodes chri/
stum nō iam incunabilis habet suspectuz sed
in ecclesijs inuidet exaltatuz. Nec aliud sane
credimus eum habere aduersus archiep̄m:
nisi q̄ spiritū in ipso sicut in ceteris laborat ex/
tinguere. Deniq̄ si fallere de his que attesta/
mur falliue putamur: vestre citi⁹ iueniet exa/
minationis discussio: si tamen (quod ⁊ vehe/
menter optam⁹: ⁊ suppliciter oram⁹) de vul/
tu tuo pater sanctissime iudicium prodeat: de
quo p̄fecto cōfidimus: q̄ custodias innocen/
tiam: ⁊ videas equitatē. Alioquin reduct cau/
sam in regis p̄sentia atq̄ potentia: non plane
est aliud q̄ trahi heu hominē in animā inimi/
corum eius.

Ad eundem Ep̄la. L

Portebat qui

dē si ita vestre visū fuisset aucto/
ritati: vt in vestra p̄sentia causa

dn̄i senonensis discuteret: ne in sensus videli/
cet regi in regis p̄sentia ⁊ potentia suis pro se
aduersarijs responsurus: traditus homo vi/
deret in animā inimicorū eius. Sed quoniam
vt tenendū irrefragabiliter quicquid p̄cipi/
tis sic sperandū indubitanter bonū de omni
re quā decernitis: id solū a vestra pater pieta/
te deposcit omniū qui apud nos esse vident
religiosorū humilitas: vt si se ad multuz forte
potentis: vt assolet p̄senserit p̄grauari: cōsu/
gere si liceat ad viscera patris: qd̄ vtiq̄ hac/
tenus oppresso nemini negatuz audiuimus.
Alioquin videat ioseph vir iustus quid sibi
etiā nunc faciendum sit de puero ⁊ matre ei⁹:
quia etiā nunc in senonensi puincia x̄ps que/
ritur ad pdendū. Nā vt qd̄ vex est manifesti/
us p̄feramus: rex in archiep̄o ex eo apte no/
uā p̄sequi religionem dinoscit: q̄ eum in an/
tiqua seculari cōuersatione ⁊ habitu sicut p̄/
moueri oimode voluit: sic ab omni penit⁹ se/
curū infestatione dimisit.

**Ad haimericū romane sedis can/
cellarium**

Ep̄stola. LI.

Pro illustri bai-

merico sancto romane sedis cancella/
rio. B. abbas de claraualle salutem ⁊ si quid
valet peccatoris oratio. Quousq̄ durat illa
sententia: omnes qui pie volunt viuere in
x̄po p̄secutionē patiunt. Quousq̄ relinqui/
tur x̄ga pctōr sup sorte iusto x̄. Quis det vt
stare incipiant iusti in magna p̄stantia aduer

sus eos qui se angustiauerūt: Quis itaq̄ ferat
tantā inter celum terrāq̄ discordiā: vt exul/
tantibus angelis super emendatione malorū
filij adam fremāt ⁊ tabescant: Quasi non sit
passus iesus pacificans sanguine suo q̄ in ter/
ra sunt ⁊ que in celo: aut in ipso deus non fue/
rit: mundū reconciliās sibi. Laudabat quō/
dam archiep̄s in desiderijs aie sue: ⁊ in secu/
lari vita ⁊ habitu benedicebat. At nunc sub
pānis infantie iesu querit symonia: ⁊ inf na/
scentes vtutes: emorruorū vel cadauera vici/
orum scrutantur curiosa malicia. Videtis et
nunc stare iesum insignum cui contradicitur
p̄per ipsum vos obsecro p̄ ipso supplico voi/
bis. Habet siquidem vnde ⁊ illū reuereami/
ni: ⁊ vnde illi misereamini. State p̄ ipso nūc
in defensione archiep̄i: cui ⁊ qn̄q̄ astare ha/
betis examinatione vestri.

Ad eundem Ep̄stola. LII

Ricus vester

et noster domin⁹ carnotensis epi/
scopus: voluit vobis etiam p̄ me
certum fieri: quia id quod de ipso

a quibusdam domino pape psuasuz fuisse co/
gnouimus: vt eum videlicet hierosolymā p̄/
mitteret p̄ficisci: nec sui fuerit studiū nec volū/
tatis. Quod ⁊ si multū voluisset p̄ficisci ta/
men non poterat: nisi cuz graui scandalo om/
niū qui apud nos sunt bonorū: metuentiuz
quippe ne plus mali eius absentia faceret su/
is: q̄ boni alienis p̄sentia. Hec p̄ ep̄scopo
Leteruz vt et pro me aliquid loquar fm̄ qd̄
scriptura monet: miserere inquit anie tue
placens deo: placet ne vobis vt causis one/
rer: occuper negotijs: nihil prosit ex occupa/
ri p̄p̄ijs: cum totus implicer alienis: Si in/
ueni gratiam in oculis vestris: date operam
vt prozsus mouear ab huiusmodi: quatenus
liceat mihi pro meis atq̄ vestris orare delic/
tis. Et quidem nihil mihi securius iudico q̄
obedire domini pape voluntati: sed si digne
tur attendere ipse quid possim. Utinā nem/
pe nouerit q̄ ista nō possuz aut q̄ difficile pos/
sim. Et de hoc satis dictum est sapiēti. Que/
fuit a me p̄fatus ep̄scopus aliqua ex nr̄is
opusculis que vobis mitteret sed non fuit ad/
manum quod vestro dignum crederem stu/
dio. Libellum tamen de gratia et libero arbi/
trio nup̄ edidi: illum vobis libenter mittam
cum vos velle cognouero. Valete.

Ecd. 3.

Ad eundem Ep̄la. LIII.

c. Tbl. 3.

Rom multis et p

multos meini me scripsisse ad vos
sed nunc qui loquebar : ecce assum.

Tres in duobus conspiciatis: quoniam absque me esse non possunt: id quorum iugiter pectore requiesco et quidem securius atque suauius quam in proprio. Assentiri video: sed ei qui amicitie vim nunquam sensit: qui virtutez charitatis ignorat. qui non credit multitudinis credentium fuisse cor unum et animam unam. Qui ergo videt eos et me et si non in meo corpore. Et quod loquuntur ipsi ego pariter loquor: sed eorum linguis. Corpore fateor abssum: sed hec est exigua portio mei. Porro qui videt faciem meam tantum sine culpa et sine nota mendacium: asserit se non vidisse partem meam sed me cum tamen non nisi partem: et partem modicam viderit. Quanto itaque verius esse ne dixerim: etiam sine presentia corporis vbi meam sentio voluntatem: meum spiritum et amorem que utique est pars potior digniorque mei. Tribus ergo in corporibus unum nos esse noueritis: non pari sanctitate: qua ambobus ego inferior sum: sed eadem voluntate et summa precordia animorum. Cur enim unitatem hanc inter diuersos non faciat compago charitatis in vno spiritu si carnalis copula efficit ut sint duo in carne vna: Quartum nos addi velim si dignus iudicatis: et eandem percurrere unitatem dilectionis. Quod facile si non potueritis obtinere eis cognitum faciatis. Vale.

Ad eundem

Epistola. LIII.

Deo et precor

ut hanc latoz venerabilis altectum/
be abbas viuianus mihi ob suaz
religiositate admodum familiaris amicus: amicum cum vos per dei amore et nostro: in suo negocio experiat. Et hoc per illo reliqua autem vobis. Quid predest homini si vniuersum mundum lucret: alie autem sue detrimentum patiat: Aut quam dabit homo commutationem per animam suam: Ne totus mundus sufficeret. Magna res anima: quam christi sanguine redempta est. Grauis anime casus qui non nisi christi cruce potuit reparari. Si rursum corruerit peccato dumtaxat ad mortem unde iam repabitur: Nunquid autem alter christus aut idem iterum crucifigi habet perilla: Super hoc vellem vos nunquam obliuisci illud sapientis preceptum. Fili memorare nouissima tua: et in eternum non peccabis.

Ad gaufridum carnotensem episcopum
Epistola. LV.

Idelissimo ac

prudenterissimo seruo dei: gaufrido
carnotensi episcopo. B. pauper christi
claraualle seruus claritate profundum

montium eternorum. Quantum vobis honoris vestra laudabilis vita tantum affert et oneris laudans fama. Ecce enim is per quem et per quo prentes litteras accipitis: exemplo ceterorum quos sepe tales non paucos experimini motus et ipse bono odore vestri de longe sensit: tam communem cum fiducia pietatem requirit spe utique ductus inueniendi consilium quid agere debeat: sed et auxiliium quo perficere valeat. Est autem hec causa elus. Quada se cella amore dei et proposito incluserat. Egressiois atque transgressiois sue vobis ipse causas exponet. Et quidem ad propositum redire cupit sed per vos implere proposuit: si tamen litteras hoc preceptum quibus se premunire curauit obtinere potuerit. Facite ergo morez vestrum: ferre opere misero: imo quod vobis sapientibus et insipientibus debitor: agnoscitis: erroneam christi ouiculam de faucibus lupi festinate eripe: et ad pastus reducendo preloz: iuxta aliquod ouilium vestrorum quacunque in cella iubete recludi: nisi forte aliquid quid ei magis expedire perspexeritis et licet re iudicaueritis et persuadere potueritis.

Ad eundem

Epistola. LVI

Deo a me de

domino norberto sciscitamine: si videlicet
iturus sit hierosolymam: ego
nescio. Nam cum ante hos paucos dies eius faciem
videre: et de celesti fistula ore videlicet ipsius
plima haurire merueri: hoc tamen ab ipso non audiui.
Vex de antichristo cum inquirerem quid sentiret:
durate adhuc ea que nunc est generatio reuelandam
illam esse certissime prestat. Et cum eandem
certitudinem videret: sciscitanti mihi exponere
vellit audito quod respondit: non me illud per certo credere
debere putauit. Ad summam tamen hoc asseruit non
visum se morte: nisi prius videat generale in ecclesia
persecutionem. De cetero morari vestraz pietate
volo: illi pauperis et exulis huberti noie qui dudum cum
tredecis essetis vobis supplicabat quatenus ad comitem
theobaldum qui eum exheredauerat intercederetis. Quod et
ego nunc pro ipso et cum ipso: item a vestra flagito pietate.
Nam nostras litteras de hac reprecatorias iam ad predictum principem
misi: sed gratiam non inueniens nihil effecti. Nam quod libenter
auditis: libenter debeo dicere vobis. Stephanus vel
sic currit: non quasi in incertum: sic pugnat: non quasi aerem
verberans. Orate quatenus

tenuis sic currat vt comprehendat: sic pugnet vt vincat.

Adeundem Ep̃la. LVII

Icutis a vestra

mibi pte reportauit: idcirco ip̃ius de siderio et petitioni vsq; huc satisfacere distulistis: quia primum votum pergendi videlicet hierosolymā irritū vobis fecisse videtur. Super quo si nostrā sententiā requiritis: ego nō arbitror: minora vota impedire debere maiora: nec deū exigere qd̃cunq; sibi pmissum bonū si p eo melius aliquid fuerit p̃solutū. Eūuero alicui forte debēti vob̃ duo decim nūmos: nūquid si p̃ eis die constituto marcā solueret argenti: iuste irascemur. Itā si ab huius ep̃o aliquid timetis secuz vos reddo: qz nō solū ei si qd̃ huic auxiliū impēderitis non displicebit: sed etiam valde gratuz habebit. Vale.

Adebalū cathalaneñ. cpm.

Ep̃istola. LVIII.

Dmino ebalō

venerabili sancte cathalaunensis ecclesie dei gr̃a ep̃o. B. abb. d. claualle: si quid p̃or p̃ctoris orō. Nauicula illius (de ecclia loquor) oīm sāctorū q̃ sub oculis ṽris gubernatore destituta fluctuat non ē bonū vobis negligere vel dissimulare piculū. Res quippe ṽre cure est. Añ miror q̃ ratione quāve securitate a clero illo quia religiosis p̃sonis vir vt aiunt religiosus: eidē ecclesie electus est: req̃rēdo desistitis: etiā si hoc quorūdam qui in ip̃a ecclesia sunt incuria vt desidia non mereat. Qui vt audiuius illū qui electus ē nolentes: nec aliud nisi qd̃ religiosus est asserentes: de eligendo alio vestrā quoq; ausi sunt cōpellare grauitatē: q̃sīq; videat esse cōmunior: et effabilior: qui nō sit extraneus: sed ciuib; tā gratus q̃ cognit; mor; p̃rie gnarus: rebus ecclesie tractādis idoneus. Reuera vt ad istos cautissimos consultores me vertā qui vicia ṽra nō redarguat: qui misere p̃uersatiōi ṽre aut p̃sentiat: aut p̃dicere nō audeat. Non sunt audiendi sed poti; velit nolint oīmō satagendū est vob;: vt is qui boni: estimonij est ecclesie desolate q̃ toti; perquirat: qm̃ si talis est q̃lis p̃dicat deus pcul dubio cū ip̃o erit: qui suā ei gr̃am mistrabit: placētē oīmib; efficacē in oīmib;. Ex si hunc istis nō merentibus fortasse nullo mō h̃ri posse p̃tigerit: alius de alia qualicunq; domo religiosa qui videat idoneus: p̃uideat: nō q̃le

isti volunt: qui nisi quod sue carnalitati blattitur volūt: sed qui sic sciat negotia disponere rerum exteriorum vt noit per omia p̃ponere curā animarū. Terte duobus monasterijs sancti videlicet p̃petri et sancti vrbani pastoralī aliquādo solatō similiter destitutis bone memorie predecessor noster dominus ṽṽhelmus non longi itineris laborem: non hyemis reputans asperitatem his nisi fallor: clu niacum semel diuionem seipsum adiūt: hincq; virū et bonū dominū hugonē qui post defūctus est: illinc virū venerabilem qui adhuc superest dominū rodulfum vix multis precibus impetratos abducens singulū singulo: preposuit monasterio tutum videlicet nō arbitrans cuiq; monachorū domesticorum illam cōmittere curā. Quod ideo vobis m̃ exēplum adduxi vt vestrā charitatem cōmonefaciam qualiter et in hoc quod nunc in manibus est oporteat eam esse non minus cautam q̃ sollicitam.

Adeuilencū līngonensem ep̃m.

Ep̃istola. LIX

Dmino suo et

patri Euilenco dei gratia līngonē si ep̃scopo: frater bernardus clauallis abbas seipsum. Audito obitu domini garnerij archidiaconi necessariam duximus vestrā paternitatē precibus preuenire imo premunire p̃silio. Si tamē dignū putatis monitis nostre acquiescere paruitatis: quatenus videlicet de rebus sancti stephani diuionensis quas tenebat placeat liberalitati ṽstre misericordiā super exaltare iudicio. Siquidem nō ignoramus quod in manū vestrā debeant redire iuxta quod in capitulo līngonensi dispositū et scripto firmatū fuisse etiam nos meminimus quando filius ṽr harbertus in illa ecclesia primus abbas regularis constitutus est. Sed quia canonicis grauis scandali et abbati magni improprij occasio: nem fore cognouimus: si ad ea que diu tenuit illa ecclesia quacunq; occasione manū vestrā extenderitis: cōquerentibus quippe illis de illo quasi qui malūz principij dederit adueniens: cum eius causa et ad eius introitum tā grande ecclesia damnū incurreret: pietati ṽre supplicamus et supplicando p̃sumus: vt et tot pusillis xp̃i a tanto scādalo parcat: et hunc vicariū xp̃i a tanto improprio simul liberare curetis cōcedendo vtiq; ecclie qd̃ habet iuris ecclesie fuisse cognoscit.

Adeundem

Ep̃la. LX

Ro ecclesia mo

lismensi supplex non vt arbitror im/
portunus interuentor accedo. Absulta quip
pe sunt que me pfortant vt repulsam nō me/
tuat hec nostra petitio. Primum quia non pro
qualibet extranea: sed p vřa vobis ecclesia
supplicamus. Deinde q eandē eccliam non
alienū vsurpare: sed suū ius tantū a vřa equi
tate requirere credimus. Tertio q idipm ta/
lis nobis cum postulat qui solus ad impetrā
dū etiā maius aliquid a vobis sufficere possit
vīcz comes theobaldus. Quartū quoq; si ad/
didero non temere id me psumere putaueri.
Neq; em̄ vel ipi de vestra adeo hūilitate dif
fidimus: quin audacter si opus sit: p nosmet/
ip̄os ad vestre celsitudinis vobis iam satis
exptam beniuolentiā: petitori qd ratōnabile
vīsum fuerit accedamus.

Ad Ricuinū tullensem ep̄m.

Epistola. LXI.

Reuerendo pri

dño Ricuino gr̄a dei tullensi ep̄o
B. de claraualle: salutē ⁊ orōnez
Pctōri huic: quez ad nos pctōrez ob aīe sue
psiliū vřa vt ip̄e phibuit dirigere curauit di
gnatio: nihil ad p̄ns sanius p̄sulere in p̄mptu
habuimus q̄ ad sinuz paterne pietatis re/
dieret: ⁊ ex ore sacerdotis legē req̄reret. Nos
em̄ nostre prauitatis ⁊ officiū mensura atten/
dentes: dare penitentiā nos vltra nos exten
dentes: dare penitentiā maxime in criminali
bus nulli hoīum p̄sumere oīno solemus: nisi
quos in nřam curā suscepimus. Qua nanq;
temeritate tractāda ep̄oz negocia ⁊ hmoi ne
gocia pctōrez ⁊ impiri suscipiem⁹ qui ip̄i quo
q; sicut ⁊ ceteri hoīm quotiēs grauior aliqua
causa iter nos oborūt quā p nos diffinire aut
nescimus: aut nequimus: aut non audemus
ep̄ali vt dignū est snie reseruam⁹: ⁊ nisi sum/
mi prius sacerdotis vel iudicio vel psilio cō/
firmati: securi nō sumus. Prouideat igitur
morbide ouia pprio pastore: ⁊ tali pastore q
canones nō ignorat: cōgrua penitentie medi
cina: ne si in pctō qd absit aīa p qua xp̄s mor
tuus est moriat⁹: sanguinē eius de manu vřa
summus pastor requirat: verū nos deo illi in
spirante mundū relinquere psuasimus: si tñ
homo senex et paup in aliquo se recipi intra
diocesim vřam: sanctorū cōuentu: vřo obti/
nere potuerit interuentu. Plenū vos dīcrū
suscipiat dies vna: illa melior ī atrijs dñi sup
milia: sancte ac venerabilis pater

Ad henricū virdunensem ep̄m

Epistola. LXII.

Dmino henri

co dei gr̄a virdunensi ep̄o. frat. b.
dictus abbas de claraualle: salu/
tem ⁊ orōnē. Hec muliercula quā ecce iā mul
tis annis: multis ⁊ p̄plexis pctōz nodis sa/
thanas alligauit sup statu salutis sue: vestre
puitatis cōsiliū expetijt ⁊ tale accepit vt post
multū videlicet ac diuturnū erratū ad ppriū
pastoris sinū pfuga ouicula fidenter recurre
ret: qui vtiq; eo cit⁹ ac sollicitius inopi ferret
opem qui se certius atq; districtius de sibi cō
missa: agno qui p ip̄a mortuus est reddituz
nouit rōnē: nřm fuit deuiantē corrigere: vřm
sit peccatricem non despiciere: imo penitentē
suscipere. Et si vera est: sue quā nobis expo/
suit infelicitatis historia: aut viro suo priorī si
adhuc viuūt recōciliare. aut si ille noluerit sic
hanc innuptam: sicillum cogere absq; vxor/
re manere. Vale.

Ad eundem.

Ep̄la. LXIII.

Super bis que

a nobis vestre excellentie placuit
sciscitari: aut nos fallimur aut ille
quie a vobis retulit fallit. Sed quid tam fuit
suspectam quippe meā habeo quā noui labi/
bilem memoriā: ne tantā in fratre qui hec lo/
quitur suspicer falsitatem: hoc me certissime
scire confido ⁊ vos indubitanter credere vo/
lonemini me sup nomine vřo rep̄hensionis
aliqñ vel accusationis verba fecisse vel iniū/
xisse. Absit h a nřa pusillanimitate temeritas
vt ptra ep̄os ⁊ absentes loqui q̄ ad nos non
attinent audeamus: p̄sertim que non p̄bau
mus. Deinde q nostri noticiā dignanter ex/
petitis gratanter accipimus abundant⁹ nos
et innotescere vobis ⁊ vos nobis cupientes.
Qua iam sane fiducia pstantie vře supplica/
mus: imo vřam fidenter cōmouemus beni/
uolentiā: de illo loco quez sub tutela vřa: ve
stro vt aiunt hortatu frater reuerendus ⁊ co
abbas noster dñs guido de trib⁹ fontib⁹ con
struere suscepit. In illo nobis q̄tum nos cu/
ratis ostendite: ⁊ quicquid ei feceritis nobis
factum reputate. Vale.

Ad alexandrū lincolniensem ep̄m

Epistola. LXIII

Pro honorabi

li: dño alexandro dei gr̄a lincolniēsi
ep̄o. B. abbas dictus clarauallis:

Velle honorari magis in christo q̄ in seculo. Philippus vester volens pficisci hierosoly mā: cōpendiū vie inuenit: et cito puenit q̄ volebat. Transfretauit in breui hoc mare magnū et spaciosū: et pspere nauigans: attigit iā litus optatus atq; ad portū tandē salutis ap/plicuit. Stantes sunt iaz pedes eius in atrijs hierusalē: et quē audierat in efrata inuento ī campis silue: libenter adorat in loco vbi steterunt pedes eius. Ingressus est sanctā ciuitatem fortis: et cū illis hereditatē quib? merito dicif. Jam nō estis hospites et aduene: s; estis ciues sanctorū et domestici dei. Cum quibus intrās et exiens tāq; vnus e sanctis: gloriā et ipse cum ceteris dicens. Cōuersatio nostra in celis est. Factus ē ergo nō curiosus tantum spectator sed et deuotus habitator et ciuis cōscriptus hierusalē nō aut terrene hui? cui arabie mons syna cōiunctus est: que seruauit cum filiis suis: sed libere illius que ē fursū mater nostra. Et si vultis scire clara uallis ipsa est hierusalē: ei que in celis est tota mentis deuotione et puerfationis imitatiōe et cognatione quadā spūs sociata. Hec requies illius sicut ipse pmittit in seculū seculi: elegit eam in habitationē sibi: eo q̄ apud eam sit: et si nondū visio certe expectatio vere pacis illi? vti q̄ de qua dicitur: Pax dei que exuperat omnē intellectū. Uerū hoc suum bonū et si desuper accepit in vestro tamen beneplacito facere cupit imo facere pfidit: sciens vos sapientis nō ignorare sniam: q̄ filius vtiq; sapiens sit gloria patris. Rogat autē pater nitatē vestrā: rogamus et nos cū illo et p illo quatenus de pbenda sua qd ipse suis creditoribus pstituit: immobiliter stare faciatis: ne ī aliquo fraudator quod absit debiti et puaricator pacti inueiā: et ita mun? p triti cordis qd offert quotidie nō recipiat: dum frater quispiam habz aduersus eū. Preca? deinde vt dom? quam ipse matri sue in terra ecclesie construxit: cum terra quā ibi delegauit eidem matri q̄ diu vixerit pcedat. Hec p philippo. Reliqua hec pauca p vobis ipse quidē intīmantē: imo vō inspirante deo adūciendo putauim?: hortari vos in charitate psumentes: ne casuri gloriā mundi quasi stantē aspiciatis: et vere stantē amittatis: nec plus vobis aut pro vobis vā diligatis et sic vos et vā diligatis et sic vos et vā pdatis: ne blandiēs p̄sens p̄sp̄ritas sui vobis sine abscondat: et aduersitas sine fine succedat: ne leticia temporalis luctus vobis eternū et operat quē parit et pariat quē opit: ne mors longe esse p̄teat: et p̄cupet improuidū et vitā dum longa expectat cito deferat ma/

le consciū: sicut scriptū est: Tūc dixerint pax et securitas: tunc subitaneus supueniet eis interitus: tanq; in vtero habētis et non effugient. *1. Thel. 5.* Valete.

Ad abbatem aluifum aquiscenti.
Epistola. LXV.

Luiso abbati

aquiscenti monasterij. B. salutem ex corde. Retribuat vobis de? misericordīā quā fecistis scō filio vō goduino.

Audiuimus enī q̄ auditu eius obitu morvelut imemor p̄stine calūnie: sed nō amicitie: cōsolatorē pot? q̄ vltorē vos exhibuistis. Patrem quippe vos cognouistis vt res exigebat non iudicem. Ideoq; quod pietatis qd caritatis est: vt vere filio patri impēdere studuistis. Quid melius: quid laudabilius quid vobis dignius agere poteratis? Sed quis h crederet? Vere nemo scit que sunt in homie: nisi spūs homis qui in eo est. Vbi est nunc illa austeritas illa seueritas illa indignatō que olim in illū: lingua vultus: oculi terribilit? ostare et intēptare solebant. Ad vnū nempe nūciū de morte filij: paterna viscera cōmota sūt subitoq; hecomia que simulatoria sed dispensatoria: ac p hoc transitoria erāt: disparuerūt. Illa vero que vera erant sed latebant charitas: pietas: benignitas: apparuerūt. Stiquidem in religioso animo vō misericordīa et veritas obuierūt sibi: et quia nimis misericordīa supabundauit iudicio: iusticia et pax osculate sunt. Nam q̄tūz mihi videoz cōficiendo videoz: quid animi tunc habueritis cū ad vltiscendū illā que vobis videbat facta: iniuriā: iusticie zelo accēsa veritas se accingeret: illa que exemplo ioseph prudenter antea dissimulabat miscdia vltra iam latere nō ferēs ne in hoc quidē dissimulef ab ioseph: ex abdito celate pietatis erupit: seq; veritati adiungens repressit motus: temp? uit zelū: pacē cū iusticia fecit. Tunc de purissimo placidi peccatoris fonte taliz credo limpidissimi cogitationū riui ebullierunt. Quid op? est indignari: misereri potius oportet. et nō obliuisci qd scriptū ē: Misericordia volo et nō sacrificiū: et timere quod comminātū est: iudiciū sine misericordia ei qui non facit misericordiam et implere quod iussus est solliciti seruare vnitatem spūs in vinculo pacis: et expectare qd pmissum ē: Beati misericordes: qm ipsi misericordīa psequent. Alioquin nū fili? me? erat iste. Quis vero irasci filio pōt? Vbi forte tūc tantū filius me? fuit duz mecum fuit: et nō etiā cum me deseruit. Sed nunquid qz corpe ad tem/

1. Thel. 5.

1. Thel. 6.

1. Thel. 4.

1. Thel. 5.

pus recessit etiā animo recedere potuit? Aut forte vltima mors eum mihi poterit auferre? Ita ne localis corporalis ve necessitas aniorū sese amatiū libertatē angustat? Certū sū quia nec locoꝝ distātia: nec corpoꝝ vel absentia disiungere poterit quos vnus spūs vegetat vna charitas ligat. Deniq; si iustoz anie in manu dei sunt: pfecto ⁊ qui iā in ipso deposti ta carne quiescūt ⁊ qui ipsi adhuc in carne nō sūm carnē militamus: simul pculdubio sum? Deus g̃ erat viu? me? erit defunctus: meū in patria recognoscā. Si quis ē qui de manu dei possit eruere: ⁊ a me illum separe valebit Itaq; p filio quidē vestro vobis affectio salutificet. Sed de vob; pat̃ quid erit? Que inq; nobis digna vobis satisfactio placebit: quibus utiq; p grādi iniuria imponitis: q; a vobis recedens a nobis receptus sit? Quid dicam? Si dixero nō recepim? (qđ vtiq; sine peccato dicere possem) mentior plane. Si dixero recepimus quidē sed iuste excusare me velle video. Sed tutius respondebo: peccauim?. Verūtamen q̃tum? Non ad defensionem dico. A quo em̃ ille nō reciperet? Quis inq; sanctū illū aut pullantem repelleret aut susceptū expelleret? Quis vero scit si de vřa abundantia nostrā de? voluerit supplere inopiā scilicet vnus de multis qui forte apđ vos religiosi tunc erant ad nos dirigeret nob; qui dem ad solatiū: sed nihilomin? vobis ad gloriā? Filius quidem sapiens gloria est p̃ris. Deniq; non euz puenimus sollicitando: nō circūuenimus attrahendo: quo vos desereret vel ad nos veniret: quin potius rogantē: pullantem: supplicantem nō prius (de? scit) cōsensimus recipere q̃ remittere ad vos tēptauimus. Nō autē eo acquiescente ei? nos in portunitati vix tandē acquieuiūmus. Hoiem ergo religiosum peregrinū soluz: si culpa ē qđ suscepimus: ⁊ ita suscepimus non erit vobis indignū semel tm̃ cōmissaz culpā talemq; culpam dimittere: cui etiā fas non est: ne vsq; quidem septuagies septies peccantibus i vos veniā negare. Et tamen noueritis qđ nō leuiter seu negligenter: imo qđ nō ipune feramus: qđ vnq; reuerentiā vřam quoquo modo offēdimus sepe deū testor: quod corpore nō possum: mente ad vos supplici transeo sepe genibus flexis humiliter satisfaciens vobis astare me video. Utinam ipse qui id mihi fortasse inspirat: vob; quoq; spūs sentire faciat qđ flebilis qđ miserabilis tanq; p̃sens ad gēua vsq; vřa descēdo: qđ frequēter nud? humeros virgasq; in manib; gestans ⁊ quasi ad vřaz lussione vapulare paratus peto veniā: grām

Proh. 10.

tremebundus expecto. Hec qualiter vob; pater accepta sint: vestro si vos non grauat citius scire flagitamus rescripto: vt si satis iaz securi de indulgētia p̃solemur: si quo min? magis vt dignū est humiliemur: ⁊ amplius aliquid a nobis si possumus exigāmus: quo dignius satisfacere debeamus. Valete

Ad gaufridum abbatem sancti theoderici Ep̃la. LXVI

Rimo precor

vt p̃sentes lras dño abbati a qui/ scintī monasterij dirigere nō graueris. Deinde ad id qđ portant p̃absente amico p̃sens satagas cuz venerit locus. Neq; em̃ cuiuslibet nedū tanti patris iustum iniustum ve aduersum me debeo scandalum dissimulare. Quod qđ nō faciam loquens potius qđ scribēs ei apire forsitan potuissē. Nā solet in talibus acceptior esse sermo viu? qđ scriptus: ⁊ efficacior lingua qđ lra. Sculi quippe loquentis fidem faciunt dictis: nec ita potest affectum exp̃mere digitus quō vultus. Nūc autē quia absens p te satisfacio q̃tū possum. Rogo ergo te ⁊ itez rogo: vt de regno di qđ est videlicet intra nos scandalū auferas dum salubriter potes: ne si qđ absit vsq; ad angelos qui vtiq; in fine seculi in id ministerij deputandi sunt pdurauerit rancor: necesse sit irreuocabiliter: aut ambos aut alter e nobis e medio tolli. Unde autē ad me tu iā dudū scripti p̃fisti cōquerendo sup tribulationibus vřis. Scitis qđ iuxta ē dñs his qui tribulato sūt corde. De ipso cōfidite qđ ipse vicit mundū. Ipse scit inter quos habitatis ⁊ in p̃spectu ei? sūt: omnes qui tribulant vos. Ipse exaudiet vos in abscondito tempestatis: qui nunc pbat ad aquas p̃tradictionis. Valete

Ad monachos flauiacenses

Ep̃stola. LXVII

Dm̃ino. h. p̃ri

flauiacensis ecclie ⁊ fratrib; q; cuz eo sunt: frēs qui in claraualle sunt salutē. Lectis lris vřis vřam reuerentiā ppter quendam monachū qui apud nos ē cōtristatam cognouimus. De qua vřa tristitia nos quoq; p̃tristati sumus timētes ne nō sit illa tristitia de qua quibusdā dicebat aptus: tristati em̃ estis sūm deū. Nam si sūm deum esset non vsq; adeo vos cōmouisset: vt nos et si vobis ignotos: fratres tamen vestros: ⁊ si placet amicos quos nedū vel p̃sentes verbo conueneratis vel absentes scripto p̃mo

nueratis hac prima vice tam subito tam acriter argueretis. Miramini ut scribitis quod fratrem. Et suscepimus: miramini nisi cum vobis cito restituerimus. Proponitis nobis de regula: de voto monasterio monachum non suscipiendum per constanti scilicet habentes: vestrum non esse ignotum. Sed quid si alijs notum: dummodo nobis ignotum sit: Et si enim ut verba ipsa ponam religionis vestre se adeo fama effuderit ut etiam rome ecclesie vestre habeat noticiam. Nos tamen quid utique multum citra romam positi sumus nescio quo pacto ita perierit ut me unus quidem vestrum abbatem scilicet vel monachorum: non ipsius vestre habitationis non religionis ac conversationis: usque ad hoc tempus vel tenuem noticiam habuerim: sed nec aliquam aliquam mentionem nobis de vobis factam fuisse meminimus. Nec tamen mirum: quia et multis terrarum spatijs: et diuersis puincijs et dissimilibus linguis ab invicem distamus. Nec solus episcopatus proprijs absumus: sed etiam in eodem archiepiscopatu non degimus. Putamus autem quod non de quibuscumque notis: sed tamen de nobis notis monasterijs monachos suscipere prohibemur: alioquin cum nullum monasterium sit quod alicui notum non sit nullum nobis relinquit de quo quis regulariter suscipiat. Quod ergo illud implebit quod a beato benedicto vel precipit vel permittit: peregrinum videlicet monachum non solum debere suscipi ad habitandum per hospitium: quanto cupit tempore: sed etiam inuentum utile suaderi ad manendum omni tempore. Quamquam tamen nos aliter erga predictum fratrem egerimus. Nam cum venisset suscipi a nobis humiliter postulari: primo quidem repulsus deinde ammonitus est: ut ad monasterium suum rediret. Sed ille non acquiescens in vicinam nobis heremus se contulit: ibique septem ferme menses nullam interim calumniam passus quiete habitavit. Sed cum sibi tutum non crederet quod solus degeret: post primam pulsam id ipsum a nobis requirere non erubuit. Rursus nos ammonentes eum de reditu cum causam sue ab eo discessionis inquirere: mus: abbas inquit me habebat me: non monachum sed medicum. Cogebat seruire: imo ipse seruebat per me non deo sed seculo: quando ne secularium malivolentiam incurreret principum: mederi me compellebat etiam tyrannis: raptores excorcat. Quod anime mee periculum cum ei nunc prius nunc palam suggessisset nec profecissem: quorundam tandem sapientum virosum consilio fretus fugio meam damnationem non congregationem perditionem non religionem. Consultate salutem querenti: aperite pulsanti. Cum nos videntes constantiam: audientes cau-

sam: et nullam contra eam calumniam: annuimus introitum: probauimus susceptum astrinximus probatum: tenemus pressum. Nec intra re copulimus: nec exire cogemus. Quamuis si eum eiceremus: ad vos ut ipse asserit non rediret: sed magis se adhuc a vobis elongaret. Desinite ergo fratres: desinite tam indebitis innoxios lacerare iurgijs: et cassis scriptitationibus inquietare: quia nec cumulatim etiam contumelijs prouocari poterimus: ut vobis nisi quod reuerentie est respondeamus: nec minis his exterreri: quominus monachum te neamus: quem regulariter suscepisse nos credimus.

Ad eosdem

Epistola. LXVIII

De vestre quidem

vestre erat o boni fratres: super quorum rimonia vestra potius nostra satisfactio contentos esse debere: et iam ab imerito infestatione quiescere. Sed quia prioribus malis peiora iunxistis: et rursus nobis iurgio seminaria transmissistis: que absit ut germinet sicut nec priora germinauerunt in nobis: ne tamen non respondendo culpam que non est cognoscere videamur hoc etiam secundo ad ea que procaciter obicitis veraciter respondemus. Hec tota nostra culpa est quantum estimamus. Hec grandis illa iniuria quam vobis fecimus. quod monachum: solum: peregrinum: pauperem: miserabilem: anime sue periculum fugitantem: salutem suam sollicitate querentem: pulsantem: supplicatorem suscepimus: seu quod tale taliter a nobis susceptum denuo sine causa non eiecimus: ut quod edificauimus iterum destruentes: prevaricatores nos constituamus. Hinc regule hinc canonum: hinc ipsius naturalis legis transgressores iudicamur. Opponitis enim indignantes: cur vestrum et a vobis excommunicatum: nobis solciare presumpsimus: quod utique ab alio pati nolumus. Sed de excommunicatione quid respondendum: quando vos inde vobis satisfactis per nobis: scientes perculdubio prius a nobis fuisse receptum: quam a vobis excommunicatum. Cum autem prius susceptus dum tamen regulariter fuerit: profecto non iam in vestrum sed in nostrum vel stre maledictionis sententiam introiistis. Quod si recte factum sit: vos videritis. Restat igitur sciendum: et hoc tantum queritur inter nos: an rationabiliter susceptus fuerit. Et vos quidem quoniam de ignoto monasterio: monachum regulariter posse suscipi negare non potestis: vestrum notum totum esse contenditis. Negamus et non creditis. Verum: si non creditis simpliciter negantibus: credite vel iurantibus. In

veritate que de² est: vobis dicimus: nec no-
uimus vos: nec noscimus: ignotarum scrip-
ta suscepimus: ad ignotos rescripsim⁹. Sen-
simus quidez stimulationes et inquietationes
vestras: sed necdum stimulators et inquieta-
tores ipsos agnouimus. Vos tamē ad puni-
cendū vos de simulata ignorantia: inuictissi-
mū argumentū inducitis: non posse videlicet
ignotos esse nobis: quoz et abbatis scilicet et
ipius monasterij nomen in nostris posuimus
litteris: quasi mox vt reruz vocabula scimus
etiaz res ipsas nouerimus. **Stultū** ergo va-
let mihi michaelis: gabrielis: raphaelis nota
nosse: quādo ex solo auditu vocabulorū: etiā
de ipsorum beatorū spiritūz cognitione iā
beatus sum. Non mediocriter inq̃ p̃feci: qz
didici ab apostolo paradisū: et tertiū celum
nominare: si etiā non raptus cum apostolo
solis ex nominibus secreta celestia iā noui: et
audiui ineffabilia verba: que non licet homi-
ni loqui. **Stultus** ego qui iā sc̃s nomē dei
mei: nescio quid adhuc supfluo quotidie ge-
mo: frustra suspirans: et dicens cuz propheta
ps. 26. **Vultum** tuū domine requirā. Et illud. Quā-
do veniā et apparebo ante faciez dei: Et ostē-
de nobis faciē tuā et salui erimus. Sed quid
est quod vobis facimus: quod nobis fieri no-
lumus: hoc nos vtiq̃ nolle putatis: vt quis
a nostro monasterio discedens monachus in
alio suscipiatur. Utinā omnes cōmissos nobis
sine nob̃ saluare possitis. Si quis de nostris
ad vos maioris perfectionis gratia et artioris
vite desiderio conuolauerit: non solum non
causamur si ei in tali studio consulitis: sed et
multuz precamur vt hoc faciatis. Nec offen-
sos nos conqueremur: sed valde in hoc adiu-
tos esse fatebimur. Regatis deinde quod de
vobis audieramus: vestro scilicet iussu vlti-
sensu fratres. Q̃dū fuit apud vos in medici-
nali arte secularibus deseruisse: ipm̃q̃ qui b̃
dixit falsitatis arguitis argumtis. Si mētir⁹
sit nescim⁹ ipse viderit. S; h̃ scimus qz siue
per se vt vos fatemini siue per vos vt ip̃e te-
statur hec fecerit: in magno interim periculo
fuit. Quis vero tam inhumanus qui sic peri-
clitanti non succurreret si posset: non consuli-
leret si nosset. At tamen si vt asseritis non cō-
pulsus obedientia sed propriū questus cupi-
ditate ac vagandi curiositate hac illacq̃ artē
suā vendicans discurrebat: quid cause exti-
tit q̃ a vobis discessit. An quia iam tandē cē-
sure pastoralis distractione non ei licebat qd̃
ante licuerat. Cur igitur cuz iam apud nos es-
set volentes eū reuocare: ad persuadendum
de reditu p̃misistis ei quietem in claustro: ni-

si quia hec velle hominē noueratis hec que/
fisse memineratis. At ille iā adepto ap̃d alie
nos quod non potuit inter suos: ne certa pro-
incertis defereret tenuit quo iam fruebatur:
sp̃rens quod sero sibi offerebat. Desinite
itaq̃ fratres: de sinite frat̃ sollicitare: d̃ quo
non valde necesse ē vos sollicitos eē: nisi for-
te quod absit: que vestra nō que iesu christi
sunt queratis: et magis vestrū de illo solatiūz
q̃ eius salutem diligatis. Nam cum semper
apud vos girouagus fuisset et vt scribitis cō-
tra suū p̃positū et abbatis imperiū in p̃pri-
os vsus quod de arte sua cōquirebat expēde-
ret gaudeat qui eum diligit q̃ apud nos deo
miserante sanatus sit. Testimoniū em̃ ei ph̃i-
bemus: q̃ nūq̃ modo aliqua occasione va-
gatur: sed quiete perseverans in monasterio
pauper inter pauperes sine querela cōuersa/
tur: primā fidem quā quidē apud vos p̃mi-
sit sed non tenuit non irritā vt dicitis faciens
sed ratā integrāq̃ custodiens: morū vtiq̃ cō-
uersione et obedientissima cōuersione: sine
qua sese fallit: qui de loci stabilitate confidit.
Rogamus vos fratres vt quiescat iam indi-
gnatio vestra: et desinat inquietatio vestra.
Sinaūt facite quod vultis: scribite vt vultis
persequimini q̃tum vultis: charitas oīa susti-
fert om̃ia sustinet. Nobis aut̃ decretū est: ex
hoc iā vos pure diligere: reuerēter suscipere
familiariter colere.

**Abbas guidonē abbatem de tribus
fontibus.** Epistola. LXIX

De te contri-

statū cognouimus: contristatam
quidez esse laudauimus sed si nō
nimis. Contristat⁹ ei nisi fallor quomō ait apo-
stolus 1m̃ deū nec dubiū est huiusmodi tri-
sticiam tuā cōuerti quādoq̃ in gaudiū. Ita/
q̃ dilectissime irascere et noli peccare. Pecca-
bis aut̃ non minus nimis irascendo q̃ om̃ino
nō irascendo. Si quidez nō irasci vbi irascen-
duz sit: nolle emendare peccatū est. p̃d⁹ ve-
ro irasci q̃ irascendū sit peccatū pctō addere
est. Et si malū est pctm̃ nō emendare: quō ma-
lū nō erit augmentare. Si ex rerū euentibus
reatū p̃deret iudiciū nō foret culpāda tua
etiā ingens tristitia: vbi nimirū constitisset q̃
ingens fuisset et culpa. Tanto quippe culpa
grauior: q̃to res sacior appareret. Nūc ve-
ro quia rex causa nō materia: nec exit⁹ actū
sed intentionis p̃positūz: culpas discernit et
merita: dicēte dño: Si ocul⁹ tu⁹ simplex fue-
rit totū corpus lucidū erit: si neq̃ totūz corp⁹

2. Cor. 7.

Mat. 6.

tenebrosus erit: in tui quoque examinatiōe cōmissi: nō tam ut arbitror sacrorum est attendenda maiestas: quā propria intentio discutienda. Porro ego et prior noster rem ipsam et intra nos pensantes: et intra nos pferentes: tuam quidē ibi deprehendimus ignorantiā: ministratium quoque negligentia: sed plane nulli malicia. Et certe optime nosti nullū esse bonū nisi fuerit spontaneus. Aliū ergo poterit esse magnū: quod constat voluntariū nō fuisse. Alioquin si quod sit a nō volente bonū qui dē nullā gratiā: malū autē multā consequitur penā: hoc est si circa vnaque eandemque causam et malū imputat et bonū non suscipit: quāquā ita sentit asserat si vult et quod nō sapiētia maliciā: sed malicia vincit sapiam. Et tamē faciamus satis inquietiori consciētie tue et ne forte malū hoc mali cuiuspiā grauioris latentis ad huc in monasterio fuerit cōmonitio: ppenitentia tibi iniungim. vij. penitētiales psalmos quotidie vsque ad pascha septies psternendo te decātare. vij. disciplinas accipe. In hunc modū satisfaciāt et ille: qui tibi ad illā missam ministravit. De illo autē qui sibi ante apparuerat et oblitus est mittere vinū in calicē: cuius et maiore in hoc estimamus culpā: si tamē et tu ita putas tuo arbitrio derelinquim. Sane si sermo exiit inter fratres: et ipsi oēs singuli singulas accipiāt disciplinas: ut fiat quod legitur: Alter alterius onera portate. Beindeque compta sero licet negligentia: vinū fudisti in calicē super hostie sacrare pticulā: laudamus: nec sub tanto articulo melius fieri potuisse putamus: arbitrātes liquore et si nō ex cōsecratione propria atque solēni in sanguinē xpī mutatū sacrū tū fuisse ex p̄tactu corporis sacri. Aliū tū nescio quē aliū aliud sensisse scriptorē: non posse videlicet absque tribus. i. pane vino et aqua hoc sacrificiū eē: ita ut si quolibet deesse contigerit reliqua nō sanctificēt. Sed de huiusmodi vnusquisque in suo sensu abūdat. Ego autē p meo fatuo sensu: si mihi idez p̄tigisset quod tibi: velle ad remediū mali vnū e duobus egisse: aut ipm quod fecisti: aut certe ab illo loco vbi dicis: simili modo postea quā cenatū est: verba sancta iterasse: et sic complexisse: quod restabat de sacrificio. Neque enim dubitauerim de corpore iam cōsecrato: quē vtiq; iuxta ritū ecclē didici ab ipsa quod et ipsa accepit a dño: panē scz ac vinū et si simul apponere: nō siml tamē ex his sacra pficere. Cū ergo prius de pane corpus quod de vino sanguis more ecclīastico cōficiat: si per obliuionē tardius quod posterius sacrandum ē apponatur nō video quid sacris pcedētibz tarditas possit p̄ripe cōsequentiū. p̄p̄u-

to enim quod si dño post factū de pane suum corp⁹ vini p̄secrationē placuisset aliq̄ diu intermittere: aut certe penitus omittere: nihilominus corpus mansisset quod fecerat nec factis facienda p̄scriberent. Nec nego panē et vinū quāquā quidem mixtū simul debere apponi: qui potius assero haud aliter debere fieri. Sed aliud est culpā negligentiam aliud negare efficacitā. Aliud inq; est quod causamur non bene quippiā fieri: et aliud quod mentimur nec fieri. Hec interim de hac re dixerim et senserim absque p̄iudicio vel tue sententiē si quid melius sapias: vel cuiuslibet sanius sapientis

Ad eundem

Ep̄la. LXX.

Insiiderās mi

seri huius miserabilē p̄ditionē: mi sereor quidē sed vereor ne frustra

Neque enim nō ideo mihi video frustra miseri: quod ipso licet remanente in sua miseria: mea tamen vel mihi non sit infructuosa misericordia: in quā vtiq; misericordiā nō ppria vtilitas inclinavit: sed intus eā visceribus proprii miseria et fraternus dolor inflixit. Alii misericordia quippe affectio est: quē nec voluntate coercetur nec rationi subijcit quādo nō eam in se quisque pertrahi voluntario nutu: sed ipsa pia mentes ad compassionē dolentiū necessario cogit affectu ita ut etiam si peccatū esset miseri: et si multū vellē nō possem tamē nō miseri. Potest quidē ratio vel volūtas affectui effectum subtrahere: sed nunquid ipsum affectum euellere? Discedāt a me qui cōsolantur et dicunt quia oratio mea in sinu meo reuertet: dū is p quo emissā est nōdū p̄ueritur. Nec audio illos qui mihi blandiētes asserunt iusticia iusti super eū erit: dum impius in sua adhuc impietate remorat. Non inq; recipio p̄solationē vbi fratris video desolationē. Si ergo dulcissime fili tua quoque pia mēs similiter affecta est: imo quod aliter affectata nō est quāquā tibi infelix iste cunctas sue egressionis regulares vices infeliciter percurrisse videt: quia tamen ipse aliter putat non solū patientē sed etiam libenter audiendū est quod humiliter calūniat: si forte tam desperate salutis reparandē rationabilis vlla occasio inueniatur: quā ut bene mecū tua intelligit experientia: difficile quidē in cōgregatione sed multo difficilior foris poterit obtinere. Anito itaq; omnium fratrum p̄silio omnia quē in eū fecisti iudicia diligēter retractare nō dedigneris: quatenus tua humilitate eius contumacia sanetur si vti sic videlicet adinueniri poterit quomodo ad

Ps. 34.

huc semel regulariter suscipiatur. Nec timē/
dum est in hac retractione q̄ displiceat iusto
ac misericordi deo: si misericordia superexal/
tatur iudicio.

Ad monachos eiusdem loci

Epistola. LXXI

Quod nondū

veni ad vos: non putetur incuria
Curamus quidem vos: tanq̄ vi/
scera nostra. Si mater potest filij vteri sui ne/
gligere curam: possum et ego forsā in suspitō
nem duci et argui negligentie. Itaq̄ oportu/
nitatem expectauimus: et expectamus: vt cū
venerimus visitatio nostra nō sit sine fructu.
Interim de abscessu patris vestri non turbe/
tur cor vestrum. Deus vobis prouidebit ali/
um sicut speramus pro eo idoneum: sed nec
istū perdetis. Nam et si translatus est: nō ta/
men ablati. Tñ qui vobis fuerat specialis
erit cōmunis et nobis. Donec ego venio viri/
liter agite: et p̄fortet cor vestrū: et oīa vestra
in charitate fiant.

**Ad ramaldū fusmacensem abba
tem**

Ep̄la. LXXII.

Alectissimo suo

ramaldo. B. eius non pater aut do/
minus: sed frater et cōseruus: quod
fratri charissimo et fideli conseruo. Primo ne
mireris si terrear dignitatis nominibus: cuz
me ip̄is rebus sentiam indignum. Et te qui/
dem decet vt facis: sed mihi assentire non ex/
pedit. Nam si tibi obseruandum putas illud
hōnore inuicēz p̄uenientes: et Subiecti in
uicem in timore christi: si non frustra vtrobi/
q̄ positū est inuicē intelligis eque et mihi vtrū
q̄ congruere. Q̄ si cogitas tibi illā regule sen/
tentiā obseruandā: iuniores priores suos ho/
nozent mihi e regione in mentem venit ex re/
gula veritatis: Erūt primi nouissimi et nouis/
simi primi. Et qui maior est vestruz fiat sicut
iunior. Et q̄to maior es: tanto humilia te in
omnibus: Et principē te constituerunt: esto
inter illos quasi vnus ex illis: Et nō quia do/
minamur fidei vestre: s̄ adiutores sum⁹ gau/
dij vestri: Et nolite vocari ab hominib⁹ rab/
bi: Et patrem nolite vocare vobis sup terrā
Quantū itaq̄ tuis attollo: fauoribus: tantū
his mollibus premor. Unde merito in psal/
mo nō canto: sed plango: Exaltatus aut hu/
miliatus sum: et p̄turbatus: Et quia eleuans
allisisti me. Sed verius fortasse p̄ferrē quod

sentio: quia videlicet qui me exaltat humili/
at: et qui me humiliat exaltat Tu me ergo po/
tius exaltando deijcis et extollendo p̄emis.
Sed ne ita premas vt opprimas: p̄solantur
me hec et his similia veritatis testimonia: que
miro modo dum reprimūt erigunt: dum deij/
ciunt erudiunt: ita vt vnde p̄iectus inde et p̄/
fectus: tota cum hilaritate decantē: Bonuz p̄s. 118
mihi domine quia humiliasti me: vt discā iu/
stificationes tuas: Bonum mihi lex oris tue An. 5.
super milia auri et argenti. Et hoc miraculuz
sermo dei viuus et efficac⁹ hoc illud verbum
per quod facta sunt omnia benignissime et po/
tentissime operatur: hoc deniq̄ facit iugum
christi suaue et onus leue: libet ammirari q̄ le/
ue sit onus veritatis. Num vere leue ē quod
portantē non grauat sed leuat: Quid eo leui/
us onere: quod nō solum non onerat: s̄ po/
tat omnē cui portandū imponitur: Hoc onus
potuit vterum grauidare virgineum: graua/
re non potuit: hoc onus ipsa quibus se p̄bu/
it sustentanduz: senis symeonis brachia sustē/
tabat. Hoc etiā paulum in graui licet et cor/
ruptibili corpore positū rapiebat vsq̄ ad ter/
cium celū. Quero in rebus si quid forte huic
exonerati oneri simile inueniā Et occurrit mi/
hi de pennis auium: quod vtcunq̄ coaptez
que quodaz videlicet singulari modo: et cor/
polentiores reddunt substantiam et agiliores
Q̄s rū opus nature. Unde grossescit mate/
ria iude farsina leuigatur: et quantū crescit in
massa: tantū decrescit in pondere. Hoc plane
in pennis christi oneris exprimit similitudinē
quod et ip̄e ferunt a quibus ferunt. Quid et
de quadriga dicam: Hoc nimiz admota iul/
mento farsinam que ab ip̄o moueri non pos/
terat: auget quidem: sed portabiliorē facit.
Onus oneri additur: et minus onerat. Sic et
oneri grauissimo legis accedēs quadriga euā/
gelij et auxit perfectionē et difficultatē minuit
Velociter ait currit sermo eius. Sermo vti/
q̄ ante notus in iudea tantū nec se p̄e sui qui/
dem grauedine valens vltra extēdere: quip/
pe qui ip̄ius moysi manus suo pondere p̄e/
grauatas dimitteret: leuigatus per gratiaz et
rotis euangelicis superpositus: velociter in
omnem terram exiuit: et in fines terre orbis
celerrime peruolauit. Sed longe nimis di/
gredior. Tu itaq̄ dilectissime cessa iāz: vide/
ris me honorib⁹ magis obruere q̄ attollere.
Alioquin cetui te inimicantiuz q̄ attollere.
soleo soli deo ita cōqueri in orationibus. Et p̄s. 101
qui laudabāt me aduersū me iurabāt Ad quā
meā querimoniam deum audio respondentem

Ro. 12.
Ep̄be. 5.

Mat. 20

Lu. 22.

Ecd. 3.

2. Cor. 1.

Mat. 23.

ibidem

p̄s. 87

p̄s. 101

p̄s. 147.

p̄s. 101

Eia .3.

mox et attestatē q̄ verax sit. Vere inquit qui te beatificant in errorem te mittunt. Et ego. Auertantur ergo in q̄s erubescētes: qui dicūt inibi euge euge. Quod tamen ne putetur in quoscunq̄ aduersarios a me quādoq̄ in tota maledictio vel iprecatio: exponere debeo qualiter intelligam. Precor nimirū vt quicūq̄ estiment de me super id quod vident in me aut audiunt aliquid ex me: auertantur: id est a laudibus meis in quas ignari nimie feruntur resiliant et pedem retrahant. Quomodo? Quandoq̄ videlicet cognoscentes plenius quem imoderatius laudant: et consequenter erubescētes vel errorem suū: vel amici deprehensam inutilitatem. Et hoc modo vtrūq̄ nocentium genus: et illi scilicet qui volunt mihi mala et me adulatorie cōmendant: et hī qui licet innocenter tamen nocent: dum bene uole quidem: sed nimie laudant: auertantur retrorsum et erubescant: hoc est tūc vili et abiectus eis appareā: quatenus pudeat eos talem ita laudasse et sic desinant iam indiscrete laudare. Igitur aduersus vtrōsq̄ laudatores illis me duobus munire cōsueui versiculis. Cōtra maliuolos priorem: Auertātur retrorsum et erubescant qui volunt mihi mala. Contra beniuolos autēz proferens sequentē. Auertantur statim erubescētes: qui dicunt mihi euge euge. Cū ergo vt ad te reuertar ex emplo apostoli tue religiositati non dominari sed cōgratulari tantū debeaz. Et iuxta verbum domini. An? sit pater noster in celis: nos autem omnes fratres simus: non imerito domini patrisq̄ celsa nomina quibus me honoranduz: sed non onerandū putasti scuto a me veritatis repuli congruentius pro his me fratrem nominans et conseruū: tum propter eandem hereditatem: tum propter equā conditionem et ne si forte quod dei est usurpauero mihi audiam ab ipso. Si ego dominus vbi ē timor meus: Si pater vbi est honor me? Et patris quidem habere me erga te affectuz nō nego: sed auctoritatē renuo. Recenim te minore vt estimo q̄ paterno cōplector affectu. Hec ergo pro tituli causa. Jā vero vt ad reliqua epistole tue respondeam: eandem quā tu de mei possem et ego vicissim de tui absentia facere querimōia: nisi quia nostris quod ipse non negas et affectibus et profectionib? dei ē preponenda voluntas. Alioquin quādo ego te comitem mihi charissimum valdeq̄ necessarium: quippe obedientissimum in agendis studiosissimum in inquirendis: in conferendis vtilissimum: promptissimum in rememorandis: pateret lōge fieri a me: si nō esset christi

Rus in causa: Beati si sic permanserimus vsq̄ in finem: semper et vbiq̄ querentes non q̄ nostra sunt sed que iesu christi.

Ad eundem.

Epistola. LXXXIII.

Lāgis dilectis

sime fili. R. super multis tribulationibus tuis: pijsq̄ querimonijs

me quoq̄ excitas ad plangendum. Recenim te dolente possum non dolere: nec nisi molestus et anxius tuas molestias et anxietates audire. Verum quia hec ipsa mala que te mouisse causaris et ego preuideram. Et tibi si recorderis predixeram: puto leuius te prescita portare debere et mihi vnde parcere potes molestū non esse. Satis namq̄ et plusq̄ satis crutior te carendo te non videndo te dulcissimo mihi solatio nō fruendo: ita vt penē peniteat me q̄ te elōgauerim a me. Et licet charitas hoc cogeret. quacūq̄ tamen necessitate quo te nō videā missus: plango te tanq̄ amisum. Cū ergo super hoc etia? velut quodam tue pusillanimitatis baculo me percellis: qui mihi debueras esse baculus sustentatiōis: tristitia sup? tristitiam ingeris: et cruciatum cruciatibus addis. Et si mihi pium est nullas tuas angustias dissimulare: tibi tamen durū est sic affecto cunctas indicare. Quid enī necesse est satis sollicitū āplius sollicitare: et absentia filij saucia patris viscera grauioribus torqueret doloribus? Onus meū tibi partitus sum: vt necessario vt fideli coadiutori meo. Vide quomodo te oporteat paternam portare sarcinam. Si enim sic portas vt me non alleues sed magis premas: tu quidem es oneratus sed ego non sum exoneratus. Hoc autēz onus animarū est et infirmorū. Nam que sane sunt portari non indigent ac per hoc nec onus sunt. Quoscunq̄ igitur de tuis inueneris tristes pusillanimes murmurosos: ipsorum te patrē ipsorum te noueris esse abbatem. Consolādo exhortando: increpando agis opus tuū portas onus tuum: et portando sanas quos sanandos portas. Si quis vero ita sanus est vt magis iuuat te q̄ iuuetur a te: huius te nō patrem sed parem: comitem non abbatez agnoscas. Quid igitur causaris te aliquorū qui tecum sunt magis grauari consortio q̄ frui solatio: cum solus oīum oībus datus sis solatium tanq̄ oībus sanior: oībus fortior qui oīminib? suffinas p? dei grām solatiari et a nemine oīm indigeas p?portari? Deniq̄ in q̄tum gra

uaris intantum lucraris: et in quantum iuuaris in tantum tua tibi premia minuis. Elige ergo quos eligas: an qui grauando iuuat: an qui iuuando grauant. Ibi tibi promeritores illi fraudatores meritorum existunt. Nam qui socij laboris: proculdubio mercedis participes erunt. Sciens ergo te missum iuuare non iuuari illius te agnosce vicarij qui venit ministrare et non ministrari. Plura tibi ad tui consolationem scribere volebam: sed non fuit necessarium. Nam quid opus est verbis superfluis mortuam cartam implere: vbi viua pens loquitur. Viso siquidem priore puto quod ista tibi sufficiant et ad eius presentiam spiritus tuus reuiterit: ita ut iam consolationem scriptorum non requiras: cui interim licet verborum illius solatio reuelari. In quo et per quem meum quoque spiritum quem tibi in tuis litteris mitti postulasti si quomodo tamen mittere potui: missum esse non dubites: cui quippe ut bene nosti idem mecum consilium: eadem solet esse voluntas.

Adeundem Epistola. LXXIII.

De rabba carissimi

me aliquod me percepturum mee parte sollicitudinis remedium: si tua te non iudicante nescirem incommoda. Unde et in alia epistola memini me ad te sic inter cetera scripsisse. Et si inquam mihi praeest nullas tuas angustias dissimulare: tibi tamen durus est sic affecto cunctas indicare. Sed ecce unde meas mihi curas credidi leuigari: inde fateor amplius grauari me sentio. Nam ante quidem sola que te innotescere preceperam: aut dolebam aut metuebam. Nunc autem quid unquam mali euenire potest: quod ego non metuam? Immo iuxta tuum quidam: quando ego non timui grauiora pericula veris: Ego quippe suspectus omnia quo incertus de omnibus veras sepe de falsis tristitia pertrahere cogor. Quis siquidem quam semel affecerit charitas sui iuris esse non finit. Metuit quod nescit: dolet quod non oportet: sollicitatur plusquam voluerit et unde noluerit: compatitur nolens: miseretur inuita. Et quia vides fili nec mea meticulosam industriam: nec tuam piam prudentiam in hac parte perdesse mihi iam queso noli celare que circa te aguntur ne unde te mihi parcere putas magis affligas. Opuscula mea quam habes: da operam cum oportune potueris ut rebebeam.

Aldartandum pultariensem abbate: te
Epistola. LXXV

Aliquid gra

tie et dilectionis sibi impedere possunt absentes amici puto et me de

bere tibi et mihi deberi a te: non solum ob confortium propositi et professionis: sed etiam ex debito nostre inuicem pristinae societatis. Quanta grata utrique tamque debita deuotio: quantum in vno quoque nostrum ferueat: in nullo euidenti agnoscere seu innotescere possumus quam si alterutrum non celemus: si quid forte de alterutro non deceat audimus. Audiui autem ego de te: quod de sancto conuentu tuo abbatiam in hispania constituturum velis. Quod mihi nimis mirum in magnam admirationem venit quid cause videlicet sit quid consilij: quid ve utilitatis: quod filios tuos exulare cupis: in locum utique tam longinquum: tanto sumptu et labore: et querendum et edificandum: cum prope te habere possis: ubi eos colloques: iam edificatum et bene preparatum. Nec enim ut reor hinc te excusare potes quod locus ille tuus non sit: cum certissime sciam quod facillime si vis tuus esse possit. Numquid nam abbas dominus. Idem qui illum tenet tibi requenti negaret. Immo si velles accipere: gratissimum haberet: non quia bonus non est: sed quia sibi opus non est. Timendum valde tibi pariter et mihi ne si sollicite in operibus nostris non seruamus quod apostolus dicit: nemo adolescentiam tuam contemnat: citius quia iuuenes sumus de leuitate notemur. Sed confido quia tu consultius ages: et locum qui vicinior etiam constructus est eliges: quem amico quidem tenenti: nostri oneri esse: tibi autem necessarium fore.

.i. Tbi. 4

Adeundem Epistola. LXXVI.

De placuit ve

stre dignationi fratre hunc nostram paruitatem consulere sic nos quod nobis visum fuit noueris consilium dedisse: ut saniori non preiudicauerim. Ne ergo rex quas scis superflua narratione grauemus hec est summa consilij. Periculosum quidem est et fortassis illi citum hominem post diuturnam in domo et habitu religionis conuersantem: ad seculum redire: qui prius et adhuc prope uxore viuente ac consentiente fortissime ac diutissime continentiam tenuit: secundis rursus amplexibus se ineptissime atque dishonestissime implicuisse. Quia tamen publice ac soleniter iuxta morem ceterorum hominum et sine querela vel calumia ipsum qualemque coniugium celebratum fuit: non nobis videtur tutum: illud illam non consentientem dimittere nisi

pius episcopalis auctoritatis vel p̄fessio fre-
tum vel imperio: aut certe ecclesiastico cano-
nicoq; iudicio. Quoniā vero hoc am gran-
de hominis periculum ad te nimirum non mi-
nima ex parte respicere credimus: ex eo quip-
pe q̄ volentē ac flagitantē suū p̄firmare p̄po-
sitū nimis suscipere distulisti: occasione sum-
pta diabolus in hec eū mala p̄cipitauit: omi-
no ex charitate suademus et p̄sulimus: vt q̄/
cunq; industria quocunq; sumptu vel labo-
re potes miserū omi modo satagas liberare:
cōueniendo scilicet aut mulierē vt illū sponte
dimittat: aut ep̄m vt ambos vocari iubeat et
qđ recto posse fieri credimus iudicio separet.

Ad magistrū hugonē de sancto
victore. Epistola. LXXVII.

Tibi video

tardius rescripsisse: scito me tarde
quoq; accepisse ad quod rescribe

rē. Nā qđ miseras: nō p̄tinuo ad me vsq; p̄-
latū est sed pontiniaci diu ante retentū. p̄por-
ro vbi accepi: morā minime feci in scribendo.
Ceterū id breui? q̄ tua forte deposcebat intē-
tio: sed nō plane q̄ mea occupatō sineret. Cu-
raui tamen ne te vtcunq; lateret: quicquid su-
per interrogatis ego sentire: tuo sane eadem
mea sensa et ocio et ingenio plenius astruēda
relinquēs si ita oportere cognoueris. Nec du-
bito ad manū tibi esse rōnes certas et congru-
as auctoritates quibus facile id possis. Is er-
go cuius me respondere assertionibus iubes
et nomen taces: tibi nouerit a me super cōsul-
tis quod sentio dictū nō sibi p̄tractū: etiā si
quid aliter ab ipso sapimus. Nam si vez nos
sapimus: veritas ei p̄tradicit non nos. Sed
em̄ si nō p̄funditur acquiescere veritati: et ve-
rita cū eos sapit nos. Sin autē: suū dei tamen
nō oportet litigare: sed magis patientem esse
ad omnes. Ideoq; non querimus pugnas
verborū: nouitates quoq; vocū iuxta apo-
stolicā doctrinā euitā. Patrū tantū oppo-
nīm? sentētiās ac verba p̄ferimus: et non no-
stra. Nec em̄ sapientiores sum? q̄ patres no-
stri. Abundet sane in suo sensu qui vult quā-
tū vult dūmodo nos patiatur in scripturarū
sensibus abundare quomō dicit apostolus.

1. Cor. 3. Non q̄ sufficientes simus cogitare aliquid a
nobis: tanq̄ ex nobis: sed sufficientia n̄ra ex
deo est. Scribis itaq; quendam asserere (ne-
scio quē: nā nō nominas) ex quo primū dictū
Jo. 3. a dño legitur: Nisi quis renatus fuerit ex aq̄
et spiritu sancto nō intrabit in regnū celoz
ex eo neminē absq; eodez precepto actualit

visibili sacramento: vel eius vice martyrio
vllatenus potuisse saluari. Sed et si forte illd
quispiam cum vera fide et p̄tritione cordis ex-
peteret: sed preuent? mortis articulo assequi
quod cupere nō valeret: tamē omīno dam-
nari. Vbi primo de tēporis quidez p̄fessione
durū nimis austerūq; videtur: vt videlicet
verbu absconditū iam noceat: ante iudex
feriat q̄ minetur: quodq; interim in tenebris
loquitur et in aure saluator: nondū quidē sal-
uet quia nōdū apparet: et iā mūdū impleat
condēnatis. Ita ne ergo verbū salutis: et p̄-
ceptū vite nō prius vitā restituere valuit q̄
mortē inflexit: idq; eo innocētibus quo et nei-
scientibus voluntatē domini sui. Nū gentes
ignorantē et iustā vt cuz ethnico loquamur:
debuit interficere deus? Quis ita sapiat: Nō
equidē vite concordat auctori: morte quidez
quā exterminare venerat vt i mor i initio via
rū suarū ad p̄iudiciū seculi: celeste adhuc re-
centissimū ignorantis edictū. Refas est pro-
fecto sentire de omniū largitore bonozum: q̄
tam malū principiū dederit adueniens. Nō
nime proflus id ego quippiam de xp̄o assen-
serim qđ magis ab antichristo merito formi-
datur: quia videlicet et ip̄e parauerit sagittā
suam in pharetra: vt sagittaret in obscuro re-
ctos corde. Quāti nāq; interim toto orbe nō
baptizati moriunt: profecto ignorātes: quid
cum nichodemo iesus nocte secretoq; confa-
bularetur. Quid ergo? Necdum lex promul-
gatur: et iā p̄uaricantes tenēt? Et quomo-
do inquit credent in eum quē nō audierunt?
Quō vero audient sine p̄dicatē? Quomo-
do autē p̄dicabunt nisi mittant? Necdū in-
iuncta: necdū vulgata: necdū audita p̄di-
catio est: et iuxta pigri aut neq; serui sententiā
tā durus est dñs: vt necdū lata iā metere ve-
lit et nō sparsa colligere? Absit. Sed audi ma-
gis hui? rei veritatē. Qui vnus est magister
in celo et in terra: ei qui magister tm̄ in israel
erat familiari priuatoq; colloquio tradebat
quod traderet: docebat qđ doceret: nō qđ ex-
igeret et ab absentibus: non vnde p̄scribe-
ret et his qui non audierant. Valde quippe
iniuste exigit obeditio: vbi nō precesserit au-
ditio. Neq; em̄ tale est hoc: quod et absq; p̄-
mulgatione: naturalis lex ignorare non sine-
ret: quale verbi gratia illud est. Quod tibi
non vis fieri: aliū ne feceris. Ficticiū enim
magis quodāmodo est et nō naturale māda-
tū. Quenam enim natura seu ratio docet iter-
nam eternamq; salutem: mortaliūz neminez
posse p̄cipere: cuius foris corpus p̄fusus vi-
sibilis non fuerit elemento: Sacramentū dei

altissimi est suscipiendum nō discutiendū: veniendum: nō dijudicandum: fide sortitū: nō innatū: traditione sanxitum: nō adinuentum ratione. Porro fidē necesse est vt auditus p̄cesserit: dicente apostolo. Ergo fides ex auditu. Quid ergo omino sciri non poterat si nō audiret: quo pacto queso exigi debeat et ante q̄ audiret. Vide autē quomō huc refugit apostolus: et solo auditu conuincit incredulos. Sed dico inquit. Nunquid non audiret. Ac si dicat. Excusari poterant: si nō audisset. Vbi enī non est lex nec preuaricatio. Nunc vero cum in omnē terram exierit sonus p̄dicantiū: et in fines orbis terre verba eorū: q̄ dissimulari iaz nō valet auditus p̄fecto inexcusabilis est et contemptus. Multa p̄fecto scienda nesciuntur: aut sciendi incuria: aut discendi desidia: aut verecundia inquirēdi. Et quidem huiusmodi ignorantia nō habet excusationē. Sed nūquid forte tale est hoc qd̄ inquisitum humano possit addisci magisterio. Hō hominis ipsi iudicante non intelligit cogitatum: quanto minus diuinū quis poterit inuestigare cōsiliū: nisi cui ip̄e voluerit reuelare. Audi deniq̄ ipsum. Si non venissem ait et locutus eis fuisset: peccatum non haberent. Non dicit simpliciter et locutus nō fuisset sed interserens eis: et locutus e's inquit non fuisset: ostendens sine dubio nō ante cēseri inexcusabiles de contemptu q̄ ad ip̄orū vsq̄ noticiā iussio pueniret. Nā si locut' quidem fuisset: sed non eis: inobedientie culpam ignorantia nihilominus excusaret. Nunc autem inquit: quoniā locutus sum eis: excusationē non habent de peccato suo. Unde et aiebat: Ego palaz locut' suz mundo: et in occulto locutus sum nihil. Nō q̄ suos domesticos multa in occulto priuatimq̄ nō docuerit: sed q̄ tanq̄ nihilū interim reputaret et nec penā nec premiū ea agere que in secreto tradebat indicaret donec de medio fierent et p̄darent i lumine. Deniq̄ et dicebat: Quod dico vobis in tenebris: dicite in lumine: vt merito videlicet iaz audientibus obedientie vel merituz ascriberet vel contemptū: cum in medio p̄dicerent. Ite q̄ vos audit inquit me audit: et q̄ vos sp̄nit me sp̄nit. Ac si diceret. Iudiciū meū inter obedientes et tēpnētes: nō mea secreta traditōe: s̄ d̄ v̄ra publica p̄dicatōe p̄debit. S̄ forte aliq̄s dicat eos quidē nō audierunt: et si non de cōtemptu iudicari: damnari tamen propter originale peccatū a quo vti q̄ nisi per lauacrum emundari minime poterunt. At vero quis nesciat et alia p̄ter baptismuz cōtra originale peccatū remedia anti-

quis non defuisse temporibus: Abrahe quidem et semini eius: circūcisionis sacramentū in hoc ip̄m diuinitus tradituz est. In nationibus vero quotquot inuenti fideles sunt: ad ultos quidē fide et sacrificijs credimus expiātos: paruulis autē etiam solaz p̄fuisse: imo et suffecisse parentum fidem. Porro hoc itaq̄ ad baptismi tempora p̄durasse: quo vno substituto vacasse cetera. Querimus itaq̄ baptismi tempus ex quo ceperit. Ex quo inquit primum dictuz est: nisi quis renatus fuerit: et cetera. Tene ergo firmiter dictum hoc ad nichodemum vtiq̄ amicum iesu: occultū tamē p̄pter metum iudeorū: occultumq̄ illd̄ de nocte requisisse colloquium. Quanta autem putas obisse interim vt de gentibus taceam milia circumcisorum: cum necdum in lucem prodierit quod de baptismo tunc in tenebris dicebatur. Quid ergo. Damnatos illos omēs dicimus: et baptizati non sunt. Fit ergo iniuria antiquo illi dei eque mandato: si nouo adhuc furtiue quodāmodo superueniente non tamen subuniente: illud ita subito euanuisse putetur: vt prodesse deinceps non valeret. Et quidem q̄ longe post putas publice predicatum et clamatz super tecta fuisse. Si circumcidamini: christ' vobis non proderit. Quomodo deinde stabit illud: quia a diebus iohannis baptiste regnū celoz v̄m patitur: si precipue tunc temporis contigisse cōstitit huiuscemodiā regno dei violentaz inclusionem: qualis quidez nec ante fuerit: nec post futura sit. Sanxto quippe noui mysterij decreto se adhuc secreto: quisnā queso morientibus interim ad regnum patet accessus duz et vetus iam deficit: quoniā a nouo excluditur: et nouum tamen non subuenit: quoniā dum reficitur non percipitur. Infelicissima illa tempora: que sola a seculis omni penitus salutis remedio vacua transierunt: dū et circumcisio que illo vsq̄ vigerat prodesse iam subripiēte baptismate non auderet: et baptisma quoniā adhuc lateret non succurreret. Forsan dormiebat eo tempore deus: nec fuit interim qui redimeret: neq̄ qui saluū faceret. Satis p̄fecto ex his quantuz reor apparet: q̄ damnatio non baptizatorum et frustratio circumcisorum: et euacuatio sacrificiorum: que forte contra originale peccatum ritus obseruabat antiquus generaliter iam tunc mime ceperit q̄ nicodemo clā dictū est: nisi quis renatus fuerit ex aqua et sp̄sctō nō intrabit in regnum celoz: sed quādo apostolis palam inunctū ē. Ite et docete omnes gentes baptizātes eos in nomine patris et filij et

Joh. 15.

Joh. 18.

Mat. 10.

Luc. 10

Jo. 9.

Mat. 5

Mat. 11.

Mat. 28.

spiritus sancti. Sz ex eo tempe tantū culq; ee/
pit antiqua obseruatio non valere: et nō ba/
ptizat⁹ quisq; noui precepti reus existeret ex
quo preceptum ipm inexcusabiliter ad ei⁹ po/
tuit peruenire noticiā. Sane paruulis ⁊ nec/
dum ratione vltentibz: quia sola nocere cre/
ditur peccati contagio: non etiam mandati p/
uaricatio: tam diu credendū est antiqua va/
luisse sacramenta: q̄diu palam interdicta nō
fuisse p̄stiterit. An vero vltra penes deum ē
nō meū diffinire. p̄doro in maiori etate: quis/
quis post vulgatum vbiq; baptisimi remedi/
um rennuit iam baptizari generali originali
q; macule addit et ex p̄prio crimie superbie
duplicem secuz portans iustissime dānatiōis
causaz: si sic de corpore exire contigerit. Ta/
men si ante exitum resipuerit et voluerit ⁊ pe/
tuerit baptizari: sed mortis preoccupatus ar/
ticulo: forte obtinere nequiuert: dum nō de/
sit fides recta: spes pia: charitas sincera: pro/
picius sit mihi deus: quia huic ego ob solam
aquam si defuerit nequa q̄ omīno possūz de/
sperare salutem: nec vacuaz credere fidē: nec
confundere spem nec excidere charitatē: tan/
tum si aquam non cōtemptus: sed sola vt di/
xi prohibeat impassibilitas. Si quis aliter sa/
pit viderit vnde sibi quod asserti persuaserit
nā me n̄ facile fateor assentire si non firmior i/
duxerit: vel ratio ad intelligendū: vel ad cre/
dendum auctoritas. Sed miroz ad modū si
nouus iste nouarum inuentor assertionū et
assertor inuentionum: inuenire in hoc ratio/
nem potuerit que sanctos p̄res latuerit Am/
brosium ⁊ Augustinū siue auctoritatem eo/
rundem auctoritate potiorē. Nam si nescit
vterq; idēz p̄fecto sensit quod fatemur sen/
tire et nos. Librum certe Ambrosij de mor/
te valentiniani legat si non legit: recolat si iā
legit: non dissimulet si recolit ⁊ animaduertet
sine dubio sanctūz: hominī non baptisato et
mortuo fidenter de sola spe salutem presume/
re: ⁊ tribuere indubitanter bone volūtati qd
defuit facultati. Legat et Augustinū de vni/
co baptismo librum quartūz: et se vel agno/
scat imprudenter deceptūz: vel probet impu/
denter obstinatum. Baptisimi inquit vicem
aliquādo implere passionem: de latrone illo
cui non baptisato dictum est: Hodie mecum
eris in paradiso: beatus cyprianus non leue
documentū assumit. Et addidit. Quod etiaz
atq; etiam considerans: inuenio inquit nō tā/
tum passionem p nomine christi id quod ex
baptismate deerat posse supplere: sed etiam
fidem conuersionemq; cordis si forte ad cele/
brandum mysteriū baptisimi: in angustijs tē

porum succurri non potest. Et infra. Quan/
tum itaq; ait valeat etiam sine visibili sacra/
mento baptisimi: qd ait apostol⁹: Corde cre/
ditur ad iusticiam: ore autem confessio fit ad
salutem: in illo latrone declaratum est. Sed
tunc inquit implebitur inuisibiliter: cum my/
steriū baptisimi non contēpt⁹ religionis sz ar/
ticulus necessitatis excludit. Et quidem non
ignoro retractare ipm ad quod posuerat te/
stimonium de latrone minusq; idoneū ad cō/
probandā illam sententiā confiteri: eo q; sane
incertum sit vtrum nam fuerit baptizatus.
Ceterū sententiam ⁊ audacter psequitur et
multipliciter confirmat nec vsq; nisi fallos
retractasse reperies. Item in alio loco augu/
stinus cum aliquos p̄misisset quos scriptura
cōmemorat: inuisibiliter quidez: non tñ etiā
visibiliter sanctificatos eādē infert. Ex his
colligitur aut inuisibilem sanctificationē qui/
busdam affuisse ⁊ p̄fuisse sine visibilib⁹ sacra/
mentis: que pro temporū diuersitate muta/
ta sunt: vt alia tunc fierent ⁊ alia modo sint.
Et paulopost Nec tamē inquit visibile sacra/
mentū omīno cōtemnendūz: nā contemptor
eius inuisibiliter sanctificari non potest. Vbi
satis euidenter ostendit fidelem ⁊ conuerſūz
ad dominū: non si nequiuert sed si contemp/
serit baptizari: fructu p̄uari baptismatis. Ab
his ergo duabus colūnis (augustinū loquor
et ambrosiū) crede mihi difficile auellor. Cū
his inq; me aut errare: aut sape fateor: credēs
et ipse sola fide hoīem posse saluari cū deside/
rio p̄cipiendi sacramentūz: si tamen pio adim/
plēdo desiderio mors anticipās seu alia que
cunq; vis inuicibilis obuiat. Vide etiaz ne
forte ob hoc saluator cum diceret: qui credi/
derit ⁊ baptizatus fuerit saluus erit: caute et
vigilanter non repetierit: qui vero inquit nō
fuerit: sed tantum qui vero inquit nō credi/
derit condemnabitur. Nimirum innuens so/
lam interdum fidem sufficere ad salutem: ⁊ si/
ne ipsa sufficere nihil. Quapropter ⁊ si mar/
tyrium vicem baptismi posse implere credi/
tur: non plane hoc facit pena sed ipsa fides
Nam absq; ipsa quid est martyrium nisi pe/
na: Que ergo martyrio p̄stat vt absq; vlla
dubietate pro baptismate reputet: ipsa itaq;
infirma ⁊ imbecillis per se erit: vt quod dare
alteri valet sola non valeat obtinere. Est p̄/
sus sanguinis pro christo effusio magne cuius/
dam fidei indubitata p̄batio non deo tamen
sed hominibus Sed quid si deus qui p̄fecto
ad probandum quod vult: nullis indiget ex/
pimentis: eque magnā in cordē cuiuspiāz in
pace morientis inspicit fidē: martyrio quidez

Abd. 10

Mar. 6.

1. Cor. 12.

nā interrogatā martyrio tā idoneā. Si recor-
datus fuerit homo necdū se salutis pcepisse
mysteriū ⁊ dolens penitensq; toto desiderio
expetierit: sed assequi mortis celeritate preo-
cupatus nequiuert: dānabit fidelē suū de-
damnabit in q̄ hōiez p se etiā paratuz mori:
Paulus dicit: Nemo pōt dicere dñs iesus ni-
si in spiritus sancto. Hunc ergo qui in articulo
mortis nō solum inuocat dñm iesum: sed ipsi
us quoq; toto desiderio expedit sacramentū
dicemus aut nō loqui in spiritus sancto ⁊ falsū
erit apuls: aut ⁊ cum spūs sancto dānari: Sal-
uatorez habet habitantē per fidē in corde: ⁊
in ore p confessionē ⁊ cū saluatore damnabit
Pro certo cū non aliunde martyriū nisi ex fi-
dei merito illā obtinuerit: p rogatiūā: ⁊ singu-
lariter vice baptismi secure suscipiat: non vi-
deo cur nō ipa eque ⁊ sine martyrio apd deū
tantundē possit: cui ⁊ sine martyriū p bamen-
to pculdubio innotescit. Possit sane tantun-
dem dixerim quantū ad salutis spectat obtē-
tum: nō autē ad meriti cumulū quo indubitā-
ter martyriū antecellit. Legimus. Omnis qui
odit fratrem suū homicida est. Et item. Qui vi-
derit mulierē ad ꝓcupiscendū eam: iā mecha-
tus est in corde suo. Quid planius q; volūtas
p facto reputet: vbi factū excludit nēcitas:
Nisi forte putez i malo q̄ i bono efficacior in-
ueniri voluntas apud deū: qui charitas est:
et pemptior esse ad vliscendū q̄ ad remune-
randuz misericors ⁊ miserator dñs. Quomō-
is qui in alieno debito se teneri forte in extre-
mis positus recolit: si desit vnde p soluat: so-
la nihilominus penitētia ⁊ cordis contritiōe
obtinere veniā credit: ne iā p eo damnetur:
sic sola fides ⁊ mentis ad deum cōuersio sine
effusione sanguinis ⁊ sine pfusione aque salu-
tem sine dubio operat volenti: sed nō valen-
ti phibente articulo baptisari. Et sicut nulla
illi penitētia remittit peccatū: si cum possit
nō restituit ablatum: sic ⁊ huius nulla pderit fi-
des: si cū possit nō ꝓcipit sacramentū. Quam-
q; ⁊ fidē cōuincit nō habere pfectam si negli-
git. Vera etiā ⁊ plena fides vniuersa ꝓcepta
cōplectit. Est autē hoc vnū ipm q; ꝓcipuū ex
ꝓceptis. Merito ergo nō fidelis s; planere-
bellis: atq; ꝓteptor reputabit quisquis obe-
dire rēuerit. Quō deniq; fidelis qui dei cō-
temnit sacramentū: Sane infantes quia hāc
phibente etate nō possunt habere fidez: hoc
est cordis ad deū cōuersionē: ꝓsequenter nec
salutē: si absq; baptismi ꝓceptione moriunt.
Non vel ipsi qñ baptisant fide oīno careant
sine qua impossibile est vel ipos placere dō:
sed saluant ⁊ ipi p fidem nō tamē suā sed alie/

1. Job. 5.

Mat. 5.

nā. Dignū nempe est ⁊ ad dei spectat benigni-
tate: vt quibus fidem etas denegat ꝓpria:
grā ꝓdesse ꝓcedat alienā. Nec em̄ onipoten-
tis iusticia: ꝓpria putat ab his exigendam fi-
dem: quos nouit ꝓpria nullā habere culpā
Porro aliena opus ē fide: cū sine sorde nā
scunt aliena: quatenus nec a puulis alienuz
sit: qd de omnibus generaliter dicit: fide mun-
dās corda eoz. Nec dubiū q; macula cōtra-
cta ab alijs: alioz quoq; fide valeat vel debe-
at emūdari. Hec sunt quippe iudicia diuine
iusticie: i q̄b exultās scūs dauid: mēoz fui in-
quit iudicioz tuoz a seculo dñe: ⁊ ꝓsolatus
sum. Hucusq; de his. Afferit ꝓterea vt dicis
ille quē dicis: omnes antiquos iustos: quotq;
videlicet xpi aduentū ꝓcesserunt: tantā oīno
habuisse ꝓscientiā futuroz: quantā nos qui
post sumus ꝓteritoz scientiam: ita vt nullus
vel simpliciū iustoz aliquid ꝓsuis ignoraret
ex omnibus que mō nobis euāgelica ꝓadit hī-
storia. Verbi grā. Verbi incarnatū: partuz
virginale: doctrinā saluatoris: miracula: cru-
cem: mortē: sepulturā descensuz ad inferos:
resurrectionē: ⁊ ad celos ascensionē: sic omni-
no omnibus illoz tempoz iustis ⁊ apte omia
distincte singula fuisse ꝓrecognita: quē admo-
dū suo sūt tpe post exhibita ⁊ mō cognita no-
bis: adeo vt nec iusti fuerit: nec salui sint: qui
bus ita clara omia ⁊ ꝓꝓicua nō fuerunt. Et
id quidem falsuz. Vex ad refellendum tu tā-
ta in tua epla posuisse videris: vt nil adden-
dū penitus putez: ⁊ pene quid addi possit nō
inueniā. De homine tamē qui ista loquit ꝓ-
ce ipius dico paucis qd sentio. Videt ꝓlꝓ no-
uitatis curiosus: q; studiosus veritatis: gra-
uariq; de omni re sentire cū alijs: ⁊ dicere qd
aut solus nō dixerit aut ꝓmus. Unde fit vt i
his que sentit ⁊ loquit modū oīno tenere aut
ignoret aut dissimulet. Ecce em̄ ⁊ in hac asser-
tione sua: dñ pares in scia facit omnes qui vē-
tura sperabāt his qui ꝓterita legunt: deū ꝓ-
fecto aut nimis parcuꝓ ꝓdicat aut nimis lar-
gum: oculū discretionis ex nulla parte aperi-
ens. Aut etiā numerū electoz illius temporis
sub paucitate redigit rarissimoz spūaliūz q̄s
ꝓ sue scitatis speciali excellentia insignes il-
lustresq; illis tempibus extitisse ac singulārī
munere spūs singula vti ventura erant ꝓui-
dere certissime potuisse scriptura cōmemorare
et sic nimis abbreviat manū dei dū ꝓter pau-
cos illos ꝓfectissimos neminem eo tempe ꝓ-
tat potuisse saluari: aut certe si ⁊ illa tempoz
multitudinē saluādoz etiā ꝓter istos habuif-
se nō diffitet: magnā seu inauditā diuini mu-
neris largitatē veteri populo collatā asserit:

Act. 15

ꝓs. n. 8

Siquidē omnē multitudinēz omnia que de misterio nostre redemptionis supius enumerata sunt liquido p̄cognouisse p̄stiterit. Cum em̄ ex his quippiā tunc nec scriptū manifeste nec publice p̄dicatū fuisse manifestum sit: relstat vt fateamur omia omnibus p̄ sp̄m reuelata fuisse: et si oēs sp̄uales: omnes p̄fectos: oēs extitisse p̄phetas quotquot ab aduentu dñi retro iusti et salui fuerunt. Fuit itaq; antiquis temporibus aut prara salus: aut nimium numerosa p̄fectio. Quorū quidē quodlibet sapere discretionis terminos excedere est. Quod si videtur tolerabilius imo et deo iustius iudicatur replese potius et ditasse secula illa multitudinem p̄fectorum q̄ saluandorum tanta fuisse paucitate cōtentū quatenus et salui nō pauci tunc fierent et omnes nihilominus repleti sp̄u p̄phético: necdūz reuelata mysteria iāz tunc penetrarent: si inq; hoc recipitur: benedicim⁹ qui dē deū in donis suis: sed quid tempe gr̄e re/seruatū sit non videmus. Nisi q̄ temp⁹ gratie illud potius iuxta sententiā hāc fuerit appellandūz in quot tot et tante dei populo diuitie sp̄itus affluebant vt illud p̄orsus incredibili felicitate cernere impletū quod moyses optabat cū diceret. Quis dabit vt omnes p̄phetet. Quæso quid simile attulit euāgelium: Frustra gloriā paulus de p̄mitiis sp̄s quas se putat cū suis coapostolis accepisse: cū nil tale in diebus suis potuerit expiri. Beniq; aiebat. Nunquid omnes p̄phete: Frustra inq; gloriatur de euangelio suo quia non ab homine neq; per hoīem illud accepit sed quasi speciali quadāz p̄rogatiua per reuelationē iesu christi: cū et ante ipm per sp̄m fuerit etiā populis reuelatū. Sed nec apostolus petrus p̄fecto debuit p̄pheticūz illud ad sua tēpora retorquere: Effundā de sp̄u meo sup filios et filias vestras et p̄phetabunt filij vestri et filie: Si abūdātiōz iāz p̄cesserat: trāfactis seculis effusio sp̄s. Aut certe p̄pheta vel potius in p̄pheta deus: si vero illa tempe apli/ ca cū hoc diceret: intuebatur: non plane effundā sed subtrahā magis de sp̄u meo dixisse debuerat. Quid em̄: Si filijs euangelij omnes veteres iustos pares facimus in sciētia: nunquid nō et superiores in gratia consequēter facili necesse ē: vt ipse quos nō lectio sicut nos aut p̄dicatio: sed ip̄a vinctio docuerit omnes de omnibus: Esto tamen: toleremus nos nostrā iūriā et apostoli quoq; suā: vt et ip̄is minimi etiā antiquorum iustorum cōparent in sciētia: preferantur in gratia. Sed est sane quod villo omnino pacto merito non ferimus: vt dominus videlicet glorie sentiat: vel falli

vnq; potuisse vel fallere voluisse. Qui quidē ip̄e p̄testatus est: Inter natos mulierūz maiorē iohanne baptista nō surrexisse. Vide autē si non vere falsūz fateri cogimur veritatis hoc testimoniū: si tantū tribuamus veterib⁹ quantū nec iohanni vindicare valem⁹. Nō vtiq; fit iniuria iohanni: si quid ignorasse creditur aut dicitur: nimirū quod et ip̄e nō diffitetur. Sed si quod preconii veritatis negam⁹ p̄tra preconii veritatis alteri damus: hoc nō tantūz iniuria sed et blasphemia est: et plane iohanni non p̄tradidere sed veritati. Quid ergo: Amicus sp̄s dubitat et querit: Tu es q̄ venturus es: an aliūz expectamus et nos milibus hominū certitudinē de omnibus nostro mendatio p̄firmamus: Nec ip̄os de se ita veteres sensisse paucis adūtere possum⁹. Moy ses scribit: deū ad se loquētē: et dixisse sic Ego sum deus abraam et deus ysaac et de⁹ iacob: et nomē meū adonay nō indicaui eis: subaudi sicut tibi. Ostendit ergo se de dei noticia plus aliquid p̄cedentibus patribus accepisse. Dauid quoq; sup doctores suos et seniores domū sibi intelligentie audacter p̄sumit ita dicens: Super omnes docentes me intellexi: quia testimonia tua meditatio mea est. Et rursum. Super senes intellexi: Sed et p̄pheta daniel. Pertransibūt ait: plurimi et multiplex erit scientia: ampliorē scilicet rerū noticiā p̄mittens et ip̄e posteris. Si ergo vt ait etiā sanctus papa gregorius secundū incrementū tēp̄um creuit et scientia spiritualium patrū et quanto viciniores aduentui saluatoris extiterunt: tanto mysteriū salutis plenius p̄ceperunt: non est dubiūz quin his qui et presentes fuerunt: multo amplius p̄tulerit rerū ipsarū exhibitio atq; p̄sentia exhibentis. Beniq; et audiunt: Beati oculi qui vidēt q̄ vos videtis. Item. Vos autē dixi amicos: quia oia quecūq; audiui a patre meo nota feci vobis. Multi inquit reges et p̄phete voluerunt videre que vos videtis et nō viderunt: et audire que auditis et nō audierūt. Quare: Ut videlicet clarius largiusq; p̄ciperēt: quod vix tenuiter obscureq; p̄sentarent. Alioquin qd op⁹ erat foris videre carnē: et carnis audire sermones: si iāz intus a sp̄u fuerunt p̄fecte instructi de omnibus: p̄sertim cū dñs dicat: cū ro nō p̄dest quicq; sp̄s ē qui viuificat. Quod si p̄phete et qui illustriores videbant in illo populo: nō omnes omnia liquido equalit̄ agnoscere valuerunt: sed alij plus alij minus: put eis sp̄s dabat diuidens singulis put volebat: idq; absq; p̄iudicio sue sanctitatis atq; p̄fectionis: q̄tomagis simpliciores quicq; iu-

Mat. 11

Ande. 5.

Ero. 3

ps. 118

Ande. 5.
Daniel. 12.

Luce. 10

An. 5.

Job. 6.

Act. 2
Joel. 2

sti sine detrimento salutis: saluationis tpus
modū z ordinē nescire potuerunt: que tamen
certa spe z fide vti pmissa fuerant firmissime
tenuerunt: Quanti hodieq; pfecto in popu
lo xpiano: vite eterne seculiq; futuri: qđ indu
bitanter credunt z sperant: z ardēter deside
rant: formā tamen ac statū ne cogitare quidē
vel tenuiter norunt. Ita ergo multi ante sal
uatoris aduentū deum om̄ipotentē tenentes
et diligentes: sue salutis gratissimū pmissorē
credentes in pmissione fidelez: sperantes cer
tissimū redemptorem: in hac fide z expectati
one saluati sunt: licet quādo z qualiter z quo
ordine salus repromissa fieret ignorarēt. *Be
niq;* Bēda apte docet aperta om̄ia om̄ib; ne
quaq; fuisse: que de christo futura erant: qđ
tu quoq; testimoniū in tua epistola posuisti.
Unū inquit idemq; dominice crucis trophe
um: prius pphete z moyses q; apostoli noue
rant z p̄dicabant: sed pphete hoc aliquoties
figuratis velatisq; sermonibus: apli aut apo
stolorū q; successores: patefacta luce euange
lij sp apte p̄dicabant: ita vt nunc om̄is popu
lus xpianus scire et p̄feri debeat fidez quaz
eo tempe pauci ad modū z p̄fectiores quicq;
nouerunt: q̄uis om̄is populus dei etia; tūc
eiusdez misteria fidei: in legalibus cerimonijs
typice portaret. *Q*uanta sūt q̄ ad h̄ p̄firmāda
p̄currūt: sed modus epistolaris cuncta nō pa
tis nec opus est. Arbitror enī vt ante iaz dire
ram: me quoq; nō respōdente ea potuisse suf
ficere q̄ tua sup̄ hec epistola p̄tinet. Sed hoc
addidi: ne intactū quid p̄terirez ex om̄ibus
que petisti. Nam cōtra assertionē terciā non
multū nobis arbitror laborandū tum q̄ ma
nifestam nimis p̄ferat falsitatem: tūz q̄ ipse
eius inuentor in sua superiori sentētia ipaz p
se satis impugnet sibi metip̄i p̄trarius. Cum
enī de nocturno illo priuatoq; susurrio domi
ni cum nichodemo laqueū nectat publice dā
nationis per totum orbem ignorantibus ar
bitrans videlicet neminē ex illa hora potuis
se saluari qui non fuerit baptizatus: nōne ap
te peccatum ignorantie z peccatū damnable
p̄fitetur. *N*isi forte tam p̄teruissit: vt deuz
homines sine culpa damnare existimet. *U*e
rendūz tamē ne si vel breuiter non responde
tur stulto iuxta stulticiā suā: putans forte sa
pientiam securius spargat seminariū vecorū
die in auribus insipientiū: z ita iam insipientie
eius non sit numerus. *V*eritatis p̄inde testi
monijs paucis z manifestis: manifestū men
daciū confutetur. *I*s forsitan qui asserit nō
posse peccari per ignorantiam: nunq; p̄ suis
ignorantijs deprecatur: sed potius p̄phetaz

irrideat dep̄cantem z dicentē. *Delicta iuuen* Ps. 4.
tutis mee z ignorantias meas ne memineris
Forsitan z reprehendet deuz: exigentem pro
peccato ignorantie satisfactionem. *Q*uod in
em̄ in leuitico ad moysen dicens. *Ania si pec* Leuit. 4.
cauerit per ignorantia: feceritq; vnū ex his q̄
lege dñi phibēt z peccati rea intellexerit ini
quitatē suam: offeret arietē imaculatū de gre
gibus sacerdoti iuxta mensurā estimatōnēq;
peccati. *E*t rursus. *Qui orabit p̄ eo q̄ nesci* Ali. 3.
ens fecerit z dimittet ei: quia p̄ errorem deli
quit in dño. *S*i ignorantia nunq; peccatū est
cur dictū est in eplā ad hebreos: *Q*uā in secū
do tabernaculo semel in anno solus pontifex
intraret nō sine sanguine: quē offerret pro sui
et populi ignorantia. *S*i peccatū ignorantie
nullū est: nō ergo peccauit saulus q̄ p̄secut^{us}
est eccliam dei: qm̄ quidē ignorans hoc fecit:
manens in incredulitate. *B*ene itaq; faciebat
q̄ erat blasphemus z p̄secutor p̄tumosus
q̄ erat spirās minaz z cedis in discipulos ie
su in hoc ip̄o quippe abundāter emulatoz exi
stens paternaz suaz traditionū. *N*on ergo
debuīt dicere misericordiā p̄secutus sum: sed
mercedē recepi: quippe quē ignorantia a pec
cato reddebat imūnē: insuper z emulatio re
munerabilē iudicabat. *S*i inq; ignorantia nun
q; peccat: quid ergo causamur aduersus oc
cisos aplōz: qm̄ quidē non solum esse nesci
erunt interficere illos sed inter quoq; id faci
endo arbitrati sunt obsequiūz se p̄stare deo:
Sed z frustra i cruce saluator p̄ suis orabat
crucifixoribus quippe nescientibus ip̄o te/
ste quid facerent z ita nequaq; peccantibus
Neq; enī fas est vllatenus suspicari mentitū
fuisse dñm iesum: apte phibentē eos ignora
re quid facerent: si forte de aplō dubitet quis
q̄ carnem suam emulans sicut homoment/
ri potuerit vbi ait: *S*i cognouissent nūq; do
minū glorie crucifixissent. *N*iquid nō ex his
satis apparet in quātis iaceat ignorantie tene
bris qui ignorat peccari posse interdūz p̄ ig
norantiā. *S*ed de his hactenus. *I*n fine mihi
insinuas amicabiliter quidē moueri aliquos
super quadam mea sentētia: qua dixi cū euā
gelium exponerem: consiliū dei nulli etia;
beatoz angeloz ante q̄ virginī reuelatum
p̄ximo quidem inde vt arbitror quia non sa
tis iuste mouentur aduertere possunt q̄ ean
dem sententiā non constanter affirmo: sed cū
temperamento suspendens sub disiunctiua
particula: vel ideo inq; dictū est a deo. *S*i q̄
dem p̄missa vna causa que mihi videbatur
cur euangelista cū diceret: *Q*uissus est ange
lus gabriel nominati subiecerit a deo: alterā
Lu. 1.

quoque temperate quidem : et sub distinctione subiunxi: quo et mihi non incumberet defendi necessitas : et lectori dare eligendi facultas quam e duabus voluisset. Si igitur una que libet illarum stare potest: de altera quid suggillor. Quippe qui neutram affirmans: lectoris utramque magis iudicio derelinquo. Quamquam et si ex sententia dixerim: ignotum usque adhuc sanctis angelis fuisse dei consilium : non quidem quia per incarnandi verbi misterium dei propositum erat quandoque operari salutem in medio terre. Hoc enim et multis mortalium et presciscire donatum est et predicere: sed quod potissimum tempus quemve locum vel modum prescipueque quam virginem ad implendum propositum suum elegisset deus: si inquam hoc dei consilium non de opere sed de tempore: loco: modo: atque personae. nam sanctos ignorasse angelos senserim et scripserim: profecto non video cur incredibile videatur. Sane ibi unusquisque in suo sensu securus abundat: ubi aut certe rationi: aut non pertinende auctoritati quod sentit non obuiat. Quenam enim meratio siue auctoritas sentire cogat: etiam tempus illud ab antiquo angelis innotuisse. De quo apostolus. Postquam venit inquit plenitudo temporis misit deus filium suum factum ex muliere factum sub lege. Credibilis magis fortasse videtur ut sicut futuri adventus domini ipso teste diem proorsus ignorant: ita quoque prioris tempus nequaquam presciant. Quis scit enim si modo illo spiritali dei sapientia de primo adventu suo et angelis illud locuta sit: quod apostolis per os carnis assumptae ostendit: cundo legimus respondisse: Non est inquit vestrum nosse tempora vel momenta quae pater posuit in sua potestate: Quae me rursum credere compellat necessitas angelos iam ante advertisse civitatem nazareth quam illo cernerent missum archangelum virginem salutare: et parum nunciare divinum: Siquidem quod praeelecta fuerit bethleem natiuitati: hierusalem passioni: etiam aperte prescitu et predictum est a prophetis. Quod autem et nazareth praeviusa similiter est conceptioni: non tamen similiter ut arbitror praeviusum fuisse et a prophetis: evidens aliquod inuenitur de scripturis testimonium. Nam quod legimus: Quoniam nazareth vocabitur profecto evangelista qui hoc de propheta sumit non tam ad conceptionem quam ad educationem referri satis evidenter ostendit: quod illo videlicet ex egypto reportatus fuerit: illicque nutritus. Denique iudei ad nicodemum: scrutari aieunt: Et videtur: quoniam propheta a galilea non surgit. Et quidem scienti legem loquebantur: et qui magister erat in israel: nihilque facile ignoraret ex

omnibus. Et tamen tota fiducia instabant morstrantes scripturas non loqui christum venire a galilea: cuius nazareth civitas esse cognoscitur. Idcirco sane ad manum fuit eis testimonium de propheta: ex quo regi locum sciscitanti natiuitatis incunctanter bethleem responderunt. Itaque natus in bethleem christus est et in hierusalem passus: et utrumque aperte predixisse prophetas manifestum est. Conceptus eque est et in nazareth civitate galilee: nec tamen visum est occurrere quippiam vel nichodemo pro quo siue galileam siue nazareth ad christi adventum undecumque pertinere doceret. Sic quoque nathanael doctus et ipse in lege philippo nuntiati iesum filium ioseph a nazareth: mox sub interrogatione ammirando respondit. A nazareth inquit potest aliquid boni esse: Mirum enim ammirans quod a nazareth christus nunciaretur: quod ex nulla penitus scriptura recoleret. Aut si non interrogando quidem sed magis affirmando illud respondisse contenditur: memor utique prefati testimonij: quoniam nazareus vocabitur: non tamen perinde quod in nazareth conceptus fuerit iesus eum agnovisse constabit cum multe causae occurrere potuissent: cur illud propheta predixit. Idcirco ergo et de praecipuo loco ut prophetas sic et angelos divinum latuisse consilium. Modum deinde illum tam incoprehensibilem: quem et virgo sollicita requisivit. Unde queso docere quae angelis fuisse precognitum: Mihi vero videtur ne ipsi quidem (ut pace eius dixerim) qui nuntiabat quod et ipse fatetur: si eius verba diligenter advertimus. Respondens quippe: spiritus sanctus superueniet in te: nonne aperte mittit ad magisterium spiritus sancti: cuius vinctio doceatur de omnibus: quorum ipse sibi presumit scientiam: et discat experiendo quod audiendo non poterat. Denique subiungit. Et virtus altissimi mihi obumbrabit tibi: expressius profecto significans modum secretissimum archani incoprehensibilis et ineffabilis sacramenti: quo quasi in umbra cum sola et in sola virgine sola trinitas conceptum fuerat operatura divinum. Ad hoc quoque investigandum misterium minus se idoneum confitetur ille magnus iohannes cum se indignum perhibet soluere corrigiam calceamenti. Sed et ipsam virginem rogo unde probabitur ex nomine vel ex facie ante cognitaz angelis: quod ipsa videlicet esset quam deus eligeret in matrem sibi: excepto dumtaxat archangelo: cui et servanda ab initio tradita fuisse credenda est. Idcirco autem ioseph utique desponsatione agnovit: ioseph utique desponsatione deceptus: credi potest et sanctis angelis

vel ante minime posse innotuisse q̄ ipsa vide
licet esset mater dei futura Sane etem repro/
bi spiritus ⁊ si destituti sunt participatiōe gra
tie spiritalis: nō tamē viuacitate industrie na
turalis. Videone in quātis salua fide ⁊ veri/
tate scripturarum diuinū angeli consiliū po
terant ignorasse: prefertim vt horum reuelan
dorum p̄ero gatiua: matri virgini seruaret?
Primū equidem est tempus: secundū locus:
tertiū modus: quartū electio persone virgi
nalis. Hoc responde fratribus qui me repre/
hendunt: q̄ dixerim ad laudem virginis ido
positum esse a deo: ne cui forte vel beatorum
angelorum suum consiliū deus priusq̄ virgi
ni reuelasse putetur: excepto dumtaxat arch
angelo gabrieli. Suum consiliū dixi: nō de
opere sed de operis tempore: de loco: de moi
do: de persone quoq̄ electione

**Ad suggerium abbatem sancti
dionysij. Ep̄la. LXXVII**

xiit sermo bo

nus in terram nostram: in bonū
sine dubio bonis cooperatiū ad
quoscunq̄ peruenierit. Enimvero audientes
omnes qui timent deum quanta fecit anime
tue: gaudent ⁊ stupent super tanta ⁊ tam sub
ita mutatione dextere excelsi. Ubi in domi
no laudatur anima tua audiunt māsueti ⁊ le
tentur: ⁊ mirantur etiam qui te non nouerūt
sed tantū audiunt qualis de quali factus es
atq̄ in te deum glorificant. Auget vero gau
diū ⁊ miraculum pariter: q̄ salutis consiliū
celitus infusum tibi protenus tuis refundere
atq̄ ita implere satagasti quod legitur: Qui
audit dicat veni. Et illud: Quod dico vobis
in tenebris dicite in lumine ⁊ quod in aure au
ditis predicate super tecta. Sic strenu⁹ i bel
lo miles imo sic pius ac fortis militū dux: vbi
suos forte conspexerit in fugam versos: iam/
q̄ hostili passim gladio trucidari: ⁊ si se vt so
lum videat euadere posse: libet tamen mori
magis cū illis sine quib⁹ viuere pudet. Pro/
inde stat in prelio: fortiter dimicat: ⁊ inter cru
entos gladios per medias acies hac illacq̄
discurrens voce ⁊ ense terret quantum valet
aduersarios: animat suos. Ubi acrius insiste
re hostem focisq̄ grauius comperit immine
re periculum: ibi adest. Occurrit ferienti: pe
reunti succurrit eo quippe mori paratus pro
singulis quo desperatus ē vniuersis. At ve
ro dū paulisper retentare ⁊ retardare nititur
insequentes: suos vero quos valet erigit cor

ruentes: reuocat fugientes: sit plerūq̄ vt in
manu forti tam gratā q̄ inopinatam obtine
at salutem suis: hostibus cōfusione. Fugāt
tandem quos fugiebāt: superant quos pene
sustinebant viciores. Et qui prius periclitā/
bantur de vita: postmodum exultant ⁊ de vi
ctoria. Sed quid nos tam religiosum: itaq̄ for
te factum secularibus cōparamus: quasi ex
empla nobis desint de ipsa religione? An nō
liquido certus erat deo pollicente moyses: si
quidē perisset populus cui preerat se non so
lum pariter periturū non esse: sed insuper et
missurū iri in gentem magnā? Et tamē quo
affectu: quo studio: quibus pietatis visceri/
bus irritantibus subuenit: obuiat irascenti?
Beniq̄ ⁊ se obijciens p̄ delinquentibus ait.
Si dimittis: dimitte: sin autē dele me de libro
tuo que scripsisti. Fidelis aduocatus q̄ quo
niam non querit que sua sūt facile obtinet qd
querit. Plane benignus qui tanq̄ omne ca/
put vnicūq̄ membrīs: genti sue firma charita
te coherens: aut illam saluabit secum: aut nō
potest nisi cum illis subire periculum: hie re
mias quoq̄ iunctus ⁊ ipse inseparabiliter su
is: sed affectu compassionis non contentiōis
assensu p̄e cōmuni exilio ⁊ seruitute cōtemp
sit natale solum: ac p̄p̄iam voluntatē. Quip
pe cui ceteris migrantibus libere manere i pa
tria liberum fuit: sed maluit captiuus abduci
cum populo: cui si forte ⁊ in ipsa captiuitate
nouerat necessarium. Paulus eodem p̄cul
dubio spiritu: optans anathema esse etiaz ab
ipso christo pro fratribus proprio experit af
fectu q̄ vera sit illa sentētia. Fortis ē vt mori
dilectio: dura sicut infernus emulatio. Vide
tis quorum vos imitatore p̄baueritis. Sz
addo adhuc quoniam pene pretermiseram ⁊
sanctum dauid: qui cernens dolensq̄ popu
li stragem: angelo percutienti festinus occur
rit: ⁊ in se potius domūq̄ patris sui diuinā
transferri flagitat vltionem. Quis hanc tibi
perfectionem p̄ponebat? Ego tāta fateor au
dire de te ⁊ si desiderabā non tamen sperabā
Quis nempete crederet saltu vt dicam repē
tino sūma occupare virtutum: sublimia meri
torū attingere? Sed absit vt pro nostre fidei
speiue angustis imensa dei pietas estimetur
qui quod vult in quo vult operatur accele
rans opus ⁊ alleuians onus. Quid enī Tu
certe non ⁊ tuorum errata sanctorū carpebat
zelus. Tuis non iporū excessibus succēsebat
solamq̄ in p̄sonam tuam: non etiam in abba
tiam frater susurrium murmurabat. Solum
deniq̄ te in causam vocauerant. Tu te corri
geres: ⁊ nil residuū quod pateret calumnie.

Exo. 32.

Diere. 4

Ro. 9.

Canti. 8.

2. Re. 14

Apoē. 22

Mat. 10.

in te remaneret. Te inq̃ mutato mox oīs tūm̃
tus p̃cideret: q̃sceret strepit? Solūq̃ ac totū
erat quod nos mōuebat. tuus scilicet ille ha/
bitus et apparatus: cum p̃cederes: q̃ paulo
insolentior appareres: Deponeres fastū ha/
bitūq̃ mutares: et facile oīm quiescere pote/
rat indignatio. Letez tu et fecisti satis causā/
sibus et adiecisti quod merito collaudemus.
Quid em̃ iam in humanis operibus iure lau/
dabit: si hoc sūma am̃iratione et laude dignū
simū non habet? Quāq̃ non humanū sed di/
uinū profecto sit opus tantorū simul et taz re/
pentina imutatio. In celestibus magnū su/
scitat gaudium vniū peccatoris conuersio.
Quid totius congregationis? Quid et istius
Locus quippe ab antiquo nobilis et regie di/
gnitatis extriterat palatij causis regūq̃ exer/
citibus deseruire solebat. Sine cunctatione
et fraude sua cesari reddebantur sed non etiā
deo que dei sunt persoluebant eque fideliter
Quod audiuius non quod vidimus loqui
mur. Clausruz ip̃m monasterij frequē vt
aiunt stipari militibus: vrgeri negotijs: iur/
gis p̃sonare patere interdū et semis. Quid
inter hec celeste: quid diuinū: qd spūale pote/
rat cogitari? Nunc vero vacat inibi deo: stu/
det continentie: discipline inuigilat: lectioni/
bus sanctis intendit. Iuge quippe silentium
et ab om̃i strepitu seculariū p̃petua quies co/
git celestia meditari. Porro p̃tinentie labor
et rigor discipline: psalmoz hymnozūq̃ dul/
cedine releuat. Pudor de p̃teritis: noue cō/
uersationis temperat austeritatez. Is autem
qui in presenti p̃ patientiā capitur bone cōsci/
entie fructus futurorū quocq̃ bonorū opera/
tur desiderium quod nō frustrabit: et spem q̃
non p̃fundit. Venturi timor iudicij pio cedit
fraterne charitatis exercitio. Charitas quip/
pe foras mittit timorem. Tediū et accidiaz p/
cul pellit sanctarum varietas obseruationū.
Et hec reterimus ad laudem et gl̃iam dei tan/
q̃ omnī auctoris: nō tamē sine vestra tanq̃
ipsius coadiutoris in omnibus. Potuit qui/
dem ea ip̃e agere sine vobis: sed maluit vos
operū habere p̃sortem vt haberet et glorie.
Dat. 12. Increpabat saluator quosdam q̃ orationis
domū speluncam latronū facerent. Ihabebit
ergo sine dubio cōmendatum qui e regione
operam dedit ṽdicare sanctū a canibus: a
porcis margaritam: cuius studio et industria
vulcani officina studijs videt̃ mancipata ce/
lestibus: imo sua deo habitatio reddita: et in
id potius quod ante fuit ex sinagoga sathane
restituta. Sane nō ad p̃fusionem cuiuspiā si/
ue improprij p̃terita mala reterimus sed

vt ex cōpatione veterū: nouitatis dec̃ grati/
us venustiusq̃ appareat: quia tunc recentia
iocundius bona clarescunt: cū fuerint malis
cōpata prioribus. Similia ex similibus inno/
tescunt: sed ex p̃trarijs cōtraria aut placent
āplius aut displicēt. Iunge nigra candidis et
mutua collatione in p̃prio q̃q̃ colore distin/
ctius enitescunt. Sic feda admota pulchris
pulchriora reddunt: magis feda redduntur.
Ne qua tñ offētionis vel p̃fusionis subrepat
ocasio: replicamus et nos vobis illud apli:
Et hoc quidē fuistis: sed abluti estis: sed san/
ctificati estis. Jam nullus secularibus in do/
mū dei patet aditus: nullus ad sancta curio/
sis accessus. Nulla iam cū ociosis cōfabula/
tio p̃misceat solitus puerorū aut puellaz stre/
pitus non audiet̃. Solis pueris xpi de quibz
dicit̃: ecce ego et pueri mei mecū: locus sc̃tus
puius et expositus diuinis tñ laudibus ac sa/
cris soluendis votis debita sollicitudine et re/
uerentia custodiet̃. Quā leta m̃res aure quo/
rum p̃maxima locū ip̃m turba nobilitat: bo/
rū clamorem puerorū strepitūq̃ percipiunt:
quibus et vicissim nō minori vtiq̃ sue affecti/
onis clamore respondet̃: Laudate pueri do/
minū: laudate nomen dñi. Et rursus: p̃psal/
lite deo nostro psallite: psallite regi ñro psal/
lite. Dum manibus pectora: genibus pau/
menta tundunt: votis et deuotis p̃cibus al/
taria cumulant: sordent gene lachrymis ge/
mitibus atq̃ sup̃iis mugiunt diuerforia: et
p̃ forensibus causis canticis spiritalibz sacra/
tectis resultat: nil supernis ciuibz magis spe/
ctare libet: nil regi summo iocundi? exhibet̃.
Quid em̃ aliud ē quod ait: Sacrificiū laudis
honorificabit me: Si quis haberet oculos
apertos: quos orando p̃pheta puero reuela/
uit: videret p̃culdubio quē admodū p̃ueni/
unt principes coniuncti psallentibz: in medio
iuuēculaz tympani striaz. Videret inq̃ qua/
cura quo ve tripudio intersunt cantantibus:
assunt orantibus insunt meditantibus: sup/
sunt quiescentibus: ordinantibus et p̃curan/
tibus p̃sunt. Agnoscunt nimis sup̃ne ciuita/
tis conciuēs suos: et p̃ his qui hereditatez ca/
piunt salutis: solliciti cōgaudent: confortant
instruunt p̃tegunt p̃udentq̃ omnibus oēs
in omnibus. Felicē ego me dixerim qui ad/
huc viuā ista et si nō videre qm̃ absens sū cer/
te vel audire. Letez vos fratres longe felici/
ores quibus ea datum est et actitare. Porro
sup̃ om̃es benedictus quē tanti primatu boni
totius auctor boni dignatus est. De qua me/
rito prerogatiua tibi precipue charissime con/
gratulamur: per quem vtiq̃ totum est quod

1. Cor. 6.

ps. 112.

ps. 34.

ps. 49.

miramur. Grauaris forsitan laudibus nris: sed non oportet. Nil quippe simile habet quod loquimur: illorum blandicis qui dicunt bonum malum et malum bonum: atque ita quaecumque beatificent: in errorem inducunt. Blanda sed periculosa laus cum laudat peccator in desideriis anime sue et iniquus benedicit. Noster qualiscumque fauor de charitate procedit: et veritatis limitem putamus non excedit. Securum gloria qui in domino gloriatur: hoc est in veritate. Nos non malum bonum sed malum diximus quod malum erat. Vex si malis audacter cum vidimus oblatrauimus: nunc cum ad bona ventum est si flere debeamus et non magis testimonium phibere bono: Alioquin corrosores fuisse conuincimur non correctores: et mordere quod emendare maluimus: si bonis obmutescimus: qui intertuitum reclamamus malis. Iustus corripit in misericordia: peccator adulat in impietate: ille ut curet: iste ut occultet quod erat curandum. Nichil tibi apud eos qui timentes dominum glorificant: suspicandum est de oleo peccatoris: quo tuum quodam caput impinguare solebant. Laudamus te quoniam tu facis unde non nos sane adulamur sed in te dei munere adimpletur quod psallis

ps. 118. Qui timent te videbunt me et letabunt: quia in verbo tuo supererui. Et item: Collaudabunt multi sapientiam eius. En tuam quam plures predicant sapientiam sed priorem detestati sunt insipientiam. Volo te talium precoriorum delectari quam tam timeant palpare vicia quam detractare virtutibus. Veri isti sunt laudatores qui ita bona laudare soleant ut lactare in malis non noverint. Sunt enim ficti laudatores: veri autem detractores quos scriptura commemorat dicens:

ps. 61. Vanus filius hominum: mendaces filii hominum: ut decipiant ipsi de vanitate in idipsum. Ibi plane sunt deuitandi iuxta consilium sapientis dicentis: Fili si te lactauarint peccatores ne acquiescas eis. Habent ergo et lac et oleum peccatores suauem quidem sed eius venenosum sed mortiferum. Quod oliti sunt sermones eius: hoc est adulatoris: super oleum: et ipsi sunt iacula. Habet oleum et iustus: sed misericordie: sed sanctificationis: sed leticie spiritualis. Habet etiam et vinum quod anime in solentis infundat vulneribus. Siquidem dolentis et quam corde viderit esse pertrito: oleo misericordie persuevit delinire tristitiam. Ubi corripit vinum infundit: oleum cum blandit. Et quid est vinum absque odio: oleum sine dolo: proinde non omnis laus adulatio: sicut nec omnis reprehensio de animi rancore descendit. Beatus qui dicere potest

ps. 140. Corripiet me iustus in misericordia et increpabit me: oleum autem peccatoris non impinguet caput meum: Quod ubi longe fecisti a te: dignum te pro-

basti oleo et lacte sanctorum. Querant sibi in pulvis babilonis: dulces sed truces menses qui bus lac mortis emulgeat quos blandis emulceant fauoribus: ac flammis nutrant semper nis. Nam ecclesie alumnus ex verbis sapientie lactis melioris expertus dulcedinem: iam se optineat crescere in salutem: iam et ex eo satius eructuat dicens: Meliora sunt verba tua vino Cant. 1. fragrantia vnguētis optimis. Et hoc ad matrem. Vex item gustato ac probato quod suauis est dominus: ut vere patres dulcissimum ait ad ipsum. Quam magna multitudo dulcedinis tue domine quam abscondisti timentibus te impletum est perfectio desiderium nostrum. Oleum enim cum dolens cerneret tanta te auditate de labijs adulterium mortis escam peccati surgere fomites: optans tibi et gemens intra me aiebam. Quis mihi det fratrem meum: suggerentem verba mris mee. Sint perculat te iam blandi ac fraudulentum lactatores qui cum in facie te benedicerent probis omnino atque ludibris exponebant: et eorum presens euge oribus tibi fabulam pariebant: imo te fabulam orbi simulant etiam nunc dicite illis. Si adhuc vobis placeat rem christi seruus non essem. Quibus in malis placuimus: eque et in bonis placere non possumus nisi forte mutati prius incipiamus et ipsi odisse quod fuimus: et sic demum quid sumus diligere. Vnde nostris temporibus oritur in ecclesia noue et execrande presumptio: quarum una (ut pace tua commemorare tua est illa presuntine peruersationis insolentia. Sed hec auctore deo emendata est: ipsi ad gloriam tibi ad coronam ad gaudium vobis omnibus ad exemplum. Potest etiam facere deus: ut citius et super altera presumatur. Quam sane odio iam ad modum nouitatem et vereor perferre in medium: et permittere grauior. Urgeat quippe lingua in verba dolor: sed timor ligat. Timor durat ne quem offendat si palam fecero quid me mouet: quoniam veritas non nunquam odium parit. Verumtamen de hominum odio: ipsam que parit illud: ita me audio consolante. Necessarium autem ut veniant scandala. Nec me ut estimo tangit omnino quod sequitur. Ne autem homini illi per quem scandalum venit. Cum enim carpuntur vicia et inde scandalum oritur: ipse sibi scandali causa est qui fecit quod argui debeat: non ille qui arguit. Denique nec cautior sum in verbo: nec circumspectior in sensu illo qui ait. Melius ut scandalum oriatur: quam veritas relinquatur. Quam quod nescio quid possit si quod mundus clamat ego tacuero omniumque passum naribus iniecto fetore solus dissimulo pestem: nec audeo nasum contra pessimum putorem propria munire manu. Cuius enim cor non indignatur: cuius vel clam lingua non submurmurat dyaconum contra euangelium

Cant. 1.

ps. 30.

Mat. 18.

lum deo et mōmōne pariter ministrantem: sic quippe sublimatū honoribus ecclīasticis ut nec epīs inferior videat: sic implicatū militariibus officiis: ut pferat et ducib⁹. Rogo quid hoc est mōstri: ut cum et cleric⁹ et miles limit⁹ videri velit neutrum sit. Par satis utrobique abusio: siue q regis dapifer ministerijs altaris inferuat. Quis sane non miretur: imo et detestetur vnus esse persone: et armatā ducere miliciā: et alba stolaq indutū in medio ecclēsie pnuinciare euāgeliū tuba inducere bellū militibus: et iussa episcopi populis intimare. Nisi forte quod intolerabilius est: erubeſcit euāgeliz: de quo vas electionis admodum gloriat⁹: et cōfunditur videri cleric⁹: magisq honorabile ducit putari se militem curam ecclēsie pferat regis mensas altari christi et calici domini: calicē demoniorum. Ad plane credibile ex eo videtur: quia cum honores nō paucos: sed quātos nec canōnes nisi inuitati patiuntur teneat in ecclēsia: vnus tñ quez et in placito affectus ē magis ut aiunt gloriatur ex nomine: q ceterorū quolibet appellari. Tunc sit archidiaconus: decanus: ppositusq in diuersis ecclēsijs nihil horū tñ tā eū q regis delectat vocitari dapiferū. O noua et exosa peruersitas. Ita ne plus decet hominis q dei famulū nominari: hac terreniq celestis regi dici officialē altioris dicif dignitatis: Qui clerū militiam forum antepōnit ecclēsie: diuinis pfecto humana: celestib⁹ pferre terrena pvincitur. Ergo pulchrius est vocari dapiferū q decanū: q archidiaconum. Est quidez: sed laico nō clerico: militi nō dyacono. Absira sed ceca ambitio: magis imis q summis delectari: et cūfines ceciderāt in pclaris: insatiabili desiderio amplexari stercora: et p nihilo habere terrā desiderabilē. Cōfundit penitus ordines: et vtroq officio delicatē satis abutif: dū et hinc eum delectat pōpa nō militia secularis et illinc quest⁹: nō cultus religionis. In quo quis facile non aduertat: quantū sit dedecoris non minus utiq regno q sacerdotio. Ut enim clericalis constat non esse dignitatis: reguz stipendijs militare sic nec regie maiestatis rem fortium amministrare per clericos. Beniq quisnam regum sue vnq milite clericū inbellē: et non magis quēpiam fortissimum ex militibus. Quis itē aliquādo clericorū eque sibi non iudicauit indignū: laice cuiuscunq persone mancipare obsequijs. Ip̄m certe qd gestat in capite signum: plus regius decet fastusq famulatus. Itemq regale fastigiū: magis armis: q psalms iunif. Sane si alteri forte ut assolet ac

cessisset quod detrahatur alteri: quo vel regis videlicet humilitatio clericum amplius sublimasset: aut clerici certe delectio: regio contulisset honori: ut verbi gratia. Si nobilis aliqua mulier viro nubat plebeto: illa quidem minuitur ex illo: sed ex illa crescit ille: si ita in quā vel rex ex clerico: vel clericus ex rege p ficeret maluz quod ex parte fuisset ut cumq fortitan tolerari debuerat. Tunc autē cum vtriuslibet diminutio neutrum puehat: sed sue potius alterutrum plurimum detrahant dignitatis: quando nec clericum decet regis ut dictum est esse vocariue dapiferū: et nihilominus regem nisi in manu utiq fortium regni gubernacula possidere: mirū valde: quo modo vtraq potestas hoc patitur quod vel ecclēsia non abijcit dyaconum militarem: vel curia clericum princeps non contemnit. Et acrius ista et multiplicius inculcare voluerā ac fortassis debueram: nisi epistolaris breuitas supersedendū indiceret. Maximeq q te offedere verit⁹ sū pepci hos quippe quem tibi aiunt familiarib⁹ iā olim amicis eē dei iunctū. Sed nollē te habere ptra vertitatem amicū. Si tamē persistis: verū te amicū pba et da operam quō et ip̄e amicus sis veritatis. Tunc demū vere erunt amicitie: si veritatis fuerint federate psortio. Quod si ille non acquirerit tibi tene qd tenes: bestieq caudā illice capiti: ac tunicā dei grā iā polimitā: cura facere et talarē: qm cepisse nil pderit: si qd absit nō pseuerare ptingerit. Et hic sit eptē finis: ubi tu de fine boni cōmonitus es.

Ad abbatem lucā
Epistola. LXXIX.

Domnum nobis

De te carissime: et bonū valde raz ondisti: dū minoris te nō solū non ptempseris monita: sed grās insup retuleris monitori: prudenter utiq non a quo: sed qd moneris attendens. Grās ago et ip̄se deo q mea presumptio grām egit magis q indignationē meruerit. Tenētes itaq tue tante hūilitatis insigne: ampliori iā fiducia monemus quod et prius monuimus. Obsecramus per sāguinem illuz qui paniabus susus est: ne tāti emptarū pui pendatur periculū: qd maxie et virozum et feminarū cohabitatione nō imerito timef ab his qui in scola dei diu iā cōtra diaboli tēta menta luctati: propria expientia edocti: dicere pnt cū aplo. Nō enī ignoram⁹ astutias ei⁹. Beniq q nō negligēter te oporteat audire nō meū s ip̄ius apli de hac re cō

2. Cor. 1.

IVXXX

filium: imo pceptu aperte clamans: Fugite fornicationem: istius nūc tā turpiter lapsi fratris: sup quo ⁊ nrām dignat⁹ es p̄sulere paruitatē: te doceat expimentū. De quo quidez miroz quid tibi visus fuerit me tam remotum expetere consultorē: cū ppe habeas viz salientem nostri ordinis: ⁊ tue precipue dom⁹ amatozē: vvilhelmū scz abbatē sancti theoderici. Sed ⁊ apud p̄monstratū non ambigo viros esse consiliū qui in rebus dubijs enodādis ⁊ prudentes sint ⁊ fideles. Verumtamen quia sic tibi placuit: videris tu cur ita placuerit: ego labia mea non phibebo. Si frater casum suū q̄tūlibet grauem q̄tumlibet turpē: prior ipse confessus fuisset ⁊ curandus foret ⁊ non effugandus. Nunc aut quoniā tantum aliunde fetoz emerit nibilonim⁹ quidē eius si fieri potest curationi operā dare necesse est sed aliter. Fortassis em non expedit vt vltorius apud vos remorari sinat⁹: ne forte qd te n̄ imerito quidem timere scripsisti: pusillus et nouellus grex huiusmodi tabe cōtaminetur. Nectamē filio q̄tumlibz peccatozī paterna omnino claudenda sunt viscera. Arbitroz aut ⁊ patri piū ⁊ filio turū esse p̄siliū: si queras ei quō in aliqua eremotiozibus dñi norberti domib⁹ recipiat vbi districtiori disciplina mutato loco non pposito penitentiā agat donec qñqz cū tibi visum fuerit ad locū ppriū reuocetur. Nam ad nrām ordinē vt transeat v̄ro fortassis non expedit. Et quidem qd scripsi si illum sepe dixisse nostra se pmissione tenere: quia eū si cū licentia veniret susciperemus hoc in nostra pntia etiāz ipse negauit. Sane si tibi non placet vsqz cum illorum dixi locum mittere ad habitandū aut te volente iste forsitan nō p̄sentit⁹: aut cum vtriqz cōplaceat forte non inueniat⁹ qui eū recipere velit tūcopitet vt aut vrgente necessitatis causa quocunqz ad saluandā aiām suā ire voluerit cū litteris dimittat⁹: aut dispensante pietatis gratia i suo loco retineat⁹: si tamē presentiri potuerit quō ibidem omnis ei occasio iterandi aut seminādi hanc turpitudinē penitus subtrahit. Et de isto ista sufficiat. Est aliud apud vos: de quo ea p̄sumptione qua soleo nō cunctabor dicere qd s̄etio De molendino illo dico qd pueri custodiētes feiaz pati cogūt frequentia. Simibi credis: vnū e duobus fiet. Aut vicz accessus oimodis a molendino phibebitur: aut molendinū cuicunqz extraneo ⁊ non conuersis custodiendū cōmittet⁹: aut idem oīno molendinū omnino relinquet⁹.

Ald guidonē abbatē molismensē

Epistola. LXXX.

Wanto tibi in

hac quā audiui tua aduersitate affectu cōdoleā: nouit affectuū deus

oīm cognitor bonoz imilloz. Sz rursuz cum p̄sidero si p quē s̄ a q̄ cōmissa sit h̄ tribulatio q̄tū tibi de p̄nti molestia cōpatio: nū d̄ p̄p̄eritate mox futura spero cōgratulari. Si tñ et tu p̄siliū in pturbatiōe nō amittēdo: idipsum mecū sapias: ⁊ de manu dñi mala sic ⁊ bona cū scō iob eq̄nimit̄ suscipias: imo exemplo sancti dauid nō tā his ⁊ si seruis tuis p̄tatis malis idignari: q̄ sub potētī manu dei qui p̄culdubio illos misit ad malefaciendū tibi hūiliari te oportere scias. Vex qz ⁊ ad te p̄stat p̄tinere correctionē illorū: vtpote suoz ecclie tibi cōmisse dignū ē vt p̄ tā nefaria p̄sumptione serui neqz corripian⁹: ac de reb⁹ eoz dānū monasterij aliqua ex pte recōpenset. Sz ne tuā magis in hoc vlsisci iuriā q̄ illorum ferire culpā videaris: rogo: rogāsqz consulo: ne tā qd illi digni sunt penes: vt qd tibi dignū est nō p̄sideres: vt vicz miscōia iudicio su perexaltatē: ⁊ in tua modestia de⁹ glorificetur. p̄do: ro illū filiū tuū mihi qz pp̄ te ⁊ propter seipm satis carū: ore tuo ⁊ nrō spū cōmonem⁹: vt nō eaten⁹ sua ⁊ si iusta indignatiōe debet⁹: q̄ten⁹ dñici illius p̄cepti obliuiscat⁹: q̄ pcutiēti vnā maxillā p̄be iubemur ⁊ aliaz. Mat. 5. Ald gerardū abbatē pultariensem.

Epistola. LXXXI.

Cripsisse me ali

quid ad comitē niuernēsem in tue p̄sone accusationem: nec recordor: nec verū ē. Ceterz si peccāta tua ad eūdez p̄ncipē lras misi: hoc nō aduersuz te: sed p te egisse me arbitroz. Si quidē audieraz ipm tuo et assensu ⁊ cōsilio p̄posuisse venire ad visitandū vos: ad pbandū de tantis malis q̄ de domo v̄ra diuulgabant an vera essent: aut cui⁹ culpa essent: vt qd forte sinistrū reperiret: ibi dē ei⁹ ⁊ studio ⁊ sollicitudie corrigere⁹. Cui⁹ tam iustū ⁊ taz piū p̄positū si hortatu nostro roborare curauit: cur te inde lesum iure conqueraris nō video: puto em me recte fecisse: si de domo dei zelū dei hñs: eius puidentia qui emēdatur⁹ erat cōmonui. Ex aut ex auctoritate scripture arguis me peccasse quasi qui prius te nō corripuerim scito me nullā de persona tua querelā h̄re: sz solū vt pax fiat in ecclia tua ex caritate pcurare. Deniqz ipsius rei veritatē plenius agnosces: si an nos cām ipsam vt dicis attuleris: poteris autē h̄c

me inuenire: quacunq; instantis ebdomade die liberit.

**Ad abbatē sancti iohānis carno-
tensis** Epistola. LXXXII.

Dea de quib⁹

nostrā curasti p̄sulere paruitatē:
primū quidez non respondere sta-

tuerā: non q̄ dubitauerim quid respondere
deberē: sed quia viro consiliū cōsiliū dare:
aut presumptuosum iudicabā aut superflūū.
Ceterum cogitans quod plerisq; imo cūctis
pene contingere sapientibus solet in reb⁹ vi-
delicet dubijs plus alieno se q̄ pprio crede-
re iudicio: et qui aliorum facile ambigua que
q̄ elucidant in suis cōsueuerunt scrupulosi⁹
hesitare: statutū n̄ vt arbitroz irrōnabilit̄ frā-
go s̄ simpli p̄ado qd̄ visu ē mihi nō p̄iudicās
sani⁹ sapiētī. Significasti mihi nisi fallo: per
virum religiosus v̄sum abbatez sancti dioni-
sij: suggeri tibi a cogitationibus tuis: desere-
re patriā: domūq; cui deo auctore p̄es: et per-
gere hierosolymā: vacare deinceps deo: vi-
uere tibi. Et quidez tendenti ad perfectionez
patriā relinquere fortassis expediat dicente
deo. Exi de terra tua et de cognatione tua: s̄
qua ratione curam tibi creditā animarum ex-
ponere debeas: oīno non video. Quid em̄?
Blāditur depōsite sarcine libertas: Sed ca-
ritas nō querit que sua sunt. Forte quietis p̄-
uocat et ocij gustus suauior: Sed euacuatur
dispensatio pacis. Libenter carebo q̄tolibz
etiam spūali questu: qui non possit acquiri ni-
si cū scandalo. Vbi em̄ scandalum: ibi p̄cul-
dubio caritatis est detrimentū. Vbi autēz di-
minutio caritatis: miro: quod vel quale pos-
sit spiritalis exercitij spari in lucrum. Beni-
q; si ppriam quisq; quietez cōmuni p̄tulert vti-
litati: quis vaciter dicere poterit: Vbi vi-
uere christus est: et mori lucrum: Vbi erit qd̄
itez dicit apostolus. Nemo sibi viuit et nemo
sibi moritur: Et non qd̄ mihi vtile est: s̄ qd̄
multis. Et vt qui viuit: non iam sibi viuat:
sed ei qui p̄ omnibus mortuus est. Sed di-
cis. Vnde ergo mihi tantuz desiderium si ex
deo non est: Pace tua dixerim quod sentio.
Aque furtiue dulciores sunt: et huiusmodi
omni vt ita loquar absintio amariores dulce
dinē ab angelo sathane: sub p̄teritu angeli
lucis: sitienti cordi tuo infundi non dubitat:
quisquis eius astutias nō ignorat. Et reuera
quis alius possit scandaloz esse suggestor: di-
scidij auctor: turbator vnitatis et pacis: nisi ve-
ritatis aduersarius caritatis emulus: hostis is-

antiquus generis nr̄i: et inimicus crucis chri-
sti diabolus: Siquidē is cuius inuidia mors
intrauit in orbē terraz: etiā nūc bonis q̄ tesa-
cere videt inuidet: et cū sit mēdax ab initio mē-
tit et nūc: meliora pollicēs q̄ nō videt. Qū nā
q̄ vitas fidelissime illi snie obuiaret: alligat⁹ 1. Cor. 7.
es vxori noli q̄rere solutionē: Aut qū chari-
tas scādālū suaderet: q̄ ad oīm scādala vri se
phibz: Ille ergo in q̄ ille nequissim⁹: et carita-
ti p̄ liuorē: et p̄ mendaciū veritati p̄rius: fal-
sum mel cū vero felle p̄miscens: dum p̄mittit
dubia p̄ certis: imittit etiā vera p̄ fallis: nō
vt conferat qd̄ frustra speras: sed vt auferat
quod fructuose tenes. Circuit et q̄rit q̄liter ol-
uibz curā pastoris subripiat dū nō erit q̄ eri-
piat: et nihilominus pastorez illi horredō mal-
ledicto subijciat: Vt illi p̄ quē scādālū venit
Sed cōfido de sapia tibi a deo data: q̄ nullis
maligni versutis abduci vel seduci poteris:
spe incerti boni certū inire malū: teque certū
deserere bonum.

**Ad Simonē abbatem sancti ni-
colai** Epistola. LXXXIII

Ersecutionem

quā p̄pter iusticiā pateris p̄ lras
tuas nō sine cōpassione cognoscē-
tes: licet xpi consolatio de p̄missione regni ti-
bi sufficiat: tū nos qd̄ nr̄m est et p̄solationem
quā possum⁹: et p̄siliū qd̄ intelligim⁹: sanū si-
deliter exhibem⁹. Quis em̄ sine anxietate vi-
deat petrū de medijs fluctibus hachia ten-
dentē: sine dolore audiat columbā xpi nō cā-
tantem sed gemētē tanq̄ que dicat: Quō cā-
tabimur canticū dñi in terra aliena: Quis in
q̄ sine lachrymis: lachrymas ipsius xpi de li-
mo pfundi et iam nūc leuātis oculos suos in
montes: vnde veniat auxiliuz sibi respiciat:
Verūtamen nos ad quos humilitate tua re-
spicere te dicis: montes non sumus: sed et ipsi
de p̄ualle lachrymarum laboriosis conatib⁹
enitētes aduersus renitentis inimici insidias
ac mūdialis malicie violentiā tecuz clamam⁹
Auxiliū nr̄m a dño: q̄ fecit celū et terrā. Om-
nes quippe qui pie volūt viuere in xpo p̄se-
cutionē patiunt⁹: ita vt cū eis nunq̄ desit p̄e-
viuere: nō sp̄ tñ absit et p̄ficere p̄ bona volū-
tate. Sicut em̄ impioz est: p̄is bonoz p̄poi-
sitis assidue reluctari: sic cōtra pietatē nō est
p̄pter multitudinē aduersantium q̄uis iusta
et sancta desideria paucoz plerūq; n̄ perfici.
Sic aaron sceleratis tumultuātis ppli cōtra
volūtātē suā clamoribus cessit: sic samuel ei-
dē populo inordinate regē petenti inuit⁹ sau-

Mat. 18.

ps. 136

ps. 110
2. Th. 3.

1. Jo. 37.
1. Ac. 10.

Sci. 12.

Phil. 1.

Ro. 14.

1. Cor. 10.

2. Cor. 5.

lē iniunxit: sic dauid cū vellet deo cōstruere templū: pp̄ infestantiū tñ bella inimicorū qz vir bellicosus erat: phibit? ē facere qd̄ facere pposuit. Simili forma tibi p̄ venerāde consulimus: vt tñ sapientiorū p̄silio nō p̄iudice/mus q̄ten? ad tps ppositū tui tibi q̄ conscientīū rigore sic temperes: vt infirmorū salutem nō negligas. Inuitandi quippe sunt ad artiorē vitā nō cogēdi: quib? vtq̄ semel in ordine illo cluniacēsi p̄esse p̄sensisti. Illis aut̄ qui altius viuere desiderant: aut p̄descēdere imbecillioribus ex charitate quantū sine peccato possunt: suadendū est aut ibidez tenere qd̄ cupiūt aut p̄mittendū si absq̄ vtrarūq̄ p̄tū scādolo fieri pōt: aut certe de p̄gregatiōe liberos dimitti fratribusq̄ alijs secūdū eorū p̄positū viuētibz sociari oportet.

Ad vvilhelmū abbatem sancti theodorici Epistola. LXXXIII.

Quod me huius

modi operi operā dare iubēs per qd̄ tollēdū sit scādālū d̄ regno dei libet accipio: sed quō id velis fieri necdū satis elucet mihi. Nam tuā dulcissimā epistolā legēs et relegens (sepius quidē repetita placebat) intellexi te velle vt illis qui de nobis tanq̄ de detractoribus cluniacensis ordinis p̄que runtur satisfaciā: quatenus videlicet sciatur non esse vez quod male hucusq̄ d̄ nobis putarūt vel putari voluerunt. Et si post hāc satisfactiōe rursus victus eorū ac vestitus superfluitatē zc. que subiungis: quemadmodū iniungis carpere voluerō: z mihi videor cōtradicare: z quō sine scādalo facere queā nō video. Nisi forte z ordinem quidem laudabilem: z ordinis rephēnsorē rephēnsibiles doceam: z nihilo minus tñ ipius supflua reprehendam. Si hoc modo vis aut forte ali? magis expedire vides manda aptius: z vt valeam quod vis eo modo quo vis ora instanti? Scito tamē nō modico me in huiusmodi scriptitationibus feriri detrimēto: qz multū hic mihi deuotionis subtrahit dū studium orationis intermittit: p̄sertiz cū nec vsus suppetat dictandi nec ocium

Ad eundē

Epistola. LXXXV.

In nemo scit q̄

sunt in homine nisi spiritus hominis qui in ipso est: si sola in facie videt homo quia solus deus intuetur cor: mi/

ror nec satis mirari possum: quomō quā veratione tuam atq̄ meā adinuicē dilectionē p̄t̄sare vel distinguere potuisti: quatenus non solum de pp̄io sed de alieno sententiaz cor/de p̄ferres. Error siquidem est humane mēt̄is non modo bonū putare malū z malū bonū: aut vez falsum: z econuerso: sed etiā certa recipere p̄ dubijs: dubia pro certis. Forte vez est quod dicis: minus. Iam me amari te: q̄ me diligis: sed certe certus sum: certus nō esse tibi. Quō ḡ p̄ certo affirmas: de quo certum est: qz certus mīme sis. Nisi paulus se suo iudicio nō credit: Sz neq̄ inquit meipm iudico. Petrus luget suā quā se fefellerat p̄sumptionem cū de suo loqueret̄ dicēs: Et si oportuerit me mori tecū: nō te negabo. Bisce puli de p̄ditione dñi nec in suis fidēs cōscilentijs: singuli rīdebant: Nūquid ego sū domine? Dauid suā de se ignorantiaz fatef: orāf et clamans: Et ignorantias meas ne memineris. Tu vero nescio quā fiducia non soluz de tuo sed z de meo corde tam apte declamas vt plus amans inquēis: minus diligar. Hec q̄pe sunt verba tua que nollem fuisse tua: quia nescio si sunt vera. Sed z tu scis: vnde scis? Vnde inq̄ pbasti magis nos a te diligī: q̄ te a nobis? An ex hoc quod in tuis lris subiūxisti: quia videlicet qui vadunt z veniūt: per te de nostris: nullū tibi a nobis deferunt monimentum gratie vel amoris: Quod x̄o monimentum: quod amoris expimentū a nobis requiris? Nunquid forte scrupulum manet tibi: q̄ ad plura iam tua ad nos scripta: necdum vel semel rescripsi? Sed quādo ego maturitatem sapientie tue: delectari posse putarem scriptitationibus impit̄ie mee? Sciebat em̄ qui dixit: Filiioli non diligam? verbo neq̄ lingua: sed opere z veritate. Nū vero vniquā opere meo op? tibi fuit z defuit? Obscurans renes z corda deus qui vnus sol iusticie diuersa seruorū tuorū corda diuersis gratijs: velut radijs illustras: q̄ diligaz illū ex dono tuo: z suo merito tu scis: z ego sentio. Quatenus autem diligam tu scis ego nescio. Tu inq̄ dñe qui dedisti: scis quantūz dedisti: vel illi me vel mihi illū amare. Et quō aliquis nostrū cui tu nō dixisti: audeat dicere plus amāf minus diligo: nisi forte qui iam in lumie tuo videt lumen suum: id est in lumine tue veritatis agnoscat quantū ardeat igne caritatis. Ego autē dñe interim cōtēntus videre in lumine tuo tenebras meas: quoadusq̄ vīsites sedentem in tenebris z in ymbra mortis: et p̄ te reuelentur cogitationes cordiū: z manifesta fiant abscondita tenebrarū: fugatq̄ teneb.

1. Cor. 4.

Mat. 26.

1. Cor. 5.

ps. 24

1. Cor. 3.

bris iam non videatur in lumine tuo nisi lu/
men: sentio quidem de munere tuo quod eu diligi-
ga: sed necdum video in lumine tuo: si vel satis
diligam. Neque enim scio: si iam peruenerim ad illam
qua nemo maiorem habet dilectionem: ut ani-
ma sua ponat quis pro amicis suis. Nam quis
glorabitur castum se habere cor: nedum per-
fectum? O domine qui illuminas lucernam me-
am: quam non video et horreo tenebras meas.
Deus meus illumina ipsas tenebras meas:
ut videam et gaudeam ordinata in me chari-
tatem: sciens et diligens que diligenda sunt: et
quantum et ad quid diligenda sunt: me quoque
nolens diligi in te: et quantum diligendus sum.
Vale etiam mihi: si quod valde vereor: aut ego
plus ab illo quam merui: aut ille a me minus quam di-
gnum sit diligam. Verum tamen si meliores ma-
gis diligendi sunt: sunt: sunt autem meliores qui
magis diligunt: quid aliud dixerim quam illum
plus me diligere: quem meliorem esse non dubi-
to: me vero minus illum quam debeo quia minus va-
leo? Sed quanto in te (tibi pater dico) maior est
charitas: tanto minus pretermittenda est a te no-
stra possibilitas. Quia et si plus diligis quam va-
les. Nos autem et si minus diligimus quam debe-
mus: diligimus tamen quantum valemus. Tamen
autem valemus quantum accepimus? Trahe
nos post te ut te apprehendamus: et tecum
amplius accipiamus unde largius diligamus?
Quid ergo tu niteris nos apprehendere et
quereris non posse quos apprehendisti si at-
tendisti: et adhuc facere poteris cum volueris:
quales quidem sumus non tales sperabas.
Nescio quippe quid aliud intueris in nobis
quod non habemus: et sequeris pro nobis quod
non sumus. Ideoque non consequeris quia non
sufficimus et ut denique in epistola tua iuste causa-
ris: deus tibi in nobis: non nos deficimus? Nunc
vero si talia placent qualia modo nugaris super
mandato et adiuuiam: ut cum obediero: presump-
tionis non timeas notam. Prefaciunculam
quam tibi mitti iussisti non habui modo ad ma-
nuum. Neque enim adhuc dictaueram: quia nec ne-
cessariam esse putabam. Quicquid vel tibi vel
amicis tuis recte vis qui dedit velle: det et pro-
ficere pro bona voluntate omni amicitie mi-
hi iure colende pie ac reuerentissime pater.

Ad eundem Epistola. LXXXVI.

Pater. b. d. cla

raualle. suo illi quod suo. Hanc mi-
hi tu salutationis formulam tradidi-
sti: scribendo suus ille quod suus. Accipe quod
tuum est: et agnosce usurpationem: ynanimitatis

esse indicium: et cum quo est mihi commune verbum
animum non distare. Jam ad tuas litteras bre-
uiter pro tempore respondendum est. Que cum mi-
hi in manus venerunt natalis domine nostre die
es festus illuxerat: cuius me totum iure sibi
deuotio vendicans: nihil aliud cogitare sine
bat. Sed et nuncius repedare festinans: vix
usque in crastinum ut hec iam festo exoccupatus
qualiacumque rescriberem: expectauit. Fugiti-
uum itaque fratrem dure a me utpote durum
corde increpatum: nihil melius interim potui
quam ad locum remittere unde fugerat. Quippe
quem iuxta nostras consuetudines domi abs-
que consensu abbatis sui retinere non debui.
Oportet autem et a te eum similiter asperiri
crepari: et ad humilem prouocari satisfactionem
deinde tuis confortari litteris: ad abbatez pro-
eo directis. De infirmitate nostra nihil certi-
us modo sciscitanti tibi indicare possum: nisi
quod infirmus et fui et sum: nec minus solito nec
multum plus. Quod vero non nisi quam missurus
eram: causa est plus me animarum scandalum
quam vnius corporis periculum timuisse. Nam ne
quid horum de quibus mandasti omnino preter-
mittam: venio etiam ad te. Velle te audire scrip-
sisti: quid te ego tanquam qui omnia tua norim fa-
cere velim. Sed hoc nisi fallo: si modo dice-
re: necti posses: nec ego consulerem. Volo enim
et ipse: quod te velle de te iam olim non latet me
Ceterum mea atque tua eque ut equum ea volun-
tate postposita. Magis quod velle deus de
te puto: et mihi ut tibi suadeam: tutum duco et
tibi persuadeam: non incommodum. Tene itaque
meo consilio quod tenes: mane in quo es:
et stude preesse quibus prees: nec preesse rei
fuge: dum preesse potes: quia ve quidem tibi si
prees: et non predes: sed ve grauius si quia pre-
esse metuis: preesse refugis

Ad ogerium canonicum regularem

Epistola. LXXXVII

De visceribus

caritatis amplectendo: fratri ogerio
canonico: frater. B. monachus: sed
peccator: digne deo conuersari usque in finem.
Si tibi ad tuas litteras tardius video: rescri-
psisse noueris potius oportunitatem nuncii
defuisse. Quas enim nunc primum legis: iam
dudum crede dictatas. Sed ut dixi propter
latores inopiam tardauimus mittere quod scribe-
re non tardauimus. Legi itaque in tuis litteris te il-
lam quam grauius ferebas cure pastoralis
sarcinam deposuisse licentiam siquidem ab epi-
scopo vix impetrata: imo extorta importuni-
tate. Et hoc aliter nisi ut in eius episcopatu

quocunq; alibi manēs ab eius subiectōe non recederes: Tu vero cū tibi hoc non placeret archiep̄m adiens ⁊ ab ip̄o tanq; sup̄iori auctoritate securitatē accipiens: ad priorem locū ⁊ ad tuū abbatez reuersus es. Ubi qualiter post hec viuere debeas a me doceri flagitas egregio vtiq; doctore ⁊ magistro incomparabili. Qui cū cepero docere qđ nescio: vel tunc incipiet sciri qđ nihil scio. Itane lanaz qđ rit ouis a capra aquā molendinū a furno verbū sapiens a stulto: p̄detera p totā seriē literarū attollēs me sup̄a me: multū de me laudabilia intermiscēs. Quorū quia ip̄e mihi cōscius non suz: ⁊ tue hec beniuolentie ascribo et ignosco ignorātie. Tu em̄ vides i facie: deus in corde. Sub cui⁹ tremendo aspectu si sollicitē me circūspicio: certum est qđ eo ip̄e mihi notior sum qđ tibi quo propinquior. Ideoq; magis credo mihi d̄ me vidētime: qđ tibi op̄nātū de me qđ nō vides in me. Quod si quid forte a me audisti: quod possit pdesse tibi gratias deo age in cuius manu sunt ⁊ nos ⁊ sermones nr̄i. Satisfacis etiā mihi p eo qđ consiliū meū nō p̄tēneris: pfortantis te monentes anio nō frangi: pusillanimitate non vinci: sed portare patienter onus imposituz: qđ semel susceptū deponere non licebat. De qua re ip̄e mihi sicut postulas satisfacio pro te. Agnoscens siquidē sapientie mee fictitatē: imo insipientie mee sp̄ susceptā habēs temeritatē: cū non sit qđ fieri laudo: nec audeo nec debeo indignari: desiderans quēq; p̄sultius agere qđ a me acceperit. Quotiens vero mea sentētia eligitur ac tenet: graui fateor onere me p̄misentio: rei finē sp̄ pavidus ⁊ nunq; securus expectans. Videris tñ si p̄sulte meū de hac rep̄siliuz mutaueris. Viderint hi quorū saniori si quorū tñ super hoc fretus es p̄silio: an rationabiliter egeris. Viderit inq; si liceat christiano iniunctā sibi dimittere obedientiā ante mortē: cū x̄ps factus sit obediens vsq; ad mortē. Etiā inquis p̄ licentiā: nā quesui eaz ab ep̄o ⁊ accepi. Bene licentiā quidē quesisti sed quo non licebat: ac per hoc nō accepisti si extorsisti. Extorta autē seu coacta: licentiā nō est sed violentia. Ex ergo tua sportunitate victus ep̄s fecit inuitus: nō fuit absolvere sed abrumpe. Congratulor quidem tibi qđ sis exoneratus: sed vereor: ne deus a te qđtū in te ē exhonoztat⁹ sit. Cuius pculdubio ordinatio n̄ resistis: dum p̄motus ab illo tu te deicis. Ex si excusare paupertatis pretendis necessitatē: necessitas parit coronā. Si difficultatez si impossibilitatē: omnia possibilia sunt credenti. Sed rñde qđ verius est: qđ scz placuit tibi

magis quies tua qđ vtilitas aliena. Nec mirū. Placet fateor ⁊ mihi qđ hec quies placeat tibi: si tñ nō nimis. Qđcunq; aut bonū ita placet vt si recte fieri non possit: placeat tamē fieri eo mō quo fas non est: nimis est. Ac per hoc iam quia bene non fit: non ē bonū. Scriptū est em̄. Si recte offers ⁊ non recte diuidis peccasti. Aut ergo oportuit te gregē dominū cū mīme seruandū suscipe: aut susceptū neq; qđ relinquere: iuxta illud: Alligatus es vxo: noli querere solutionē. Sed ad quid nitor his ratiocinationib⁹? Nūquid suadeo tibi redire ad onus regiminis cū non pateat locus recuperationis? Aut desperare te intēdo: quasi qui te tali ligaueris culpa: quā iam soluere nō possis? Absit. Sed tantū nolo te illud, tā qđ nullū vel parū malū negligere: imo semper timere: semp penitere: semp secuz nō eē: sicut scriptū est: Beatus homo qui semper ē p̄u. 2. pavidus. Vides certe quē timorē tibi incute re nitor: nō qui tibi sit laqueus desperationis: sed qui spem acquirat beatitudinis. Est siquidem timor inutilis: tristis: crudelis: qui venit am quia nō querit non p̄sequit. Est siquidē timor pius: humilis fructuosus: qui cullibet qđtūlibet peccatori facile miscōiaz p̄meref. Talis timor generat ⁊ seruat humilitatē: sed mansuetudinē: sed patientiā: sed longanimitatē. Quē non delectet taz inclita proles? Alterius vero misera soboles est p̄tinacia: imoderata tristitia: rancor: horroz: p̄temp⁹ ⁊ desperatio. Non ergo qui desperationē: sed illo qui generat sp̄: timens ne nō timeres v̄l parū timeres: tuā tibi culpā sic rememoranduz esse putauī. Est etiā adhuc quo magis timeo tibi: ne forte sicut de quibusdaz scriptū est: qđ letant cū malefecerint ⁊ exultant in reb⁹ pessimis: tu quoq; deceptus: nō solū hoc putes culpaz non esse: sed insuper qđ absit in corde tuo gloriaris te magnū aliquid: ⁊ qđ a paucis solet fieri fecisse: dum qui emancipat⁹ etiā aliis peras p̄tēnēs p̄lationē: rursus subdip̄elato malueris: falsa humilitas verā inducens superbiam i cor: talia cogitātis. Quid nāq; superbius qđ spontanee ⁊ tanq; libere ascribere voluntati: qđ vel cogit necessitatis vis: vel pusillanimitatis infirmitas? Ex si nec labore victus: nec necessitate cōpulsus sed volēs hoc fecisti: nihil hoc quoq; superius. Bei quippe cōsilio tuū p̄tulisti: magis eligens tibi acq̄escere qđ eius operi deseruire: ad qđ te ip̄e assūpserat. Si ergo vnde deū p̄temp̄sisti inde ad maiore eius gloriaris p̄temp̄tū: non est bona gloriatio tua. Sed caue gl̄iationē tolle ⁊ securitatē quatenus vtiliter semp sollicit⁹ sis: sp̄

humiliter pauidus: non illo scz timore qui si-
cut iam dixi puocat irā: sed illo qui mitigat.
Qui horribilis timor: si quādo terrēdo tuum
pulsauerit animū: tacite suggerēs: tuū obseq-
um deo esse non posse acceptū: et q̄ tua sit in-
fructuosa penitētia: quia videlicet vnde de-
a te offensus est: p te emendari non pōt ne ad
momentū quidē recipias: sed fideliter respō-
de et dic. *Male quidē egis sed factū est: et iam
nō pōt non fieri. Quis scit si hoc mihi de-
ex
pedire puidcrit: et de malo meo ipse qui ē ho-
nus: bonū mihi opari voluerit: Male ergo
puniat qd ego feci: bonū autē maneat quod
ipse puidit. Nostis quippe seu voluntatib-
seu actionibus nouit bonitas dei vti semper
quidē recte in sui ordinis pulchritudinē: sepe
etiā pie in nostrā vilitatez. O clementissima
circa filios adaz diuine pietatis recordatio: q̄
sua non desinit largiri beneficia: non solū vbi
nullū inuenit meritū: sed plerūq; etiā vbi to-
tum erratum. Sed ad te redeam. Secun-
dū ergo duos timores qui supra distincti sūt
volo te timere et nō timere presumere et nō p-
sumere. Timere vt peniteas: nō timere vt p-
sumas. Porro psumere ne diffidas: nō p-
sumere ne torpeas. Agnosce frater q̄tum de te
cōfessus sum qui te iā acriter increpare tuū fa-
ctū nec mihi satis pbatum tā audacter diu-
dicare non dubitauerim: cum id forsitan rati-
onabilius a te actū fuerit q̄ mihi hucusq; no-
tum sit. Neq; em tu in tuis litteris fortasse ra-
tiones illas quibus excusari posset hoc factū
ponere voluisti: vel ppter tuā humilitatem
vl ppter lraz breuitatē. Vere quā plene nō
nouī suspensaz relinquens sententiā vnū qd
fecisti irretractabiliter laudo: q̄ videlicet de-
posito iugo regiminis: sine iugo tamē esse no-
luisti: sed amicā repetens disciplinā de mōro
fieri denuo discipulus nō erubuisti. Naz cuz
pastorali vinculo solut- posses tui remanere
iuris: siquidez p motio abbatis emancipatio
filij est: tu tamē hac potestate vt non vres si-
cut alijs dñari rēnueras: sic tibi q̄q; p̄fetti-
muisti quicq; vt magister esses aliorū min- te
iudicabas idoneū: nec te quidē tibi credēs tu-
us fieri discipulus cōtempnisti. Et merito: qz
qui se magistrū sibi p̄stituit: stulto se discipu-
lū subdit. Et quidē quid alij de se sentiant is
noro: ego de me exptus sum qd dico: et facili-
us impare: et securius possum p̄fesse alijs mul-
tis: q̄ soli mihi. Prudēs ergo humilitas hu-
milisq; prudentia fuit: q̄ nequaquā credēs ad
salutē te posse sufficere tibi alieno potius ar-
bitrio deinceps viuere pposuisti. Laudo eti-
am qd nō nouum vel magistrū vel locū re-*

quisisti: sed ad claustrū d quo exieras famili-
ariter redisti. Rectius quippe fuit vt domū
que te nutrierat: sed p fraterna charitate di-
miserat exoccupatum recipet: q̄ de eius de-
solatione aliena gauderet. Q̄ tamē in hoc epi-
scopi licentiā non habueris: nolo vt negligē-
ter ducas: sed aut p te aut p psonam quātūz
in te est satisfacere non differas. Post hec cō-
uersare simpliciter inter frēs deuot- deo: ma-
gistro subditus: senioribus obediens: iunior-
ribus p̄tempans: angelis placēs: verbo vti-
lis: humilis corde: mansuet- ad omēs. Laue
autē ne qz olim in honore positus fuisti: etiā
nunc te putes p ceteris honorandū: s; magis
humilē tanq̄ de ceteris vnū. Nec em dignū
est vt inde exigas honore: vnde refugis labo-
rem. Potest hinc etiā nasci aliud periculum:
ad qd te p̄monitū et p̄monitūz te esse volo.
Nam sicut omēs ita mutabiles sum- vt ple-
rumq; qd heri volebam- hodie recusamus:
et quod hodie nolumus cras desideremus:
sic quoq; diabolo suggerente poterit contin-
gere: vt ex memoria relictū honoris tuūz ani-
mū pulset cupiditas: ita vt omīa que viriliter
cōtempnisti puerilit- desiderare incipias. Bull-
cescent anio que prius desiderare amara fu-
erunt: sublimitas loci: domus cura: rerū dis-
pensatio: obsequia famulorū: libertas tui: po-
testas in alios: intātū vt ppe reliquisse te pe-
niteat quod prius tenere grauabat. Cui pes-
sime tēptationi si vel ad horā quod ablit affē-
sum p̄bueris: nō mediocre damnum incurres
tue cōuersationis. En tota illius elegātissimi
et eloquentissimi doctoris sapia a quo doce-
ri de tā longinquo postulasti. En illud expe-
ctatū ac desideratū eulogiū: qd audire tan-
topere studuisti. Hec sūma nostre eruditōis
An adhuc aliquid magnū expectas? Totū
audisti. Quid amplius requiris? exhaust- ē
fons et tu queris aquā in sicco? Exemplo illi
us euāgelice vidue: de paupertate mea totū
quod habui misi. Quid vultu demittis? Tu
me coegisti: sermones quesisti: sermonem ha-
bes. Sermonē inq̄ habes iā satis longū sed
mutū: verbis plenuz: sensibus vacuum: non
quo vt petieras in corde tuo charitas ordi-
tur: sed quo mea insciētia publice. Naz vn-
de iā poterit excusari: p̄doffem forsitan dice-
re: q̄ febre terciana laborās: q̄ p officio meo
curis occupatus hec dictauerim: cuz scriptū
sit Sapientiā scribe in ocio. Sed hec recte p-
tenderē: si grande aliquod atq; operosū op-
aggressus fuisset. Nunc autē in tātillo opus-
culo vt occasionibus meno n excusem: nihil
horū certius pretendere possum: q̄ vt sepe iā

3. Reg. 17.

Ecd. 38

dixi scientie pauprate. Sed habeo nonnullas:
 mee confusionis consolatione Nam et si non fe-
 ci ut petieras: si non nisi quod speraueras
 agnoscis certe quia volui. Sufficiet autem vo-
 luntas: ubi deesse vides facultatem explendi.
 Denique et si tibi nullam conferat utilitatem: vel
 mihi proficiet ad humilitatem. Stultus quippe
 dum non loquitur: sapiens putatur. Nam quod
 non loquitur non sensus inopia sed humilita-
 tis esse custodia creditur. Ego itaque si adhuc
 siluissim: sapiens dicerer: sed non essem. Nunc
 autem alij insipientes me ridebunt: alij sublan-
 nabunt idiotam: alij presumptori indignabun-
 tur. Putasne paruum hoc mihi proferat religio-
 nis emolumentum: cum humilitas ad quam uti-
 que ducit humilitatio: totius sit spiritualis fabricae
 fundamentum. Siquidem humilitatio via est ad
 humilitatem: sicut patientia ad pacem: sicut le-
 ctio ad scientiam. Si virtutem appetis humilita-
 tis: viam non refugas humiliationis. Nam
 si non poteris humiliari: non poteris ad hu-
 militatem peruenire. Prodest itaque mihi mecum in-
 sapientiam sciri et a scientibus iure confundi: cui
 sepe contigit a nescientibus iniuste laudari.
 Terret me apostolus: qui et ipse territus di-
 cit: **1. Cor. 11.** Parco autem ne quis me existimet supra id
 quod videt in me: aut audit aliquid ex me: quod
 pulchre dixit parco. Non parcat sibi arrogans
 non parcat sibi superbus: non cupidus vane
 glorie: et iactator actuum suorum vel sibi arro-
 gat quod est: vel mentitur de se quod non est.
 Solus qui vere humilis est parcat anie sue.
 qui ne putetur quod non est: semper quantum in
 se est vult nesciri quod est. Grande reuera pe-
 riculum: audire quicquam de se supra quod sentit in se
 Quis dabit mihi apud homines tantum de
 veris digne humiliari quantum vel de falsis da-
 tum est indigne exaltari. Illam mihi vocem pro-
 pheticam iure assumerem: Exaltatus autem hu-
 miliatus sum et subtratus. Et illud: Ludas
 et vilior fiam. Ludam scilicet ut illudar. Bonus
 ludus quo michol irascitur: et deus delectatur
 Bonus ludus qui hominibus quidem ridi-
 culum: sed angelis pulcherrimum spectaculum
 prebet. Bonus inquit ludus quo effimur ob-
 probrium abundantibus: et despectio superbis.
 Nam reuera quid aliud secularibus quam lude-
 re videmur: cum quod ipsi appetunt in hoc se-
 culo: nos per contrarium fugimus et quod ip-
 si fugiunt nos appetimus. Mox scilicet io-
 culatorum et saltatorum qui capite misso deorsum
 pedibusque sursum erectis: preter humanum
 usum stant manibus vel incedunt: et sic in se
 omnium oculos defigunt. Non est hic ludus
 puerilis: non est hic de theatro: qui semineis

fedisq; amfractibus prouocat libidine: actus
 sordidos representat. Sed est ludus iocundus
 honestus: grauis: spectabilis: qui celestium
 spectatorum delectare possit aspectus. Hoc
 casto et religioso ludo: ludebat quod dicebat. Spe-
 ctaculum facti sumus angelis et hominibus. **1. Cor. 3.**
 Hoc ludo et nos interim ludamus ut illudamur: hu-
 miliemur: donec veniat qui potentes deponit
 et exaltat humiles qui nos letificet: glorificet
 in eternum exaltet

Ad eundem

Epla. LXXXVII

Aditto nuncim

peritiam meam: taceo professionis hu-
 militatem: seu humanitatis professionem:
 nec iam optando vel loci vel nominis mei non
 dico abiectioem: sed mediocritatem: quia quic-
 quid tale dixeris: tu hoc non necessariam excu-
 sationem: sed dilatoriam occasionem nominabis.
 Qui meam ut mihi videbatur iustam verecundit-
 am pro tuo libitu nunc indiscretionem: nunc fal-
 sam humilitatem: nunc etiam veram superbiam in-
 terpretaris. Horum itaque quia tibi in dubium ve-
 nire possunt nihil assero. Illud autem simpliciter
 tue dilectioni intimo: quod indubitanter
 te credere volo: toto scilicet hoc tempore: ex quo tuus
 nuncius: non is sed alius recessit a me nullus
 mihi oino fuisse ocius: ad id quod poscis idoi-
 neum: tamen propter diuersas malicias: tum propter
 nocturnam breuitatem. Sed et nunc quoque ita me
 nouissime tue littere occupatissimum inueniunt:
 ut ipsas etiam occupationum causas pro mei excu-
 satione longum fuerit mihi scribere tibi. Uix
 quippe illas tuas inter prandendum (nam illa ho-
 ra mihi primum reddite sunt) perlegere potui.
 Uix has meas quatuordecimque furtim: antici-
 patis horis: breuiter succincteque rescripsi. Qua-
 rum quidem breuitatem: an equo animo feras: tu
 videris. Ego enim ut verum fatear propter te ip-
 sis curis meis compello: irasci: quod in his teste
 conscientia: soli caritati cupiam deferuire. Tu-
 ius profecto imperio quia sapientibus et insipi-
 entibus debitor sum ipsa sola facere potuit ut
 necdum tibi potuerim satisfacere. Quid ergo
 Charitas tibi denegat quod tu petis ex char-
 itate: petisti: quesisti: pulsasti: et caritas re-
 frustrata est. Quid mihi indignaris. Si vis si
 audes: irascere caritati. De qua namque presu-
 mis impetrare quod postulas: ipsa prohiben-
 te sit ne impetres. Et ecce iam longum causat
 sermones: et tibi indignatur qui cogis. Non quod
 sibi displiceat zelus quo id facis: quippe quem
 et ipsa donauit tibi: sed vult te illum habere suum

scientiam vt cautus sis maiora minorib' nō impedire. Vides q̄ inuitus auellor a longiori epistola: dum ductus delectatione tibi colloquendi et desiderio satisfaciendi dñe caritati molestus fio: quia iam dudū impante finē fieri nec dum taceo: Q̄ lata in tuis litteris patz materia respondendi. Quod si digne licuisset vt libuisset: et tibi forsitan satis esset et mihi. Sed q̄ aliud precepit domina est imo domin' ē. Deus enim charitas est: et satis agit pro imperio quatenus debeam potius obtemperare sibi q̄ vel mihi vel tibi. Et quoniā oportet charitati deo magis obedire q̄ hominib': nolēs dolensq̄ non quidez ego quod postulas sed interim differo: ne dum tue cupio humilit' satisfacere voluntati: sub p̄textu false humilitatis per veram superbiam: arcē tante potestatis que te quoq̄ veraciter attestante: etiā angelis impat in celis: terrenus vermicul' i terris videat impugnare. Libellū quē queris ipse quoq̄ anteq̄ tuus nuncius ad nos veniret ab eo cui cōmendauerā requisiri sed necduz recepi. Dabo autē operā vt vel cum veneris si tamē vnq̄ aliquñ veneris: illum inuenias et legas: non autē transcribas. Nam illum aliū quē te significas transcripsisse: ego quidez legendū tibi miserā non transcribendū: videris tu qua vel quoz vtilitate transcripseris. Quā autē te mittēte eum nūc habet abbas sancto theoderico: ego quidem non iusserāz nec tñ displicet mihi. Et quid em̄ libellus meus oculus eius formidaret: cui se videndum animus quoq̄ meus totū si posset expanderet. Sed heu in q̄ta sermonis angustia mētio se ingessit de tali viro nē liceat vt dignuz erat in tam dulcissima nobis memoria aliq̄dū imorari: qñ iamāq̄ desiderat eplā finem. Obsecro te ne graueris oportunitatem q̄rere: quō ad eum p̄gas: p̄dictū quoq̄ opusculū nō prius cuiq̄ scribenduz vel legendū exponas: q̄ cum eo totuz p̄uideas: pariterq̄ cōferatis: et corrigatis que corrigenda sunt: vt in ore p̄uorum testiū stet omne verbū. Et tunc demum an passim cuilibet an paucis tantū: an vel cui q̄ an forte etiā nulli expediat demonstrari: et si illa p̄faciūcula quā de nostris alijs lris tu eidem cooptasti apte sedeant an vero aptior q̄ri debeat vestro vtriusq̄ iudicio derelinquo. Sed iam pene mihi exciderat quod in principio epistole tue questus es: q̄ te argueri mēdaciū. Hoc aliquādo me locutum fuisse: nō satis recolo. Si quid tamē fuerit nā magis me oblitum q̄ tuū nunciū mentituz esse crediderim iocando potius q̄ serio dictū fuisse nō dubites. Ego de leuitate ne vsum putaueri: aut

apud te esse est et nō? Absit a me hec suspicio de te: qui iugo veritatis beatus quod portas ab adolescentia: lasciuos annos moruz superas grauitate. Nec tam simplex sum: vt simplicē oris prolationez sine cordis duplicitate mendaciuz putem: nec tam incuriosus tui vt oblitus sim: vel quid ab effectu impederit.

Ad eundem Eplā. LXXXIX.

Ad dignaris forsitan:

vel viterperatius dicā miraris q̄ plōgiori epistola quā a nobis speraueras: tam breuē chartulā receperis. Sed memento iuxta virū sapientē: omnia sub celo tempus habere: et tempus quidez loquendi et tempus esse tacēdi. Quādo autē suū t̄pus silentiū habebit si hos etiā sacros dies quādragesime nra sibi vēdicat cōfabulatio: Ea q̄ ipsa tanto occupatio: q̄to laboriosior: dū nō quidē p̄sentes alterutrū dicere valem' q̄ volumus: sed absentibus necesse ē nobis inuicē diligenter dictare que vel petimus ab inuicē vel petimur. Dum vero absens cogito: dictito scriptito missitoq̄ quod p̄sens legas: rogo vbi oculū: vbi silētiū quies: Sed hec inquis omnia facere potes in silētio. Absit si ex sententia hoc respondeas. Quāto em̄ tumultus est in mente dictantiū vbi multatudo per strepit dictionum: vbi varietas et diuersitas sensuuz cōcurrit. Vbi sepe respuis q̄ occurrit et requiritur quod excidit. Vbi quid pulchrius fm lram quid p̄sequentius iuxta sententiam: quid planius p̄pter intelligentiā: q̄d vtilius ad sciētiam: quid deniq̄ cui: vel post vlt ante ponatur: intentissime attendit: multa q̄ alia que a doctis in huiusmodi curiosius obseruant. Et tu in hoc mihi dices esse quietez: tu hoc etiā si lingua sileat: silentiuz nomina bis. Quāq̄ nō soluz temporis sed nec mee p̄fessionis est: huic rei operā dare quam postulas: nec possibilitatis adimplere q̄d optas. Siquidez vel monachi quod esse videoz vel peccatoris quod sum: officiuz non est docere sed lugere. Indoct' quoq̄ (quod et vere me fateor eē) si p̄sumat docere quod nescit nihil indoctius agit. Docere itaq̄ nec indocto ē in p̄mptu nec monacho in ausu nec penitēti in affectu. Sed et propter hoc elōgaui fugiēs et maneo in solitudine: et cum p̄pheta: propo sui custodire vias meas: vt non delinquā in lingua mea: quoniā iuxta eundez prophetam: Vir linguosus nō dirigetur super terram: et fm aliā scripturā: Absors et vita in manib' lingue: Silentii autē dicēte elaiā: cult' iusticie

ps. 38

ps. 139.

Prover. 18

Esa. 32.

blere.3 est. Et bonū ē vt docet hieremias. Expecta
re salutare dei cum silentio. Ad hūc ergo iu/
sticie cultum: ad hanc omniū virtutū matrē
nutricem custodem: ne penitus videar nega
re quod petisti: et te et quicunq; tui similes p/
ficere cupiunt. in virtutib; inuito et puoco: et
si nō verbo doctrine certe mei silentij exēplo
vt vel silendo doceā te silere qui loquēdo cō
pellis me docere quod nescio. Sed quid ego
facio? Dixi si non rides q; ego qui multilo/
quium tantopere damnare video: in tā mul
ta verba tam loquaciter iam p;gredior: et dū
cupio tibi cōmendare silentiū p;tra silentiū
p; multiloquium pugno: vvirricū nostrū de
cuius p;uersatione et penitentia cōsolari desi
deras: q;rum ex fructibus eius p;pendimus
noueris deo digne conuersari: dignosq; pe
nitentie facere fruct? Libellū autē quē a me
exigis: penes me mō non habeo. Quidā enī
amicus noster: eodē zelo quo tu flagitas: diu
est q; apud se illum detinet. Sed ne tue beni
gnitatis petitionem abire patiar: omīno fru
stratā: aliū nuper a me editū in laudib; vir
ginis matris tibi transmittō. Quem q; ei? ex
emplar non teneo: rogo vt quantotius ad me
remittas: vel si maturius adueneris ipse dei
feras tecum.

Ad eundem Epistola. xc

Reues breui

bus reddit lras occasionē vti/
q; breuiter rescribendi: de tua/
rū breuitate libenter accipiens

Et vere quid iuuat veras et vt veraciter loq;
ris eternas amicitias vanis atq; transitorijs
iactitare verbulis: Quantalibet versuū di
uersitate: verboꝝ multiplicitate: scriptoꝝum
varietate: tuā mihi caritatē ostentare: seu cō
mendare coneris: minus certe sentio te expri
mere q; diligis. Idemq; tu de me sentiendo
non falleris. Cum tue lre in manus nostras
venerunt: te in corde nostro quieas miseras
inuenerunt. Ihas quoq; nras nec me sinete
scribere certus sum: nec te sine me confido le
cturū. Laboramus quidem vtriq; ad alteru
trū scriptitando: fatigantur et nuncj alterius
ad alterū scripta portando: sed nunquid spi
ritus grauantur amando: Lessent igit q; abs
q; labore non possunt actitari: et illud frequē
ter quod quāto attentius satagis tāto minus
p;stat laborari. Quiescant inq; a dictando in
genia: labia a p;fabulando: a scribendo digiti
a discurrendo nuncj: nō aut quiescant corda
die ac nocte meditari in lege dñi: que est cha
ritas. A quo negocio quāto quietiores sum?

tanto minus quiescimus: quantoq; occupa
tiores sumus in illo tanto nos quietiores sen
timus ex illo. Amemus et amemur in altero
nobis: in altero nostris p;sulescentes. Nam q; s
amamus in ipis p;fecto requiescimus. A qui
bus amamur: ipis nos in nobis requiem pa
ramus. Porro amare in deo charitatem ha
bere est. Studere vero ppter deū amari cha
ritati seruire est. Sed quid ego facio? Ego p
missor breuitatis: iaz tenebor p;lixitatis exhi
bito. Si de fratre vvirrico desideras immo
quia desideras scire: sic currit: non quasi in
certū sic pugnat non quasi aerē verberans.
Sed quoniā scit neq; pugnātis esse neq; cur
rentis sed miserentis dei: ipm rogat a te ora
ri p; se: quatenus qui iaz donauit ei et pugna
re et curre det et vincere et puenire. Abbatem
vestrū mihi nō tantū ppter te: sed et ppter su
am bonā famā carissimū corde meo et ore tuo
saluto: gratantissime euz visur? illo et tpe et lo
co quo pmisisti. Notifico etiā tibi q; et nunc
paulisper aggrauata manu dñi super me: im
pulsus euersus sum vt cadere: ita vt securis
ad radicem infructuose arboris corporis mei
apposita: iam iāq; succidi metuerē: cum ecce
tuis ceteroꝝ amicoꝝ nostroz orationib; et
hac vice pius dñs pepcit mihi: sub spetamē
pmissi fructus in futuro.

Ad abbates sueffiōi cōgregatos
Epistola. xci

Reuerendis ab

batibus: apud sueffionā in nomie
dñi cōgregatis: seruus sanctitatis
eoz frater Bernardus abbas dictus de cla
raualle: que recta sunt videre p;stituere et te
nere. Brascoꝝ occupationibus meis quibus
impedior inesse puentui vō corpe tamē dū
taxat Nam spiritū nec spacia terraz: nec tur
ba curarū absentare queunt: quippe orantes
p vobis: p;gratulantē vobis atq; in vob qui
escentē. Non me inq; sanctorū potest carere
cūuentus: nec loci corpisve distantia priuat
prosus a p;ilio iustoz et cōgregatione. Illo
presertim cōsilio in quo nō hominū traditio
nes obstinatus defensant aut supsticiosus
obseruantur: sed diligenter humiliterq; inq;
ritur que sit voluntas dei bona et beneplacēt
et perfecta. Illuctoto desiderio feror: deuoti
one imoror: p;delector amore: inherco p;sensu
emulatione persisto. Ne ergo inuacuius vos
(quod absit) cōuenisse subsannent qui dicūt
vobis euge euge cōtendite obsecro bonas fa
cere vias vestras et studia vestra: que profe/

cto nimis bona esse non possunt. Esto q̄ possis nimium fortassis esse iustus: possis et nimium sapiens: sed plane bonus ultra modū eē non potes. Et quidem lego noli esse nimium iustus: lego non plus sapere q̄ oportet sapere. Nunquid autē ne aut sis nimium bon⁹ aut non plus bonus q̄ oportet? Nemo esse bon⁹ plus q̄ oportet potest: Bonus erat iam paulus: et tamē nequa q̄ cōtentus: libenter se ad ea que ante se sunt: extendebat posteroa obliuiscens: et seipso semp̄ melioꝛa effici studens. Solus de⁹ melioꝛ seipso esse idcirco nō vult: quia non valet. Recedant a me et a vobis q̄ dicunt: nolumus esse melioꝛes q̄ patres nri: tepidoꝝ et dissolutoꝝ se filios protestantes. Quorū memoria in maledictione est: q̄ māducauerunt vras acerbas quibus dentes filioꝝ obstupuerunt. Aut si sanctis et bone morie patribus gloriānt: imitentur certe sanctitatem: quorū indulgentias dispensationesq̄ p lege defendūt. Quāq̄ scūs helyas Nō sū inquit melioꝛ q̄ p̄res mei: et non dixit se nolle patribus esse melioꝛem. Vidit iacob in scala angelos ascendentes et descendentes. Nūquid stantem quempiā siue sedentem. Non ē stare oīno in pendulo fragilis scale neq̄ in incerto huius mortalīs vite quicq̄ in eodē statu permanet. Non habemus hic manentem ciuitatē: nec futurā adhuc possidemus: sed inquirimus. Aut ascendas necesse est aut descendas. Si attentas stare ruas necesse est. Quinime p certo est bon⁹ qui melioꝛ esse nō vult. Et vbi incipis nolle fieri melioꝛ: ibi etiā desinis esse bonus. Recedant etiā a me et a vobis qui dicunt bonum malū et malū bonum. Qui dicunt cultum iusticie malum: quod nā bonum reputaturi sunt? Unum verbū olim locutus est dominus et pharisei scandalisati sunt. At nouos nunc phariseos non verbis sed silentiū scandalisat. In hoc vno certe aduertitis q̄ occasionem querunt aduersū vos. Sed finite illos. Ceci sunt duces cecorū. Intendite saluū paruuloꝝ non murmurāliuoloz. Non valde illorum vobis curandus est scandalum: qui non sanant nisi vos infirmemini. Sed nec vt vestris ip̄is omia omnibus placeant que statuitis expectandū. Alioquin aut nullum aut rarū bonum cōstituitis. Sati⁹ vero ip̄oz pfectibus q̄ voluntatibus puidetis. Fideliusq̄ inuitos trahitis ad deū q̄ desiderijs cordis eoz relinquitis. Cōmendando me sanctis orationibus vestris.

Ad henricū regē angloꝝ
Epistola. xcii

Enrico illustri

anglorū regi. Ber. iardus abbas dictus de claraualle: celoz regi d̄ terreno regno seruire fideliter et humiliter obedit. In terra vestra tenetur p̄da dñi mei atq̄ vestri: et illa p̄da pro qua maluit mori q̄ carere illa. Ego eam sequi disposui et mittere de nostra militia qui in manu valida si vobis nō displicet requirant recuperent et reducant. Et nunc huius rei grā: p̄misi hos quos p̄sentescernitis exploratores: qui eē rei indagent sagaciter renuncientq̄ fideliter. Assistite eis tanq̄ nuncijs dñi vestri: et in ip̄is feudū vrm deseruite. Ip̄e vero ad honore suū: ad salutē vram: ad p̄rie sospitatē et pacem: letū vos et inclitū pducatur in bonū ac placitū finem.

Ad henricū vintoniēsem ep̄m
Epistola. xciii.

Tro illustri do

mino henrico dei grā vintoniēsi ep̄o. B. abbas dictus de claraualle in dño salutem. Multoz iam relatio ne letabundus accepi locum gratie non infimū humilitatez nostrā apud vram celsitudinem obtinere. Nō sum meritis sed eo nō ingratus. Itaq̄ refero gratiā p gratia: et si nō cōdignā certe quā possum. Nec vereor q̄tula sit oblata vel potius relata a vobis sperni: quam et amanter pmereri et dignanter puenire curastis. Vex mō plura scribere sup̄ sedī donec vestro si dignū iudicatis agnosca rescripto qualiter pauca hec accipiat. Quē aut rescribere vel iniungere verbo placuerit abbati ogerio bene cōmittere potestis: p quē et hec nostra recipitis. Pro quo etiā vestraz excellentiā compellamus quatenus et notuz ex hoc habeat et cōmendatuz: vtpote hoīem honestate scia religioneq̄ cōmendabilem.

Ad abbatem cuiusdā monasterij eboracēsis vnde exierat prior cū alijs fratribus **Ep̄la. xciiii**

Consiliuz expe

titis a me lris transmarinis qd̄ vti nā ab alio potius quesissetis. Loartoz siquidē e duobus. Si em̄ nō rñdero: itaciturnitas cōtemptū quodāmodo sonare videbitur. Rñdere autem sine periculo me posse nō video: cum quicquid generare: aut reddere securū quemq̄ plus q̄ oportet aut certe in quo non oportet. Ex a vobis recesserunt fr̄es

vestri nec nro nec nostrorum factum est me scien-
te p filio vel hortatu. Credimus autem ex deo
fuisse: quod nec tantis potuit dissolui conatibus.
Credimus hoc idem et ipsos sentire fratres: qui
nostrum tantopere de seipso p filium flagitant: ere-
do remordente eos p conscientia q retro abierit
Alioquin beati sunt fm apm: si se no iudicat
in eo qd pbant: Ceterum quid faciam vt inter-
rogatus: nec silendo nec rñdendo molestus
sim cuiq. Ista fortassis experiar si misero eos
qui me interrogant ad doctorem: et cui reue-
rentior sanctiorq auctoritas sit. Sanctus pa-
pa gregorius in libro pastoralis: quisquis bo-
nū maius subire inquit pposuit: bonū min⁹
quod potuit sibi illicitū fecit. Ad quod pban-
dum subiecit testimoniū de euangelio dicens:
Nemo mittens manū suā ad aratrum et respici-
ens retro aptus est regno celorum. Et infert
Qui igit fortiori studio intēderat retro respi-
cere cōuincit: si relictis bonis ampliorib⁹ ad
mīma retorquet. Itē ipse in omelia tertia sup
ezechielem. Sunt nonnulli qui bona quidem
que nouerunt opant: atq hec operātes me-
liora deliberāt sed retractantes meliora que
deliberauerant imutant. Et quidem bona a-
gunt que ceperant sed a melioribus que deli-
berauerant succubunt Ibi nimir ante huma-
nā iudicia stare vident in ope sed ante omni-
potētis dei oculos ceciderūt in deliberatiōe.
En speculū. In hoc non vultū natiuitatis s
factū reuersionis sue cōsiderent: hic se discuti-
ant: hic se diiudicent: cogitationibus suis ac-
cusantibus siue defendentibus: et quidē apud
spiritalē qui omia diiudicat et ipse a nemie iu-
dicatur. Quid nā vero maius aut minus: su-
perius an inferius arti⁹ siue remissius sit: qd
videlicet reliquerunt: an ad quod redierunt
ego quidez haud temere diffinierim ipi vide-
rint. Et hoc illis gregorius. Tibi vero p re-
uerende tam tuta certitudine q nuda verita-
te ego dixerim: omino non expedire spiritus
velle extingui. Noli inquit phibere eū qui
potest bene facere si vales et ipse bñ fac. Glo-
riari aut magis oportet in pfectibus filiorū:
quoniam filius sapiens gloria est patris. De
cetero nemo mihi molestus sit q iusticiā dei
nō abscondi in corde meo: nisi q min⁹ fortas-
se ob vitandū scandalū q debui dixi.

Ald archiep̄m eboracensem
Epistola. xcv

Plendor opis

et opinionis odor bñ vt comperi
glia v̄ra puenerunt. Opinionem

opus pbat nec falsam fuisse nec vacuam cui⁹
qd ante sparserat volans fama: vbiq res ip-
sa faciat manifestū. Quomō nunc maxie cla-
ruit zelus iusticie: emicuit et inualuit sacerdoti-
talīs vigor in defensione videlicet pauperū:
et pauperū cui nō erat adiutor. Olim quidē
opera misericōdie et elemosinas v̄ras enarrabat
omnis ecclesia sanctorū. Sed hoc vobis cōmu-
ne cū pluribus: quippe qd a cunctis substan-
tiā huius mundi habentib⁹ exigit. Vex hoc
opus ep̄ale: hoc paterne pietatis tam egregi-
um specimē: hic vere diuinus feruor quo p-
tuendis suis pauperibus ille pculdubio zel-
lum v̄m accendit et accinxit: qui facit ange-
los suos spūs et ministros suos ignē vrentes
hoc totum inquā speciale accessit v̄re dignita-
tis decus: insigne officij ornamentū corone.
Aliud est reficere ventrem esurientis: et aliud
sanctā zelare paupertatem. Ibi enī seruī na-
ture hic gratie: Visitabis inquit speciē tuam
et non peccabis. Ergo qui alienam earnē sol-
uet: facit ne peccet: qui aut alienā sanctitates
honorat fructificat sibi. Ido ait. Desudet ele-
mosina in manu tua: donec videas iustū cui
des. Quo fructu: Quoniam qui recipit iustū
in nomine iusti: mercedē iusti accipiet. Soli-
uamus pinde nature debitū ne peccemus: si
mus ḡe coadiutores: vt et picipes fieri me-
reamur. Sane vtrūq ita i vobis amīramur
vt vtrūq datū vobis desup fateamur qua-
tenus diuinis laudibus eternaliter misceat:
quicquid ex vobis temporaliter necessitati-
bus nostris impendit: merito reuerende et oi
amoris sinceritate colende atq amplectende
pater.

Ald ricardū fontanēsem abbatē
et socios eius

Ep̄la. xcvi.

Wanta audiui

mus et cognouimus ea et fratres n̄ri
vterq gaufridus ānunciauerūt noi-
bis quēadmodū nouiter recaluiſtis igne dei
cōualuiſtis de infirmitate reſloruiſtis in noui-
tate ſancta. Vigit⁹ dei eſt iſte: ſubtiliter ope-
rans ſuauiſter renouans: ſalubriter mutans:
non quidem de malis bonos ſed de bonis fa-
ciens meliores: quis dabit mihi vt tranſeam
et vt videam viſionē hanc magnā? Nec eni-
min⁹ mira: minus ve iocūda iſta p̄motio eſt
q illa mutatio: niſi q multo facilius rep̄as
multos ſeculares cōuertī ad bonū: q vnum
quēpiā de religioliſ trāſire ad meli⁹. Rariſſi-
ma quis in terris ē: q de ḡdu quē forte i religi-
one ſe attigerit vel paz aſcēdat. V̄m p̄mō

Mho. 14

Luce. 9.

Job. 5.

Mat. 10.

Prover. 3.

Prou. 10

dilectissimi tam insigne tā salubre factū nō solum nos qui fui vře scitatis eē pcupim⁹: sed ⁊ vniuersā merito letificat ciuitatē dei: quippe q̄rari⁹ eo ⁊ cari⁹. Erat autē ⁊ nccium ad caute lā primā defectui mediocritatē trāscēdere et declinare teporē qui deo vomitū puocat: s; et sic oportebat pp̄t p̄sciētā. p̄fessis siquidē scām regulā: an citra eius puritatē sistere q̄dū tutū sit ip̄i sensistis. Doleō doleo q̄ vřigēte diei malicia ⁊ nūcio festinatē plenū affectū exili cogor designare stilo ⁊ breui cartula latā cōphendere caritatē. Si quid deest frater. S. viua voce supplebit.

Ad ducē conradū Eplā. xcvi

Rnis ptās ab

ip̄o ē: cui dicit ppheta. Tua ē potētia: tuū regnū dñe: tu es sup omnes gētes. Ih̄nc ḡ dignū duxi tuā o illustriū p̄nceps cōmonere excellentiā: q̄rū te opteat deferre terribili ⁊ ei qui aufert sp̄m p̄ncipum. Comes gehēsis vt accepim⁹ p os eius ad iusticiā se obtulit: ⁊ offert de omib⁹ q̄ te dicis h̄re aduersus eū. Si sup hoc alienā p̄gis iudare terrā: ecclīaz destruere: incēdere domos exulare paupes: homicidia p̄petrare: ⁊ hūanū fundere sanguinē: non ē dubiū quin q̄rit irrites aduersū te p̄rem orphanorū: ⁊ iudicē viduarū. Eo certe irato nō expedit tibi dimicare in q̄talibet multitudine vel fortitudine. Nihil em̄ intererit apud oīpotētē dñm sabaloth in multis an in paucis cui volet dare vīctoriā. Ip̄e nimitz cū voluit fecit: vt vn⁹ mille ⁊ duo fugaret decē milia. Ih̄ec paup̄ ego: paup̄ez p̄mor⁹ clamorib⁹: tue magnificētie scribere volui: sciens tibi honorificenti⁹ humilib⁹ p̄sentire: q̄ hostib⁹ cedere. Nō q̄ putē hostē te fortiorē: s; q̄ noueri deū oīpotentē potentiorē: qui sup̄bis resistit humilib⁹ dat grām: hui⁹ rei grā tuā vīr nobilis p̄ntiā adissem si licuisset. Nunc autē p me hos d̄ fratribus n̄ris dest̄nare curauī: si forte suis ⁊ nostris p̄cib⁹ a tua dignatiōe obtineāt vel p̄fectā cōcordiā si fieri pōt: aut certe inducias vřigē dū liceat nobis firmā q̄rere pacē: ad dei voluntatē ⁊ honorē tuū ⁊ patrie salutē. Alioqn̄ si nec oblatā iusticiā recipis: nec nos p̄cātes respicis: imo deū in nobis de tua te salute cōmonentē nō attēdis: videat ip̄e ⁊ iudicē. Sci mus autē q̄ merito formidam⁹: difficile posse p̄greditātos exercitus absq̄ vtriūsq̄ partis grauissima strage.

De machabeis. sed ad quē scripta sit ignoratur. Eplā. xcvi

Mod pfratrē

hescelinū tua caritas a mea puita te q̄siuit: inde la; ad me scripserat fulco sparnacensis abbas. Cui ego nūl rescripsi: volens si quā forte sup hoc reperis; patrū sententiā: ip̄am potius ei transmittere: q̄ nouum vel nostrū quippiā respondere quā nō facile occurrente: iā quod sentio ego sic interim vtriq̄ respondeo: vt q̄d cūq̄ forte rationabili⁹ quilibet vestrū sup eadem questū ucula quādo vel legerit vel audierit: vřer te ip̄e senserit: mihi vicissim impartiri nō negligat. Queris itaq̄ quidnā vřum patrib⁹ fuerit: vt solis ex omnibus antiquis iustis singulari quodam priuilegio machabeis annuam celebritatē pari cū nostris martyrib⁹ veneratione decernerent in ecclesia solennit̄ exhibendā. Si dixerō dignos merito martyrū gloria iudicatos quibus nō impar fuit i martyrio virtus: erit forsitan solutum cur ip̄os necdum plane cur solos: cum ⁊ alios nōnullos ex veteribus pari constet zelo pietatis occupuisse: non tamē pari ⁊ tripudio recolimuruisse. Q̄ si illis non immerito huiusmodi negatur solennis celebritas quia nimirū q̄d prebuit virtus: p̄eripuit tempus: cur non et eadem fuit in machabeis p̄sideratio? Siquidem ⁊ ip̄i p̄ tpe non ad celi mox gaudia: sed ad inferni tenebras descenderūt: ne tunc q̄ppe apparētē p̄mogenito ex mortuis: qui ap̄ret credentib⁹ regna celoz: agno videlicz de tribu iuda qui aperit ⁊ nemo claudit: ad cuius introitū cū omī auctoritate sup̄nis p̄rātibus diceret. Tollite portas p̄ncipes vestras et eleuamini porte eternas ⁊ introibit rex glorie. p̄roinde si incōgruū videtur cū gaudio recollere transitū qui gaudiū non fuit: caueat ⁊ i istis. Aut si istos ob sue virtutis meritū festiuo p̄sequi fauore placet: cur nō itidē deferet ⁊ illis? An dicēdū est vtrosq̄ quidez in morte cōmunē habuisse cū martyrib⁹ pietatis cām: sed nō etiā vtrosq̄ pariter eandē cum illis adeptos fuisse martyriū formā? Vniuersis nempe tam veteris q̄ noui testamenti martyrib⁹ eque cōuenit p iusticia occubuisse: s; interest q̄ isti passi sunt q̄ illā tenebant illi q̄ nō tenentes reprehendebāt. Isti q̄ eā nō desererent: illi q̄ deserētes perituros esse assererent. Et vt breuiter totum in quo differunt p̄feramus: hos cultus illos zelus iusticie martyres fecit. Soli ex veteribus machabei q̄ nō solū cām sed ⁊ formam vt dixi noui martyriū tenuerūt: iure fortasse in ecclesia cū nouis ecclesie martyrib⁹ eandē cōsue te cele-

ps. 12.

brutatis gloriāz affecti sunt. Instar quippe
martyrū nrōz libare et ipi dūs alienis patriā
q̄ deserere legem imo mandata dei transgre
di cogebant: renuebant et moriebant. Non
sic elias: non sic zacharias: non deniq̄ vel
magnus ille iohannes baptista ita mortuus
est: quoz primus serra fertur scissus fuisse: se
cundus inter templū et altare legi occisus:
tercius in carcere decollat⁹. Si querit a qui
bus: ab iniustis et impijs. Si qua causa: p iu
sticia et pietate. Si quomō: nō tam eas cōfite
do q̄ pponēdo. p̄ponebant veritatē odi
entibus eā: veritas pariebat eis odiū: et odiū
mortē. Licet iniusti et impij nō tā tamē in illis
pietatem psequerent q̄ se repellebāt: nec tā
in illoz iusticiā ferebantur q̄ ppiā tuebant
iniusticiā. Aliud est aliena inuadere: aliud de
fendere sua. Non est idipm nolle sequi veri
tatē et persequi inuidere credentibus et incre
pantibus indignari: obturare os cōfidentiu
et redarguentium stimulos non ferre patien
ter. Deniq̄ misit herodes et timuit iohannē.
Quāobrem. Quia christum predicabat: Quia
vir bonus erat et iustus: Immo ppter hoc
magis reuerabatur illum et audito eo multa
faciebat. Sed quoniā arguebat herodem io
hannes: ppter herodiadem vxorem philip
pi fratris sui: ideo viuctus: ideo et decollatus
est: passus quidem et ipse p veritate: sed quāz
zelare videretur non negare cogebatur. Hinc
est q̄ hec ipsa tanti martyris passio multoz
etiam longe minozum festiuitatibus: minus
festiue recolitur. p̄fecto si tali ratione et or
dine passi fuissent machabei: ne vlla quidem
fieret de eis mentio. Nunc autem quoniāz si
miles illoz fecit martyribus christianis:
non dissimilis veritatis confessio: merito eos
similis psequitur et veneratio. Nec moueat
sane q̄ quēadmodum martyres nominati
et ipsi p christo minime passi sunt: quia nō in
terest siue sub lege p legalibus obseruantijs
siue sub gratia p mandatis euangelicis quis
patiatur. Alterq̄ em̄ eque p veritate ac per
hoc p christo qui dixit: Ego sum veritas: pa
ti cognoscitur. Itaq̄ plus contulit machabe
is in hac parte martyrij genus q̄ virtus quā
do ne hos quidez ex patribus: quos pari cō
stat virtute illo i tempore p iusticia decertasi
se: pari etiam honore concelebrat presens dū
taxat ecclesia. p̄dūto q̄ arbitretur indignum
quātumlibet laudabili mortē: que christi mor
tem prederet: diem festum impendere: pre
sertim cum ante illam salutiferam passionē:
non festiua gaudia s̄ claustra tenebrosa quos
q̄ morientes exciperent. Sane machabeos

Jo. 14.

ideo vt dictum est excipiendos iudicauit ec
clesia: quoniā quod eis negabat tempus: cō
tulit martyrij genus: nec soluz ipsos sed et qui
forte vite iam in carne manifestate mortē sua
morte preuenerunt: siue morientes in ipsa: si
cut symeon et iohānes baptista: siue etiam p
ipsa sicut innocentes quos alia ratione licet
ad inferos et ipsi descenderint: ritu nihilomi
nus solenni veneremur. Et innocentes qui
dem quoniā iniustum p̄fecto fuit innocentia
p iusticia morientem vlla vel presenti gloria
defraudari. Iohannes quoq̄ sciens q̄ a die
bus suis regnū celozum vim patitur: vnde et
clamat: Agite p̄nias appropinquabit em̄ re
gnum celozū simulq̄ videns vitā se p̄nens
secuturam: mortem letus excepit. Quod vti
q̄ ab ipso domino moriturus: sciscitari solli
citus fuit: ac certificari meruit. Itaq̄ cum per
discipulos eum interrogasset: Tu es inquis
qui venturus es: an aliu expectamus: post
enarrata plura miracula audiuit. Et beatus
qui non fuerit scādalizatus in me. In quoniā
miruz verbo significauit se dominus moritur
um: et tali morte que posset iudeis esse scan
dalum: gentibus stulticia. Ad hanc vocem
sponsi gaudens amicus sponsi alacri animo
p̄cessit: quo et illum in pximo esse venturum
iam dubitare non potuit. p̄dūto qui letus et
tam letus potuit mori: putauit et letam sibi
memoriā promereri. Sed et senex ille taz ple
nus virtutū q̄ dierū: morte iam p̄p̄qua vi
tā baiulans in manibus aiebat: Nunc dimit
tis seruū tuū dñe p̄m verbū tuū in pace: quia
viderunt oculi mei salutare tuū. Ac si diceret
Scurus descendo in carcerem qui tam pre
sto meā sentio redemptionē. Et hic ergo qui
cum tam secunda iocunditate: et iocunda secu
ritate moritur: merito in ecclesia celebrari cū
gaudio memoratur. Ceterū illa qua ratione
mors festiua reputabit: quā nulla gaudioz
festiuitas comitatur: Aut vnde gaudiū sume
ret moriturus: qui se et ad infernales descēde
re tenebras certus erat: nec certi quippiā se
cum ferebat: vnde in pximo de sui liberatiōe
cōsolaret. Inde est q̄ vnus sanctorū euz au
dit: Dispone domui tue q̄ morieris tu et nō
viues: conuertit se ad parietem et fleuit fletu
magno: atq̄ ita impetravit exose mortis ali
quā dilationē. Hoc deniq̄ et miserabilis plā
gebat dicens. In dimidio diez meoz vadā
ad portas iseri. Et paulopost. Nō videbo in
quit dñm deū in terra viuentiū: non aspiciāz
hominē vltra et habitatozem quietis hinc et
alius quidam: Quis mihi hoc ait tribuat: vt
in inferno p̄gas me et abscondas me donec

Mat. 3.

Mat. 11.

Lu. 1.

Esa. 38.

Job. 14.

pertrāseat furo: tuus: et constituas mihi temp?
 in quo recorderis mei: Israel quoque ad filios
 Bene. 42. aiebat: Deducetis canos meos cum dolore ad
 inferos. Quid in his solennis leticie: quid fe/
 stive celebratis apparet? Nostri autē mar/
 tyres cupiunt dissolui et esse cum christo: cer/
 ti ubicunque est corpus: illo sine mora cōgre/
 gatum iri et aquilas. Mox inquit ibi exultant
 insti in p̄spectu dei: et delectant in leticia. Ibi
 ibi benignissime iesu: ibi statim ut de hoc se/
 culo nequā sanct? quisque excipitur: adimple/
 tur leticia cum vultu tuo. Una ibi vox iubilo
 resonat sempiterno: vox una exultationis et
 salutis in tabernaculis iustorum: Alia nostra si
 cut passer erepta est de laque venantiū: laqueus
 contritus est: et nos liberati sumus. Nun/
 quid hoc decantare libebat apud inferos: se/
 dentibus in tenebris et umbra mortis: dū nō
 erat qui redimeret: neque qui saluum faceret:
 quādo necdum visitauerat nos oriēs ex alto
 primitie scilicet dormientiū christus: Mēri/
 to igitur ecclesia que gaudere cum gaudenti/
 bus: flere cum flentibus nouit: quos pares iu/
 dicat ex virtute: discernit tū ex tpe: nec pari/
 putat p̄sequendū obsequio: et transitū ad
 vitam et descensum ad inferos. Itaque marty/
 rium facit causa tempus genusque discernunt
 Tempus puipe machabeos a nouis mar/
 tyrib? disiūgit: coniungit antiquis. Genus ve/
 ro nouis aggregat: segregat a veteribus. Et
 hec quidē in ecclia p̄missis ex causis differētie
 obseruant. Ceterū apud deū vniuerso cetui
 sancto et cōmune est: quod sanct? ait p̄phe/
 ta: Preciosa in p̄spectu dñi mors sanctorum ei/
 us. Unde autē p̄ciosam dixerit: exponat nob?
 p̄. 36. Cū dederit inquit dilectis suis somnum: ecce
 hereditas dñi filij merces fruct? v̄tris. Nec
 putamus solos martyres esse dilectos: cū re/
 Job. 11. colamus dictū de lazaro: lazarus amicus no/
 Apo. 14. ster dormit. Benique beati mortui qui in dño
 moriunt. Non soli qui p̄ dño sicut martyres
 sed et qui in dño moriunt sicut p̄fessores p̄se/
 cto beati sunt. Due pinde res mihi videtur
 mortē facere p̄ciosam: vita et causa: sed ampli/
 us cā quā vita. Porro illa erit p̄ciosissima quā
 et causa cōmendat et vita.

Epistola. xcix

Vncium quo

te dicis fuisse turbatū: frater v̄vili/
 helmus nō sua sed tua necessitate
 putauit ad te dirigendū. Siquidem ip̄e suo
 more dei gr̄a fortiter agit: aliena a se interim
 Iaco. 1. adhuc faciens illā sententiā: Vir duplex aio
 incōstans est in omnib? v̄ijs suis. Vias quip/

pe dñi simpliciter ac p̄ hoc p̄fidenter ambulās
 nō sentit illud ve de quo dicis: Ve terram in/
 grediētī duab? v̄ijs. Te autē audieram? in di/
 scordia: v̄sari domū v̄rāz nō sine q̄ui scanda/
 lo abbatis et fratrum deseruisse: solūque habita/
 re nescio quo satis incōueniēti loco. Quod ru/
 more nobis p̄motis anxietate querentibus si q̄
 mō tibi a nobis posset cōsultū iri: nihil parati/
 us occurrere potuit quā ut te vocato ad nos:
 p̄ te de te certiores prius effici curaremus: sic
 quod in p̄mptu esset p̄sentes p̄nti p̄sulerem?
 Sed iam tuo scripto n̄roque rescripto: v̄trozū
 quod ab alterutro false suspicionis timore depul/
 so pariter quiescamus. V̄ex hac falsitate quā
 vera sit ad nos inuicem dilectio cōprobatū est
 Quā quidē dilectionem per hanc mutuā n̄ri
 sollicitudine: non infructuosam nunc renouatā
 esse putauerim. Cui? fructū tunc nos quideque
 copiose speraremus accipere: si tui nobis co/
 pia cum oportunitate dare. Alioquin opor/
 tunius ducimus nos nostra contentos eē in
 opia: quā importuna copia abundare.

Epistola. c.

Iminus vos

p̄ tanti opis susceptione feruere
 cōperissem? hortādus nobis sup/
 hoc: et obsecrandus essetis. Nūc v̄o cū p̄ma
 inuitauerit nos v̄ra p̄currens deuotō: restat
 ut ei a quo bona cuncta p̄cedūt: et referam?
 grates p̄ bono quod dedit velle: et fundam?
 p̄ces ut abiciat et perficere p̄ bona voluntate
 Tū gaudiū meū nō tacebo vobis. Quas nē
 pe putatis delicias cordi meo afferat v̄ra hu/
 iuscemodi intentio: Delectabit in crassitudi/
 ne ania mea: si infatigabilez cognouero vos
 in studiis salutaribus et honestis: Gaudeo ei
 nō quod quero donū sed requiro fructū. Libeter
 accipio bñficiū: quod p̄sit danti. Alioquin non
 ambulo in caritate illa: quā nō querit quā sua sūt.
 Et quidem nobis in hoc bñfacitis sed vobis
 melius: nisi forte excidit vobis illa sententia
 Beatius est dare quā accipere. Hoc plane decz
 ep̄m: hoc sacerdotiū vestz cōmendat: ornat
 coronam nobilitat dignitatem: si quem mini/
 steriū phibet esse pauperē: amministrazione pro/
 bet pauperum amatorē. Non enim paupertas
 virtus reputatur: sed paupertatis amor. De/
 mique beati paupes: nō rebus sed spiritu.

Epistola. ci.

Katrē lamber

tum quem in aliquibus forte fluctu/
 antē suscepimus: oratib? quidē vob?

pro ipso constātem remissimus: et nulla iam ut
opinamur scrupulositate pristina laborantē.
Causam quippe aduentus eius necuō et di-
scensionis modum et intentionē sollicitē nobis
p̄scrutantibus: intentionē quidem visus est
habere inculpabilē: sed causas non plane su-
ficientē: ut tali modo: id est sine licentia disce-
dere debuisset. Unde et sumpta iuste in eum
inuectionis occasiōe increpato ut oportebat
p̄firmato in quibus nutabat: reditus eius p̄-
suasimus. Et p̄redeunte rogamus dilectissi-
mi fratres esse vos videlicet p̄stabiles super
fratris p̄sumptione: sed p̄sumptione ut vi-
detis satis simplici et nō maliciosa quādoqui-
dem neq; ad dexterā neq; ad sinistrā declina-
uit: s; directo ad nos tramite venit: quos uti-
q; p̄ certo sciebat sanctitatis vestre esse suos
vestre religionis amatores sincerissimos: et
emulatores fidelissimos. Suscipite ergo eus
vos qui spirituales estis in spiritu lenitatis:
p̄firmeturq; in eo charitas: et excuset malum
factum intentio bona. Immo recuperate cū
gaudio quē dolebatis amissus: cōtractamq;
de fratris egressione ac transgressione tristiti-
am effugiet citissima de regressione leticia. Cō-
fido autē de omnipotentis misericordiā: q; quic-
quid exasperauit sordinata discessio: postmo-
dum deliniet emendata p̄uersatio.

Ad quendam abbatē Eplā. cii.

Super fratre

turbato et turbate fratres: et cō-
temnente magistrū breue tibi
fidele damus cōsiliū. Diaboli

studii est circuire in domo dei et querere quē
deuoret: tue ē vigiliantie inq̄tuz potes lo-
cum dare diabolo. Quanto igit ille acri⁹ in-
sistit quō a grege infirmā separet ouiculā q̄te-
nus eo licentius rapiat quo nō fuerit qui eri-
piat: tanto enixius tibi q̄tum in te est resistē-
dum est: ne de manu tua possit eaz erueri: ne
quādo dicat inimicus p̄ualui aduersus eū.
Itaq; aggredere fratrem omni officio charitatis
videlz beneficijs: salutarib⁹ monitis: secretis
increpationibus: publicis inhortationibus:
puris etiā et verborū et verberū correptioni-
bus: quodq; efficacius esse solet tuis ad deū
p̄ eo fratrumq; p̄is orationibus. Quia si iam hec
omnia fecisti nec p̄fecisti: ad apostoli p̄siliū cō-
fugiendū est dicentis: Auferite malū ex vob
Auferat ergo malus ne malos generet. Ne-
q; em̄ potest arbor mala nisi fructus malos
facere. Auferat autē dico sed nō quōd ipse vult
ut videlicet tanq; ex tua licentia cum male se-
cura p̄scientia extra cōgregationē p̄tra p̄fesi-

tionem deuitans subiectionē sui iuris ē: sua
p̄mittat viuere lege. Sed abscedat ut ouis
morbida a grege: ut purum membrū a cor-
pore. Qui iam exinde se p̄ certo nouerit a te
haberi tanq; ethnicum et publicanum. Et ne
timeas esse cōtra charitatem si vnus scanda-
lum multorū cōpensaueris pace: quippe qui
sua forte malicia fratrum cohabitantiū: tur-
bare facile poterat vnanimitatem cōsoleretur
illa salomonis sententia. Quē deus negli-
git nemo potest corrigere. Et illa saluatoris:
Omnis plantatio quam non plantauit pater:
meus: eradicabit. Et illa beati iohannis euā-
geliste de scismaticis. A nobis exierunt: s; nō
erant ex nostris. Et rursus apud apostolum.
Infidelis si discedit discedat. Alioquin non
est relinquenda virga peccatorū super fortez
iustorum: ut non extendant iusti ad iniquita-
tem manus suas. Melius est em̄ ut pereat
vnus q; vnitās:

Ecd. 7.

Mat. 15.

1. Cor. 7.

Epistola. ciii.

Si facie igno-

tus nobis: et si corpe remot⁹ a nob
amicus tñ es: et amicitia notū iam

nobis et p̄ntem te facit. Hanc tibi te nesciente
nō cōparauit caro et sanguis sed spiritus dei:
qui v̄ilhelmū fratrem tuum eterna nobis so-
cietate et spiritali caritate deuixit: ac p̄ euz te
quocq; si dignū iudicas. At si sapis nō p̄tem-
nes eorū amicitia: q̄s vitas beatos clamat et
reges p̄nunciat celorum. Quā quidez beati-
tudinē non inuidemus tibi. Nec ei cōicata ti-
bi: nobis minuitur: nec nostri p̄inde termini
restringuntur: si et tu regnaueris. Quenā ve-
ro inuidie causa pōt esse: ubi sortū magnitu-
dini consortio multitudo nil detrahit. Volo
te esse amicū pauperū: magis autē imitatorē.
Ille gradus p̄ficientiū ē: hic p̄fectorū. Ami-
citiā pauperū regis amicos constituit: amor
paupertatis reges. Regnū deniq; celorū pau-
perū est: et est regie p̄tatis beare p̄ voluntate
amicos. Facite inquit vobis amicos de mā-
mona iniquitatis: ut cū defeceritis: recipiāt vos
in eterna tabernacula. Vides q; magna digi-
nitas sc̄tā paupertas sit: ut nō mō patrociniū
ipsa sibi nō q̄rat sed et ferat indigentib⁹. Qua-
le ē hoc: absq; interuentu cuiuspiam angelo-
rū vel hoīm: sola diu ne gr̄e cōfidentia acce-
dere p̄ temetip̄m ad vultū glorie: capescere
summā rex: attingere totius magnificētie cul-
men. Verum qualibet ista tu tibi impediās
reb⁹ ytinā siml dissimulatiōe attēdas. Ne ve-
vapor est ad modicū parens: qd̄ eterne felici-

Lu. 16

1. Cor. 6.

1. p. 1. tatis aditū intercludit: qđ phennis lumis in/ circūscriptā claritatē abscondit: qđ vniuersita/ tis scia fraudat: qđ sūme puat dignitatis ho/ noze. Quousq; tu tante glorie p̄fers senū qđ hodie est cras in clibanū mittit: carnē dico ⁊ eius gloriā. Siquidē oīs caro senū: ⁊ omīs gloria eius tanq̄ flos feni. Si lapis: si habes cor: si tecū est lumē oculorū tuorū: desine iam ea sequi me ⁊ assequi miserū est. Beatus qui post illa non abiit que possessa onerāt: amata inquinant: amissa cruciant. An non ea satius cum honore spernis: q̄ cum dolore perdis? An non ea prudentius christi cedis amori q̄ morti? Est in in fidis predo cui⁹ manib⁹ nec te nec tua potes subducere. Non poterit pui deri quia tanq̄ fur in nocte ita veniet. Nihil intulisti in hunc mundū: haud dubiū q; nec quicq; auferes. Dormies somnū tuum: ⁊ ni/ hil inuenies in manib⁹ tuis. Si nosti hec: nō est in docendo te superfluo laboranduz. Dā dū potius vt quod tibi iaz nosse datū est: deē et implere put oportet.

Ad magistrū galthberū de caluo monte. Epistola. CIII.

Epe meuz ani

mū dulcissima tui subeūte memo/ ria: doleo sup te galtere carissime: cogitans nimirū illud tue iuuetutis decus ⁊ ingenij acūmē: sciētie ⁊ eruditionis ornatum qđq; his oībus excellenti⁹ est in xp̄iano: tu/ os illos mores ingenuos: q̄ manib⁹ studijs atteras: dū de tantis muneribus non auctori xp̄o sed reb⁹ deseruias transitorijs. Si qđ auertat deus mors inopinata subripens ista cōcusserit: heu subito cuncta velut ad impul/ suz vrentis ⁊ furētis venti tanq̄ senū veloci ter arefcent: ⁊ quēadmodū olera herbarū ci/ to decident. Quid ergo tecū tolles de omī la/ bore tuo quē operat⁹ fueris sup terrā? Quid retribues dño p omnibus quē retribuit tibi inq̄ lucri p tot tibi creditis talentis referes creditori? Si vacuū manū inueniret: ille ille donorū p̄mptus quidē auctor: sed ipo: tunus exactor. Veniet enī veniet et nō tardabit: ad requirendū vtiq; qđ suū ē cū vsura. Suū nē peasserit omīe qđ te in tua prima pomposis s̄ periculosis fauoribus nobilitare videt. Ge/ nus clarū: corpus aptū: forma elegans: inge/ nium vlor: eruditionis vtilitas ⁊ honestas mox glōsa quidē sunt: sed eia quo sunt. Si tibi vsurpas: ē qui querat ⁊ iudicet. Esto ta/ mē. Liceat tibi hec interi ascribere nomī tuo et gloriari in laude tua: ⁊ vocari ab homib⁹

rabbi ⁊ facere tibi nomen grāde dūtaxat sup terraz. Quid tibi post mortē de his oīb⁹: nisi sola fortasse mēoria relinquet: hoc quoq; so/ lūmō sup terrā. Scriptū quippe est. Dormi/ erūt somnū suū: ⁊ nihil inuenerūt oēs viri di/ uitiarū in manibus suis. Q si hic est finis om/ nium laborū tuorū vt pace tua dixerim: quid habes amplius iumento? Siquidē ⁊ de tuo palefrido cū mortuus fuerit: phibebit quia bonus fuit. Simul vide quid tibi ante tribu/ nal illud terrificū sit: de eo q; acceperis in va/ no aiām tuā: ⁊ animā talē: si tamē inueniaris nil egisse amplius de immortalē ⁊ rationali spū tuo: q̄ quoduis pecus de suo: cū brutis vt/ q; spirit⁹ nō viuāt nisi qđ dū viuificat: ⁊ vno eodamq; momento et viuificare pariter desi/ nat ⁊ viuere. Quid queso dignū te iudicabis qui factus ad imaginē factoris: tātē in te ma/ iestatis non defendis dignitatē: ⁊ tu hō cum in honore esses: honore tuum non intelligēs cōparatus es iumentis insipientibus: ⁊ simi/ lis factus es illis: dū nil spirituale videlz aut eternū elaboraueris: sed instar beluini spīri/ tus qui vt a corpe ita cū corpe dissoluūt: solis fueris p̄tentus corpalibus ac temporalibus bonis euangelici illius surdus auditor p̄siliū. Spamini nō cibū q; perit: s; qui p̄manet i vi/ tā eternā. Scriptū est autē: q; non ascendit in montē dñi nisi qui non accepit in vano aiām suā. Sed ne is quidē: nisi etiā fuerit inocens manib⁹ ⁊ mūdo corde. Videris tu an de tuis hoc operibus simul ⁊ cogitationib⁹ p̄sume/ re audeas. Sinautē: attende quid mereatur iniquitas: si sola sufficit vtilitas ad damnatio/ nē. Et reuera secura non erit spina vel tribu/ lus: vbi securis infructuose arbori poni vide/ bit: nec p̄cet pungēt: qui minas ⁊ sterili. Ae/ igit ⁊ ve lēz: de quo dicet: Expectaui vt fa/ ceret vinas: ⁊ fecit labruscas. Sed noui ego q̄ liquido ⁊ copiose hec me quoq; tacēte co/ gitare sufficias: materno vero deuict⁹ amore necdū possis abycere qđ iam contēnere noi/ ris. Et quid ego ad hec respondebo tibi? Et matrē deseras? Sed inhumanuz videt. Et cum ipsa maneas. Sed nec ipi expedit: vt sit filio causa p̄ditionis. Forte vt et mundo simi/ milites ⁊ christo? Sed nemo potest duobus dominis seruire. Pater tua vult contraria tue: ac p hoc ⁊ sue ipius saluti Elige ergo tu e duobus quod vis: aut vnus videlicet satis facere voluntati: aut vtriusq; saluti. Veruz si multū eaz diligis. desere potius ipām p̄p̄t ipām: ne si xp̄m deseras vt maneas cum ipa p̄p̄t te peat ⁊ ipsa. Alioqui male meruit d te q te peperit si p̄pter te perit. Quō enī nō pe/

p̄s. 74.

Job. 6.

p̄s. 240.

Eia. 9.

at: que ipsi quē peperit perimit: Et hec di-
xerim: vt tuo aliquo modo carnali condescē-
dā p̄sulāq; affectui. Ceterū fidelis sermo rom-
ni acceptione dignus: vt ⁊ si impius est con-
tēnere matrē: p̄temnere t̄m p̄pter christū p̄s-
simus est. Nā qui dixit: Ihonora patrē ⁊ ma-
trē: ip̄e etiā dixit: Qui amat patrē aut matrē
plūs q; me non est me dignus.

Mat. 15.

Mat. 10.

Ad Romanū romane curie sub-
diaconum Ep̄la. CV

Ernardus ab

bas claruall' Romano suo. Be-
ne fecisti charissime tuas nob̄ p̄lit-
teras ⁊ renouās dulcē memoriā: ⁊ excusans
molestissimā morā. Adinime quidē desiderā-
tius te cordibus vlla potuit subripere quan-
doq; obliuio tue dilectionis: sed te tui fate-
or pene oblitū esse putauimus prius q; illas lit-
teras videremus. Nunc itaq; rūpe moras fac-
cito quod scripsisti: ⁊ si veraciter stilus exp̄s-
sit affectū: efficacit' opus stilū testificet. Quid
tardas ip̄m quē iā dudū cōceperas sp̄m par-
turire salutis: Nil mortalibus vel morte cer-
tius. vel incertius hora mortis. Siquidē tan-
q; fur in nocte veniet. De pregnantibus in il-
la die. Si supuenerit ⁊ puenerit hunc tā salu-
tiferū partū: ihu pfodiet domū: sanctus ger-
men extinguet. Lū em̄ dixerint pax ⁊ securi-
tas: tunc repentinus supueniet eis interit' si-
cut dolor in vtero habet: ⁊ nō effugiet. Vo-
lo te mortē ⁊ si nō effugere: certe vel nō time-
re. Iustus quippe mortē ⁊ si nō cauet: tamē
non pauet. Veniq; si morte p̄occupatus fue-
rit: in refrigerio erit. Adhuc quidē ⁊ iustus
sed secure: quippe cui' mors vt p̄ntis est exi-
tus vite: ita introitus melioris. Bona mors
si p̄ctō moriaris vt iusticie viuas. Ihēc mors
necesse est vt p̄currat vt sequatur illa segura.
in hac vita q̄diu durat: p̄para tibi illā que
sp̄ durat. Bū viuis in carne morere mūdo vt
post mortē carnis deo viuere incipias. Quid
em̄ si cōciderit mors saccz corporis tui duz
te subinde circūdet lencia: Q̄ beati mortui
qui in dño moriunt: audietes a sp̄u vt requie-
scāt tā a laborib' suis. Nō solū at̄ s; ⁊ succedit
iocūditas d̄ nouitate ac d̄ eternitate securitas.
Bona p̄ide mors iusti p̄p̄ requiē: melior p̄
pter nouitatē: optima p̄pter securitatē: ecō-
tra: Adhuc p̄ctōz pessima. Et audi vñ pessi-
ma. Mala siquidē est i mūdi amissione. pei-
or in carnis separatione: pessima in vermīs ig-
nisq; duplici cōtritione. Eya ergo festina exi-
recede: moriat' anīa tua morte iustoz quo fi-

Apoē. 14

p̄. 33

ant ⁊ nouissima tua hoz similia: Q̄ p̄recio
sa in p̄spectu dñi mors sanctorū eius. Fuge ā
so: in via p̄ctōz ne steteris. Quō viuere po-
tes vbi mori non audes: Lū panibus occur-
rere fugienti: paratos nos esse p̄dito.

Ad magistrū henricū in urdach.

Ep̄stola. CVI.

Ilecto suo ben

rico murdach. B. abbas dict' de
claraualle salutē ⁊ nō i via. Quid

mirū si inter p̄spera fluctuas ⁊ aduersa: qui
necdū statuisti supra perrā pedes tuos: At si
iures ⁊ statuas custodire iudicia iusticie dñi
quid hoz te poterit separe a charitate chri-
sti: Q̄ si scires. Et quid dicā: Ocul' de' non
vidit absq; te: que p̄parasti diligentibus te.
Sed tu frater: qui vt audiui p̄phetas legis:
putas intelligis que legis: Nā si intelligis se-
tis vtiq; sensus p̄pheticę lectiōis esse christū
Quē videlicet si apprehendere cupis: citius
illuz sequēdo q; legēdo cōsequi potes. Quid
queris verbū in verbo quod iā caro factū p̄-
sto est oculis: Jā em̄ de latibulo p̄phetarū
egressus est ad oculos piscatorū iā de monte
vmbroso ⁊ cōdenso: tanq; sponsus de thala-
mo suo p̄siliuit in campū euangelij. Jaz qui
habet aures audiendi audiat illuz clamantē
in templo: Qui sitit veniat ad me ⁊ bibat. Et
venite ad me omnes qui laboratis ⁊ onerati
estis: ⁊ ego reficiā vos. Tu ergo times deficere:
vbi se veritas reficere te promittit: Certe
si t̄m te delectat tenebrosa aqua de nubibus
aeris: q̄to iocundius haurias de serenissimis
fontibus saluatoris: Q̄ si semel paululū quid
de adipe frumenti vnde satiat hierusalem de
gustares: q; libenter suas crustas rodendas
litteratoribus iudeis relinqueres. Q̄ si te vn-
q; in scola pietatis sub magistro iesu merear
habere sodalē. Q̄ si mihi liceat purificatū pri-
us tui pectoris vasculū supponere vnctioni
que docet de omnibus. Q̄ libens tibi par-
tirer calidos panes: quos vtiq; adhuc fumi-
gātes: ⁊ quasi modo d̄ furno vt aut̄ recētes
tractos de celesti largitate crebro christ' suis
pauperibus frangit. Utinā si quā mihi gut-
tam q̄q; de pluuiā voluntaria quā segregauit
hereditati sue stillare dignetur in dulcedi-
ne sua pauperi deus: mox eam tibi possem re-
fundere: ⁊ rursus a te vicissim recipere quod
senseris. Expto crede aliquid amplius inue-
nies: in siluis q; i libris. Lingna ⁊ lapides do-
cebūt te: quod a magistris audire non possis
An non putas posse te suggere mel de petra
oleumq; de saxo durissimo: An non montes

Jo. 7.
Mat. 11.

stillant dulcedinē ⁊ colles fluunt lac ⁊ mel et
valles abundant frumento: Multis occur/
rentib⁹ mihi dicēdis tibi vir me teneo. Sed
quia non lectionē sed orōnē petis: adaperiat
dñs cor tuū in lege sua ⁊ in pceptis suis. Va/
lete.

Idipm ipi vult. ⁊ suo. Quid su/
per hoc vob⁹ dicem⁹? Ex vos videre: ⁊ ad qd
desiderem⁹ scitis. Quantū vero nec nos di/
cere nec vos scire potestis. Dramus g̃ deum
vt vobis qui nos preisse debueratis tribu/
at vel sequi: quatenus ⁊ in hoc tante humili/
tatis mgrm teneam⁹: cū videlicet nō despexe/
ritis magister sequi discipulos.

Ad thomā ppositū de beuerla

Epistola. CVII

Home dilecto

filio suo. B. qd filio. Quid op⁹ est
verbis. Feruens spūs ⁊ vehemēs

desideriū aperiri sola lingua non sufficit. Lo/
quant nobis affectū tuum ⁊ reliqua mēbra.
Presens meli⁹ ⁊ innotescas nobis: ⁊ nos co/
gnosces. Jā dudū ab inuicē tenemur alteru/
trū debitorēs ego fidelis cure tu humilis ob/
edientie. Probet vtrūq; si placet opus nō ca/
lamus. Volo te ⁊ tibi vsurpare: ⁊ i me pba/
re illā ynigeniti vocē: Opera que dedit mihi
pī vt faciā: ipa testimonium phibent de me.
Sic reuera: sic vnici filij spūs testimoniū per/
hibet spūi nro qd filij dei sumus ⁊ nos: cū sus/
citans ex opibus mortuis: largit⁹ opera vite.
Non ex folijs nō ex floribus sed ex fructu ar/
bor bona mala ve dinoscit: Deniq; a fructi/
bus ait cognoscetis eos. Opera g̃ ⁊ non ver/
ba discernunt inrer filios dei ⁊ filios diffiden/
tie. Operibus pinde desiderij ⁊ apī tuuz: et
expire nostrū. Desideram⁹ pntiā tuā: queri/
mus optatā imo pmissam exigim⁹. Cur tan/
to: Nil in ea sane expetimus ⁊ de carne ⁊ san/
guine. Aut pficere ex te cupim⁹: aut pdesse
tibi. Generositas sāguinis: proceritas corpo/
ris: forma elegās: iuuenit⁹ decor: predia pala/
cia: imensa suppellex: infuleq; dignitatū: ad/
de ⁊ mūdī sapientiā: de mūdo sūt hec ⁊ mun/
dus qd suū est diligit: Sed qusq;: Nō solum
em̃ nō semp vtpote qd nō sperit: vex nec diu/
quidē. Biu liquidē ista in te mūdus h̃re non
poterit: ⁊ te quippe ipm in breui nō habitu/
r⁹. Nā breues dies hoīs sūt. Abund⁹ quidē
cū suis cōcupiscēcijs transit: s̃ te pri⁹ emittit
q̃ ipē p̃trāsīt Quid te sine fine delectat amor
mor finiend⁹? Nos vō te nō tua diligimus.
Tua sint a q̃ sūt Tu tue pmissōis memor tui
nobis copīa diuti⁹ nō negaris: amātib⁹ te sin/

ceri⁹: ⁊ amatur⁹ phēniter. Idure liquidē nos
amātes in vita nra: in morte qz nō erim⁹? Sepa/
rati. Nā ea q̃ in te vel poti⁹ tibi appetim⁹ nō
hui⁹ corpis sunt: nec hui⁹ tps tū: ideoq; nec
cū corpe deficiūt: nec cū tpe p̃tereūt Quimo
posito corpe plus delectant post tpa durant
Nil simile hnt cū supra enumeratis eorum ve/
silib⁹ q̃ vtiq; insūt tibi: nō ex p̃se sed ex mūdo
Quid hor ei vlt⁹ p̃ueit mortē? n̄ iuenit: Ad
vō optia ps ē q̃ nō auferet inēnū Quid istd
Nec ocul⁹ vidit nec auris audiuit: nec in cor.
hoīs ascēdit. Qui hō est ⁊ fm hoīem ambu/
lat. qui videt⁹ vt manifest⁹ dicā carni adhuc
acquiescit ⁊ sanguini: quid illud sit penit⁹ ne/
scit: qz caro ⁊ sanguis nō reuelabūt q̃ sol⁹ de⁹
ruelet p spm suū. Nialg̃ hō ad b̃ secretū neq; q̃
admittit: liquidē non pcipit ea q̃ sūt spūs dei
Beati qui audiūt. Vos iūt dixi amicos: qz
q̃cūq; audiuit a p̃e meo nota feci vobis. O se/
culū nequā qd solos tuos sic soles beare ami/
cos vt dei facias inimicos: cōsequent⁹ ⁊ indi/
gnos cōsilio beatorū. Idane em̃ qui amicus
vult esse tuus: inimic⁹ dei cōstituit. Ex si fu⁹
nescit quid faciat dñs ei⁹: quāto min⁹ inimic⁹
Idoro aut amic⁹ spōsi stat ⁊ gaudio gaudet
pp̃t vocē spōsi. Unde ⁊ loquit⁹: Nā mea liq;
facta ē vt dilect⁹ locut⁹ est. Amic⁹ itaq; mun/
di excludit a cōsilio amicorū dei: qui nō spīri/
tū huius mūdī acceperūt: s̃ spm qui ex deo
vt sciāt q̃ a deo donata sunt sibi. Confiteor ti/
bi p̃ qz abscondisti hec a sapientib⁹ ⁊ prudēt/
ib⁹ ⁊ reuelasti ea puulie. Jā p̃ sic fuit placitū
ante te: nō qz sit meritū vel ab ip̃is. Dēs em̃
peccauerūt ⁊ egēt glōia dei: vt gratis mittat
spm filij tui clamantē in cordib⁹ filiorū adop/
tionis abba p̃ hoc quippe spū qui aguntur
hifilij sūt: nec paterio proz⁹ arcēdi cōsilio.
Hnt nēpe in se manentē spm qui scrutat enā
phunda dei Deniq; quid ignorent: quos vn/
ctio docet de omnibus. Ve vobis filij huius
seculi a ṽra insipiente prudētia ignorātes spī/
ritū salutarē: nec p̃cipātes p̃siliū qd sol⁹ so/
li pat⁹ eructuat filio: excepto cui voluerit filij
ruefare. Quis ei cognouit sensū dñi: aut quis
cōsiliarius eius fuit? Nō equidē nullus: s̃ ra/
rus. Soli sane qui veraciter dicere possunt.
Unigenitus qui est in sinu patris ipē enarra/
uit nobis. Ve mundo a strepitu. Clamat in/
pplis eisdem ynigenitus tanq; magni cōsiliij
angelus. Qui habet aures audiendi audiat.
Et qm dignos nō inuenit sensus: quib⁹ p̃ris
cōmittat archanū: textit parabolis turbis: vt
audientes nō audiant: ⁊ videntes non intelli/
gant. Letet⁹ amici seorsum audiunt. Vobis
datū est nosse mysteriū regni dei. Quib⁹ ⁊ lo/
b

Coz. 1.

Canti. 5.

Jo. 5.

Mat. 7.

Lu. 8.

Lu. 12. **quif:** Nolite timere pusillus grex: q: cōpla-
cuit patri vřo dare vobis regnū. Qui sūt hi?
Atq: quos p̄sciuit ⁊ p̄destinavit conformes
fieri imaginis filiꝝ dei vt sit ipe primogenitus
in multis fratribus. Magnū secretūq: inno-
tuit p̄siliū. Nouit dñs qui sunt eius. Sed qđ
notū erat dei: manifestatū est hominibꝫ. Nec
alios sane dignat tantiparticipatione myste-
riꝝ: nisi eos p̄flos quos suos p̄sciuit ⁊ p̄de/
stinavit. Nam quos p̄destinavit: hos ⁊ vo-
cauit. Quis enī sane nisi vocatus ad dei acce-
dit cōsiliū: Quos autē vocauit hos ⁊ iusti-
ficauit. Quis quippe sol: non is qui quotidie
oziri cernit sup bonos ⁊ malos: sed qui timē-
tibus deum pphetica p̄nunciatione p̄mitti/
Mat. 4. tur solis ad p̄siliū vocatis: Vobis inquit q̄
timetis deū oriet sol iusticie. Absentibꝫ igitur
in tenebris filiꝝ diffidentie euadit i nouā
hanc lucē lucis filius de p̄tate tenebrarꝫ si tñ
p̄s. 118 iam fidenter deo dicere pōt: p̄articeps ego
sum omniū timentū te. Vides q: p̄cedit ti-
mor: vt sequat iustificatio: Forsitan ergo ti-
more vocamur atq: iustificamur. Deniq:
iustus ex fide viuī. Illa p̄culdubio que ope-
rat ex dilectione. Audiat itaq: in sui vocatio-
ne peccator qđ timeat: ⁊ sic accedens ad solē
iusticie: videat illuminatus qđ diligit. Quid
p̄s. 102. nam est illud: Ad iudiciū dñi ab eterno ⁊ vsq:
in eternū sup timeites eum. Ab eterno. p̄p̄
p̄destinationē: in eternū p̄pter beatificationē
Altera carens p̄in cipio: altera nesciens finē
Siquidez quos ab eterno p̄destinat: i eter-
nū beatificat intercedēte sane media vocatio-
ne vna cum iustificatione dūtaxat in adultis
Sic ad ortū solis iusticie sacramentū abscon-
ditum a seculis: de p̄destinatis ⁊ beatifican-
dis emergere quodāmo incipit ex abyssō eter-
nitatis: dum quisq: vocatꝫ p̄ timorē: iustifica-
tus p̄ amorē: p̄sumit se quoq: esse de numero
beatorꝫ sciens nimiz q: quos iustificauit illos
et magnificauit. Quid enī: Audit se vocari:
cum timore p̄cutit: sentit ⁊ iustificari cū amo-
re p̄fundit: ⁊ de magnificatione diffidet: In-
tiatur p̄uehit ⁊ de sola cōsumatione despe-
rabit: Nempe si initiū sapientie timor: domi-
ni: in quo dicta est esse n̄ra vocatio: quid nisi
p̄uectus insipientia est amor dei: is dūtaxat
que interim ex fide est: ex quo ⁊ nostra fit ius-
tificatio: Sic abyssus abyssum innocat: i vo-
ce cataractarꝫ suarꝫ: cū in terrore iudiciorum
suorꝫ imensa illa et eternitas ⁊ eterna imensi-
tas: cui? sapie non est numer? cor homis pra-
uū ⁊ inscrutabile: mira sua bonitate ⁊ poten-
tia educit in admirabile lumen suum. Verbi
gratia. Donamus hoīem in seculo: seculi ad

huc ⁊ sue carnis amore retētū ⁊ cū terrestribꝫ
homis imaginē portet: incubantez terrenis:
nil de celestibus cogitantē. Quis hunc nō vi-
deat horrendis circūfūsum tenebris nisi qui
in eadē mortis vmbra sedet: Quippe cui nul-
lū adhuc sue salutis signū eluxerit cui necdū
in aliquo interna testat inspiratio: an boni d̄
se quippiā eterna teneat p̄destinatio. At ve-
ro si supna euz miseratio dignant qñq: respe-
xerit imiseritq: spiritū cōpunctionis: quate-
nus ingemiscat ⁊ resipiscat: mutet vitam: do-
met carnē: amet primū: clamet ad deū: p̄po-
natq: de cetero viuere deo nō seculo: ex qua
deinde supni luminis gratuita visitatione et
subita mutatione dextere excelsi: agnoscat se
merito quidem nō iā ire sed gratie filiū: quip-
pe qui paternū erga se diuine bonitatis exp̄i-
tur affectū: qđ se vtiq: hacten? intantū latue-
rat: vt non solū nesciret vtz nā dign? foret a/
more an odio: vex etiā odiū magis ⁊ nō amo-
rē p̄pria cōuersatio testaret: erat enī tenebre
adhuc sup faciē abyssi: nōne is tibi videt. q̄si
de abyssō p̄fundissima ⁊ tenebrosissima hori-
rende ignoratiē in aliā qđā quoq: trahi ab/
yssum e regione amenā ⁊ lucidā claritatis et/
ne: Et tunc demū q̄si diuidit lucē a tenebris:
cum p̄ctō: sole illucescente iusticie abiectis o/
peribus tenebrarꝫ induit arma lucis: et is
quē p̄ior vita ac p̄pria p̄scia tanq: reuera fil-
lium gehēne deputauerat ardoribus sempit̄-
nis ad tantā visitatiōis se orientis ex alto digna-
tionē respirās: gl̄iari etiā incipit p̄ter sp̄e glo-
rie filiorꝫ dei: qua iā nimiz est vicino reuela-
ta facie exultans nouo in lumine speculat et
dicit: Signatū est sup nos lumen vultus tui
dñe: dedisti leticiā in corde meo. O dñe quid
est hō q: inotuiisti ei: aut fili? hois q: reputas
eū: Jā se o bone p̄f x̄mis vilissimus ⁊ odio di-
gnissim? sēpiēno tā p̄didit amari qm se sentit a/
mare imo q: se amari p̄nitit: nō reamare p̄sū-
dit. Jā apparet in lumie tuo o inaccessit lux:
quid boni penes te etiā cum mal? esset miser:
maneret homunculū. Amat p̄inde nō imeri-
to: q: amat? est sine ⁊ merito. Amat sine fine
q: sine p̄ncipio se cognoscit amatū. p̄rodit in
lucē ad miseri p̄solationē magnum p̄siliū: qđ
ab eterno latuerat in sinu eternitatis: qđ nolit
videlicet de? mortē p̄ctōis: sed magis vt cō-
uertat ⁊ viuat. Habes hō huius archani iu-
dicē sp̄m iustificantē eoq: ip̄o testificantē sp̄i-
ritui tuo: qđ filius dei ⁊ ipe sis. Agnosce cō-
filiū dei: in iustificatiōe tui Confitere et dic.
Cōsiliū meum iustificatiōes tue. p̄ns nanq: p̄s. 118.
iustificatio tui: et diuini est p̄siliꝝ reuelatio: et
quedā ad futuraz gl̄iam p̄paratio. Aut certe

potius predestinatio ipsa preparatio est: iustifi-
 catio autē magis iam appropinquatio. **Mat. 3.** **Mat. 25.** **Jo. 6.** **ps. 54.**
 nique ait: Eligite penitentia: quia appropin-
 quat regnū celoz. Audi et de predestinatione q
 ipsa sit preparatio: Percipite inquit, regnū qd
 vobis paratū est ab origine mundi. Nemo
 itaq se amari diffidat: qui iam amat. Liben-
 ter dei amor nostrū quē puenit subsequitur.
 Nā quō reclamare pigebit: quos amauit et
 necdū amantes: Amavit inq amavit. Hēs
 em dilectionis pign' spm habes et testē fide/
 lē iesum et hunc crucifixū. O geminū ipm q
 firmissimū dei erga nos amoris argumentū.
 Christ' mori et meret' amari: spūs afficit et fa-
 cit amare. Ille facit cur amef: iste vt amatur
 Ille suam multā dilectionē in nobis cōmen-
 dat: iste et dat. In illo cernimus qd amemus
 ab isto sumimus vnde amem'. Caritatis igitur
 ab illo occasio: ex isto affectio. Quāta cō/
 fusio dei filiū gratis oculis cernere morien-
 tē. Qd quidem facile ptingit si desit spiritus.
 Nunc aut quia caritas dei diffusa est in cor/
 dibus nostris p spm sanctū qui datus ē nob
 amati amamus: amantes amplius meremur
 amari. Si em cum adhuc inimici essemus rel/
 cōciliati sumus deo p mortē filij eius: multo/
 magis recōciliati salui erimus in vita ipsius
 Quid em: Qui pprio filio non peccat sed p
 nobis omnib' tradidit illū: nū etiā oīa cū ipso
 datur' est nobis: Cū ergo geminū teneamus
 nostre salutis indicīū: geminā sanguinis et spi-
 ritus effusionē: neutra sine altera pdest. Nā
 nec spūs dat nisi credentibus in crucifixum:
 nec fides valet si non operat' ex dilectōe. Bi-
 lectio aut donū spūs est. Quid si secundus hō
 (xpm loquor) factus est non solū in aiam vi-
 uentē sed etiā in spm viuificantē: ex vno vide-
 licet moriēs ex altero mortuos suscitās quid
 mihi prodesse pōt qd in ipso moritur absq eo
 qd viuificat. Deniq ipse ait: Caro nō pdest
 quicq: spūs est qui viuificat. Quid est autē
 viuificat nisi iustificat: Cum em mors anime
 peccatum sit: anima quippe q peccauerit ip/
 sa moriet': vita eius sine dubio iusticia ē: qm
 iustus ex fide viuit. Iustus autē quis est nisi
 qui amanti se deo vicē rependit amoris: Qd
 non fit nisi reuelante spū per fidem homi et/
 nū dei ppositum sup sua salute futura. Que
 sane reuelatio nō est aliud q effusio grē spiri-
 tualis: p quā dum facta carnis mortificant':
 hō ad regnū pparat' qd caro et sanguis non
 possident: simul accipiens in vno spū et vñ se
 psumat amatū: et vnde reclamet ne ingratū
 amatus sit. Hoc itaq est illud sacrū secretū
 qd filiū qd a pte filius in spū sancto accipies

suis quos nouit p eundē spm iustificādo eos
 cōicat et cōicando iustificat: qm id quisq acci-
 piat et ipe cognoscere sicut et cognitus est: cū
 videlicet dat et ipe p sentire aliquid de sua ip-
 sius futura beatitudine: quē admodū ab eter-
 no latuit in pdestinante plen' apparitur in
 beatificāte. De qua tñ iam pcepta sumet ex
 pte noticia: interim quidē gloriē in spe: non
 dū tamē in securitate. Quā miserandi qui ad
 tam iocundū iustoz p filiū: nullum adhuc tel-
 lent sue vocationis testimoniū. Bñe qd cre-
 didit auditui nro: O vtrā sapient et intellige-
 rent. Verū nisi crediderint: non intelligent.
 Sed habetis et vos o infelices seculi male sel-
 curi amatores: vñ seorsum a iustis p filium
 Squama squame cōiungit et non est spiracu-
 lū in vobis. Habetis inq et vos o impij cōi-
 catū ad inuicem p filiū: sed plane aduers' do-
 minū et aduersus xpm eius. Etē si dicente
 scriptura pietas est cultus dei: pfecto quis/
 quis plus amat mundū q deum: impi' atq
 idolatra esse pvincit: colēs et seruens creatu-
 re potius q creatori. Habētib' aut vt dictū
 est sanctis atq impijs suū ad se quibusq cō/
 filiū: magnū pculdubio inter vtrosq chaos
 firmatum est. Nā quō iustus longe se facit a
 cōsilio et p illo malignantiū: ita nec resurgūt
 oīno impij in iudicio: neq pctōres in cōsilio
 iustoz. Est quippe iustoz p filiū: pluuia vo-
 luntaria quā segregauit deus hereditati sue
 Est consiliū vere secretū: descendens nimis
 sicut pluuia in vellus. Est fons signatus cui
 alienus non cōicat. Est sol iusticie qui timen-
 tibus deum tñ oritur. Porro ceteros aduer-
 tens ppheta in sui siccitate et cecitate remanē-
 tes: iustoz siquidē imbris et lucis expres: in/
 secundos ac tenebrosos: confusos et auersos
 subsannat et notat. Hec est inquit gens que nō
 audiuit vocē dei sui. Non vultis o miseri di-
 cere cum dauid: Audīā quid loquat' i me do-
 min' deus. Vtrq foris fusi in vanitates et in
 sanias falsas: intmū optimūq nō requiritis
 veritatis auditū. Filij hoīum vsqquo graui
 corde: vt quid diligitis vanitatem et queritis
 mendaciū. Surdi ad vocem veritatis: igno-
 rantis cōsiliū cogitantis cogitatioēs pacis
 sed et loquentis pacē in plebē suā: et sup scōs
 suos: et in eos qui cōuertunt' ad cor. Itaq vos
 inquit mundi estis ppter sermonē quē locu-
 tus sum vobis. Ergo qui hunc sermonē nō
 audiunt: imundi sunt. Ceterū tuo carissime
 huic voci dei tui dulciori sup mel et fauū: si
 pparas aurem interiorē fuge curā exteriorē
 vt expedito et vacāte interno sensu dicas et tu
 cum samuele: Loquere domine: quia audit

seruus tu⁹: vox hec nō sonat i foro: s̄ nec au-
dit in publico. Secretū p̄silū: secretū querit
et auditū. Auditui tuo gaudiū p̄ certo dabit
et leticiam: si sobria aure p̄cepis: Abrahā p̄ci-
p̄ exire de terra ⁊ de cognatiōe sua vt vide-
re ⁊ possidere mereret terrā viuentiū: Jacob
relicto fratre ⁊ p̄ria iordanē trāsit in baculo:
et excipit rachelis amplexibus. Joseph dñā
tur in egypto: mercatio est furtiua p̄ri subla-
tus ⁊ patrie. Ecclesie iubetur vt cōcupiscat
rex decozē ei⁹: obliuisci populū suū ⁊ domū
p̄ris sui. Puer iesus inter cognatos ⁊ notos
a parentib⁹ querit nec tñ inuenit. Fuge frēs
tuos ⁊ tu: si tuā vis inuenire salutē. Fuge in/
q̄ de medio babylonis: fuge a facie gladij aq̄
lonis. Parati sum⁹ cū panibus occurrere fu-
gienti. Abbatē tuū me noias. Nō rēnuo inte-
rim p̄pter obsequiū. Obsequiū dico nō qđ
exigā sed qđ exhibeā. Sicut fili⁹ hois nō ve-
nit ministrari sed ministrare ⁊ aiā suā dare in
redemptionē p̄ multis. Verū tñ si dignū iu-
dicas accipe condiscipulū quē m̄gr̄m eligis.
Unus sit ambob⁹ m̄gr̄ xp̄us: ⁊ ip̄e sit epl̄e fi-
nis qui sit is est ad iusticiā omni credenti.

Ad alterū thomā de sancto audo-
maro. q̄ trāsgressus terminū quem
posuerat ānuas ad hoc p̄tebat idu-
cias ob studiū l̄r̄az tardans conuer-
sionem suā.

Epl̄a. cvm

Strissimo filio

suo thome frater. B. clarauall vo-
cat⁹ abbas: i spū timoris ambula

re. Bñ facis agnoscēs debitū tue p̄missionis
⁊ dilate reatū solutionis nō diffites. S̄z volo
te n̄ solū qđ: s̄ ⁊ cui p̄miseris cogitare. Nam
ego mihi nihil vsurpo: ex eo qđ me coram: et
nō mihi p̄missus ip̄e mecum recolis. Frustra
p̄inde times exp̄obratū iri a me sup̄ frustra-
toria dilatione: qui testis accit⁹ sū ⁊ nō domi-
nus voti. Vidi ⁊ gauisus sū. Et h̄ oro vt gau-
diū meū plenū sit: qđ nō erit nisi cū fuerit im-
pleta p̄missio. Terminū posuisti quē nō op̄-
tuit transgredi. Trāsgressus es: quid ad me
tuo dño stas aut cadis. Mihi sane decretū
est p̄ imminētī piculo nō p̄bris nō minis age-
re tecū s̄ mōitis: id qđ q̄ten⁹ eq̄ admiseris aīo
Si me audieris: bñ: si nō: ego nō iudico quē/
q̄: ē q̄ q̄rat ⁊ iudicat: qui em iudicat nos dñs
est. Et hinc tibi pl⁹ timendū arbitror ac dolē
dū: q̄ si hoī s̄ dō mēritus es. Et si ego vt vis
tue hēcūdie p̄co corā hoīb⁹: nū illa q̄ corā dō
est ipudētia ipunita relinquit⁹. Quid q̄so rō/
nis habet hēcūdari ad diē hoīs ⁊ vultū dei

nō vereri. Nā vult⁹ dñi sup̄ facientes mala.
Tu ergo pl⁹ times opprobria q̄ tormenta: ⁊
qui trepidas ad linguā carnis ⁊ tēnis gladiū
qui deuorat carnes: heccine ē illa mox pul-
cherria cōpositio: q̄ informari te scribis scien-
tie hui⁹ app̄hensiōe: cui⁹ studio ⁊ amore sic
serues: vt nō verearis sc̄to p̄posito p̄iudiciū
facere: S̄z q̄so te q̄ meōiale virtutis: q̄ laus dī
sc̄plie: quis sc̄ie p̄fect⁹: vel artis fruct⁹: trepi-
dare timore vbi nō ē timor: ⁊ timorē dñi reli-
quere: Quā salubri⁹ disceres iēsū: ⁊ hūc cru-
cifixū. Quā vtiq̄ sciam haud facile nisi qui
mūdo crucifixus est app̄hendit. Falleris si/
li falleris: si te putas inuenire ap̄d mūdi magi-
stros: quā soli xp̄i discipuli. i. mūdi p̄tempto-
res dei munere assequunt⁹. Nec em hāc lctō
docet: sed vn̄io: nō l̄ra sed spūs: nō eruditō
sed exercitatio i mādatis dñi. Semiate iquit
vob⁹ ad iusticiā: metite sp̄e vite: illuminare vo-
bis lumē sc̄ie. Vides q̄ nō recte p̄dit ad lu-
mē sc̄ie: nisi iusticie germē p̄cedat ad animā
ex quo formet⁹ granū vite: ⁊ nō palea glorie.
Quid ḡ: Nōdū tibi ad iusticiā semiaſti: non-
dum spei manipulos messuisti: ⁊ veram p̄ci-
sumis sectari scientiam: Nisi forte p̄ hā sup̄/
ponit illa q̄ inflat: ⁊ stulti⁹ erras: appendens
argētū tuū nō i panib⁹: ⁊ labores tuos nō i sa-
turitate. Obsecro redi ad cor: ⁊ adūte hūc an-
nuū t̄minū quē tu tibi indulsisti: i iniuriā dei
ēē ānū placabilē dño: s̄ discordie semariū: ire
fomitē: nutrimentū apostasie: qui sp̄m extin-
guat. grām includat: teporē afferat: illū qui
deo solet vomitū puocare. heu heu videris
mihi vno spū ābulare: sicut ⁊ vno censerī no-
mie cū alio illo thoma: oli. s̄ p̄posito de beue-
cle. Qui cū se fili n̄ro ordinī ⁊ n̄re domui toto
desiderio deuouisset: cepit iduciari: ⁊ ita pau-
lati refrigerare: donec subita ⁊ horrēda mor-
te p̄rept⁹ fact⁹ de medio ē secl̄aris ⁊ p̄uarica-
tor: ⁊ duplo fili⁹ gehenne. Qđ a te si fieri pōt
auertat misericors ⁊ miserator dñs. Extat ei
pistola quā ad eū frustra scripsi: nisi q̄ meam
ip̄ius aiā liberaui: denūciās qđ in me fuit q̄
oportet fieri cito. Beatus foret si me audisset.
Dissimulauit: mūd⁹ ego sū a sanguine ei⁹. Ve-
rū: iā nō sufficit mihi: q̄ ⁊ si sim facto isto secu-
rus de me: illa tñ q̄ n̄ q̄rit q̄ sua sunt caritas:
v̄get me lugere illuz: qui secur⁹ nō exiit: qm̄
male secur⁹ vixit. O iudiciorum dei abyssus
multa: o terribilīn p̄silijs de⁹ sup̄ filios hoīm
Sp̄m dōauit quē erat denuo ablatur⁹: vt es-
set sup̄a modū peccās pctm̄: ⁊ grā subintra-
uit: vt abūdaret delictū. Qđ tñ nō fuit culpa
dātis: s̄ addētis p̄uaricationē. Sui nimirum
arbitrū erat: qđ male liber liberū habuit con-

Sec. 10.

tristare spm̄: cōtemnere grām: nec m̄cipare effectui suggestū dei: vt posset dicere. Gr̄a di in me vacua nō fuit. Tu si sapis: illi' insipientia pderit tibi: et lauabis manus tuas in sanguine pctōis et curabis cito absolueret te a laqueo pdictionis: me a timore horribili. Ego em̄ haud secus fero fateor auersionez tuā: q̄ euisceratōem meā: qm̄ carissim' fact' es mihi et p̄mo te amplector affectu. Eaprop̄ ad omnē recordationē tuā: aiām meā transuerberat gladius iste timoris: tanto acerbi' q̄to te minus tinentē p̄sidero. Scio nempe vbi de talibus legerim. Cum dixerint: pax et securitas tunc subitaneus eis supueniet interit' tanq̄ in ytero habentiet non effugient. Absulta at p̄sentio iminere tibi pauēda: tardatū resipiscere tanq̄ multa exptus: que o si cognouisses et tu. Crede ergo expto crede amanti: cui ex altero non falli: ex altero non fallere inesse cognoscis.

Ad illūstrē iuuenē gaufridū de
de patrona et socios ei' Ep̄la. CIX

Ilectis filiis

gaufrido et socijs ei'. B. abbas
clareuallis spm̄ p̄sili' et fortu/
dimis. Sermo qui in sonuit edi/
ficat multos: imo vniuer' sa' letificat ciuitatē

dei: ita vt letent celi et exultet terra: et ois lin/
gua glorificet deū de vestra p̄uersatione. Terra mota ē quia celi distillauerūt a facie dei sy/
nar: pluentes istis dieb' solito abundantius pluuiā voluntariā quā segregauit de' hereditatī sue. Nō apparebit vltra vacua in vobis crux xp̄i: quē admodū in multis filiis diffidentie: qui tardātes p̄uerti ad dñm de die in diē improuisa morte subtracti: i puncto descendūt ad inferos. Vno reffloruit et nūc q̄si de nouo lignū in quo pependit dñs gl̄ie qui mortu' est nō tm̄ p gente: sed vt filios dei qui erāt dispsi congregaret in vnum. Ipse colligit vos qui diligit vos: tanq̄ viscera sua tanq̄ fructū p̄ciosissimū crucis sue: tanq̄ dignissimā recōpensationē effusi sanguis sui. Si ergo gaudent angeli sup vno pctōre p̄niam a gente quid in tā multis et in illis peccatorib': qui quanto illustriores videbant in seculo: scia: genere: iuētute: tanto pluribus erāt pditiōis exēplū. Legerā nō multos nobiles: nō multos sapientes: nō mltos potētes elegit deus. At nūc p̄ter regulā mira dei potentia talū cōuertit multitudo. Valescit gloria p̄ns iuētutis flos cōculcat: nō reputat generositas. sapia mūdi stulticia iudicat. nō acquiescit

tur carni et sanguini: parentū et caroz renunciat affectib' fauores et honores et dignitates reputant vt stercora vt xp̄s lucrifiat. Laudarez vos si vobis hec accidisse ex vobis cognoscerem. Ceterū digitus dei est iste: et mutatio plane dextere excelsi. Batū optimū est et donum p̄fectū: nec dubiū q̄ndescēdens a p̄leminū. Idcirco in ipm̄ oē preconū iure referimus qui facit mirabilia solus. ne in vobis odiola iam esset ea que apud se est copiosa redēptio. Quid igit opus est facto dilectissimi: nisi vt satagat quō laudabile p̄positū dignum cōsequat effectū. Studete p̄inde p̄seuerantie que sola virtutū coronat. Nō inueniat apud vos est et nō vt sitis filij patris vestri qui i celis est. apud quē nimirū nō est transmutatio: nec vicissitudinis obumbratio. Vos q̄z fratres in eandē imaginē trāsfōrmamini a claritate in claritatē tanq̄ a dñi spū: curātes omi vigilātia et ipi nō iueiri leues: instabiles fluctuantes. Scriptur ē em̄: Vir duplex aio: in cōstās ē in omib' vjs suis. Et rursum: Vei gradienti terrā duab' vjs. Et ego carissimi q̄tuz p̄gratulor vobis tm̄ gratulor et mihi q̄ vt accepi dign' habit' sum mister eligi consiliū hui' Et auxiliū do: et p̄siliū spōdeo Si videoz necessari': aut certe si dign' iudico: n̄ recuso laborē: nō deero p virib' Deuor' suppono humeros: et si iaz fessus: sarcine huic: si mihi celit' imponat Letus et obuijs vt dicif manib' excipio ciues sanctor: et domesticos dei. Quā libēs iuxta mādātum p̄pheticum: Occurro cum panib' fugiētib' a facie gladij aquā fero sitiētib'. Reliā posui i ore nr̄i: imo et v̄i gaufridi. Quicquid vob viciē n̄a dixerit ille: nr̄m nō dubitetis esse p̄siliū

Ad parentes eius de' gaufridi cō
solatoria Ep̄stola. CX.

Filius vestrū

deus facit et suum: quid vos pdi/
tis aut ip̄e quid pdit: Fit de diui/
te dicio: de nobili generosior: clarior de illustri: et q̄d his omnib' maius ē sanct' de pctō/
re. Oportet autē p̄pari regno q̄d sibi paratū est ab origine mundi: atq̄ hui' rei gr̄a modicum temp' q̄d viuere habet manere nobiscū donec abra' sp̄urcicia vite secularis ac terre no deter' so puluere celesti mā'ioni fiat idone' Si diligitis eū gaudebitis vtiq̄ q: vadit ad patrē: et talē p̄rem. Ip̄e quidē vadit ad deū: sed vos nō pditis eum: quin poti' multos p̄euz acquiritis vobis filios. Quotquot sum' in clauualle vel de clauualle: ipm̄ in fratres

Jaco. 1.
Eccl. 3.

Esa. 7.

1. Thes. 5.

1. Cor. 11.

ps. 13

vos in parētes suscipim⁹. At fortassis metui-
tis corpori eius vite asperitatem: qđ nimirū
tenet⁹ nostis ac delicatū. Letet⁹ de hmoi di-
citur: Ibi trepidauerunt timore vbi non fuit
timor. Confidite consolamini. Ego ero illi in
patrē ⁊ ipse erit mihi in filiū quousq; de meis
manibus excipiat eum pater misericordiarū
et deus totius solationis. Nolite ergo luge-
re nolite flere: quia gaudus vester festinat
ad gaudiū: non ad luctum. Ego ero illi pater
et ego mater ego frater ⁊ soror. Ego faciam
ei praua indirecta: ⁊ aspera in vias planas.
Ego ei omnia sic tempabo ⁊ sic dispensabo vt
et spūs pficiat: ⁊ corpus non deficiat. Veni-
q; seruiet dño in leticia ⁊ exultatiōe: et canta-
bit in vijs dñi: qm magna est glia dñi.

Ex psona helye monachi ad pa-
rentes suos Epistola. CXI.

Vla causa qua

Mat. 10.

non liceat obedire parentibus deu-
est. Ipe em dicit. Qui amat patrem
et matrē plusq; me nō est me dignus. Si me
vere vt boni: vt pī parentes diligitis si verā
si fidelē erga filiū pietatē habetis: quid me
patri omnī deo placere satagentē inquieta-
tis: ⁊ ab eius seruitio cui seruire regnare ē: re-
trahere attentatis. Vere nūc cognosco: quia
inimici hominis domestici eius. In hoc vob
obedire non debeo: in hoc vos non agnosco
parentes: sed hostes. Si diligeretis me gau-
deretis vtiq; quia vado ad meum atq; vīm
īmo vniuersorū patrem. Alioquin: quid mi-
hi ⁊ vobis. Quid a vobis habeo: nisi pecca-
tum et miserā: hoc solum quod gesto corrup-
tibile corpus: de vestro me habere fateor et
agnosco. Non sufficit vobis q; in hanc secu-
li miserā miserū induxistis: q; in pecca-
to vestro ⁊ peccatores peccatōre genuistis q;
in peccato natū de peccato nutritis: nisi eti-
am inuidendo mihi misericordiā quā cōsecu-
tus sum ab eo qui non vult mortem peccato-
ris: filiū in super gehenne faciatis. O durum
patrem: o seua matrem: o parētes crudeles
et impios: imo non parentes: sed pemptores
quorū dolor salus pignoris quorum cōsola-
tio mors filiū est. Qui me malunt perire cum
eis q; regnare sine eis Qui me rursus ad nau-
fragium: vnde tandem nudus euasi: rursus
ad ignē vnde vix semiustus exiui: rursus ad
latrones: a quibus semiuius relictus sum:
sed miserante samaritano iam aliquantulum
conualui reuocare conantur: ⁊ militem chri-
sti ppe iam rapto celo triumphantem: quod

non in me glorioz: sed in eo qui vicit in undiz
ab ipo iam introitu glorie: tanq; canes ad vo-
mitū: tanq; suem ad lutum: ad seculū reduce-
re molliuntur. Quidā abusio. Domus ardet
ignis instat a tergo: ⁊ fugienti phibet egredi
euadenti suadetur rēgredi: Et hec ab his qui
in incendio positi sunt ⁊ obstinatissima demē-
tia: ac dementissima obstinatione fugere per-
culum nolunt: p̄hob furoz. Si vos cōtemni-
tis mortē vram: cur etiā appetitis meā. Si in-
q; negligitis salutē vestrā: quid iuuat etiam
persequi meam. Quare vos non potius seq̄-
mini me fugientē vt non ardeatis. An hoc ē
vestri cruciatus leuamen: si me etiam pima-
tis: ⁊ hoc solum timetis ne soli pereatis. Ar-
dens ardentibus: quod solatium prestare po-
terit. Que inq; consolatio damnatis socios
habere sue damnationis. Quod ve remediū
morientibus alios videre morientes. Non h
mihi persuadet diues ille qui i tormentis de-
speratus de sue liberatione: rogabat nuncia-
ri fratribus suis: ne ⁊ ipi venirent in locū eo-
rundem tormentoz: timens proculdubio ex
suo ⁊ cruciatu augeri suum. Quid ergo. Ibo
et solabor lugentē matrē meā mei ad temp⁹
visitationē vt in eternum lugeā: ⁊ me ⁊ ipaz
sine solatione. Ibo inq; ⁊ satisfaciā pī meo
meo irascenti pī mei ad tempus absentia con-
solandus ⁊ ipse ad tempus de eius presentia
vt postmodū ⁊ quisq; pro se ⁊ vtriq; palte-
ro: incōsolabili desolemur tristitia. An poti⁹
exemplo apostoli: non acquiescens carni et
sanguini: vocem audiā dñi iubentis. Dimit-
te mortuos sepelire mortuos suos: ⁊ cantabo
cum dauid. Rēnuīt solari anima mea: ⁊ cū
hieremia. Dñe homis non p̄cupiui: domietu-
scis. Quid em. Funes ceciderunt mihi in p-
claris: ⁊ celestis hereditas preclara est mihi:
et terrena adulatur pmissio: blandit cōsola-
tio carnis. Sustato spiritu necesse est desipe-
re carnem. Affectanti celestia terrena non sa-
piunt eternis inbianti: fastidio sunt transito-
ria. Desinite igit parētes mei: desinite ⁊ vos
frustra plorando affligere: ⁊ me gratis inqui-
etare: ne si adieceritis nuncios vltra mittere
pī me plus me elōgare cogatis. Si aut dimit-
titis: clarā vallē in perpetuū non dimittā. Hec
requies mea ī seculū seculi hic habitabo quo-
niā elegi eam. Ibi pro meis atq; vris pecca-
tis iugiter orabo: ibi p̄cibus assiduīs quod et
vos cupitis impetrabo si potero: vt qui ei-
us amore hoc modico tempe ab inuicez sepa-
mur: in alio seculo simul felici ⁊ inseparabili so-
cietate in eius amore viuamus per omnia se-
cula seculorum. Amen.

Mat. 8.

ps. 66.

Jere. 17

Ad gaufridū luxoniensem.

Ep̃la. cxii.

Doleo super te

fili mi gaufride: doleo super te Et merito. Quis enim non doleat flo-

rem iuuentutis tue quem letantibus angelis deo illibatum obtuleras in odorem suauitatis nunc a demonibus conculcari: viciozū spurcijs et seculi sordibus inquinari. Quomodo quis vocatus eras a deo reuocantem diabolū sequeris: et quem christus trahere ceperat post se: repente pedem ab ipso introitu glorie retraxisti. In te experior: nūc veritatem sermonis domini quē dixit: Inimici hoīs domestici ei. Amici tui et primi tui aduersus te appropinquerūt et steterūt. Reuocauerūt te in fauces leonis et in portis mortifitez collocauerūt te. Collocauerunt te in obscuris sicut mortuos seculi: zīa parū ē vt descendas in ventrē inferi: iam te deglutire festinat ac rugigēbus pparatis ad escam tradere deuorandum. Reuertere queso reuertere priusq; te absorbeat pfundum et vrgeat super te puteus os suū: priusq; demergaris: vnde vltius non emergas: priusq; ligatis manibus et pedibus piciaris in tenebras exterioris: vbi est fletus et stridor dentiu: priusq; de trudaris in locū tenebrosū et opertū mortis caligine. Erubescis forte redire quia ad horā cessisti. Erubescē fugam: et non post fugaz reuerti in plium et rursum pugnare. Recdū finis pugne: necdum abinuicē dimicantes acies discesserunt adhuc victoria p manibus ē. Si vis nolumus vincere sine te nec tuaz tibi iuidem glie portione. Leti occurremus tibi letis te excipiemus amplexibus dicemusq; epulari et gaudere oportet: qz hic fili noster mortuus fuerat et reuixit: perierat et inuentus est

Ad sophiā vginē Ep̃la. cxiii.

Ernardus ab-

bas d' claraualle: sophie vgini virginitatis seruare titulū: apphēdere fructū. Fallax gloria et vana est pulchritudo: Mulier timēs deū ipa laudabit. Cōdelector: filia glorie virtutis tue qua fallacē mūdi gloriā respuisse narraris. Ipa quidē digne respuit. Sed qui multi aliter sapientes in eius estimatione desipiunt: tu iure laudaris: quia non falleris. Flos feni est: vapor est ad modicū parens. Ipse eius qualicunq; status nonne plus anxietatis qz iocunditatis habet. Dum vendicas: dum defendis: dum suspica-

ris: duz sp ambis q nō habes: et nōnullis adeptis acquirēdi nō tepeseit ardo: que reges i gloria tua. Si qua tamē est preterit iocunditas non reditura: et manet anxietas nō relicta. Leterū videas eam q plurimos nō apprehendere: cōtemnere perpaucos. Cur hoc. Profecto quia necessitas multoz est: virtus paucorum: paucorum inq paucor preferitū nobilium. Deniq multos nobiles sed i nobilia mundi elegit deus. Proinde benedicta tu in nobilibus: que p gloria certantibus ceteris de ptemptu gloriolius sublimaris et sublimius gloriaris. Insignior plane atq illustrior q de paucis facta es qz q orta de magnis. Illud nāq dei munere tuū est: hoc tuorū. Porro quod tuum est: tanto cari ē quanto rarius. Raz si in viris virtus rara est quis in terris: qtomagis in femina fragili et nobili: Deniq mulierē fortē quis iueniet. Quidtomagis quis fortem et nobilē: Quidime quidem deus est acceptor personarum: nescio tamen quo pacto virtus in nobili plus placet. An forte quia plus claret. Siquidem ignobilis cum caret gloria: non facile liquet vtrum quia nolit: an quia nō possit habere. Lauda factā de necessitate vtutē: sed plus illā quam eligit libertas: non indicit necessitas. Certet ergo cetera que spem nō hnt prerū fugatiuz atq fallacium vili beuiqz gloriola: tu spei q non cōfundit initere. Tu te inq ei quod breue hoc ac momētaneū tribulatiōis tue supra modū in sublime operat ponderi glorie referuato. Ex si tibi exprobrauerint filie belial ille que extento collo fractis incedunt ingressib cōposite et circūornate vt similitudo templi. Responde. Regnū meū non est de hoc mūdo. Rnde. Tempus meū nondum aduenit: tps aut vestrū semp est paratus. Rnde. Gloria mea abscondita est cū xpo in deo. Cū autē xps apparuerit vita mea: tunc et ego apparebo cum ipo in gloria. Quāqz et si gloriari optet: potes tu quoq ingenue: potes secure: tā tū in dño. Omitto sane coronā quaz tibi dñs preparauit in eternuz. Sileo repromissiones que te impostez manent. Ex felix sponsa admittēda es reuelata facie speculari glām spō si tui: qz te sibi exhibiturus est gloriosam: nō habentē maculā aut rugā: aut aliquid hmoi q eternis excepturus amplexibus: ponet leuam sub capite tuo et dextera illius amplexabit te. Pretereo locū nominatū: quē vginittis prerogatiua singularē a filiis et filiabus in regno es pculdubio sortitura. Sileo et cantū cum illud nouum: qd virgo cum virginibus singlarinibilominus dulciq modulamie canit

tura letaberis in ipso: et letificabis ciuitatem
dei: cantans et cursitans et sequens agnū quo/
cumque ierit. Illud siquidem nec oculus vidit:
nec auris audiuit: nec in cor hominis ascendit:
quod preparatus est: et cui te preparari oportet. Hec
ergo pertermittito: que in futuro reposita sunt ti/
bi: praesentia tantum loquor: que de primitiis spiritus
iam tenes: sponsi crenia: arras sponsalicias:
benedictiones dulcedinis in quibus te puenit
quem et subsecutus: atque quod deest completurū
expectas. Ille ille in medium veniat summo
decore spectabilis: ipsiusque angelis admirandus
ornatus: et pferant siquid simile hūit filie ba/
bilonis: quae vere gloria in confusione. Indu/
untur purpura et bisso: et subinde pscia pāno
sa iacet. Fulgent monilibus: moribus sordent
Eccontra tu foris pānosa: intus speciosa resplē/
des: sed diuinis aspectibus non humanis. In/
tus est quod delectat: nisi forte tu dubitas habi/
tare christum per fidem in corde tuo. Veniatque omnis
gloria eius filie regis ab intus. Jocundare fi/
lia syon: et exulta satis filia hierusalem: quia con/
cupiuit rex specie tuam: si tantum pfectionem et decorē
induis: amicta lumine sicut vestimento. Nem/
pe pfectio et pulchritudo in conspectu eius. Lu/
ius speciosi forma per filijs hominum. Propius in quē
desiderant angeli pspicere. Audis cui placeat
ama unde places. Ama confessionem ob quam
amaris. Ama confessionem si affectas decorem.
Confessionem iungit decor: iungit pulchritudo
habes utrumque. Confessionem et decorē indui/
sti. Et pfectio et pulchritudo in conspectu eius
Reuera ubi confessio: ibi pulchritudo ibi de/
cor. Si peccata sunt: in pfectione lauant. Si bo/
na opera: confessione commendant. Cum mala
tua cōfiteris: sacrificium est deo spiritus contribu/
latus. Cum dei beneficia imolas deo sacrificium
laudis. Bonum autem ornamentum confessio: que et
peccatorem purgat: et iustus reddit purgatior
Abique pfectione iustus iudicatur ingratus et
peccator mortuus reputatur. A mortuo quippe tan/
quam qui non sit perit pfectio. Confessio igitur pec/
catoris est vita: iusti gloria. Et necessaria est pec/
catori: et iustus nihilominus decet. Veniatque re/
ctos decet laudatio. Serica et purpura et tin/
cturae fucus: decorem hūit sed non prebent.
Quicquid tale applices corpori: exponit speci/
em suam non deponit. Secum denique tollit cum
tollit ipsum. Porro decor qui cum veste induit:
et cum veste deponit: vestis proculdubio est non
vestiti. Tu ergo noli emulari in malignanti/
bus: et mendicantibus pulchritudinem alienam
ubi perdiderint suam. Matiuo quippe et interno
se perdunt decore nudas: que tanto studio et p/
cio de diuersis et varijs speciebus et quae pferunt

figure mundi: foris sibi conficere satagunt: prout
oculis insipientium appeant speciose. Indig/
num tibi iudica formam a peilibus murium et ope/
ribus vermium mutuari. Tua tibi sufficiat. Il/
le est verus propriusque cuiusque rei decor: qui nul/
la interiacente materia per se inest. Quod quod decen/
ti rubore genas suffundit virgineas: ingenti
gemma pudoris. Quae in aures reginarum huic con/
parabunt. Nec inferioris insigne decoris di/
sciplina pferit. Quod quod compositum reddit omnem puel/
laris corporis statum: nec non et mentis habitum di/
sciplina. Cervicem submittit: ponit supercilia: con/
ponit vultum: ligat oculos: cachinnos cohibet
moderat linguam: gulam frenat: iram sedat: for/
mat incessum. Talibus decet pudicitiae vestem
distingui margaritis. eiusmodi circumdata va/
rietate virginitas: cui glorie merito non pferit
Angelice. Angelus habet virginitatem sed
non carne sane felicior quod fortior in hac parte.
Optimius et optabilis valde ornatus iste: qui
et angelis possit esse inuidiosus. Sed aduer/
te et aliud de eodem. Profecto tanto tibi ma/
net tutus: quanto et proprius. Vides nempe auro
argento lapidibus preciosis et omni denique cul/
tu regio non tam ornata quam onerata. Vides
longas post se trahentes fimbrias ipsasque precio/
sissimas et densas pulueris nubes excitantes
in aera. Non te moueant hec. Ille illa vel in
morte deponet: te tua sanctitas non relinquet
Non sunt sua que portant. Cum interierint non
sument omnia: neque descendet cum eis glo/
ria hec. Mundus cuius sunt nudis illis excu/
tibus retinebit: eis deus vanis vanas similiter
alias educturus. At vero tuus ille ornat non
sic. Firmissime tibi ut dixi manet: propterea tu/
tus: quia tuus. Nullis facile aut cedit iniurijs
aut patet insidijs. Aduersus huiusmodi nil
furis calliditas: nil furis crudelitas potest.
Nec a tineis roditur: nec vetustate corrumpit
nec consumitur usu. In morte viuit. Mirum
anime res est non corporis: et ob hoc simul cum
anima de corpore abit: non obit cum corpore
Porro animae non habent quid faciant: etiam
qui corpus occidunt.

Ad alteram sanctimoniamalem

Epistola. CXIII.

Agnū mihi gau

dium est quod te ad verum et perfectum gau/
dium velle tendere comperi. Quod non est
de terra sed de celo. id est non de hac coualle
ploratōnis: sed de illa quam fluminis impetus
letificat ciuitatem dei. Et reuera illud verum et
solum est gaudium: quod non de creatura sed de

creatore concipit et quod cum possederis nemo tollet a te. Cui copata omnis alius de locuditas meror est: omnis suauitas dolor est: omne dulce amarum: omne decorum sordidum: omne postremo quodcumque aliud delectari possit: molestum. Denique tu mihi testis es in hac re. Te ipsam in terroga: quia tu tibi familiarius credes. Num quid non hoc ipsum clamat in corde tuo spiritus sanctus? An non tibi iam ab ipso: priusquam a me huius rei veritas persuasa est? Quando enim tu semina o iuuenicula formosa et ingenua sic fragilem et sexum vinceris et etatem: sic spectabilem et formam et generositatem continere sinit? si cuncta que sensibus corporis subiacent: in illorum iam tibi comparatione vilescerent: que te et interius confortant ut vincas: et delectant ut preferas. Nec immerito. Modica: transitoria terrena sunt que despicias. Plus dicam: et verum dicam. Tenebras deseris: et lucem ingrederis. De profundo fluctuum: emergis ad portum. De misera seruitute: in felicem libertatem respiras. De morte denique transis ad vitam. Si quidem usque modo tua non dei voluntate: tua viuens non dei lege: viuens mundo mortua eras: viuens mundo: mortua deo: siue ut verius loquar: nec mundo viues nec deo. Voles quippe sub habitu et nomine religionis: instar vnius de seculo conuersari: sola deum a te voluntate repuleras. Non autem valens quod stulte volebas non tu quidem mundum: sed te mundus repulerat. Deum ergo repellens et a seculo repulsa: inter duas ut dicis sellas corrueras. Nec do itaque viuebas: quia nolebas: nec seculo quia non poteras. Alteri quidem volens: alteri in uita: sed tamen utriusque mortua. Sic debet contingere his qui vouent et non soluunt: qui aliquid foris ostentant: et intus aliud appetunt. At vero nunc per dei misericordiam incipis reuiuiscere: non peccato sed iusticie: non seculo sed christo etiam mori vitam. Beati nempe mortui qui in domino moriuntur. Ex hoc iam nec votum tuum irritum: nec cassam professionem causabimur. Ex hoc iam nec corporis integritas animi corruptione infirmabit: nec morum prauitate virginitatis titulus obscurabit. Ex hoc iam nec falsum nomen: nec vacuum velamen portabis. Ut quid enim hactenus non a et sanctimonialis vocata es: que sub sanctitatis nomini: bus tam non sancte puerfata es? Cur velum in capite mentiebas reuerentia: et sub velo petulans oculos exhibebat impudentia. Caput siquidem gerebas velatum sed elatum. Sub signo verecundie sermo resonabat inuerecundus. Risus imoderatus: incessus lasciuior: vestis ornatio: vniplate magis hec quam elat

te congruerent. Sed ecce iam vetera christo auctore transierunt: et noua fieri incipiunt omnia dum cultum exteriorum interiore commutas et magis vitam quam vestem appetis habere ornatum. Facis quod debes: imo quod iam olim fecisse debueras: nam olim iam foueras. Sed spiritus qui sicut ubi vult: ita et quando vult spirat: necdum spirauerat. Et idcirco forsitan quod hucusque egisti: excusationem habet. Leterum si flammantem spiritum quo nunc recaluit sine dubio cor tuum intra te: et in meditationibus tuis exardescens ignem diuinum: iam extinguere permiseris: quid restat nisi ut te illi seruanda noueris igni qui non possit extinguere. Sed extinguat potius idem spiritus in te concupiscentias carnales: ne forte ab his profocato: quod absit nuper concepto sancto desiderio in flamas commingat incidere gehennales.

Ad sanctimonialē quandam de
monasterio sancte marie trecentis
Epistola. CXV

Elatum est mi

hi te quasi asperioris vite desiderio: tuum monasterium velle deserere. Quam rem dissuadentibus tibi atque omnimodis prohibentibus spirituali matri tue siue sororibus cum acquiescere nolles: placuisse tandem nostrum super hoc consilium eligere: ut quicquid ego laudauerim: id tibi credas expedire. Debueras quidem doctorem ad hoc consilium eligere. Quia tamen sic tibi visus est quid huius mihi rectius videret non zelo. Hoc itaque tuum desiderium: ex quo cognitum habui: cogitans atque recogitans quo quidem spiritu precepis: facile iudicare non gudeo. Idotes namque in hac re zelus dei habere: ut excusabilis sit tua intentio: sed quod sciam tua talis voluntas impleatur oino non video. Cur inquis? Non est sane ut opulentia: ut urbis frequentia ut pinguis sitigia et delicias. An non mea mihi pudicitia tutior erit in heremo: ubi in pace cum paucis aut sola conuersans: soli placeam cui me prebauit. Nequaquam. Nam volenti properam agere et desertum abundantiam habet: et nemus umbram: et silentium solitudo. Quod alii quippe quod nemo videt: nemo arguit. Ubi autem non timeas reprehensorum: securius accedit temptator: licentius perpetrat iniquitas. In conuentu vero bona si qua facie nemo prohibet. Quod alii autem facere si vis non licet. Quod etiam a pluribus concipitur: arguitur: emendatur: sicut contrarium bonum cum vident omnes mirantur: venerantur: imitantur. U

XIIX
des ergo filia qđ tua merita: maior in cōuen/
tu gloria sequit: et citior culpās correctio qñ
ibi sunt et quibus de bonis exemplū pbeas
et quas de malis offēdas. Beniq; vt ex illa
iam euangelica p̄ticipatione: oēm tibi ause/
ram tui excusationē erroris: aut de fatuis vir/
ginibus vna es! tamen virgo es aut de prul/
dentibus. Si de fatuis: cōgregatio tibi neces/
saria est. Si de prudentib;: tu congregationi
Nam si sapiens et pbata es: religio certe que
illo in loco nouiter innouata: nunc vbiq; lau/
dat: multū tua discessione infamabitur et infir/
mabit vt timemus. Dices quippe q; cuz bo/
na nō sis bonū ordinē nequaq; defereres. Ex/
si fatua cognita es et recedis: bonis male vi/
uere non licet: bonas mala non ferēs: queris
vbi viuere liceat vt libet. Et merito. Nā an/
te ordinis emendationē: nunq; vt aiunt inde
locuta es. At vbi religio creuit: sanctior subi/
to facta: feruore cōtinuo cogitare cepisti d̄ he/
remo. Agnosco filia agnosco: vtinā et tu me/
cum agnoscas serpentinū vir? fraudulētī do/
lū: versipellis astutiā. In nemoze lupus ha/
bitat: si sola ouicula vmbra nemozis pene/
tras: preda vis esse lupo. Sed audi me filia:
fidele audi consiliū: siue peccatrix: siue sancta
sis: nōl te separe a grege me qñ rapiat et non
sit qui eripiat. Sancta es stude tuo exemplo
tue foci ac quiescere sanctitati. Peccatrix
es: noli addere peccata peccatis. Sed age pe/
nitentiā vbi es: ne discedens cum tui quidez
piculo vt ostensum est: et sororibus quidē scā/
dalum relinquant et multoz in te puoces dei/
trahentium linguas.

Ad ermengardē quodā comitis
sambritanie. Ep̄la. CXVI.

Flecte in chri-
sto filie sue ermengarde quondaz
eximie comitis nunc humili chri/
stī ancille. B. abbas de clauualle: pium san/
cte dilectionis affectū. Utinā sicut cartā nūc
p̄sententē: ita et meā tibi mentē expādere pos/
sem. O si legere posses i corde meo: qđ ibi de
amore tuo: suo digito deus scribere dignatus
est. Certe agnosceres qđ nulla lingua vel pē/
na sufficiat exprimere: quod in intimis mihi
medullis dei spūs imprimere potuit. Et nūc
quidem p̄ns sum spū licz corpe absens: s; nec
mihi et nec tibi est vñ appareā. Est tñ penes
te vnde possis de me vtrūq; cōicere: et si nō/
dū cognoscere quod dico. Intra cor tuum et
inspice meū: et vel tantuz mihi tribue amoris
erga te quantū tibi erga me inesse sentis: ne si

nos quidē minus te vō amplius amare p̄sum/
pseris eote nobis p̄ferre puteris: quo et vini/
cere nos caritate putaueris. Letez tue mo/
destie est potius id sentire de vobis vt qui te
affecit ita me diligere et eligere ad cōsiliū tue
salutis eque affecerit et me in obsequiū tue di/
lectionis. Tu ergo videris quō me tecū reti/
nueris: ego vt vex fatear nusq; abs te absq;
te recedo. Hec tibi interi d̄ via breuiter in trā/
situ scribere volui: sperās me maiori ocio ma/
iora missurum si deus annuerit.

Ad eandem Ep̄stola. CXVII.

Ecepi delicias

cordis mei: pacē tui. Letus sū: qz
tu leta nūciaris meq; admodū red/
dit incolumē tua inotescēs alacritas. Hec ni/
mirū leticia nil habet de carne et sanguine cū
humilis ex sublimi: ex īgenia ignobilis: pau/
per ex diuite viuas: fratris filij patrieq; desti/
tuta solatio. Sine dubio qđ in te alacritatis
natū est de spūs sancto est. Quippe iam dudū
a timore dei p̄cipiens p̄turisti tā tandem sp̄ritū
salutis foras vtiq; mittente caritate timo/
rē. O qđ libentius ista p̄ns alloquerer: qđ scri/
bo absens. Crede mihi irascor occupatiōib;
quibus frequenter impediri video: ne te vi/
deā. Et delector occasionibus quib; vel int/
dū expediri video: vt te videā. Rara quidez
bas h̄mōi opoz unitas: sed cara fateor est mi/
hi vel ip̄a raritas. Est em̄ sane melius videre
te vel nonnunq; qđ nunq; oīno. Spero me in
primo venturū ad te: iam nunc p̄libās gau/
dium p̄ime plenēq; venturū.

Ad beatricē nobilē religiosamq;
matronā Ep̄la. XCXVIII

Troze tuo deuo

tionis studium: tue erga nos dile/
ctionis affectū. O bona dñā quid
tibi et nobis. Vñ tibi tanta sollicitudo pro no/
bis: Si filij: si nepotes: si vel aliqua extrema
pp̄inquitatis linea tibi adiūcti essem: tua cre/
bra bñficia: frequētes salutatiōes: inūera dei/
niq; tui amoris īsignia q̄tidie expimur: nō tā
nob mirāda viderēt qđ ex debito suscipienda
Nō at cū genere tñ dñaz nō matrē te cogno/
scam? nō mix si miramur: s; mix si satis mi/
rari possum. Quis em̄ notoz vel cognato/
rū nr̄oz curā h̄z de nob; Quis vñq; de nr̄a
salute interrogat: Quis vñq; non dico solli/
citus sed vel memor nr̄i est i seculo? Amicis
pp̄inquis vicinis nr̄is: facti sum? tanq; vas

pditum: sola nos obliuisci nō potes. Inqui/
ris de esse ⁊ statu sanitatis nostre: de viā quā
nup egimus de monachis quos ad aliū locū
transulim⁹. De quibus p̄mum breuiter re/
spondeo q̄ de terra deserta ⁊ loco horrois ⁊
vaste solitudinis: introducti sunt in abundā/
tiā rerum: ediū ⁊ amicoz: in terraz deniq̄ fer/
tilem ⁊ locum amene habitationis. Etos ita
q̄ ⁊ in pace reliquim⁹: leti nos ⁊ i pace reuer/
si sum⁹: p̄ter qd̄ ego paucis diebus sed nō pa/
rū febze redeunte ita vt mori timerē aggraua/
tus fui. Sed rursus deo miserante cito cōua/
lui: ita vt nunc fortiorē saniorēq̄ me sentia p̄
viam peractā: q̄ ante inchoatā

Ad ducē ⁊ ducissam lothoringie
Epistola. CXIX.

Sci et ducisse

lothoringie. B. abbas d̄ claraual/
le: sic suis adinuicez caris castisq̄
delectari amplexibus: vt sol⁹ christi amor su/
peret in ambobus. Ex quo cepim⁹ mittere p̄
nostra necessitate in terrā vestraz: multā sem/
per inuenim⁹ in oculis vestre dignitatis fa/
miliaritatē ⁊ gratiā. Benedictionē largitatis
vestre nostris homibus cum necesse fuit: li/
beraliter exhibuistis. Passagium transeuntib⁹
et si quod est aliud iuris vestri debitu: mer/
cantibus libenter dimisistis. De quibus om/
nibus sine dubio merces vestra multa ē in ce/
lis: si tamē vez esse credimus quod dominus
in euangelio p̄mittit: Quādiu fecistis vni de
minimis meis: hoc mihi fecistis. Sed quid ē
q̄ ministros vestros que vos donastis: ex/
gere rursus p̄mittitis. Dignū est vobis ⁊ ho/
norificum: vt qd̄ vobis p̄ salute animaz ve/
strarū placuit donare: nemo vestroz repete/
re audeat. Si ergo vos quod absit beneficio/
rum vestroz nō penitet: donūq̄ qd̄ in bene/
placito v̄ro a vob̄ sepe recepim⁹ eque adhuc
vt habeam⁹ vtriq̄ v̄m p̄placeat: iubete ita
firmiter ⁊ incōcussē teneri quaten⁹ vltra fra/
tres n̄ri a nullo v̄roz timeāt p̄pter h̄ distur/
bati. Alioquin nō rēnuim⁹ dñi n̄ri sequi exē/
plū: qui p̄ se nō dedignat⁹ est soluere censuz:
parati ⁊ nos libenter que sunt cesari reddere
⁊ vectigal cui vectigal: ⁊ tributū cui tributū
p̄sertim q̄ iuxta aplm non tam debemus re/
quirere datum nostrum q̄ lucz vestrum.

Ad ducissam Ep̄la. CXX.

Katias agim⁹

deo p̄o tā deuota voluntate quā
erga ip̄m ⁊ seruos eius vos habe

re cognouimus. Quotiens em̄ in corde car/
nali terrenis dignitatibus alto: vila vel mini/
ma scintillula celestis amoris accensa videt⁹:
diuinū sine dubio est munus nō homis x̄tus
Et nos quidem largitatis vestre: vestris i lit/
teris nobis oblata beneficia gratant⁹ ample/
ctimur. Sed cognita illa subita ⁊ grādi satis
occupatione qua vos nunc detineri necesse ē
p̄ueniens ducimus vestrā q̄tum vobis pla/
cuerit expectare oportunitatē. Remini etenī
quantū in nobis est vellemus esse oneri: p̄el/
sertim in his que ad deum p̄tinent: vbi nō da/
ti lucz sed dantis fructū requirere debemus
Diē itaq̄ nob̄ si placet atq̄ locū rescribendo
p̄ hunc nunciū noiāte: quo iuuāte deo p̄senti
expedita instantia: nostris p̄tribus appropin/
quare debeatis: ⁊ fratre vuidone vobis ob/
uiā facto si quid in terra v̄ra inuenerit qd̄ ap/
tum sit ordini n̄ro: p̄missa v̄ra expedit⁹ atq̄
alacrius cōpleatis. Hylarē em̄ datorē diligit
deus Aut si forte nō placet vobis dilatio ⁊ h̄
notificate: q̄ parati sum⁹ in hac re q̄tū ratio/
patif v̄re obtpare voluntati. Ore v̄ro ducē
salutam⁹ ⁊ tam ip̄m q̄ vos amonemus: vt
si castrū p̄ quo guerrā facturi estis vestri iui/
ris nō esse noueritis: p̄ dei amore relinquat⁹
Scriptum quippe est: Quid p̄dest homini si
munduz vniuersuz lucret⁹: se autē p̄dat: ⁊ dei/
trimentum sui faciat?

Ad ducissam burgundie
Epistola. CXXI

Estre dignatio

nis specialis familiaritas: quaz erga
nos paupes homies habere videmi⁹
eouf⁹ p̄gressa est: vt quisquis v̄ram digni/
tatē se habere sentit infensam: per nullum fa/
cilius q̄ per nos confidat redire in gratiam.
Hinc est q̄ dudum diuioni cum essem: hugo
de besnua multis me precibus ad placandaz
sibi vestram quā meruerat indignationē ap/
plicauit: ⁊ vt coniugio de filio suo quod vob̄
quidem nō placitū: sed sibi vt putat cōmodū
irretractabiliter facere statuerat amore dei ⁊
nostro assensum preberetis. Cuius rei causa
ecce nunc rursus tam suis q̄ suoz p̄cibus au/
res nostras pulsare curauit. Et nos quidem
vtilitates illius frenas nō valde curam⁹. Ele/
rūm q̄ res vt ip̄e dicit ita in arto posita esse
videt⁹: quaten⁹ nisi cū ip̄ius piurio nequa q̄
possit obuiari piugio: hoc vobis intimare cō/
ueniēs duxim⁹: quia grādis debet esse vtili/
tas quā xp̄iani ⁊ v̄ri hois legalitati p̄ponere
debeatis. Necq̄ em̄ ⁊ periurus ē ⁊ legalis

Mat. 25.

Mat. 16.

Col. 4.

simul manere poterit. Quāq̃ etiaꝫ vobis nō
solū nullū lucrum: sed ⁊ multū videamus in
gruere piculū. si quos fortassis deus ꝑiunge
re disposuit: ꝑ vos disturbari cōtigerit. Suā
grām adūciat dñs sup̃ vos ⁊ sup̃ filios ṽros
nobilissima mibiꝫ in x̃po dilectissima dñā.
Ecce nunc temp⁹ acceptabile: ecce nunc dies
salutis. Erogate ṽrm frumentū paupib⁹ x̃pi
vt in eternū cum ṽsura recipiatis.

Epistola dñi hyldeberti turoñ.
archiepi ad Bernardū abbatem
Epistola, CXXII

Alsamū ex odo

re suo ⁊ arbozem ex fructu cognosci
paucos credim⁹ ignorare. Sic ⁊ no/
bis ex opinione tua carissime frater innotuit:
q̃ sis ad sanctimoniā cōposit⁹: ⁊ integer ad
doctrinā. Cū em̃ locoꝝ intersticio longi⁹ a te
separemur: ad nos tñ ṽsq̃ puenit q̃ iocūdas
noctes cum tua rachele ducas: que ꝑgenies
ex lya tibi exuberet: q̃ totū te exhibeas ⁊ cul
toꝝ virtutis ⁊ hostē carnis. Nō aliū loquū
tur te: quicunq̃ loquunt⁹ nobis de te. Talis
est odor olei effusi nois tur: talia iam tuoꝝ ꝑ
mia meritoꝝ. Has ex agro tuo spicas añ sup̃
mā colligis messione. In hac em̃ vita quedā
merces virtutis est: ꝑspiciū ⁊ mortale testifi
moniū. Hoc ip̃a sibi cōparat: hoc sibi ip̃a cu
stodit. Huius splendor nō m̃ nūc inuidia: ñ
exterioribus studiis adiuuat. Quippe bono
rū estimatio: sicut falsis delationibus aufer
ri non potest: ita nec adulatoriis fauoribus
acquiri. ꝑdenes ip̃os est: eā vel vbertate vir
tutū ꝑficere: vel defectu minoꝝari. Sane de
celeberrima opione tua spes in sinu eccl̃ie re
posita est: eā minie casuram: qm̃ fundata cre
ditur sup̃ firmā petrā. Ex ea nos tua edocti
deuotione desiderio desiderauim⁹ in sacrari
um familiaritatis tue recipi: ibiq̃ recordatio
ne tecū esse vbi teip̃m furat⁹ colloquijs mor
taliū: ꝑ mortalib⁹ loq̃ris cū rege angelorum
ꝑdorro huic desiderio ñro. N. trecentijs ar
chidyacon⁹ plurimū adiecit: vir morib⁹ ⁊ l̃ra
tura ꝑspiciuus. Eū tibi censerem⁹ cōmendan
duz: nisi ꝑstaret illos quos tua dignaris grā
cōmendatiōe alia nō egere. Si nescis: illi⁹ eti
am attestatiōe didicim⁹ te i eccl̃ia esse qui ad
eruditiōē virtutis: ⁊ exēplo sufficias ⁊ ver
bo. Letez ñ l̃ris ꝑlixioꝝibus oneraris: scrip
to ponimus finē sup̃radicte petitiōi donec ex
audiri mereamur: finē minie posaturi. Quid
autē ex hoc animi geras: doceri deprecamur
tuarū recurſu l̃raz.

Descriptū clarenallis abbatī ad
eundem Epistola, CXXIII

Unus hō d̃ bo

no thesauro cordis sui ꝑfert bonū
Scripta glorie tue imo ⁊ mee satī
libenter accepi vir tot⁹ reuerentie: tenēs i il
lis vnde te nō imerito glorificē: ⁊ ip̃e nō ime
rito gloriē. Siquidē gloria nostra hec ē tue
sublimitatis dignatio: tua ñre reputatio ꝑui
tatis. Nempe in alto nō altum sape sed humi
libus cōsentire: nil deo cari⁹: nil rari⁹ apud
hoies. Quis sapiens nisi qui sapiētie cōsilijs
acquiescit: At em̃. Quāto maior es: tāto hu
milia te in omnib⁹. Hoc tu mibi exhibuisti mi
norū maior: seniorū iuniorū ꝑossiz ꝑinde ⁊ ego
tuā ꝑbatā sapiētiā nō indebitis efferre lau
dibus: ⁊ forte iustioꝝib⁹ his: quibus me dig
nata est ip̃a. Quippe interest ad dandā rerū
certitudinē: quid incerta iaciat opinio: quid
q̃ opus euident reddat indubitātū. Qd̃ autē
certius ꝑbamus hoc ⁊ ꝑdicamus securius.
Que ergo ad me d̃ me tibi scribere placuit vi
deris tu vnde ꝑbaueris: ego laudū tuarū ar
gumentū teneo minime dubiū ip̃as mei lau
datrices l̃ras tuas. In quib⁹ aliū fortasse dei
lectet eruditiois insigne: fmo suauis ⁊ pur⁹:
ofo luculenta: gratū laudabileq̃ cōpendiū.
Mibi vero ꝑ his illa ducit miranda humi
litas: qua tantillū tantus ꝑuenire curasti: et
obsego salutādi: ꝑconio ꝑdicādi: ꝑdicādi re
uerētia Sane quod ad me attinet lego de me
in litteris tuis nō quod sum sed q̃ esse vellē ⁊
qd̃ non esse pudet. Verūtamē qd̃ sum tuum
est: ⁊ si quid meli⁹ dei vnq̃ munere fuero tu/
um fore ꝑfido: reuerendissime atq̃ amantī
sime pater.

Ad hildebertū turonensem archi
ep̃m q̃ nōdū recepat papā inocētiū.
Epistola, CXXIII.

Agno sacerdo

ti et excello in verbo glorie: hylde
berto dei gratia turonensiū archi
ep̃o. B. clarenallis abbas dictus: in spū am
bulare ⁊ spūaliter omia examinare. At verb
vos ꝑpheticis a. loquar: Consolatio abscon
dita est in oculis: quia mors diuidit inter fra
tres. Quidam em̃ iuxta esaiāz vident⁹ sedus
ꝑcussisse cū morte: ⁊ cū inferno fecisse pactū.
Ecce nāq̃ x̃ps dñi iste innocenti⁹ positus est
in ruinā ⁊ in resurrectionē multoꝝ. Naz̃ qui
dei sunt libenter iungunt⁹ ei qui autē ex aduer
so stat: aut antichristi ē aut antichrist⁹. Lenniē

Eccl. 9.

Eccl. 9.

Eccl. 19.

abhominiatio stare in loco sancto: quē vt obtineret incendit igni sanctuariū dei. Persequitur innocentium: et cū eo oēm innocentiam. Fugit ille nimirum a facie leonis sicut dicit ppheta

Am. 3. Leo rugiet quis non timebit? Fugit sū pcel/
Mat. 10. ptū dñi dicētis. Si vos psecuti fuerint i vnā ciuitatem: fugite in aliam. Fugit et in hoc vere virū se aplicū pbans: q̄ aplica sese forma insignierit. Nec em̄ paulus erubuit in spoz/ta dimitti per murū: et sic effugere man⁹ querentium aiām suā. Subfugit autē nō parcēs vite sue sed dans locū ire: nō vt mortē euaderet sed vt vitam acquireret. Merito ecclesia innocentio pcedit ipius vicem quē p eandēz vestigia gradientē cernit. Nec sane ociosa fuga innocentij. Laborat quidem sed honestat in laborib⁹ suis. Pulsus vrbe ab orbe suscipit. A finib⁹ occurrunt cū panibus fugienti et si furor zemei gerardi engolismēsis: nōdū ex toto quiescat maledicere dauid. Velit nolit pctōr qui videt et irascitur: magnificatur i cōspectu regum portans coronā glorie. Nunquid non omēs pncipes cognouerūt q̄ ipse vere dei electus? Francor⁹: angloz⁹: hyspanoz⁹ et postremo romanoz⁹ innocentium in papā suscipiunt: et recognoscunt singularē ep̄m aīaz suaz. Solus adhuc ignorat achitofel suū iam patefactum ac dissipatū psiliū. Frustra inolit miser sup populuz dei malignare psiliū: et cogitare aduersus sanctos: sancto firmissime adherentes et ptemnentes curua/re genua ante baal. Nulla fraude pualet p ricide suo obtinere regnū sup israel et sup ciuitatē sanctā: que est ecclesia dei viuentis: colūna fidei: et firmamentū veritatis. Funiculus triplex difficile rumpit. Electio melioz⁹: ap/ probatio pluriū: et qd̄ his efficacius est moz⁹ attestatio: innocentium apud omnes cōmēdāt summū confirmant pontificē. Ad quod sane et v̄ra pater expectat sicut pluuiā in vellus vel sera sententia. Non improbam⁹ tarditatem quē grauitatem redolet: leuitatis abolet notā. Nam et maria non statim rēdit angelo salutātī: prius cogitans qualis esset ista salutatio. Et timotheo p̄cipit nemini cito manū imponere. Dico tamē ego not⁹ pontifici: ne quid nimis: dico vt familiaris et not⁹: nō pl⁹ sape q̄ oportet sape. Pudet fateor q̄ serpens vetustissimus noua audacia relictis insipientibus mulieribus: etiam robur pectoris v̄ri n̄sus est attentare et tantam ecclesie colūnaz ausus pcutere. Confidimus autē quā si cōcutit nō deijcit: qm̄ amicus sponsi stat et gaudet ppter vocem sponsi: vocem exultatiōis et salutis: vocem vnitatis et pacis.

Ad magistrū gaufridū delorato
 rio.
 Epla. CXXV

Dor in flore in

fructu sapor requirit. Odoze pro/
 uocanti carissime frater olei effusi
 nomis tuicupim⁹ et ex fructu opis cognosce
 rete. Non em̄ nos tm̄ sed ipse quoq̄ qui nul/
 lius eget deus: opus tm̄ habet hoc in tempe
 opere tuo sūnon dissimulas. Gloriosum tibi
 est dei esse posse coadiutorem: posse et non eē
 damnosum. Porro autē grām habes apud
 deū et homies: habes scientiā: habes spiritū
 libertitatis: habes verbū viuū et efficac⁹ et sa/
 le cōditū: nec oportet te p tantis virib⁹ spon
 se xpi deesse in tanto discrimine cum sis ami/
 cus sponsi. Amicus siquidē in necessitate p/
 bat. Quid em̄? Tu tibi quiescis et ma⁹ tua
 ecclesia grauitur pturbat. Habet sua tempa
 quies: et sanctū ocium hactenus sua negocia
 licenter libeterq̄ exercuit. Tempus faciendi
 nunc: quia dissipauerunt legē. Bestia illa de
 apocalypsi cui datū est os loquens blasphe
 mias et belluz gerere cum sanctis petri cathe
 dram occupat tanq̄ leo paratus ad predam.
 Altera quoq̄ bestia iuxta nos subleuatur: si/
 cut catulus habitans in abditis. Illa feroci/
 or ista callidior: pariter pueniunt in vnum
 aduersus dñm et aduersus xpm̄ eius. Bem⁹
 opam cito dirumpe vincula eoz⁹: et plicere a
 nobis iugum ipoz⁹. Nos in n̄ris ptibus vna
 cū alijs dei seruis diuino igne accēsis deo co/
 opante laborauimus: in cōueniendo p̄p̄los i
 vñū et reges ad diripiendū prauoz⁹ p̄sensum
 ad destruendā oēm altitudinē extollentēz se
 aduersus sciam dei. Nec infructuose. Alima
 nie: francie: anglie: scotie: hyspanoz⁹ et hiero
 solimoz⁹ reges cum vniuerso clero et popul⁹
 fauent et adherent dño innocentio tanq̄ filij
 patri: tanq̄ capiti mēbra: solliciti seruare vni
 tatem spūs in vinculo pacis. Merito autē illū
 recepit ecclesia: cuius et opinio clarioz et
 electio sanior inuenta est: nimirū eligentiū et
 numero vincens et merito. At tu frater quid
 adhuc negligis. Quousq̄ vicino serpēte tua
 male secura dormitat industria? Scim⁹ quid
 dem te filiū pacis nulla posse ratioe induci de
 serere vnitatē: s̄ pfecto nō sufficit: nisi et dese/
 sare atq̄ ipius quoq̄ turbatores totis virib⁹
 debellare studueris. Nec quietis timeas de
 trimentū: qd̄ nō puo tue glorie incremēto re/
 cōpensabit: si fera illa vicina vobis tuo stu/
 dio māsuescat vel obmutescat: et tantaz eccle
 sie predā (comitē dico pictauiensē) i manu

tua dei pietas de ore leonis eripiat.

Ad ep̄os aq̄taue p̄tra gerarduz
engolismēsem ep̄m Ep̄la. cxxvi

Dominis et pa

tribus: honoradis lenonicēsi: pic/
tauiensi petagoricēsi: scōnēsi:
dei gr̄a ep̄is sanctis. frat. B. ab. de claraual/
le: p̄stantiaz in aduersis. Virtus in patientia
acquiri: in pressura p̄bat: approbat in vic/
toria. Tempus est quo v̄ra si qua est neclate
re iam ne torpere sinat reuerendi: et m̄rito su
scipisndi p̄res. Hostilis siquidem gladius q̄
vniuerso xp̄i corpi mortē denuo nūc t̄pis in/
tentare videt: vestris potissimū cervicib⁹ im/
minet: et in vos eo acrius quo comin⁹ deba/
chat: ita vt quotidianis assultib⁹ aut resiste/
re fortiter aut turpiter: q̄d absit: cedere com/
pellamini: nā is qui amat gerere p̄matū inter
vos: diotrepes nō recipit vos. Nec enī agno/
scit eum quē tota vobiscum amplecti eccle/
sia venientē in nomie dñi. Nō hunc inq̄ sed
qui venit in nomie suo illū recipit. Nec mirū
Et ip̄e nempe infatigabilis ad nomen gr̄ade
multū anhelat: etiā in hac etate. Nec sane fal/
sa vel incerta opiniōe ducor: notare hominē
sup̄ vanitate istiusmodi: sed de ore suo ipsius
eum iudico. In l̄ris siquidē quas nup̄ ad cā/
cellariū scripsit familiares: nōne legatiōis se
se et onere ḡuari: et nomie honorari tanto in/
dignius supplicat: quāto humilior. Utinā
tamē obtinuisset. Quin⁹ forsā nocuisset po/
tita votis ambitio q̄ frustrata. Tūc quippe
solū aut pene solū obesset sibi: nunc vero seuit
in orbem. Vides quid facit amor glorie. Le/
gatio sarcina grauis humeris p̄sertim in sen/
libus. Quis nesciat. Et tamen homini senil/
simo grauior: videt pena: reliquū id breue di/
erum suoz viuere sine hac pena. Sed forte
causabitur se de suspicionē iudicari et nos te/
meritatis arguet: qui de occultis suis rep̄hē/
dimus quod nō p̄bauimus. Fateor suspitio
sus sum in hac p̄te sed nescio an vel simplicis/
simus qui secus sentire possit: quippe in taz
manifesta cōiectura. At enī simplicē referaz
breuiter actionem: p̄mus aut inter p̄mos scri/
bit pape innocentio: legationē postulat: non
obtinēt. Indignat̄ resilit ab illo transit ad a/
lium: ipsius se esse legatum gloriatur. Quod
si ab illo ante nō poposcisset: aut postmodū
nō accepisset ab ip̄o: credi poterat aliū quēcū/
q̄ habuisse in p̄uaricatiōe intuitū: et si nō re/
ctū aliquē. Nuncaut̄ excusationē nō habz d̄
ambitiōe sua. Deniq̄ ponat etiā nūc legati

vel vacuū nomē: nā op⁹ amisti et ego quidez
hac suspitiōe carebo si potero. Si nō: suspico:
inuit⁹ et me in temperatiōe rep̄hendā. Veruz
difficile p̄suadebit ei: ego scio. Nimirū hō diu
magn⁹ habitus inter suos videri seipso infel/
rior erubescit. Agnoscat is quē scriptura loq̄
tur pudor: adducēs p̄ctm. an nō grande pec/
catum et delictū maximū sup̄ba ista verecun/
dia: qua terra et cinerē pudet nō dico subijci
sed nō dñari. Propter hoc ḡ reliquit hō illū
suū p̄rem sc̄m innocentii: sic enī eū nomina/
bat: et m̄rem suā sanctā eccliam catholicā et
adheret sc̄ismaciarche suo: et sunt duo in va/
nitate vna. Percusserūt fedus adinuicē et su/
per p̄p̄m dei malignauerūt p̄siliū. Squama/
squame p̄iungit et spiraculū nō ē in eis. Iste
illū papā: ille hūc vicissim legatum scriptitat
vt decipiat ip̄i de vanitate in idip̄m. Inuicē
se p̄solant: tuent̄ cōmēdāt: quisq̄ t̄m p̄ se non
p̄ inuicē. Nimirū hoies sunt: seip̄os amātes
p̄ari quidē studio p̄ueniūt in vñū adūsus
dñm et aduersus xp̄m ei⁹: s̄ plane intentioni/
bus nō coherēt. Querit magis ex alterutro
vterq̄ p̄fecto q̄ sua sunt: idq̄ q̄d audire nesa/
riū est in hereditate xp̄i. Quid nisi añ oculos
v̄ros conant̄ si patimī p̄scribere xp̄m. Jam
nouos apud vos suo pape cupit legat⁹ ep̄os
ne soli sit sibi papa. Nec mortuis successores
sed viuis iuafores tyrānica fretus potētia su/
perintrudit nactus sc̄z de malicia p̄ncipū oc/
casionē: qui suaz ciuitatū ep̄os odio p̄sequū/
tur iniquo. Sic sedet i insidijs cū diuitib⁹ in/
occultis vt interficiat inocētes: p̄ tale ostium
intrauit i ouile. Nūquid aut̄ talia ḡtis legat⁹
actitat p̄ papa suo. En ille totam vt is gliaē
frāciā atq̄ burgundiā: legatōi ei⁹ atiq̄ sup̄ad/
didit: pōt et adiūgere si vult medos et p̄las et
medios fines decapoleos. Quare non et vl/
tra sauromatas: et quēcunq̄ deniq̄ locū cal/
cauerit pes su⁹: su⁹ sit quo vel vacuis noibus
gloriet̄. O hō nō min⁹ sine frōte q̄ sine mēte
nec dei mēor timoris nec sue honestatis: pu/
tat se nō videri: cū sit sublannatio et illusio oi/
bus qui incircuitu ei⁹ sunt: merito quidē. Cer/
te enī p̄foro sacrario vti⁹ et instar hois nego/
ciatoris q̄ritātis lucra sua: et mō hūc mō illuz
explorātis venditorē vt ab illo demuz emat:
q̄d amat a quo vilius impetrare valuerit: ita
iste sollicitē sibi ecclesiasticā dignitatē hincin/
de p̄quirēs: cū tandem p̄ suo arbitrio delegit
h̄re papā: qui se legatū eē p̄senserit. Ergo ni/
si tu legatus fueris roma papā h̄re nō poterit.
Vnde tibi hoc priuilegiū in ecclia dei. Quis
nam tibi hanc cōcessit in xp̄i hereditate pro/
gatiuam. Nunquid tu hereditate possides

sanctuariū dei: Donec enim in obtinēda pudē-
da et impudētī petitiōe spes tibi vlla pmerē-
di dñi innocentū grām eē potuit: sc̄tus ille te
scribēte et papa fuit. Quō g̃ nunc sc̄ismaticuz
crimiaris. Nūquid cū eadē vana spe tua illi
fili et sc̄ritas euauit et papat? Quidē q̃ potu-
it ita in breui dulce et amax ex eodē fonte p-
cedere. Iheri catholic? et sc̄tus et summ? pon-
tifer: hodie neq̃ sc̄ismaticus et turbator: heri
p̄ innocent? : hodie gregori? dyacon? sc̄ti
angeli. Itaq̃ vno quidē ex ore: sed corde p-
fecto duplici p̄ria pcessere. Labra dolosa in
corde et corde locuti sunt. Sedem hō cui cor
et cor diuerberat p̄sciam: et est et nō diuariat
līguā: putas quia timor ei in mēte sit: aut in
fronte pudor? Nō ale aut iuxta aplm̄ puidet
bona corā deo et hominibus: qui more illius
iniquo iudicis ne deū timet ne hominē reue-
ret. Et certe ambitio cum prumpit in impu-
dentiā efficacīā perdit: et cum improb? affect?
se apit perit effectus. Ambitio m̄r: ypocrisis
latebras amat et tenebras lucis impatiēs est
Ambitio spurcū vicinum in imo iacet videt
tū omne sublime: sed videri ip̄a refugit. Nec
mix. Optato nāq̃ necesse est careat: nisi ca-
ueat arbitros. Quo em̄ gloria plus affectat:
eo minus app̄hendit vbi dephendit affecta-
ri. Quid deniq̃ tam ingloriū: q̃ glorie cupi-
dum dephendi: p̄sertim inter epos: Nec sim-
plicem sane xp̄ianū gloriari oportet: nisi i cru-
ce dñi n̄ri iesu xp̄i. Inclytus erit ambitiosus
q̃ diu in nocte versabit: et donec turpis luci
negotiū pambulat in tenebris: poterit ypo-
crita iustus sanctusq̃ videri: sed oculo qui vi-
det in facie. Et vbi forte foras mittit impudē-
tia vel imprudentia q̃ latet in p̄sciētia: nōne
intemperās appetit? apparet ad cōfusioneꝝ
p̄catior: q̃ p̄mptior ad gl̄iaz: Sic reuera sic
pbat q̃ legis: Gloria in cōfusione eorū q̃ ter-
rena sapiūt. Et illud: Si ego gl̄iam meā que-
ro: gloria mea nihil est. Implet q̃ in illo qui
eiusmodi est: q̃ p̄pheta sanctus imp̄cat ni-
si fallor ypocritis: Fiant inquis sicut fenū
tectoꝝ: q̃ priusq̃ euellat exaruit. Nō adeo
pūit pudor a mortalib? vt nuda impudensq̃
vel ab ip̄is honoret ābitio: p̄sertim in sene et
sacerdote: quē eo magis p̄fecto pueri ista de-
decet vanitas: quo eū maiorq̃ decz sanctitu-
do. Et si in facie b̄ndicit ab adulāte: sed a ter-
go subannat ab omnibus. Est sobria q̃dā et
quodāmodo oculata ambitio: moliens salti-
caute: et si non caste. Si valet p̄ficere: clā sua
negocia curat. Sin vero manet in se et pudor
ris vmbra nō deserit. Equidē talis et si deum
nōdū metuit ad salutē: p̄ ingēnita tū verēcū/

dia honestatem interim retinet: q̃ hoīes re-
ueret et publicum erubescit Ceterz q̃ naz ista
p̄ceps est et frontosa libido domiandi: vt p
obtentu vix anime q̃ certe palā est legatōis
primū quidē suo nec pcat senio: nec deferat
sacerdotio: deinde nec lateri saluatoris q̃ in
aqua et sanguine colligēdi in fidei vnitate po-
puli ptulit redemptionē: vt quisquis tenta-
ret diuidere quos ille colligeret et inde redime-
ret p̄baret sese nō xp̄ianū sed antixpm̄: reus
mortis et crucis xp̄i: Impatiens et effrenis
turpis questus cupiditas: o ardor intempe-
rans: o ceca et pudenda ambitio. Apte prius
frontoseq̃ vt iā dixi: et ipe p̄phudor nō diffi-
tes: adit indigna satis petitiōe tēptare cathoi-
licū dolensq̃ repulsaz: incunctāter ad sc̄isma-
ticū refugit: et accepta de manu sacrilega cu-
pita ptate: latus denuo dñi gl̄ie crudelit̄ con-
fodere nō veret. Diuidit nempe eccl̄iam pro
qua illud est in cruce diuisum visurus pcul/
dubio et ipe in quē trāssixerit. Cognosce p/
fecto dñs iudicia faciens: qui nūc iniuriā pa-
tiens ignoratur. Cū em̄ ceperit facere iudiciū
omibus iniuriā patiētibus: et arguere i equi-
tate p̄ māsuetis terre: putas auertere poterit
aurem a carissima sponsa sua cum clamauerit
stās aduersus eos qui se angustiauerunt Nō
omino nō poterit non audire plāgentē: Ami-
ci mei et p̄mi mei aduersum me appropinq̃
uerunt et steterunt: Et qui iuxta me erant de
lōge steterūt et vim faciebāt et q̃ querebāt ani-
mā meā. Quō nāq̃ non recognoscet os d̄ ossi-
bus suis: et carnem de carne sua: immo x̄o iā
quodāmo sp̄m de spū suo: Quasi non ip̄a sit
dilecta illa cui? cōcupiuit decorē cui? formaz
induit: cui se mirabili dignatione castis atq̃
indiuuis deuinxit āplexibus: ita vt essent
duo in carne vna: vnū in vno spū q̃nq̃ futu-
ri. Nā et si cognouerat fm̄ carnē xpm̄: s̄ tunc
iā non recognoscet: q̃ spūs aī faciem ei? chri-
stus dñs. Cui adherens vn? spūs erit: cū ab-
sorpta morte in victoria: quod infirmū de car-
ne est i virtute spūs cōualuerit: cum exhibue-
rit eā sibi sponsus glorie: gloriosam columbā
suā: perfectā suā: formosam suā: non h̄ntem
maculā peccati neq̃ rugā corruptionis: aut
aliquid huiusmodi. Dum libenter in his im-
moror: pene imemor cepti factus sum: ita cupi-
ens redimere tempus qm̄ dies mali sunt. Ex-
cedentē deuotio leuat s̄ reuocat zelus et vbi
rapior: ibi et cogor recidere et plāgere doloreꝝ
meū. Audet quod et flens dico inimicus cru-
cis christi suis sedibus pellere sanctos qui
nolunt bestiam adorare que apuit os suū in
blasphemias: blasphemare nomen dei et ta/
i 4

2^a Cor. 8.

Ps. 37.

Osee. 4.
Iob. 8.

Ps. 128.

bernaculū eius. Altare contra altare erigere
tētat p̄fūdere phasq; nephasq; n̄ cōfūdīt: ab
bates abbatibus ep̄os ep̄iscopis sup̄intrude
re: amouere catholicos: promouere sc̄sinati/
cos. Miseri et miserandi qui ita pmoueri et
ab isto consentiunt. Siquidem circuit mare
et aridam: vt faciat vnum ep̄m: et cum fece/
rit facit eum filiū gehēne duplo q̄ se. Quenā
vero putas est tanti causa furoris? Non alia
sane nisi q̄ displicet mortalibus angelica illa
p̄ditio: qua gloria: deo: pax hominib; nunciā
tur et dum gl̄iam vsurpant: turbant pacem.
Solut gl̄iam meret̄ qui facit mirabilia sol?
1. Thi. 1. sicut dicit ap̄lus. Soli deo honor et gl̄ia. Ipo
ro aut cū nostro genere bene agit: si dāt frui
pace dei: pace cum deo: et quidem fideliter et
misericorditer. Quoniam ergo mō stabit pax
hominū corā deo vel cum deo: si deo nō pōt
apud homines esse tuta sua gloria? Stulti fi
lii adam qui cōtemnentes pacē: et gl̄iam ap
petentes: et pacem perdūt et gl̄iam. Ob hoc
deniq; et nunc deus ultionū cōmouit terras
et conturbauit eā: ostendit populo suo dura
potauit nos vino cōpunctionis. Velim? no
limus impleri q̄nq; necesse est veritatē sp̄s
sancti: fieriq; illā que p̄phetico sp̄u p̄nuncia/
ta legīt in scripturis discessio: sed ve homini
p̄ quem venit. Melius erat ei si natus nō fu
isset homo ille. Quis vero ille nisi homo pec
cati qui sup̄ electū a catholicis catholicum et
lanonice locum sanctū inuasit? Quē tñ non
quia sanctus est sed quia summus est affecta
uit. Inuasit inquā inuasit. Armis igne pecu
nia: non vite merito vel virtutū peruenit: in
quo stat: et stat in quod puenit. Naz illa quā
iactat iuratorū suorum non electio sed factio
vmbra tantū fuit et occasio et velamentū ma
licie. Bici potest electio: sed impudenter sed
mendaciter. Stat quippe sentētia ecclesiasti
ca et autentica post primā electionez non esse
secundā. Celebrata p̄inde prima que secūdo
p̄sumpta est: non est sc̄da sed nulla. Nam et si
quid minus forte solenniter min? ve ordina
biliter p̄cessit in ea que p̄cessit vt hostes vni
tatis p̄tendunt: nūquid tamē presumi altera
debit: nisi sane priore prius discussa ratione
cassata iudicio? Eapropter qui se sup̄ ingere
re festinauit: quiq; temerario temere manus
imponere nihilominus accelerauerunt ap̄to
phibente. Memini cito manū imponas: ipsi
p̄culdubio maius pctm̄ habent ipsi auctores
sc̄sinatis ipsi grandis malicie hui? principes
extitere. Letez nūc iudicium expetunt qd̄ an
te debuerant expetisse: et quā suo loco oblata
rēnuerant tandē iusticiā offerunt. Et videli

cet si recuset iusti vos videamini. Si recepta
tur: litigantib; inter se partibus dilatio redi
mat tempus: et interim fiat aliquid. An de ve
stra iusticia desperatis et damnū iam cresce
re non timetis quēcūq; causa exitum sortiaf
Quicquid inquit hac ten? factū sit: modo
querim? audientiā: iudiciū sumus subire pal
rati. Tergiuersatio est. Quid in omni impio
conatu vestro nobis relinquīt aliud qd̄ asser
re queatis ad seducendū simplices: ad armā
dū maliuolos: ad vram ip̄oz palliandā ma
licia? Si hoc nō diceretis quid diceretis? Le
terū iā deus iudicauit qd̄ sero repetit homo.
Iudicauit autē operis euidentia: non decre
ti sententia. Nunquid dei iudiciū audeat hu
mana temeritas retractare? Quid si causetur
et clamet p̄ p̄phetam deus. Tulerunt hoies
a me iudiciū? Non est p̄siliū p̄tra cōsiliū
dñi. Velociter currit sermo eius in cōuenien
do populos in vnū et reges vt dño pape in
nocentio seruiāt et obediant. Quis reuocabit
Dei esse iudiciū senserunt et p̄senserunt. Gal
terius rauēnas: hyldegarius terraconensis:
norbertus madeburgensis: conradus salce
burgensis archiep̄i: dei esse iudiciū cognoue
runt et acquieuerūt ep̄scopi Equiperius mō
steriensis hyldebrann? pistoriensis. Bern
ardus papienensis. Landolphus hastēsis hu
go granopolitanus. Bernardus parmensis
hōz gloria specialis et precipua sanctitas et
auctoritas etiā hostibus reuerenda: facile no
bis qui minore et meriti et officij tenemus lo
cum aut errare secū aut sapere persuasit. Ta
ceo multitudinē ceteroz tussie: cāpanie: lon
gobardie: germanie et aquitanie: galliaz de
niq; et hyspaniaz omnium: nec non et vniuerse
oriētalis ecclesie tā archiep̄oz q̄ ep̄oz: quo
rum nomia sunt in libro vite: sed epistole bre
uitas nō admittit. Ibi omēs vnanimēs nō cō
ducti pecunia: nō seducti fallacia: non illecti
priuato carnis vel cognationis amore: nō ti
more cōpulsī potentie secularis: sed dei p̄cul
dubio voluntatē: sicut non ignorātes ita nec
dissimulātes: petrū leonem ingenue refutauē
runt ac secure gregoriū in papā innocentium
susceperunt. Prostratū sane nemo ex nomine
in his expressus est litteris: quia et oēs cōpen
dium non fert: et aliquoz inuidiosa delega
tio: adulationis notam non effugit. Non aut
debeo p̄termittē sanctos qui mundo mori
tui deo melius viuūt: quoz vita abscondita
est cum xp̄o in deo: vbi certe studiose inquit
runt et nō dubie iuueniūt beneplacitum dei:
qui solliciti sunt quō placeāt ei. Ita q; camau
dulienses: vallābrofani: cartusienfes: cluniai

censes: et qui de maiori monasterio sunt mei
quoque cistercienses: cadunenses: tironenses
et sauiniaenses: vniuersitas denique et vniuer-
sas fratrum: tam clericorum quam monachorum re-
gularis vite probateque conversationis sequen-
tes episcopos tanquam greges pastores suos: in-
nocentio firmiter adherent sincere, fauent: hu-
militer parent verum apostolorum successores si-
deliter recognoscunt. Quid reges et principes
terre? Nonne in eodem spiritu vna cum subiectis
sibi plebibus innocentium pariter amplectun-
tur: patientes et ipsi papam et episcopum animarum sua-
rum. Quis postremo in quocunque ordine vite
illustis et boni nominis homo idipsum non sapit?
Et tamen adhuc istius nescio quanta stentiosa im-
portunitate et importuna pretentio reclamant
vocant in causam orbem: et cum sua paucitate
vniuersitatem flagitant iudicari. Et qui preui-
dicauerunt in electione de confirmatione reiu-
dicare contendunt: tunc proprio agentes: imo
prepostere retractantes. Quis tantos queso
in vnum cogere queat exercitus vtriusque or-
dinis principum ne dicam plebium: et adducere in
examinationem? Quis tot sanctorum milibus per-
suadere sufficiat: quod prius edificauerunt ite-
rum destruere et adducere semetipsos in pre-
uaricationem? Quis deinde locus omnibus tan-
tus: omnibus tutus? Vniuersae quippe ecclesie
negotium est: non vnius causa persone. Videtis
quod de impossibili calumniam struitis matri ve-
stre? Immo vobis foueam foditis: in quam pre-
cipitemini et laqueum neccitis quo teneami-
ni: ne ad gremium reuertami misericordie vestre. Occa-
sio ei qui vult nunquam deerit recedere ab ami-
co. Sed esto. Absutet psilium suum de? Eum ho-
minem dico: reuocet suam: conuocet a finibus
terre psilium iudicari bis in idipsum: quod ipse non fa-
cit patiar: quosnam queso dabunt iudices sibi.
Omnes quippe in partes sunt: et partibus de iudi-
cio haud facile perueniet. Atque ita ad litem ma-
gis quam ad pacem tantum peruenit? fatigabit. De in-
de velim scire cui ille iterum vellet credere ro-
mam quam tanto amore ex longo tempore concupiuit: ta-
to labore et sumptibus acquisiuit: tanto fastidio pos-
sident tanto pudore timet amittere: ne frustra
conuenisse seculum omne cernat: si cum ille cadet
a causa non tamen cadat a roma. Alioquin quis cau-
sam spoliatur ingredi? Nec leges profecto co-
gunt nec canones. Et hec dicimus non de nostra
iusticia diffidentes sed a vestra cauentes ver-
suta. Nam enim de? eduxit tanquam lumem iusticiam
suam: et iudicium suum tanquam meridiem: et si ceco nec
lumem appareat: nec meridies luceat quam sicut
tenebre eius ita et lumen eius. Duo itaque sunt
de quibus contendit: quisnam eorum rectum videat

tur papa. Quorum primo quidem si personas com-
pares: ut neutri sane vel derogare videar vel
adulari: dicam quod dici passim reperies: et nemi-
nem arbitror diffiteri: quod videlicet innocentium nostri
vita vel fama nec emulum timet cum alterum nec
ab amico tuta sit. Behinc si electiones discu-
tias: nostri itidem mox occurrit: et promotione puri-
oris et ratione probabilior et prior tempore. Porro de
tempore constat. Reliqua duo merita probant: et di-
gnitas eligentium. Hanc enim mihi fallor pretem-
nitorum inuenies: tam episcopos quam cardinales:
diacones siue presbiteros et quorum maxime inest
est de electione summi pontificis: et quantum ele-
gendo iuxta patrum scita sufficiat. Quid et in con-
secratione? Nonne hostiensem ad quem specialiter
spectat habemus? Cum igitur et electus dignior
et electio sanior et actio ordinabilior teneatur
quam ista ratione imo qua contentio de iure et phas et
vota omnium bonorum et iusto et renitenti dei ecclesie
proficere alium et illum teneant. Horum conatur tam ma-
ligno tam indigno tam temerario: totis certis vi-
ribus renitendum esse videtis reuerendissimi
et illustrissimi patres. Quod tamen omni familie dei:
tamen vobis maxime vestrisque conuenit si tamen zelus
domus dei comedit animas vestras. Vobis inquit et
vestris maxime vigilandum est et orandum ne in-
tretis in temptationem. In ea sane parte maiore opus
est fortitudine et cautela: vnde acrior insitit ad-
uersari et vis belli maior incubit. Quam seuus
et callidus hostis insurrexerit in vos proprio cer-
te agnoscitis experimento. Iheu quam multum iam ma-
licia illius in illis partibus accepta potestate per-
cessit: utroque seuus genere malignandi. Vi et
dolo. Numquid autem malicia vincet tandem sapien-
tia? Sed hec est hora ipsius et potestas tenebra-
rum. Ceterum hora nouissima est et potestas cito
transit ne terreami ne seducamini. Dei virtus
et dei sapientia christus vobiscum est qui et in causa est: per-
dite ipse vicit mundum: fidelis est: non permittet vos
temptari supra id quod potestis. Videtis stultum
firma radice? Sine dubio statim maledice pul-
chritudini eius. Non enim diu derelinquet dominus
virgam peccatorum super sortem iusto. Vix vestre intel-
rim vigilantie est vestris per vestro officio sollicite per-
uidere: sicut et prouidetis ut non extendat iusti
ad iniquitatem manus suas. Oro per catholicis
Bene fac domine bonis et rectis corde. Pro scilicet
maticis. Imple domine facies eorum ignominia ut
querant nomen tuum.

Ex persona ducis burgundie.
Epistola. CXXVII.

Willermo dei
gratia egregio comiti pictauorum et

duci aquitanorum. Hugo eadem gratia burgundie dux: timere terribile et eum qui aufert spiritum principum. Errorem vestrum ultra dissimulare non fero: quippe carne propinquus et corde amicus. Si quis de populo deuiat: solus perit. Verum principis error multos inuoluit: et tantis obest quantis preest ipse. Nec presumus sicut scitis ut perdamus sed ut regamus subiectos. Per quem reges regnant ipse nos profecit populis suis a nobis tuendis non subuertendis: plane sue ecclesie ministros non dominos. Cui vos ministerio cum digne alias pro vestri magnitudine potentat et laudabiliter deseruisse noscamini: miro: quia nam versutia modo vestra illa prudentia circuuenta fuerit eandem matrem vestram et dominam deserere in tempore malo. Nisi forte et hoc vobis vestri illic conciliarum persuadere conent ad solam petrileonis domum vniuersalem ecclesiam esse redactam. Viri medaces: quod veritas sicut et caput eorum anti christum destruit spiritum oris sui: affirmans eam per os dauid ad vniuersos fines terre et ad vniuersas familias gentium dilatari. Habent tamen ducem apulie sed solum ex principibus: ipsumque usurpate corone mercede ridicula comparatum. Benique quid boni: quid virtutis: quid honestatis afferunt de summo pontifice suo: ut et nos puocent ad fauorem. Si vera sunt que vbiq; diuulgat opinio: nec vnus dignus est viculi potestate. Si vera non sunt decet nihilominus caput ecclesie non solum vite habere sanitatem sed et fame decorem. Tutius pinde vobis est mihi cognate carissime ut in susceptione vniuersalis pape ab vniuersitatis consensu et consilio non recedatis. Quem omnis religio quem regum vniuersitas receperunt vobis quoque et honorificum et salutiferum est ut recipiatis. Domini pape innocentij et innocentis vita et integra fama et electio canonica predicatur. Priora duo nec hostes diffidentur: tertium calumniam habuit: sed per christianissimum lotharium nuper falsi calumniatores in suo sunt mendatio deprehensi.

Ad eundem

Epistola. CXXVIII

Deo animo et

in ea voluntate te memi me discis-
sisse dudum a te princeps eximie: ut
totis affectibus bene tibi tuisque cuperes totis
nisiibus salutem vestram et honorem vestrum vbi-
cunque possem iuuare. eo quod non redirem frau-
datus fructu aduentus mei ad vos: sed letus
preter spem multorum: reportarem mecum pacem
ecclesie cum exultatione vniuersae terre. Adhuc

autem quo cuiusve consilio mira illa mutatio dextere excelsi tam subito in deterius est mutata
ut rursus ad iniurias ecclesie clericos sancti
hilarij de ciuitate expelleres: et iram dei te
gravius quam primum excitares. Quis te fascina-
uit tam cito recedere a via veritatis et salutis
profecto iudicium portabit quicumque est il-
le. Utinam et abscindantur qui vos contur-
bant. Reuertere queso reuertere ne et tu quoque
absit abscidaris. Reuertere inquit et reuoca a-
micos tuos ad pacem: et clericos ad ecclesias
antequam irreuerabiliter reddas tibi aduer-
sum terribilem et eum qui aufert spiritum princi-
pum terribiles apud reges terre.

Ad Ianuenses

Epistola. CXXIX

Annuensibus su-

is consulibus cum consiliariis et ci-
uibus vniuersis. Bernardus ab-

bas dictus de claraualle pacem et salutem et
vitam eternam. Et aduentus noster ad vos
preterito anno non fuit ociosus: ecclesia pau-
lo post in sua necessitate probauit a qua et missi
fueramus. Honorifice nos et suscepistis et te-
nuistis exiguum quod apud vos fuimus: et
quidem digne vobis: sed supra nostre humi-
litis modum. Profecto ut non immemo-
res sic non ingrati sumus. Vicem rependat
qui potest: et qui in causa fuit deus. Nos enim
vnde illum recompensemus venerationis cul-
tum: sed obsequium sed affectum: plenum amo-
ris et gratie. Non quod nostro delectemur fau-
ore: sed vestre deuotioni colletamur. Omni
dies illos festiuos: sed paucos. In eternum non
obliuiscar tui plebs deuota: honorabilis gens
ciuitas illustris. Vespere matris et meridie mo-
re vtiq; prophete narrabam et annuntiabam: et
erat tanta audiendi audientia quanta et audienti-
um charitas. Portabamus verbum pacis.
Cum inuenissemus filios pacis requieuit su-
per eos pax nostra. Exieram plane seminare
semen non meum sed dei: et cadens in terram
bonam semen bonum fructum fecit centuplum
et tempestiuum. Adhuc celeritas: quia mag-
na necessitas. Nec tarditatem passus sum nec
difficultatem: vna pene die et serens et metens
et deportans cum exultatione manipulos pa-
cis. Hec quippe messis quam messui. Exulibus
captiuis: compeditis et incarceratis euaden-
di atque repatriandi letam reportauimus spes
metum hostibus: confusionem scismaticis: glo-
riam ecclesie: orbis leticiam. Et nunc quid re-
stat charissimi nisi ut amonemur de perseue-

rantia: que sola meretur viribus gloriam coronam virtutibus: Porro absque perseverantia nec qui pugnat victoriam: nec palmam victor consequitur. Vigor virium virtutum consummatio est: nutrit ad meritum: mediatrix ad premium. Soror est patientie: constantie filia: amica pacis: amicitiarum nodus: unanimi tatis vinculum: propugnaculum sanctitatis. Tolle perseverantiam: nec bene obsequium mercedem habet: nec beneficii gratiam: nec laudem fortitudo. Benique non qui ceperit: sed qui perseveraverit usque in finem: hic saluus erit. Saul cum esset paruulus in oculis suis rex est super israel constitutus: non perseverans in humilitate: et regnum amisit et vitam. Si cautela famulor: si salomonis devotio perseverantiam retinuerit nec is profecto privaretur sapientia: nec ille viribus. Hoc summe honestatis insigne. Hanc totius probitatis unicam fidemque custodere custodiri a vobis firmiter hortor et precor. Lucostodite diligenter quod libenter audistis. **Mar. 6.** Metote scriptum quia metuebat herodes iohannem: et libenter eum audiebat. Sed beatus fortiter: si audita libenter eque servasset. Benique non qui audiunt: sed beati inquit qui audiunt et custodiunt verbum dei. Servate proinde vos pacem fratribus vestris pisanis: fidem domino pape: fidelitatem regi: vobis honorem. Hoc enim expedit: hoc decet: hoc iusticia exigit. Audivimus venisse ad vos nuncios ducis rogerii: quod attulerint: quid veretulerint nos nescimus. Verum ego iuxta illud poete ut verum fatear semper timui danaos et dona ferentes. Si quis forte in nobis (quod deus auertat) rem tam sedam committere comprehendatur: extendere videlicet manum ad turpe lucrum: hunc prope nunc notate et iudicate hostes nominis vestri civium proditorem ac venditorem communis honoris et honestatis. Si quis ite susurro in populo: dyaboli sibi assumens vicem: iurgia seminare et pacem turbare velle repiatur: quem admodum ille discordie semper est amator et auditor: huic rigide censure remedio citius obviatur eo quippe pessime quo intime pesti. Hostilis exercitus vastat agros domosque spoliatur: prava autem consilia corrumpunt bonos mores: et modicum fermentum totam massam corrumpit. Serite plantate: negociamini: ut antiqua mala non solum non iteretis sed etiam de iustis laboribus vestris expiare et delere possitis. Scriptum quippe est: Redemptio anime viri prope diuitie. Et rursus date elemosynam et omnia munda sunt vobis. Quod si militare placet et vestre fortitudinis ac strenuitatis iterum expiri vires: arma prope delectat: non

equidem id presumendum adversus vicinos et amicos: cum magis ecclesie inimicos expugnare deceret: sed et regni vestri inuasum a suis defensare coronam. Super illos sane et honestius acquireretis: et iustius possidebitis acquiescit. Deus pacis et dilectionis maneat semper cum omnibus vobis.

Ad pisanos.

Epistola. CXXX

Pisanis nostris

consulibus cum consiliariis et civibus
universis. Bernardus abbas di-

ctus de claravalle pacem et salutem et vitam eternam. Bene faciat vobis deus et meminerit fidelis servitii et pie compassionis et consolationis et honoris que sponte filii eius in tempore malo et in diebus afflictionis sue exhibuistis et exhibetis. Et quidem hoc iam implet ex parte: et orationis huius nonnullus capitur fructus. Bigna plane retributio celeri iam compensatur effectu. Jam pro meritis tecum actitat deus: populus quem elegit in hereditate filii: omino populum acceptabilem: sectatores bonorum operum. Assumitur pisa in locum romae: et de cunctis urbibus terre: ad apostolicum sedis culmen eligitur. Nec fortuito siue humano contigit istud consilio: sed celestis providentia et dei benigno favore fit qui diligentes se diligit qui dixit christo suo innocencio. Pisanam inhabita: et ego benedicens benedicam ei. Hic habitabo quoniam elegi eam. **De auctore tyranni sicuti malicie pisana constantia non cedit. Nec minis concutitur nec donis corumpitur nec circumvenit dolis. O pisani pisani: magnificavit dominus facere vobiscum facti sumus letantes. Que civitas non invidet? Serva depositum urbis fidelis: agnosce gratiam: stude prerogative non inueniri ingrata. Honora tuum et universitatis preem honora mundi principes qui in te sunt et iudices terre quorum te presentia reddit illustre: gloriosam famam. Alioquin si ignoras te o pulchra inter civitates: egredieris post greges sodalium tuorum pascere hedos tuos. Sapientibus factum est. Comendo vobis marchionem engelbertum: qui domino pape amicis eius missus est in adiutorium iuuenis fortis et strenuus: et si non fallo fidelis. Habetote cum vestris cibis magis commendatum quia et ego ei vos amplius commendare curavi: monuique ut vestris potissimum consiliis inuitatur.**

Ad mediolanenses

Epistola. CXXXI

i iij

Prin. 13.
Luce. 11.

Bis mediola-

nensibus vniuerso videlicet clero
et pplo. **B.** abbas dicitur clareuall

in dño salutem. Bene vobiscū facit de^{us} bene
vobiscū facit romana ecclia. Facit ille qđ p^{ro}
facit ista qđ mater. Et reuera quid vobis de
buit facere et nō fecit. Si postulastis mitti vo
bis de curia honorabiles psonas ad honorē
dei et vestrū: factū est. Si postulastis pfirmari
qđ vnanimitas v^{est}ra de venerabilis patris
vestri electione firmauerat: factum ē. Si vo
lulistis licuisse vobis qđ illicitū nisi p magna
quidē necessitate: sacri canones iudicāt: trās/
lationem episcopi scz in archiepātum conces
sum est. Si rogastis erui ciues v^{ost}ros de vicu
lis placentinorū qđ vtiq; ego pretermittere
nec volo nec valeo: et hoc factū est. In quo
postremo quecunq; rationalis petitio filie
nō dico repulsā sed v^{el} morā passa est apud
piā matrem. En ad cōplementū palliū p^{ro}sto
est: plenitudo honoris. Nunc vero me audi
in clyta plebs: gens nobilis: ciuitas gloriosa
Audi in q; me: veritatē dico nō mentior: dile
ctorem tui zelatores salutis tue. Romana ec
clesia valde clemens est: sed nihilominus po
tens. Fidele p^{ro}filium et omni acceptiōe dignū
Noli abuti clementia: ne potentia opprima
ris. Sed dicit aliquis. Debitā ei reuerentia et
exhibeo et nihil amplius. Esto: fac qđ dicis:
quia si exhibeas debitā: et omimodā. Pleni
tudo siquidem potestatis sup vniuersas or
bis ecclesias: singulari p^{ro}rogatiua apostolice
sedi donata est. Qui igit huius potestati resi
stit dei ordinationi resistit. Potest si vtile iu
dicauerit nouos ordinare episcopos vbi ha
ctenus nō fuerūt. Potest eos qui sunt alios
deprimere alios sublimare. put ratio sibi di
ctauerit: ita vt de epis creare archiepos lice
at: et cōuerso si necesse visum fuerit. Potest
a finibus terre sublimes quascunq; psonas
ecclesiasticas euocare et cogere ad suam pre
sentiā nō semel aut bis: sed quotiens expedi
re videbit. Porro in p^{ro}ptu est ei omnē v^{el}
cisci inobedientiā: si quis forte reluctari cona
tus fuerit. Deniq; p^{ro}basti et tu. Quid enī con
tulit tibi ver^{itas} tua rebellio: et recalcitratio ma
le suasa a pseudo pphetis tuis. Quem fru
ctum habuisti: in quibus nūc erubescis. A
gnosce potius in qua potestate gloria et ho
nore suffraganeorum tuorum tamdiu priua
ta extitisti. Quis p te valuit obuiare aposto
lice auctoritati iustissime securitati: cū puo
cata tuis excessibus decreuit te tuis illis an
tiquis ac p^{ro}claris ornamētis nudare: mutila

re membris. Et hodie cōfusa et truncata iace
res: si non benignius qđ potentius tecū actū
fuisset. Quis eam p^{ro}hibere valebit etiā a gra
uioribus: si rursum quod abstulit adieris puo
care. Vide ne patiaris recidiū: quia p^{ro}ceri
to nisi fallo: non tam facile denuo poterit in
ueniri remedium. Si quis itaq; dixerit tibi
partim oportet obedire partim nō optet: cū
tu i te experta sis plenitudinē apostolice po
testatis: auctoritatis integritatē: nōne huius
modi aut seductus ē aut seducere vult. Sed
fac qđ dico: nam ego te nō seduco. Couerte
re magis ad humilitatē: ad mansuetudinem.
Siquidē et hūilib^{us} dat grām: et māsuēti here
ditabūt terrā. Esto cauta: dñe et m^{is}ris tue re
cupatā seruare gratiā. Et sic ei placere stude
as de reliquo: quatenus placeat ei non solū
seruare tibi que reddit: sed etia ad i^uccere que
nondum dedit.

Ad clerū mediolanē. Epistola cxxxii

E Benedicti vos a

dño quorū studio et industria ciuitas
vestra liberata est ab errore: et relicto scisma
te ad catholicā rediit vnitatem. Exiit sermo
iste inter catholicos: audiuit et letata est syon
et est vobis gloria coram deo et omī populo
qđ letis aplexibus mās ecclia colligit tot et tā
torū multitudinē filiorū quos se amisisse do
lebat: qđ leto serenoq; vultu de^{us} p^{ro} recipit
hoc sacrificiū de manibus vestris. Et autem
et paci terre intēditis: facitis qđ filij pacis. Et
ego fratres p^{ro}iceps et socius gaudiū v^{ost}ri fieri
cupiens iuxta petitionē v^{ost}ram ad vos cū di
lectis fratribus nostris nūcijs vestris venie
bā de quib^{us} mihi scripsistis plen^{us} fm ratio
nē in beneplacito dei satisfactor. Sed quia
temp^{us} breue ē quo ad cōsiliū festinam^{us}: non
grauet vos vsq; ad reditū n^{ost}rum sustinere.

**Ad vniuersos ciues mediolanen
sium**

Epistola. cxxxiii.

Ex scriptis ve

stris p^{ro}cipio: nōnullus mihi locus grē
apud vos ē. Et qm̄ meū nō iuenio meritum
diuinitus credo datum. Non recuso fauorē
ingētis insignisq; populi. Amplector obla
tā grām: et obuijs manibus gloriose ciuitatis
deuotionem deuotus excipio: p^{ro}sertim hoc tē
pore quo abiecto errore scismaticorū ad sinu
matris ecclie cū gaudio toti^{us} orbis reuersa ē.
Arbitro: tñ non solū mihi gloriandum quod
inuitor ad pacē querēdā: et a famosissima vi
be cū sim paup ignobilisq; psona tanti boni

mediator atq; minister assumor: sed vobis quoq; p talē nihilomin' honor est flecti ad pacē et cōcordiā vicinorū vrorū: quos nec multa/rū ciuitatū hostilis impetus vt bñ notum est mundo cedere aliqn cōpulsit. Itaq; festinās ad cōsiliū: spero me rediturū p vos: et pbatu rum de gratia quā pmittitis. Qui autē grāz dedit: faciat ne in me vacua sit.

Ad nouicios apud mediolanum cōuersos
Epla. CXXXIII

Arissimis fra

tribus de mediolano nup cōuer/sis ad deum. B. abbas dicit' d' claualle: in spū p filiū et fortitudinis: qd bñ ceptum est digno exitu psummare. Benedictus deus qui fecit vobis vilesce mundi gloriā: largiturus suam. O q; vani filiū hoīm: q; mē daces filiū hoīm i statereis qui fm illud euāgelij: gloriā ab inuicem querunt: et gloriā quē a solo deo est nolunt: plane in hoc ipi decipiētes de vanitate in idipm. Vos autē non sic. Ad hoc vos opprobrio liberauit nūc diuina misericordia vt essetis christi bonus odor: dō in omni loco: ipi ad gloriā: angelis ad leticiāz hominibus ad exemplum. Siquidem gaudiū est in celo sup vno peccatore penitentiaē agente. Quāto magis sup tot et talibus viris et de tali vrbē pueris: Et ego fratres tanta leticia puocatus sed et vocatus a vobis per carissimos fratres ottonē et abrosiū quos ad hoc ipm direxistis: decreuerāz simul cū ipsis venire ad vos. Ceterū melius existimās non in articulo tempis neq; in transitu vos videre distuli vsq; ad reditum nrm. p̄operam' quippe ad p̄siliū: per vos deo auxiliāte re/uerfuri: consiliū et auxiliū quod fm ratio nem poterimus vestro sancto proposito prebituri.

Ad petrū papientsem episcopū.
Epistola. CXXXV.

Is semen bonū

iactū in terrā bonā fructū attulisse videt ipius ē glia qui dedit semē ferenti: fecunditatē terre: semī incrementum. Quid in his nos capimus: Ego sane gloriā xpī alteri nō dabo. Multo vero scrupulosus vsurpabo mihi: p̄fecto lex dñi conuer tit alas: et nō ego. Testimoniū dñi fidele sapi entia prestat paruulis: nō ego. Laudatur de bona littere tornatura manus non calamus. Fateor vt multū tribuā mihi: lingua mea ca lamus scribe velociter scribentis. Sibi g in/

quis quid afferūt boni speciosi pedes euāgeli santium bona: Multū per oēm modū. p̄ri mūquidē q; filiū sunt p̄ris sui qui in celis est et gloriā quā deferunt patri nequaq; a se ducūt alienā. Itaq; si filiū et heredes. Deinde vero q; p̄rimorū salutē: suā nihilomin' arbitrantur quippe q; tanq; seipos diligūt. Tertio quoq; q; labor labioz ipoz sibi penitus perire nō poterit. Unusquisq; em mercedē accipiet fm p̄p̄iū laborem. Ego labia mea nō p̄hibui tu apuisti et viscera: tō p̄culdubio plus acceptu rus qm plus laborasti. Certus sum em q; nō vacat tibi q; sitiētū tulisti aquā: et cū panibus occurristi fugiētib'. Nō inq; vacat hortamē/ta salutis: nō officia humanitatis quib' chri/ sti viscera in illis paupibus refouisti. Anbo tñ collaboratores ambo coadiutores dei su mus: ambo pariter sperem' fructum in refec tione aliarū sanctarū. Quis mihi det nūq; mei moriā tui deferere: nunq; ab ipa deferi?

Ad eundem Epla. CXXXVI

Tristitia spacci

deret: quis sustineret? Si semper p̄sp̄era: quis nō p̄temneret? Sed rex cauta gubernatrix sapientia horū perne/ cessaria vicissitudine eo moderamine: electis suis cursu vite tp̄alis alternat: vt nec aduer sa frangāt: nec leta dissoluant: cum potius et ista ex illis gratiora et illa ex his tolerabiliora reddātur. Benedictus per omia de' tristitia nostra versa est in gaudium: acceperunt olei um post vinū vulnera nostra. Raptores et p̄ dones cōpuncti humiliātur. Sacerdotē dñi in quē ausi sunt inijcere manus: cum honore remittunt. Spolia q̄ diripuerāt et sine desidia recolligūt: et sine fraude restituit. Si quid ho rū est qd inueniri non possit dalpinus pro eo satisfaciet ad beneplacitū vrm. Hoc quippe manu sua in nra firmavit. p̄pro qua sua p̄mis sione adimplenda: si venerit ad pedes vestre maiestatis quod et p̄posuit mitius q̄ meruit: supplicamus agi cum iuvene. Nō q; velim' impunitū esse tam grande facinus: sed vt ec/ clesia ita fieri pōt debita satisfactione honore tur: vt is qui satisfacit supra vires patientie sue non exasperetur: et peniteat hominēz noi stris acquieuisse consilijs.

Ad imperatricem romanorū.

Epistola. CXXXVII.

Recōciliatio

ne mediolanensiu nō obliti sumus vnde a vra excellentia p̄moniti

fueramus. Ad et si non monuissetis nihilominus honori vestro et regni utilitatibus interderemus: sicut vobis et semper fidelibus quibus possumus facimus. Non ante sane mediolanenses in gratiam domini pape et ecclesie unitatem recepti sunt: quousque palam conrado refutato et abnegato: dominum nostrum lotharium in suum regem et dominum receperunt: et romanorum imperatorem augustum una cum toto orbe confessi sunt et de iniuria transacta iuxta consilium et mandatum domini pape digne vobis se satisfacturos esse: tacto sacrosancto euangelio spoponderunt. Unde magnas gratias agentes diuine bonitati que absque bellorum periculis absque humani sanguinis effusione inimicos vestros sic humiliauit: rogamus vestram satis nobis ex parte clementiam: ut tempe suo cum requisierint predicti mediolanenses per dominum papam utique mediatoris sue reconciliationis gratiam vestram: benignos vos atque placabiles inueniamus: quatenus nec eos peniteat sanis paruisse consiliis: et vos de eis debitum habeatis seruitutis et honoris. Non enim decet ut fideles vestri qui pro honore vestro laborant: apud vos confundantur. Confunderent autem: si quibus de benignitate vestra spem indulgentie promiserunt cum per ipsos interuenerit inuenerit vos quod absit exorabiles.

Ad henricum regem anglorum.

Epistola. CXXXVIII.

Enrico illustris

sumo anglorum regi. B. ab. dictus de claraualle: honorem sospitatem et pacem. Velle vos instruere de his presertim que spectant ad honestatem aut insipientis est: aut vos penitus ignoratis. Eapropter res simpliciter intimare sufficit: et hoc paucis: quoniam omnia tenenti facile multa superflue ingerunt. In ingressu urbis sumus: saltem est in ianuis: iusticia nobiscum est: sed romanis militibus cibum iste non sapit: itaque iusticia placamus deum: militia terre minus hostes: solus necessarius necessaria non habemus. Quid opus sit facto: ut opus vestrum compleatur quod de domini pape innocentium magnifica et honorifica illa susceptio fecistis: vos melius nostis.

Ad lotharium imperatorem

Epistola. CXXXIX

Lothario dei gratia

tia romano imperatori augusto B. abbas de claraualle: si quid potest peccatoris oratio. Benedictus deus qui vos elegit et erexit cornu salutis nobis ad laudem et gloriam nominis sui: et repandum impium decus: ad subueniendum ecclesie sue in tempe malo: postremo

ad operandum etiam nunc salutem in medio terre. Ipsius est enim opus quod corona glorie vestre ita indies ampliat et sublimat: mirabiliter crescens ac perficiens in omni decore et magnificentia: apud deum et homines. Ipsius profecto nunc opus et virtus fuit: quod iter satis laboriosum et metulosum pro pace regni et ecclesie liberatione susceptum in tanta prosperitate pergitis: rome siquidem implaculm plenitudinem gloriose affecit. Idque quod maius fuit in manu non magna ut animi fideique magnitudo clari? emineret ex si ante tantillum exercitum terra tremuit et quieuit quousque putamus? horroz hostium corda inuadere habeat: cum cepit rex procedere in magnitudine brachii sui? Animabit in super honestas cause imo duplex prouocabit necessitas. Non est meum hortari ad pugnam: est tamen (securi dico) aduocati ecclesie arcere ab ecclesie infestatione scismaticorum rabie: est cesaris propriam vendicare coronam ab usurpatore siculi. Et enim prestat iudaica soboles: sed petri in christi occupasse iniuriam: sic proculdubio omnis qui in cecilia regem se facit: tradicit cesari. Si autem utrumque incubit cesari: restituere scilicet cesari que sunt cesaris: et que sunt dei deo: cur apud tullum res dei minus? cum cesar nihil ibi lucraretur? Etenim est ne minimorum neglectus impedimentum sit maximorum. Hoc est quod dico. Ecclesia sancti genulsi griter iniusteque ut dicitur in illa ciuitate opprimetur: et aiunt vestre prudentie nescio quam fraude subreptum ut domino pape per iusticiam subuenire panti: vestre interuentu precis obuiaretis. Obsecro et consilio consultius agi: noxiā reuocari precor: dari locum iusticie: antequam ecclesia illa funditus destruat. Pauper sum ego fidelis tamen vester: et si videor importunus fortassis inde est. Dominam imperatricem in christi charitate oppido salutamus.

Ad eundem Epistola. CXL

Tror cuius in

strictu vel consilio vigilantie vestre subripi potuerit ut homines digni certe duplici honore et gratia pretraria a vobis audiret (pisanos dico: quia primi et soli iteri adhuc crexere vexillum aduersus inuasores imperii)

Quam iusti in eos regia incaduisset indignatio qui populum strenuum et deuotum quicumque occisione offendere ausi sunt eo precipue tempore quo accincti in multis milibus suis exierant oppugnare tyrannum vlcisci iniuriam domini sui: et imperialem defensare coronam. Et enim congruentissime assigne huic genti: quod olim de sancto dauid dicebatur que non queso in omnibus ciui-

nitatibus sicut pisa fidelis: egrediens et regrediens et pergens ad imperium regis: Nonne hi sunt qui nuper regium illum unicum ac potentissimum hostem: ab obsidione neapolis fugauerunt? Nonne hi sunt qui pene etiam quod incredibile dictum est in uno impetu suo expugnaverunt amalfiam: et rebellē: et scalaz: atque atturinē: ciuitates utique opulentissimas et munitissimas: omnibusque qui ante hac temptauerunt usque ad hoc tempus (ut aiunt) inexpugnabiles: Quā dignū: quod equū: quod plenum ratione et iusticia fuerat: ut fidelium terra interini saltem dum hec actarent ab omni hoste secura persisteret: tamē pro pñti summi pontificis que iam dudum exulem ipso apud se cum summo honore seruabant et seruant tamē pro seruitio imperatoris: pro quo et ipsi tunc temporis exulabant. Factum est autem per strariuz: ut gratiam qui offenderunt: et qui seruiuerunt iras mererentur. Sed vos fortassis adhuc ista nescitis. Oportet ergo nunc quādo res est nota vobis: imo et decet et expedit mutare vos et verbum animū: ut viri regis magis fauoribus et muneribus honorandi: a vestra parte cetero audiant et recipiant prout meriti sunt. Optum meruere pisani: quantū adhuc mereri possunt. Sat est dictum sapienti.

Ad humbertū abbatem igniacensem abbatiam suam dimiserat

Epistola. CXLI.

Arca tibi omni-

nipotens deus quid voluisti facere: Quis te crederet ad tantū propinquare malū hominem tantis pñti bonis? Quō potuit arbor bona: pessimum hūc ex se producere fructū. O quod terribilis deus in iudicijs super filios hominum. Non miror quod diabolus istud potuit: sed quod deus permisit: quippe cui iam tot annis pure sicut credimus et deuote seruisti. Quid faciet de me utique pigro et negligenti seruo: qui fidelē famulū suum: sic vel ad tempus tradidit in animā inimicorum eius: Quid queso rationis imo quid nō impietatis habet hec fuga tua: de qua filij lugent: aduersarij ridēt? Adiro quod te non terruit arnoldi abbatis exemplum cuius presumptio digno sed pauēdo fine: ut bene meministi in breui est vindicata. Et quidem ille qualem cumque ut bene noui ego habuit causā: tu nullā. Quāquid enim aut monachi iobediētes erāt: aut pueri segnes in opibus aut vicini forte tibi tuisve rebus infesti: aut certe modica et non sufficiens substantia mundi quatenus relinquere cogereris quos vel rei-

gere vel pascere non sufficeres? Videne et te tangat vox illa dei: quia odio habuerunt me gratis. Quid enim debuit tibi facere et nō fecit? Vineam tibi plantauit electā et speciosissimā. Sepem ei circumdedit votiuę continentie torcular districtissime discipline fodit in ea et edificauit sanctę paupertatis turrim ad celos usque protingentem te cultorem atque custodem constituit: honestauit te in laboribus tuis: et conplebit illos si permittis. Sed tu phantasias destruis maceriaz eius et racemis plenam: exponis omnibus qui pretergrediuntur viam. Iheu quod prohibebit apertum de silua ut non exterminet: et singularem ferum ne depascatur eam? Absit vero si in hoc morti te bene preparare putas: quod quidem ad me scripsisti: ut in tanto scandalo et in anathemate domini pape mori velle nō timeas. Deinde si ita necessariū erat non potuit aliud tempus considerari nisi cum necessitatibus vniuersalis ecclesię detineor: ut illi misere quam exponis: non liceat subuenire. Obsecro te per eum qui pro te crucifixus est: ut satis afflictos amplius cruciare parcas et tristitiā super tristitiā addere desistas: quia ut verū fatear sic pro hac ecclesię generali grauius scissura affectus sum: ut tedeat animam meam vite mee: etiam te et tuis in pace degen-

Ad monachos alpeneses.

Epistola. CXLI.

Unus pater ve-

ster atque noster: auctore deo ad altiorē gradū assumptus est. Faciamus ergo charissimi quod dicit pheta: Eleuatus est sol: et luna stetit in ordine suo. Sol est ille pro quem alpenesis congregatio illustris vbi que redditur tamque luna per soles. Eleuato itaque illo: stemus nos in ordine nostro quicunque eligimur abiecti esse in domo dei nostri: magisque habitare in tabernaculis peccatorum. Ordo noster abiectio est: humilitas est: voluntaria paupertas est: obediētia pax gaudiū in spiritu sancto. Ordo noster est eē sub magistro: sub abbate: sub regula: sub disciplina. Ordo noster est studere silentio: exerceri ieiunijs: vigilijs: orationibus: opere manuum: et super omnia excellentiorē viam tenere: que est charitas. Porro in his omnibus proficere de die in diem: et in ipsis perseuerare usque ad vltimū diem. Et hec quidem assidue vos cōfidimus actitare. Ceterū vnus opus fecistis: et omnes mirantur: quod cum sancti essetis: nō reputātes vestraz scititate: alienā participare curastis: ut essetis sanctiores. Impletū est quod legit in euange-

Abt. 3.

Lu. 17. lio: Cum feceritis omnia: que madata vobis fuerint: dicite serui inutiles sumus. Inutiles vos reputatis: et humiles inuenti estis. Recta facere et inutile se reputare apud paucos iuuenit: et ideo multi admirant. Hoc in q̄ p̄fusus vos de illustribus reddidit illustriores sanctiores de sanctis. Et vbiq̄q̄ diuulgar² est sermo iste: repleuit omnia odore suauitatis. Hec virtus tue iudice p̄fert etia p̄tractis ieiunijs et anticipatis vigilijs: omni deniq̄q̄ corporaliter exercitio tanq̄ vera pietas que ad oia valet. Quā leto sinu colligit vos multitudo cisterciensis: q̄ alacri vultu spectauit: hoc angelica celsitudo. Nouerunt siquidem illi spiritus omnipotenti deo placere sup̄ omnia fratrum nam societatem et considerationem: cum dicat per prophetam: Glutino bonum est. Et p̄s. 132. p̄ aliū: Ecce q̄ bonū et q̄ iocundū habitare fratres in vnū. Item: frater fratrem adiuuans ambo cōsolabunt. Aduertit etia hoc factum humilitate redolere. Que q̄ accepta sit diuine maiestati: docet ille qui dicit. Sup̄bis de² resistit: humilibus autē dat gratiā. Ostendit et ip̄e humilitatis magister p̄ semetip̄m dicēs **Mat. 11** Discite a me quia mitis sum et humilis corde. Quid dicā de nostro pusillo grege clareuallis cui specialius adhesistis: q̄to vos et q̄ speciali cōplectare affectu: Non potest dici vbo qd̄ de mutua caritate inter nos et vos spūa/ lis infusio mirabiliter operat. Superest fr̄es vt inuocato spū sancto: maturetis vobis eligere p̄rem. Nā si me expectaretis: vereor ne aduentus noster differat in longū: et illa dilatio esset piculosa. Sed vocate ad vos fratres n̄rm carissimū godefridū priorem clareuallis qui et in hoc sicut in alijs impleat vicem nostrā: vt p̄sillo eius vel forte illoz quos ip̄e p̄ se miserit si venire non poterit. nec nō et p̄ris vestri garini: talem p̄sonā eligatis de qua et deus honorem habeat et vos salutem. Ademores mei estote fratres.

Ad suos clareuallen.

Epistola. CXLIII

Arissimis fra

tribus clareuallis monachis: conuersis nouicijs. frater. B. gaude re in dño semper. Ex vobis perpēdite: quid patiar ego. Si vobis molesta ē absentia mea nemo dubitet mihi esse molestiorē. Non enī paris iacture nec eiūdem grauaminis ē me vno carere vos: meq̄ vestra vniuersitate destitui. Tot me necesse ē affici curis: quot vos estis: et ad singulos quoq̄ v̄m dolere absentiā.

tiā: timere picula. Duplex p̄trictio ista nō me deferet: quousq̄ meis viscerib² ego reddar. Quod quidem et vos sentire p̄ me non ambigo: s; ego vnus sum. Vobis q̄ vna mihi multiplex incumbit tristitūdi ratio: vtpote p̄ omnibus. Nec solū cruciat: q̄ absq̄ vobis vel ad tempus viuere cogo: sine quibus et regnare miserā mihi reputo seruitutē: sed etia q̄ versari cōpello: in his que amicā quietem omnino p̄turbant: et meo p̄posito min² fortasse cōueniunt. Hec scientes more mee que mee nō est volūtatis sed ecclesiastice necessitatis: nō oportet vos indignari: sed cōpati. Spero autem q̄ non erit longa: vos orate vt non sit infructuosa. Detrimēta que interim forte contingent: emolumenta reputent. qm̄ deus i cā est. Qui cum sit benignus et omnia possit: facile damna refarciet nō solum integre sed etia cumulate. Propterea bono animo sim² deū habentes nobiscum: in quo et nobis p̄ntes sumus q̄tislibet terraz spatijs diuisi a nob̄ vīdeamur. Quicunq̄ in vobis bene officiosus seip̄m exhibet humilē timorātū studiosus lectionis: orōnibus vigilem: fraterne caritatis sollicitū: nō me putet absentem sibi. Nā quod ei p̄ns spū nō sum: cū quo est mihi cor vnū et anima vna? Si quis autē susurro (qd̄ absit) existit iter vos aut bilinguis: aut murmurās aut p̄tumax et impatiens discipline aut inquietus et vagus: et qui panem ociosus comederet nō erubescat huic etia si corpe p̄ns essem: lōge esset ab eo anima mea eo q̄ ip̄e lōge fecerit a se deū: mox nō locoꝝ distantia. Interi fratres dum venio seruite dño in timore: vt sine timore qnq̄ de manu inimicoꝝ vestroꝝ liberati seruiatis illi. Seruite in spe qm̄ fidelis est in p̄missis. Seruite ex debito quia mult² i meritis est. Nam et si cetera taceam hoc solo certe nō i merito vitā sibi vendicat vestrā: q̄ p̄ ea p̄buit suā. Nemo igit sibi viuat sed ei q̄ p̄ se mortuus est. Cui enī iustius viuam q̄ ei qui si nō moreretur ego nō viuerem. Cui cōmodius q̄ p̄mittenti vitā eternā: Cui magis ex necessitate q̄ flāmas p̄petuas minitanti: S; seruiuo voluntarie quia caritas libertatem donat. Huc puoco viscera mea. Seruite in caritate illa que timores expellit labores nō sentit: meritū nō intuet: p̄miū nō requirit. Et tñ plus omnibus vrget. Nullus terror: sic sollicitat: nulla p̄mia sic inuitant: nulla iusticia sic exigit. Ip̄a vos mihi insepabiliter iungit: ip̄a me vobis iugiter replet: horis maxime quibus oratis: carissimi et desiderantissimi fratres.

Ad eosdem Epistola. CXLIII.

Ristis est ani

ma mea vsq; dū redeaz: et nō vult
solari vsq; ad vos. Que em̄ est
mibi cōsolatio in tempe malo: et in loco pegri
nationis mee. Nonne vos in dño? Ad me q̄
dem deserit me quocunq; iero dulcis memo
ria vestri: sed q̄to memoria dulcior: tātō ab/
sentia molestior. Iheu mibi quia incolat? mei
us non solum, plongatus est sed et cumulat?

Ps. 68. Et reuera iuxta ppheta m. Super dolorem
vulnerum meorum addiderunt: qui me a vo
bis aliquando vel corpore sepant. Est cōmu
ne exilium: ipm̄q; molestus satus: q̄ q̄diu su
mus in hoc corpe pegrinamur a dño. Huic
accessit et speciale qd̄ pene impatientem me
reddit vt cogar viuere sine vobis. Lōga mo
lestia et tediosa expectatio: vanitati huic occu
panti om̄ia: tamdiu manere subiectū: fetulen
ti corpis horrido circumdari carcere: mortis
vinculis: funibusq; peccatorū necdum absol
ui: et tanto tempe non esse cum xp̄o. Leteruz
aduersus hec om̄ia: vnū mibi remediū qua:
lecunq; erat: et vere datum desup: p vultu vi
delicet glorie qui absconditus est vsq; adhuc
videre interim templū dei sanctū quod estis
vos: Ex hoc templo facilis mibi videbatur
transitus ad illud gloriosum: ad quod pphe
ta suspirat dicēs: Anā petij a dño hāc requi
rā: vt inhabite in domo dñi omnibus diebus
vite mee. Et videam voluntatē dñi et visitē
templum eius. Quid dicam: quotiens id
solatium interpolatū est mibi: Ecce hoc ter/
tio: nisi fallo: auulsa sunt a me viscera mea.
Idruuli ablactati sunt ante tempus: ipsos
quos p euāgelij genui nō licet educari: idro
pria deniq; deserere et aliena curare cogor: et
dubito pene quid magis egre ferā: an subtra
hi illis: an intricari istis. Ita ne bone iesu to/
ta deficiet in dolore vita mea et anni mei i ge
mitibus: Bonū mibi dñe magis mori q̄ vi
uere est: non tamē nisi inter fratres inter do/
mesticos inter carissimos. Id si liquidē dulcē
humani: tutiusq; esse pstat. Immo vero pi
um est vt in hoc remittas mib i vt refrigerer
priusq; abea: et amplius nō ero si placet dño
meo: vt oculis pr̄is qualiscūq; qui nō sum di
gnus vocari pater: claudant manib? filiorū
vt extrema videant: exitū p̄solent: spm̄ suis
desiderijs leuent ad p̄fortiū si dignuz iudicaf
beatorū: cū pauper corpibus paupis corp?
sepeliant. Hoc prius si inueni grām in oculis
tuis: p̄ciis et meritis eorundem fratrum meo/
rum obtinere toto affectu desidero. Verūta/
men nō mea voluntas sed tua fiat. Nec mibi

Ps. 29.

viuere volo nec mori. Sed dignuz est vt qui
dolorem meū audistis etiā p̄solationē non ig
nozetis: si qua est. Idmū quidē de omni la/
bore et calamitate quā patior: solum arbitror
esse in causa eum cui om̄ia viuunt. Velim no
lim necesse est me viuere illi qui meā sibi pro/
prie vite positione acquisiuit: qui et potens ē
si quid patimur p ip̄o recōpensare nob in il/
la die misericors et iustus iudex. Et si inuitus
militauero ei: dispensatio mibi tm̄ credita est
ei ero seruus neq; Si autē volens gloria est
mibi. In hac ergo aliq̄tūlū p̄sideratione re/
spiro. Deinde q̄ sepe nō meis meritis supna
grā honestauit me in laborib? meis: et grā il/
la in me vacua non fuit sicut in multis exp?
sum: et vos ex parte nō latuit. Sed et hac vi/
ce q̄ necessaria ecclesia dei sit vel fuerit p̄sen
tia puitatis nostre dicerem ad p̄solationē ve
strā si nō gloriā redoleret. Nūc autē melius ē
vt hoc p alios cognoscatis. Instatissima po
stulatione impatoris apostolicoq; mandato
necnō ecclesie: ac p̄ncipū p̄ciis flexi: dolen/
tes: debiles atq; infirmi: et vt vex fatear pa/
uide mortis pallidā circūferentes imaginem
trahimur in apuliā. Rogate que ad pacē sūt
ecclesie: rogate que ad salutē sunt nobis: vt
iterum vos videamus: vobiscū et viuam? et
moriamur: et sic viuite vt obtineatis. Infir
mus in arto tempis certe cū lachrymis et sin
gultibus ista dictaui teste carissimo fratre no
stro balduino qui stilo ea excepit: que eccle
sia vocauit ad aliud officiū et ad aliā dignita
tem. Orate et p ip̄o tanq; vnico solatio meo:
et in quo spūs me? plurimū requiescit. Ora/
te p dño papa: qui me pariter et vniuersitatē
vr̄am paterno fouet affectu. Orate et p domi
no cācellario qui mibi p matre est: et p ipsis
qui cum eo sunt: dño luca: et dño grifogono:
magistro iuone qui se nobis exhibent fratres
veterinos. Qui mecū sunt frater bauno et fra
ter gerardus salutant vos supplicātes et ipsi
pro se orari.

**Ad abbates cystercio congrega
tos** **Epla. CXLV.**

Id multa infir

mitate corporis: et cordis anxietate
deus scit dictaui ista ad vos hōi
mo miser: homo natus ad laborē: frater tam
vester. Utinā nunc ipm̄ spm̄ in quo p̄grega/
ti estis merear habere interpellatōrē ad vr̄az
vnanimitatē qui imp̄inat pectoribus vr̄is
calamitatē quā patior: qui imaginem mei tri
stē ac supplicem sicut est fraternis affectibus

repñtet. Nō hoc oro vt creet in vobis nouaz
misericordiā: quia noui ego q̄ familiaris vni
uerſitatis vře ſit illa virtus: ſed hoc oro vt i
intimo ſentiat̄is quo ⁊ quanto affectu opor/
teat miſereri. Certus em̄ ſum: quia ſi id datū
fuerit p̄tinuo lachryme de theſauro pietatis
erumpent ſingultus ⁊ gemitus ⁊ ſuſpiria hic
inde pulſabunt celos ⁊ audiet deus ⁊ placa/
bitur mihi ⁊ dicz. Reddidite fratrib⁹ tuiſ: nō
morieris inter extraneos: ſed inter tuos tan/
tis ſiquidem laboribus ⁊ doloribus affectus
ſum vt ſepe tedeat me etiā viuere. Humaniū
autē dico p̄pter infirmitatem noſtrā: deſide
ro diſſerri vſq̄dum reuertar ad vos vt non
moriar niſi inter vos De cetero fratres bōas
facite vias vřas ⁊ ſtudia vřa que recta q̄ ho
neſta que ſalubria ſunt p̄ſtituentes ⁊ tenētes
ante om̄ia ſolliciti ſeruare vnitatem ſpūs in
vinculo pacis ⁊ de⁹ pacis erit vobiſcum

**Ad borchardum barlernensem
abbatem**

Epistola .CXLVI.

Conituz eloqui

um tuum vehementer: ⁊ ignitū il/
lo igne quem dñs miſit in terram

Regi illud. Et cōcaluit cor meū intra me: bñ
dixi fornicati: de qua hmōi ſcintille euolaſſet.
Nōne cor tuū ardens erat in te: cum iſta dici
tabas. Bonus homo de bono theſauro pro
fert bona. Si laboraui in te: vti tu humiliter
memoras: nō me piget. Araui in ſpem profe/
cto p̄cipiendi fructus: ⁊ ſpes nō cōfundit En
de fructu op̄ez meoz ſatiant̄ viſcera mea in
terra aliena: ⁊ ſentio ip̄o meo exp̄imēto ſemē
meū non ſecus viam: nō ſup lapides: nō in/
ter ſpinas: ſed in terrā bonam ⁊ optimā cecidi
ſſe. Eſi cum parerem triſticiā habui: iā nō
memini preſſure pre gaudio: quia natus ē in/
ſans in mundo. Infans dixerim malicia non
ſenſu: quem poſſet ſaluator p̄ponere ſenibus
imitandum denuo dicēs: Niſi cōuerſi fueri/
tis ⁊ efficiamini ſicut paruuli nō intrabitis in
regnū celoꝝ. Infans qui dicat: ſuper ſenes
intellexi: quia mandata tua queſiui. Qui di/
cat: Adoleſcentulus ſum ego ⁊ p̄temptus: iu/
ſtificationes tuas non ſum oblitus. Conſite/
bor tibi pater dñe celi ⁊ terre: quia ſic placi/
tum eſt añ te. Tuo placito ſunt id quod ſunt
non ſuo merito. Nec em̄ iuenis merita ſed p̄/
uenis Omnes peccaui⁹: et omnes egemus
p̄ueniri. Tu ergo frater agnoſcite p̄uentū
in benedictionibus dulcedinis: nō a me qui
nihil ſum: ſed ab illo qui me vt de tua te ſalu/
te monerem aſpirādo p̄uenit. Nā vt multuz

mibi tribuas plantatoꝝ ſum: rigatoꝝ ſum: abſ/
q̄ illo tamē qui icremētū dat quid ſum. Ip/
ſi te in omni humilitate ſubijcias: ip̄i tota del/
uotione inhereas. Aſſe vero vt̄ere eius ſer/
uo cōſeruo tuo: comite in via: coherede i pa/
tr̄la. Si tamen ſtudioſiſſime impleuero mini/
ſterii ad qđ tibi miſſus ſum: idq̄ q̄tum i me
eſt effecero: vt hereditatē capias ſalutis. Ad
ea de quibus queſtus es: ita reſpondeo. Ne/
ceſſitates tuas vt meas portabo cū venero.

Ad petrum cluniacensem abbatē

Epistola. CXLVII

omio petro ab

bati cluniacenſi. B. humile dilecti/
onis obſequiū. Lectis lris veſtris

letatus ſum in eis q̄ tantillum videlicet tan/
tus in benedictionibus dulcedis p̄uenire cu/
raſtis. Ceterū videndi nos inuicem: ⁊ collo/
quēdi p̄iter qm̄ dignū iudicatis qñ ſe offeret
illa oportunitas: qñ cōueniens locus: qñ iu/
ſta occaſio: hęc interim paucis vřis pauca
reddidimus: amplioꝝ libet̄er donaturi: cum
ea vobis oneroſa nō fore cognouerim⁹. Alio
quin qñ hoc ip̄m auderet nřa puſillitas: niſi
daret ad dignitatē vřam accēſſum: vře digi/
nationis humilitas.

Ad eundem

Epistola. CXLVIII

Nā noliz fieri

q̄ vře putē obuiare reuerētie: cre/
do ſinceritatē vřam nō latere. Ea

fiducia ſuggerere vob nō dubito: qđ ſugger/
renduz videt̄. De monaſterio ſancti bertini
vellē vos moderat⁹ agere q̄ cepiſtis. Nam
et ſi hoc vob in pace ſubijcere ⁊ abſq̄ omni/
um p̄dictōe poſſetis: ne tūc quid vřa referret
video. Neq̄ ei crediderim vos delectari ho/
nore cū tanto onere: nūc vero cum nec abſq̄
magno labore vendicare: vob p̄fatū mona/
ſterii nec in pace vt aūt q̄atis poſſidere: ho/
neſta vob vt mihi videt̄: p̄bet̄ quieſcendi oc/
caſio: timor inquietandi.

Ad dñm papā innocentium.

Epistola. CXLIX.

Anitas capitif

redūdet in mēbra. Anguentū qđ
deſcendit i barbā de capite: extre/
ma quoq̄ ſimbria veſtimēti p̄cipet: ſi p̄cuſ/
ſo paſtoꝝe: deſugerāt oues: valēt ⁊ incolumi

ſecure reuertant̄ ad paſtū: qđ dicim⁹ hoc eſt.
De glie vře crebris ſucceſſib⁹ letificat ciuita/
tē dei. Juſtū p̄inde ē vt vřa p̄ſperatio eccle/
ſie

Mat. 13.

Ps. 118.

Mat. 5.

sic roboratio sit: et cum exaltat deus electum de
 plebe sua. ipsa quoque sentiat exaltari: ac de robo-
 ris vestri incremento fortior esse agnoscat: nam si con-
 passa est: et coregnare debet. Sic dignum vobis
 sic nobis necessarium. Quid enim? Si in timore
 et angustia: equitatis vigor non languit: non te-
 puit feruor: modo cedemus? cum appropinquamus
 ad palmam? Que eminebat in infirmitate in sub-
 limitate virtus succubet: Quam nempe in ma-
 nu valida ordinatum est nobile illud monaste-
 rium viriliacense. Nec infans profecto tumulti-
 bus armate plebis: nec effreni furentius atque
 obstrepentium vesanie monachorum: nec quod his
 fortius fuit: copiosis manumone cedendum putauit
 vel ad modicum applica celsitudo. Quid apud
 sanctum benedictum? Nunquid regia indignatio phi-
 bere valuit spiritum libertatis accessus atque accen-
 ctus aduersus carnem et sanguinem. Sic sancti me-
 minit: sic sancti satyri: miro modo ecclesie immu-
 tate sunt: et de synagoga sathane restitute sunt
 in sanctuarii dei vellent nolent omnes inique age-
 tes supuacue. Sed nec leodii ceruicibus immi-
 nes mucro barbarie? compulit acquiescere im-
 pibusque postulationibus? iracundi atque irascentis
 regis. Quis vero dignus effera laudibus? quod no-
 uissime diebus istis de manu potestatis eminus li-
 cet emissum est in turbatores ecclesie aurelia-
 nensis? Reuera nunc sagitta ionathe non abiit
 retrosum et hasta eius non est auersa. In quo
 tamen vobis rex quidem turbat? est: sed non omnis hiero-
 solyma cum illo. Magis autem mitigauit omnem
 iram suam et impetandem. Erubuit siquidem et timuit
 frustra armari aduersus dominum: et aduersus chri-
 stum eius. Hinc prius eleuata est magnificentia
 vestra super celos: tamen ut laudabile principium con-
 digno exitu porneat. Quod quidem vniuersi qui
 vos amant vehementer expectant idque flagi-
 tant maturari: Sane simili zelo et in manu equi-
 potenti: ecclesie turonensi iamque subuenire
 necesse est. Alioquin prope interitum est et ipsa ni-
 si cito feratis auxilium. Reuixit ut aiunt gille-
 berti spiritus in philippo: ipsius plane et nepote
 carnis et herede ambitionis. Quanta nempe
 dominandi cupiditate et iste iuuenis inardescat:
 indicat matris sue ecclesie diuturnus et mi-
 serabilis cruciatus: quo pene eam euiscerat mi-
 ser: ut se parturiat in honorem. Est tamen aucto-
 re deo eius? tergiversationibus? finis tandem im-
 positus si tamen quod dictate iusticia et compellente ma-
 licia: et pace puocante in eum actum est: aplice
 auctoritati huius placuerit Absit autem ut profun-
 dat fideles suos benigna maiestas: quibus idem
 negotium dignum duxit committere terminandum.
 Absit absit ut seu ambitio refugium habeat
 apud innocentie defensorum. Hoc ipsum quante

audacie est quod temptat: quante dementie quod
 sperat? Semel et secundo iam apostolici con-
 temptor mandati iusticia subterfugit: et nunc
 impudentiori temeritate audet denuo nihilo-
 minus tante equitatis vultibus presentari? Cui
 obscurum est quod impie cogitet in manumone viri-
 bus turrim fortitudinis oppugnare: homo qui
 de iusticia presumit? Secure sum? Siquidem
 qui temptat innocentius est: et filius iniquita-
 tis non apponet nocere ei. De cetero memori-
 am abundantie suauitatis tue dulcissime pater
 dum suspiram? precantiam dulciter inuicem eructa-
 mus: quare carem? illa in ista consolamur. Hec se-
 dula cordibus: hec oribus frequens est. Sal-
 est in omni sermone: aures mulcet: dulcorat
 ora corda recreat et inflamat. Celeberrima est
 in conuentibus sanctorum: colloquia condit: im-
 pinguat preces: ad orandum sollicitat. Oramus
 et nunc solliciti pro vobis et vestris: ut eterna
 memoria dignos vos ipsa eternitas habeat:
 cui et pro qua temporaliter laboratis. Amen.

Ad philippum turonensis ecclesie
 electum. Epistola. CXIX.

Deo super te

philippe carissime: sed queso tene-
 rideas dolorem meum. Nam si tibi mi-
 nime videris forsitan esse dolendus: ideo ma-
 gis dolendus. Tu videris quid de te sentias
 ego te arbitror omnium lachrymarum fonte plagen-
 dum. Dolor meus non est dignus subsannatione
 sed compassione: quare dolor meus non est de car-
 ne et sanguine non de amissione rerum peritura-
 rum: sed de te o philippe. Non potui expressius
 demonstrare magnitudinem cause doloris.
 philippus est in causa. Cum hoc dico: gra-
 uem ecclesie pronuncio luctum: que te aliquando
 suo gremio prouebat germinantem sicut lilium
 florentem donis innumeris. Quis tunc tempis
 non clamabat bone spei iuuenem: bone indolis
 adolescentem? Sed heu mutat est color opti-
 mus. A quanta spe decidit francia que te ge-
 nuit et nutriuit. O si cognouisses et tu. Tu in-
 quid si apponderes scias apponderes et dolorem: et do-
 lor tuus faceret ne nostrum omnem esset infructuosus pro-
 cederem: si sequeretur spiritum meum sed nolo profer-
 re plurima in incertum: et esse quasi aerem ver-
 berans. Sed hec scripsi ut nostrum utrumque er-
 ga te affectum cognosceres: et ut nos scires esse
 in primo si forte deus inspiraret tibi nostrum cu-
 rare colloquium: et optata nobis tui velles ex-
 hibere precantiam Sumus enim biterbi: et te mo-
 rari in urbe audiuimus. Dignare rescribere
 nobis quicquid illud sit: quod de his litteris corde
 conceperis: ut sciamus quid faciendum sit nobis.

plus videlicet minus ve dolendū. Ad si oia
ptēnis ⁊ i malo ⁊ in nullo nos audis ego qui
de fructū nō pdam līaz: q̄ ex caritate proce/
dūt: sed tu de p̄temptu ante tribunal terrificū
respondebis.

Ad dñm papā innocentium pro
trecensi epō Epistola. CLI.

Insolentia cle-

ricorū cuius mater est negligentia
epōz vbiq; terraz turbat et mo/
lestat ecclesiā. Vant epī sc̄m canibus: ⁊ mar/
garitā porcis: ⁊ illi conuersi conculcant eas.
Ad herito q̄les fouent: tales ⁊ sustinēt. Quos
ditant ecclesie bonis non corrigūt eoz mala
malosq; grauati portāt. Alienis nimirū labo/
ribus locupletant clerici comedunt fructum
terre absq; pecunia: ⁊ pdit quasi ex adipe ini/
quitas eoz. Quos pprie hodieq; respicit ve/
tus illa scriptura: Sedit populus manduca/
re ⁊ bibere ⁊ surrexerūt ludere. Adens quip/
pe assueta delicijs: nec exculta discipline sar/
culomultas p̄bit sordes. Porro inueteratā
rubiginē si tentes abradere: nec summis sal/
tem digitis p̄tingi paties: s̄ sicut scriptum est
Incrassatus ē dilect⁹ ⁊ recalcitrauit. Insur/
rexerunt testes iniqui hoies quos delectat
vitam semper alienā rodere negligere suam.
Supplicat puer v̄r p̄ eo cuius in hac discor/
dia si nō fallo: tota culpa est: q̄ culpas redar/
guerit clericorū. Hec pro epō In reliquo pro/
ine satisfactio. Scripta dignationis v̄re: qui/
bus me venire ad vos: cū iubere possetis: ro/
gare dignantissime maluistis: nox̄it paterni/
tas v̄ra ad me ante natiuitatem sancte marie
minime puenisse. Itaq; nō dico: iuga bouum
emi quinq; aut villaz emi aut vxorem duxi:
sed plane qd ⁊ vos nō ignoratis: puulos la/
ctare me fateor: ⁊ ideo quō sine graui scāda/
lo ac piculo ipōz venire possum non video.

Ad bernardū de portis de ordine
carthusiensī Epla. CLII

Etis instanter

et ego p̄stanter abnuo: s̄ p̄cēs mi/
hi non te spernēs. Vtina tuo stu/
dio ingenioq; dignū aliquid elaborare possē
Lumen oculoꝝ meoꝝ: ⁊ ipam quoq; aīaz si
fieri posset p̄titer tibi amice carissime ⁊ in xpī
uiscerib⁹ mihi potissimū in omni plenitudine
dilectionis spiritalit̄ amplectende frat̄. Cete/
rū vbi ingeniū aut qñ oculū mihi sufficiens ad
id qd petis: Neq; enim leue quid aut vile ⁊
qd nos posumus: postulare videris. Adini/

me quippe p̄ minimis sic instares. Nam vo/
luntatē tuā ⁊ curā in hoc satis pdunt crebre
eplē tue: ⁊ vehementior spūs aīans. Nimirū
p̄inde q̄to id curiosius velle te sentio: tanto
crede mihi scrupulosius acq̄esco. Cur hoc?
Ne magna videlz expectatū ridiculū pducā
murē. Hoc vereor: ⁊ hec causa cunctationis
mee. Et quid mirū si vereor dare: qd edere
verecūdor? Inuitus fateor: p̄theo: qd me ex/
stimē nō tam edere pfuturū: q̄ pdere cōtem/
nendū. Quis sane dare velit qd dedisse dede/
ceat accepisse nō p̄sit. Libēs do: inuit⁹ pdo.
Scim⁹ qm̄ speratū grandia: modica min⁹ gra/
ta venire solent. Ad aut nō venit gratū: per/
ditū est nō datū. Tibi studiū est v̄tpote ocio/
so ⁊ vacatū v̄ndecūq; p̄quirere incentiua igni
quo ardes: vt ardeas magis: ⁊ impleas vo/
luntatē dñi tui dicentis. Et quid volo nisi vt
ardeat? Laudo: s̄ si illicea queras vbi te fru/
stratū postmodū nō q̄raris. Erras si qd apd
nos queris: ego potius illa abs te mendicare
debuerim. Scio quidē dare q̄ accipe beati⁹
eē s̄ si def qd dātū honestū: accipiētū vtile sit
vtiq; penes me quicq; esse penit⁹ nescio. Ad
autē habeo vereor si in mediūz venerit ne te
quoq; optasse illd pudeat: peniteat postulas/
se. Sed quid? Nō meli⁹ nos apud te tuipe ex/
culabis? Tui tibi certe fidez oculi faciāt. Cre/
do importunitati tue: vt vel exhibitio tollat
suspicionem. Res est cuz amico. Non parco/
tā verecūdie: p̄sus dū fiat qd tu vis insipiē/
tie mee non memorabor. Sermones paucos
in p̄ncipio canticoꝝ salomonis recēs dictatos
en facio transcribi: ⁊ tibi cum necdum edide/
rim q̄citius mitto. In quo opere cuz accepe/
ro tempus: christo impante curis temptabo
pcedere: si tamen me inde cōfortes. Vñm et
patrem n̄m p̄iorem vestrum cuz ceteris fra/
tribus p̄ te deuote saluto: ⁊ ppitios habere
apud deū corde humili supplico.

Ad eundē Epistola. CLIII

Simularenō

valeo tristitiaz cordis mei: nec pa/
tior vltra laterete cruciatū quem
patior bernarde carissime. Ademor antieque
mee p̄missiois p̄positum habui ⁊ desideriu
magnū trāsire p̄ vos reuiscere quos diligit a/
nima mea itineri meo solatiū: laboribus leua/
men: peccatis remedium postulare: ⁊ culpis
meis exigentib⁹ factum est nō vt nollē sed vt
nō possem. Idē siquidē hoc agnosco culpa/
rū non culpam. Certus sis homo dei minime
p̄sus amici fuisse incuriā: non pigritiā nō ne/
gligentiā: sed cām obstituisse plane nō negligē

Exo. 32.

Dent. 32.

Luce. 12.

dā et causam dei. Nihilominus tamē vermis iste ptinue rodit me et dolor meus in aspectu meo semp. Et quidem alias satis tribulor: sicut vt verū fatear in nullo eq. Vincit labores, itineris: calor is incōmodū: curarū anxietates. Ecce aperui vulnus amico tua frater inest compati mihi hoc est: portare mecum qd patior vt releuer ego. Tuas et per te sanctorum cū quib⁹ es oñones supplex flagito. Sermo nes sup principia cātorū qd tu petisti et ego pmiseram: transmitto tibi. Quib⁹ lectis pecto vt q̄citius oportune poteris tuo rescripto moneamur vel ad pcedendum vel ad sup sedendum.

Ad dñm papā innocentium p eo: dē qñ electus est. Ep̄la CLM.

Electum deo et

hominib⁹ bernardū de portis pater venerande vocatione v̄ra co-

giad opus et onus ep̄ale audiuius. p̄ro- babilis res ac digna plane vestro aplatu: ponere in lumine lumen absconditum: ne sibi soli viuat: qui et alios ad vitam trahere possit. Usq̄quo nāq̄ latet et ardet tantūmodo qui et lucere valet. Leuetur si placet super candelabrum: vt sit lucerna ardens et lucēs. Sane vbi non p̄ualeat vis ventorum: ne forte qd absit: extinguat. Siquidē insolētia lōbar dorū et inquietudo eorum cui nō est nota: aut cui magis q̄ vobis. Nobis meli⁹ nostis q̄ sit ille ep̄atus dissipatus q̄q̄ domus exasperans. Quā putamus esse facturū iuuenē vtribus corpis fractū et quietis heremi assuetū in pp̄lo barbaro tumultuoso procelloso. Quā poterit cōuenire tante sanctitati: et tate pueri sitati: tate simplicitati et tante dolositati. Reseruet si placet cōgruentiori loco atq̄ alteri populo: cui sic p̄sit: vt p̄sit: et festinatioe nō peat fructus quez poterit dare in tpe suo.

Ad eundē p clericis aurelianensibus Ep̄la. CLV.

Sq̄quo mise

ra illa aurelianensis ecclesia incassum viscera pulsa ē patris orphā: norū et iudicis viduarum. Quippe iacet iam olim in puluere virgo nobilis israel: non solum viduata viro sed et caris orphāta pignoribus. p̄rohdolor non est qui subleuet eam. Quousq̄ et filios nō dimittis cū matre miserā clamantes post vos. Illos dico qui amissis rebus et domibus: caputibus suis refugium solum inuenere diffugium. Quid tardat intre-

pida manus: nullis hacten⁹ vel negata op̄lis: vel remissa p̄sumptoribus. Quid tardat inq̄ afflictos eripere de manu fortium: et redere retributionē supbis. Et si tardat nō delinquat vsq̄quaq̄. Oportet magis dilatum auxiliū tandē venire validi⁹: et subuenire p̄fectius. Illa sit si placet molestie tarditatis re cōpensatio vt qui aplica patiētia supbe abusi sunt: nihil inde in fine lucent: et qui in verbo vestro patienter passi sunt: mīme eos suē quādoq̄ pigeat patientie

Ad haimericū p̄ eisdem

Ep̄stola. CLVI.

Speciali amico

suo haimerico: dei gratia dyacono cardinali: et ap̄lice sedis cancellario: frater. B. de claraualle luce sapiētie et veritatis clarescere. Nisi qz vestram noui et circa afflictos compassionem: et cōtra proteruos indignationē: oportune ip̄ortune instare vobis p̄ m̄gro vullhelmo maudunensi et socijs eius: cōpellare vos aduersus oppressores et calūniatores eorū. Nunc autē sufficiat memorasse: vestrū est opere pbare cito qd reuera sufficiat.

Ad dñm papā innocentium sup interfectione m̄gri thome prioris sancti victoris Ep̄stola. CLVII

Rantissimo pa

tri et dño dño inocētio sūmo pōntifici B. clareuallis abbas indignus: minimū id qd est: et qd pōt in dño. Fera pessima que deuorauit ioseph: canū n̄for importunitatē nō ferens: ad v̄re dic̄ defensiois auxiliū cōfugisse. In q̄tā misera deuenit amentiam: vt vaga et pfuga et tremens sup terram: illuc potissimū fugam inierit vbi plus timere oportu it. Sceleratissime tu summe equitatis sedem: putas esse speluncā latronū: aut cubile leonū. Tu filiū recentē adhuc cruorem ore rabido ac ferali spumans et masticans: fugis ad sinū matris: p̄ris audes apparere conspectibus. Tñ si p̄niam petit neganda ei nō est. Ex si audientiā accipiat illā si placet quam v̄ moyses indulsit populo ante p̄flatile curuanti genu: vel finees fornicati israelite v̄l mathathias demonib⁹ imolanti: vel certe vt vobis de vestris aliquē pponam: quā a btō petro ananias et saphira meruerūt: quā deniq̄ audientiā dedit negotiantibus in templo saluator. An ignoramus quorundā pctā pcedere ad iudiciū. Nonne vox sanguinis fratris tui

clamat aduersum te de terra: Credim? et noi
 stri martyris spm quez nouissime dieb? istis
 tua credulitas morti dedit cu ceteris aiabus
 interfectoz voce valida sub altari clamare et
 flagitare vindicta: eoq? instanti? quo recenti
 us ipi? sanguis effusus est sup terrā. Sz nun
 quid ego inquit occidi eū: Nō vtiq? tu s? tui:
 et ppter te. An et p te videt de? et iudicet. Si
 excusabilis tu es: cui? dentes arma et sagitte:
 cui? lingua gladi? acut? p inde neci iudet: xpi
 de morte culpādi sūt: quippe et ipi man? cōti
 nere cauti. Ob illicitas exactiōes q̄s sibi oc
 cassione archidiaconat? in p̄bros mīmēiā vt
 cōsueuerat vsurpare liceret bti vtiq? thome
 obuiate zelo atq? industria: vtpote iusticie a/
 matoris et defensoris: oderat illū: et morte ei
 iā ipso odio homicida imitari solebat. Absul/
 ti se audiuisse nūc phibēt: quib? discredēdūz
 est. Postremo nepotes ei? vt impias manus
 in sc̄m dñi mitterēt: quid aliud vnq? aduer/
 sus eū habuerint: ipse certe dicat si pōt. Si g
 ille qui cā q̄ intentor: qui etiā vt oīm pene su/
 spitio est: extitit. et dictator facinoris: si is inq̄
 ipune ferat: qd vtiq? mira impudētia de v̄ra
 aplica aucte psumit: q̄ta putam? ipunitas:
 ista in ecclia pturiet puniēda: Anū e duob?
 fore necesse ē: aut nullos ex nobilib? siue po/
 tentib? fm hoc seculū admitti deiceps ad ho/
 nores ecclesiasticos: aut passim ad oē illicitū
 pmitti libere clericos sacris abuti offitijs: ne
 forte si q̄spia zelo dei accensus: phibere tēp/
 tauerit: ferro illicito militari re? iusticie truci/
 def: atq? ita quid spiritali gladio quid censu/
 re ecclesiastic: quid xpiane legi et discipline: qd
 reuerentie sacerdotali: quid deniq? diuino ti/
 mori relinquit? si metu potētie secularis nul/
 lus mutire iam audeat p insolentiā clericoz.
 Quid em insolenti? quid ve indign? in eccle
 sia eē pōt: q̄ vt sibi quisq? ecclesiasticas vendi
 cet dignitates: feritate armoz nō mox pbi/
 tate: Quāobrem dñe pat? aliquid vt videtis
 p̄sus decernēdū ē in hoīem qd ecclie p̄sit vt
 salus facta hoc tpe p vos: transfundat in po/
 steros: et cognoscat generatio altera: nō solū
 qd fuit p̄sumptū sed et qualiter vltū. Alioqn
 si serpat venenū: nec sequat piter et antido/
 tū: multos qd absit habet p̄mire.

Ad eundē in p̄sona stephani pari
 sicens ep̄i vñ supra Ep̄la. CLVIM

Iussimo patri in

nocētio sūmo pōtifici: stephan? mise
 rand? ep̄s ecclie p̄sien. miscōiaz et iu
 diciū. Vir religios? p̄or sc̄i victoris thomas:
 in obsequio charitatis in itinere qd indixerat

pietas: in ope sc̄to in sc̄toz comitatus: in dñi/
 co die: certe in sinu meo: et in man? meas cru
 delit? ab ip̄is p iusticia excerebrat? ē: factus
 obediēs vsq? ad mortē. Nū opus est p̄ce vbi
 pietatē meli? in silētiolachryme puocat? in
 gult? qui interrūpit p̄ce: expmit affectionem
 hec plane cōpassionē verā: et si nō postulant
 merent? in: vtpote q̄ vez indicāt p̄dūq? do/
 lozē: et simulatiōis fugāt ambigū. Puto p/
 inde sufficere mihi ad incutiendā p̄nis v̄sce/
 rib? calamitatez quā patior: rē vt ē simpliciē
 intimasse. Tristis flebilisq? historia satis p se
 agit: p̄serti apud vos: et suoz ijs fucari nō in
 diget. Exit? aquaz deducite oclī mei: qm de
 reliquit me vtus mea et lumē oclōz meoz et
 ipm nō ē mecū. Nec em illū lugeo s? me: nā il
 le q̄ pacto lugeat? qui mortis p̄ciose cōpēdiō
 trāsuit ad vitā: Quis illū nō magis laudib?
 q̄ fletib? p̄seāt? cui viuere xps fuit mori ē lu/
 crū: Ep̄i nomē ego gerebā ille exercebat op?
 honore sp̄eto on? totis virib? supportabat
 Adcirco ille reūa mortu? ad vitā: ego viu? in
 morte. Ille mortis vincula nō incidit s? euā/
 sit: et ecce circūdāt me dolores mortis: et torē
 tes iniquitatis pturbāt me. Ego igit? ego mi/
 ser: ego miserād? i morte tua mi frater dulcis
 sime thoma: blādo heu ablactat? solatio: cau
 to puat? cōsilio: et certe tuto p̄rocinio destitu
 tus. Expediebat me magis mori p te q̄ post
 te viuere: p̄pt? h? defecit in dolore vita mea: et
 āni mei ingemitib?. Cōdolet mihi ecclia s? do
 let et p se: cōe dānū cōis desolatio ē: mecū oīs
 religio plozat: p̄nā p̄it implozat cōsolatōez.
 Si noterius adierit vos: sentiat vel ipse in se
 qm exaudiuit dñs vocē fletus mei. Nepotes
 ipsi? auctores extitere sceleris: ipse cā. Atruz
 et dictator in q̄stione est. Non attendatis ad
 v̄ba eius donec veniat qui mittēdus est: qui
 vob? plen? insinuās vitatē: cautū faciat a la/
 b̄ijs iniquis et a lingua dolosa.

Ad haimericū cancellariū in p̄so
 na eiusdē ep̄i vñ supra. Ep̄la. CLIX.

Omio haime

rico carissimo venerabili sc̄tē rōne
 ecclie dyacono cardinali: suus ste
 phan? p̄sien. qd dñō et amico. Amicus in
 nc̄itate p̄bat. Qd dico nō q? de sc̄titate dile
 ctōis v̄re dubitē: s? ne cōtingat vt dubitē Cō
 tinget aut? pculdubio: si zelū illū v̄rm mō: qd
 absit dissilare cōperero. Porro dissilatiōis id
 mihi argumētū inexcusabile fore noueritis: si
 noteri? nō recipere p̄meritis quacūq? occa/
 sione contigerit qui dimidiū gie mee nepotū
 suoz manibus crudeli ambitione p̄cidit so

Ueruciatui pter reliqua referuata.

Ad dñm papā innocentium vnde supra.

Eplā CLX.

De sanguinis

archenbaldi subdecani aurelian.
inualuit. **¶** Naz ecce phdolor iuxta

pphetā. Sanguis sanguinē tāgit: et sil'iuncti
fortius clamāt ad vos de frācia: clamāt inq̃
et vociferat̃ vterq̃ sanguis clamore tā vali/
do: vt valeat ip̃m q̃z palatiū celeste cōcutere
tam pio vt saxea pectora debeāt emollire: qd
facis amice spōsi: custos spōse xp̃i pastor ouī
um xp̃i: spūtas ne sufficiēs excogitare reme/
diū: quod huic obuiet pesti tā nefande taz in/
audite. **¶** Ad sane necesse ē inueniri: qd de recē
ti ecclie vulnere in pñtiāz medelaz afferat: et
posteris valeat ad cautela. **¶** Ergo accingere
gladio tuo sup femur tuum potentissime. Si
nō steterit et nunc finies et placuerit non cessa
bit quassatio. Si inq̃ vigo: ecclasticus pep/
cerit istis: iohanni dico et. quorū et si nō

manu assensu certe forte et instinctu sanguis
innoxius effusus est super terram: quis non
videat quid sequat̃. Quātos in clero horum
impunitas ptra ius et phas faciet promoueri
metu vtiq̃ suoz nō sue merito sciētatis. **¶** No
uis morbis nouis obuiandū est medicamen/
tis. Utilissime vt mltis videt̃ iustissimeq̃ eos
aplica falce ab omni succueres ecclastica dig/
nitate: ita vt habitis careant et de cetero ad a/
lias non assurgant.

Ad haimericū cācellariū p eodē
Epistola. CLXI

Requentem et

amicabilē recordationē: qua dñm
ep̃m pariensem cōmēdare soletis

ego postmodū ip̃i frequēter testat̃ sum. En
a vob̃ exigit nō vbo aut lingua s̃ ope et vi/
tate pbare nec fuisse me fallacē nec vos mēda
cē. Sic vestra interest nō solū ppter ep̃m sed
et ppter alios amicos ṽros: qui vobis p cer
to grauiter si quo mō pter spem pcedere cau
sam cōtingeret turbarent̃.

Actio cause lingonensis ecclesie
ad dñm papam inocentium

Epistola. CLXII

Relectionem et

dignationē qua me amplecti a vo
bis: nullius dignitatis homuncio

sensi in eternū nō obliuiscar. **¶** Penitentia: et cō
uersionē ṽram de qua tā angelis collectat̃ sū

et condelectatus dignos facere fructus opto
iugit et oro frequenter. Et nūc maxime ip̃os
ñra illa galicana ecclia mecum expectat cre/
do non intempestuos. **¶** Interest ṽre pariter
et mee fame vt nō confundar in vobis. Si: q̃
clareat omib̃us zelū apud vos veritatis iusti
cieq̃ et feruere cōtra interfectores clericorū:
et instigatores eoz vt nō me pigeat gloriatū
fuisse de vobis.

Ad iohannem cremēscz cardina
lē p̃sbitē de eodē Epistola. CLXIII

Adhuc ro

me essem? cōtigit illo venire dñm
archiepm̃ lugdunensem. **¶** Venēst

et cū eo robert? decan? ecclie lingonesi. et ol/
ricus canonic? q̃rentes licere sibi: et capitulo
lingonensi eligere sibi ep̃m. **¶** Mandatū siqui
dem a dño papa acceperant nequa q̃ p̃sumere
hoc nisi ad cōsiliū religiosoꝝ viroz. **¶** Ad duz
p me cuperent et peterēt obtinere: absit inq̃
nisi scia et certus sum q̃ bonam idoneam per
sonam intendatis eligere. **¶** Rūderunt p̃posi/
tū suum atq̃ intentionē de ñro pendere arbi/
trio: nec aliud se facturos nisi qd ego consu/
lerē. Et spoponderūt. **¶** Verū me non satis si/
dem accōmodante accessit ad p̃suadendū ar/
chieps pollicens firmiter idip̃m. Et addidit
q̃ si secus: clerici agere molirent̃: quicquid a/
liud facerent minime se cōfirmaturum: nec ra
tum habiturū. **¶** Adduct? est dñs cancellarius
in testimoniu. **¶** Nec cōtenti: audiuius etiam
p̃sentia dñi pape: vt eius fauore et auctorita/
te qd in e nos cōuenerat cōfirmaret̃: prius tñ
habita inter nos collatione mutua ac diutur
na sup faciēda electione et de multis p̃sonis
quaz ibi mētio facta ē: duab? tñ nomiatis a
quib? null? ñrm dissentiret: quālibet illaz eli
gi placuisset. **¶** Itaq̃ qd nobis complacuit: do
minus papa imutabiliter obseruari p̃cepit et
tā archiep̃us q̃ clerici firmiter p̃miserūt. **¶** Ali/
lis abeuntibus ego post discessum eoz: dies
paucos in vrbes faciens vbi a dño meo impe/
trare potui facultatē redeundi ad fratres iter
arripiui. **¶** Et transalpīnātes cōperim? insta
re diē q̃ foret sacrandus hō in ep̃m lingonen/
sem de q̃ vtināz meliora atq̃ honestiora audi
uissem? **¶** Nolo autē dicere que inuit? audiui.
Quid plura? **¶** A religiosis viris nō paucis q̃
nobis salutandi gratia occurrerant persuasi
sumus diuertere p lugdunū: quatenus si fie/
ri posset rē nefariā ne fieret p̃hiberem? **¶** Naz
ego aliunde obuiē cōpendiū ire statuerā plu
lens vallitudini et lassitudini corp̃is: p̃sertim
k iij

qd nō liquido fateor credebā rumorib⁹ Quis
 em̄ crederet tantum viz tanta vtilitate vt
 postposita tā recēte pmissiōe sua insup domi
 ni sui mādato: psonē notabili manū impone/
 re nō timeret. Itaq; p̄silio religiosorū acqui
 escētes lugdunūz iter direxim⁹ ⁊ puenientes
 oīno sicut audiūm⁹ sic vidim⁹. Parabant il
 la nō festa sed infesta solēnia. Decanus tñ ⁊
 maxia nī fallo: ps lugdunensīū canonicorū
 p̄stāter apteq; p̄dicebāt. Sz ⁊ rumor puden/
 dus dolēdusq; passim crebrescēs ⁊ inualescēs
 ciuitatē repleuerat. Quid facerē: Lōueni ar/
 chiefm: reuerent quidē sup pacto qd fecerat
 sup mādato qd accepat ⁊ nihil horū negauit
 Cām vō p̄uaricatiōis referēs in filiū ducis q
 a p̄stituto resillerat: ne ille turbaretur in id se
 mutabilitati incidisse dicebat: pacis videlicet
 intuitu Et intulit: qz quicquid hacten⁹ egerit
 iā p̄ nō deinceps arbitrio se factur⁹. Tū er/
 go grās agens absit inq; tñ nō nra s̄ dei vo/
 lūtas fiat. Que ita forsitā cognosceſ si res po
 nat in p̄silio epōz aliaq; religiosarū perso
 narū q̄ hic ad vram ip̄i⁹ cōuocationē p̄uene/
 runt vel adhuc venture sunt. Q̄ si inuocato
 sc̄ōspū cōsensus oīm ad vos p̄cedendū ince
 pto ope aniauerit: p̄cedite vt cepistis. Sin
 autē: acquiescēdū ap̄lo dicēti. Nemi cito ma
 nū imponas. Vissum ē p̄siliū placuisse. Ante
 rim hō ille venisse nūciat s̄ i hospiciū nō i pa
 laciū. Vesp̄e sexte ferie venit sabbato mane
 recessit. Nō est meū dicere vobis cur nec in i
 curia apparere voluerit: ad quaz ei cure fuit
 longo itinere puenire: nisi q̄ verēcundia mo
 nachal honorisq; p̄temp⁹ forsan putari pos
 set si non aliud alia que secuta sunt iudicarēt
 Et reuera quid aliud tūc suspicari debuim⁹:
 qñ archiep̄s rediens ab illo testat⁹ est coram
 oīm⁹ nullo mō eū voluisse acquiescere s̄ q̄/
 quid de eo factur⁹ fuerat penit⁹ refutare. Be
 niq; ⁊ mandauit mox electionē fieri. Hoc per
 quosdā lingonenses canonicos tunc p̄ntes h̄
 et p̄ lras q̄ adhuc extāt: quib⁹ in capitulo lin/
 gonensi oblati ⁊ lecti: prohpudor: inconti
 nenti legunt alie p̄ omia cōtrarie illis: asserē
 tes vtiq; p̄secrationē dilatā non dimissam as
 signātes diē ⁊ locū ad cām decidendā quā lit
 tere p̄ores nunciabāt decisam. p̄putares i lit
 teris non mō diuersas sed ⁊ aduersas sibi lo
 quentes p̄sonas aduersum se inuicē p̄tenden
 tes nisi q̄ vna eademq; imago impressa ceris
 vnū idēq; nomē p̄signatū in scedulis: mani
 feste de vnoquoq; fonte dulce ⁊ amara illud
 manare cūctis qui aderāt mirantib⁹ declara
 bāt. Tenent in manib⁹ p̄dictorie lre vtrilli
 bet obedire decreueris: inobediēs necesse est

tenearis. Aut em̄ p̄orem te recipientē eplam:
 posterior p̄dēnabit: aut si posteriorē sequi eli
 gas p̄or murmurabit. Et vtiā secunda epla
 sicut potuit euertere p̄mā ita posset sese vti
 sa tueri aduersus tertiā. Sed ecce lre cōtra lit
 teras mandatū aduersus mandatū: ita vt nō
 iā quēadmodū in p̄pheta manda remāda: s̄
 mādā de manda potius inculcet. Interi nē/
 pe hō qui ⁊ p̄secrationē fugerat ⁊ electionez
 refutarat: festinauit ad regē: regalium inue/
 stituram obtinuit: quib⁹ meritis ip̄e viderit.
 Q̄dor directis eplis ⁊ locus qui assignatus
 fuerat est mutar⁹: ⁊ dies anticipat⁹: vt loci tē
 porisq; oportunitate subtracta: ⁊ copia agen
 di pariter subtrahat⁹ contradicturis: ⁊ con
 traditionis dies subripiat⁹ appellaturis. Le
 ter⁹ non ē p̄siliū cōtra p̄siliū dñi. Cui⁹ p̄uide
 tia factū est vt nec p̄dictores defuerint nec ap
 pellatores. Appellatur est a falcone decano
 lugdunensis ecclie: appellatū a bono amico
 sacerdote canonico eque lugdunensi: appel
 latū ⁊ a fratrib⁹ nris brunone atq; gaufrido:
 ignorantib⁹ quidē oīm⁹ his p̄pationez cor/
 dis eorū: sed casu supuenientib⁹ haud dubiū
 dei p̄uida voluntate Tāta siquidē fuit breui
 tas termini: vt vix ex q̄ rescuiimus diē spacio
 quattuor diez nuncius vester cū lris accur
 rere potuerit: quatenus p̄ueniret qd pabāt
 nō sacramentū s̄ sacrilegiū. Et his qz nihilo
 min⁹ p̄tradixit: ⁊ tam p̄secrandā q̄ cōsecratu
 ros ad sedez ap̄licam appellauit. Et ip̄e erat
 lingonensis canonicus. Veritatem dico non
 mentio: nihil a me hic dictum persone odio:
 sed solo veritatis amore veraciter omnia po
 sita teste ip̄a veritate.

Ad falconē decanū ⁊ gnidonem
 thesaurariū lugdunensis ecclesie.

Epistola. CLXIII.

Laga vt vide

tis carissimī ecclie vre maḡ ē: ⁊ mlti
 ta eget cura. Nec mō mltā: s̄ cita:
 ita vt assidue cum lachrymis modico celesti
 instemus dicentes. Dñe descēde priusq; mo
 riatur. Vnū est qd magis exacerbat dolorē:
 et pene despat curationē: qz nimirū inde ē or
 ta tribulatio vnde consolatio sperare debue
 rat. Quisnā em̄ o misera malū hoc quod plā
 gis induxit super te: p̄fecto non inimicus
 non is qui oderat te: s̄ hō vnanimis dux tu⁹
 et metropolitānus tu⁹. Quō ab austro ⁊ non
 iam ab aquilone pādif oē malū. Q̄berito p̄/
 inde nō ē dolor sicut dolor me⁹: qñ de qbus
 potissimū p̄sumebam⁹ ab ip̄is passi sum⁹ ⁊ nō

ab alijs. Lugdunensis pia mater ecclesia: cuiuscemodi non sponsum sed monstrū tue filie procurasti nunc? Non plane matrē te i hoc sed nouercā sensim? Gener hic tu? q̄ longe a nobili illa tua antiqua honestate grauitate p̄bitate degenerat. Quid est. Ego ne id dixerim honorabile connubiū et thronū immaculatū: quod de tali et taliter factum est? Si ne lege: sine ordine: sine ratione sic cōfusa sūt omnia: imo ita cuncta in fraude et temeritate p̄repta et p̄sumpta fuisse p̄stat: vt nō dico ep̄m sed ne villicū quidem aut theloneariū quem piā in hunc modū decuerit ordinari. Quib? vos laudibus efferam dulcissimi qui soli condoluistis afflicte: et tā in p̄ma q̄ in secūda sua defensione oppresse astitistis ascendentes ex aduerso et opposcentes vos mure p̄ domo israel. Non est inuent? similis vobis in illo cōuentu qui conseruaret legē excelsi: qui sacris obtparet canonib? qui deniq; se induceret zelū p̄hinees et lingue mucrone cōfoderet fornicantes. Que cum ita de vobis ad dei et vestra ip̄oz gl̄iam vbiq; clarescat restat cū principio tam laudabili p̄dignū exitū dare: et hostie capiti: caudam iungere satagatis

Ad dñm papā innocentii vnde supra.
Epla CXLVI.

Terum clamo

iterū pulso et si non clamoris vocibus certe lachrymosis gemitibus Cogit iterare clamores iterare in nos iniuriā p̄ditiōis et plangentiū iniquitatē suā. Cōfortati sunt addentes p̄uaricationem Apponūt iniquitatē sup̄ iniquitatem et supbia eoz ascēdit semp. Inualuit furor pudor euauit et timor dei. Quē p̄tra tuā pater cauta in iustam q̄ dispositionem nō timuerunt eligere etiam post appellationē tui nomis ausi sunt execrare. Et hoc p̄sumperunt lugdunensis eduen sis matrisconensis: amici cluniacēses. In fraude et temeritate istoz heu q̄ ingens multitudo sanctorū turbabit: si angariati fuerint tale portare iugū taliterq; impositum. Probnephas: hoc ita accepturi sunt ac si cogant genua curuare aī baal: aut certe iuxta p̄phetā pactū facere cū morte et cur inferno sed inire Rogo vbi ius: vbi lex: vbi sacroz auctoritas canonum: vbi deniq; reuerentia maiestatis: Illa illa que nulli negat oppresso soli mihi non p̄fuit appellatio: vbi nimirū impabat aux: iudicabat argentū: leges canonesq; silebant. Locū ratio et equitas nō habebāt. Eisdem telis qd̄ intolerabili? est arcē quoq; apo

stolici culminis oppugnare minatur. Id vero ridicule: fundata est em̄ supra firmā petrā. Sed quid ago? Excessi fateor: nō ē meū accusare quēq; aut reprehendere. Sufficit mihi vt plangā dolorē meū. Post longā morā multosq; labores quos p̄seruitio romane ecclesie ptuli: cū tandē placuerit serenitati vestre redditū annuere ad fratres meos: et si fract? viribus corporis tanq̄ male operas let? tamen ob manipulos pacis quos reportabā ad monasteriū cū p̄speritate pueni. Credidi me de labore euasisse ad requiē: licere mihi vtrunq; resartire spūaliū dāna studioz: ac sancte qui etis dētrimenta q̄ foris incurrerā: et ecce tribulatio et angustia iuenerunt me. En lectulo recubantē plus cordis q̄ corporis dolor excruciat. Nec em̄ ego deploro tpale incōmodum vllū. Anima mea in manib? meis sal? eius in causa est. Placet vobis vt illi homini credā animā meā qui p̄didit suā? Scio q̄ nō placet Quāobrem dixi aie mee expedire magis inire fugam q̄ et meroze consumere residuū diē rū meoz: et nihilominus periculū salutis incurrere. At deus vobis poti? inspiret: quod potius est reducere videlicet ad memoriā si dignū iudicatis qualiter vobiscum egerim et ponere oculos pietatis sup̄ puez vrm et liberare afflictū de angustia. Quin potius nō obliuisci q̄ta deus ip̄e fecerit vobis: et in quā tuncunq; vicem recōpensationis ad ip̄i? gloriam qd̄ tam p̄perā factum est reuocare

Ad eundem p̄eodez negocio
Epistola. CLXVI

Lementissime

pater nōne p̄cipiendo p̄cepisti in lingonensi ecclesia p̄sonā eligi religiosam atq; idoneā: et ad cōsiliū pueri tui. Nōne dñs lugdunensis hoc ip̄m mandatum ex apostolico ore tuo p̄ns excepit: tam fidelit̄ executurū quā firmiter iniunctū ac frequēter incōculcatū? Nōne deniq; et spopōdit. Quid ergo visum est ei mutare voluisse quod vtilissime et consultissime statutum fuerat aliudq; sua p̄sumptione moliri qd̄ nō cōueniebat: in vestre ipsius maiestatis cōtemptū: et in nre p̄sillanimitatis scandalū? Quō nō erubuit bonus ille vir apud se est et non inueniri: tēptās imponere tam indignū iugū ceruicib?: taz in numeroze multitudinis religiosorum tuoz aduersus statutum tuum et p̄missum suum? Inquire pater inquire diligētē quale homo ille cui festinat manū imponere testimonium habeat: et ab his qui prope sunt: et ab his qui

lōge sunt. **M**ibi ēm interdicit dicere pudor
quid publica fama d'eo dicit: imo infamatio
celeberrima diuulgauit. Et quid dicā: Tri/
stis est anima mea vsq; ad fugā. Et iam forsi
tan fugissem nisi me retinisset consolationis
spes quā de visceribus vris expecto. Vole/
bā scribere p ordinē p lachrymabilez miserie
nostre hystoriā: sed p tristitia languet manus
sensus hebescit: horret lingua eloqui malig/
nā fraudem: sed subreptionē: sed circūuentio
nē: sed temeritatē: sed pfidiā. Quid ergo: Fi/
lius tuus poncius archidyaconus: qui et in
hac causa constanter fideliterq; se habuit cū/
cta tibi pater narrabit: et quid factū doleam?
et quid faciendū flagitemus. Ipsi crede tan/
q; mihi. Ego autem hoc vnū vt parturiens
loquor. Nisi isti a tam scelerato tanq; temera
rio ausu deficiant vt meipm nunc sentio: defi
ciet in dolore vita mea et anni mei i gemitib?.

Ad epōs et cardinales romane cu
rie vnde supra **Ep̃la CLXVII.**

Descitis si dig
num ducitis recordari qualiter vo/
biscum in tpe malo puerfatus sum
egrediens et regrediens et pgens ad imperiū
regis: p̃sistens ac pmanens vobiscū in temp
tationib? vestris: ita vt cōsumptis pene viri/
bus corporis: vix post redditam celit? pacez
ecclesie: repatriare potuerim. Et recolo s nō
glorians aut improprias: sed puocans et af
flagitans: mouens et reposcēs debitū vestre
miserationis affectū. Arget necessitas modo
omēs repetere debitores. Ego vero si feci qd
facere debui: haud aliud me ex eo qd seruū in
utilem reputo: iuxta sermonem domini. Vei/
rūtamen si feci quod oportuit aut quod faciē
dum fuit: nunquid merui vapulare? Et ecce
rediens a vobis: tribulationez et dolorem in/
veni: et nomē domini inuocaui: sed nō pfuit.
Inuocaui et vrm et non valuit. Siquidē dū
fortes terre vehementer eleuati sunt: lugdu/
nensis scilz archiepiscopus et cluniacēsis ab/
bas. Ibi cōfidentes in virtute sua: et in multi/
tudine diuitiarum suarū gloriantes: aduersū
me appropinquauerunt et steterunt: et nō ad
uersum me tantū: sed aduersum magnā mul
titudinem seruatorum dei: aduersum vos quo
q; aduersum seipsos contra deū: contra om/
nem equitatem et honestatem. Beniq; impo
suerunt hominez super capita nostra: quem
prohpudor et boni horret et mali ridet. Quo
ordine imo extra ordinem videat deus et iudi

cet: videat et romana curia. Videat et doleat
misereatur et accingatur ad vindictam male
factorem: laudem vero honorū. Quid enim:
Placet tibi domina mundi vniuersitati con/
stituta vindex in iram: iudex in misericordiā:
placet: inq; tibi q; dum superbit impius incē/
ditur pauper et ille pauper qui pro tuo serui/
tio cum nō haberet censum quem effunderet
sanguini non pepercit. Bignum ne tibi vide
tur tua perfrui pace: et vestrā non curare nec
recipere in sortem consolationis quos habui
sti consortes laboris? Si inueni gratiā in ocu
lis vestris: eripite inopem de manu fortū ei?
egenum et pauperem a diripientib? eū. Alio/
quin ego quidem vt potero laborabo in ge/
mitu meo et erunt mihi lachryme mee panes
die ac nocte: vobis autem legā illum versicu
lum: Qui tollit ab amico misericordiam: timo Job .6.
rem dñi derelinquit. Et illud: Omēs necessa Unde 3.
rii mei recesserūt a me. Illud quoq;: Qui iux ps. 37.
ta me erant delōge steterunt: et vim faciebāt
qui querebant animā meā.

Ad dñm papā innocentium vnde
supra **Ep̃la CLXVIII.**

Ignatio ṽra fe
cit me familiarē: familiaritas presūp
tozem. Absit solita cordi vestro beni
gnitas: ne forte presumptio pariat indigna/
tionem. Audite tamen patienter non solum
quid egerim sed et cur egerim: si forte causa
factum possit vel aliquatenus excusare. Au/
sus sum retinere clericos lingonenses qui vo
cati erāt: composita tamen pace inter eos: ip
sisq; persuasis stare deinceps facienda electi
one: in beneplacito vestro et consilio bonoz
sicut in litteris eorum cōtinetur. Erat autem
pernecessariū eos hac vice remanere: ppter
terras et possessiones ecclesie que date sunt p
de et direptioni: dum nō est qui custodiat aut
defendat. Itaq; psonis que nō sunt suspecte:
que nō querāt que sua sunt sed que iesu chri/
sti: iniūgatur si placet cura eligendi qui deo
placeat: et finem tandē accipiat ecclesie iā diu
turna et miserāda vexatio. Reliqua vero di
cenda cōmisimus domino herberto abbati
sancti stephani diuionensis: et archidyacono
lingouensi: focisq; eorum. Adjicimus etiam
vt archidyaconus lingonensem: et bonū amī
cum eiusdem ecclesie presbyterū quoniā fide
les in causa dei extiterunt: eos et res eoz in
defessione vestra recipiatis. Bignus est enim
operarius mercede sua.

Ad Ludouicū iuniozem regem
francozum. vnde supra.

Epistola. CLXIX

Totus orbis

aduersū me cōiuraret vt quippiā
molirer aduers⁹ regiā maiestatem
ego tñ deum timerē: ⁊ ordinatū ab eo regem
offendere temere nō auderē. Nec em̄ ignoro
vbi legerim: Qui potestati resistit dei ordi/
nationi resistit. Sz nec me latet q̄ omni chri/
stiano: q̄ mee p̄cipue p̄fessionī mentiri s̄rū
sit. Veritatē dico nō mentior: qd̄ lionensi de/
pore nro factū est preter spem: preter intenti/
onē episcopozū ⁊ meā factū est. Sed est qui
nolentiū qd̄āmodo extorquet assensū: ⁊ suo
arbitrio etiā aduersas hominū voluntates
put vult subseruire cōpellit. Quando enim
ego piculū qd̄ mihi timui: illi eque non metu/
erē: quē diligo tanq̄ meipsū. Quando ego
illoz consortiū non horrerē: qui alligāt one/
ra graua ⁊ importabilia: ⁊ imponūt hūme/
ris hoīm: digito aut̄ suo nolunt ea mouere.
Factū est tamē qd̄ factū est cōtra vos nihil:
cōtra me plurimū. Mihi bacul⁹ imbecillita/
tis mee subtractus ē: mihi lumē oculoꝝ me/
oꝝ ereptū est: mihi abscissū dextꝝ brachiū
meū. Omnia excelsa ista ⁊ fluctus isti super
me transierūt. In me transierūt ire. Mihi
euadēdi nulla ex parte patet via. Vñ onera
fugio: inde subeo inuitus ⁊ ingratus. Burū
mihi s̄tio s̄ stimulū calcitrare. Tollerabili⁹
fortasse spontaneo q̄ nolēti ⁊ renuēti fuisset
Nam si quid viriū in me est: nōne id facilius
meis q̄ alienis humeris exercere? Sz acq̄
esco aliter disponenti: cū quo vtiq̄ aut iudi/
cio aut virib⁹ cōtendere nec cautū mihi oīno
nec possibile est. Sz nec regi. Siquidē terri/
bilis est etiā apud reges terre. Horrendum ē
incidere in man⁹ dei viuentis etiā tibi o rex.
O q̄ molestis auribus audiemus s̄ria: tam
bonis p̄cipijs v̄ris. O q̄ amarioꝝ eccl̄ie me/
roꝝ: post tanta p̄libata gaudia: si frustra qd̄
absit cōtigerit tā iocūda spe singularis clipei
sui v̄re indolis: sicut hacten⁹ ē experta. Iheu/
corruit x̄go remēs eccl̄ie: nō est qui suble/
uet eā. Corruit ⁊ lingonensis: nō est qui por/
rigat manū. Auertat diuīa clemētia a corde
⁊ cōsilio v̄ro sup̄ dolorē nostrū adūcere cu/
mulare tristitiā sup̄ tristitiā. Quis mihi tri/
buat mori ne videā regē bone opinionis: sed
spe melioꝝ conari dei p̄silio obuiare: irrita
re aduersus semetip̄m sūmi iudicis iram: pe/
des p̄ris orphanoz madefacere lachrymis

afflictoꝝ: pulsare celos clamorib⁹ pauperū sā/
ctoꝝ p̄cib⁹ iustisq̄ q̄rimonijs charissime sp̄s
se christi q̄ eccl̄ia dei viuentis. Absit absit
Melioꝝa speram⁹: expectamus iocundioꝝa
Nō obliuiscet misereri de⁹: nec continebit in
ira sua misericordiā suas. Non constribit
p̄ illū ⁊ de illo eccl̄iā suā p̄ quē ⁊ de quo in/
tantis iam letificauit. Quē suo munere con/
tulit sua longanimitate seruabit: ⁊ siquid al/
ter sapitis. ⁊ hoc ipsum vob̄ reuelabit ⁊ eru/
diet corde in sapia. Hoc optam⁹ hoc oramus
die lac nocte. Hoc sentire de vob̄. hoc de n̄ris
Nō infringet veritas hec in nobis: nō immi/
net honor regis: regni v̄tilitas p̄ nos. Gra/
tias aut̄ agim⁹ v̄re clemētie p̄ benigno respō/
sō qd̄ a v̄ra dignatōe meruim⁹. Veruntū di/
lano terret nos qui videm⁹ terrā datā prede
⁊ direptiōi. Terra vestra est: ⁊ in hoc plane
cognoscim⁹ ⁊ dolem⁹ dedecus regni v̄ri: qd̄
vos iure a b̄horere mandastis: si non fuerit
qui defendat. Nam in q̄ alio regia maiestas
recte in eo qd̄ factū ē iminuta dicatur. Ele/
ctio rite celebrata est: electus fidelis ē. Non
aut̄ esset fidelis si vestra ⁊ nō p̄ vos habere
veller. Necdū ad vestra manū extendit: nec
dū ciuitatē vestrā ingressus est. necdū p̄or/
se intromisit de aliq̄ q̄q̄ inuitatio cleri ⁊ po/
puli ⁊ oppressoꝝ afflictio: ⁊ vota bonorum
id ab eo vehemētissime flagitarint. Quē cū
ita sint: opus est vt videatis maturatōe cōs/
liū: nō min⁹ vestro honori q̄ n̄re necessitati.
Et nisi per presentes nuncios expectanti po/
pulo qui vester est serenitas vestra pro voto
responderit: multoꝝum religiosoꝝum aduer/
sum vos quod non expedit: deuota vob̄ nūc
corda turbabit: ⁊ regalibus vestris ipsis q̄
ad eccl̄iam p̄tinent: non prauū vt veremur
incōmodum acquirētis.

Ad dñm papam innocentū pro
falcone lugdunensi archiepiscopo.
Epistola. CLXX.

Si in aliorum

negotijs totiens exanditus suꝝ pu/
to in pp̄rio nō p̄fundar. Ego dñe
mi in causam archiepiscopi mei meam duco.
vtpote membrum quod nil a se ducat alienū
quod capitis sit. Quod tamen non dicerem
si homo ipse sibi assumpsisset honorem: ⁊ nō
magis a deo vocatus tanq̄ aaron. Nec enī
ab alio estimauerim factum: q̄ vota tot hoīm
tā facile p̄uenerūt i eū: vt nō dico p̄tradictio

sed nec cunctatio vlla fuerit. Et merito. Est quippe illustris: nō minus mentis generosi-
tate q̄ sanguinis: est scia: est vite honestate.
Deniq̄ fame eius integritas nec inimici qui-
dem dentē veret. Ad ergo de tali ⁊ tali mo-
do factū est dignum p̄fecto est vt fauor apli-
cē grē psequat̄ ⁊ honoris plenitudine q̄ sola
deest: gaudia plebis sue cōsuetā benignitate
imō debita liberalitate accumulet. Hoc vni-
uersa ecclesia instantissima supplicatione de-
poscit: h̄ puer v̄r solita p̄sumptiōe efflagitat.

Adeundē in p̄sona godefridi lin-
gonensis Ep̄la CLXXI.

Inter crebra ma-

la que his dieb⁹ in ecclesijs viden-
tur accidere occasione electionum
dñs de celo p̄spexit sup matrē n̄fam lugdu-
nensem eccliam qui decedēti p̄e memorie pe-
tro archiep̄o: virū optimū falconē decanū in
omni pace substituit. Idēto dñe vt qui a suis
cōcorditer est electus: vtiliter p̄motus: rite
p̄secratus: a vobis honoris sui officijq̄ pleni-
tudinem psequat̄. Ad vtiq̄ audere me facit
nō meriti p̄scie s̄ debiti dico nō solū q̄ id a me
illa ecclesia iure metropolitico exigit: sed q̄ in
hoc positus sum vt testimonium perhibeaz
veritati.

Ad ep̄m falconē. Ep̄la. CLXXII

Crispimus ad

dñm papā dñs ep̄s ⁊ ego p vob:
put oportere putauim⁹: ⁊ habetis
exemplar l̄raz. Habemus autē in volunta-
te in eternū nō deficere vobis p viribus pro-
pter bonū quod de vobis p̄fidimus. Vestra
autē interest facere vt nō p̄fundamur sic con-
fidentes. De cetero si inueni grām in oculis
vestris: intelligite sup egenos ⁊ paupes illos
qui sunt apud benedictionē dei. Ad em̄ vni
ex illis feceritis: mihi imō xp̄o facietis. Nam
et paupes sunt ⁊ habitant inter paupes hoc
p̄cipue obsecramus: vt saumiacenses mona-
chos p̄hibeatis ab infestatiōe eorū: qm̄ calū-
niantur eos iniuste vt putamus. Aut si se cō-
fidunt habere iusticiā: iudicate inter illos. Fi-
lius noster abbas albericus et si suis meritis
commendabilior: nostris tamen p̄cetit us vt
cōmendatior sit obsecramus. Tenere quip-
pe diligo eum tanq̄ mater vnicū filiū: ⁊ dili-
get eum qui diligit me. Deniq̄ in eo expier si
me curatis. Quo em̄ longe a me positus ē eo
magis necessariā habet paternam vestrā cō-
solationem.

Ad canonicos lugdunēses de cō-
ceptione marie Ep̄stola. CLXXIII

Inter ecclesias

gallie cōstat p̄fecto lugdunensem
hactenus p̄minuisse: sicut dignita-
te sedis: sic honestis studijs ⁊ laudabilib⁹ in-
stitutis. Vbi etem̄ eque viguit discipline cē-
sura: morū grauitas: maturitas p̄silioꝝ: au-
ctoritatis pondus: antiquitatis insigne: p̄re-
sertim in officijs ecclesiasticis haud facile vn-
q̄ repentinis visa est nouitatibus acquiesce-
re: nec se aliqñ iuuenili passa est decolorari le-
uitate: ecclesia plena iudicij. Unde miramur
satis quid visum fuerit hoc tempe quibusdā
v̄rm voluisse mutare colorem optimū: nouā
inducendo celebratē quā ritus ecclesie ne-
scit: nō pbat ratio: nō cōmendat antiqua tra-
ditio. Nunquid patribus doctiores aut de-
uotiores sumus? p̄periculose p̄sumim⁹: quic-
quid ip̄oz in talibus prudētia p̄teriuuit. Nec
vero id tale est: quod nisi p̄tereundum fuerit
patrū quieuerit diligentia p̄terisse. At valde
honoranda est inquis mater dñi. Vñ ammo-
nes: sed honor regine iudiciū diligit. Virgo
regia falso non eget honore: veris cumulata
honorū titulis: insulis dignitatum. Honora-
sane integritatē carnis: vite sanctitatē. Vñ
rare fecunditatem in virgine: plem venerare
diuinā. Extolle nescientē vel in cōcipiēdo cō-
cupiscentiā: vel in pariendo dolore p̄redica-
reuerendā angelis: desideratā gentib⁹: patri-
archis p̄phetisq̄ p̄cognitā: electam ex omni-
bus plātā omnibus. Vñ magnifica grē inueni-
tricē salutis: restauratricē seculorum. Exalta
deniq̄ exaltatā sup choros angelorū ad cele-
stia regna. Hec mihi de illa cantat ecclesia: et
mee eadem docuit decātare. Ego vero qd̄ ab
illa accepi secur⁹ ⁊ teneo ⁊ trado: qd̄ nō scrū-
pulosius fateor admiserim. Accepi sane ab ec-
clesia illum diem cū summa veneratione re-
colendum: quo assumpta de seculo neq̄: celis
quoq̄ intulit celeberrimorū festa gaudiorū.
Sed ⁊ ortum virginis didici nihilomin⁹ in ec-
clesia ⁊ ab ecclesia indubitanter habere sc̄ptū
atq̄ festiū firmissime cū ecclesia sentiens in
vtero eam accepisse vt sancta p̄daret. Et de
hoc hieremia siquidē lego: q̄ p̄iusq̄ de ven-
tre exiret sanctificatus sit. Et de iohāne bap-
tista nō secus sentio: qui ex vtero dñm i vte-
ro sensit. Videris etiaꝝ tu: an ⁊ de sc̄to dauid
id: p̄m liceat opinari. p̄ eo qd̄ dicebat dō: In-
te ait p̄firmatus sum ex vtero: de ventre ma-
tris mee tu es p̄tector meus. Itēz: De v̄tre

p̄s. 70

p̄s. 21

matris mee deus meus es tu: ne discesseris a me. Quia hieremie quidē sic dictū est: Prius q̄ te formare in vtero noui te: et ante q̄ exires de vulua sanctificaui te. Quā pulchre interfigurationē in vtero et parturitionē ex vtero diuinū instinxit oraculū: vt illā tm̄ p̄cognitas istam et sanctitatis munere p̄ornatam ostēderet: ne quis p̄phete p̄rogatiuā de sola p̄scientia seu p̄destinatione putauerit estimandam. Esto tm̄ vt hoc de hieremīa p̄cedam. Quid r̄ndebis de iohanne baptista: quem angelus p̄nunciauit sp̄s sancto repletū iri adhuc i vtero matris sue: p̄dorsus hoc ad p̄destinationem p̄sciam ne referri possenō arbitror. Verba nempe angeli sicut ip̄e p̄dixit cōpleta absq̄ dubio sunt in tempe suo: et quem locutus est sp̄s sc̄tō replendū non est phas credere nō repletū idq̄ loco et tempe quo p̄dixit. Certis siue aut sanctus sp̄s quem repleuit sanctificauit. Ceteruz quatenus aduersus originale peccatū hec ip̄a sanctificatio valuerit: siue p̄ isto siue p̄ illo p̄pheta: vel si quis ali' simili p̄uentus gratia fuit nō temere dixerim. Sanctificatos tm̄ nō dubitauerim dicere quos deus sanctificauit et cū eadem sanctificatōe prodisse ex vtero: quā acceperūt i vtero: nec reatum quē in conceptione traxerūt valuisse vlaten' horum natali iā donatā p̄pedire benedictionē. Attamē quis dicat sp̄s sancto repletum: manere adhuc filium nihilomin' ire: r̄si mori in vtero p̄tigisset cū hac plenitudine spiritus penas luitur' damnationis. Durū est. Minime tamē ausim hinc quippiā mea sententia diffinire. Sed quicquid de hoc sit: merito ecclesiā que ceteroz nō natiuitatē s̄ mortem sanctorū indicat et p̄dicat p̄ciosam singulari q̄dā exceptiōe festiuis p̄sert gaudijs: venerat itaq̄ illi' natalē de quo nunciāte angelo singulariter legit. Et multi in natiuitate eius gaudebunt. Cur em̄ nō sit illius exit' sanctus: ac p̄inde festiuus et let' qui potuit exultare et in vtero. Qd̄ itaq̄ vel paucis mortalium p̄stat fuisse collatū: phas certe nō ē suspicare tante x̄gini esse negatū: p̄ quā ois mortalitas emerit ad vitā. Fuit p̄culdubio et m̄r dñi ante sancta q̄ nata: nec fallit oino sancta ecclesia: sanctū reputans ip̄i' natiuitatis diem et omni anno cū exultatiōe vniuersē terre votiua celebritate suscipiens. Ego puto quod et copiosior sanctificationis b̄ndictio in eam descendit que ip̄i' nō solum sanctificaret ortū sed et vitā ab omni deinceps peccato custodiret imūnem qd̄ nemini alteri in natis quidē mulierū credis esse donatū. Becuit nimiz reginā virginū singularis p̄uilegio sanctitatis

absq̄ omni pctō ducere vitā que dum peccati mortisq̄ pareret pemptorem munus vite et iusticie omib' obtineret. Sanct' igit' ortus qm̄ imensa p̄diēs ex vtero sanctitas sanctū fecit illū. Quid adhuc addendū his putamus honorib' Et honores inquit et cōceptus: qui honorandū p̄iuit partū: qm̄ si ille non p̄cessisset: nec iste eēt qui honorat. Quid si alius p̄pter eandem cām etiā vtriq̄ parenteius festos honores asserat deferēdos. Sed de auiis et p̄ auiis idip̄m posset p̄ simili causa quilibet flagitare et sic tendere in infinitum et festoz nō eēt numer'. Patrie est: nō exili' frequētia hec gaudioz et numerositas festiuitatū: ciues decet non exules. Sed p̄fertur scriptum superne vt aiūt reuelatiōis quasi et quiuis non queat scriptū eque p̄ducere: in q̄ virgo videatur idip̄m mandare: et de parentibus suis iuxta dñi mandatū dicentis. Honoza p̄rem tuū et m̄rem tuā. Ip̄e mihi facile p̄suadeo scriptis talib' nō moueri quib' nec ratio suppeditare nec certa inueni' fauere auctoritas. Nā quid p̄sequētie habet: vt quoniam sc̄tm̄ p̄cessit natalem cōcept' p̄pterea repute' et ip̄e sanctus. Nunquid quem p̄cessit eū fecit et sc̄tm̄. Quia si p̄cessit vt eēt: nō tamē vt sc̄tū eēt. Unde em̄ illa ip̄i sanctitas quaz secuturo trāsmitteret. An nō poti' q' p̄cessit absq̄ sanctitate p̄ceptus oportuit nimiz sanctificare p̄ceptam vt sanctus sequerē iā parit'. An forte mutuatus sit sanctitatem a posteriori prior'. Potuit sane illa que in iam cōcepta est sanctificatio ad ip̄m qui sequebatur transire natalē: redire vero retrosum ad cōceptū qui p̄cesserat iam oino non potuit. An ergo cōceptionis sanctitas. An dicis sanctificatione p̄uenta: quatenus iā sancta p̄cipetur ac per hoc sanctus fuerit et cōcept' quē admodū sanctificata iā in vtero dicis vt sanctus cōsequerē et ortus. Sed nō valuit ante sancta esse q̄ eē. Siquidem nō erat ante q̄ concipere. An forte inter amplexus maritales sanctitas seip̄i conceptioni imiscuit: vt simul et sanctificata fuerit et cōcepta. Nec hoc quidem admittit ratio. Quomō nāq̄ aut sanctitas absq̄ spiritu sanctificāte: aut sancto spiritui societas cum pctō fuit: aut certe peccatū quomō non fuit: vbi libido non defuit. Nisi forte quis dicat de spiritu sancto eam et nō de viro conceptā fuisse. Sed hactenus inauditum. Lego deniq̄ spiritū sanctū in eā nō cum ea venisse: dicente angelo. Spiritus sanct' superueniet in te. Quia si licet loqui qd̄ ecclesia sentit et verum ipsa sentit: dico gloriosam de spiritu sancto cōcepisse: nō aut cōceptā fuisse:

Exo. 20

Lu. 11

dico peperisse virginē nō tamē partā a virgī-
ne. Alioquin vbi erit p̄rogatiua matris do/
mini: qua singulariter credit̄ exultare ⁊ mu/
nere prolis: ⁊ integritate carnis: si tantūdem
dederis ⁊ matri ipsius? Non est hoc virginē
honozare: sed virginis honori detrabere. Si
igit̄ ante cōceptū suū sanctificari minime po/
tuit quoniā nō erat: sed nec in ipso quidē con/
ceptu propter peccatū quod inerat: restat vt
post cōceptū in vtero iam existēs sanctifica/
tionem accepisse credat̄ que excluso peccato
sanctā fecerit natiuitatē nō tamē ⁊ cōceptio/
nē. Quāobzē etsi quib⁹ vel paucis filiorū ho/
minū datū est cū sanctitate nasci: non tamē et
cōcipi: vt vni sane seruaret̄ sancti p̄rogati/
ua cōcept⁹: qui oēs sanctificaret: solusq; absq;
peccato veniēs: purgationē faceret peccato/
rū. Solus itaq; dominus iesus de spūsancto
cōcept⁹: q; sol⁹ ⁊ ante cōceptū sanct⁹. Quo
excepto de cetero vniuersos respicit ex adam
natos qđ vnus hūiliter de semetipso ac vera/
citer cōfitef̄. In iniquitatibus inquit̄s cōce/
ptus sum: ⁊ i peccatis cōcepit me mater mea.
Cum hec ita se habeant: quenā iam erit festi/
ue ratio cōceptionis? Quo pacto inquā aut
sanctus assereret̄ conceptus: qui de spūsan/
cto nō est ne dicam de peccato est: aut festus
habebit̄: q; minime sanctus est? Libēter glo/
riosa hoc honore carebit: quo vel peccatum
honozari vel falsa induci videf̄ sc̄itas. Alio/
quin nulla ei ratio placebit cōtra ecclesie ri/
tum p̄sumpta nouitas mater temeritatis so/
ro: supstionis filia leuitatis. Nam si sic vide/
bas cōsul̄nda erat prius aplice sedis aucto/
ritas: ⁊ nō ita p̄cipitanter atq; incōsulte pau/
corū sequenda simplicitas impitorū. Et ante
quidē apud aliquos errozē cōpererā: sed dis/
simulabā parcens deuotiōni: que de simplici
corde ⁊ amore v̄ginis veniebat. Verū apud
sapientes: atq; infamosa nobiliq; ecclesia: ⁊ cu/
ius specialiter filius sum. supstitione deprehē/
sa nescio an sine graui offensa: etiā vestri om/
niū dissimulare potuerim. Que aut̄ dixi abs/
q; p̄iudicio sane dicta sint sanius sapientis.
Romane p̄sertim ecclesie auctoritati atq; ex/
amini totum hoc sicut ⁊ cetera que eiusmodi
sunt vniuersa reseruo. Ipsius sit si quid aliū
sapio: paratus iudicio enendare.

Ad patriarchā hierosolymoz.
Epistola. CLXXIII.

Atriarthalib⁹

scriptis sepius visitatus ingratus
iam videbor: si nō rescripsero. At

si saluto eum qui me salutauit: quid amplius
fecit? Tu enim me p̄uenisti in benedictiōibus
dulcedinis: tu me prior dignat⁹ es tuis trans/
marinis epistolis visitare: tu mihi primas hu/
militatis charitatisq; p̄pquisti partes. Quid
condignū iam referā? Nihil mihi deniq; reli/
quisti quod pari queam rependere vice: qui
etiā de thesauro sanctorū mihi impartire cul/
rastī: id est de ligno domini. Quid tamē? De/
beo ne omittere quod possum: quoniā quod
debeo minime possum? Affectū saltē volun/
tatemq; aperio rescribēdo: dumtaxat atq; re/
salutando: qđ solum interim p̄ tot vtiq; spa/
cia terre ⁊ maris liceat. Ostendā autem si vn/
q; accipero temp⁹: me nequaquā diligere ver/
bo siue lingua: sed opere ⁊ veritate. Sup̄ mi/
lites templi queso ponite oculos v̄ros: ⁊ tā/
te pietatis viscera tā strēnuis ecclesie ppug/
natoribus aperite. Hoc siquidez acceptū erit
deo gratuz hominibus: si fouetis eos qui suas
animas p̄fratribus posuerunt. De loco aut̄
ad quē nos inuitatis frater andreas dicet vo/
bis voluntatē nostrā.

**Ad dñm papā innocētiū ex pre/
alberonis treuerensis archiepi.**

Epistola. CLXXV

Volūtas cordis

mei ⁊ desiderū satis inquietū ad/
eundi ⁊ videndi desideratā beati/
tudinis v̄re p̄ntiam: sed ⁊ cognoscendi cert⁹
que circa vos sūt: rursusq; qualiter se habe/
ant n̄ra vobis vicissim diligent⁹ intīmādi: iā
dudum itineris me āmonet atq; indefinēter
solicitat. Letex terre ac diei malicia ⁊ p̄ter in/
stantiā meā quotidianā etiā nōnulla v̄re ne/
cessitatis cā impedit⁹ voto facere satis nō po/
tui vsq; adhuc sed nec dum possum. Sed qđ
Sanū iustūq; p̄positum nunquid omitten/
dum ex toto fuit: q; ex toto adimpleri nō po/
tuit? Fuit ergo p̄silū p̄ hunc venerabilem. h.
tullensis ecclie archidiaconū: interim saltez
aliquatenus cōsolari: cōceptū iam olim desi/
derium curamq; releuare quā patior. Nec ef/
fidelior studiosior cautior: ve illo ad manū eē
potuit siue in p̄ferēdo an vos que nos illi in/
iungim⁹: siue in referendo ad nos si qua v̄re
dignationi placuerit remādare. Itaq; de hū/
placito v̄ro: de statu curie ac vestre sospitate
psone: ⁊ si quid blandius aura secūdiō: a del/
clementia recens forte spirauerit ecclesie ad/
uersus scismaticoz p̄pacem sed inefficacē ra/
biem defundāti: de his omnibus plenius in/
strui cupimus ⁊ supplicam⁹. Porro nostraz

citra montanā eccliam tā in nrō q̄ in frācorū
regno neueritis fortē in fide: pacificā in vni/
tate: deuotā in vr̄a obediētia: p̄mptā ad ser/
uitiū. Nequa q̄ nos beneuētī nō capue non
ipsi? rome terret deo sic iudicāte amissio sciē/
tes ecclie statū nō armis estimari sed meritis
Ipsi? quippe nō alterius agnoscim? voces
illas in psalmo: Si cōsistāt aduersum me ca/
stra: nō timebit cor meū. Si cōsurgat aduer/
sum me p̄lium: in hoc ego sperabo. Iproptē/
rea et nos q̄ de ecclia sum? nō timebim? dū
turbabit terra: et trāsferent mōtes in cor ma/
ris. Gloriet̄ tyrānus siculus q̄tū vul: glorie/
tur in malicia qui potēs est in iniquitate nr̄a
aut̄ vtus in infirmitate pficitur Ecclia q̄n infir/
mat̄ pauli magisterio didicit eē potētior. Vi/
dicit et e regione et a salomone q̄ p̄speritas
stultorū occidit eos. Vidicit et stultū firma ra/
dice cū viderit: statim maledicere pulchritu/
dini eius. Ideo cū sc̄to dauid sese in vtroq̄
consolat: et hostiū videlicet casu et liberatio/
ne sui. At siquidē. Ibi in currīb? et hi in equis
nos aut̄ in nomine dñi dei nr̄i inuocabimus.
Ipi obligati sunt et ceciderūt nos autē surre/
xim? et erecti sumus. Ihec pauca vobis con/
solādi gr̄a: de quib? certus fui fideli attestati/
one intīmādum esse putauī: ad releuādā vel
ex aliq̄ pte eā que vestra viscera incessanter
affligit sollicitudo oīum eccliaz. Hoc quoq̄
addo dñm regē deo eum cōfortate feruere et
accingi ad liberationē ecclie: et pare sibi exer/
citum multū nimis. Nos quoq̄ fideliter ad
hoc ip̄m p viribus laborare: exhortari et sol/
licitare quos possumus: et cū tps aduenerit
nō expensis: nō p̄sone pprie paritu et

Adeundē in psonā eiusdem
Epistola. CLXXVI

Inquid peti

ui ep̄atū a dño meo? Et si forte ca/
thedrā affectauī sed nō treuerēsez
Sciebā quippe domū exasperantē: populū
q̄ dure ceruicis. Odera illos q̄ semp in fece/
discordie iacuissent: ecclie resistentes: Ipro/
qua si quos labores q̄nq̄ sustinui: nō me pi/
get s̄ hūc inde fructū nec sperauī: nec volui.
Laborauī sustinēs libens quidē s̄ nō hac spe
p̄mij. Burā puincā nactus sum pctis meis
exigentib?. Inter cetera quib? angō: suffra/
ganeos accepi iuuenes et nobiles: adiutores
esse deberēt: et vtinā nō aduersarent. S̄ sup/
sedeo p aliū malo vt innotescant vob mores
eorū et studia: si nescitis. Dico m̄: ius fas hone/
stas: religio: in nr̄is ep̄atibus pierunt. Ad

lū qd̄ p debito officij dissimulare nō audeo:
breuiter simplici q̄ intimaui: vt qd̄ nō placz
puidētie vr̄e p me corrigi p me saltez vob q̄
corrigere potestis innotescat: ne oīno vacuū
videar portare nomē archiep̄i. Et mihi qui/
dem melius eēt non ascendisse: q̄ sic descen/
dere cum rubore. Sed de me que cura. Be/
ne quod dign? sum patiar: tanq̄ male opant̄
Sim certe opprobrio etiam meis sua spe nimi/
rū frustratis: q̄ de me vt sibi me p̄esse vellēt
concepant: dum cōperiant ecclie sue p me
magis iminui dignitatē: cui? p me etiā antiq̄
dāna restitui posse putauerāt. Ihec oīa susti/
neo et si nō libenter certe patiēter: ne vnq̄ vi/
dear recalcitrare obediētie: p qua etiā da/
re animā si necesse sit debere fateor. Vex h
sollicitudinē vestrā attendere velim creatio/
nis iniuriā respicere ad creatē: et vires quas
mihi subtrahitis: vobis minuitis et p̄temp?
me? et deiectio mea redundat in vos. Nulli/
ta habeo cōqueri vobis d̄ vobis sed referuo
ea pādenda nuncio: quem noui ad hoc satis
industriū et fidelē. Significo etiā vobis susti/
nere nos piculum in falsis fratribus. Legati
quippe scismaticorū intrāt et exeunt ad quosi/
da: n̄ de nostris liberius q̄ solebant et verba
tyrāni siculi familiariter admittunt.

Aldñm papā innocentīū.

Epistola CLXXVII

Antissimopa

tri innocentio summo pōtifici: suus.
B. qd̄ suus. Fideret loquor q̄ fideliter amo
Nec em̄ sincerus ē amor: vbi dubietatis scru/
pulus: suspicionis fecē retinet. Querimonia
dñi treuerēsis: nō ē eius solius sed cōis mul/
torū: eorū q̄ p̄cipue q̄ sinceriori affectu vos
diligūt. Vos vno omniū qui fideli apud vos
cura populis p̄sunt: iusticiam in ecclesia de/
pire: anullari ecclie clauis ep̄alem oīno vi/
lescere auctoritatē: dum nemo ep̄orū in p̄m/
ptu habeat vlscisci iniurias dei: nulli liceat il/
licita queuis ne in ppria quidem prochia ca/
stigare. Causam referunt in vos curiāq̄ ro/
manā. Recte gesta ab ip̄is vt aut̄ destruitis
iuste destructa statuitis. Quicq̄ flagitiosi et cō/
tentiosi de populo siue de clero: aut etiā ex
monasterijs pulsati currunt ad vos: redeun/
tes iactāt et gestiūt se obtinuisse tutores: quos
magis vltores sensisse debuerant. An nō gla/
di? phinees p̄mptissime atq̄ iustissime edu/
ctus fuerat ad condemnandū incestuosuz cō/
cubitus draconis et milis. Sed confusus at/
q̄ retusus abijt retrorsuz scuto nimis aplice

defensionis opposito. Pro pudor: quos ca-
 chinnos res ista mouit et mouet ecclesie inimi-
 cis: eisq; etiā ipsi quoz fortasse metu aut sa-
 uore a recto tramite abducti sum? Amici cō-
 fundunt: fidelibus insultat: epi ubiq; in op-
 probriū veniūt et ptemptū: quoz dum recta
 iudicia ptemnunt: vře quoq; plurimū dero-
 gat auctoritati. Ipsi sunt em̄ qui honorē vřm
 zelant qui vřa p pace et exaltatione laborant
 fideliter quidem sed vereor ne inefficaciter.
 Quid vobis vires minuitis: quid robur ve-
 strū deprimitis: Quousq; recōditis arma fi-
 delia militātia vobis: humilitatis cornua ere-
 cta vestre virtutis et salutis? Plorās plorat
 desolationē suā apud tullū ecclesia sancti gan-
 gulfī: nec est qui psolet eā. Quis em̄ se oppo-
 nat brachio excelso: torrētis impetui summe
 arbitrio potestatis? Tandē se sustinere beat?
 paulus violentiā apud virudunū conqueri-
 tur: archiepo iam nō valēte eū defendere ab
 insania monachoz: quippe aplice sustentati-
 tionib? amplius pfortata quasi non satis p se
 insanierit. Quid queso noue rationis tandē
 inuentū est: vt quod semel bone fame et vite
 canonicis vestra fuerat puida et necessaria di-
 spensatione pcessum: secūdo pfirmatū: tertio
 vt aiunt roboratū rursus veniat in ius: reuo-
 cetur discussionem? Siquidem et duo illa su-
 pra memorata p vos nihilominus sancita: p
 vos et conuulsa dicunt. Talibus hostijs nō
 pmeret deus heu non placatur ira: nō concil-
 iat grā: non puocat misericordia. Pro his
 atq; similib? necdum auertit furoz dñi: sz ad
 huc brachiū eius extētum: et virga illa apud
 binremiā vigilās sup peccata nostra. Et qui-
 dem iratus est deus scismaticis: sed catholi-
 cis nequaq; ppitius. Ecclesia quoq; meten-
 sis graui quod vobis bene comptum est epi
 et clericoz ptentione piclitat. Super q̄ quid
 decernere vobis placuerit vos scitis sed par
 nōduz ē nec prime future speratur. Ego vt
 quod super his mee visum est puitati non ta-
 ceaz: et hoc et duo illa alia tullenſe dico ac ver-
 dunenſe termināda negocia securi? metropo-
 litano atq; puenienti? posse cōmitti putarim
 qui et omnia nouit et in multis pbatus eccle-
 sie testimonio fidelis inuentus est. Alioquin
 videte quid illis epatibus faciatismetensi sci-
 licet atq; tullenſi: quia vt verū fatear videntē
 esse absq; episcopis: et vtinam absq; tyrānis
 Tales cum defensant sustentant honorātur
 fouent: mirant nimirum et scandalisant mul-
 ti: qui illa in moribus et vita eoz certissime sci-
 unt que magis essent nō dico in episcopis: sz
 etiā in quibuscumq; secularib? dānanda peni-

tus et execranda. Que quidem et mescribere
 puduit: nec vos decuisset audire. Esto q̄ ne-
 mine accusante nō possunt deponi: nunquid
 tamen qđ passim accusat fama: aptice sedis es-
 sent familiaritate speciali donādi vel ampli?
 exaltādi. Quonam merito sue vel sacerdoti-
 lis sanctitas: vel episcopalis honestatis obti-
 nuit metensis: vt et electio facta canonicis ad-
 nutum eius vna cum ecclesie libertate casset
 et primicerius ad consilium ptra illius eccle-
 sie pūlegia eligatur? Quā iustius honestius
 q̄ si vestre placuisset discretioni: homo maio-
 ri dignus honore debito pprioz nō priuare-
 tur. Treuerensem dico: quem et ab hoc et a
 ceteris diocesis sue terminādis negotijs qua-
 si suspectū aut minus exptum non sine mur-
 mure multoz deum timētū exclusistis. Cre-
 dite fideli vestro quia puincie illi q̄tum cō-
 peri omīno non expedit. Hec scribens psum-
 ptionis metuerem notā: si nescirez cui et nesci-
 rer qui scribam. Sed noui ingenitā mansue-
 tudinē vřam: noui et me notum vobis et affe-
 ctum quo hec audeam apud vos: dulcissime
 atq; amantissime pater. Iterum de treueren-
 si vt scīatis qualiter nunciū eius suscipi opor-
 teat et verba que portat: dico vobis q̄ magi-
 nū locum tenet in regno illo vobis et ecclesie
 dei homo fidelis et cōstans et nullatenus ma-
 liuolis et subuersoribus assensum prebēs a q̄-
 bus non deest ei frequens et satis importuna
 temptatio: nec deerit insultatio: si quo minus
 a vobis eū exaudiri ptigerit. Nunciū in fine
 cōmendare volui: sed satis eū sue honestatis
 cōmendat merita: p̄cipueq; amor specialis et
 fidelis deuotio qua ipm vobis firmiter inhe-
 rere si non crederem nequaq; p eum tam fa-
 miliaria scriberem.

Ad eundem p eodem

Epistola. CLXXVIII.

Boniam mali

cia vincit sapiam. Nosti pie dñe.
 nosti treuerensem archiep̄m: Scio
 q̄ nosti. Nosti et illū sancti maximi nō san-
 ctum abbatē: p̄duo quia nō nosti. Quis di-
 gnior honore: illo poti? Sic nemo cōfusione
 dignior isto sequenti Et tñ iste honoratus est
 ille opprobrio datus. Quid peccauit archie-
 piscop? Predam ecclesie sue recupauit: ca-
 priuā eccliam de manu laica liberauit. Nun-
 quid p hono reddit malū: et odiū p dilectiōe
 Hic q̄so h euigilet ocul? pietatis: et semotis
 paulisp occupatōib? p̄sideret q̄tū subreptū
 sit ei vt talis qualē pudet dicere: talez qualē

tu ipse nosti faciat opprobriū vicinis suis: inimicis tuis. **I**ssimilissime pater affectus filialis loquitur. **I**huc usque condolui^m misero et miserabili archiepiscopo. Verū ex hoc iam si non fuerit emendatum: dolor cordis nostri et compassio ex intimis medullis tota transibit ad illū: per quē potuit emendari. Sunt et alie lesiones prefati viri: quas cum ei alleuaretis vobis pculdubio laborabitis. Quicquid dulcissimi domini mei nomen decolorat cor meū excoxiat.

Ad eundem.

Epistola CLXXIX

Terū supplica

tio iter pces: et decies repetite non desinent. Bonā causam habemus

et equū iudicē: qui non cunctabit euacuare quod subreptum est: cum apparebit quod verum est: nec poterit inde ridere qui voluit irridere. sed ut scriptum est: **O**bsentita est iniquitas tibi. **I**hec solet habere precipuum applica sedes ut non pigeat reuocare quod a se forte deprehenderit fraude elicitū non veritate pmeritum. Res plena equitate et laude digna ut dō mēdacio nemo lucret. pferit apud sanctā et sumā sedē. **I**hec sciēs puer vester secure supplicat pro treuerēli et sic instat non quasi in incertū. Ego quippe ego hōis illi⁹ noui merita causam: intentionē. **P**ropter quod horū monachi volūt eum lapidare: Quia male meruit. Sed fidelit^r astitit et multū seruiuit. **O**bcause iniusticiaz: Sed iniustū nemo nisi iniustus causabit quod de manu laica vēdicauit: imo recupauit sedē episcopali monasteriū tanquā clauā de manu herculis extorquens in manu fortiori. **O**b prauitatē intētionis: Sed pius est reformatore religionē in monasterio quod ille intēdit. **A**ssit dñs cordi dñi mei ne iterū possit ei subripia monachis tam ut simulat appetentib⁹ libertatē quā fugientib⁹ disciplinā.

Ad haimericū cancellariū.

Epistola. CLXXX.

I verbis con

tendere velim ad beneficia quib⁹

ine obruitis idem erit ac si impedire sagittis festucis dimicē. nisi quod hoc iocus videbit: illud dolus. Facta factis cōpensari oportet. Verum id quidē multū est a me. **N**ā vnde sufficere paup^r et modicus: Sed rebus paup^r et viribus non volūtate. Equabo quā beneficia votis qui factis non possum. **B**esiderijs diues sum: affectib⁹ abundo. Et certe ver⁹ beneficium amplius non requirit. **N**am quōd non et beniuolus sit: Porro beniuolus nil sibi carius ipa estimat beniuolentia qua et beniuo-

lus nominat et beneficus est. **B**enit^r beniuolentia fructus est beneficii nisi quis forte beneficiū putet: quod in spe seuerit aut timore dimiserit. Sed quis non videat hoc relictum: illud veditū: neutrum datum. **O**portet autem beneficiū ut vere sit esse gratuitū. **B**enit^r itaque rependi quicquid gratius ab accipiente non potest: quā si gratū habuerit quod gratis accepit. Et hec beniuolentia creatur de beniuolentia dantis in animo accipientis: beneficio quidē interueniente. **I**hac me fateor locupletem: hāc de corde pleno dignā pfecto offero remunerationē meo beneficii factori hāc deuot^r imolo sacrificiū laudis factori omnium p salute mei benefactoris.

Ad henricū senonē. archiepiscopum.

Epistola. CLXXXI.

Ro multis au

sus sum multotiens scribere pp^r vos et quod statueram non facere ob

vestrā odibilem duriciam: sed charitas pua/lebit. **V**olo vob^r amicos vros retinere: et non dignamini: volo reconciliare inimicos et non patimini. **N**on vultis habere pacē. **O**bsanibus ac pedibus accersitis vram cōturbationē sed cōfusionē sed depositionē. **M**ultiplis catis vobis accusatores: defensores subtrahitis. **E**xcitatis in vos olim sopita discrimina puocatis aduersarios: patronos offenditis. **A**bis apud vos p ratione voluntas: totus p impio: nihil ex timore dei. **Q**ui de vob^r non rident inimici: non cōquerunt amici: Quomodo deuēstis hominem: non dico iudicio: non cōuictū sed nec verbo cōuentū. **Q**uātos hoc verbū scandalisabit: quot ora ad subsannandum: quot corda ad succendendū mouebit. **I**ta ne putatis perisse iusticiā de toto orbe: si cut d^r vestro corde: ut homo sic ablatū pdat archidyaconatus. **S**ed vos forsitan pl^r amant^r reddere et pdere quā grām de beneficio retinere. **N**olite queso nolite facere hanc rē: quā qui audierint omēs mirabunt: nemo laudabit. **I**hec vobis mordacius audaciusque vel letis audire: sed non ad insipientiam vobis si velletis corrigere.

Ad conradū regem romanorū

Epistola. CLXXXII

Cripta veltra

et salutatioes taz deuotus suscipio quā modicus sum ad illa. **M**odicus

sum dixerim dignitate: sed non deuotiōe. **Q**uerimonie regis nostre sunt: et maxime illa quā dignāter exprimitis de inuasiōe impij. **R**e-

gis dedecus regni diminutionē nunq̃ volui
Ro. 13. volentes odit ania mea. Legi quippe. Om/
nis ania potestatibus sublimioribus subdita
Abi. 3. sit. Et. Qui potestati resistit: dei ordinationi
resistit. Quā tñ sententiā cupio vos ⁊ oīmo/
dis moneo custodire in exhibenda reuerētia
summe et apostolice sedis: ⁊ beati petri vica/
rio: sicut ip̃am vobis vultis ab vniuerso ser/
uari impio. Sunt q̃ nō putavi scribēda p̃ns
ea fortassis oportuni⁹ intimarem.

Ald dñm papā innocentīū.

Epistola. CLXXXIII

Katres andre

am letū incolumēq̃ suscepimus ⁊
leta nunciantē de vestra incolumi/
tate ⁊ gl̃a de pace ⁊ p̃speritate ecclesie: de cu/
rie statu florente ⁊ valēte: Postremo d̃ gr̃a
et beniuolentia: que nobis apud vos pseue/
rat. Bñ sua misericordia deus dignat⁹ est fa/
cere nobiscum: facti sumus letantes. Verum
qđ vobis de mittendis ad vos fratrib⁹ pla/
cet difficile adimplebit⁹: p̃sertim cū non sit co/
pia p̃sonarū que esse solebat. Siquidē p̃ter il/
los qui bini aut trini ad diuersa destinati sūt
loca: tria ex eis noua monasteria ex quo a vo/
bis discessim⁹ integre ordinata sunt ⁊ adhuc
restant alia p̃ime ordināda. Curam⁹ tamē
vnde cūq̃ euocare quos vobis mittam⁹: cu/
pientes p̃ oīa ṽris obedire mandatis.

Ald eustachiū occupatorem va/
lentine sedis Ep̃la. CLXXXIII

Iro illustri eu-

stachio frater. B. salutē tibi vir il/
lustre: ⁊ si nō scribo: opto tñ. Op/
tare quis p̃hibet: Affectui nec leges impant
nec p̃ncipes dñant. Liber est: ⁊ maxie si spū
ducit q̃ vbi spūs dñi ibi libertas. Inde ē sa/
ne ausus iste meus de p̃nti: quo ad tuā mag/
nitudinē p̃sumo scribere tanq̃ aliquis mag/
nus: fateor nec iussus a te rogatus nec inuita/
tus. Sed quid si caritas iubet: Alius alit⁹ for/
tassis accipiat ego virū nobilē qđ in me est in
vera caritate decreui l̃ris sue ip̃ius cōmone/
re salutis: excitare a somno: reuocare ad cor:
p̃uocare ad gr̃am. Quis scit si cōuertat⁹ ⁊ ig/
noscat deus ⁊ reliquat post se benedictionē:
imo quis nescit quas ⁊ quāt⁹ iā diuitias sue
bonitatis ⁊ longanimitatis thesaurisauit su/
per euz misericors ⁊ miserator dñs: Deniq̃
miseretur: paricit: expectat: dissimulatq̃ vs/
q̃ adhuc factus sicut homo nō audiēs: ⁊ nō
habens in ore suo redargutiones: tardās se

rire: paratus ignoscere Sed tu dñe vsq̃ quo
Tu inq̃ o bone vir quousq̃ dissimulas: quo
usq̃ p̃temnis: Durum tibi est cōtra stimulū
calcitrare. An ignoras q̃ benignitas dei ad
penitentia te adducit: Quādiu autem tu fm
duriciam tuaz: ⁊ cor impenitens thesaurifas
tibi iram in die ire: An non fm duriciam qui/
dem: sed fm verecundiam: Quid refert fm
quid pereas: Verecūdia expers rationis:
inimica salutis: totius ignara honoris ⁊ ho/
nestatis Hec plane illa quā sapiens loquitur
cōfusio adducens peccatū. Ita ne verecūdū
est homini vincia deo ⁊ p̃bo ducit humilia/
ri sub potenti manu altissimi: Non ita rex il/
le gl̃oriosus dauid: Tibi soli peccaui inquit: ps. 50.
et malum corā te feci: vt iustificeris in sermo/
nibus tuis ⁊ vincas cum iudicaris. Sūm⁹
victorie genus diuine cedere maiestati: ⁊ au/
ctoritati matris ecclesie nō reluctare: sum⁹
honor ⁊ gl̃oria. O peruersitas. Non pudet
inquinari: ⁊ ablui pudet: Est pudor iuxta sa/
pientem adducens gl̃iam: si videlicet peccat
repudeat. Si non pudeat vel peccasse: ⁊ ita
vel sera gl̃oria nō carebis: reducēte nimirū
pudore q̃ culpa fugauerat. Secundū tenent
beatitudinis locuz quoz remisse sunt iniqui/
tates: ⁊ quoz tecta sunt peccata. Honorabi/
le tegumentum: de quo legitur: Confessio et ps. 95.
pulchritudo in cōspectu eius: Quis mihi tri/
buat videre te i vestitu deaurato: vt dicam⁹
et tibi. Confessionem ⁊ decorem induisti ami/
ctus lumine sicut vestimento: Reuertere su/
namitis: reuertere vt intueamur te. Consur/
ge consurge induere fortitudinē induere ve/
stimento salutis. Surge qui dormis: ⁊ exur/
ge a mortuis: ⁊ illuminabit te christus. Anior
tuo: tanq̃ qui non est pit p̃fessio: vsq̃ quo ob/
liuisceris te in finem: vsq̃ quo dormis in mor/
te: decus nobilium: fidelium fletus: Quādiu
contra morem tuū pertinax: contra honores
tuos sequestris: contra salutem tuā rebellis
Quid illos egregios mores actusq̃ tuos taz
dissimili pergis exitu cōsummare: Quomo/
do etas ista quā in misericordia vberi requie/
scere oportebat: omnium preteritoz luit pe/
nas dieruz tuoz: nec diluit culpas: Cur ph/
dolor sola veneranda canicies solita venera/
tiōe fraudat: sola sine honore marcessit: quā
vel maxime decuit honorari: Miserere aie/
tue placens deo. Etm quibus placent cōfu/
si sunt: quoniā deus spreuit eos. Breues di/
es hominis sunt: seni mors in ianuis ē. Q̃so/
dicum habes pro: sus modicum tempus: cū
his qui dicunt euge euge. Sit etiam p̃ modi/
co tibi iudicari ab ip̃is aut ab humano die: q̃

angelico examini iamāq; es p̄sentand⁹: qui ad tribunal terrificū xpi ip̄o iam defectu nature miseraudus v̄geris. Illi te oportet p̄parare iudiciū: illi seculū cōformare illius curie affectare fauorem: formidare repulsam. Quid illorum sententia cōturbaris: quorum nec laude p̄batus nec vitupatione reprobū inuent⁹ es. Deniq; vani filij hominū: mendaces filij hominū in stateris vt decipiant ip̄i d̄ vanitate in idip̄m. Propterea qui te beatificat in errorem inducunt dantes verba: mūnera reportātes. Vana hec atq; illa s̄ verba amplius. Et decipitis de vanitate in idip̄s sed tu magis deciperis illi minus. Vas quippe quod vtrumq; pluris est: et das ingratīs das immeritis. Siquidem tua nō te diligūt. Immo certe nec te nec tua: sed que sua sunt. Tua quoad poterunt venabuntur: adulatōnibus vanis et falsis. Polluti sunt sermones eorū sup oleū: et ip̄i sunt iacula. Et idō dicebat dauid: Oleum autē pctōris non impiguet caput meū. Ab his laudat̄ pctōr in derisus anie sue et iniquus benedicīt. Ab his ergo cauere: non ego sed sapiens doceat. Fili aut si telactauerit pctōres: ne acquiescas eis. Attende poti⁹ illi q̄ iudicat in equitate p̄ m̄a s̄uetis terre: quos tua non pastoralis diligentia pascit sed secularis p̄mit potentia. Quaz non haberes sup̄ eos vllā: nisi data esset tibi desuper. Sed hec est hora vestra et potestas tenebrarum. Attende autē. Iudiciū graue his qui p̄sunt. Et potentes potēter tormenta patientur. Hec si paues caues: si negligis incidis: et horrendū est incidere in man⁹ dei v̄uentis. Auertat hoc vnus et verus de⁹: qui non vult moriet̄ pctōris s̄ magis vt cōitaf̄ et viuāt. Ps̄la adhuc loqui fert anim⁹: s̄ n̄ fert forte audit⁹. Nec placēt aspera q̄uis recta: et salubria quia sunt amara non sapiūt. Ps̄o nam itaq; digitum super os meum donec sci am ista qualiter acceptent. Placebo autem si potero: n̄ stilo neq; lingua: sed ope et v̄itate

Ad symonē filium castellani.

Epistola. CLXXXV.

Agnosceus di

lectissime nūciāte abbate radulfo de valcellis: desiderare te n̄ rāz p̄-

sentia atq; colloquū delectatus sum ad modū tanta tui erga me deuotione: nec certe ingratus beniuolētie. Noueris et me esse volūtatis tuo satisfacere desiderio: sed corporali molestia impediri tālab huius voluntatis effectū q̄ ab alijs plurimis plurimūq; neces-

sarijs negocijs. Sed licet absens corpe sū tñ p̄sens spū donec qñq; s̄iam deo volēte et cor/ pore et spū: si tñ non ore tñ et lingua s̄ opere diligam⁹ et veritate. Igīt in exhibitōe operis liquebit veritas dilectionis. Hoc est itaq; qd̄ rogo: vt quod de meo apud te ē: fr̄es dico valcellēses et eorū eccliam mei gr̄a diligas foueas et manuteneas vb̄necesse fuerit vt i hoc et tue liberalitatis isigne p̄beas documētum: et eius quā mibi p̄mittis caritatis clarescat iudiciū. Quā nunc caritatē in eo vel p̄mū cupio expiri: si legerem quā mibi p̄at tuus p̄senti ptulit ad opus illius monasterij tu quoq; cōcesseris: et donū p̄ris tui non feceris irritū. Nos quoq; qd̄ n̄r̄m est de p̄teritis gratias agentes: et in reliquum similia sperantes: p̄ te tuisq; illi p̄ces fundimus qui voluntatem timentū se faciet et dep̄cationē eorū exaudiat. Oramus te et vxorem tuā et omnes qui ad vos p̄tinent beneualere

Ad ep̄os senonas conuocandos contra petrum abailardum

Epistola. CXXXVI.

xiij sermo iter

multos et credim⁹ ad vos puenisse: quomō videlicet apud senonas

in octauis p̄thecostes vocamur et p̄uoca/mur ad litem p̄ defensione fidei: cum seruus dei non oporteat litigare sed magis patientē esse ad omnes. Si mea pp̄ria causa esset: posset non īmerito fortassis puer sanctitatis vestre in vestro patrociniō gloriari. Nunc autē quia et vestra est imo plus vestra: fidentius moneo et obnoxius rogo vt amicos vos ī necessitate p̄betis. Amicos dixerim nō nostros sed xpi: cuius sponsa clamat ad vos in silua heresum et in segete errorum: quibus sub tutela et custodia v̄ra pullulantibus pene iam suffocat. Amicus sp̄s nō deseret eā in op̄tunitatib⁹ in tribulatōe. Nec miremini q̄ ita de subito et in arto t̄pis vos inuitam⁹: quoniam hoc quoq; aduersa pars in sua versutia et calliditate puidit: vt improuidus inuaderet et congregari cogeret īunitos.

Ad ep̄os et cardiales curie de eodem

Ep̄la. CLXXXVII.

Dominis et pa-

trib⁹ reuerēdis ep̄is et cardinalibus qui sunt de curia: puer sc̄itatis eorū. Nulli dubiū qui ad vos sp̄aliter spectet tollere scandala de regno dei: surgentes succidere spinas: sedare q̄relas. Sic em̄ p̄cepit

moyses cū montē subijt. Habetis inquit aaron ⁊ vr vobiscū: si quid natū fuerit q̄stio nis referetis ad ip̄os. Illū loquor moysen qui venit p̄ aquam. Et non in aqua solū s̄ in aqua ⁊ sanguine. Et ideo plusq̄ moyses quia in sanguine venit. Et qm̄ p̄ vr ⁊ aaron statze lus ⁊ auctoritas romane ecclesie sup̄ populū dei: ad ip̄am merito referimus nō q̄stiones sed lesiones fidei ⁊ iurias xp̄i patruz p̄bra atq̄ p̄temp̄: p̄sentīū scādala picula posterorūz. Irri det simpliciū fides: euiscerant archana dei: q̄stiones de altissimis rebus temerarie v̄tilant: insultant p̄ribus q̄ eas magis sopien das q̄ soluēdas censuerūt. Inde fit q̄ agnus paschalis cōtra dei statutū aut aqua coquit: aut crudus discipit more ⁊ ore bestiali. Ad residuum est nō igne cōburi s̄ sed cōculcatur ita oīa vsurpat sibi humanū ingeniū fidei nil referuans. Tēptat altiora se fortiora scrutat: irruit in diuina: sancta temerat magis q̄ re ferat: clausa ⁊ signata nō aperit: sed dirūpit: ⁊ quicquid sibi nō inuenit puiuz: id putat nibi lū: credere dedignat. Legite si placet librum petri abaelardi quē dicit theologie: ad manū est em̄: cū sicut gloriat a plurib⁹ lectitef in cu ria ⁊ videte qualia ibi de sancta trinitate di cant de genitura filij: de p̄cessionē sp̄s̄cti: ⁊ alijs inumeris catholicis auribus ⁊ mentib⁹ insueta. Legite ⁊ aliū quē dicunt sn̄iaz eius necnō ⁊ illū qui inscribit: scito teip̄m: ⁊ anim aduertite quāte ⁊ ibi siluescant segetes sacri legioz atq̄ erroz: quid sentiat de aīa christi ad inferos: de sacramēto altaris: de pt̄ate li gandi atq̄ soluendi: de originali pctō: de cō cupiscentia: de pctō delectatiōis: de pctō in firmitatis: de pctō ignorantie: de ope pecca ti: de voluntate peccandi. Et siquidem iudi catis me iuste moueri mouemini ⁊ vos. Ac ne frustra moueamini agite p̄ loco quē tene tis: p̄ dignitate q̄ polletis: p̄ potestate quaz accepistis: quomodo qui ascendit vsq̄ ad ce los: descendat vsq̄ ad inferos ⁊ opera tene brarū ausa p̄dire in lucem: arguant a luce in lucem: vt dum qui publice peccat publice ar guet: cōprimant sese etiā alij ponentes tene bras lucem: disputantes in triuijs de diuinis qui loquunt mala in cordibus suis: ⁊ in codi cibus suis scribūt: ⁊ sic obstruatur os loquē tium iniqua.

Ad dñm papā inocētiū de eodē.

Epistola. CLXXXVIII

Rantissimo pa
tri ⁊ dño innocentio: dei gratia sum

mo pontifici Bernardus clareuallis voca tus abbas: modicum id quod est. Necesse est vt veniant scandala. Necesse: sed non suaue Et ideo dicit p̄pheta: Quis dabit mihi p̄i nas sicut columbe ⁊ volabo et requiescam? Et apostolus cupit dissolui ⁊ cū christo qui escere: Et alius quidam sanctorum. Sufficit mihi domine ait: tolle animam meam: neq̄ melior sum q̄ patres mei. Est et mihi nunc aliquid commune cum sanctis: in voluntate dumtaxat: non in merito. Nam vellem ⁊ ip se modo de medio fieri: victus fateor a pusil lanimitate spiritus ⁊ tempestate. Vereor au tem ne non sicut pariter affectus: ita pariter et imparat⁹ inueniar. Tedet viuere: ⁊ an mo ri expediat nescio. Et ideo forte etiā in votis distem a sanctis: quod ipsi prouocentur desi derio meliorum: cum ego scandalis ⁊ erūnis compellar exire. Veniq̄ ait. Dissolui et cum ch: isto esse multo melius. Ergo ⁊ in sancto appetitus: ⁊ in me preualet sensus ⁊ in hac miserrima vita: nec ille habere quod appetit bonum nec ego quod molestum patior: non habere valeamus. Et ob hoc exire quidē am bo pari cupimus voluntate: sed non pari in tentione. Stulte mihi dudum requiem pro mittebam: siquidem leonina rabies quieuis set: ⁊ pax ecclesie redderetur. Nam ecce illa quieuit sed nō ego. Nesciebā me esse in valle lachrimarum aut oblitus fuera me habita re in terra obliuionis. Non attendebam ter ram in qua habito spinas ⁊ tribulos germi nare mihi: succis succedere nouas: ⁊ rursus illis alias: sine fine sine intermissione succres cere. Audiebam hec: sed melius vt nunc ex perior: ipsa veratio dat intellectum auditui. Innouatus dolo: non exterminatus lachry me inundauerunt quia inualuerunt mala ex partis pruinaz irruit super eos nix. Ante fa ciem frigoris huius quis sustinebit? Hoc fri gore refrigescit charitas vt abundet iniqui tas. Leonem euasimus sed incidimus in dra conem: qui non minus forsan noceat sedens in insidijs q̄ ille rugiens de excelsis. Quam q̄ non iam in insidijs: cuius virulenta folia vtinam adhuc laterent in scrinijs: et non in triuijs legerentur. Volant libri: et qui ode rant lucem quoniam mali sunt: impegerunt in lucem: putantes lucem tenebras. Arbi bus et castellis ingeruntur p̄ luce tenebre: p melle vel poti⁹ in melle venenū passim oib⁹ p̄pinat. Transierunt de gente in gentem: et de regno ad populū alteruz. Nouum cudif populis et gentibus euangelium: noua p̄po nitur fides: fundamentuz aliud ponit preter

ps. 54.

ps. 1.

ps. 134.

ps. 134.

id q̄ positū est. De virtutib⁹ ⁊ vitij⁹ nō mor-
aliter: de sacramentis ecclesie non fideliter:
de archano sancte trinitatis non simpliciter
nec sobrie disputatur: sed cuncta nobis in per-
uersū: cuncta p̄ter solitū ⁊ p̄terq̄ accepim⁹
ministrant. p̄cedit Goliath p̄cero corpore
nobili illo suo bellico apparatu circummuni-
tus: antecedente q̄ eius armigero arnoldo d̄
brixia. Squama squame adiungit: ⁊ nec spi-
raculum incedit per eas. Siquidē sibilauit a-
pis que erat in frantia: ap̄i de Italia: ⁊ vene-
runt in vnum aduersus dñm ⁊ aduersus chr̄-
stum eius. Intenderunt arcum: parauerunt
sagittas suas in pharetra vt sagittēt in obscu-
ro rectos corde. In victu ante ⁊ habitu ha-
bentes formā pietatis sed virtutē eius abne-
gantes: eo decipiunt plurimos: quo transi-
gunt se in angelos lucis: cum sint sathane.
Stans ergo goliath vna cuz armigero suo in-
ter vtrasq̄ acies: clamat aduersus phalāgal
israel: exprobratq̄ agminibus sanctorū eo ni-
mirū audacius quo sentit dauid non adesse.
Venitq̄ in suggillationē doctorū ecclesie ma-
gnis effert laudibus philosophos: adinuēti-
ones illorum ⁊ suas nouitates catholicorū pa-
trū doctrine p̄fert ⁊ fidei. Et cum omnes fu-
giant a facie eius: me omnium minimū expetit
ad singulare certamen. Venitq̄ scripsit mihi
solicitante quidem ip̄o archiep̄o senonensis
diem statuens cōgressionis: quo ille in p̄ntia
eius ⁊ coep̄orū suorum deberet si posset statu-
ere praua dogmata sua: cōtra quē ego ausus
mutire fuisset. Abnuī tum quia puer sum: ⁊
ille vir bellator: ab adolescentia: tum q̄ iudi-
care m̄ indignū: rationem fidei humanis com-
mitti ratiūculis agitandā: quam tam certa ac
stabili veritate p̄stet esse subnixam. Dicebatq̄
sufficere scripta eius ad accusandū eum: nec
mea referre sed episcoporum: quorum esset
ministerij de dogmatib⁹ iudicare. Ille nihil
ominus imo eo amplius leuauit vocem: vo-
cauit multos: congregauit cōplures. Que d̄
me ad discipulos suos scripserit: dicere non
curo. Disseminauit vb̄q̄: se mihi de statuto
apud senonas responsurum. Exiit sermo ad
omnes ⁊ non potuit me latere. Dissimulaui
primū: nec em̄ satis rumore populari moue-
bar. Cedens tamen licet vir ita vt flerem cō-
silia amicorū: qui vidētes quomodo se qua-
si ad spectaculū om̄s pararet: timebāt ne de
nostra absentia ⁊ scandalū populo ⁊ cornua
crescerent aduersario: ⁊ quia error magis cō-
firmaretur cum non esset qui respōderet aut
p̄tradiceret: occurri ad locum ⁊ diem: impa-
ratus quidem ⁊ imunitus nisi q̄ illud mētē

voluebam. Nolite p̄meditari qualiter respō-
deatis: dabit em̄ vobis in illa hora quid loq̄-
mini. Et illud: Dñs mihi adiutor non time-
bo quid faciat mihi homo. Cōuenerant autē
p̄ter ep̄os ⁊ abbates plurimi viri religiosi: ⁊
de ciuitatib⁹ magistris scolariū ⁊ clericis l̄rati
multi: ⁊ rex p̄ns erat. Itaq̄ in p̄ntia om̄ ad-
uersario p̄ducta sunt quedam capitula: de li-
bris eius excerpta. Que cū cepissent legi: no-
lens audire exiit: appellās ab electis iudici-
bus: qd̄ non putamus licere. p̄doro capitula
iudicio om̄ examinata: inuenta sunt fidei ad-
uersantia: p̄traria veritati. Hec p̄ me ne leui-
tate aut certe temeritate vsus: in tanto nego-
cio putarer. Verū tu o successor petre iudica-
bis: an debeat h̄c refugium ad sedē petri: qui
petri fidem impugnat. Tu inq̄ amice spon-
si p̄uidebis: quō liberes sponsam a labijs in-
quis ⁊ a lingua dolosa. Sed vt paulo auda-
cius loquar cum dño meo: attende etiā tibi
ip̄i amantissime pater: ⁊ gratie dei que in te ē
Nonne cum esses paruulus in oculis tuis ip̄-
se te p̄stituit sup̄ gentes ⁊ regna: Ad quid ni-
si vt euellas ⁊ destruas ⁊ edifies ⁊ plantes?
Qui ergo tulit te de domo patris tui: ⁊ vn-
xit te vñctione misericordie sue: attende quel-
so extunc ⁊ deinceps quāta fecit aīe tue: q̄sta
p̄ te ecclesie sue: q̄sta in agro dñico: celo ⁊ ter-
ra testibus: tam potenter q̄ salubriter euulsa
sunt ⁊ destructa: q̄sta rursum bene edificata:
plantata p̄pagata. Suscitauit deus furores
scismaticorū in tuo tempe: vt tuo opere cōtel-
lerent. Vidisti stultū firmā radice: ⁊ statim ma-
ledictū est pulchritudini eius. Vidi inq̄ im-
p̄iū super altatū ⁊ eleuatum sicut cedros liba-
ni: ⁊ transiui ⁊ ecce non erat. Oportet autem
ait hereses ⁊ scismata esse: vt qui p̄bati sunt
manifesti fiant. Et in scismate quidem iaz vt
dictum est: dñs p̄bavit te ⁊ cognouit te. Sz
ne quid desit corone tue: en hereses surrexe-
runt. Itaq̄ ad cōsumationē virtutum ⁊ ne
quid minus fecisse inueniamini a magnis ep̄-
scopis aīcessoribus vestris: capite nobis p̄
amantissime vulpes que demoliunt vineam
dñi: donec paruule sunt: nec si crescāt ⁊ mul-
tiplicent: quicquid talium p̄ vos non fuerit
exterminatū a posteris desperetur. Quāq̄
nō s̄ paruule nec paucule: s̄ certe grādiusculē
et multe sunt nec nisi in manu forti vel a vo-
bis exterminabunt. Incinctus multa mala
ostendit nob: nec em̄ que voluit fecit. Sz vi-
sus est mihi patienter ferendus de me: q̄ nec
psone vestre nec curie icuria illa pepcit. Qd̄
melius nicolaus iste meus: imo ⁊ vester viua
refert voce.

Mat. 10.
Ps. 55.

**Ad eundē p̄tra quedā capitula il
lar heresum Epla. CLXXXIX**

Antissimopa

tri et domio innocentio summo pō/
tifici frater. **B.** clareuallis vocat' ab
bas modicū id quod est. Oportet ad vestrū
referri apostolatum picula queq; 7 scādala
emergentia in regno dei: ea p̄sertim que fide
contingunt. Dignum nāq; arbitror ibi potis
simū resarciri damna fidei: vbi non possit fi/
des sentire defectum. Hec quippe hui' pro/
gatiua sedis. Cui em̄ alteri aliquando dictū
est: Ego p̄te rogavi petre vt non deficiat fi/
des tua: Ergo quod sequit' a petri successo
re exigitur: Et tu aliquādo cōuersus confir/
ma fratres tuos. Id quidem modo necessa/
riū. Tempus est vt vestrū agnoscatis pater
amantissime principatum: p̄betis zelum: mi
nisteriū honoretis. In eo plane petri imple/
tis vicem: cuius tenetis 7 sedem: si v̄rā āmo
nitione corda in fide fluctuātia cōfirmatis: si
vestra auctoritate cōteritis fidei correptores
habemus in franciā nouum de veteri magi
stro theologum: qui ab ineunte etate sua i ar
te dyaletica lusit: et nūc in diuinis scripturis
insanit. Olim dānata 7 sopita dogmata: taz
sua videlicet q̄s aliena suscitare conat': insu/
per 7 noua addit. Qui dum omniū que sunt
in celo sursum: 7 que in terra deorsum: nihil
p̄ter se solum nescio nescire dignatur: po/
nit in celum os suum: et scrutatur alta dei: re
diensq; ad nos: refert verba ineffabilia q̄ nō
licet homini loqui. Et dum paratus ē de oī/
bus reddere: etiam que sunt sup̄a rationem
et cōtra fidem presumit. Quid em̄ magis cō/
tra rationem: q̄ ratione rationē conari tran/
scendere: Et quid magis contra fidez: q̄ cre
dere nolle quicquid nō possit ratione attinge
re: Beniq; exponere volens illud sapientis
Qui credit cito lenis ē corde. Cito credere ē
inquit adhibere fidez ante rationem: cū hoc
ille non de fide in deū: sed de mutua int̄ nos
dixerit credulitate: Nam illam: que in deū
est fidem: beatus papa gregorius negat pla/
ne habere meritum: si ei humana ratio p̄be
at expimentum. Laudat autem apostolos:
q̄ ad vnius iussionis vocem secuti sunt redē
ptorem. Scit nimis p̄laude dictū: In audi
tu auris obediuit mihi: increpatos e regione
discipulos q̄ tardi' credidissent. Beniq; lau
datur maria q̄ rationē fide p̄uenit: 7 puni
tur zacharias q̄ fidē ratione putauit. Et rur
sum abraham cōmendatur: qui cōtra spem in
spem credidit. At contra theologus nr̄: quid

inquit ad doctrinā loqui p̄ficat: si quod do/
cere volumus exponi nō potest vt intelligat
tur: Et sic p̄mittens intellectū auditoribus
suis: in his etiam que sublimiora 7 sacratio
ra p̄fundo illo sinu sacre fidei p̄tinentur: po/
nit in trinitate gradus: in maiestate modos i
et̄nitate numeros. Cōstituit deniq; deū p̄ez
plenā esse potētā: filium quandā potentiam
sp̄ritūs sanctū nullā potentiam. Atq; hoc esse
filium ad patrem qd̄ quandā potētā ad po
tētā: quod species ad gen': quod materia/
tum ad materiā: quod hoīem ad animal: qd̄
ereum sigillum ad es. Nōne plus q̄ arrius
hic: Quis hec ferat: Quis nō claudat aures
ad voces sacrilegas: Quis non horreat pro
phanas nouitates: 7 votum 7 sensuū: Bicit
etiā sp̄ritūs sanctū p̄cedere quidē ex p̄re 7 fi/
lio: sed mime de patris esse filiū ve substantia
Unde ergo: an forte ex nihilo: sicut 7 vniuer
sa que facta sunt: Nam 7 ip̄a ex deo esse non
diffitetur apostolus: nec veretur dicere ex q̄ Ro. ii.
omnia. Quid igitur: Bicimus ex patre et fi/
lio sp̄ritūs sanctum: non alio p̄orsus p̄cedei
re modo q̄ omnia. id est non esse essentialiter
sed creabiliter ac perinde creatuz sicut 7 om
nia: Aut nunquid tertiū inueniet sibi modū
quo eum ex patre filioq; p̄ducatur homo q̄ no
ua semper inquit: et que non inuenit fingit:
affirmans ea que nō sunt tanq̄ ea que sunt:
At si eēt inquit de substantia patris: p̄fecto
genit' eēt: 7 duos pater haberet filios. Qua
vero omne quod de substantia aliqua est: cō
tinuo ip̄m a quo est habeat genitorem. Nū
vero pediculi aut lentes aut flegmata: vel fi
lij carnis sunt vel non sunt de substantia car
nis: Aut vermes de ligno putrido p̄deūtes
aliunde q̄ de ligni substātia sunt: qui tamen
filij ligni non sunt: Sed 7 tinee de substātia
pannorum substantiā habent generationem
nō h̄nt. Et multa in hunc modū. Ahiroz aut̄
hoīem acutū 7 sciolū vt quidē sibi ip̄e videt
quō cū sp̄s sanctus fateat p̄ri 7 filio consub/
stātales: neget tñ ex p̄ris filiūq; p̄dire substā
tia: nisi forte illos ex ip̄ius p̄cedere velit. Qd̄
quidem inauditum est 7 nephandum. Si au
tem nec is de illorum: nec illi de huius substā
tia sunt vbi queso p̄substātia litas: Aut ergo
fateat cum ecclesia sp̄s sanctū de substāiali
lorum esse a quibus non negat p̄cedere: aut
certe cum arrio cōsubstātia litatem deneget
7 p̄dicet aperte creationez. Beniq; si fili' de
substātia p̄ris est: sp̄ritūs sanct' nō ē differāt
necesse ē a se inuicē: nō solū q: sp̄s sanctus ge
nitus: nō est: qd̄ filius est: sed etiā qd̄ fili' de
substātia p̄ris est: qd̄ sp̄s sanct' nō ē. Quā

Lu. 12

Eccl. 19

Ps. 17

quidē posteriorē differentiaꝝ catholica huc/ usqꝫ nesciuit. Si eā admittimus vbi trinitas vbi vnitas? Siquidez spūscō filioqꝫ noua a se numerositate distantibꝫ differentiaꝝ: vni/ tas dissipat: p̄sertim cū substantialem eē pate/ at differentia quā iste conat̄ inducere. Porro aut spūsancto a p̄ris filiꝫ substantia receden/ te nō trinitas remanet sed dualitas. Neqꝫ ei dignum est in trinitate admitti p̄sonam: que nil habeat in substantia cōmune cum reliqꝫ. Desinat ergo spūsancti p̄cessionē a p̄ris filiꝫ qꝫ substantia separare: ne duplici impietate nu/ merū et trinitati minuat et tribuat vnitati: qđ vtrūqꝫ fides abnuat xp̄iana. Et ne de re tan/ ta solis videar humanis iniri rationibus: le/ gat eplam h̄eronimi ad autum: et certe vide bit iter ceteras quas redarguit origenis blas phemias: etiam hoc eū detestantem qđ dixe rit spūsanctū de substantia p̄ris non eē. Bea tus athanasius in libꝫ de vnica trinitate ita loquitur. Solum deum vbi memoratus: suꝫ nō solam p̄sonā p̄ris iudicauit: qꝫ filium et spi ritūsanctū de hac ip̄a sola substantia p̄ris esse nō abnegauit. Hec athanasius. Videt sancti/ tas v̄ra quō isto non disputate sed dementā te: et trinitas nō coheret: et vnitas p̄det: nec istud sane absqꝫ iuria maiestatis. Quicquid nāqꝫ illud est quod deus sit id sine dubio est: quonō possit aliquid maiꝫ cogitari. Si ergo in hac vnica et summa maiestate iuxta cōside rationē p̄sonaz vel parum aliquid claudica/ re recipimus: duꝫ qđ vni plus dat: alteri mi/ nuitur: minus p̄fecto est totū ab eo quo nil maius valeat cogitari. Maius em̄ sine du/ bio est quod totum maximū est qꝫ quod ex parte. Ille vero digne p̄ sua possibilitate di/ uinam estimat magnificentiam: qui nil in ea cogitat dispar vbi est totum summum: nil di/ stans vbi totū est vnum: nil biens vbi totum est integrum: nil deniqꝫ imp̄fectum vel egēs vbi totum est totum. Totum nempe ē pater et filius et spūsanctus. Totum filius: quod ip se et pater et spūsanctus. Totum spūsanctus quod et ipse et pater et filius. Et totum vnus est totum: nec super abundans in tribus: nec im̄inutum in singulis. Nec em̄ verum sumū/ qꝫ bonum quod sunt in̄ se particularit̄ di/ uidunt: quoniā nec p̄ticulariter id possident: sed hoc ip̄m essentialiter sunt. Naz qꝫ alter ex altero vel alter ad alterū veracissime dicit: p̄ sonarum sane designatio est nō vnitatis diui sio. Licet nāqꝫ in hac ineffabili et incōprehen sibili deitatis essentia: alter et alter id quidem requirentibus p̄prietatibꝫ p̄sonaz sobrie ca tholiceqꝫ dicatur: nō tamē ibi est alter et alte

rū sed simplex vnū vt nec p̄iudiciū faciat vni tati trinitatis cōfessio: nec p̄prietatū sit exclu sio vera assertio vnitatis. Tam longe p̄inde fiat a sensibus nostris qꝫ est et a regula verita tis execrāda illa d̄ genere et specie nō similitu do sed dissimilitudo: et nihilominꝫ illa de ere ereoqꝫ sigillo: quoniā cū genus quidē et spe/ cies qđ a se inuicem sunt alterz sup̄ius: altera inferior sit: deus autē vnus sit: nunqꝫ bñ p̄/ fecto cōueniet tante equalitati et tate dispari/ litati. Et rursum de ere et quodā ere qđ ē ere/ um sigillum qm̄ quod inde in eandē vsurpal tur similitudinis rationē simile est huic: idē est iudiciū. Cum em̄ species vt dixi minor sit et inferior genere: absit vt hanc in patre et filio diuersitatē cogitemus. Absit vt huic acquei scamus dicēti hoc esse filiū ad patrē qđ sp̄m ad genꝫ quod hoīem ad aīal: qđ ereū sigillū ad es: qđ aliqꝫā potentiam ad potentiā. Sūt quippe cūcta hec mutua sue cōnexionē nate ad se iuicē sup̄iora et inferiora et ob h̄ nulla p̄f̄t admittēda similitudo ex his ad illud vbi ni/ hil dissimile. Videtis de q̄sta vel imperitia vt impietate descendat harz ad inuentio similitu dinū? Adhuc aduertite clariꝫ quid sētiat: do/ ceat scribat: Dicit p̄prie et specialiter ad pa/ trem potentiā: ad filiū sapientiā p̄tinere: qđ quidē falsum. Nam et pater sapientiā: et filius potentia verissime sunt: sanissimeqꝫ dicuntur et qđ est cōmune amboꝫ: nō erit p̄p̄iū singu/ lozum. Alia illa sunt p̄fecto vocabula: que non ad se ipsos dicunt sed ad alterutrum: et ideo est cuiqꝫ suum et non cōmune cuꝫ altero. Nam qui pater est et filius non est: et qui filiꝫ est pater non est: quoniā non quod ad se sed quod ad filium pater est patris nomine desig natur: et item nomine filiꝫ non quod ad se fili/ us: sed quod est ad p̄rem exprimitur. Nō sic potentia: non sic sapientiā neqꝫ alia multa qđ ad se dicunt et pater et filius: non singularit̄ alter respectu alterius. Non inquit: sed ad p̄ p̄rietatem persone patris p̄prie vel speciali ter inuenimus omnipotentiaꝫ attinere: qꝫ nō solum cum ceteris duabus personis eqꝫ om/ nia efficere potest: verū etiā ip̄e solus a se nō ab alio existere habet: et sicut habet ex se exi/ stere: ita etiam ex se habet posse. Q̄ alterz ari stotelē. An non eadem ratio: si hoc ratio es/ set et sapientiā et benignitas p̄prie pertineret ad patrem: cum et sapere et benignum esse e/ que a se pater et non ab alio habet quēadmo dū et esse et posse. Quod si non abnuat: nec ex de ratione potest: quid queso facturū ē d̄ il la nobili sua p̄titiōe in qua vt patri potentiā sic filio sapientiā: sic spūsancto benignitā

tem pprie ac specialiter assignauit: Non enim una et eadem res pprie poterit cōuenire duobus: hoc ē vt cuiq; ppria sit. Eligat qđ vult. Aut det sapientiā filio et tollat eam p̄ri aut patri tribuat et auferat filio et rursus benignitatem: aut spūs sancto sine p̄re: aut patri sine spū sancto assignet: aut certe desinat nomina cōmunia ppria facere: et pater qm̄ a seipso habet potentiā: non ideo tamē audeat cōcedere ppriā ne et benignitatē simul et sapientiā: q̄s a senib; loquens habet idēitatē pprias ipsi sua ratione assignare cogat. Sed expectem⁹ adhuc et videamus q̄ theoricē noster theologus inuisibilia dei cōtemplet. Vicit vt dixi pprie omnipotentia p̄tinere ad patrem atq; hanc vt sit integra et p̄fecta: ingerēdo et discernendo cōstituit. p̄p̄ter filio vtiā dictum est: assignat sapientiā: ip̄am q̄ nō simpliciter quidem potentiā: sed quandā in deo potētiā eē diffinit. id est potētiā tm̄ discernēdi. Forte timet iniuriā facere patri: si tm̄ tribuat filio quantū et ip̄i: et cui nō audet potentiā dare integram: cōcedit dimidiā. Et qđ dicit manifestis sine declarat exēplis: asserēs potentiā discernēdi que est filius: ita quandā eē potentiā quēadmodū homo quoddā est animal: et sigillum erēū quoddā est es: atq; hoc eē potentiā discernēdi: adgerendi discernēdiq; potentia; id est filiū ad p̄rem: quod homo ad animal est: qđ erēū sigillū ad es. Sicut enī inquit ex eo qđ est erēū sigillū exigitur necessario vt es sit: et ex eo qđ est homo vt animal sit: sed nō ecōuerso. Ita diuina sapiētia que est potētia discernēdi: exigit qđ sit diuina potētia: sed nō ecōuerso. Quid igit. Vis vt iuxta tuā similitudinē ad instar p̄cedētū: etiā ex hoc qđ fili⁹ ē exigit vt pater sit: hoc est vt qui filius ē p̄ sit q̄ q̄ non ecōuerso. Si hoc dicis: hereticus es. Si nō dicis vacat similitudo. Ad quid enim tibi ip̄am tanto circuitu de longe positis reb⁹ et minus puenientib⁹ emendicas: tanto labore colligis: tanta inculcas inani multiplicitate verboz: tantis effers laudib⁹: si non facit ad quod adducit: vt videlicet ad membra cōgruis p̄portionib⁹ reducant. Nōne hoc op⁹ hic labor est: vt per ip̄am nos doceas: eā que est inter p̄rem et filium habitudinem. Teneamus autē te docente ad hominis positionem poni animal: sed non ecōuerso: p̄m regulā dyalēticę tue: qua non quidē posito genere poni tur species: sed posita specie ponit⁹ gen⁹. Cur ergo p̄rem ad gen⁹: filiū ad sp̄m referas: nō ne id ratio similitudinis postulat vt similiter posito filio: p̄rem poni ostendas: et nō p̄ueri vt quō qui homo est: necessario animal est: sed

non cōuertit: ita quoq; qui filius est: necessario p̄ sit: et eque nō cōuertat. Sed p̄tradicit tibi in hoc catholica fides: que p̄fecto vtrūq; recusat: tam p̄rem videlicet eē qui filius est q̄ esse filiū qui pater est. Nā alius p̄culdubio p̄ est: atq; alius fili⁹: q̄uis non aliud p̄ q̄ filius. Nam p̄ alius et aliud: nouit pietas fidelis caute inter p̄sonaz pprietates et indiuiduaz essentie vnitatē discernere et mediū iter tenēs regia incedere via: vt nec declinet ad dexterā: cōfundendo p̄sonas: nec respiciat ad sinistram substantiā diuidendo. Q̄ si p̄ simplex esse dicas vere cōsequi: vt si filius est necessario p̄ sit: nil te iuuat: cū rō relatōis nō exigit vt p̄uertat et eadē veritas comite; cōuertat: qđ nō p̄gruit adducte de genere et specie vel de ere ereoq; sigillo similitudini. Neq; enī si p̄ simplex esse duntaxat verissime dicat si pater est filius est et si filius est p̄ ē: ita etiam possumus inter hoīem et animal: siue inter ereū et animalium sigillum et es in veritate p̄uertibilē terere p̄sequentia. Nā et si vix sit dicere: si hō ē animal est: nō tm̄ vera est p̄uersa qua dicit: si animal est homo ē. Et itē si sigillū erēū est necessario sequit⁹ vt es sit: nō tamē si es sit necessario sequitur: vt sigillū erēū sit. Sed iā p̄gam⁹ ab reliqua. En iuxta ip̄m habem⁹ omnipotentia in p̄re: quandā potentiā in filio. Dicat nobis etiam de spūs sancto quid sentiat. Benignitas ip̄a inquit que hoc nomie quod est spū sanctus demonstrat non est in deo potētia siue sapientia. Videbā sathanā tanq; fulgur cadentē de celo. Sic debz cadere qui ambulat in magnis et mirabilibus super se. Vides p̄ sancte quas scalas: immo que precipicia iste sibi parauerit ad ruinā. Omnipotentia: semipotentia: nullā potentiā. Ip̄so auditu horreo: et ip̄m horrore puto sufficere ad refellendū. Verūtāmetestimonium pono qđ turbato interim occurrit ad remouendā spū sancti iniuriā. In esaiā legit⁹: spūs sapiētie et spiritus fortitudinis. p̄der qđ vtiq; apte satis istius audacia et si non cōprimis cōuincis tamē. O lingua magniloqua. Esto vt iniuriā filij vt p̄ris remittat tibi: nunquid blasphemia spiritus. Quidanet angelus dñi qui te secet medium. Dixisti enī. Non ē spūs sanctus in deo potētia siue sapientia. Ita pes supbie ruit curruis. Nec mirz si homo qui nō curat que dicat irruens in archana fidei thesauros absconditos pietas tā irreuerenter inuadit atq; discerpit cum de ip̄a pietate fides: nec pietas nec fides deliter sentiat. Deniq; in p̄mo limine theologie: vel potius stultilogie sue sic fides diffinit estimationem: quasi cuiq; in ea sentire et loq̄

que libeat liceat: aut pendeant sub incerto in vagis ac varijs opinionibus nostre fidei sacramenta: et non magis certa veritate subsistant. Nonne si fluctuat fides inanis est et spes nostra? Stulti ergo martyres nostri sustinentes tam acerba propter incerta: nec dubitantes sub dubio remunerationis premio: durum per exitum diuturnum inire exilium. Sed absit ut putemus in fide vel spe nostra aliquid ut is putat dubia estimatione pendulum et non magis totum quod in ea est certa ac solita veritate subnixum: oraculis et miraculis diuinitus persuasum stabilitum et consecratum partem virginis: sanguine redemptoris: gloria resurgētis. Testimonia ista credibilia facta sunt nimis. Siquo minus ipse postremo spiritus reddit testimonium spiritui nostro: quod filii dei sumus. Quod ergo fidem quis audeat dicere estimationem nisi qui spiritum istum nondum accepit qui ve euangelium aut fabulam putet? Scio cui credidi et certus sum clamat apostolus: et tu mihi subsibilas fides est estimatio. Tu mihi ambiguum garris quo nihil est certius. Sed augustinus aliter. Fides ait non coniectando vel opinando habet in corde in quo est ab eo cuius est: sed certa scientia acclamante conscientia. Absit ergo absit ut hos fines fides habeat christiana. Academicorum sint iste estimationes: quorum est dubitare de omnibus: scire nihil. Ego vero securus in magistri gentium sententia progo: et scio quoniam non profundar. Placet mihi fateor illius de fide diffinitio: et sic iste etiam ipsam latenter insimulet. Fides est ait substantia rerum sperandarum argumentum non apparentium. Substantia inquit rerum sperandarum: non inani um fantasia pecturaz. Audis substantiam non licet tibi in fide putare vel disputare. Plurimum non hac illacque vagari per inania opinionum per devia errorum. Substantie nomine aliquid tibi certum fixumque presigis. Certis clauderis finibus certis limitibus coartaris. Non est enim fides estimatio sed certitudo. Sed aduertite cetera. Omitto quod dicit spiritus timoris domini non fuisse in domino: timorem domini castum in futuro seculo non futurum: post consecrationem panis et calicis priora accidentia que remanent pedere in aere: demonum in nobis suggestiones contactu fieri lapidum et herbarum put illos sagax malicia nouit harum rerum vires diuersas diuersis in citandis et incendendis vicibus peruenire: spiritus sanctum esse animam mundi: mundum iuxta plato nem tanto excellenti animam esse quanto meliorem animam habet spiritus sanctum. Ubi dum multum sudat quomodo plato nem faciat christianum se probat ethnicum: haec inquit omnia aliasque istiusmodi nenas eius non paucas pretereo: venio ad grauiora. Non

quod vel ad ipsa cuncta respondeaz: magnis enim opus voluminibus esset. Illa loquor que tacere non possum. Mysterium nostre redemptionis sicut in libro quodam sententiarum ipsius: et item in quadam eius expositione epistolae ad romanos legi temerarius scrutator maiestatis aggrediens in ipso statim sue disputationis exordio ecclesiasticorum doctorum vna omnium de hac re dicit esse sententiam: et ipsam ponit ac spernit: et gloriatur se habere meliorem: non veritus contra preceptum legis transgredi terminos antiquos quos posuerunt presbiteri nostri. Sciendum est ait quod omnes doctores post apostolos in hoc conueniunt: quod diabolus omnium et partem habebat suphoem: et iure eum possidebat: ideo scilicet quod homo ex libertate arbitrii quaz habebat sponte diabolo consensit. Aliud namque quod si quis aliquem vicerit: victus iure victoris seruus constituitur. Ideo inquit sicut dicunt doctores: hac necessitate incarnatus est filius dei: ut homo qui aliter liberari non poterat pro mortem innocentis iure liberaret a iugo diaboli. Sed ut nobis videatur ait: nec diabolus unquam ius aliquod in hominem habuit nisi sorte deo permittente ut carcerarius: nec filius dei ut hominem liberaret carnem assumpsit. Quid in his verbis intolerabilius iudicet: blasphemiam an arrogantiam? Quid damniabilius temeritate an impietate? An non iustus os loquens talia fustibus tunde retur quam rationibus refelleret? Nonne omnium merito se provocat manus: cuius manus contra omnes? Omnes inquit sic: sed non ego sic. Quid ergo tu? Quid melius afferis: quid subtilius inuenis? Quid secretius tibi reuelatus iactas: quod preterierit tot sanctos effugerit sapientes? Aquas furtivas et panes absconditos: puto apponit nobis iste. Breviter tamen dic quicquid illud est quod tibi videtur et nulli alteri. An quod filius dei non ut hominem liberaret hominem induit? Hoc plane nemini te excepto videtur: tu videris. Non enim hoc a sapiente non a propheta non ab apostolo non denique ab ipso domino accepisti. Magister gentium accepit a domino quod et tradidit nobis. Magister omnium suam doctrinam fateor non esse suam: non enim ait: a me ipso loquor: tu vero de tuo nobis tradis: et quod a nemine accepisti. Qui loquitur mendacium de suo loquitur. Tibi perinde sunt que tua sunt. Ego prophetas et apostolos audio: obedi eo euangelio: sed non euangelio secundum petrum. Tu nobis novum condidisti euangelium? Quintum ecclesia euangelista non recipit. Quid lex: quod propheta: quid apostoli: quid apostolici viri nobis aliud euangelizant quam quod solus tu negas deum videlicet factum hominem: ut hominem liberaret

Job. 8.

Bo. 3. Et si angelus de celo aliud nobis euangeliza-
uerit: anathema sit. Sed qui venerunt post
aplos doctores non recipis homo qui super
omnes docet te intellexisti. Venis non cru-
bescis dicere: quod aduersum te omnes sen-
tiant: cum ab inuicem non dissentiant. Frustra
p. inde illos tibi fidem doctrinae proponerem
quos iam perscripisti. Ad prophetas te ducas
Loquitur sub typo hierusalem ad populum ac-
quisitum. Ioni non propheta: sed in propheta domi-
nus dicens. Saluabo te et liberabo te: noli ti-
mere. Queris a qua parte? Non ei vis ut dia-
bolus in hominem habeat vel habuerit potestatem
Fateor: negodeo. Non tamen idcirco non ha-
bet quia ego et tu hoc nolumus. Si non con-
fiteris tu nec cognoscis: cognoscunt et dicunt:
qui redempti sunt a domino: quos redemit de
manu inimici. Quod minime negares et tu si
non esses sub manu inimici. Non potes grati-
as agere cum redemptis qui redemptus non
es. Nam si redemptus esses redemptorem ag-
nosceres: et non negares redemptionem. Nec
querit redimi qui se nescit captiuum. Qui autem
scierunt clamauerunt ad dominum et dominus ex-
audiuit eos et redemit eos de manu inimici.
Et ut intelligas hunc inimicum qui sit quos
redemit ait: de manu inimici: de regionibus
congregauit eos. Sed primum quidem agno-
sce hunc congregatorem de quo cayphas pro-
phetat in euangelio: quia Iesus moreret per
gentem. Et qui narrat sequitur dicens. Non ta-
tum per gentem: sed ut filios dei qui erant disper-
si congregaret in unum. Quo erant dispersi In om-
nes regiones: Ergo quos redemit de regio-
nibus congregauit eos. Non congregaret nisi
redimeret Erant enim non solum dispersi: sed et
captiui. Redemit et congregauit: redemit autem
de manu inimici. Non dicit inimicorum: sed ini-
mici. Inimicus vnus regiones multe. Siqui-
dem non de regione sed de regionibus congre-
gauit eos: a solis ortu et occasu ab aquilone et
mari. Quis iste vnus tam potens dominus: qui non
vni praeest regioni sed omnibus? Non alius
ut arbitror quam ille qui ab alio propheta dicitur
absorbere fluuium. id est genus humanum et non
mirari: habere autem fiduciam quod et iordanis hoc
est electio ipsa influat in os eius. Beati qui sic
influunt ut effluant: qui sic intrant ut exeant
Sed quid? Non dum forte credis prophetis sic
sibi continentibus de diaboli potestate in ho-
minem: veni mecum ad apostolos. Dixisti nem-
pe tenon sentire cum illis qui post apostolos vene-
runt: assentias vel apostolis: si forte tibi contingat
quod vnus eorum loquitur de quibusdam: Ne
quando inquitur det illis deus penitentiam ad

cognoscendam veritatem: ut resipiscant a dia-
boli laqueis: a quo captiuum tenent ad ipsius vo-
luntatem (Paulus est iste qui homines a dia-
bolo captiuos teneri asserit voluntatem ad eius)
Audis ad eius voluntatem: et negas potestatem
Si et paulo non credis veniam ad ipsum domi-
num si forte audias et quiescas. Nempe ab ipso
appellatur princeps huius mundi et fortis ar-
matus possessorque vasorum: et dicis eum non habere
potestatem in homines? Nisi tu aliud pu-
tas hoc loco intelligi atrium quam mundum: vasa quam
homines. Ex si atrium diaboli mundus erat
et homines vasa eius: quomodo non dominabatur in ho-
minibus? Aut item dominus capientibus se. Hec est
hora vestra et potestas tenebrarum. Potestas
ista non latuit illis qui dicebat: Qui eruit nos
de potestate tenebrarum: et transtulit in regi-
num filii claritatis sue. Hanc ergo dominus
nec in se quidem negauit diaboli potestatem
sicut nec pilati qui membrum erat diaboli. Aut
liquidem? Non haberes potestatem in me ullam:
nisi data tibi fuisset desuper. Ex si in virideli-
gno intantum grassata est ista desuper data
potestas: aridum quomodo non fuit ausa contin-
gere? Nec iniustam puto iste causabitur pote-
statem datam desuper. Viscat ergo diabolus non
solum potestatem sed et iustam habuisse in ho-
mines: ut consequenter et hoc videat venisse
vtrique in carne dei filium: propter liberandos ho-
mines. Letetur et si iustam dicimus diaboli po-
testatem: non tamen et voluntatem. Vnde non
diabolus qui inuasit: non homo qui meruit si ius-
tus dominus qui exposuit. Non enim a potestate et a vo-
luntate iustus iniustusve quis dicitur. Hoc er-
go diaboli quoddam in hominem ius: et si non ius-
re acquisitum: sed nequiter usurpatum: iuste tamen
permisum. Sic itaque homo iuste captiuus te-
nebatur: ut tamen nec in homine nec in dia-
bolo illa esset iusticia sed in deo. Iuste igitur
homo addicitur: sed misericorditer liberatur ut non de-
fuerit iusticia quedam et in ipsa liberatione quam
hoc quoque fuit de misericordia liberantis: ut
quod congruebat remedijs liberandi: iusticia
magis in inuasorem quam potentia vteretur. Quid nam
quod ex se agere poterat: ut semel amissam iusti-
ciam recuperaret homo seruus peccati: vincit
diaboli? Assignata est ei proinde aliena qui ca-
ruit sua: et ipsa sic est. Venit princeps huius
mundi: et in saluatorem non inuenit quicquam. Et
cum nihilominus innocenti manus licet: iustis
sime quos tenebat amisit. quando is qui mori-
ti nihil debebat: accepta mortis iniuria: iure
illius qui obnoxius erat et mortis debito: et dia-
boli soluit dominio. Quia enim iusticia id fecit
do homo exigeretur. Homo siquidem qui de

2. Tol. 2.

Joh. 14.

Luce. 22.

Col. 1.

Joh. 19.

buit: homo qui soluit. Nam si vnus inquit
p omnibus mortuus est: ergo omēs mortui
sunt: vt videlicet satisfactio vni⁹ omnib⁹ im/
pute^r: sicut oim peccata vnus ille portauit:
nec alter iam inueniat qui forte fecit: alⁱ qui
satisfecit: quia caput ⁊ corpus vni⁹ est christ⁹
Satisfecit ergo caput p membris: christ⁹ p
viscerib⁹ suis: quādo iuxta euangeliū pauli
quo pvincitur mendacium petri: mortu⁹ p
nobis cōiunificauit nos sibi: donans nobis
omnia delicta: delens quod aduersum nos
erat cyrographum decreti quod erat cōtra/
rium nobis: ⁊ ipm tulit de medio affigens il
lud cruci: expoliēs principatus ⁊ potestates
Utinam ego inueniar in his spolijs: quibus
spoliatae sunt cōtrarie potestates: traduct⁹ et
ipe in possessionē domini. Si me insecut⁹ la/
ban arguerit: q recesserim clam ab eo: audi
et clam me accessisse ad eum: et ob hoc clā re/
cessisse. Subiecit me illi causa secretior pecca/
ti: subduxit me illi ratio occultioris iusticie.
Aut si g^ris venūdat⁹ sū g^ris nō redimar: Si
assur sine cā calūniat⁹ ē mibi: sine cā cām exi/
git euasiois: Ex si dixerit pater tuus adduxit
te: respondebo sed frater meus redemit me.
Cur non aliū de iusticia: cum aliunde reat⁹?
Ali⁹ ē qui peccatorem cōstituit: aliū qui iu/
stificat a peccato. Alter in semine: alter in san/
guine. An peccatū in semine peccatoris: ⁊ nō
iusticia in christi sanguine? Si iusticia inquit/
et sit cuius est quid ad te? Esto Sed sit etiam
culpa cuius est: quid ad me? An iusticia iusti
sup eum erit: ⁊ impietas impij nō erit sup eū
Non cōuenit filium portare iniquitatem pa/
tris ⁊ fraterne fieri exortem iusticie. Nunc ve
ro per hominē mors: ⁊ per hominē vita. Sic
em in adā oēs moriūtur: ita ⁊ i christo omēs
uiuificabūt: qm nō sic illi at tinea vt si et isti.
Si illi p carnē ⁊ per fidē huic. Et si infect⁹ ex
illo originali concupiscentia: etiam ⁊ christi
gratia spiritali perfusus sum. Quid pl⁹ mibi
imputatur de preuicatione? Si generatio:
regenerationem oppono: nisi q spiritalis est
ista: illa carnalis. Nec patitur ratio equita/
tis vt ex equo cōtendant: sed vincat necesse ē
spūs carnem ⁊ sit efficacior causa cui⁹ est poti
or ⁊ natura: quo plus videlicet pfit genera/
tio scda q⁹ prima nocuerit. Sane puenit deli/
ctum ad me: sed puenit ⁊ gratia. Et non sicut
delictum ita ⁊ donum. Nam iudiciū ex vno
in cōdemnationem: gratia autē ex multis de/
lictis in iustificationem. A primo homie ma/
nauit delictum: a summo celo egressio gratie
Vtrūq⁹ parente: illud a primo ista a secūdo.
Terrena natiuitas pddit me: et non multo

magis generatio celestis conseruat me. Nec
vereo: sic erutus de potestate tenebrarū re/
pelli a patre luminū iustificatus gratis in san/
guine filij eius. Nempe ipe qui iustificat q⁹ ē
qui cōdemnet: Non cōdemnabit iustus: qui
misertus est peccatori. Iustum me dixerim:
sed illius iusticia. Queniam ipsa? Finis legis
xps: ad iusticiā omni credenti. Deniq⁹ qui fa/
ctus ē nobis inquit iusticia a deo patre. Que
ergo mibi iusticia facta ē mea nō est: Si mea
traducta culpa: cur non ⁊ mea indulta iusti/
cia? Et sane mibi tutior donata q⁹ inata. Nā
ista quidē glām habet: sed non apud deum.
Illa autē cum sit salutis efficac materia nō
habet glozandi nisi in dño. Nam ⁊ si iustus
fuero inquit non leuabo caput: ne videlicet re/
sponsū accipiat. Quid habes qd nō accepi
sti? Si autē accepisti: quid glozaris quasi nō
accepis? Hec est iusticia homis in sanguine
redemptoris: quā homo pditionis exsufflant
et subsannans: in tantū euacuare conatur vt
totū qd dñs glie semetipm exinaniuit: q mi/
noratus est ab angelis: q natus de femina:
q passus indigna: q demū p mortem crucis
in sua reuersus ad id solū putet ⁊ disputet re/
digendū: vt traderet hominib⁹ formam vite
vivendo ⁊ docendo: patiēdo autem ⁊ mori/
endo caritatis metam pfigeret. Ergo docuit
iusticiā ⁊ nō dedit: ostendit caritatē ⁊ non in/
fundit: ⁊ sic rediit in sua? Ita ne hoc totum ē
magnum illud pietatis sacramentū: q manife/
statum est in carne: iustificatū est in spiritu: ap/
paruit angelis: predicatū est gentib⁹: credi/
tum est mundo: assumptū est in gloria. In/
cōpabilis docto: qui etiam pfunda dei sibi
aperiens: ⁊ ea quibus vult lucida ⁊ puia faci/
ens altissimū sacramentū ⁊ mysteriū abscon/
ditum a seculis: sic nobis suo mendacio pla/
nū ⁊ apertum reddit: vt transire leuiter pos/
sit per illud quūvis etiam incircūcisus ⁊ imū/
dus quasi dei sapientia cauere nescierit: aut
neglexerit quod ipsa prohibuit: sed dederit ⁊
ipsa sanctum canibus: et margaritas porcis.
Sed non est ita Nam et si manifestatū est in
carne: sed tamen iustificatum est in spū vt spi/
ritualib⁹ spiritualia conferant⁹: ⁊ animal ho/
mo non percipiat que sunt spiritus dei: nec fi/
des nostra sit in sapientia verbi sed in virtu/
te dei. Unde saluator air: Conseitebor tibi pa/
ter domine celi ⁊ terre qz abscondisti hec a sa/
pientibus ⁊ prudentibus: ⁊ reuelasti ea par/
uulis. Et apostolus. Et si inquit opertum ē
euangeliū meum: in his est opertum qui pe/
reunt. Deniq⁹ aduertite homines irridentem
que sunt spiritus dei: quoniam stulticia illi vi/
m ij

Ro. 10.

Job. 10.

Mat. 11.

2^a Cor. 4.

denſ: ⁊ inſultantē ap̃lo loquenti dei ſap̃iam
in myſterio abſconditā: inuehentē in euāge-
lium dominū blaſphemantē. Quā prudenti
us qđ non valet cōphendere credere dig-
naret: nec auderet cōtemnere aut cōculcare
ſacrū reuerendūq; myſteriū. Longum eſt ad
omnes eius ineptias ⁊ calumnias quas diui
no ſtruit ſilio reſpondere. Pauca tamē in-
ſero e quibus cetera eſtinent. Cum ſolos in-
quit electos liberauerit xp̃s: quō eos diabol-
us poſſidebat ſiue in hoc ſeculo ſiue in futu-
ro: magis q̃m mō? Reſpōdem⁹. Immo quia
diabolus electos dei poſſidebat a quo ſicut
dicit apoſtolus captiui tenebantur ad ipſius
voluntatem: vt dei ppoſitū de ip̃is implere
tur opus ſuit liberatore. Oportuit autem li-
berari in hoc ſeculo: vt liberos haberet in fu-
turo. Deinde inſert. Nunquid etiā paupe-
rē illū qui in ſinu abrahe requieſcebat: ſicut
et diuitez damnatū diabolus cruciabat: aut
etiā in ip̃m abraham dominiū habebat cete-
roſq; electos? Non. Sed habuiſſet: ſi non li-
berati fuiſſent fide futuri: ſicut de ip̃o abrahā
ſcriptum eſt. Credidit abraham deo et repu-
tatum eſt ei ad iuſticiā. Item abraham exul-
tauit vt videret diem meū: ⁊ vidit ⁊ gauſus
eſt. Propterea iā tunc ſanguis xp̃i roſabat:
etiā lazaro ne flāmas ſentiret: qđ ⁊ ip̃e credi-
diſſet in eū qui erat paſſurus. Sic de omnib⁹
electis illius tempis ſentiendū natos quidez
et ip̃os eque vt nos ſub poteſtate tenebrarū
ppter originale peccatū: ſed erutos anteq̃
morerent ⁊ non niſi in ſanguine xp̃i. Scriptū
eſt em̃: Turbe autem que precedebant ⁊ que
ſequebantur clamabant dicentes: Oſanna
filio dauid benedictus qui venit in nomie dñi
Ergo xp̃o in carne veniet ⁊ anteq̃ veniret ⁊
p⁹: bñdictū ⁊ a turb bñdictor: q̃uis p̃eūtes
plenā mīme tūc cōſecuti ſunt bñdictionē: ſer-
uata nimirū hac p̃rogatiua temp̃i gratie. De-
inde laborans docere ⁊ p̃ſuadere diabolū
nullū ſibi ius in hominē vendicare potuiſſe:
aut debuiſſe niſi p̃miſſu dei: ⁊ q̃ ſine iniuria
diabolū iure deus p̃fugam ſuū ſi vellet miſe-
reri repetere: ⁊ ſolo verbo eripe poſſet: qua-
ſi hoc quis diffiteat: poſt multa aliqñ inſert.
Que itaq; neceſſitas aut que ratio: aut quod
opus fuit: cum ſola iuſſione ſua diuina miſe-
ratio liberare hoīem a peccato poſſet: ppter
redemptionem noſtrāz filium dei carne ſuce-
pta: tot ⁊ tantas medias: obprobria: flagella
ſputa: deniq; ip̃am crucis ignominioſā ⁊ aſp-
rimā mortem ſuſtinere: vt cum iniquis pati-
bulum ſuſtineret? Reſpondem⁹. Neceſſitas
noſtra fuit: ⁊ neceſſitas dura ſedentiū in tene-

bis ⁊ ymbra mortis. Opus eque noſtrū et
dei ip̃ius: ⁊ ſanctorū angelorum. Noſtrū vt
auferret iugum captiuitatis noſtre: ſuum vt
impleretur ppoſitum voluntatis eius: ange-
lorum: vt numerus impleret eorū. Porro ra-
tio hui⁹ facti fuit dignatio ſcientis. Quis ne-
gat omnipotenti ad manū fuiſſe alios: ⁊ ali-
os modos noſtre redemptionis: iuſtificationis
liberationis? Verū hoc non p̃iudicat huius
quē multis elegit efficacie. Et fortaſſe is pre-
ſtat: per quem in terra obliuiois: grauedinis
lapſus noſtri tot ⁊ tantis grauaminibus re-
patoria fortius ⁊ viuati⁹ amoneremur. Ali-
as autē nemo hominū nouit nec noſcere ad-
plenū poteſt: quid cōgruentie ad ſapientia⁹
quid decoris ad gl̃iam: quid cōmodi ad ſalu-
tem penes ſeip̃am contineat hui⁹ venerandi
myſterij inſcrutabilis altitudo. Quā p̃phe-
ta conſiderās expauit non penetrauit ⁊ p̃cur-
ſor domini indignū ſe iudicauit qui penetra-
ret. Ceterū ſi non licet p̃ſcrutari diuine ſacra-
mentum voluntatis: licet tamen ſentire effe-
ctum operis: fructum vtilitatis p̃cipere. Et
qđ licet ſcire ſi h̃z tacere: quia gl̃ia dei celare
h̃bū ⁊ gloria regum inueſtigare ſermonem.
Fidelis ſermo ⁊ omni acceptione dign⁹: qui
cum adhuc peccatores eſſemus reconciliati
ſumus deo per mortem filij eius. Vbi recon-
ciliatio ibi ⁊ remiſſio p̃ctōr. Nam ſi dicente
ſcriptura peccata noſtra ſepant inter nos et
deum: manente peccato non eſt recōciliatio. ſap. 1.
In quo ergo remiſſio p̃ctōrum? Hic eſt inq̃t
calix noui teſtamenti in meo ſanguine: qui p
vobis effundet in remiſſionē peccatorū. Ita
q; vbi reconciliatio: ibi remiſſio p̃ctōrum. Et Math. 26.
quid ip̃a: niſi iuſtification. Siue igitur recon-
ciliatio ſiue remiſſio p̃ctōrū: ſiue iuſtification ſit
ſiue etiam redemptio vel liberatio de vincu-
lis diaboli: a quo captiui tenebamur ad ip̃i
ſius voluntatem: intercedente morte vnigel-
niti obtinemus: iuſtificati gratis in ſanguine
ip̃ius. In quo ſicut idem dicit: habemus re-
demptionem: per ſanguinem eius remiſſionē
peccatorum ſim diuitias gratie eius. Cur in-
quis per ſanguinem: quod potuit facere per
ſermonem? Ip̃ſum interroga: Quid ſciſſe li-
cet q; ita: cur ita non licet. Nunquid dicit fig-
mentum ei qui ſe ſinxit: quid me ſinxisti ſice
Sed hec ſtulticia ei videntur: non poteſt te-
nere riſum. Audite cachinos. Quomō ait iu-
ſtificari nos vel reconciliari deo p mortē filij
ſui dicit apoſtolus: qui tanto amplius aduer-
ſus hominē irāſci debuit: q̃to ampli⁹ homi-
nes in crucifigendo filium ſuum dereliq̃runt
q̃ in transgrediendo primū eius p̃ceptum

2. Th. 2.

Gene. 15

Gala. 3.

Job. 8.

Mat. 21.

vnus pomigustu? Quasi nō poterit deo in vno eodēq; facto ⁊ displicere iniquitas malignantiū: ⁊ placere pietas patientis. Et ait. Qd si tñ fuerat illud ade peccatū vt expiare non posset nisi morte christi: quam expiationem habebit ipsum homicidiū q; in christuz cōmissum est? Breuit̃ respondemus ipm sanguinem quem fuderunt: ⁊ interpellationem ipius quē occiderūt. Addit etiam. Nunquid mors innocentis filij in tñ deo patri placuit vt p ipam recōciliaret nobis qui hoc peccādo cōmisim? ppter quod innocens domin⁹ est occisus nec nisi hoc maximū fieret peccatum illud multo leui⁹ potuit ignoscere? Nō mors sed voluntas placuit sponte morietis: ⁊ illa morte expūgentis mortē: operātis salutem: restituentis inocentiā: triumphātis principatus ⁊ ptates. spoliātis inferos. ditantis superos: pacificantis q; in celo sunt ⁊ q; in terra: omnia instaurantis. Et qm hec tā preciosa mors volūtarie suscipienda aduersus peccatum nō poterat fieri nisi per peccatū. nō deletatus quidē: sed tamē bene vsus malicia sceleratorū ⁊ mortē de morte: ⁊ de pctō dānauit peccatū. Et qto illozū maior iniquitas: tāto huius volūtas sanctior ad saluandū: quatenus tāta mediāte potētia ātiquū illud q;uis grande peccatū: necessario tñ huic qd in christo cōmissum est cederet tanq; min⁹ maiori. Nec peccato siue peccatib⁹ ascribit̃ hec victoria. sed bene vtenti peccato ⁊ peccātes fortit̃ pferenti: ⁊ cōfertēti in vsum pietatis: quicqd in ipm aulsa est crudelitas impiozū. Fuit. x̃o sanguis qui effusus est tā multus ad ignoscendum: vt ipm quoq; peccatū maximū quo factum est vt effunderet̃ deleteret: ac p hoc dō antequi illius vtpote leuioris deletionem nullam omnino dubietatez relinqueret. Beinde iste cui x̃o inquit non crudele ⁊ iniquū videf: vt sanguinē iunocētis in precii aliqd quis req; fierit aut vllō modo ei placuerit: innocentē interfici: nedū deus tā acceptā filij mortē habuerit: vt per ipam vniuerso recōciliatus sit mundo? Non requisit deus pater sanguinē filij: s; tñ acceptauit oblatū: nō sitiēs: sanguinē s; salutē q; sal⁹ erat i sanguie. Sal⁹ plane ⁊ nō sicut iste sapit ⁊ scribit sola charitatis ostensio. Sic enī cōcludit tot calūnias ⁊ iuectiones suas quas in deū tam impie q; imperrite euomuit. vt dicat totū esse q; deus in carne apparuit nostrā de verbo ⁊ exēplo ipsius institutionē: siue vt postmodū dicit instructionem: totū q; passus ⁊ mortuus est: siue erga nos charitatis ostēsiōnē vel cōmēdationēz. Ceterū quid prodest q; nos instituit: si nō re

stituit? Aut nūquid frustra instruimur: si nō prius destruat in nobis corpus peccati vt vltra non seruiamus peccato. Si omne qd pro fuit x̃ps in sola fuit ostēsiōne virtutū: restat vt dicat q; adā quoq; ex sola peccati ostēsiōne nocuerit. Siquidem p qualitate vulneris allata est medicina. Sicut enī in adam omēs moriunt̃ ita ⁊ in christo omēs viuificabunt̃. Ergo sicut hoc: ita ⁊ illud. Si vita quaz dat x̃ps: non alia est q; institutio eius: nec mors vtiq; quam dedit adam non alia erit similiter q; institutio eius: vt ille quidem ad peccatuz exemplo suo: hic vero exēplo ⁊ verbo ad bene viuendum ⁊ se diligēdū homies informaret. Aut si christiane fidei: ⁊ non heresi pelagiane acquiescentes: generatione non institutione traductum in nos cōfitemur ade peccatum: ⁊ p peccatū mortē fateamur necesse est: et a christo nobis non institutione sed generatione restitutā iusticiā: ⁊ p iusticiam vitam vt sicut p vnus delictū in oēs hoies mors i cōdemnationem sic ⁊ p vnus iusticiā: in omnes homies in iustificationē vita. Et si ita est quō is dicit consiliū ⁊ causam incarnationis fuisse vt mundū luce sue sapientie illuminaret: ⁊ ad amorem suū accenderet? Vbi ergo redemptio? A x̃po nempe vt fateri dignatur illuminatio: ⁊ puocatio ad amorē. Redemptio ⁊ liberatio a quo? Esto q; christi aduentus illis pfit qui se illi possunt conformare p vitam: ⁊ vicez ei dilectionis repēdere. Quid de puulis? Quā dabit lucem sapientie: vix ad huc captantibus lucem vite? Unde accēdet ad dei amorē: qui necdum matres suas amare nouerunt? Nihil ne pderit eis aduentus christi: nihil q; complantati sunt similitudini mortis eius per baptismū: quoniā nondum possunt phibente etate christuz sapere aut amare? Redemptio itaq; aut nostra est: illa sūma in nobis per x̃pi passionē dilectio. Ergo paruuli non habent redemptionē: quia nō habent summā illā dilectionem. An sicut nō habent vnde diligant ita nec vnde pereant: vt nō sit eis in christo necessario regeneratio: vtpote quibus generatio ex adā nihil nocuerit? Si hoc sapit cū pelagio desipit. Quicqd hoz sentiat patet quantū humane sacramento salutis inuideat quantū qd in ipso est euacuet alti dispensationē mysterij: qui totuz de salute tribuit deuotioni: regenerationi nihil qui nostre glām redemptionis: ⁊ summā salutis non in virtute crucis: nō in precio sanguinis: sed in nostre pstitutionis pfectionibus. Nihil autē absit gloriari nisi in cruce domini iesu x̃pi: in qua est salus vita et rei

surrectio nostra. Et quidem tria quedā pre-
 cipua in hoc opere vestre salutis itueor. For-
 mā humilitatis: in qua deus semetipm exin-
 naniuit: caritatis mensurā quā vsq; ad mor-
 tē: et mortē crucis extendit redemptōis sacra-
 mentū quo ipam mortem quā ptulit sustulit
 horum duopriora sine vltimo sic sunt: ac si
 super inane pingas. Magnū pfecto et val-
 de necessariū humilitatis magnū et oī accep-
 tione dignū caritatis exemplū: sed non hnt
 fundamentū ac pinde nec statū: si desit redē-
 ptio. Volo totis visib; humilē sequi iesuz: cu-
 pio eū q dilexit me et tradidit semetipm pro
 me quibusdam brachijs vicarie dilectionis
 amplecti: sed oportet me et agnū manducare
 paschalē. Nisi em manducauero carnē ei et
 bibero eius sanguinē: nō habebō vitā in me
 metipso. Aliud est sequi iesum: aliud tenere:
 aliud et manducare. Sequi salubre consiliū
 tenere amplecti solēne gaudiū: māducare vi-
 ta beata. Caro em eius vere est cibus: et san-
 guis eius vere est potus. Panis ē dei qui de
 celo descendit: et dat vitā mundo. Quis stat?
 gaudiū: sine p̄silio absq; vitā? Nempe haud
 aliū: q̄ picture absq; solido. Ergo nec hu-
 militatis exempla nec caritatis insignia: p̄ter
 redemptionis sacramentū sunt aliquid. Hec
 domine pater de labore manūū pueri vestri
 qualiacunq; tenetis: aduersus pauca quidē
 noue hereseos capita. Vbi et si nō aliū q̄ ze-
 lum agnoscitis meū: tñ pprie interim p̄scien-
 tie satisfeci. Nam cū non esset quid agere p̄
 iniuria fidei quā dolebā: opere mihi p̄cium
 arbitror: si illuz monui cuius arma potentia a
 deo: ad destructionē contrarium assertionū
 destruendam omnē altitudinē extollentes se
 aduersus scientiā dei: et in captiuitatem redi-
 gendū omnē intellectū in obsequiū xp̄i. Sūt
 et alia in alijs eius scriptis nō pauca: nec mi-
 nus mala capita: ad que ne c̄temporis nec
 eplē angustia r̄ndere p̄mittit. Quāq; nec ne-
 cessariū putem: cuz sint adeo manifesta vt ip-
 sa etiam vulgata fide facile refellant. Callegi
 tamen aliqua et transmissi.

Ad eundē ex p̄sona dñi remensis
 Epistola. cxc

Euerentissimo

dño et carissimo p̄ri dei gr̄a sumo
 pontifici innocentio: samson remo-
 rsi archiep̄s: iossenus sueffionēsis: gaufridus
 cathalaunēsis: aluissus atrebatensis. volun-
 tatiū debite subiectionis obsequiū. Muribus
 occupatis ad plurima: sermonē facim; abbe

ulatū de p̄lixo negotio: p̄ eo maxime q; id/
 ipm diffusiū ac plenius continet in lris dñi
 senonensis. Petrus abailardus xp̄iane fidei
 meritū euacuare nitit;: dū totum qd deus est
 humana rōne arbitrat se posse cōphendere.
 Ascendit vsq; ad celos: et descendit vsq; ab/
 yssos. Nihil est qd lateat eum siue in p̄fundū
 inferni siue in excelsum supra. Nō est magn;
 in oculis suis de fide p̄tra fidem disputās am-
 bulans in magnis et in mirabilib; sup se: scri-
 tator maiestatis: heresum fabricator. Jā du-
 dum fecerat librum d̄ sua trinitate: sed sub lega-
 to romane ecclesie igne examinatus ē: q; iūē-
 ta est in eo iniquitas. Maldictus qui reedi-
 ficabit ruinas hiericho. Surreit a mortuis li-
 ber ille: et cum eo multorum hereses que do-
 muerant surrexerunt: et apparuerūt multis.
 Jamā extendit palmites suos vsq; ad mare
 et vsq; ad romā ppagine eius. Hec gloriatio
 hominis illius: q; liber suus in curia romana
 habet vbi caput suū reclinet. Hinc p̄firmat;
 et cōfortatus est furoz eius. P̄propterea cum
 in cōspectu ep̄oz sup his arguerat eum abi-
 bas clareuallis: zelo fidei et iusticie armatus:
 nec confessus est nec negauit: sed a loco et iu-
 dice quē sibi ipse elegerat: sine lesiōe sine gra-
 uamine: vt suam plongaret iniquitatē: sedez
 aplicam appellauit. Episcopi autē qui p̄pter
 hoc in vnū cōuenerāt v̄re reuerētie deferen-
 tes: nihil in p̄sonā ei; egerūt: sed tñmō capi-
 tula librorum eius a sanctis p̄ribus cōdēna-
 ta: ne morib; serperet: medicinali necessitate
 abiudicauerunt. Quia ergo homo ille multi-
 tudinē trahit post se et populum qui sibi cre-
 dat habet necesse est vt huic contagio celeri
 remedio occurratis. Sero em medicina pa-
 rat: cum mala per longas inualuerint: moras.
 Proceessimus in hoc negotio quousq; ausi su-
 mus: tuum ē de cetero beatissime p̄ri p̄uide-
 re: ne in dieb; tuis aliqua heretice p̄auitatis
 macula: decor ecclesie macule. Tibi cōmis-
 sa est sponsa xp̄i amice sponsi: tuum ē tandem
 vni viro virginem castam exhibere christo.

Ad magistrū guidonē de castello
 qui petri discipulus fuerat et de quo
 potissimū p̄sumebat qui postea fuit
 papa celestinus Epistola. cxci

Enerabili do-

mino et carissimo p̄ri m̄grō guidonē
 ni sancte romane ecclesie: dei gra-
 tia p̄bro cardinali. B. clareuallis vocat; ab-
 bas: non declinare ad dexterā nec ad sinistrā
 Iniuriā facio vobis si aliquē vobis ita di-

ligi credam: vt euz eo pariter eius errores diligitis. Quisquis em sic aliquem diligit nondum nouit quemadmodum oporteat euz diligere. Talis nāq̃ dilectio terrena est animalis diabolica: nocens eque diligenti atq̃ dilecto. Existiment alij de alijs put volunt: ego adhuc de vobis estimare non possum nisi q̃ viciū est ratioi qđ ad lineam p̃tinet equitatis. Quidam prius iudicant et postea p̃bant: ego de portione vtr̃q̃ dulcis sit an amara ante gustū nō iudicabo. Magister petrus i libris suis p̃phanas vocū nouitates inducit et sen suum: disputans de fide cōtra fidem: verbis legis: legem impugnat. Nihil videt p̃ speculum et in enigmate sed facie ad faciem oia in/ tuet̃: ambulans in magnis et in mirabilibus sup se. Melius illi erat si iuxta titulum libri sui seipm̃ cognosceret: nec egredereť mensuram suā: sed saperet ad sobrietatem. Ego nō eum accuso apud patrem: est qui eū accuset: liber suus in quo sibi male complacuit. Cum de trinitate loquit̃ sapit arrium: cū d̃ gratia sapit pelagium: cum de p̃sona christi sapit nestorū. Quidē de ṽra eq̃tate p̃sumo si diu vos rogauero vt in cā xp̃i nullū xp̃o preponatis. Illud autē scitote quia expedit vobis quib⁹ potestas data est a dño expedit ecclesie xp̃i: expedit etiam homini illi vt ei silenti⁹ imponatur: cuius maledictioe os plenum ē et amaritudine et dolo.

Ad magistrū iuonez cardinalem
de eodem

Ep̃la. CXCII.

Ilectissimo suo

iuoni sancte romane ecclie dei gratia p̃sbitero cardinali. B. clareuallis abbas: diligere iusticiam et odire iniquitates. Magister petr⁹ abailardus sine regula monachus: sine sollicitudine prelatus: nec ordi nem tenet nec tenetur ab ordine. Homo sibi dissimilis: est intus herodes foris iohānes: totus ambiguus nihil habens de monacho p̃ter nomen et habitū. Sed quid ad me? An⁹ quisq̃ onus suum portabit. Aliud est quod dissimulare non possum quod pertinet ad omnes qui diligunt nomen christi. Iniquitates in excello loquitur integritatem fidei: castitatem ecclesie corrumpit. Transgreditur terminos quos posuerunt patres nostri: de fide: de sacramentis: de sancta trinitate disputās et scribens singula pro sua voluntate mutat auget et minuit. In libris et in operibus suis ostendit se fabricatorem mendaci⁹: et cultorem peruersorū dogmatū: hereticū se p̃bās

non tam in errore q̃ in p̃tinacia et defensione erroris. Homo est egrediens mensurā suam in sapientia verbi: euacuās virtutem crucis christi. Nihil nescit omniū que in celo et que in terra sunt p̃ter seipm̃. Bānat⁹ est sueffioni cum opere suo coram legato romane ecclesie. Sed quasi nō sufficeret ei illa dānatio: iterū facit vnde damnet̃: et iam nouissim⁹ error peior est priore. Securus est tamē qm̃ cardinales et clericos curie se discipulos habuisse gloriatur: et eos in defensione p̃teriti et presentis erroris assumit: a quibus iudicari timere debuit et damnari. Si quis spm̃ dei habet: illius versiculi recordeť: Nōne qui oderit te domine oderam: et sup inimicos tuos tabescebam. Liberet deus per vos et p̃ ceteros filios suos ecclesiā suā a labijs iniquis et a lingua dolosa.

p̃s. 28.

Rescriptū Innocentij pape contra
hereses petri abailardi

Ep̃la. CXCIII.

Innocēcius ser

uus seruorū dei: venerabilib⁹ frīb⁹

henrico senonensi: sansoni reimen

si archiepiscopis: eorūq̃ suffraganeis: et charissimo in christo filio Bernardo clareuallis abbati salutē et apostolicā benedictionē. Testante ap̃lo: sicut vnus dñs: ita vna fides esse dinoscitur: in qua tanq̃ in immobili sudamēto p̃ter qđ nemo potest aliud ponere firmitas catholice ecclesie inuiolata cōsistit. Unde est uđ beatus petrus apostolorū princeps: p̃ eximia huius fidei cōfessione a dño ac salutē nro audire meruit: Tu es inquit petrus et super hanc petrā edificabo ecclesiā meā: p̃petram vtiq̃ firmitatē fidei et catholice vnitatis soliditatem manifeste designans. Hec si quidem est inconsutilis tunica redemptoris nri: super quam milites sortiti sunt: sed eā diuidere minime potuerunt. Contra quā in initio fremuerunt gentes: et populi meditati sūt inania. Astiterūt reges terre: et principes conuenerunt in vñū. Vex ap̃li duces dominici gregis: et eorū successores: ap̃lici viri ardore caritatis et zelo rectitudinis succensi: fidē defendere et eam in cordib⁹ aliorū pp̃rij sanguinis effusione plantare non dubitarunt. Demum cessante persecutorū rabie: impauit dñs vētis et facta est in ecclesia trāquillitas magna. Siquis hostis humāi generis circuit querēs que deuoret: ad impugnādā sinceritatē fidei fraudulentā hereticorū fallaciā subinduxit. Contra quos viri ecclesiarū pastores viriliter insurgentes: eorum praua dogmata cum ip̃sorum

Ep̃he. 4.

Math. 16.

auctoribus cōdemnarūt. In magna nāq; ni-
cena synodo. Arrius hereticus est damnat⁹.
Constantinopolitana synodus manicheū he-
reticū debita sentētia cōdemnauit. In ephē-
sina synodo. Nestorius condignā sui erroris
sententiā excepit. Calcedonēsis quoq; syno-
dus nestorianā heresim ⁊ euticianā: cui⁹ dio-
scoro ⁊ eius complicib⁹ iustissima sentētia cō-
futauit. Abartianus p̄terea licet laic⁹ ch̄risti-
anissimus tñ impator catholice fidei amore
succensus p̄decessorū n̄ro sanctissimo pape io-
hanni scribēs aduersus eos qui sacra myster-
ia p̄phanare p̄tendūt: inter cetera sic loqui-
tur dicens. Nemo cleric⁹ vel militaris: vll-
terius cuiuslibet p̄ditōis: de fide xp̄iana pul-
blice tractare conet imposterū. Nā iniuriam
facit iudicio reuerendissime synodi: si quis se-
mel iudicata ⁊ recte disposita reuoluere: ⁊ ite-
rū disputare p̄tendit: ⁊ in cōtemptores hui⁹
legis tanq; in sacrilegos pena nō deerit. Igitur
si clericus erit qui publice tractare de re-
ligiōe ausus fuerit: p̄sortio clericorū remoue-
bit. Volemus autē q; sicut l̄rāz v̄rāz inspe-
ctione: ⁊ missis a v̄ra fraternitate nobis erro-
rum capitulis cognouim⁹ i nouissimis dieb⁹
qn̄ instant tempa piculosa: in petri abailardi
pnitiosa doctrina ⁊ p̄dictorū hereses ⁊ alia p-
uersa dogmata catholice fidei obuiantia pul-
lulare ceperūt. Vex in hoc maxime consola-
mur: ⁊ omnipotēti deo gr̄as agim⁹: qui in p-
tibus vestris p̄ patrib⁹ tales filios suscitauit
et tempe apostolatus n̄ri in ecclesia sua tam
p̄claros voluit esse pastores: qui noui hereti-
ci calumnijs studeāt obuiare: ⁊ imaculatam
sponsā vni⁹ h̄go virginē castā exhibere xp̄o.
Nos itaq; qui in b̄ti petri cathedra cui⁹ a do-
mmo est dictū: Et tu aliquñ p̄uersus cōfirma
fratres tuos: licz indigne residere cōspicimur
cōicato frat̄z n̄roz ep̄oz ⁊ cardinaliū p̄silio
destinata nobis a v̄ra discretionē capitula et
vniuersa ipsius petri p̄uersa dogmata sc̄toz
canonū auctoritate cū suo auctore dānam⁹
eiq; tanq; heretico p̄petuū silentiū imposui-
mus. Vniuersos quoq; erroris sui sectatores
et defensores a fidelium cōsortio sequestran-
dos excoicationisq; vinculo inodandos esse
censem⁹. Datum laterani decimo septimo
kalendas augusti.

Ad ep̄m cōstantiensem p̄ arnol-
do debuxia Epistola. CXCIII.

Sciret paterfa

miliās qua hora fur veniret: vigila-
ret vtiq; ⁊ nō sineret p̄fodi domum

suā. Scitis q; fur de nocte irruperit domū
nō v̄ram sed dñi: vobis tamen cōmissa: S;
dubiū esse non potest scire vos qd̄ apud vos
sit: qñ id vsq; ad nos vtiq; tā remotos potul-
it puenire. Nec mirū si non horā puidere aut
nocturnū furis ingressū obseruare quiuistis.
Qd̄irū autē si dep̄hensum iā non agnoscitis
nō tenetis nō phibetis exportare spolia v̄ra
imo p̄ciosissimas xp̄i eximias animas vide-
licet quas sua imaginē p̄signiuit: suo cruore
redemit. Adhuc forsā heretis ⁊ miramī quē
nam dicere velim Arnoldū loquor de h̄xia
qui v̄tinā tam sane esset doctrine q̄ districte
est vite. Et si vultis scire homo ē neq; mani-
ducans neq; bibēs: solo cum dyabolo esuri-
ens sanguinē animarū ⁊ sitiens. Unus de nu-
mero illorum quos apostolica vigilantia no-
tat habentes formā pietatis: virtutem illius
penitus abnegantes. Et ip̄e dñs: venient in
quiens ad vos in vestimentis ouilū: intrinse-
cus autē sunt lupi rapaces. Is ergo vsq; ad
hanc etatem vbicunq; versatus est tam feda
post se ⁊ tam seua reliquit vestigia: vt vbi se-
mel fixerit pedem illuc vltra redire oīno non
audeat. Veniq; ip̄am in qua natus est valde
atrociter cōmouit terrā: ⁊ p̄turbauit eā. An-
de ⁊ accusatus apud dñm papā scismate pess-
simo natali solo pulsus est: etiā ⁊ abiurare cō-
pulsus reuersionē nisi ad ipsi⁹ apl̄ici p̄missio-
nem. p̄pro simili deinde causa ⁊ a regno fran-
corū est scismaticus insignis. Execrat⁹ quip-
pe a petro apostolo: adheferat petro abailar-
do. Cui⁹ omnes errores ab ecclesia iam dep̄-
hensos atq; damnatos: cum illo etiam ⁊ p̄re
illo defendere acriter ⁊ p̄naciter conabatur.
Et in his omnibus nō est auersus furor eius
sed adhuc manus extenta. Nam etiam ita va-
gus ⁊ pfugus super terram quod iam nō li-
cet inter suos: non cessat apud alienos tanq;
leo rugiens circuiens ⁊ querens quem deuo-
ret. Et nunc apud vos sicut accepimus opa-
tur iniquitatē ⁊ deuorat plebem vestram si-
cut escam panis. Cuius maledictione ⁊ ama-
ritudine os plenum est: veloces pedes ei⁹ ad
effundendum sanguinem. Contritio ⁊ infeli-
citas in v̄ijs eius ⁊ viam pacis non cognouit.
Inimicus crucis ch̄risti: seminator discordie
fabricator scismatū: turbator pacis: vnitatis
diuisor cuius dentes arma et sagitte: ⁊ ling-
ua eius gladius accutus. Abolliti sunt sermo-
nes eius super oleum: ⁊ ipsi sunt iacula. An-
de ⁊ solet sibi allicere blandis sermonibus et
simulatione virtutum diuites ⁊ potentes: in-
pta illud: Sedet in insidijs cum diuitibus in
occultis vt interficiat innocentē. Demū cum

2. Tbi. 9.

Mat. 7.

ps. 9.

fuerit de illorum captata beniuolentia et fami-
liaritate securus: videbitis hominem aperte in-
surgere in clerum fretum tyrannidem militari: in-
surgere in ipsos episcopos: et in omnem passim
ecclesiasticum ordinem deservire. Hoc scien-
tes: nescio an melius salubriusve in tanto di-
scrimine rerum agere valeatis: quam iuxta aposto-
li monitum: Auferte malum ex vobis: quamquam
amicus sponsi: ligare potius quam fugare cura-
bit: ne iam discurrere et eo nocere plus possit.
Hoc enim et dominus papa dum adhuc esset
apud nos ob mala que de illo audiebat: fieri
scribendo mandavit: si non fuit qui faceret bo-
num. Denique si capi vulpes pusillas demolien-
tes vineam: scriptura salubriter monet non mul-
to magis lupus magnus et ferus religandus
est: ne christi irrumpat ovilia: oves mactet et perdat.

Ad guidonem legatum de eodem
Epistola. CXCv.

Arnoldus de brixia:

ria: cuius perversio melior et doctrina ve-
nenu cui caput colubae cauda scorpionis est quem
brixia euomuit: roma exhorruit: fracia repulit
germania abominatur: italia non vult recipere:
fertur esse vobiscum. Videte queso ne vestra
auctoritate plus noceat. Nam cum et arte habeat
et voluntatem nocendi: si accesserit fauor ve-
ster erit funiculus triplex qui difficile rumpi-
tur: supra modum ut vereor nociturus. Et
vnum existimo de duobus si tamen verum est
quod vobiscum hominem habeatis: aut minus scilicet
notum vobis esse illum: aut vos quod est credibi-
lius de eius correctione confidere. Et vnum
id non frustra. Quis det de lapide hoc susci-
pere filium abrahe? Quam gratum munus susci-
pere mater ecclesia de manibus vestris vas in
honorem: quod tam diu passa est in contumeliam.
Licet temptare: sed vir prudens cautus erit non
transgredi prefinium numerum ab apostolo qui ait:
Hereticum hominem post vnam et secundam correptionem
deuita: sciens quia subuersus est qui
eiusmodi est: et delinquit proprio iudicio conde-
natus. Alioquin familiaris habere et frequen-
ter admittere ad colloquendum ne dicam ad
conuiuandum: suspicio fauoris est: et inimici ho-
minis fortis armatura. Secure annuntiabit
et facile persuadebit que vult: domesticus et
contubernalis legatus apostolice sedis. Quis
enim a latere domini pape mali quippiam
suspicitur? Sed et si in manifesto peruersa lo-
quitur: quis se facile opponere audeat vestro
collaterali? Deinde videtis qualia post se ubi-
cunque habitauit reliquit vestigia: Non sine

causa vigor apostolicus hominem italia or-
tum transalpinae coegit: repatriare non pa-
titur. Quis vero extraneorum ad quos electus
est non eum omnimodis cuperet suis reddi-
disse? Et certe sic se habere ad omnes ut omnibus
odio habeatur approbatio iudicii est quod por-
tat: ne quis dicat surreptum fuisse domino pa-
pe. Quale est ergo summi pontificis suggilla-
re sententiam: et illam sententiam cuius rectitu-
dinem eius ipsius in quem data est: et si lin-
gua dissimulat vita clamat? Itaque fauere hu-
ic domino pape contradicere est: etiam domino
deo. Per quemcumque enim iusta sententia iuste
detur ab illo certum est processisse: qui loquitur
propheta: Ego qui loquor iusticiam. Confido
autem de vestra prudentia et honestate: quia
visis his litteris de veritate certus non ab-
ducemini a modo quippiam assentire in hac
renisi quod vos deceat: et ecclesie dei expedit
pro qua legatione fungimini. Diligamur vos
et ad vestrum obsequium parati sumus.

Esa. 63.

Ad petrum bisuntium
Epistola. CXCvi.

Cregrinatione

abbatis cariloci sic accipimus quasi
iam mortuum eum videamus. Vobis
maxime quod vehementer doleo imputatur:
quicquid illi periculi imminet quicquid labo-
ris incurret. Non hoc a vobis expectauimus:
quia nec meruimus. Alium vos putauimus:
et alium experimur. Testimonium phibet vo-
bis qui interfuerunt actioni. quod nec sincere nec
secundum iusticiam se a vos habuistis. Et credo ex-
parte. Nam et venerabilis abbas belleuallis. non
multum sibi complacet in vobis. Nolite queso
nolite persequi seruos dei: quibus ab ipso dictum
legitis: Qui vos tangit: tangit pupillam oculi
mei. Nolite radicem euellere de cordibus
nostris: si quid aliquando bene sensimus de vo-
bis. Et hec ita dicimus vobis non quod vos non di-
ligimus: sed ut de medio fiat non contingere po-
test ut non diligamus. Dico autem tanquam amicus
non expedit vobis neque ecclesie vestre: ut domino
pape quod actum est sicut actum est innotescat.

Zach. 12.

Ad dominum papam innocentium
Epistola. CXCvii.

In cause actione que

per charissimum fratrem nostrum guidonem
cariloci abbatem: vestro conspectui pre-
sentatur: puto satis apparet et laceffentis iuu-

1. Cor. 5.

Tit. 4.

ria et innocentia patientis et incuria iudicis. Denique violentia calūniatis et inopia iusticie cōpulsus est pauper p̄fugere ad v̄ram p̄ntiam non reputans laborē vie: non expensas: non piculū t̄pis. Bedit manus mortis: ne viuat in p̄turbatione quietis amator. Clementer queso respicite sup̄ egenū et pauperē: nec frustra v̄ris paternis auribus intimat⁹ sit tantillarū viriūz tant⁹ labor et dolo. Olim epl̄as semel et sc̄do testificat⁹ sum vob̄ de homie illo: qui huic mō calūniat⁹: q̄ sui esset et p̄uaricator p̄positi et monasterij dissipator. Nunc autē et flens dico inimicū crucis xp̄i: sc̄toz qui i c̄ritu ei⁹ sunt violentissimū oppressionē: et calūniatorē pauperē. Qui p̄pria iā pene nō habens q̄ deuoret: in p̄ria passim more tyranni co debachat⁹. Monachū habitu mentiens: reexhibet vnū de p̄donib⁹. Vno imemor regulariū obseruationū: legū cononūq; p̄temptor. Frontosus ad iracundiā: insensatus ad metū: inflexibilis ad pietatē: ad irā p̄ceps: audax ad facinus: pronus ad iniurias. Et miroz quō vir religiosus abbas case dei in monacho suo tot et tanta vicia aut ignorare possit aut dissimulare. Sed de hoc quid ad me? Ip̄se viderit. Ip̄e suo dño stat aut cadit. Nobis sufficit liberari de manibus eius. A vobis id omimodis flagitam⁹: qđ aliūde id frustra tēptatū est. Circūspexim⁹ et nō erat auxiliator. Ventū est ad cōmune refugiū: ibi cōfugimus vbi p̄fidim⁹ liberari. Tantū adsit pietas: nā facultas non deest. Et quidem ex p̄uilegio se dis aplice constat summā rerū ad v̄raz potissimū respicere summā auctoritatē et plenariā p̄tatem. Vex hoc inter cetera v̄ri singularis primatus isignia specialius illustriusq; nobilitat vestrū et inclytum reddit apostolatū: si eripitis pauperem de manu fortiorum ei⁹. Nulla meo iudicio in corona vestra p̄ciosior gemma zelo illo vestro: quo emulari p̄sueuistis oppressos: nec relinquitis virgā peccatorum sup̄ sortem iustorum. Nimirū p̄pter illud quod sequit⁹: Et nō extendāt iusti ad iniquitatē manus suas. Vel p̄pter illud qđ alibi dicitur: Quia dū superbit impius incendiatur pauper: et vnde alter torquetur in corpore: inde alter graui⁹ in anima perit. Est item monasteriū de nostro ordine vicinū huic qđ malorum similiter hominū infestatione vexatur: et non est qui redimat neq; qui saluū faciat. Et p̄ hoc quoq; puer vester paterna v̄ra viscera lachrymosis precibus cōcutere nō veretur. Qui illi sint homines que ve occasio calumniandi: p̄sentū latoz abbas veraci et viuaci voce referat vobis. De⁹ omnipotēs vos

nobis conseruet longis temporibus ad n̄raz omnium p̄tectionem: qui in habitu et p̄posito penitentie pauperē vitam ducimus: vt si ne timore de manu inimicorum nostrorum liberati seruiamus illi.

Adeundem.

Eppistola. CXCVM.

Bazquo et su

perbit impius et incenditur pauper.

Usc̄quo a tanta impudentia tanta vexatur: et hoc viuo innocentio: p̄ccata sine dubio nostra hoc faciunt: quod domin⁹ meus tam sero aduertit mentientes sibi tam lente audit clamantes ad se: in hac causa dūtaxat. Nā alias quidē scim⁹ familiare esse domino meo: et cito intelligere et facile misereri. p̄pter eum qui elegit vos et posuit vos refugium oppressorum: ponite iam tandē finez et malicie oppressoris et laboribus afflictorum: quia satis v̄traq; res venit in lucē et manifestationem. Deniq; ad beneplacitū domini mei causa discussa et terminata est: super ē vt ipsius auctoritate data sentētia confirme/tur. Ergo ne si venerit homo mendax aduersus tantorum viroz testimoniū (valentinū loquor et grānopolitanum) audiet: Iterum supplico: et ad pedes dñi mei ea qua possum mente anxia descendo: ne ab homine iniquo et doloso religiosum monasteriūz destrui patiatur. Etenim non parceret nostro: qui suum pene destruxit. Unde addo solita p̄sumptione Si puero vestro crederetis: hoīem hūc qui si bñficio pietatis v̄re abuti⁹ in claustrū suū remitteretis: et dño abbati case dei mandaretis. vt in monasterio qđ ille inutilit̄ occupat virum religiosum p̄moueret: et regularē ordinaret p̄uentum. Hoc plane dignū aplatu vestro: hoc beneplacitū deo: hoc honor dño abbati case dei suoz monasterio. Sic etiam liberaretis animā p̄dicti hominis: et ip̄m cui incubat monasteriū.

Aldmagistrū vlgeriū andagauensem ep̄m p̄ graui querela q̄ erat inter ep̄m et abbatissaz fontis ebrardi

Epistola. CXCIX

Achrimas ma

gis q̄ l̄ras dare libet. Sed quoniam ad neutrū inops est caritas: et has oportet dare: et illas non omittere. Has vobis mihi: et pusillis multis mei filibus qui

p̄s. 14.

p̄s. 9.

scandalisat. Dicitis forsitan scandalū nō esse p
vos. Nūquid ppter vos esse negabitis? Fa
cile cetera portare: tantū vos nō essetis i cau
sa. Nam in culpa dicere non audeo. Non est
meū discutere hoc: est qui est qui querat et iu
dicet. Ne homini illi per quē scandalū venit.
Iudiciū pfecto portabit: quisquis est ille vlt
illa. Ceterū ad vos mihi nūc sermo. Sustine
temodicū quid insipientie mee. Quia semel ce
pi loquar ad dñm meū. Faciā satis vlt ex par
te zelo et affectui qui loquit. Nō verebor eta
tez: dignitate nō trebor: nō cūctabor ad nomē
grāde mgti vlgertj. Nā q grādī? nomē et grā
dī? scandalū. Idpropterea meipm trāsgrediar:
et ero insipiens. Seniore increpabo: epm ar
guā. Magistrū conabor docere: cōsiliū da
re sapienti. Nullū psumptiōis gen^{us} ptereat cha
ritas et emulatio quā olim p sanctitate et glo
ria nois vñi cōceperā. Cui^{us} glorie diffusuz cir
cūquaqz spirituale odorē: inuidia diaboli inter
polatū esse vel modice: mihi p modico nō ē.
Sed neqz ecclie dei q vbiqz tā celebri gaudio
in hoc meridiano lumie exultare solebat. Ve
rum qntū vos ppiā gloriā cōtēnatis satis ap
paret. Laudo s; nō si vsqz ad iuriā dei. Lau
do et cōstātā: qua nec sūmis ptātib^{us} ceditis
de iure vño qd putatis: sed si non ptinaci^{us} q
cōstātī id agi a vobis videret. Quā glorio
sius et certe sancti^{us} vobis illatā iuriā fortiter
sustineretis: famā vñam ad gloriā dei custo
diretis. Quēqz nescio quomō vel cōsciaz ve
strā esse in tuto cōfiditis sub hoc scādalo. nec
em excusat vos etiā si in quēqz alter iure cul
pam refunditis. Esto q ali^{us} mouerit scādālū
pfecto cōpescere vos potestis. Nolle cōpes
cere sine culpa erit: aut vero compescere sine
gloria erit. Malum si comprimās tuum re
putabit tibi ad iusticiā. si alienū ad gloriā.
Quicūqz auctor sit scādali a vobis oimodis
exigē tolli. et in eo loco excusatū dicim^{us} si nō
potestis. An nō deniqz ministeriū est ange
lorum tollere scādala de regno dei? Si dixe
ritis quid ad nos. arguet vos illa sententia.
Labia sacerdotis custodiūt sciētā: et legē re
quiriūt de ore ei^{us}: angelus em dñi ē. Si ergo
hoc scādālū cū possitis nō tollitis: plane non
impletis misteriū vñm. Qd quidem nulla sit
culpa vos iudicabit. Ego vñ ne hoc suffice
re dixerim: si non et honorificatis. Est quoqz
qd adhuc addā nisi q: timidio: sum fateor q
pmisi. Sed tut^{us} adduco magistrū qui nō ve
reat ep̄s ep̄o nudā dicere veritatē. Ihuc in
quit ipm delictū est in vobis: qd causas ha
betis int^{us} vos. Quare nō magis fraudē pati
mini: Opposuit speculuz: refulsit iusticie sol:

emiciuit veritas: neuis apparuit. Quāti est
igif nescio q illa possessiuncula maledicta: vt
vlt^{er} nō possit aut obūbrare tā manifestā ve
ritatē aut impedire tam aptatā correctionē?
Inspiret deus vobis acquiescere cōsilio: vt
nō dicā nñ sed oim q emulant^{ur} vos dei emu
latiōe reuerēde et oim glia plequēde pater.

Ad balduinū abbatē reatinī mo
nasterij. Epistola. CC.

Epistola quam

misisti affectū tuuz redolet mouet
meū. Et doleo q put moueo nō
possum rescribere. Nec imoro: in excusandis
excusatiōib^{us}: sciēs q sciētī me loquor. Posti
inqz sub qua sarcina gemo. et gemit^{us} me^{us} non
est abscondit^{us}. Tu vñ p scedule breuitate affe
ctum nō estimes: quē nulla qstaliber sui pliri
tate explicare posset oratio. Et malicia quidē
occupationū pōt facere vt paucis scribā. sed
vt non parum diligā. Actū sane excludat vlt
impediat act^{us}. sed nūquid affectū? Sicut ma
ter vnicū amat filiū: ita te diligebā herētē la
teri meo placentē cordi meo. Diligā et absen
tem: ne solatiū meū ex te et nō te videar dile
xisse. Eras pncessari^{us} mihi. Atqz huic vlt ma
xime claret qz sincere te diligā. Ihodie nempe
nō te caruissem si qsissem de te que mea sunt.
Nunc autē vides qz spretis vtilitatibus mei
is: tuis compendijs. non inuidi ponens te
vtrqz mihi vnde aliquādo transponaris su
per omnia bona domini tui. Tu autem cura
inueniri fidelis seruus et prudens: conseruis
tuis celeste triticum cōmunicare absqz inui
diā et absqz delidia erogare. et noli frustra as
sumere excusationem: quasi de tui nouitate
aut de imperitia. quod putas forte vel simu
las. Nam nec sterilis verecundia grata est:
nec humilitas preter veritatem laudabilis.
Officiū ergo tuum attende. Ihelle pudorē
consideratione officiū age vt magister. Nou^{us}
es sed debitor. Et extunc te noueris debito
rem ex quo te alligasti. Nunquid nouitas ex
cusabit apud creditorem: damna lucrorum?
Nunquid prima tempora vacua preterire pa
tatur fenerator? Sed non sum inquis ad ista
sufficiens. Quasi vero deuotio tua accepta
non sit ex eo quod habes: nō ex eo quod nō
habes. De solo tibi credito talento respon
dere tibi para: securus de reliquo. Si mul
tum accepisti: da multum. Quod si modicū
id ē tribue. Etenim qui in modico fidelis non
est: nec in maximo. Totum da: quia totuz
repetendus es vsqz ad nouissimū quadrātē

sed sane quod habes nō qđ nō habes. **Abel** mento etiam voci tue dare vocem virtutis. Quid illud inquis: **Et opera tua** vbi cōcitant: imo verba operib' vt cures videlicet prius facere qđ docere. **Pulcherrim' ordo ē** et saluberrimus: vt on' qđ portandū imponis: tu portes p'ior: et ex te discas qual' ē opteat his moderari. **Alioquin** subsannabit te sapiens: vtpote pigrū illū cui labor sit manū porrigere ad os. **Arguet** te: et apl's dicēs: Tu q' alios doceste ipm nō doces. **Sz** et notaberis vicio phariseo: q' alligāt onera gūia et imponunt ea in humeros hoim dig'ito autē suo nolūt ea mouere. **Sz** mo qui dem viuus et efficax: exemplū est opis: facile faciens suadibile qđ dicit: dum mōstrat facitabile quod suadet. **Ergo** in his duob' mandatis: verbi scz atq; exempli: sumina tibi officij ad p'sciētie securitatem pendere intellige. Tu tñ si sapi's iunges et tertium: stud'iu: videlicet orōis ad complementū vtiq; trine illius repetitionis sū euāgelio de pascēdis ouibus. **In hoc noueris illi'** trinitatis sacramentum in nullo frustratū a te si pascas vbo: pascas exemplo: pascas et sanctorū fructu orationū. **Manent** itaq; tria hec: verbum: exemplū: oratio: maior autē his est oratio. Nam et si vt dictum ē: vocis virtus sit opus: et operi tamē et voci gratiā efficaciq; pmeret oratio. **Iheu** auellor arripior: non licet vltra. **Aliud** tamen breuiter amonitus sis: vt qđ cit' poteris: graui me cures soluere cura: et quid sibi vult quod inter alia questus es vuln' a quo non sperabas teptulisse: non negligas manifestius aperire. **Id em** anxie me sollicitat.

Ad clerum senonensem.

Epistola. CCI.

Estituti benedi

cto pastore vestro opus est carissimū: vt de substituendo alio sollicite satagatis. **Sed** sane id nō p'cipitanter agendum: nō tumultuose aut incōsulte: ne forte euacuetur qđ p' et rōnem et ordinem p'sumet: et vos intrare incipiat circuitū quorundam qui in circuitu v'ro sunt. **De** vicinis si placet ecclesijs sumite expimentū: et illarū vexatio det intellectum auditui in causa p'nti. **Grādis** quippe res est in manibus: nobili senonensi ecclesie instaurare pastorem. **Grādis** p'sus nec sine grandi adorienda p'silio. **Expectandum** p'inde suffraganeorū p'silij epōz: expectandus assensus religiosorū qui sunt in epātu atq; in cōmunetractandū cōmune negocium.

Alioquin dilectissimi moleste credite intuebitur tribulationē ecclesie vestre: moleste vestra ipōz p'susionē. **Quod** vtrūq; ptinget facile si illud ptingat effici quod oporteat reuocari. **Ergo** indicat ieiunium. **puocent** ep'i: religiosi asciscant: nec sua qđ absit solennitate fraudetur tāti sacerdotis rite celebranda electio. **Aderit** p'sidimus spūsanct' votis: et honorerit vob honorificantibus ministeriū vestrū: dū pari voto et cōsilio studueritis quod gl'ia sit dei et salus populi.

Ad ep'm et clerum trecensem.

Epistola. CCII

Egim' sierraue

rit quis ex vobis a veritate: et cōuerterit qu' eum: scire debet qm q' conuerterit fecerit p'ctōrem ab errore vie sue saluabit animā eius a morte: et operit multitudinē peccatorū. **Errat** ansellus vester errat. **Cui** dubiū: **Si** dimittim' euz sic nō solus errabit quātos trahet post se suo exemplo illustramus iuuenis. **Nec** modo sequaces: sed et omnes qui poterunt eū reuocare nec reuocabūt eodem errore iudicamus inuolui. **Quid** ego sum a sanguine eius. **Et** ei p'dixi p' eplaz et vobis nunc dico: quia rem illicitā p'sumit. **Nec** clerici est pugnare armis militaribus: nec subdyaconi vxorem ducere. **Annūciate** peccatorū opus eius: ne ille i peccato suo moriatur: sanguinē vero eius de manu v'ra requirat qui suo eum redemit sanguine p'cioso. **En** de celo clamat. **Virgo** israel corruit et non est qui subleuet eam. **Quousq;** in luto auz iacet. **Tollite** tollite margaritā. **Leuate** splendidi sumā atq; p'ciosissimā gemmā de sterquilinio. **Leuate** eā anteq; porcorū. id est spurcorū spiniū pedibus cōculcet: et iam non sit vas in contumeliam.

Ad abbatem sancti albanī.

Epistola. CCM.

Et si facie igno

tus es mihi sed non fama. **Nec** parum aut vile quid tui gratulor me tenere munere illius. **Nam** talis fateor p' eaz insinuatus es meo pectori: vt licet in multis occupatum: ip'a tñ serenissima recordatio tui mi dilectissime frater facile me plerūq; ex omnibus vendicet sibi: ita vt in ea libenter imorer et suauiter requiescā. **Ceterū** quo memoriam plus accepto: eo auidius suspiro p'ntiā. **Sed** quando istud: aut si qñ istud. **Vtiq;** et si nō ante: p'fecto in ciuitate dei nr'i. **Si** tamē

nō habemus hic manentē ciuitatē: sed illā inquirimus. Ibi ibi videbim⁹ nos: et gaudebit cor nrm. Interim vero delectabor et letabor nihilominus in his que dicta sunt mihi: sperans et expectans qđ reliquū est de visiōe corporali in die dñi: vt gaudiū meū plenū sit. Ad de obsecro ad ea bona que abste et de nobis assidue veniūt tuas tuorūq; p nobis orationes: pater carissime

Ad episcopum rofrensem.
Epistola. CCIII.

Ure scribitis

nō merenti. Quid peccauī: si monui mgm robertum pullū aliq; tum temp⁹ facere parisiū ob sanā doctrinā que apud illū esse dinoscit: id putauī necesse sariū et adhuc puto. Si rogauī sublimitatem vram vt pmitteretis: etiā nunc idipm rogam nisi eam de priori pce indignatam sensissem. Si dixi hoīem sultū gratia amicorū quorū in curia non minima auctas est: id dixi qđ vobis formidauī et adhuc formido. Nā qđ post appellationē factā extendistis manus vt accepimus ad res appellātis: nec laudauī nec laudo. Verūtāme volūtati vre in aliquo pstridicere nec cōsului ei nec cōsulo. De cetero vestri sum⁹: coronā vestrā suscipere et colere semp digna et debita veneratione pati. Ihuus testimonio cōsciētie audemus adhuc ad vos pce dumtaxat atq; cōsilio vt magister robertus cū integritate gratie vre p aliq; tuz tempus possit parisiū demorari. Retribuat vobis dñs in vita eterna qđ viscera nra refoiuitis: fratres nostros loquor quos misimus in hyberniam.

Ad reginā hierosolymorū
Epistola. CCV.

Iderūt homi-

nes qđ locū grē habeā apud vos et multi pfecturi hierosolymam: petunt se vestre excellentie p me cōmendari. Ex quibus est iste iuuenis cōsanguine⁹ me⁹. Iuuenis vt aiunt strēnuus in armis: suauis in moribus. Et gaudio qđ ad temp⁹ elegit militare deo magis qđ seculo. Itaq; facite morē vestrū: et bene sit huic ppter me sicut ceteris omnibus ppinquis meis fuit qui p me vobis inotescere potuerūt. De cetero caute: ne voluptas carnis et gloria temporalis impediāt vobis iter regni celestis. Nā quid pdest paucis diebus regnare sup terrā: et regno celoz eterno priuari? Sed confido in dño qđ melius fa-

cietis: et si verum est testimoniū quod vobis phibet carissimus auunculus me⁹ andreas: cui multū credim⁹ et hic et in eternū: deo miserrante regnabit. Peregrinis egenis et maxime incluis curā impendite quia talibus hostijs pmere deus. Scribite nobis frequētius: qđ et vobis non oberit: et nobis pderit: si esse vestrū et bona studia plenius certiusue nouerimus

Ad rogeriū regem sicilię.
Epistola. CCVI

Ungelateq; sa-

tis dilata est magnificētia vra super terram. Etenim gloria nominis vestri: quos fines non attingit. Sed audite cōsiliū diligētis vos. Studete qđ in vobis est hanc ipaz gloriam referre ad illū a quo est: si non vultis eā pdere aut certe pdi ab ea. Hoc autē sic fiet si inter eos quos regie munificētie celebris opinio euocat de longinquo: discretiōis oculū apertis: manūq; extenditis nō tam cupidis qđ egenis. Et vere beatus qui intelligit non super egenū et pauperē. Illū in qđ pauperē qui inuitus petit et verecūde accipit: et accipiens glorificat prem suū qui in celis est. Cū autē deo sua gloria de vestro munere ex ore gentium ita fideliter resignabit vberiori pauldubio riuo fluat: vobis necesse est ille fons glorie qui diligentes se diligit: et glorificat glorificantes se vt qui seminat in benedictionibus de benedictionibus et metat. Pro hmoi obsecro vos ponere oculos vros sup latores presentium: quem p certo ad vram regiā pntiā nō cupiditas traxit sed coegit necessitas dico nō sua sed suorū multoz videlicet a quib⁹ missus est seruoꝝ dei fidelū. Audite patiēter qđ patiant. Audite: et cōpatimini: qđ si cōpatimini: et cōregnabitis. Nec cōtemnendū regi regnare cū talib⁹. Ipsoꝝ est enī regnū celoz: qui cōtempserunt vitā mundi. Facite vobis illos amicos de māmōna iniquitatis: vt cum defeceritis a terreno regno vestro: recipiāt vos in suū regnum eternum

Ad eundem Epistola. CCVII

Me queritis

ecce ego et pueri mei qđ dedit mihi de⁹. Ferē namq; mea humilitas inuenisse grām apud regiā maiestātē: ita vt qrat videre me. Et quis ego sum: vt dissimulē bñplacitū regis? Accurro et qui querebar ecce assum nō in pntia corporis ihma: in qua de sperxit dñm herodes: attū in visceribus meis

Nā quis me sepabit a his? Sequar eos quo-
cunq; ierint. Et si habitauerint in extremis
maris: nō erunt absq; me. I habes rex lumen
oculorū meorū: habes cor meū et aiam meam
Quid si modicū nostri abest? Corpusculū lo-
quor vile istud mancipiū: qđ et si volūtas ex-
poneret sed retinet necessitas. Nō valet sequi
volantē animū qm̄ infirmū est: et solū pene il-
li supest sepulchꝝ. Sed que cura? Aia mea
in bonis demorabit: cū semen meū heredita-
bit terrā. Semen meū seinē bonū. Germina-
bit: si tñ in terrā bonā ceciderit. Letabit et de-
lectabit in crassitudine aia mea: quippe vt cō-
fido dabit illi de fructu manū suarū. Repo-
sita est hec spes mea in sinu meo: vt patiēter
ferā ab his vel corpe separi. Nō mireris rex
An elegissem a corpe pegrinari qđ istos emit-
tere: si solus cause deesset deus. Suscipe illos
tanq; aduenas et pegrinos: verūtamē ciues
sanctoꝝ et domesticos dei. Parū dixi: ciues
reges sunt. Ipsoꝝ est em̄ regnū celoz: iure et
merito paupertatis. Non decet frustra elōgin-
quo esse vocatos: et suis sedibus exules: inu-
tili pegrinatiōe vagari. Putas poterūt cāta
re canticū dñi in terra aliena? Sz nō recte for-
te dixerim alienā: qđ semini bono spōtanē ex-
pandit sinū: et p̄ciosum depositū: iā leto i gre-
mio pie fouere suscepit. Cecidit vt video: ceci-
dit gnū bonū i trā bonā roptimā: spero i dño
qđ radicabit germinabit: multiplicabit: et re-
feret fructū in pacia. Porro hūc cū rege par-
titor: et vnusquisq; fm̄ suū laborē accipiet

Adeundē Epistola. CCVII

Abetis qđ pe-

tistis: fecistis qđ pmisistis: quos i
verbo v̄ro exposuim⁹ et misimus
pegrinari: regia sunt liberalitate suscepti. Oc-
curristis eis cū panib⁹: eduxistis eos in refri-
geriū cōstitulistis eos sup̄ excelsam terrā vt
comedant fru- tus agroꝝ: vt sugāt mel de pe-
tra: oleumq; de saxo durissimo: butirū de ar-
mento: et lac de ouibus: et ficus cum medulla
tritici et sanguinē yue bibant meracissimum.
Et hec quidem terrena sunt: sed celestia mer-
cant. Sic itur ad astra. Talibus hostijs pro-
meret deus. Istoz est em̄ regnū celoz: qui
regi terre i terra viuētū reddere poterit pro
his terrenis vitam et glām sempiternā. Qui
simus vobis mgrm̄ brunonē olim mihi p di-
es multos indiuiduū comitē: nunc aut patrē
multarū quidē alaz letantiū in christo: s̄ egē-
tū in seculo: Expiatur et ip̄e munificā manū
regis: vt augeatur numer⁹ amicoꝝ: qui ip̄m

recipiāt in eterna tabernacula. Quod illi fa-
citis mihi facitis: quia qđ illi deest a me exigi-
tur. At quia marsupii n̄m minus sufficiens ē
ad v̄m sane qđ aliquāto grossius esse liquet
pauperē xp̄i: merito destinare curavi.

Adeundē papā innocentium

Epistola. CCIX

Dominuz remē

sem v̄re gl̄ie cōmēdam⁹: nō tāq; d
ceteris sed de p̄ ceteris vnū Idq;
tā secure qđ securi lum⁹ de sua erga vos fidei
deuotione: sincera dilectione: volūtate sub-
dita atq; obediētissima honoret qm̄ vas est
in honore. Sentiat qđ in vobis est non fru-
stra se honorificare ministeriū suū: nō frustra
pollere his morib⁹ quib⁹ honoret de⁹ ornet
ecclesia qui deniq; deceant dñi sacerdotem

Adeundem Epistola. CCX.

Dominus cantu

ariensis vir bon⁹ et testimoniū hñs
a bonis iniuste in cām trahit: et ab agēdo vio-
lentē retrahit. Parabat iter: nam i v̄ra p̄sen-
tia fuerat termināda: et ecce intercipit a tur-
bine et tempestate belloꝝ. Sit excusat⁹ apud
vos cui molesta est excasandi necessitas: tum
quia p̄sumit de iusticia: tuz qđ desiderio desi-
derabat videre faciē v̄ram. Addit et hoc pu-
er vester vt si qua alia petitio est venerabilis
sacerdotis: tanto citius admittat quāto dig-
nior est qui petit. Audeo adhuc et quia semel
cepi: loquar ad dñm meū. Ille ille antiquus
amicus: fidelis seruus: deuot⁹ filius (rober-
tū loquor londoniensem ep̄m) clamat ad vos
qđ occupator ille qui eum puenit in sedē quaz
deo auctore ip̄e sortitus est ip̄ius ecclesie va-
dia terrasq; distraxerit et distracta restituere
nolit. Qđ qđ sit iniuriosum et qualis corrigen-
dum: mee humilitatis non est tante sapientie
predicare

Adeundem Ep̄la. CCXI.

Trillultris sala

mātiēsis quondā ep̄s rediēs ab vr/
benō pigritauit diutere ad puez v̄m et au-
xiluz ab homunculo flagitare non desperit.
Quo audito recordat⁹ sum p̄phetie dicētis.
Montes et colles corā deo humiliabunt et
erunt praua indirecta: et aspera i vias planas
Sic vos ludere nostis alta comprimere se-
dare tumentia: et enormia redigere in mensu-
ram. Verūtamē cū tragedie sue hystoriaz in
auribus meis seriatim exposuisset laudavi in

ps. 87.

dicem iudiciū approbaui: sed dico vobis cō/
passus sum iudicato: Sic quippe totā suā la-
chrymosam illā orationem cōclūsit tanq̃ in
calce ipsi⁹ diceret cū ppheta: Exaltat⁹ at hu-
miliatus sum ⁊ turbatus. Quia eleuās alli-
fisti me. Cūq̃ memorarer iusticie ṽre et vi-
rilis animi quē sciebā cepi tamen simul cogi-
tare diuitias miserationū vestrarū quas in
plurimis exptus sum ⁊ dixi. Quis scit si con-
uertat⁹ ⁊ ignoscat domin⁹: ⁊ relinquat post se
benedictionē. Certe inq̃ in omib⁹ ⁊ p omnia
instructus est: ⁊ emulari ⁊ ignoscere: ⁊ debel-
lare superbos: ⁊ p̃cere nihilomin⁹ subiectis.
Nisi q̃ m̃grm sequēs etiā cōsueuit misericor-
diā superaltrare iudicio. Et acquieui solita il-
la mea p̃sumptione: loqui ad dñm meū: cum
sim puluis ⁊ cinis. Et ministrabat materiam
sp̃ei: p̃ci fiduciā: pietati rationē: q̃ aduerte-
rem hoīem nō vt assolere versum in furorem
cū indignatiōe recedere: ⁊ repetere natale so-
lum moliri scādala: temptare seditiōes: s; de-
dit locum ire ⁊ induit se sp̃m mansuetudinis.
Et declinauit ad vestros cluniacenses ⁊ incli-
nauit se humiliū genib⁹ humiliū p̃cibus com-
muniuit armis potentib⁹ a deo. His telis sta-
tuit aduersum vos dimicare: ⁊ rigoris murū
oppositum sibi: talib⁹ vt iactat pietatis ma-
ehinis labefactare conabit⁹. Cōfidit aut q̃ re-
spicietis in orationē humilium nec spernetis
precem eorū: ⁊ vincet pietas quem tremunt
potestates. Ego quoq̃ securus cū talib⁹ ten-
do manus: flecto genua: supplico p̃ supplici
audacter p̃nūcians debere misero suā p̃des
se humilitatem: cui a deo insolentia sua nocu-
it nec decere virtutē vici a vicio in retributiōe

Adeundem Ep̃la. CCXII.

His mihi faci

et iusticiā de vob⁹. Si habere iudi-
cem ad quē vos trahere posses laz

nūc cōderē vobis (vt pturiēs loquor) quid
meremi. Extat quidē tribunal xp̃i: s; absit vt
ad illud appellē vos: qui illic si vob⁹ necessa-
riū ⁊ mihi possibile eēt: vellē magis totis vi-
ribus stare ⁊ rīdere p̃ vobis. Ita q̃ recurro
ad eū cui in p̃nti datū ē iudicare de vniuersis
hoc ē ad vos. Vos appello ad vos: vos iudi-
cate inter me ⁊ vos. In quo queso puer ve-
ster tā male meruit de ṽra p̃nitente: vt euz in-
urere ⁊ insignire placeret nota: ⁊ noīe p̃dito-
ris. Nūquid nō me ṽrm vicarium dignatio
ṽra p̃stituit in recōciliatiōe petri p̃fani: si for-
te illū de⁹ p̃ me reuocare a fece scismatis digl-
naret⁹. Si negatis p̃babo tot testib⁹ quot in

curia tunc t̃pis erāt. Nūquid nō deniq̃ post
hec iuxta verbū dñi mei hō i suo ordine ⁊ ho-
nore receptus ē. Quis nā ergo cōstantie ṽre
suo p̃silio vel magis suo dolo subripuit indul-
ta repetere: ⁊ q̃ p̃cessere de labijs ṽris facere
irrita. Et hoc ego dixerim nō vt aplicū re-
p̃hendā rigorē ⁊ zelū igne dei succensum cō-
tra scismaticos: qui in spiritu vehemēti cōte-
rat naues tharsis: ⁊ instar finees p̃fodiat for-
nicātes: iuxta illud: Nōne qui oderūt te dñe
oderā: ⁊ sup inimicos tuos tabescebaz. Sed
vbi nō ē par culpa: par plane nō debet p̃ce-
dere pena: nec cōuenit eadē iulouī snia: eum
qui p̃ctm cū his quos magis p̃ctm deseruit.
p̃pter eū qui vt peccatorib⁹ p̃ceret sib̃p
si nō pep̃cit auferte obprobriū meū: ⁊ restitu-
endo quē statuistis. vestre etiā tam sane et in-
tegre opinioni cōsultite. Sup hoc iā alia vice
scripserā vobis: sed q̃ nō est r̃sum mihi: pu-
to nō puenit ad vos hoc ip̃m qd scripseram.

Adeundem Ep̃stola. CCXIII

I cura si memo

ria cōtulacūq̃ mei extat adhuc i cor-
de dñi mei: ⁊ si qua portiuncula anti-
que gr̃e inuenit⁹ etiā nunc in oculis ei⁹ a pue-
ro eius: liceat hāc exp̃iri viro nobili et humi-
li cameracēsi ep̃o. Fateor me obnoxii illi: et
oīm q̃ p̃ eo facere valeo debitorē: non solum
q̃ vbiq̃q̃ potest honorat nos ⁊ nostros: s;
et p̃pter veritatem ⁊ m̃asuetudinem ⁊ iusti-
ciā: que eum etiā apud vos reddere cōmen-
dabilē possunt. Et nisi fallor qui euz tribulāt
falsi sunt: et nō est in ore eorū veritas. Deniq̃
vos p̃babit⁹ ⁊ nō ē mihi verbis laborādū
sup hoc. Est p̃terea cum eo vir religiosus ⁊
sanct⁹. S. abbas: p̃ quo similiter si quid ad
merita eius nostra interuētio addere potest:
obnixē oro vt in suis petitionib⁹ exaudiat⁹.
Arbitror em̃ nullā illum facere: que non dig-
na sit exaudiri.

Adeundem Ep̃stola. CCXIII

Libo vobis

frequētissime vilis x̃micul⁹: s; i
hāc ip̃elloz audaciā p̃cibus amico-
rū Fateor audax sū: s; nō mēdar. Nō suspice-
tur dominus me⁹ in ore pueri sui inuentū iri
mendaciū: in omnibus que ad ip̃m scripserit
Volo amicis gerere morem: non tamē in me-
am mortē. Nec ignoro vbi legerim: Os qd
mentis occidit aniam. Falsitate p̃inde nego:
importunitatē non excuso. Ip̃a inueniat ṽe-
niam: cetera non time⁹. Amicus ē domin⁹

n ij

ps. 138.

Sap. 1.

antisthodozensis eps ⁊ precipu⁹ Quis nesciat
habet quā cōmunicet amico anxietatez. Fil
delē p decano ipsius afferim⁹ excusatōz abso
lutōz exigim⁹. Filij sum⁹ vni⁹ p̄ris: qđ solita
presūptione loquor: qui estis vos. Cōfidim⁹
q: nō repellēt filios p̄r: sed volūtātē timentū
se faciet ⁊ dep̄cationē eoz exaudiet: ⁊ letos
faciet illos.

Ad eundē de comite radulpho ⁊
vxoze eius

Ep̄la. CCXV

Criptus ē. Qđ

deus iunxit hō nō sepet. Surre/
xerūt viri audaces qui nō timue/
runt cōiunctos a deo p̄tra deū dislūgere. Ne
qđ id solū: insup ⁊ adiecerūt p̄lūgere nō con/
iūgendos: addētes p̄uaricationē. Lacerant
sacra ecclesie: scindūt p̄ohdolo: vestes xp̄i:
idq; ad cumulū doloris ab his a quib⁹ resar
ciri debuerāt. Amici tui de⁹ ⁊ p̄rimi tui ad/
uersum te appropinquauerūt ⁊ steterūt. Nam
qui mandatū tuū trāsgrediunt non sunt alie
ni: nō sunt extranei a sanctuario tuo: sed eoz
locū tenēt quib⁹ dixisti: Si diligitis me man
data mea seruare. Comitē radulphū ⁊ vxorē
ei⁹ deus iunxerat: p̄ mistros ecclie: ⁊ ecclia
p̄ deum: qui dedit p̄tatem talē homib⁹. Quō
quos iūxit: dislūxit camera. In quo facto
illud solū cōueniēter p̄sum ē: q in tenebris
facta sunt opa tenebrarū. Qui em̄ male agit
odit lucē: ⁊ nō venit ad lucē: vt nō arguātur
opa ei⁹ a luce. Quid meruit comes theobal
dus: Quid peccauit hō ille? Si p̄ctm̄ ē q di/
ligit iusticiā ⁊ odit iniquitatē: nō pōt excusa
ri. Si p̄ctm̄ est: q reddit regi que regis sunt ⁊
que sunt dei deo nō potest excusari. Si archi
ep̄m bituricēsem suscepit ad imperiū vestrū:
hoc ē maximū ⁊ primū p̄ctm̄. En sanguis iste
de manu eius exquirē. Qui retribuūt mala
p̄ bonis detrahunt eis: qm̄ sequit̄ bonitatem.
Multi clamāt ad vos ī toto corde suo: vt in
iuriā filij v̄ri ⁊ oppressionē ecclie digna anim
aduersione vindicetis: ⁊ artifices huius scele
ris cū ip̄o eoz capite cui quicquid libuit apli
co vigore coerceatis vt in verticē ipsius ini/
quitas eius descendat.

Ad eundē Epistola CCXVI

Ribulatio et an

gustia iuenerūt nos. Cōmota ē ⁊ cō
tremuit terra: in mortib⁹ hominū
in exilijs pauperū: diuitiū quoq; vinculis et
carceribus. Ip̄a religio venit in opprobriū
et cōtemptū. Ip̄obrio dicē apud nos: saltez

mentionē facere pacis. Nusq; fides: nusq; in
nocentia tuta. Amator innocentie ⁊ pietatis
cultor comes theobaldus: pene tradit⁹ est in
aiam inimicōz eius. Impulsus ē vt caderet
sed dñs suscepit eū: ⁊ gaudet q iusticia ⁊ ve/
stra obediētia in cā sit: ap̄lo acquiescens qui
ait: Si quid autē patim⁹ p̄pter iusticiā: beati
Et in euangelio: Beati qui p̄secutionē patiū
tur p̄pter iusticiāz. Ne nob⁹: hec oia p̄sentire
sed minime p̄cauere potuimus. Quid plura
Et nō penit⁹ desolare terra ⁊ omne regnū
in seipm̄ diuisum concideret: cōpulsus est il
le deuotissim⁹ filius vester: ⁊ eccliaſtice liber
tatis defensor: sub iureiurādo p̄mittere qual
tenus sniam ex cōmunicationis: a legato ve/
stro bone memorie magistro iuone: dataz in
terrā ⁊ personam adulteri tyrāni: qui caput
et auctor extitit hoz omniū malozum: ⁊ dolo
rū atq; in ip̄az adulterā faceret amoueri. Qđ
sane tamen p̄fat⁹ princeps fecit p̄ce et cō/
silio nōnullozum fidelium sapientūq; viroz
Dicebant nanq; id a vobis facile ⁊ absq; lesi
one ecclie impetrari: duz in manu vestra sit
eādē denuo sententiā que iuste data fuit: in
cōtinenti statuere: quatenus ⁊ ars arte delu/
datur: ⁊ pax perinde obtineat: ⁊ qui gloria/
tur in malicia ⁊ potens est in iniquitate nihil
inde lucretur. Multa habeo dicere vobis:
sed nō est opus de omnibus scribere: cum p̄/
sens sit qui omnia scit ⁊ viua voce plant⁹ po/
test ⁊ plenius aperire.

Ad eundē excusatoria ⁊ nouissi
ma

Ep̄la. CCXVII.

Omio et patri

reuerendissimo innocentio: B. ni/
hilum id quod est. Putabam me
aliquando aliquid vel modicum esse: sed nūc
vt sentio proflus ad nihilū redactus sum dñ
nesciui. Nec em̄ me dixerim omnino nihilū
tunc fuisse: cum oculi domini mei super pue/
rum suum essent: ⁊ aures eius ad preces me/
as: cū oē qđ scriberē obuijs manibus accepi/
set ⁊ vultu hylari perlegisset: benignissime at
q; plenissime ad omnia postulata respondēs
Modo autē me merito nō modicum dico: s
nihilū: qm̄ ab heri ⁊ nudius tertius auertit fa
ciē suā a me. Cur hoc? Quid peccaui. Mul
tum fateor: si pecunia cardinalis iuonis bo/
ne memorie meo arbitrio distributa fuit ⁊ nō
ad nutum ipsius: quod vtiq; ad aures domi
ni mei fuisse perlatū mihi relatum est. S; cō/
fido quia nunc huius rei veritatē cognoscens
et veritas liberabit me. Non sum tam hebes

vt ignorē ecclesie esse quicquid ille rex suar
nō dederit. Sed iā audite simplicē veritatē.
Si fuerit inuentū in ore meo mendaciū: ipm
os meū cōdēnabit me. Quā hō exiit hoies ab
sens erā: imo ⁊ valde remot⁹. Audiui autē ab
his qui affuerūt qd ipse fecerit suū testamētū ⁊
qd fecit fecit ⁊ scribi: ⁊ d reb⁹ suis qd voluit qui
bus voluit ipse diuisit: qd residuus fuit duo/
bus abbatib⁹ assistentib⁹ tūc sibi ⁊ mihi pari
ter qui absēs erā diuidēdū cōmisit: eo qd nob
nō eēt loca paupiora scōz. Porro abbates
illī domū veniētes ⁊ medomiā iueniētes (deti
nebar ei tūc tps ex vřo mādato pacis qre
negocijs) nihilomin⁹ pecuniā sicut eis visū ē
diuiserunt: me nō solū nō cōiūte s ⁊ nesciē
te quid fecerint. Cedat iā si placet manifeste
indignatio veritati: nec mihi deinceps frons
ruges: aut supciliū deponat: s solita redeat
serenitas: blādo ⁊ benigno vultui: ac suo de/
nuo sol: leta facies induat. Nam qitē cōperi
displicuisse me in multis scriptitationib⁹ me/
is: hoc me iā metuere nō oportebit: qm facile
emēdabo. Scio scio: psumpsi plusq̃ oportu/
it parū attendēs: quis: cui scriptitare psume
rē: s ad id quidez audendū vřa me armarat
benignitas: non negabitis. Urgebat deinde
caritas amicorū etem ppaucā p me scripsi si
hñ memi. Sꝫ ne quid nimis. Dabo si potero
zelo meo de cetero tꝫamentū: sciam: ⁊ ponā
digitū meū sup os meū. Tolerabili⁹ em offē
dam aliq̃s amicoz: q̃ multis pꝫib⁹ defatigē
xpm dñi. Et nūc quoq̃ nō sū scribere ausus
vob: de imminentib⁹ ecclie piculis ⁊ graui scis
mate qd timem⁹: ac plurimis q sustinem⁹ in/
cōmodis. Scripsi autē sanctis ep̃is vřo lateri
adherentib⁹: ab ip̃is audire poteritis si scire
placuerit: que scripserim ego.

Ad tres ep̃os curie albericum ho
stiensē. Stephanū prenestinū igna
rū tusculatū ⁊ gerardum cancella
rium

Epistola. CCXVII

Quantum ma-

lū scilicet i ecclia sit ⁊ q̃ sit detestā
dū: ⁊ oimodis euitandū euidēter
quondā ondit famosa ⁊ horrēda mors viro/
rū illoz quos ob istiusmodi pestē terra dglu
tiēs viuos trāsmisit ad inferos. Ondit et illa
psecutio guibertina: siue burdini temeritas
q̃ nra iā tꝫa expta sunt: inter regnū ⁊ sacer/
donū diuidētes: plaga pene incurabili: ⁊ ca/
stigatione crudeli. Ondit ⁊ illa q̃ nup adhuc
post multā ⁊ multifariā ecclie vexationē tan
dē deo miserāte sinez acceperit rabies leonina:

Merito pinde saluator in euāgelio. Et in Luce. 17.
quit homi illi: p quē scandalū venit. Aeno
bis qui viuim⁹ plāgere que ptulim⁹: dolere
que sentim⁹: tremere que expectam⁹. Et qd
pei⁹ est ad tā malū habitū hūane res deueni
runt: vt nec rei humiliari velint nec iudices
misereri. Dicimus iniquis: nolite iniquā agere
et delinquentib⁹: nolite exaltare cornu: ⁊ nō
audiūt nos qz domus exaspans est. Suppli
cam⁹ his quoz ē pctā arguere peccātes ser/
uare ne calamū quassatū cōterant: ⁊ lignū su
migans non extinguant: ⁊ si magis in spiritu
vehementi conterunt naues tharlis: Si de
nunciam⁹ filijs cū apostolo vt obediāt patri
bus per omia: quasi aerem verberamus. Si
patribus loquimur ne ad indignationē pu
cent filios in nos potius eoz indignationē p
uocam⁹. Ne delinquentes satisfacere nec rec
tores seu correctores cōdescendere vllaten⁹
acquiescunt. Omnes suum stomachū sequū
tur: ⁊ totis viribus funem in diuersa traben/
tes rumpunt. Deu necdū recenti ecclesie pla
ge occaluit cicatrix: ⁊ iursuz scindere parant
rursus corpus xpi affigere cruci: rursus fode
re latus innoxii: rursus vestimēta diuidere
atq̃ ipam qd in ip̃is est tunicā inconsutilem
quāuis frustra dirumpere satagunt. Si qua
in vobis sunt viscera pietatis tantis vos op
ponite malis: ne in illa precipue terra scissura
fiat in qua solent sicut optime nostis scissure
alie refartiri. Nam si auctor scandali ore sin
gulariter iudicis tremēdo addicif maledicto
quib⁹ putamus benedictionib⁹ dignos hui⁹
nequitie factores ⁊ propugnatores: De duo
bus non excusamus regem. Nā ⁊ iurauit illi
cite: ⁊ perseverat iniuste. Verū id non volun
tate: sed verecundia. Nam probro ducitur si
cut optime nostis apud frācigenas iuramētū
soluere q̃tūlibz male publice iuratū sit: q̃nil
nemo sapiēs dubitet: illicita iuramēta non eē
tenenda. Veruntū ne in hoc quidez excusari
posse fatemur. Neq̃ ei excusare nos: sed ve
niā postulare suscepim⁹. Vos videte an excu
sare aliquaten⁹ possit eū: ira: etas: maiestas.
poterit sine dubio: si misericordiā iudicio sup
exaltandā decernatis: quaten⁹ videlz talī ali/
qua consideratio in rege ⁊ puero habeatur:
vt hac ei vice talī quidē tenore parcatur: q̃ ta
le aliquid de cetero nō psumat: parcatur sane
dixerim: si fieri possit salua in oib⁹ ecclie liber/
tate: simul ⁊ archiepo debita veneratōe ser/
uata: quē man⁹ apostolica consecrauit. Hoc
ipse rex humilif petit: hoc nostra vniuersa ci/
tra mōtana nimis iā afflicta ecclia supplicif
deprecatur. Alioquin damus man⁹ morti: ta/
n iij

besceotes ⁊ arescentes p̄ timore ⁊ expectatio
ne supuenerūt vniuerso orbi. Siquidē dep̄
catio mea sup hoc ab āno priore ⁊ p̄ctis me/
is exigentibus dep̄cationē meā non exaud/
tio sed indignatio: indignationē autē desola/
tio pene vniuersę terre secuta est. Si quid ze
lo vrgente erupit: quod nō fuit aut secus q̄
nō fuit dicendū: sit queso apud vos quasi nō
dictum. Ubi vero dixi quod oportuit: ⁊ vbi
oportuit dici: sit non frustra dictum

Ad ludouicū regē francorum

Epistola. CCXIX.

Inbenter quidē

sicut ip̄i fratri dignamini etiā pro/
pria attestante p̄scia que ad hono
rem v̄m ⁊ regni vestri vtilitatez spectāt: p̄o
nō exiduo posse ⁊ querimus ⁊ querem⁹. Ce
terū qđ n̄re humilitati querimini sup anathe
mate inor iunouando in comitē radulphum
et aultis me dare opam oīmodis vt pō fiat:
ob multa mala q̄ secutura inde putatis: pro
sus non video quō implere possim: ⁊ mada/
to obuiare apostolico. Ad ⁊ si possem: nō vi
deo q̄ rationabiliter possem. Doleo quidez
de malis si inde pueniant: sed non ideo tñ de
bemus facere mala vt veniāt bona. Sati⁹
tutiusq̄ hoc totum p̄fecto omnipotentis dei
iudicio ⁊ dispositioni relinquit⁹: qui pōt fa
cere vt ⁊ bona que ip̄e vult fieri fiant ⁊ ma
neant: ⁊ mala que malī molunt⁹ non veniāt
aut certe in eos ip̄os potius qui ea volunt et
querunt veniāt. Valde autē p̄tristat me vnū
quod in l̄ris vestre cellitudinis p̄tinet: q̄ vi
delicet debeat obuiare res ista paci facite inter
vos ⁊ comitem theobaldū. An nescitis vos
grauiter offendisse in eo q̄ comes theobald⁹
violenter guerre vestre p̄tra deum ⁊ iusticiā
iurare compulsus est: non quia solum quere
ret: sed etiam efficeret vt p̄dictus comes ra
dulphus ⁊ terra eius tam indebite immo taz
illicite absolueretur. Quid iterum vultis pec
catum peccato addere: ⁊ iram dei super vos
qđ absit accumulare. Quid peccauit comes
theobaldus: vt iraz v̄ram rursus incurrere
mereat⁹: qui ⁊ absolutionez comitis radulphi
licet iniustā sicut scitis: tāto labore ⁊ difficul
tate obtinuit: ⁊ rediuitū excommunicationem
q̄uis iustissime redeuntē nec quesuit nec q̄/
rit: vtpote quod timore v̄ro etia⁹ obiurauit.
Nolite queso nolite dñe mi rex regi v̄ro: im
mo oīm cōditori: tam euidentē in suo regno ⁊
in sua possessione audere resistere: ⁊ manū ex
tendere tā frequenti ⁊ temerario ausu: aduer

sum terribilē eum qui aufert spiritū p̄ncipū:
terribilē apud reges terre. Acriter loquor qz
acriora vobis formido: quod nō ita vehemē
ter timerem nisi vos vehemēter diligerem

Ad eundem vnde supra

Epistola. CCXX.

Ut deus quā

tum vos ex quo noui dilexi: ⁊ ve
strū honorē volui: scitis vos quā
to labore q̄taq̄ sollicitudine: toto anno p̄ter
rito querende paci vestre intēdi: vna cū alijs
fidelibus vestris. Timeo autē ne sine causa
laborauerimus in vobis. Vos nāq̄ vt manū
festum ē: a bono ⁊ sano p̄silio qđ acceperatis
nimis cito: nimisq̄ leuiter resilitis: ⁊ ad ma
la priora que dudum nō imerito perpetraste
vos plāgebatis adhuc recentib⁹ illis plagis
rursus vt audio nescio quo diabolico p̄silio
festinat⁹. A quo enim nisi a diabolo procel
dere hoc p̄siliū dixerim: per quod sit vt in/
cendijs incēdia: homicidijs homicidia addā
tur. Clamor denuo pauperum: ⁊ gemit⁹ cōt
peditorum: ⁊ sanguis interfectoz: auribus
per tonent patris orphanorum ⁊ iudicis vi
duarū: p̄plane his ostijs hostis ille antiqu⁹
nostri generis oblectatur: quoniā ip̄e homi
cida est ab initio. Et nolite frustra occasione
sumere de comite theobaldo: ad excusandas
excusationes in peccatis: cum vir ille paratū
se dicat ⁊ hec oīmodis deprecet⁹ veniri ad cō
uentiones que inter vos cucurrerunt: quan
do facta est pax. Et scdm iudiciū diligentius
nomen vestrum: eorum scilicet qui meditato
res iuter vos extiterunt: p̄ omnia satisface
re velit: vt si p̄uaricationis forte ab ip̄is argui
poterit: qđ si existimat p̄tinuo ad honorē ve
strū corrigere nō cunctetur. Verum vos nec
verba pacis recipitis: nec pacta v̄ra tenetis
nec sanis cōsilijs acquiescitis: sed nescio quo
dei iudicio: omnia vobis ita vertitis in puer
sum: vt p̄bra honorem: honorem p̄bra du
catis: tuta timeatis: timēda cōtēnatis: et qđ
olim sancto ⁊ glorioso regi dauid ioab legit⁹
exprobrasse: diligitis eos qui vos oderunt: ⁊
odio habetis qui vos diligere voalnt. Neq̄
eū qui vos instigant: priorem iterare malici
am aduersus nō merentē nec querunt in hoc
honorē v̄m sed suum comodū: imo nec suū
comodū: sed diaboli voluntatē: vt regis qđ
absit potentiā cōcepti furoris habeāt effriticē
quem suis se posse adimplere viribus nō cō
fidunt: inimici corone v̄re manifesti turba
tores. Et quicquid vob⁹ d̄ regno v̄ro: de aīa

et corona vestra facere placeat: nos ecclesie filij matris iniurias: cōtēptū et cōculcationez oīno dissimulare nō possumus: que illi p̄t illa que in eā iam p̄cessisse miserabiliter plāgi mus: iterum de nouo partim inferri: p̄tū im minere sentimus. p̄fecto stabimus et pu gnabimus vsq; ad mortem si ita oportuerit p̄ matre nostra: armis quib; licet: nō scutis et gladijs sed precibus fletibusq; ad deū. Et ego quidem qui memini p̄ter quotidianas p̄ces quas p̄ pace et salute v̄ra atq; regno co ram dño supplex ip̄o teste fundebā: etiā ap̄ sedem apostolicam litteris et nuncijs causaz v̄ram egisse: fateor vsq; pene ad p̄prie cōsciē tie lesionem: et ip̄sū summi pontifici iuam: (quod diffiteri non debeo) contra me indig nationem: ego inq; assiduus vestris que ino uare quotidie nō cessatis excessibus. puoca tus dico vobis incipio penitere sup insipien tia mea p̄iori: qua pl; iusto vestre adolescē tie hucusq; faui: et cetero p̄ mea exiguitate nō deero veritati. Non tacebo q; cū excōmu nicatis iterato sedus et societate inire satagi tis: q; in necem hoīum: combustionē domoꝝ: destructionē ecclīaz: dispersionē pauperū raptoribus et p̄donibus sicut dicit adheretis iuxta illud p̄phete. Si videbas furem curre bas cū eo: et cum adulteris portionem tuam ponebas. Quasi non satis per vos mala fa cere valeatis. Non silebo qd illicitū illd ma ledictūq; argumentū inconsultissime vsurpa tum a vobis cōtra bituricensem ecclīam: pro quo heu tot et tanta mala iam nunc merito p uenerunt: non ita tandem corrigitis vt christi ouibus apud cathelaunū pastore p̄fici nō si natis: insup et fratri v̄ro: eiusq; militibus: sa gittarijs balistarijsq; domos ep̄ales p̄ ius et phas inhabitādas: et res ecclesie in huiusmo di nefarios vsus p̄figendas: audacter nim ium exponitis. Dico vobis non erit diu inul tum: si hec ita facere pergitis. Et ideo domi ne mi amicabiliter moneo vos: et fideliter cō sulo vobis vt citius ab hac malicia desistatis si forte iam ferire parātis manum: minuite re gis exemplo p̄tia et humilitate p̄uenire pos sitis. Dure loquor quia duriora vobis formi do: sed memōtote a sapiente dictum: Melio ra esse verbera amici: q̄ fraudulentia oscula inimici.

Ad Boslenum suessionensem epi
piscopū. et sugerū abbatē scrip
tū.

Epistola. CCXXI

Crispseram re-

gi arguens cum sup malis q̄ sunt in regno eius: ip̄sū sicut dicitur assensu. Et qd rescripti dñgnum duxi vobis qui de consilio eius ostis insinuandum: Adi ro: enim si ita credit vt loquitur. et si non cre dit: quomodo conscio vtrq; omnū sicut scitis que ad pacē reformandā facta fuerūt ista per suadere conatur. Aut em̄ sicut potestis vide re in literis eius: cū male seruata ex parte co mitis pacta conaretur ostendere. Adhuc su spensi manēt episcopi nostri: adhuc terra no stra interdicta est. Quasi vero cuiusq; ecclesi astici absolutio interdicti ad comitē theobal dū ptineat: aut hoc ipse aliquo modo pepige rit se factur; Illusus est ait comes radulphus. et iterum relegatus est. Et hoc quid ad comi tem theobaldum? Nōne quicquid de hac re promisit fideliter elaborauit et efficaciter adim pleuit? Ille vero deprehensus ē in astutia su a: et cecidit in foueam quam fecit. En est hoc totum cur irrita faceret rex pacta sua: q̄ disti xerunt labia vestra? An propter hoc decuit ē candescere iram regis contra deum et ecclesiā eius: contra seipsū et regnum suum? Ita ne p pter hoc debuit obliuisci honoris sui: vt ad d bellandū hominem suum quē non dico diffi dauerat sed nec submonuerat v̄posuerat ad rationem mitteret fratrem suū: idq; p cathalan num de qua potissimū ciuitate scitis quid rex cuz comite theobaldo pepigerit? Sed rex ad huc aliud addit: q; matrimonijs sibi molias cōiungere contra eius fidelitatem comitem flā drensem et suessionensem. Et de fidelitate qui dem suspicio est nō certitudo. p̄porro inanes suspensiones certis pactioib; p̄iudicare qua le sit vos videritis. Quāq; id omnino credē dum non fuerit de tali viro. Nunquid enim hostes sunt regis quibus alligatur comes: et non magis homines eius et amici? Nōne consanguineus regis et sicut fatetur baculus regni: comes flandrensis est? Quid contra re gis fidelitatem facit eius homo et fidelis ip̄s us: si alijs eius amicis: suorum matrimonijs copulatur? Nonne si quis simplici oculo rez vt est cōsideraret: magna potius pax regni: magnumq; robur: et magna posset putari se curitas? Illud autē miror quō rex dicere nō timuerit cognoscere se: quia nouerim ego co mitē theobaldū in parte suam cōtra regē co mitem radulphū trahere attemptasse. Nam et viua voce nuncio n̄ro plus dixit q̄ scrip serit: q; mandauerim sepius dicto radulpho maximā p̄tem peccatoꝝ ei; me suscipe: si vel

let comiti theobaldo adherere. Sinatus est homo ille ap quem ista nudaui: veniat et arguat me palatium. Si scripsi litteras pferant in medium. Viderit ipse cui crediderit: certus ego sum: quia nunquam nouerim quod imponit. Idem arbitror et de comite theobaldo: quia et ipse omnimodis diffidetur. Videat proinde deus et iudicet: quod nunc de suspicionem comes theobaldus arguitur ab eo: qui manifeste contra pactiones suas ipsum sibi attraxit comitem radulphum: contra dei precepta: contra sententiam summi pontificis: adultero et excommunicato communicans. Alit quoque rex. Idem habuimus duos grauissimos oppugnatores. Et propheta subannans: respondet: Ibi trepidauerunt timore ubi non erat timor. Ecce inquit oppugnamur qui non oppugnauimus. Quis oppugnat obsecro quis oppugnat: quis vos persequitur? Nonne comes obsecrat et humiliatur: honorare paratus ut regem seruire et obsequi tanquam domino suo: obnixus pro pace supplicans: et bona regis quod in se est sibi conciliare satagens voluntates? Esto quod sit ita sed magis comes regi mala omnia molitur: nonne ad id quod statutum fuisse scitis fuerat recurrendum? Sic enim inter se pepigerunt: ut si qua de conventionibus illis controuersia aut dissensio nasceretur: nihil mali sibi inuicem facerent aut quererent: donec coram nobis tribus pariter et domino antistitodorense ventilata res esset atque discussa: qui et tunc mediatores fuimus: et si quid emergeret controuersie debuimus esse reconciliatores. Ad id modo omnimodis comes flagitat: sed rex abnuat. Denique esto quod omnino male meruit comes: sed ecclesia dei quod meruit. Quid inquam meruit non iam sola bituricensis ecclesia: sed et cathalaunum: etiam et remensis: etiam et parisiensis. Habeat rex aduersus comitem eius. Sed de quo iure obsecro de quo iure presumit: ut ecclesiarum possessiones et terras deuastet: ut christi ouibus pastores preficere non permittat: ut is quidem electorum promotione prohibeat. Aliis vero quod hactenus inauditum est dilationem electionis indicat: donec diripuerit pauperum facultates: donec penitus desoleat terra. An vos ei consulitis talia? Abiurum valde si contra vos vestrum consilium sunt hec: mirum magis et malum: si vestro consilio sunt. Etenim consulere talia: manifeste scismatica fabricare est: deo resistere: ecclesiam ancillare: et nouam in seruitutem ecclesiasticam redigere libertatem. Si quis dei fidelis si quis ecclesie filius est: profecto stabit et opponet se: quo ad poterit murum pro domo dei. Nam et vos

ipsi si pacem desideratis ecclesie sicut oportet filios patris: quomodo non dicam tractatis ea: sed vel interestis consiliis tam malignis? Quicquid enim mali fecerit: merito non regi iuueni: sed consiliariis senibus imputatur.

Ad episcopum suessionensem dominissime rescribentem ei ita ut hec fuerit saluatio salutem in domino: et non spiritum blasphemie

Epistola. CCXXII.

Inime quidez

ego spiritum blasphemie habere me arbitror: sed hec cuiquam maledixisse: aut maledicere velle me scio: precipi prefertim populi mei. Ceterum quicquid illud sit quod se lesam vestra dignitas iudicat: peto veniam. Scio enim qui dixit: Blasphemamur et obsecramus. Vico ergo cum beato iob que locutus sum utinam non dixissem: et ultra non addam. Jam domino abbati sancti dyonisi per communiam rimonia scribens utriusque vestrum responderam et putaueram me fecisse satis. Sed quoniam ut video nondum quieuit indignatio vestra que forsitan aduersus ecclesie concitatores iusti incanduit. Etiam vobis dico scismaticos vos aut fomitem esse scandalum: nec dixi nec scripsi nec credidi: et dico securus: nec vereor quod mea pagina arguet mendacium. Scrutamini eam si placet et si ita inueneritis reus me fatebor gratias sacrilegium et reuera sicut notatis spiritum blasphemie agitatum illa scripsisse. Ne tamen humilis satisfactio spiritum videatur excludere libertatis: dolui fateor et doleo quod nondum eas vos libertate qua deceret cooperimus christi vlcisci iniurias: ecclesie defendere libertatem. Dolor iste compulit me scribere dura: non tamen illa que impingitis. Putaueram siquidem et adhuc putarem nisi timerem vobis in hoc esse molestus nequaquam sufficere quod scismaticis non estis auctores: nisi et eos qui sunt cuiuscunque dignitatis sint tota libertate pro viribus coercetis et eorum consilium atque consortium excretis. Putarem inquam gloriam vobis esse si dicere possetis et vos. Odiui ecclesiam malignantium: et cum impijs non sedebo. Nunquid solum decebat zelus ille prophetam et non hodie quoque a domini sacerdote requirere de quo dicebat: Nonne qui oderunt te domine oderam: et super inimicos tuos tabescebam? Optare sane et salua vestra serenitate id quoque eloquium hunc zelum vos exercuisse in puerum

Job. 39.

ps. 25

ps. 138

regē qui non tam pueriliter q̄ crudeliter sine causa irrita fecit: et vestra sane cōsilia et sua paeta sine causa regnum suū cōturbat bella ubi q̄ celis terrisq̄ suscitāt ecclesias vastat: sacra temerat: exaltat iniquos: bonos persequitur perimit innocentes. Hec in q̄ vellem vos dolere his cōtradiceret et resistere quod in vobis est. Sed meum non est magistrū docere: Ioslenum minus autem reprehendere ep̄m: qui magis me et alios peccantes redarguere: et errantes corrigere debet. En quantū vos timetis. Clausam habetis eplam: qui de priore aperta male suspicatus estis. Nam ego qui de nihilo in hoc aliud cogitavi nisi q̄ ad diuersos scribentem necesse est iuxta cōsuetudines eplam cera non claudere. Jam et p̄ hoc quod q̄ veniam peto

Ad Stephanū p̄nestinum ep̄m
Epistola. CCXXIII.

Quitur hiere-

mias ad deum p̄ aduersarijs suis ita dicens. Recordare domine q̄ steterim in cōspectu tuo vt loquerer p̄ eis bonum et auerterem indignationem tuam ab eis. Et infert p̄opterea inquit da filios eorum in famē: et deduce eos in manus gladij. Et adhuc alia in hunc modum eque grauiā imprecatur illis. Quod p̄pterea nunc apud vestram reuerentiā memorandum putavi qm̄ simile mihi aliud quid cum p̄pheta video accidisse. Vos enim scitis quomō ego quoq̄ p̄ rege steterim i cōspectu dñi mei: corpore quidem absens s̄ p̄sens spiritu: vt loquerer p̄ eo bonum. Bona siquidem pollicebatur. Nunc autem ip̄o redente p̄ bono malū: cogo: contraria scribere. Pudet erroris et falsae spei quā de eo cōceperam: et gr̄as ago q̄ p̄ eo simpliciter supplicā nō fuerim exauditus. Putabā me de ferre regi pacifico: et ecce iuenio: grauissimo hosti ecclesie assēisse. Cōculcatur apud nos: sancta ecclesia turpiter ancillatur. Nam et electiōes ep̄orū p̄hibent fieri: et sicubi id p̄sumptum a clericis fuerit electus ep̄ari nō sinit. Veniq̄ sedet in tristitia ecclesia parisiensis p̄prio destituta pastore: et nemo q̄ d̄ substituēdo alio mustre audeat. Non sufficit spoliari bonis p̄sentibus domos episcopales: etiam in terras et in homines manus sacrilega circumquaep̄ defecit totiusq̄ insuper anni ex eis sibi redditus vendicando. Vestra cathalaunensis fecit quidem electionē: sed qui electus est ecce iā diebus multis debito honore frustra: et sci-

tis q̄ nō absq̄ graui gregis dominici detrimento. Comisit rex germano suo roberto vices episcopī. Et ille in cūctis terris rebusq̄ ecclesie p̄tatiue versans et p̄ vice sua ubiq̄ haud segniter agēs: infert celis quotidianas hostias non plane pacificas: clamores pauperum lachrymas viduarum: plancius orphanorū gemitus compeditorum et sanguinem intersectorum. Verum angustus est malicie eius ille episcopatus. Remensem inuadit: atq̄ in terra sanctorū iniqua gerit: nō monachis nō sanctimonialibus parcens. Veniq̄ sancti remigij: sancti nichasij: sancti theoderici terras fructiferas et villas populosas ita in ore gladij deuastauit: vt pene in solitudinē redegerit vniuersas. Frequens in omniū auribus vox. Hereditate possideam? sanctuariū dei. Sic rex emendat: quod in ecclesiā bituricensem herodiano iuramento commisit. p̄pterea rex nobis quidem non parum laborantibus pacez cum comite theobaldo fecerat: firme vt putauimus amicitie fedus inierat: et ecce occasiones querit quomō recedat ab amico. Atq̄ hoc grande crimen quod impingitur comiti: quia cum baronibus regis de liberis suis contrahit matrimonia. Suspecta est illi dilatio caritatis: nec se putat regez: si se amauerint principes. Conūciat prudētia vestra quid animi erga subditos gerat: qui de odio atq̄ discordia si fuerit in suos se estimat fortiorē. Videat et perpendat si est hic homo a deo: qui in suorum magis mutua similitate q̄ caritate cōfidit: cum caritas sit deus. Ad minime faceret si sapientiā illius haberet qui ait: Fortis est vt mors dilectio: dura sicut infernus emulatio. p̄pterea ergo pacis cōuentiones et constitutiones manifeste transgreditur: nec tenet pacta sua que distinxerūt labia sua. Veniq̄ reuocauit in domum suam et ad cōsiliū sum: virum adulterum et excōmunicatum: quem ex constituto eiecerunt et p̄ exercenda maiori malicia alijs multis nequā eque excōmunicatis: piuris: homicidis: rex et aduocatus ecclesie aduersus ecclesie quod non est dubium amatorem et defensorem de nouo sociat: iuxta illud p̄phete: Si videbas furē currebas cum eo: et cum adulteris portio nem tuā ponebas. Ad hec cogit suo more ep̄i scopos ad maledicendū bñdicēdis: et iterum ad bñdicendū maledicēdis. Et qm̄ nō obtpatur p̄ suo libitu sibi: circuit mare et aridaz vt inueniat iuratores quorū piurjs q̄s fortassis deus cōiūgit p̄ hoies separēt. Quia frōte obsecro tātope alijs p̄scribere de cōsanguinitate laborat hō cū sua qd̄ palā ē: et cio cōsanguini-

Canti. 3.

p̄. 49.

tatis gradu ferme pmanens consobrina: Et quidē inter filiū comitis theobaldi ⁊ comitis flandresis filiā: ⁊ inter comitē suessionē ⁊ filiā comitis theobaldi: si cōsanguinitas sit nescio. Sciēter em̄ illicita m̄rimonia nec laudauī vnq̄ nec laudo: sed sciatis vos ⁊ sciat oīs meus phibere horū nuptias si quo modo cōiungi phas fuerit exarmare ecclesiā est: ⁊ multā illi subtrahere fortitudinē. Nec aliā puto aduersantiā ipsis nuptiis intentionē: nisi vt in terris p̄fatorū principū nō possunt habere refugium quicūq̄ audebūt cōtradicare scisnati: quod minant. Ihucūq̄ zelus me? Nō possum em̄ ego dare quod potui redarguere potui ⁊ cōmendare eum qui possit. zelus domini mei faciet hoc. Ipsum duxi necessariū in magno ecclesie labore atq̄ piculo cōpellandū: ⁊ p nullū dignus q̄ p vos qui eius lateri ⁊ spiritui adheretis. Apud quē queso habete me excusatum: q̄ rege mutato mutauerim stylum qui ad ipsum deū dei prophetā dixisse scitis. Cū viro innocente innocēs eris: ⁊ cum peruerso puerteris.

p̄. 17.

Ad ep̄m suessionensem

Epistola. CCXXIII

Aborauimus

sed de p̄fectu adhuc questio est. Seminauim⁹ multū: sed intulim⁹ parū. Fatemur nos eguisse vestra opa ⁊ p̄sentia. Verū q̄ eam nō requisuim⁹ in tanta necessitate p̄ amicū cōem sancti Dionysii abbatē docebimini. Nūc itaq̄ ne decetero diffimuletis: sed scdm sapiētiā vobis a deo datā studeatis que ad pacē sunt: inonemus sanctā sollicitudinē vestrā. Nam rogādus nō estis pro tali re: qua vtiq̄ cōstet nō mō valde honorificari ministeriū vestrū sed ⁊ turpari admodum si negligitis. In indicta celebritate apud sanctū Dionysii speram⁹ videre vos.

Ad ludouicū regē frācorū vnde supra

Epistola. CCXXV

Ludouico dei

gratia illustri regi francoꝝ: ⁊ duci aquitanorū. Ihugo antisidoren sis qualiscūq̄ minister. Bernardus clarcual lis abbas. diligere iusticiā ⁊ iudicare terram sapiēter. Diu est q̄ egressi de domib⁹ vestris expositis pprijs vtilitatibus p̄ pace vestra ⁊ regni. fideliter sicut nobis deus est testis laboramus. Tristamur autē: q̄ aut nullū aut erigū nostri laboris fructū adhuc tenem⁹. Adhuc pauperes clamāt post nos: adhuc terra

vadit quotidie in desolationē. Queritis que terra? Aestra: nō alia. Intra regnū em̄ ⁊ contra regnū vestrū: ista oīa mala ppetrant. Nā siue amici siue inimici vestri sint qui de guerra ista pauperant: captiuant: cōterunt: non aliunde q̄ de regno vestro sunt. In quo manifeste imminere iamīaq̄ videt sermo saluatoris dicētis. Omne regnū in seipsum diuisum desolabitur. Ihuc accedit q̄ ipsi diuisores et desolatores: vos p̄stituerūt sibi huius nequicie caput ⁊ principem: quem precipue debuerant metuere defensorē ⁊ sentire vltorem. Nos tamen credebamus vos tactum a deo ⁊ illuminatum tantā illorum nequiciā aduertisse ⁊ errorem vestrū agnouisse: ⁊ cupere omnino cōsilijs seniorib⁹ a laqueo isto retrahere pedem. Ceterū ab hac spepene deiecit nos colloquium illud habitū nuper inter nos apud corboilum. Scitis em̄ quomodo ⁊ q̄ irrationabiliter (vt pace vestra dixerimus) a nobis tunc recessistis. Unde factum ē q̄ sermonis illius qui vobis in dicto nostro displicuit reddere ad liquidū rationē p̄ vestra nobis turbatione non licuit. Quaz si expectare placido corde dignaremini: forsītā cognouissetis ⁊ vos q̄ nil vobis indecens aut importabile dictum fuisset: scdm quod iam res vestra p̄cessit. Nunc autem sine causa turbat⁹ turbatos nos ⁊ cōfustos: ⁊ quid faciamus dubios anxiosq̄ tenetis: homines qui bona vobis cupiunt ⁊ querunt. Quod non est aliud: nisi quia fraus iniquorum ⁊ rumusculi parū scientiū hominū: dicentiū malum bonū ⁊ bonum malum: conturbant vos. Verum nos ⁊ si conturbati: nō tamen omnino desperati de auxilio spiritus quem vestrum animum salubriter super malis preteritis concussisse persensimus: adhuc stamus ⁊ expectamus vt redeatis ad cor: ⁊ quod prudenter cepistis: efficaciter compleatis. Ihuius rei gratia misim⁹ fratrem carissimū nobis andream de baldeimento qui vobis ista plenius viua voce innuet: ⁊ quicquid ad hec respōdere placuerit fideliter renunciēt nobis. Si autēz persistitis quod absit: nō acquiescere sanis cōsilijs: mūdi nos sumus a sanguine vestro: deus non p̄mittet ecclesiam suam a vobis siue vris diuitius conculcari.

Math. 12.

2. 1. 1. 1.

Ad episcopum suessionensem

Epistola. CCXXVI

Emper quidē

egui officijs amicoꝝ: hō nimirum mēte semper ⁊ corpe miserandus:

sed nūc maxime opus et tempus miserēdi: cū
urgente cōsciētia: et aggrauata manu dñi su/
per me: duro me carceri mācipaui: durus iu/
dex in memetipm. Si adhuc pater estis: nāz
fuisse vos fateor: sentiat filius et ille filius in q̄
vsq; ad hanc diē filialis ergo vos affectus non
tepuuit. Scio scio difficile posse extorqueri cla/
uem de manu herculis: et ideo multum insto
q; rem peto difficilem. At quanto difficilior
tāto violētior ad pmerendā redibitionē Grā
disime fatebor: bñficij debitorē: grandis proz/
sus si obtinuerō. Nec ignoro dare q̄ accipe
beat⁹ eē: sed cedo necessitati: occurro pericu/
lis: angustijs cōsulo: honestati plane nūc aut
dissimulato: aut inemor. Cedens itaq; ho/
norabiliorē nobis vt dignum est ptem: mihi
verecundiorē assumo: nō mō ad accipienduz
inuerecūdiō: sed et importunior ad petēdūz
peto q̄ simpliciter peto instāter: peto opor/
tune importune. Nec em̄ illud peto qd̄ vos
nō deceat dare: aut me postmodūz peniteat
accepisse: et si ita petere mō minus me deceat
Nam si liberatis pauperē a potēte: in hoc no/
bis multū p̄stabitis: vobis plurimū Eya mō
strauim⁹ vobis affectū: rem vos scitis: fructū
prestulant afflicti.

Ad petrum cluniacensem abbatē
conqurentem q̄ ei non scriberet

Ep̄la. CCXXVII.

Tane iocari li

bet. Bignantē sane atq; amicabi/
liter: sed si ita luditis vt nō illuda/
tis. Nolite mirari hoc. Nam suspectū id mi/
hi facit vestra ip̄a tam subita et inopinata dig/
natio. Non em̄ multū tempis est: q̄ scribens
ad vos debita reuerētia: vraz magnitudinē
salutauī: et nō rñdisti mihi verbū. Nec mul/
to anterius scripserā ad vos ex vrbero/
ma et nectunc quidez vel vnum iota recepi:
Quodo miramini q̄ reuertenti nuper de hy/
spania: nugās meas denuo ingerere non pre/
sumpsi: Q̄ si culpa est quacūq; ex cā nō scri/
pisse: sine culpa pfecto non erit noluisse: ne
dicam cōtempnisse rescribere. En in quo pro/
me faceret iusticia quia id a me flagitatis: nisi
mallem occurrere gratie redeūti q̄ retardare
eam mihi: dum vel me inutiliter excusare vo/
lo vel aliū accusare. Sz hoc dixi ne quid clau/
sum in mentē retinerem qd̄ ore non pmerem
qd̄ id vera recuset amicitia. De cetero q; ca/
ritas omia credit: iaz omis suspitio de medio
fiat. Gaudio q̄ recalūstis p̄isce amicitie re/
cordari: et vel lesū reuocare amicū. Liben-

ter redeo reuocatus. Felix qui reuocor. Mul/
larum iam memor sum iniuriarū. En ego qui
fueraz vestre pfecto sanctitatis seruus et nūc
et ante. Grās ago optime iocatus sum: intū/
mus vobis denuo fact⁹: sicut dignamini scri/
bere. Si forte intepueram vt arguatis: haud
dubiū quin veloci⁹ recalescam: totus vře ca/
ritatis viscerib⁹. Et nunc q̄ placuit scribere
obuijs manib⁹ suscepi. Legi auidē libēter re/
lego et placet sepius repetitū. Placet fateor
iocus. Est em̄ vt iocūditate grat⁹: et seri⁹ gra/
uitate. Nescio siquidē quō inter iocādum ita
disponitis sermones vřos in iudicio: vt et io/
cus leuitatē nō redoleat: et auctoritas cōser/
uata hilaritatis nō minuat grāz. Porro aucto/
ritas ita seruaf⁹: vt illud sancti viri merito
vobis possit aptari: Si qñ ridebā non crede
bāt mihi. Eya rescripsimus et puto iam iure
exigimus ampliora q̄ pmisistis. Dignū ē vt
sciatis q̄ penes nos sunt. Secretū est mihi vl/
tra non egredi monasterio nisi ad cōuentum
abbatū apud cisterciū semel in anno. Hic ful/
tus ořonib⁹ vřis et bñdictionibus consolat⁹
paucis dieb⁹ quib⁹ nunc milito: expecto do/
nec veniat imutatio mea. Propitius sit mihi
de⁹: vt nō amoueāt ořonē vřam et misericor/
diā suā a me. Fract⁹ sum virib⁹ et legitimam
habeo excusationē: vt iā nō possim discurrere
vt solebā. Sedebo et silebo: si forte expiar
qd̄ de plenitudine intime suauitatis sc̄tōs p/
pheta eructuat: Bonū est inquiens expecta/
re dñm in silentio. Et ne solus videamī mihi
lulisse: puto iam nō audebitis me de hoc silē/
tio meo rep̄hēdere: et more vřo appellare so/
porē qd̄ vt puto cōgruenti⁹ ac magis pprie
sanct⁹ esaias cultū iusticie nominat: et d̄ quo
legitis in hoc ip̄o ppheta dicēte dño: In silē/
tio et spe erit fortitudo vřa. Cōmendate me
orationib⁹ sancti cōuentus cluniacensis: sa/
lutato pri⁹ ex me suo oim si dignū iudicatis

Job. 29.

Lrene. 9.

Esa. 32.
Esa. 30.

Ad tres ep̄os supradictos pro
abbate latiniacensi.

Ep̄istola. CCXXVIII.

Vbis audeo lo

qui quicq; in buccā venerit. Nā et
si oportuerit sustineri modicuz quid
insipientie mee: geret mihi proculdubio mo/
rem beniuolentia vestra: que sapientibus et
insipientibus debitor est. Et hoc dico: non
quia cogitē p̄cipitare verbū: qd̄ ad rem non
p̄tinet aut leuitate vti intendam: aut nugari
delectet: p̄sertim apud vos qui videmini co/
lūne ecclesie: sz ex abūdatia cordis os loq̄t et

veritas dolore urgente intrinseco: taciturni-
 tatis impatiens prumpit in mediū. Ad dei em̄
 dico vobis pene moti sunt pedes: pene effusi
 sunt gressus mei: q̄ execranda v̄t videt con-
 uersione tam frequenter sapientiā vincit ma-
 liciā. Addūť vbiq̄ cornua impij et exarma-
 tur iusticie zelus: et non est qui facere bonum
 nō dico velit s̄ possit. Supbe et inique agūt:
 et nemo audet murire p̄tra. Et vtināz vel in-
 nocentia tuta esset et iusticia ip̄a suimet suffice-
 ret defensione. Quid peccauit abbas latinia-
 cens̄? An q̄ bonus monachus et melior ab-
 bas: q̄ bone optonis et melioris est vite? An
 quia monasteriū cui p̄est: et decorauit religio-
 ne et bonis temporalibus ampliavit: et bonorū
 fratrum numero cumulauit? En sanguis iste d̄
 manu eius exquir̄. Si crimen est acceptum
 esse deo et hominib⁹ tollat et crucifigat. Ne-
 gar̄ em̄ nō potest hoc illū esse: celo et terra testi-
 bus. Si crimē est esse hospitalem benignum:
 castū humilē: decidat merito ab inimicis suis
 inan̄is. Reuera nāq̄ et in his excusari nō p̄t:
 p̄uincētib⁹ se pp̄rie vite s̄c̄titate et fame gl̄ia.
 Et imponit ei noluisse suscipere nunciū domi-
 ni mei. p̄d̄rosus grauis offensa: si ita est. Nō
 negat abbas hoīem qui mittebat in angliam
 cum esset honorifice susceptus hospitio que-
 rere loqui cū eo: sed paranti exire interuenit
 hubertus p̄positus dicēs se potius exiturus
 et hominī vice ip̄i? satisfactur. Si quo min⁹
 qd̄ oportuit actū fuit cū viro cui⁹ culpa fuerit
 vobis relinquimus iudicandū. Accusat itez
 q̄ l̄ras dñi pape p̄dicto huberto violent⁹ ab-
 stulerit et diruperit: sed extāt l̄re integre et bul-
 late: nec in eas sicut mentis amiserit: sed sponte
 dimisit p̄silio vtiq̄ comitis theobaldi et n̄ro.
 Dic̄it quoq̄ q̄ quosdā monachos in captio-
 nem posuerit. Atq̄ id quidem falsuz. Sed si
 quosdā turbatores et cōspiratores in diuersa
 claustra diuisit ne simul positi plus nocerent
 quis hoc certe iudicans rephendat? Jam de
 terris et bonis ecclesie quasi districtis et alie-
 natis: et datis ab eo cognatis suis coram ve-
 nerabilib⁹ ep̄is sueffionensi et antisiodorensi
 comiteq̄ theobaldo aduocato vtiq̄ mōaste-
 rij satis r̄sum est: et adhuc r̄ndet: sic illuz de-
 disse suis quō alienis. i. ad eundē censum vel
 consuetudinē. p̄d̄orro aut̄ a seculo non est au-
 ditum q̄ monach⁹ rebellis supbus ambitio-
 sus: priuilegiū pp̄rie libertatis ex ap̄lica au-
 ctorit̄ate meruerit. A tempe iude scariothis
 nō est inuentus similis illi: quis sic insurgeret i
 magistrū: et traderet sanguinē iustum. Felix
 magister cui cū magistro omniū cōmnis pro-
 phetica illa vox est. Homo pacis mee in quo

sperabam: qui edebat panes meos: magnifi-
 cavit super me supplantationem. Et olim era-
 tis cōtra apl̄in petrū dñantes in clerum: imo
 et p̄tra coaplin eius paulū: et dominabamini
 fidei totius orbis. Et nunc nouū aliquid ad-
 didistis: vsurpantes amplius et in ip̄am reli-
 gionem. Quid restat nisi vt adūciatis et ipsis
 angelis domiari? Nisi q̄ in hoc posterior iu-
 das: priorē vicisse versutia et fraude videtur
 q̄ cū illius facin⁹ cōdiscipuli horruerint vni-
 uersi: iste callidior: potuit ad cōuiuendū imo
 ad fauendū sue malicie nō quoslibet sed ip̄os
 ap̄loz principes circūuenire. Nō imputo do-
 mino meo: cui tanq̄ hominī subripi potuit: et
 hec oro ne deus imputet. Absit autē vbi ve-
 ritatem agnouerit: vt p̄ualeat tam inexecra-
 bilis maligni huius sacrilegusq̄ conatus. Et
 ego de hac re ad ip̄m quoq̄ solito ausu scrip-
 sissem: si nō sensissem ip̄m quicquid scribim⁹
 minus solito acceptare. Queso dolete vos q̄
 monachi estis vicem magistri v̄ri beati bene-
 dicti: cui iam vt videtis p̄pe est vt vbiq̄ cō-
 tradicat: et peat omnis vigoz monastice disci-
 pline: monach⁹ aduersus suos cornua sumē/
 tibus de manu forti.

Ad eosdem Ep̄la. CCXXIX

Vera sūt que

audistis de abbate sancti theofri-
 de: nō potestis ea dissimulare sine
 piculo vestro: et p̄pter officiū et p̄pter cōsciē-
 tiam. Conscientiam dico non tantū v̄ram sed
 etiā alioz. Sunt autē verisimilia credo q̄ et
 vera. Verax est em̄ qui testimoniū phibz de
 his p̄sentū latoz. Unde hoc quoq̄ sciā que-
 ritis: Falsc̄ teneo l̄raz missaz a viris sanctis
 quos ego noui q̄ sancti veridici sunt: et om-
 nes ille p̄ter cōtinent tam laudes et preconia
 huius q̄ illius horrendas blasphemias quē
 accusat.

Ad abbatem iohannē de buzeio
 qui abbatiā suā reliquerat et abierat
 in solitudinē Ep̄la. CCXXX.

Ilio carissimo

iohanni frater Bernardus: in spi-
 ritu ambulare et timorē dñi nō de-
 relinquere. Dicere nō possum in q̄sta amari-
 tudine anime mee et tristitia cordis scribā ad
 te iohānes carissime: p̄ eo q̄ me video in tot
 scriptationibus meis p̄ficere nihil quia nō
 capit in te sermo me⁹. Scripsi semel et denuo
 nisi fallor: et exigētibus peccatis meis i nullo
 adhuc r̄ndz mihi labor me⁹. Ecce tercio iacto

semē: deū oipotentē deprecās vt non reuerta/
tur ad me vacuū: s̄ p̄spereſ 7 faciat ad qđ ill/
lud mitto: letificans nos tandē aliqñ de fru/
ctu tue obedientie 7 salutis. Si audieris me
immo si exaudierit me de² lucrat² sum filium
meū. Si non p̄uertam me denuo ad arma as/
suetā: orōnes videlicet 7 lachrymas: nō quidē
p̄tra te sed p̄ te. Luxi 7 lugebo 7 anxia trabā
suspīria ex imis viscerib² p̄ meis visceribus.
Quis det te mihi fr̄ez meū sugentē vbera ma/
tris mee: Quis reuocet te mihi in illā quietez
anīmī: concordīa mor̄: societate spūs: sereni/
tate p̄scientie: in q̄ te aliqñ tenui 7 possedi: Et
ne q̄ ex me detrimentū in aliquo patiaris seu
impedimentū: illud falsū esse nō dubites: qđ
tibi a nescio quo vel quib² falsiloquis p̄suasū
audiuim²: qz ego vicē cogitarē sine rōne 7 iu/
dicio a regimie fraternarū animarū qđ tibi cre/
diderā submouere. Non est h̄ verū: sed audi/
poti² de hac re paucis qđ vix ē. Hoc 7 si vo/
luissē non licuisset: 7 si licuisset vt de pp̄ria cō/
scia loquar ego nullatenus voluissē. Hec ve/
ritas. Si ergo h̄ totū fuit qđ auertit cor tuuz
veritate p̄pta: qđ restat nisi vt respicias: re/
deas ad te: redeas ad nos: arguas insup̄ te ip/
sū leuitatis 7 incredulitatis incaute. Si ei tan/
tū potuit vna maledicta suspitio ad te alienā/
dū 7 p̄cipitandū: quāto magis nūc absoluta
certitudo valere debet ad erigendū 7 reuocā/
dū te: Turpe ē tibi falsitate posse seduci: 7 ve/
ritate reduci nō posse. Habeat sane veniā ac/
quieuisse ad temp² palliate falsitati. At vero
dephense iā 7 nudate acq̄escere adhuc immo/
etiā nō multū irasci: q̄tum p̄fusiōis h̄z: Quā/
obzē irascere 7 noli peccare: si vis nos vt deū
poti² non irasci. Nā qđ subreptū est tibi: mise/
ratōem magis q̄ indignatōez mereſ. Nimirū
homo es nauigās sicut oē hūanū genus in h̄
mare magno 7 spatioſo manibus vbi reptilia
quorū non ē nūer². Quis se iactet in eo assidu/
is nō impelli vētis: nō iactari fluctib²: Moue/
ris te naufragasse in eis piculū in falsis fratri/
bus incidisse. Itēz dico: h̄ vitas. Deceptus
fuiſti 7 spūs mendax in ore pseudo p̄phetarū
supplātauit te. Sed ecce euauit falsitas luce/
vitatis oborta. Si adhuc qđ absit p̄gis in tua
obſtinatione p̄sistere: ego te interim nō iudi/
cabo: ē q̄ querat 7 iudicet. Ego autē parco ti/
bi: dissimulans 7 differēs interi in x̄ga venire
ad te. Porro i misericordia 7 spū māsuetudi/
nis allcē te nobis curabo si potero. nā id mi/
hi sentio familiari² esse: 7 tibi p̄suasibilis fore
nō dubito illū sane euaginare super te gladiū
cunctabor qui in materno meo pectore iacet
recondit²: continuus vtiqz dolor cordi meo

7 creberimi ad deū gemit² p̄ te donec venias
Ex si oēs huius tam pie ferientis ensis s̄m du/
ritiā tuā 7 cor ipenitens frustraueris ict²: nec
possit qñqz dicere aia tua qz vulnerata carita/
te ego sū tu de te videris nam non solum iam
veritas s̄ 7 caritas liberabit nos. Sz quid di/
xi: Quō miser quō liberabor: effusis visceri/
b² filio peunte. Non quiescet affect² 7 si non
sequat effectus: non sedabit² dolor: nō cessa/
būt lachryme Exhibebo tibi qđ diu vixero al/
terz samuelez: tu vtinā non alterū saulē mihi.
Rogabo te rogabo p̄ te vt venias Veni ve/
ni p̄sēqz moriamur: vt qui dilexim² nos in vi/
ta: in morte nō separemur.

Ad Iherbertū abbatem sanctiſte
phani diuion. Ep̄la. CCXXXI.

Frater iohan

nes dixit in nos vel scripsit qđ nō
deciuit: non tā nos lesit q̄ seipsum

Magis nāqz ita scribēdo suam pdidit leuita/
tē q̄ nostrū dephendit errozē. Quāqz 7 si le/
sisset in aliquo: nostrū tamē nō erat reponē/
re malum. Attendens p̄inde nō qđ ille mere/
atur sed qđ me deceat: donari iuueni etiam a
vobis hanc culpam rogo 7 supplico: que ma/
gis gloriolam q̄ maliciā redolere videt. Ita/
tū vt manū deinceps inhibeat a scribēdis tra/
ctandisue q̄ sup̄ ipsū esse p̄stiterit. Nam vt
liquido satis apparet in hoc exiguo qđ p̄sum/
sit opus erat stilo 7 animo maturiori. Tertuz
em̄ sit vobis homiem licet in breui pagina: aut
nō scripsisse vt sensist: aut nō sensisse vt debuit

Ad dñm papā Celestinū p̄ intru/
so eboraceñ. Ep̄la. CCXXXII

Portet vos se

cundū iusticiā q̄ ex lege est suscita/
re semē fratris v̄ri defuncti. Qđ di/
gne implebit²: si pape innocentio cui in here/
ditate dñi successistis. 7 descenditis bene gesta
7 min² adimpleta p̄ficiat. P̄re manib² est in
quo id liceat expiri. Causā eboraceñ. ecc̄lie p̄
eū fuisse decissā q̄s nesciat: At quō executioni
mandatū sit qđ egressus est de labijs tanti vi/
ri: vtinā nescireſ. Quis det vt non annūciēſ
in geth: neqz in cōpetis ascalonis: Sz vt v̄bū
abbreviatū faciā in aurib² occupatis: audiat
paucis dñs me² qđ dictū fuerit 7 quid factuz
teneam². Cū in multis accusareſ is q̄ sibi v̄/
dicare electōem in p̄fata ecc̄lesia impie cupie/
bat: tandē oīs cōtrouersia ad testimoniū viri
illustris v̄ilhelmi ipsi² ecc̄lie sūc decanī cō/
quiescere iussa est: vt nisi capitulū intrusiōis
qđ huic inf̄ cetera impingebat ille pp̄rie mai

nus iuramento ammouere: suis oīno conati/
bus tanta frustraretur ambitio. Hoc autē nō
ex iudicio sed ex miscōia. Sic ei rogauerat ip
se. Aditissima plane sententia: quippe cū de
plurimis et pessimis pulsaret: q̄ nullaten⁹ pro
pulsare valebat: sed vtinā vel ipsa stet. Quid
em̄ si nō sufficit iuri: dūmodo sufficiat ecclesie
liberatiōi. Nō causamur sentētie remissionē
q̄ nūl nocuit. Neq; ei p̄ficiat aduersario: et si lar
gior indulgentia: qui ne ipm qd̄ vltro spospō
derat implere p̄ualuit. Nā de q̄ p̄sumere vis⁹
est defeci tei: ne sibi q̄ deficeret peierās. Quā
em̄ vt bon⁹ attestaret hominī quē ruinoz pu
blice opiniōis et opis vitas detestat. Quid
ergo? Ille non iurauit: et iste ep̄s est. O rem
ignorātia oīm dignam et p̄petuo si fieri posset
silētiū p̄primendā. Vex id sero. Iheu nor⁹ est
orbis triūph⁹ diaboli. Ubique p̄tonat plausus
incircūcisoz: et plangit bonoz: p̄ eo q̄ videat
tur sapientiā vicisse malicia. Mōstrat digito
m̄ris eccl̄ie turpitudine: patris innocētū verēda
irridentē denudata a suo neq; quem mori
tuū putat: sed viuit in vobis. Si is exitus im
minebat: cur e longinq̄ romā ē p̄tractata cau
sa spurcissima: vinbra magis et angulo digna
Cur tāta mari terraq; a multis assumpta fati
gatio? Cur a finibus terre euocati viri religi
osi qui eū accusarent: et pauperū christi mar
supia longi itineris expensis exhausta sunt?
Non poterat episcopari turpis infamisq; p̄so
na qd̄ inuit⁹ dolensq; loq̄r: nisi q̄ in illo horre
bat angliā: frācia abomiabā: etiam roma co
gnosceret. Quā meli⁹ in romana curia causa
eius minime ventilata fuisset: et non tangeret
sacra limina: generalis atq; horribilis fetor?
Quā tollerabili⁹ ignorasset aplica sedes tā
intollerabile malū: q̄ tollerat manifestū. Quid
istud temeritatis fuit? Publice infamatus
ante iudicē accusatus nec purgat⁹ imo et con
uictus et sic cōsecratus est. Viderit qui huic
manū post illa iposuerit: an magis execratus
dicere debuerit. Non em̄ negabit sic se ista ha
bere: nō negabit sic se ex literis apostolicis ad
se p̄ hoc ip̄o directis eadem cōperisse. Dicat
forte aliquis q; non ē datū iudiciū: non fuisse
p̄uictū. Ego dico et p̄fessū. Nā qui vt iudiciū
euaderet vltro elegit ad testimoniū vuilhelmi
decani confugere: illo sibi deficiente: quid ni
si suo iudicio a causa decidit ore p̄prio condē
natus. Que cū ita sint: videte dñe pater ne de
clinēt cor vrm in opus malicie: qm̄ secundū
p̄phetā: Declinātes in obligationem addu
cet dominus cum operantibus iniquitatem.
Alioquin quod cōsiliū datis miseris abba
tib⁹ illis quos ad accusandum eum vocatio

apostolica traxit romā: sed et alijs q̄ pluribus
ex illo episcopatu viris religiosis: sint ne obe
dituri huic: et sacramenta accepturi ab homi
nis intruso. Primo quidem p̄ regez: deinde
per legatum. Quippe qui illū in sanctuariū
dei contra ius et fas: contra mandatū summi
pontificis in iniuriā summi sedis et totius ro
mane curie euz non potuit per ostiūz fodit ar
genteo vt aiūt sarculo: vnde impudēt intru
sit. Ante nisi fallo: suis sedibus exulabūt: q̄
dare acquiescāt man⁹ idolo huic: nisi vestra
violenta auctoritas obuiguerit. Ceterū q̄ sā
ctiori vestroq; apostolatu digniori zelo gladi
um phinees in cōfusione duoz tam turpi
ter fornicantiūz stringeretis: q̄ tot factos aut
de suis fugere locis p̄mittitis: aut cōtra cōsci
entias suas cogitis remanere.

**Ad totam curiam romanam vñ
supra.**

Ep̄la. CCXXXIII

Dominis et pa-

tribus reuerendis episcopis et car
dinalib⁹ curie: frater Bernardus

Clareuall. dict⁹ abbas salutē et nostras qua
lescūq; orationes. Omnib⁹ scribendū fuit de
eo qd̄ spectat ad omnes. Nec vereor: ne forte
presumptiōis arguar: quippe qui licet omni
um minimus. tamē romāe curie iniuriā a me
non iudico alienā. Vrimur assidue: dico vob
vrimur grauiter nimis: ita vt tedeat nos eti
am viuere. In domo dei videm⁹ horrenda.
Et q; corrigere nos non possum⁹ saltem sug
gerimus his ad quos spectat. Siquidē emen
dauerint: bñ: Sin autē: nos aias nostras libe
rauimus vos excusationē non habetis de pe
cato. Nō ignoratis platam esse sententia⁹ a
dño papa hōe memorie innocētio cū vřo et ro
mane curie generali assensu: irritā vuilhelmi
eboracensis esse electionēz imo intrusionem:
nisi vuilhelm⁹ aliter: tūc decan⁹: qd̄ obiectūz
ei fuerat. p̄prie man⁹ iuramēto repelleret. Nec
vos latuit q̄ plena esset sētentia non iuditij s
miscōie: nimirū cum h̄ vuilhelmus quesisset.
Sed vtinā vel ipsa stet et qd̄ aduers⁹ eam fal
ctum est stare non possit. Quid em̄? Non iura
uit ille et iste i cathedra pestilētie sedet. Quis
tribuat vt aduersus fornicationem hanc phi
nees cū pugione procedat: aut viuat in sede
sua petrus: qui spiritu labioz suoz interfi
ciat impios. Multi clamāt in toto corde suo
vt sacrilegiūz hoc digna animaduersione vi
dicare studeatis. Alioquin dico vobis scādā
lū magnū nimis erit in eccl̄ia dei et timeo ne ro
mane sedis auctoritas grauē admodū ia ctu/

ram et detrimentum grāde suscipiat: nisi in eum qui peruerit generalē et sententiā vindicta pcesserit et taliter ut ceteri metū habeāt. Quid em̄ de eo dicā: q̄ occultas et tenebrosas līteras habuisse se gloriā? vultu illi: vti nā a principib⁹ tenebrae non a principibus ap̄olorum? Et ecce audierūt filij circūcisoz: substantiam romanā curiā a qua post datā tā manifestam sententiā furtim datas esse aiūt p̄trarias literas. Quid dicam vobis? Si non vos vrit scandaluz graue quo scandalisat non pusilli: sed magni et p̄fecti viri. si non p̄patimini pauperib⁹ abbatib⁹ quos a finib⁹ terre vocatio apostolica romā traxit: si non miseremini magnis et religiosis mōasterijs: quib⁹ omnino sibi incubatore illo destructio imminet. si (q̄d p̄imum dicere debui) zelus domus dei nō comedit vos: nunquid vsq̄ adeo inimici hominis versutia p̄ualebit: ut p̄prium quoq̄ contemtū et infamiā hanc pessimā ecclesie p̄incipes equanimiter ferant? Quid em̄ si sacrilegus homo ille p̄secrationē recepit? p̄fecto longe gloriofius erit iam eleuatū deiicere symonem: q̄ p̄hibere conantē. Alioquin quid facietis religiosi viris: qui omnino nō inueniunt salua p̄sciētia vel ip̄a cōmunia sacramenta de leprosa manu suscipe? Antē nisi fallor eligēt fugere: q̄ dare manus morti: et exulare p̄p̄r q̄ vesci idolatris. Ex si contra cōsciētias suas coegerit eos romana curia curuare genua ante baal: videat de⁹ et iudicet: videat curia illa celestis in qua nulla poterit ambitio subuerti iudicium. In fine oīm obsecrat vos puer vester p̄ viscera misericordie dei nostri: si quis in vobis est zelus dei miseremini ecclesie sancte saltē vos amici eius: et q̄ntū potestis date opaz: ne tam detestabili facto def assē?

Ad omnē curiam romanā quando elegerūt abbatē sancti anastasi in papā eugenū. Ep̄la. CCXXXIII.

Domini et pa-

trib⁹ reuerēdis cardinalib⁹ et ep̄is omnib⁹ qui sūt de curia. puer sanctitatis eoz. p̄darcāt vobis de⁹ quid fecistis Sepultū homiez reuocastis ad hoies. Fugit tantē curas et turbas: curis denuo implicuistis et imiscuistis turbis. Fecistis nouissimuz primū. et ec̄e nouissima illi⁹ piculofiora poribus. Crucifixus mūdo. p̄ vos reuixit mundo et qui elegerat abiect⁹ eē in domo dei sui ip̄m vos in dñm oīm elegistis. Cur p̄siliū inopis cōfudistis? Cur paupis hois et mēdici et p̄p̄cti corde iudiciū p̄urbastis? Currebat bene Quid vob visū est sepire vias ei⁹ auertere se

mitas: gress⁹ inuoluere? Quasi descēderet d̄ hierlm: et nō ascēderet magis de ibericho sic incidit in latrones. Et qui se tanq̄ violētis q̄busdā diaboli manib⁹ carnis illecebris et glorie seculi potēter excusserat: nō tamen valuit effugere manus vestras. Num idcirco pisam deseruit: ut reciperet romā? Nū qui i vna ecclēsia nō sustinuit vice dñatū in oī ecclēia req̄rebat? Quid igit̄ rōis seu p̄siliū habuit defuncto sūmo pōtifice repēte irruere in hoiez rusti canū latēti inijcere man⁹: et excussa e manibus securi et ascia vltigone i palaciū trahere: leuare in cathedra: induere purpura et bysso: accingere gladio ad faciendā vidictā in natōib⁹ in crepatōes in populū. ad alligādos reges eoz in cōpedib⁹ et nobiles eoz i manicis ferreis? Sic nō erat inē vos sapiēs et exercitat⁹ cui potit⁹ ista puenirēt. Ridiculū p̄fecto videt p̄ano sū homūtionē assumi ad p̄sidendū p̄ncipibus ad impandū ep̄is: ad regna et impia disponēda. Ridiculū amiraculū: p̄blāc vñū hoz. nō nego nō diffido posse fuisse h̄ etiā op⁹ dei: qui facit mirabilia maḡ sol⁹: p̄sertim cū audia vsq̄ quaq̄ ex ore mltroz qm̄ a dño factū ē istud: si nec ego oblit⁹ sū iudicioz dei antiq̄z et scripture plurimos recēdentes ex p̄uata seu etiam rusticana vita oī assūptos in volūtate dñi ad regendū populū ei⁹. Deniq̄ nōne ut vñū e plurib⁹ memorē tali q̄dāmō elegit de⁹ dauid suū suū et suscepit eū de gregibus ouium de post fetantes suscepit eum. Ita inq̄ ita et de nostro eugenio in beneplacito domini potuit contigisse Non sum securus tamen: qm̄ filius delicatus est: et tenera verecundia eius assue ta potius otio et quieti: q̄ tractandis que foris sunt: timendūq̄ ne nō ea auctoritate qua oportuerit sui apostolat⁹ officia exequatur. Quid putatis gerere animi nunc homiem illum: qui de secreto interne contemplationis et amica solitudine cordis: tanq̄ infans e gremio et sinu matris subito perturbatus tractū se ad mediū videt: et quasi quē ad victimā ductū ad tam insueta et insuauia? Nisi dñs supponat manū suam: heu necesse est obruatur et opprimat onere insueto et nimio: q̄d et gigātinis ut aiūt: vltipis quoq̄ angelicis humeris formidabile videat. Verū tamē q̄ sic factū ē et sicut mlti dicūt a dño factū ē v̄ra interest carissimi v̄ris feruent⁹ b⁹ studiis fidelibusq̄ obsequijs sollicitē p̄ueneri: q̄d v̄ris p̄stat māib⁹ elaboratū. Si q̄ ergo p̄solatō in vob: si q̄ caritatis in dño: si q̄ miseratō pietatis: si q̄ cōpassiōis viscera assistite et collaborate illi in ope q̄ assūpt⁹ est p̄ vos a dño. Quēcūq̄ sūt v̄a q̄cūq̄ pudica: q̄cūq̄ iusta: quēcūq̄ facta: que

cūq; amabilia quecūq; bone fame: hec ei sug-
gerite: hec suadete: hec agite. ⁊ de⁹ pacis erit
vobiscum.

Ad dominū papam eugenium pā-
ma.

Ep̃la.

CCXXXV.

Beatissimo pa-

tri ⁊ dño dei gr̃a sūmo pontifici eu-
genio. B. clareuallis vocatus ab-

bas: modicū id qđ est. Audītū est in terra noi-
stra ⁊ celebri sermone vulgatū vbiū hoc qđ
factū est de vobis a dño. Preſerā ſtilum ha-
ctenus rem tacitus cōſiderabā. Expectabaz
em̃ literas ṽras ⁊ pueniri a vobis in bñdicti-
onibus dulcedinis. Expectabā virū fidelem
qui veniret a latere tuo qui diceret cūcta per
ordinem quid quō vel qualiter actū eſſet. Ex-
pectabā ſi quis forte de filiis meis reuertereſ
qui lenirz dolorē patris: qui diceret: Joſeph
filius tuus viuit ⁊ ip̃e dñatur in tota terra egi-
pti. Hinc eſt qđ iſte non ſūt volūtatīs ſine
ceſſitatis: ⁊ amicorū extorſe quib⁹ precib⁹ ne-
gare non poſſū modicum illud quicquid reſi-
duū eſt vite mee. Quia tamē ſemel cepi loqr̃
ad dñm meū. Jam em̃ filiū dicere non audeo
qđ fili⁹ in patrē: p̃f mutat⁹ eſt in filiū. Qui poſt
me venit: ante me fact⁹ eſt: ſed nō inuideo: qđ
qđ mihi deerat in eo me h̃re p̃ſido: qui non ſo-
lū poſt me: ſed etiā p me venit. Naz ſi dignaris
quodāmodo p euangeliū: ego te genui. Que
eſt ergo ſpes noſtra ⁊ gaudiū noſtrū ⁊ corōa
glorie: nonne vos ante deum? Beni⁹q; filius
ſapiēs gloria eſt patris. Ammodo in non vo-
caberis filius: ſed vocabit̃ tibi nomē nouum
qđ os domini nominauit. Hec eſt mutatio de-
ſcendere ex celsis. ⁊ multi in mutatiōe iſta gaude-
bunt. Nam quemadmodum olim abram in
abraam: iacob in iſrael. Et vt de tuis magis
predeceſſoribus tibi pponam ſicut ſimonin
cephā: ſaulus in paulus: ſic filius me⁹ bernar-
dus in patrem meū eugenium leta proſus et
vtili (vt ſperamus) traſlatione promotus eſt
Digitus dei eſt iſte: ſuſcitans de puluere ege-
num: ⁊ de ſtercore erigere pauperem vt ſede-
at cū principibus: ⁊ ſoliuz glorie teneat. Su-
per eſt vt facta hac mutatiōe tui: ip̃a quoq; qđ
tibi cōmiſſa eſt dñi tui ſponſa mutetur in me-
lius: ⁊ iam nequaquā ſara ſed ſara de cetero no-
minetur te. Intellige que dico. Habit em̃ do-
minus tibi intellectum. Si amicus ſponſi es
ne dixeris dilectā eius principem meam ſed
principem nil tuum in ea vendicans: niſi qđ p
ea ſi oportuerit etiā animā dare debes. Si
chriſtus te miſit: eſtimabis te non miniſtrari
ſed miniſtrare veniſſe: ⁊ miniſtrare non ſolum

ſubſtantiam ſed ip̃ſa quoq; animā ſicut pre-
ſatus ſum. Vez ſucceſſor pauli dicet cū pau-
lo: Non qđ dominamur fidei ṽre: ſed adiuto-
res ſumus gaudiū veſtri. Petri heres audiet
petrū dicentem: Neq; vt dominātes in clez
ſed formā facti gregis. Sic em̃ iam nō ancilla
ſed libera etiā ⁊ formoſa ſpecioſiſſimi ſponſi p
te in deſideratos aſciſceſ amplexus. Alioqui
per quē aliū hec tam debita libertas ſperabi-
tur: ſi ⁊ tu. qđ abſit: in xp̃i hereditate queras
que tua ſunt qui iam ⁊ ante didiceras non di-
co tua non retuere ſed nec tuus eſſe. Ergo ſi
duclam talē habens in te: qualē in nullo pre-
deceſſorū tuorum a multis retro temporibus vi-
ſa eſt habuiſſe: exultat merito vbiq; ⁊ gloriā
in domino ois eccleſia ſanctorū: ⁊ ſpecialiter
illa cuius vterus te portauit ⁊ cuius vbera tu
ſuxiſti. Quid ergo? Nonne ⁊ mihi licet gau-
dere cū gaudentibus? Nunquid nō ero vn⁹
de numero letantiū? Exultaui fateor. ſed cū
tremore. Exultaui: ſed in ip̃ſa exultationis mee
articulo timor ⁊ tremor venerunt ſuper me.
Ego em̃ ⁊ ſi nomen patris depoſui: ſed non ti-
morem ſed non anxietatē: poſtremo nec affec-
tum nec viſcera patris. Conſidero gradum
⁊ caſū vereor. Conſidero ſaſtigium dignita-
tis: ⁊ in tueor faciem abyſſi iacentis deoſum:
Attendo celsitudinē honoris: ⁊ e vicino per-
culū reformido: p eo qđ ſcriptū ē: Homo cū
in honore eſſet non intellexit. Qđ quidem ad
cauſam magis qđ ad tempus arbitror eſſe re-
ferendum vt ſic intelligat dictum: cum in ho-
nore eſſet non intellexit: ac ſi diceret: Honor
abſorbuit intellectum. Et quid ē ele geras ab-
ſect⁹ eſſe in domo dei tui: ⁊ recūbere in nouiſ-
ſimo loco in ſuiuius eius: ſed placuit dicere ei
qui te inuitauit: Amice aſcēde ſuperi⁹. Itaq;
aſcendiſti in altū noli altū ſapere: ſed time: ne
forte cōtingat ſero illam miſerabilem: illā emi-
tere vocem. A facie ire indignationis tue ele-
uans aliſiſti me. Altiozem quippe locum ſor-
titus es ſed non tutiozem. Sublimiozem non
ſecuriozem. Terribilis proſus terribilis eſt
loc⁹ iſte. Loc⁹ inquā in qđ eas terra ſācta ē: lo-
cus petri eſt: loc⁹ pncipi ap̃lorū: vbi ſteterunt
pedes ei⁹. Loc⁹ illius ē quē cōſtituit dñs dñz
dom⁹ ſue: ⁊ pncipē ois poſſeſſiōis ſue. Si for-
te declinaueris a via dñi: ſepult⁹ eſt in eodez
loco: vt ſit ibi ſed te in testimoniū Merito talī
paſtori: talī nutricao cōmiſſa ē eccleſia cū adhuc
tenera adhuc in cunabul⁹ eēt: cui⁹ docta magi-
ſterio ⁊ exēpla educata: oia terrena cōculcar-
ret vtpote qui excuſſerat man⁹ ſuas ab oī mu-
nere: qui dicebat de corde puro ⁊ cōſcia hōa
Argentū ⁊ aurū. nō ē mihi. Hec bacten⁹. Lc.

ter causa q̄re ante temp⁹ scripseri vob⁹: hec ē
 Vinconien⁹ ep̄s ⁊ elaboracen⁹ archiep̄s non
 gradiunt vno spū cū cātuarien⁹ archiep̄o sed
 incedūt sibi ex adūso: ⁊ hec ver⁹ est de legati/
 one querela. Verūtāmē quis ē ille ⁊ qui sunt
 illi: Nōne eboracen⁹. ipe est cui te p̄sere cū ad
 huc q̄si vn⁹ ex nob⁹ fr̄es tui resisterūt in faciez
 eo q⁹ reprehēnsibilis erat: Sed sperauit in mlti/
 tudie diuitiaz suaz ⁊ p̄ualuit in v̄itate sua
 Certū est tñ q⁹ non intrauit p ostiū in ouile o/
 uū sed ascendit aliūde. Si pastor fūisset: dili/
 gend⁹ erat: si mercenari⁹ tollerand⁹. Nūc au/
 tēcauend⁹ ⁊ repellendus: vtpote fur ⁊ latro.
 Quid dicā de dñō yuintoniens⁹: Opera q̄ ip/
 se facit testimoniū perhibēt de eo. p̄doro ar/
 chiep̄s cantuarien⁹. cui aduersant⁹ vir religio/
 sus ē ⁊ suauē olētis op̄niōis. p̄doro ip̄o petim⁹
 vt r̄ndeāt ei iusticia sua. Vex illoz iniquitas
 sup eos vt sit sicut scriptū est: Iusticia iusti su/
 per eū erit: ⁊ impietas impij erit sup eū. Cū ac/
 cepis tēpus: fm̄ opera manuū illoz retribu/
 es illis: vt sciant pphetam esse in israel Quis
 mihi det anteq̄ moriar: videre eccliam dei: si
 cut in dieb⁹ antiquis quādo apli laxabāt rhe/
 tia in capiturā: non in capturā animaz Quā
 cupio illi⁹ te hereditare vocē cuius adepr⁹ es
 sedem. Pecunia inquit tua tecū sit in p̄ditōez
 Vox tonitruū: o vox magnificentie ⁊ vtu/
 tis ad cuius terrorem cōfundant⁹ ⁊ p̄uertant⁹
 retrorsū omnes qui oderūt syon. Hoc vehe/
 menter expectat ⁊ oīno expetit a te mater tua
 hoc filiū m̄ris tue pusilli cū maioribus deside/
 rant: hoc suspirant vt oīs plātatio quā nō plā/
 taut p̄r celestis: tuis manib⁹ eradicef. Ad h⁹
 em̄ p̄stitutus es sup gentes ⁊ regna: vt euel/
 las ⁊ destruas ⁊ edifies ⁊ plantes. Multi au/
 dito hoc v̄bo dixerūt apud se. Jā securis ad/
 radicem arborz posita est Multi dicūt in cor/
 de suo. Flores apparuerūt in terra nostra: tē/
 pus putationis aduenit: in q̄ sarmēta sterilia
 recident⁹ vt ea q̄ p̄ualēt vberius fructū affe/
 rant. Confortare igif⁹ ⁊ esto robust⁹: manus
 tue in ceruicib⁹ inimicōz tuoz. Vēdica tibi
 animi constantia: ⁊ vigore spiritus partē quā
 dedit extra fratres tuos tibi oīpotens pater:
 quā ⁊ tulit de manu amorrei in gladio ⁊ arcu
 suo. In omnib⁹ tamen operibus tuis memē/
 to te esse hominez: ⁊ timor eius qui aufert spi/
 ritum principum semp sit ante oculos tuos.
 Quatorum in breui romanoz pontificum
 mortes tuis oculis speristi. Ip̄si te predeces/
 sores tui: tue certissime ⁊ citissime decessionis
 amoneant: ⁊ modicum tempus dominationis
 eozum: paucitatem dierum tuoz nunciet tibi
 Zugi p̄inde meditatione inter huius trāsef

untis glorie blādimēta memorare nouissima
 tua: q⁹ quib⁹ successisti in sedez ipsos sine du/
 bio sequeris ad mortem.

Ad cundem pro eboracensi intruso

Epla.

CCXXXVI.

Reportun⁹ suz

sed habeo excusationem. Eugenij
 apostolatus excusat me Aliūt vos

nō esse papā sed me ⁊ vndiq⁹ ad me cōfluunt
 qui habent negocia. Nec desūt in tanta multi/
 tudine amicōz: quib⁹ officium negare nō pos/
 sum non solū absq⁹ scandalo: sed etia absq⁹
 peccato. Et nunc est etiā alia excusatio nō mi/
 nus idonea q⁹ cura honestissima est. Contra
 idolū illud eboracense iterato stilus dirigitur
 ea scz necessitate q⁹ sepe nūero hoc telo impel/
 titur a nobis: necdū p̄fossū est. Cur hoc: Q⁹
 nū forte a nobis tale directū est: q̄lis fuit gla/
 dius ionathe: qui nunq̄ redijt retrorsū: nec sa/
 ne fuit culpa iaculantis s̄ dirigentis iaculum
 p̄datet em̄ q⁹ non in ea q̄ oportuit fortitudine
 missum est. nec miruz. Quis em̄ in manu for/
 ti sagittas excutere potest: nisi filius excusso/
 rū: Qui locū petri tenet: pōt vno ictu extin/
 guere animā: vno simonē magū ⁊ vt planius
 qd loquimur fiat: pemptoriam dare sententi/
 am: ad depositionē episcopoz solius romani
 pontificis noscīt esse p eo nimirū qd ⁊ si aliū
 multi vocati sunt in partem solitudinis: sol/
 lus ipse plenitudinem habeat potestatis So/
 lus proinde si dicere audeaz in culpa est si cul/
 pa non feritur que ferienda est ⁊ eo impetu q̄
 fuerit ferienda. Quo autem impetu non dico
 ferienda: sed fulmināda fuerit p̄dicti eboracē/
 sis c̄p̄a v̄re p̄sciētie derelinquo. Letez qd fa/
 ctū nō est vob⁹ credim⁹ reseruātū: vt in eo ex/
 periat⁹ ecclia dei: cui ipso auctore p̄stis fer/
 uorē zeli v̄ri: potentiā brachiū vestri ⁊ animi
 sapientiam: ⁊ timeat oīs popul⁹ sacerdotem
 dñi: audiens sapientiā dei esse in illo ad facien/
 dum iuditiū

Ad eūdē pro eodē Ep̄i. CCXXXVII.

Quam cupio sē

per illa de vob⁹ audire i quib⁹ glo/
 rificet de⁹: honoret misterij v̄rm

⁊ aīa mea letificet Unde ē q̄ audita respōsiōe
 v̄rade quibūdā qui ad offitij legatōis nimirū
 videbant ⁊ ābitiosē aspirare ⁊ impudentē spe/
 rare: supra q̄ dicere possum⁹ facti sum⁹ letan/
 tes Nō aut⁹ nos tñ: s̄ ⁊ oēs qui diligūt nomē
 v̄rm gausi sūt gaudio magno. p̄doro visis
 literis v̄ris: q̄s p̄ causa rutinen⁹ ecclie destina/
 tis: tūc p̄sus tūc repletū ē gaudio os n̄rm ⁊
 o iij.

Ezechl. 18

Act. 8.

lingua nra exultatōe hēc atq; hmoi diglunt
 vřo aplatu sūmā sedē nobilitāt decz plane oz
 bis epm. Vñ ꝛ flecto genua mea ad ipm vni/
 ci vři puar' auctorē: vt det vob sic sape ꝛ sic
 agere sp in euellēdo ꝛ plātando: i destrūēdo
 ꝛ edificādo. Siquidē i ruinā ꝛ resurrectionez
 mltōz: ascēdistis hāc cathedrā. Ruant ruāt
 quinoxie stāt: erigant digni. p̄dotur securis
 ad radicē sterili ū plātationū: purgant fructi/
 fere vt fructū pl' afferāt. p̄sidēte inq; humi
 li eugenio: deponant supbi de sede ꝛ exalten
 tur hūiles: esuriētēs ipleant bonis ꝛ diuites
 dimittant inanes. Nup nēpe exultatōe vñū
 se ēre ita factū est. i causā cuiusdā paupis epi/
 scopi. Age ergo trāseat iā pietatis zelus ꝛ ad
 miserā illā ecclīaz trāsmarinā: qz tēp' miseren
 diet' Vineā dñi sabaoth ē: vinea electa: viea
 speciosissima: s̄ heu in destrū pene redacta qz
 singlaris fer' depascit eā. Cur dicūt inf gen/
 tes vbi est de' eius: Vbi quē posuerūt custo
 dē in vineis Vbi man' putātis vbi sarcul' ex
 colētis: Quousq; sarinēto iutili occupat tell'
 suffocat fruct'. Et ecce temp' putatōis adue/
 nit. Siquidē homo pacis eius in q sperauit:
 qd se purgare deberet: non purgandō op' eē
 testat. Extāt deniq; littere ipsi' de eo ad apo
 stolice sedis legatō in qb' manifeste manifestā
 asserit intrusionē electionē negat. ita ergo quē
 sibi parauerat defēsorē: accusatorē sufficit. Ad
 hēc q vbiq; publica fama de eo ꝛ celebrat: eti
 am viz militārē possēt oi iure spoliare cinglo
 militari. Quō iā poterit stare vbi mltiplex vo
 bis subest ratō deijciēdi: ꝛ volūtas nō deest
 Legi siquidē zelū vřm pecchia illa i lris ve/
 stris: ꝛ iā exigo de māib' vřis. Quā nā via p
 cedendū sit ad ei' deiectionē neq; em vna mi
 hi esse vt det nō est meū dictare sapiētī. Nec
 mltū vřa interest: in q pte arbor i fructuosa ca
 dat: dūmodo cadat. dico tñ. Qui sibi possessi
 onē vēdicat: furtiuaz ꝛ merito lřaz: nōne fur
 ē ꝛ latro? Deniq; vbi asserit se habuisse clāde
 stinas lřas execratōis suē: aut vez ē aut falsū
 qd loquit. Si vez re' ē furti ꝛ sūmi pōtifcis
 criminatōr. Si falsū debet audire: Occidisti et
 possedisti. Os em qd mētē occidit aīaz. Sed
 absit vt tāta de tali viro credat duplicitas q
 ta ab isto ei ipōit. Nēpe innocentī herat: cui
 si pserūdere liceret: pculdubio diceret huic
 Quia ego palā in te dedi sententiā: ꝛ in occul/
 to locut' sū nihil.

Ad hildefonsē comitē sancti egidij

Eplā

CCXXXVIII.

Vāta audiui-

mus ꝛ cognouimus mala

q in ecclīa dei fecit ꝛ facit quottidē hereticus
 hereticus. Versat in terra vestra sub vestimē
 tis ouū lup' rapax: sed ad dñi designationez
 a fructibus ei' cognoscimus illū. Basilię si/
 ne plebib'. plebes sine sacerdotib': sacerdo/
 tes sine debita reuerētia sūt ꝛ sine xpo deide
 xpiani Ecclīe synagoge reputant: sanctuariū
 dei sanctū esse negat: sacramēta nō sacra cen/
 sentur: dies festiui frustrant solēnijs: moriun
 tur homies in peccatis suis: rapiunt anime
 passim ad tribunal terrificū heu nec penitētia
 reconciliati: nec sacra ꝛ munitione muniti: p̄ar
 uulis christianoz: christi intercludit vita: dū
 baptismi negat gratia: nec saluti p̄pinqurare
 sinunt saluatore licet pie clamāte p eis. Sini
 te inquit paruulos venire ad me. Ergo neq
 homies ꝛ iumenta saluauit: quemadmodum
 multiplicauit misericordiā suā deus: ad solos
 tamen innocētes non patit tam multā miseri
 cordiā puenire: Quid queso q inuidet par/
 uulis saluatorem puulū qui nat' est eis: In/
 uidia hēc diabolica est: inuidia hac mors in/
 trauit in ozhem terrarū. An putat paruulos
 saluatorem non egere: qz paruuli sunt: Si ita ē
 ergo gratis magnus dñs factus est paruus
 vt omittā q flagellatus est: q cruci affixus q
 deniq; mortuus est. Non est hic homo a deo
 qui sic p̄ria deo ꝛ facit ꝛ loquit. p̄rob dolor
 auditur tamen a plurib': ꝛ populum qui sibi
 credat habet. Infelicissimū populum. Ad
 vocem vnius heretici siluerunt in eo omnes
 prophetice ꝛ apostolice voces: que de cōuo/
 canda in vna fide xpī e cunctis natiōib' eccle
 sia: vno veritatis spiritu cecinerūt Ergo fefel
 lerunt diuina oracula: falluntur omnium ocu
 li ꝛ animi: qui qd legūt predictum intuentur
 impletum: Quam certe manifestā omnibus
 veritatem solus iste stupenda ꝛ p̄orsus iuda
 ica cecitate: aut non videns aut inuidens adī
 ple am simul nescio qua arte diabolica p̄sua/
 sit populo stulto ꝛ insipiētī: de re manifesta nec
 suis credere oculis: fefellisse p̄ores: errare po
 steros totū mundū etiā post effusū xpī sangui
 nē pditum iri: ꝛ ad solos quos decipit totas
 miserationū dei diuitias ꝛ vniuersitatis grati
 am puenisse. Et nūc hui' rei gratia licz i mltā
 corpis infirmitate iter arripui ad has partes
 quas potissimū singularis fer' depascit: duz
 non ē qui resistat neq; qui saluū faciat. Quip
 p̄det tota frācia pro simili effugatus malicia
 has solas sibi inuenit expositas: in quibus si
 ducialiter sub tuo dominatu in gregem chri/
 sti toto furore bachatur. Quod tuo ne hono
 ri congruat p̄nceps illustris ipse iudicato.
 nec mirum tamen si serps ille callidus dece

pit: quippe speciem pietatis habens: cuius virtutem penitus abnegauit Sed nunc audi quis ille sit. Homo apostata est: qui relicto religionis habitu (nam mōach⁹ extitit) ad spurcitiam carnis et seculi tanq̃ canis ad suūz vomitū est reuersus. p̃p̃ro p̃fusiōe aut̃ habitare inter cognatos et notos non sustinens: vel pot⁹ nō p̃missus ob magnitudinē criminis: succinxit lumbos suos et iter quo nesciebat arripuit: factus girouag⁹ et profugus sup̃ terram. Lūq̃ medicare cepisset: posuit in sūptu euāgelium: nam literatus erat. et venale distrahebat verbum dei euāgelisabat vt manducaret. Si quid vltra elicere poterat a simpliciōribus populi vel ab aliqua matronaz: id luendo aleis: at certe in vlt⁹ turpiores turpiter effundebat. Frequentē siquidē post diurnū populi plausū: nocte insecuta cū meretricib⁹ inuentus est predicator insignis: et interdum etiam cū cōiugatis. Inquire si placet vir nobilis: quō de lausana ciuitate exierit: quomō de cenomānis: quomō de pictaui quomodo de burdegali: nec patet ei vsquam reuersionis aditus: vipote qui feda post se vbiq̃ reliquit vestigia. Tu de tali arbore tandē bonos sperabas fructus: Terre profecto in quā ē fecit fetore odorem in vniuersa terra: q̃ non potest iuxta sermonem dñi arbor mala fruct⁹ bonos facere. Hec ergo vt dixi: causa aduent⁹ mei. Neca me ipso venio sed vocatione pariter et miseratione ecclesie trahor: si forte spina illa et praua ipsius duz adhuc parua sunt germina de agro dominico extirpari queant: non mea qui nullus sum: sed sanctorum cum quib⁹ suz episcoporum manu: tua quoq̃ potenti dextera cooperante. In quibus precipuus est venerabilis hostiensis episcopus ab apostolica sede ad hoc ip̃m directus: homo qui magna fecit in israel: et victoriā dedit ecclesie sue in multis per illū dominus omnipotens. Tua inter est vir inclite honorifice suscipe illum et eos q̃ cum ip̃o sunt: ac ne tant⁹ labor tantor⁹ viroz p̃ tua potissimū tuorūq̃ salute suscept⁹ inefficax sit s̃m potestātē de super datam tibi operam dare.

Ad tolosanos post reditum suum.

Ep̃la. CCXXXIX.

Ad aduentu ca-

rissimi fr̃is et coabbatis nr̃i. B. de gr̃adi silua exultauim⁹ et delectati sum⁹ in his q̃ dicta sūt nob̃ ab illo de cōstantia et sincerita

te fidei ṽre in deū: d̃ pseuerantia dilectōis et deuotōis in nos: d̃ zelo et odio adū⁹ hereticos ita vt quisq̃ ṽrm possit dicere merito: Nōne qui oderūt te oderūt: et sup̃ inimicos tuos tatescebat: p̃fecto odio oderam illos: inimici facti sunt mihi. Gratias agimus deo quia nō fuit ociosus aduentus noster ad vos. Et mora quidem breuis apud vos sed non infructuosa. Veritate nimirum per vos manifestata: non solum in sermone sed etiam in virtute deprehensi sunt lupi: qui venientes ad vos in vestimentis ouium: deuorabant plebem vestram sicut escam panis: sicut oues occisionis deprehense vulpes qui demoliabantur preciosissimam vineam domini ciuitatē vestrā. Deprehense sed non comprehense p̃opterea dilectissimi persequimini et comprehendite eos et nolite desistere donec penitus depereant et disugiant de cunctis finibus vestris: quia nō est tutum dormire cum vicinis serpentibus. Sudent in insidijs cum diuitibus in occultis vt interficiant innocentes Fures sunt et latrones: quales in euangelio domin⁹ notat. Subuersi sūt et aperti ad subuertendum: plāe maulculatores fame vestre: corruptores fidei ṽre Corruptūt mores bonos colloquia mala. p̃sertim talium sermo sicut dicit beat⁹ ap̃ls serpit vt cancer. Quis dabit mihi vt habeam oportunitatem semel adhuc veniendū ad vos Nam voluntatem habeo si quomodo possi in voluntate domini secundo videre vos: laborem non reputaturus: quis infirmus corpore et debilis p̃ vestra exhortatione et salute Interim aut̃ sic state in domino carissimi: sicut cepistis et accepistis a nobis. Obedite ep̃scopo ceterisq̃ p̃positis vestris magistris ecclesie. Habete diligentiam hospitalitati: quis per hanc multi placuerunt deo. Abraam pater vester p̃ studio sancto q̃ in suscipiendis peregrinis solitus erat angelos suscipere meruit Similiter et loth nepos eius pro simili deuotione et pia cōsuetudine de eorum susceptione exultauit. Et vos itaq̃ simili forma non angelos sed dominum angelorum suscipite i peregrinis: pascite in egenis: operite in nudis visitate in languentibus: redimite in captiuis Talibus hostijs promeretur deus: qui in iudicio dicturus est. Quod vni ex his minimis meis fecistis: mihi fecistis hoc etiam moneo vos carissimi: quod et dicebam vobis cū presens essem: vt nullum extraneum siue ignotū predcatorem recipiatis: nisi qui missus a sūmo seu a vestro permissus pontifice predicauerit. Quomodo inquit predicabunt nisi mitantur: Ip̃s sūt qui induētes sibi formā pietatis et virtutis ei⁹ abnegantes: p̃phanas nomi

tates vocū et sensuū tanq̃ melli venenū ver/
bis celestib⁹ intermiscēt. Cauete p̃inde eos tā
q̃ veneficos: et cognoscite in vestimentis ouīū
lupi rapaces. Sit vob̃ cōmendat⁹ latoꝝ ep̃le
venerabil⁹ pater grandis silue et dom⁹ eius q̃
et nostra ē: nup̃ nob̃ et oꝛdo ordinis ab ip̃o tradi/
ta: et ecclesie clareuallis specialiter associata.
Ostendite nobis in ip̃o et in sanctis qui cū eo
sūt q̃: tū p̃feceritis ex n̄ra amonitiōe in opib⁹
miscē: et date in eis exp̃imentū vestre carita/
tis et deuotiōis quā habetis erga nos. Quic/
quid illi feceritis mihi factū reputate. Gratia
dei et pax sit vob̃ sc̃a. Amen
Ad romanos quādo discesserunt a
dñō papa eugenio. Epi. CCXL

Obilib⁹ et opti

matib⁹ atq̃ vniuerso poplō roma
no frater. B. clareuallis vocat⁹ ab
bas: declinare a mag̃lo et facere qd̃ bonū est fer/
mo mihi ē ad te popule sublimis et illustris cū
sim vilis exigua q̃p̃sona ac nulli⁹ pene momē
ti homūcio. Ad quidē verecundū atq̃ onero
sū mihi p̃siderātī quis quibus scribā: simulq̃
q̃ aliter hoc ali⁹ iudicare possit. Sed leui⁹ re/
o: verecūdia apud homies piclitari q̃ p̃dē/
nari apud deū silentio veri taciturnitate et ab/
scōsione iusticie. Ip̃e em̃ dicit: Annūcia pplō
meo scelera eoz. Erit mihi etiā in testimoniū
aū faciē dñi si dicere potero: Iusticiā tuā nō
abscondi in corde meo: veritatem tuā et saluta
re tuū dixi. Ip̃so huiusmōi sane nō vereor: q̃
uis verecūdia reluctantē p̃ mea ignobilitate
scribere de long⁹ nq̃ ad populū gloriōsū: atq̃
de his literis transimōtanis: sui ip̃ozum picu/
li atq̃ peccati cōmonere romanos si forte au/
diant et quiescant. Quis scit si cōuertant ad p̃
cē paup̃is: qui ne cedūt potētīū nimis: nō oī/
no armature fortīū. Nōne quondā in babilo
ne ad vocē pueri iunioris vni⁹ oīs ille popu/
l⁹ qui senib⁹ iniquis iudicib⁹ seduct⁹ fuerat re/
uers⁹ est ad iudiciū: et sic seruatus ē sāguis in/
noxius in illa die. Ita nunc quoq̃ et si adole/
scētulus sum ego et cōtemptus: adolescentu/
lus dico non annozum paucitate sed merito/
rum: potens tamen est deus dare etiam vo/
ci mee vocem virtutis: per quam fiat vt et is
populus quem nihilomin⁹ cōstat esse sedu/
ctum ad iudiciū reuertatur. Quia ergo de/
fensio ad eos qui mihi hinc forte succensendū
indignandum veputauerint hec sit. Sineq̃
hoc satis est: etiam istud adiūcio. Communis
est causa: et non est distinctio pusilli et magni
Dolor nempe in capite est ac per hoc minime
alienus: ne a minimis quidem vel extremis

quibusq̃ corporis partib⁹. Nec a me ergo
p̃deruenit p̃fecto vsq̃ ad me q̃uis omniū
minim⁹ dolor maxim⁹ iste: quia maxim⁹
est et quia cum sit capitis: non potest non esse
et corporis: cuius membrum sum ego. Nun/
quid non dolente capite clamat lingua pro oī/
bus corporis membris in capite se dolere: et
omnia per ipsam suū caput suūq̃ capitis fal/
tentur incomodum: Dimitte proinde que/
so: dimitte vt plangas paululum apud vos
dolorē meū. Nec meum tantum: sed et to/
tius ecclesie. Nonne ipsius vox est hodie p̃
vniuersum mundū: caput meū doleo: Quis
nāq̃ vel nouissimus cristianoꝝ in toto sit
orbe qui non gloriatur hoc capite: qd̃ ambo
illi gloriōsi p̃ncipes terre: alter ammisso: alē
submisso in cruce capite: suo triūpho extulerūt
suo sanguine ornauerunt: Ad omnem itaq̃
spectat christianum iniuria apostolorum: et si
cut in omnem terram exiuit sonus eoz: sicle
sio eozundē ab oīb⁹ vsq̃q̃ plangit et dolet
Quid vob̃ visū est o romani offēdere p̃ncipes
mūdi: v̄ros autē sp̃ales patronos: Cur regē
terre cur deū celi furore tā intollerabili q̃ irra/
tōabili in vos p̃iter puocatis: dū sacrā et apli/
cā sedē diuis regalibusq̃ p̃uilegijs singularit̃
sublimatā: ausu sacrilego icessere: suos minu/
ere honore p̃tēditis quā vel soli p̃ oēs si opoz
tūisset defendere debuistis: Sic fatui romāi
nō iudicātes neq̃ qd̃ honestū ē discernētes:
vestrū atq̃ oīm qd̃ in vob̃ est deturpatis: p̃
quo magis nec v̄ris ip̃is ceruicib⁹ p̃cendū a
vob̃ vrbi orbe s̃biugauerūt: vos vrbe p̃pera/
tis orbi facere fabulā. En petri heres petri se/
de et vrbe a vob̃ expul⁹ ē: en reb⁹ et domib⁹
suis: v̄ris manib⁹ spoliati sūt: ardiales atq̃ e/
p̃iscopi mīstri dñi. O popule stulte et insipies
o colūba seducta nō h̄ns cor: Nōne ille caput
et illi oculi tui erāt: Quid ergo nūc roma: nisi
sine capite trūcatū corp⁹: sine oculis fr̄s ef/
fossa facies tenebrosa: Aperi gēs misera ocu/
los tuos: et vide desolationē tuā iam tāq̃ imi/
nentē. Quō ī breui mutat⁹ ē color optim⁹ facta
ē q̃si vidua dñā gentiū: p̃ncens puincia: ve/
rū inīcia maloz sūt h̄ quiora timem⁹. Nūq̃d
nō p̃pe interitū es si p̃sistis: Reūtere reūtere
sūamitis ad cor tuū: agnosce iā v̄lsero: q̃ quā
ta quib⁹ patiaris v̄l passa sis. Recordare q̃
causa: q̃ sine: p̃ q̃s et in q̃s v̄l: nō lōge āte hos
dies cūctaz q̃ in te sūt eccl̄iaz oīs ornat⁹ et cē/
p̃ p̃figat⁹ ē: quicqd̃ in altarib⁹ et i altariū vaf/
q̃cquid ī ip̃is sacris imaginib⁹ auri et argēti re/
piri tūc potuit māib⁹ ip̃ioꝝ direptū et aspo/
tatū ē. Quid ex his oīb⁹ tu ī tuis nūc marsupi/
is inuenis: Ip̃ozro decor domus dñi irrecu/
perabiliter perit. Et nunc quid tibi visum ē

iterare maliciam: innouare denuo sup te dies malos: Quod vellucris amplioris vltioris spei arripis tibi: Nisi q in ea nouissima tua cerunt incautiora porib' qd tunc quide non solu mlti de plebe s etia de clero r pncipib' nonnulli p orbe in scismate illo sauerut tibi. Nunc vo sicut manus tue s omnes: sic man' oim contra tel. Quid' est a sanguine tuo mudus ois pres te sola: r filios tuos qui i te sut. Utergo nunc tibi popule miserande: rve duplo q an te: no ab exteris natiob': no a feritate barbaru: no a milib' armatoz. Ve tui a facie tuo ru tibi ve a domesticis r amicis: a clade intestina: a cruciatu precordioz. a tortioib' visceru. Agnoscis ne ia qz no oes pacifici q domefici: nec omnes amici qui vident. Et si alias noueram: sed nuc p te manifesti edocemur omne veritate illi. Pmois dñi que dixit Quoniam inimici hois domestici ei. Ve fra a fratre i medio tui: r filijs a pentib'. Ve no a gladij s a labijs iniqs r a lingua dolosa. Usqueq male in malo vos alterutq pfortatis: r gladijs labioz inuice sternitis inuice pditis vt ab inuice psuamini: Cōgregamini oues disperse: redite ad pascua: redite ad pastore r epm aiaz vestraz. Sedite puaricatores ad cor. Quod loquor no qsi hostis cōuicians: s qsi amic' obliurgas. Ihs va amicitia nonnuq obliurgatio ne: adulatoez nunq. Sz iugim' r obsecratōz Obsecram' p xpo recōciliami deo: recōciliami pncipib' vris (petz loqr r paulu) quos vtiq in vicario r successore suo eugenio suis sedibus r edib' efugastis. Recōciliami inq orbis pncipibus: ne forte incipiat p eis pugare orbis terre s insensatos. An nescitis qz his offensis nihil oino valetis: his ppicijs: nihil oino timetis. No inqua no timebis sub hoz tutela milia popli circūdantis te: vrbs inclita ciuitas fortiu. Recōciliare pinde illis: simul r milib' martyz qui quide apud te: sed cōtra te sut ppter grande peccatu qd peccasti in q r psistis. Recōciliare etia oi ecclesie sanctoru qui vbiq terraz audito h' vbo scandalizati sunt. Alioqn pagina ista s te in testimoniū erit: sed r ipi apli r martyres tui stabūt i mag cōstantia adu's eos qui se angustiauerūt: r q abstulerūt labores eoz. Sz ia finē loquendi oes piter audiam. Annūciaui iusticiā: pnuiciaui piculū: veritatē no tacui: hortat' suz ad meliora: supest vt de v'ra ciu' correctioe letemur: aut de iusta iminenti dānatione certi in cōsolabiliter lugeamus: arescētēs r tabescentes p timore r expectatioe q supueniēt vniūso vrbi.

Ad eugeniu papā. Ep̄la. CCXLI.

Ratissimopa

tri r dño dei grā sūmo pōtifici. Ff

B. clareuallis vocat' abbas: modicu id qd ē Vox turturis audita est i capitulo nostro exultauim' r letati sum'. Plane eloquiū castuz feruidū zelo: cautum scia. Spirit' vite spirabat in lris: spūs vehemēs. intonās r increpās r emulās nos de emulatioe. Fateor nō facile dixerim quid me ampli' delectaret in ill: v'ra benignitas: an nostra vtilitas: inclinata maiestas an erecta hūilitas: mordēs seueritas: an mulcens paternitas: Qui i nob qstulūcunq esuriebat iusticiā resecti sut qui minus cōpuncti sunt: qui mīme confusi sunt. Ita qso: ita iugiter faciatis. Sollicitudo q omnib' debetur nullo mō his quib' speciali' debet substrahēda est: sed ppeni' exhibenda ē. Caritas benigna est: dilatare se: non migrare nouit. Colligat sane r alios: s nobiscū. Nec alienū a vestro aplatu: fouere eiusmodi qui cum apostolis loqui pnt. Ecce nos reliquim' omnia r seculi sumus te. No sunt relinquendi qui ipsi se reliquerūt. Pusilli domini sunt: in ipz credētes: non deseret eos fidelis sūus r prudēs is psertum cui credita vniuersitas est. Nepe vniuersitatis portio hi: r quid ē pusill' grex: s qui ni fallo meruerūt patrē habere deum: accepturi coronā glorie de manu dñi r dyadema regni de manu dei sui. Nec em i apinā arbitrant' esse se heredes dei: coheredes christi. Benigaudierunt Nolite timere pusill' grex quia cōplacuit patri vestro dare vobis regnū. De his iterum satis. Abbas trium fontium bene plantatus erat: vtpote secus de cursus aquarum: fereor ego ne arbor bona facies fructum bonum explantata faciat nullum. Vidimus interdū vitem prima plantatioe secundam: in scda sterilem. Vidimus lignum bene plantatum virescere: transplantatum arescere. Grauius proinde vulnerastis cor meum si non remittitis eum qui sumus cor vnum r anima vna. Quamdiu diuisum erit necesse erit vt vtraq pars suo sanguine cruentetur. Heu on' quod ambo vix portabamus: quomodo portabo solus subducto bacculo senectutis mee. Si d me pax ē: moueat vos totius ordis plaga nō pua r ne spe incerti hōi tā certā iteriz mala fieri velitis. Q si oino vob i eo placuit vt retineatis eū: placeat obsecro p mē datū h're ipm ac deinceps ad deū leuare man' vt dignes dignū p eo viz puidere domui illi. De cetero sup his exposcim' benignitatis v're rñsum. s rñsum facti non verbi.

Ad cōradū regēro. Ep̄i. CCXLII.

Ecce dulcius nec

amicabili⁹ sed nec arti⁹ oino regnū
sacerdotiūq³ p³iungi seu conplan/
tari in inuicem potuerūt: q³ vt in p³da dñi am/
bo hec pariter cōuenirent: vtpote qui faci⁹ ē
nobis ex vtraq³ tribu fm carnē sūmus: sacer/
dos et rex. Nō solū autē sed et cōmiscuit ea ni/
hilomin⁹ ac p³federauit in suo corpore: q³ ē p³ls
xpian⁹ ipse caput illi⁹: ita vt h⁹ gen⁹ hoīm ap/
postolica voce gen⁹ electū: regale sacerdotiū
appellet. In alia q³ scriptura q³ quot sunt p³/
destinatiati vitā: nōne omnes reges et sacer/
dotes nominant⁹. Ergo q³ de⁹ p³iunxit homo
non sepet. Magis autē q³ diuina sanxit auto/
ritas: humana studeat adimplere volūtas: et
iungant se animis qui iūcti sūt institutis. In/
uicē se foueant: inuicē se defendāt: inuicē one/
ra sua portent. Alit sapiēs. Frat⁹ adiuuās frēz
ambo p³solabunt. Q³ si alterut⁹ se (q³ absit)
corroserint et momorderit: nonne ambo deso/
labunt⁹. Non veniat anima mea in p³siliū eo/
rū qui dicūt vel impio pacē et libertatē eccl³ia/
rū vel eccl³is p³spertatē et exaltatōem imperij
nocitram. Nō em̄ vtriusq³ institutor de⁹ in
destructōem ea p³nexuit: sed in edificationem.
Si h⁹ scitis quousq³ vos cōem p³tumeliā: cō/
munem dissimulatis iniuriā. Nonne vt apli/
ca sedes ita et caput impij roma est. Vt ergo
de ecclesia taceam nū honor regi est truncatū
in manibus tenere impiū. Et quidē ignoro
quid vobis sup hoc consulant sapientes v³ri
et principes regni: sed ego in insipientia mea lo/
quens q³ sentio non tacebo. Ecclesia dei ab
exortu sui vsq³ ad hec tempa pluries tribula/
ta est: et pluries liberata ē. Venisq³ audite q³d
ipsa de se loquat in psalmo. Ipsi⁹ em̄ vox est
Sepe expugnerūt me a iuuetute mea etenim
non potuerūt mihi Supra dorsū meū fabrica/
uerūt peccatores. plongauerūt iniquitatem
suam. Certus esto o rex quoniam nec nūc q³
relinquet dominus virgam peccatorum sup
sortem iustorū. Non est abbreviata man⁹ do/
mini: nec facta impotens ad saluandum. Li/
berabit et hoc tempore absq³ dubio sponsā su/
am qui suo sanguine redemit eam: suo spiritu
dotauit: donis celestibus: exornauit: ditauit
nihilomin⁹ et terrenis. Liberabit inq³ libera/
bit: sed si in manu alteri⁹ viderint regni princi/
pes: id ne honor regis regni ve utilitas sit. nō
est vtiq³. Quāobrem accingere gladio tuo su/
per femur tuū potentissime: et restituat sibi ce/
sar q³ cesaris sunt et que sunt dei deo. Vtrūq³
interesse cesaris constat: et ppriam tueri coro/
nam et ecclesiam defensare. Altez regi alterū

p³uenit ecclesie aduocato. Victoria sicut cōfi/
dimus p³re manibus est. Superbia et arrogā/
tia romanoz et p³usq³ fortitudo eorum. Quid
em̄. Nunquid quispiā magn⁹ vel potēs (vbi
gratia) impator aut rex fedam rem istam in i/
perium pariter sacerdotiū q³psumit. Sed po/
pulus hic maledict⁹ et tumultuosus qui suas
nescit metiri vires: cogitare sinez: cōsiderare
prouentum: in insipientia sua furore suo aus⁹
est hoc grande sacrilegium attentare. Absit
vt vel ad momentū stare possit ante faciem re/
gis popularis manus vulgi temeritas. Fact⁹
sum insipiens qui cū sim vilis ignobilisq³ p³so/
na tanq³ aliquis magn⁹ cōsilijs tante magni/
tudinis tanteq³ sapiētie me ingessi: et de re ma/
gna. At quo ignobilior atq³ abiectior: tātō li/
berior sum ad loquendū quod caritas sugge/
rit. Unde et adhuc addo in eadē insipientia me/
a. Si quis aliud q³ locutus sum vobis q³d nō
credimus suadere conab⁹is profecto aut nō
diligat regem: aut paz intelligit quid regiam
deceat maiestātē: aut certe que sua sūt querit
et non valde vel que dei vel regis sunt curare
conuincitur.

Ad dominum papam eugenium
pro aureleanensi episcopo.

Ep³la. CCXLII.

Ca q³so ita faci

te. Semper consideretur non a q³
sed quid petatur. p³ro aureleanen

episcopo non ē exauditus rex: minime tñ offē/
sus quia cor eius in manu dei est. Quod et si
contrigisset sustinendus erat ne deus offende/
retur: qui vtiq³ ex hoc magis ppiciabitur: et
citius respirare faciet a tribulatione malorū
et dolore si iusticia teneatur: si non relinquat⁹
veritas. Hec et his similia que de vobis p³or/
bem celebri indies iocunditate crebrescūt q³/
ta cor meū suauitate repleant: non est facile
dictū. Hec pro his. De cetero si suggestū vo/
bis a quopiā fuerit de me amplius onerando
scitote mihi vires non suppetere ad ea q³ por/
to Quantum mihi tantum parceris et vobis
p³propositum meum: monasterium non egre/
diendi: credo non latere vos. De frē balditio
quamuis dilecto: q³uis necessario obeditum
est sine mora. De abbate mittendo ad sanctū
anastasium: si factum non est: fiet statim vt fa/
ctum non esse sciemus. p³orro de alia mittē/
da persona: quia in vltimis literis vestris ni/
hil scripsistis: nihil presumsimus. Ceterum et
hoc tā celerit fiet: q³ vob accelerare placuerit

plenius ac mani festi⁹ de his omnib⁹ respō/
debūt domin⁹ antiochodoren⁹. ⁊ frater baldu/
inus pisan⁹ archieps fecit in sarduna de ex/
cōmunicatione auoren⁹ iudicis: q⁹ non nisi
hociuste virū bonū fecisse credim⁹ vestra au/
ctoitate ratum ⁊ incōcūsum manere roga/
mus. Porro turritanus iudex q⁹ bonus dici/
tur esse princeps sit vobis cōmendat⁹: ⁊ a vo/
bis manuteneat.

Ad eundem pro eodem: quando
predictus aureleanen⁹. depositus ē

Ep^la. CCXLIII.

Empus est vt

ego scribam non tam p episcopo
sed p pauperi ⁊ humili monacho

idq⁹ q⁹ miserabili⁹ est facto de diuite ⁊ subli/
mi. hic iā non habet adulatio locū: habet mi/
seratio. Multi p eo scripserūt vt remaneret
episcopus: sed multum h⁹ erat nō potui addu/
ciego vt id auerē. Nūc vero si res humani/
us estimet⁹: ipa nunc exigit q⁹ ante vitabam
Spes erat homini adhuc: nā sperandi ratio
suberat talis. Dicebat. Valde immutatus ē
rerum stat⁹: ex quo mihi. sentētiā purgatiōis
imposita fuit ⁊ quidē grauē illaz satis exce/
pi. ⁊ q⁹ ab illo innocentissimo difficile impleri
posset. Quid nunc cū cuncta pene in imposs/
bile versa sunt? Hiernis nō est ep^s: sed ne/
trecis quidē. Antiochodoren⁹ transalpinauit
Cōprouincialiū sane ep^o:um p quos me pur/
gari oportuit: pars multa hec est. Non certe
purgatores deficiūt mihi: sed episcopi vel de/
sunt vel non assunt. Quid ergo? Necessē ne a/
me exigī pōt: quod inueniri non pōt? Si res
ita iudici cōperta fuerit: mix si de impossibili
scēntiam ferat. Aut si non ex toto impossibi/
le: nimirū q⁹ forte min⁹ est leuiter effugiet vl/
tro negligentius perscrutantē. Nempe misē/
ricordiā vult nō sacrificium. Que em vtilitas
in sanguine meo: vt querat iniquitatē meā et
peccatum meū scrutet⁹? Quid autē quia be/
nign⁹ ⁊ misericors est: aliquid obliuiscet⁹: ali/
quid dissimulabit: aliquid ⁊ d⁹ suo addet. Bo/
minis est. An non licz ei q⁹ vult facere? Eti/
am si non quantū sat est rationē suppeditare
aduerterit: quid ni tota tñ libertate vte⁹: p m/
teq⁹ misericordiam superaltabit iudicio vir aplice
mansuetudinis ⁊ auctoritatis? Ergo cū sicut
ceret sperare timent: nec frustra vt sibi suisq⁹
videat⁹: cessit tamē ei nō se totū cōmisit arbi/
trio. Ac ne occasione ipsi⁹ diutius ecclesia fa/
tigaretur: consulente me anticipans terminū
⁊ securis ictum: vltro ep^m exiit. Unū est cle/
mentissime pater vñ homini generoso ac vere

cundo in tam miserāda fortuna posset non pa/
rum cōsolationis afferri Queritis quid: p⁹ro/
fecto nō ambulat in magnis: nec in mirabili/
bus sup se. Sufficit si vestra indulgētia possit
retinere sacerdotē: qui ep^s fuit: tñ a nota in/
famie: ⁊ ppetue iniustitiis cauterio: scuto bōe
voluntatis v^{re} obrumpere⁹ sibi. O dignam
oi exauditu precē. Non rogat vt gloriosus s⁹
ne inglorius sit qui extitit glorios⁹ Quicquid
illud sit: q⁹ mediū est: eo p⁹tent⁹ est. Liceat ca/
dentia gloria honesto q⁹ poterit mediocrita/
tis sese excipere gradu: solāq⁹ non deuenire i
extremitatez obprobrij. Iuuenis est: nobil⁹ ge/
nere est: in sublimitate positi⁹ fuit nec tamē hu/
milē refugit locū sed pbrum. Nihil ne mere/
bitur vel illa humilitas? Humiliat⁹ est impi⁹
achab ⁊ profuit ei: ⁊ i viro fidei ac nobili hu/
militas precii non habebit. Absit a sūma se/
de: absit a sancta mente vestra: cor contritum
⁊ humiliatū despicere. Si dixerimus humili/
auit exaltet⁹ nihil in hoc temere psumptū pos/
semus forsītā excusare: nimirū ex regula quā
optime nostis. Nūc autē non dicimus exalte/
tur: sed ne pculcet⁹: ⁊ cōfundemur ab expecta/
tione nostra. Immo vero si mala suscepimus
de manu dñi: bona quare non suscipiamus?
Nūquid em potestate habetis deponere po/
tentes de sede: et exaltare humiles non habe/
tis? Porro potestate accepta: malle in malo
q⁹ in bono vti: abuti est. Preterea agitur de/
bitis multis: cum sit pauper ⁊ inops. Iubeat
auctoritas vestra: de rebus episcopalibus ea
solui. Burum est em simul ⁊ honore priuari
⁊ onere premi debitorum

Ad Eundem Epⁱ CCXLIII.

Ratissimo pa

tri ⁊ domino eugenio dei grā sum/
mo pontifici. B. clareuall⁹. abbas

modicū id q⁹ est. Parcat vobis deus. Quid
fecistis? Faciem homis verecundissimi con/
fundistis: et cuius laus est in ecclesia ipsuz in/
facie ecclesie humiliastis. Retificastis omnes
inimicos eius: sed quantus nos constrixtisse
putatis? Non ē modus condolendi: quia a/
micosum non est numerus. Dilectus a deo et
hominib⁹ grādis criminis luit penas: nullius
puit⁹: nulli⁹ p⁹fess⁹. Tenem⁹ fines: sctinus
zelū. israelites pfodit⁹ s⁹ nō cū madiantide. Im/
pōit ei q⁹ regē coronauit: s⁹ in h⁹ nō existimat
excessisse se tenore p⁹uilegioz suoz. Obūc⁹ q⁹
sciēnt diuina psumserit celebrare i ecclia inēdi/
cta negat. suo tpe pbabit illō purgab⁹ istud
Esto tñ: putem⁹ oia constare q⁹cūq⁹ in absen/
tem aduersarijs eius licuit aut libuit loqui.

Debuit ne hoc solo excessu cui? cetera lauda-
 bilia extiterunt: tã dure feriri: tã seuerè aia-
 ti: Semel excessisse etiã virtus poterat repu-
 tari: si de vřo nō de vultu inimicorū eius iudi-
 ciū pdisset. Beinde quid in arto illo fieri op-
 tebat: Dies celebris: solennis: curia: iuuenis
 rex: et qđ his magis ē dei negociū de hieroso-
 limitana. s. expeditione: ppter qđ oēs puene-
 rant. Porro? hec oīa missa: et corone regie so-
 lenis debitisq; honoris: frustrationē nullate-
 nus admittebat. Sz nec ipi bituricensi archi-
 epo oīno expediebat vt honor regis p eū im-
 pediret. Que cū ita se habuerint estimamus
 locū misericordie nō deesse: vbi tãta necessitas
 typū excusat cōtumatie. Nunqđ potestatem
 habetis tm̄ pcutere et neqđ sanare: Nostis qđ
 dixerit. Percutiā et ego sanabo Absit vt cui?
 tenetis. Vcē nō vsurpetis et vocē: vocē preci-
 pue pietatis. Ergo sola hac vice redeat sagit-
 ta ionathe retro: sū: et sincē fuerit in me ma-
 gis mittat. Tollerabili? fateor habuissem in-
 terdici mihi missa: celebratōem qđ archiepo
 pallie vsū. Est etiã qđ nō mediocriter vestro
 pio rigori obuiat in hac pte: qđ filio vřo regi
 ludouico possit hinc non parue offēsiōis oc-
 casio dari: cuz ipi sibi toti mali huius videat
 esse occasio. Quod plane tempore isto non ex-
 pedit ne bonum qđ vestre hortatu bono et ma-
 gno aio cepit: dignū qđ absit nō habeat exitū
 si in scandalo et animi p̄turbatiōe hoc egerit.
 De cetero mandastis et obediui: et secundauit
 obedientiam precipientis auctoritas. Siqui-
 dem annunciaui et locutus sū: multiplicati sūt
 sup numez. Vacuant vrbes et castella et pe-
 ne iā nō inueniūt quē apprehendāt septē mli-
 eres viz vnū: adeo vbiq; vidue viuīs rema-
 nent viris.

Ad eundem Eplā. CCXLV.

Onē mibi mo-

re mltorū phemīs vti ad vos: am-
 bitu verbo x: a re ipa incipio. Iho-

mo fallax venit ad vos: credo vt fallat s absit
 vt vos. I hoc em̄ nisi in multorū discriminē idq;
 maximū posset accidere semp quidē sicut fal-
 lere malū: ita falli a malo ē plerūq; et malum.
 Sed interest quis et in q fallit. Quāta vestra
 potestas et dignitas maior: tãta ea q vob for-
 te subreptio fit nō mō piculiosior: s et turpior
 est p̄serti in ecclesiasticis causis. Si (vbi grā)
 sagiensis hec vulpecula fraudulēta hec p̄cin-
 nans dolos vobis sic callide cogitat illudere
 poterit ad vineā dñi sabaoth: quā breui tpe
 partenō modica deinolita est: vřa auctorita-
 teredire: quāto putatis malignitate de cetero
 seuiturā: Iheu qđ reliquū est deuorabit. Ne-

pe qui venit v ulpecula redibit leena: et i qsq;
 tā cleri q̄ populi non iā calliditate vře s cru-
 delitate. Vigilandū vřiq; aduersus astutiaz
 ne ad tantā seuitiā denuo prumpe possit. Nō
 ergo vos moueat hominis facies miseranda
 vills habit?: vult? simplex: demissa supcilia:
 verborū humilitas: sed nec ipa quidē lachry-
 mule: currētes vt aiūt ad nutū eius: docte mē-
 tiri. Hec oīa i facie sūt: et scitis qui dixerit. No-
 lite fm̄ faciē iudicare. In his atq; similibus
 forma pietatis existit: s nō semp: et virt?. Ae-
 stimenta ouīū sūt hec frequēter: sicut dñs de-
 signauit vsurpata a lupis in stragē maximā
 ouium: dum nō se abscondūt: quoniā illi abi-
 scōdite veniūt. Unde est qđ aliqui etiã ex no-
 stris p eo scripserūt talib? circūuētī mēdacijs
 paz aduertētes qđ a sapiēte sapiēte ac vaci-
 ter dicūt. Est qui se humiliat nequit: et interli-
 ora eius plena sūt dolo. Vos ergo nō attēda-
 tis ad vba eius neq; ad corpis gest?: opera in-
 terrogate. A fructib? ei? cognoscetis eū. Abs-
 ta et gūia dicunt de eo: dicent et in eū: si ē qui
 querat et iudicet. Nolo dicere oīa que audi-
 ui. Nec em̄ omnib? credendū ē: sed nec oībus
 decedendum. Nam pono breuiter meā cō-
 iecturā: certi ne aliquid habeat vos iudicabi-
 tis. Cur datos sibi iudices declinuit? Si pso-
 nas causat: non erant suspecti. Si loci impo-
 tunitatē: erat b in terra sua et in p̄gnatōe sua
 vbi et expensis paucis et itinere nō longo faci-
 le et absq; labore totū negociū poterat expli-
 cari. Restat p̄inde nihil aliud suspicandum
 qđ fugisse hominē subdolū: accusantium mul-
 titudinem: quia extra patriā euz minime pre-
 inopia sequi possent. Gratias agim? dño lu-
 xoniensi: qui zelo dom? dñi tact?: nec marsu-
 pio pepercit nec corpi. Bonus frater cui? stu-
 diū est semē defuncti fratris suscitare. Grās et
 vos agite: illi qui vřo quoq; nomī hec eius
 cura non parū p̄ferre videt: qua fit vt cōuin-
 cat malign? et sic deuiciat: qđ est gloria vestra.
 Ad eundem. Eplā. CCXLVI.

Treb? raritas

pretium facit: nil in ecclesia precio-
 sius: nil optabili?: bono vřilicq; pa-

store. Nempe rara auis est ista. Porro de sicu-
 bitalis interdū reperiāt et occasio def cōfesti
 inūciende sunt manus: et totis n̄sibus satagē
 duz: ne qua vi: ne qua arte malicie fructuosa
 p̄motio valeat p̄pediri. Audiūtmus in ecclia
 valentina pari voto cleri et populi electū esse
 priorē case dei. Absq; si bon? non fuerit ad o-
 pus: ad qđ assumit. Scire vultis vnde id spe-
 rem? Boni volunt. nec pōt bon? non esse qui
 bonis placet. Nec minus validū argumen-

tum mihi videt qd bonus sit si malis ⁊ e regis
one displiceat. Decet sanctitatē vram votis
asserere bonorū: ne si ab isto forte resistere cō
tingat: aliū quā nolletis studio ⁊ p̄sensu pra
uorū ptingat recipere.

Ad bernardum priorem portarum

Epla. CCXLVII.
Reuerēdissimis

patribus ⁊ dominis amantissimis

Bernardo priori portarū ⁊ factis qui cū eo sūt
B. clareuallis vocat' abbas salutē in domi
no. Ex quodā btitudinis v're rescripto: cōpi
scripsisse aliqd qd me indicaret p̄motū: vosq
istud nō paz metuere. Vex id frustra. Nō ē
qd a puero v'ro timendū sit vobis reuerēdis
simi patres: qui vos in veritate diligo vt a
micos ⁊ suspicio vt sanctos. Nisi forte nō a me
sed mihi paterno timuistis affectu: qm̄ motus
vobis videret: nō ex rōne: aut si ex rōne: for
te plusq opoteret. Quotus fateor fui: sed p
vobis nō contra vos atq id tenuiter satis. Si
⁊ hoc temere: sed nō temere cōfiteor aduersū
me iniusticiā meā: ⁊ vos remittetis temerita
tem pcti mei. Ignoscite mihi sic sū zel' dom'
vestre comedit me. Non patior plāe qd i me
est decolorari tāte specimē sanctitatis nam cor
rūpi posse absit vt verear. p̄rior' aut displicet
in pulcherrimo corpe nō solū moribus sed
⁊ neuus. Non plane bon' color si scōrū quis
piam anxie ferre abiectiōē suā videat: de q
etiā ⁊ non gaudere ⁊ nō gloriari min' est a p̄fe
cto. Porro in pposito p̄fectionis aparere ip
sectū: neuus est. Ergo hic color mihi in frē na
talī displicuit. Quid em ⁊ si castū id fuerit co
rā deo: Nēpe oportet puidere bona etiā co
rā hominib' Sz dicitis. Nō ipe grauer tulit
sed nos. Ad idē reuertit'. Itēz dico qd sēno
Cur vobis graue fuerit non video nisi qz ipe
graue eē sēsistis. Vos iudicate an hoc eū de
cuerit: p̄serti in nouitatis vite. Nā ante hāc
vt salua ei' pace dixerim nō caruit hac nota:
an vō nec cūpā sue ipi' cōscie relinquendū est
Et quid si forte hoc cogitauit dñs papa: cum
sicut dicitis electioni ei' assētire rennuit. Ae
rit' quippe linguas vt estimo obrectatorum
vetuit festiuā noue heremite p̄motionē: ne vt
dixi lingua maliloq dicere posset hūc eē quez
semp optauerat heremi fructū. Vextū quic
quid dñs papa intenderit siue hoc siue aliud
me ignorasse sciat is illud ei' p̄siliū: ne quis di
cat qd meo instinctu hoc fecerit. Nam qd ad
me pertinet mihi decretū ē vbi oportune pos
sem non solū non impedire: sed etiam totis vi
rib' ⁊ ambabus vt dici trahere manib': vbi

de gratia q in eo est deo fructificare valeret.
Quis dabit mihi hoies l'atos ⁊ scōs in ec
clesiis dei pess: pastores: si nō in oib': certe i
plurib': certe in aliquib' saltē. Quid em si iu
uenis aliq olim iuuenis egisse mēozatur. Ae
tera trāsierunt noua facta sunt oia. Cōsepul
tus ē itēz christo per heremi baptismum ego
olim sepulta vicia retractabo: Nā q abbas ca
siacenus: siue trecent' dure dicunt scripsisse
oino cū audiui dure accepi: ⁊ cū accepero tē
pus nō dissimlābo: q̄tum quidē caritas po
stulabit ⁊ familiaritas: q mihi p eorum religi
ositatē ad ipos est. Deo aut gratias qui dedit
vobis non vinci a malo: s̄ vicere in bono ma
lum: qz non respondistis eis maluz pro malo
aut maledictū p maledicto. Porro illas quas
ad me aduersus p̄fatos abbates ante scripse
ratis literas: nec studio nec volūate mea ad
iporum notitiam puenisse sciat is. Et de his
satis Tps est vt non obliuiscar mei. Clamat
ad vos mea monstruosa vita: mea erūnosa cō
scientia. Ego em quedā chimera mei seculi:
nec clericū gero nec laicū. Nā monachi iādū
dum exui p̄uersationē: non habitū. Nolo scri
bere de me quod vos p alios audisse existimo
quid actitā quid studeam per que discrimi
na verfer in mundo: imo p que iacter p̄cipi
cia. Si quo minus audistis p̄cor vt inquirā
tis: ⁊ fin qd audieritis ⁊ p̄siliū impendatis
⁊ orationum suffragia.

Ad dominū papam eugenium

Epla. CCXLVIII.

Ratissimo pa

triz dño eugenio dei grā sūm o pō

tifici. B. clareuallis dicit' abbas modicum id
quod est Baluenses monachi grauer deli
querunt sed non impune. Vobis p hoc ipso
laus ⁊ gratiarū actio ab vniuersa debetur ec
clesia: quia non siluistis nō dissimulastis non
quieuistis. Efferbuiistis ⁊ debuistis: percussis
sed vt sanaretis. Qz si obliuiscat misereri
dñs: ⁊ contineat in ira sua misericordias suas
vnde sanitas: Fiducialiter proinde post iudi
cium misericordiā prestolamur vt misericor
diam ⁊ iudiciū cantemus domino. Scimus
scim' non deuiaabit vicariū a vestigijs eius
cuius vicari' est: nimiz cū ille dicat. Qui mi
hi ministrat me sequatur. dicit autē de illo p
pheta: Quis scit si p̄uertatur ⁊ ignoscat deus
⁊ relinquat post se benedictionē. Hanc de ve
stris quoq posterioribus audacter exigim'
Alioquin non decet vt perdat is innocentēz
cū impio. Et em qui malū fecerūt facti de me
dio sunt. Quid restat nisi vt reliquie salui fāt

Quid nī saluentur qui obedierūt vobis qui o-
bedierūt predecessori vō . paulū loquor qui
dicebat: Auferte malum ex vobis: Itaq; mi-
seremi ill' & p̄iudicet iniquitas sceleratoz iu-
sticie innocentū. Hec dico: quia causa est eis
cū eduentib' in presentia vestre maiestatis &
timent ne noceat sibi iniquitas alioz . Sane
id precipue obsecram' vt cōcordie & paci p̄o-
rū opam detis: vtrūq; siquidē bene volum'
atq; ita vtrūq; credim' expedire.

Ad eundem pro eboracensi

Epī.

CCXLIX

Cuit frustrata

ambitio: imo desperata fuit . Cur
rit ad laqueū homo perditionis & debitā ibi
iam olim in sententiam dānationis accelerat
Vel nunc manifesta sunt peccata ei' p̄cedē-
tia ad iuditiū Anticipat manū successoris arbor
maledicta & spinosa: & cunctantē securim in se
met puocat . Iheu q̄ iusti' illa iam dudū exci-
disset: q̄ sci illi q̄s cōtra ius & fas male stādo
deiecit Et em si non staret stādo mīme deieci-
set . Et illi quidē in innocentia sua & p̄ innocē-
tia corruerūt: mltō meli' stantes: sed sanguis
innocius de manu illoz p̄culdubio require-
tur: qui vires furtivas taz noxie arbori ne sta-
tim corrueret mistrauerūt . Llamat p̄tra eo-
rū capita scōzorum de terra: quoz aīe in manu
dei sūt . & iam nō tanget eos tormentū malitie
Verūtāmē viscera mea erāt: effusa sūt non re-
cipio de vobis p̄solationē . Et si possēt esse qua-
licūq; solatio siue remedio: deficiūt tamē p̄e-
dolore: meroze p̄cludunt' interrūpuntur sin-
gultib' . Anū tñ ipm q̄ extremū: qd vtiq; ma-
gis scribere q̄ p̄loqui possum adhuc audite
vel poti' legite Si adhuc steterit: p̄h dolor ve-
rendū ne ipsi' status sit v̄ casus: dū quicqd
adiecerit vtpote mala arbor q̄ nō pōt nisi ma-
los fructus facere: non illi iā sed vob' merito
imputetur.

Ad abbatem de premonstrato

Epī.

CCL.

Admī auditi-

onem v̄ram & timui scribitis em p̄
amaritudines: absit aut vt taz rōnabiliter q̄
terribiliter . Quid peccauit an q̄ vestraz p̄sol-
nam semp amavi: vestz ordinē foui & p̄mo-
uisi p̄ qd in me fui: Fidē si vobis non habetur
opa facient . Et quidē mea mibi p̄scia rīdet
ego a vobis debui cōmendari . Sed qz p̄ria
poti' loqui & scribere libet: dabo ego vocē mee
vocē virtutis ex factorz testimonio Ad quidē
graue . Videar i p̄perare beneficia: qd vtiq;

non decuerat Et minus sapiēs faciā: vos me
cogitis . Cui vnq; v̄m siue vestroz nostra
opera opus fuit & defuit: p̄mo quidē loc'
ip̄e premonstrati in quo degitis noster fuit:
& nostro munere habuistis . Nam nobis frat'
guido hoc nomē p̄mi incole loci p̄ manū epī
ante donauerat . Beide q̄ hī de bello loco vo-
bis se associauerūt: n̄ri potissimū studiū fuit Al-
pud hyerolosymam rex balduin' dū adhuc
viueret locū sancti samuel' donauit nobis: et
mille aureos simul de quibus edificaret: vos
dono n̄ro & locū habetis & aureos habuistis
Apud virdunū p̄ ecclesia beati pauli vt eam
vos haberetis q̄stuz laboraueri multi nozūt
q̄tum p̄feci ip̄se sentitis . Si q̄ min' recogno-
scitis vos extāt ep̄le n̄re ad beate memorie pa-
pam innocentū huius rei veri iudices: & qua-
si viui testes . Illis de septē fontib' locū quez
primū inhabitauerūt frāceuals nomē ei nos
contulim' . p̄dopter qd hoz vultis recedere
ab amicis: Nunquid reddis p̄ bono malū qz
minamini violare pactū valedicere paci: loci
etatem deserere: scindere vnitatē? Sed esto.
De bono opere non me lapidatis: sed de iniu-
ria q̄ fr̄em robertū cū esset de vestra p̄fessioe
susceperim habitū ei mōachicū tradens . Nō
inficioz: apud nos est . p̄dutauerā aut me sup
hoc satisfecisse vobis: cū susceptōis illius: rōi
nem: ordinē: necessitate: viua & veridica voce
exposui idq; non semel . Quia vō necdū quie-
scitis non erit mibi pigrū rescribere qd respon-
deram qū vobis duz non est repetere quod
excusaueram . Admīme ego predictū fr̄ez ro-
bertū aliquando vt a vobis exiret sollicitauī
magis: aut a mltis annis id cupientē nō semel
sed sepe p̄pressi . Quo nam deniq; mōsuspe-
ci' h̄ri possum q̄ fratrē robertū subdixerim
vobis: cuius p̄silio & hortatu m̄grm ottonez
habetis: Si nescitis: ip̄m interrogate . Si bñ
nouī hominem nō negabit . p̄dossē & alios for-
sitan nō paucos noiare siue cōuersos ad vos
siue reuersos: quos hodie nō haberitis: nisi a
nobis suasi fuissent vel coacti . p̄darco aut nō
inops materie sed verecundie satisfaciens di-
ues . Inueni ego in claustris v̄ris qui ad v̄bū
p̄dicationis n̄re p̄puncti & cōuersi ad nos ve-
nire disposuerāt: cū ecce sollicitantib' v̄ris re-
trahentes: pedē recepti & retenti sūt in ordine
& habitu vestro . p̄postmodū vō remordente
eos p̄scia exire voluerūt: & nī fallor exissent:
nisi n̄ro firmarentur non assensu tñ sed & hor-
tu . Sed iam audite qz itez vultis audire:
quomō tandē fr̄ez robertū receperi . Bñs pal-
pa p̄cepit nempe rogat' ab illo & eius ami-
cis . Dicebat vestrum sese & abbatis eius assē

sū prece sua obtinuisse ne quis dicat qđ prece
pto extorsit. Negatis: quid ad nos? Ipse vide
rit. Si vobis sumum et sanctū pontificem fal
sitatis argue libet: ignoscite nobis: qz nos tā
temaieitati non obedire nefas dicimus. Quā
q̄ venerabilis abbas godescall' qui de vris
est. nam his a dño papa ad vos hui' rei gra
tia fuerat destinatus: non plane negauerat re
portasse se ad vobis et liberā fratris emācipa
tionem: vestra ipsi' spontaneam ꝑcessionem.
Nam de fratre fromūdo nō est qđ nos laceſſa
tis: cum neq̄q̄ eū sine volūtaria abbatis sui
ꝑcessionem receperim. Qđ quidem nec vos la
tuisse: amara illa eplā demonstrat: in q̄ nobis
de sola capituli non expectata ꝑueniētia calū
niā struitis. Quasi vero vel in mutua nostri
ꝑuentione id ꝑhibitū fuerit: vel emancipatio
filij ad capitulū et non poti' ad solū spectet ab
batem. Adijcitis de domo qđam fratrum vrorum
de basso fonte: qđ eam nos de medio tulimus
licet extra statutos terminos ꝑstitutā. Atq̄
vtinā priusq̄ nos argueretis eosdeꝫ interro
gassetis fratres: nō solū quis eaz de medio tu
lerit: sed etiam qđ de causa. Neq̄ em̄ celassent
vob' vt ꝑſidimus huius rei veritatē. Cetex au
dite eā nunc vel a nobis: ac deinde si ita placet
eos interrogate. Lepant edificare locū vbi ali
quas esozorib' suis ꝑstituerēt: longe quidem
ab abbacia sua: in ꝑſinio aut duarū grangiarum
dom' nre: et ꝑpe pasqua ouium nrarum: roga
uimus eos tanq̄ amicos: quib' forte inutiles
non fuisset: ne seminariū scandali et dissent
ionum fomitem: suis piter et nostris parerent
posteris relinquendū. Ad illi nihilomin' edi
ficabant. Ihec fuit tota violentia nostra sicut
nos de medio tulim' domū illam. Inexcusa
biles sum': si rogare vim irrogare est. Reue
ra ep̄s qđ negandum non est: indignatus nō
modo qđ oratorium in suo ep̄iscopatu: sed et qđ
domum in fundo ecclesie et terra feudi sui edi
ficare se incōsulto ꝑsumsissent: cepto interue
nit op̄i: q̄uis frustra. Nam nec vetiti ab eo de
ſtiterūt. Exinde transeunti mihi per terrā illā
is qui nunc erat abbas bassi fontis occurrent
indicauit qđ ab edificatione cessasset. Verūm
non tam ꝑpter nos sicut ex eius relatione co
gnoui qđ ꝑpter militem illuz qui terras visus
eis dedisse grauabat eos in mltis: ita vt de eo
plurimum conquererentur. Quamquam
si pro solaciaritate nostra id voluntarie dimi
ſſet: nec religionem eorum depecuisset nec
imeritis forsitan ꝑstituisse beneficium viderē
tur. Adiro: sane vnde hec tandem querela e
merſerit: cum et abbas in bona nisi fallo: et de
uota erga nos voluntate presentez finierit vi

tam et qui substitutus est ei frequenter et fami
liariter cōueniens nos in necessitatibus suis:
nullam nobis querimonie huius aliquando
fecerit mentionem. Veniq̄ et postea in eadeꝫ
domo humanissime susceptus hospitio nihil
hinc vel ab ipso abbate vel alio quoq̄ audiui.
Sed vobiscū in claraualle postmodū ꝑſes
fuit abbas: et nuperrime barri iam instante ca
pitulo vestro: vnde litere ille querule ne dicā
calumniose venerunt: et nec hic nec ibi super
hoc: siue ab eo siue a vobis vel tenuiter qui
dem memini me fuisse ꝑuentuz ꝑtererea cau
samini qđ domunculam fratrum vestrorum d
brena ꝑuersus igniacensis cōbussit. Domū
cula. Nempe vmbra culum quoddā ramorū
erat: vbi sederet frater qui stantes adhuc in a
gro segetes custodiret. Neq̄ hoc cōbustum
malicia sicut fidei relatione cognouimus sed
qđ positum in agro quodam fratrum ignicenti
um terram occuparet: quaz ex coli oportebat.
Veniq̄ vix vno taxata est nūmulo domun
cula hec: et abbati de brena ita iā nisi fallimur
super hoc satisfactum: vt omnino non quera
tur nec habeat vnde queratur. Si quominus
vbi id nos rescire feceritis: parati sumus ad
omnem satisfactionem. Sic et de abbate lōgi
pontis vbi primo querelam vestram accepim
us qđ inter terminos vestros domum vellz
edificare ꝑhibuimus eum: et iam credim' dei
ſtuisse. Sin aut et hoc fiet vbi factū nō esse no
uerimus. Super omnia plangitis qđ ecclesiā
sancti foilani: que de ordine vestro est: abbas
noster de villari fecerit inbāniri. At forte iusti
us vobis fr̄is et coabbatis vris de predicta do
mo sancti foilani incredibilis obstinatio: qđ sū
mi pontificis reꝑhensibilis aīaduersionis displic
ceret. Non siquidē qđ multis vrorum ipsi' abba
tis aīositas displiceat graui. mirum valde si
non etiam vobis. Ita ergo dico vobis hinc i
dignamini. Siquidē ipse est cuius aut cupidi
tas aut ꝑsumatia fratrib' vestris diuina fecer
it officia interdici. Et quidem plixuz est hoc
negociū: et difficile esset vniuersa eius subter
fugia eplari breuitate ꝑcludi. Cām tñ interdi
cti qđ breuiter intimabo. ꝑost duas aut ꝑles ꝑ
uentōes pacis: ꝑ diffinitiuā sniaz iudicij iux
ta mādātū capli vris: ꝑ vros et nros abbates
ꝑmulgatā: accit' demuz ep̄m camaracen. ad
cui' prochia loc' ſci foilani ꝑtinere cognosci
tur: cū videret abbatē obstinato aīmo oīa vi
olare: etiā snia eū ecclesiastica cogere voluit vt
debebat: ille xō vt redimeret tep' sūmi ponti
ficis audientia appellauit. Ventū est aū eum.
Qui postq̄ testimonio tā vrorum abbatū qđ alio
rum religiosorum: indubitāt agnouit: abbatē san

eti foilani nō solū refilire a cōpositōib' s' z iudicio cōtraire ecclesiā ei' inbāniri iussit donec satisfecisset. Demū rogastis taz vos q' ipe do minū cisterciensē z nos mltisq' tā vris q' vro rum precib' extorsistis pñte z ipe epo qui p mulgandē snie interdicti mandatum accepat vt puidere adhuc forma aliq' pacis. Absēte abbate de villari: tractata cōpositio. dictūq' est epo vt si vel ipam obseruaret abbas sācti foilani ab interdicto. Discedēs aut nec illā te/ nuit: s' domū quā z iudiciū snia z cōpositiōes oēs diruendā esse d' xierāt: ita vt semel etiā diruta iam fuisset: atq' interim p cōuentionez z iudiciū reedificata: hanc inquā z tenuit z te/ net: z alteram quoq' supedificauit. Quid ni exequere ēps mādātū aplicū qd acceperat de pmulganda snia interdicti: pferim addi/ ta preuaricatione. Ego tñ sperans tandē ali/ quando vincere in bono maluz eandē sniam differri feci vsq' ad octauas epiphanie si forte interim vir ille conitaret vt vel formā iudiciū exequere vel ppositionē aliquā obseruaret atq' vtinā sic cōtingat: faciat de' pacis vt rei quiescat sup eū pax nra. Cū hec ita se habeāt non ē qd de nobis queri debeatis: cū iustius nos de vobis vt apparet z queri possumus. Reliquū est vt diligentes vos diligatis: pre/ fertim solliciti seruare vnitatē spūs in vincu/ lo pacis. Illo inquā vinculo qd inter nos et vos causa pacis caritatisq' firmatū est: vtilit' quidem: z nō min' forsitā vobis q' nobis. Si rūpendum decernitis non expedit quidē Sed nec licet vllatenus puto. Nepe vbi cōis est causa persone reat' p iudicare non deberet z si vera esset que in nos dicitis Ego aut fies quicquid faciatis decreui semp diligere vos etiam non dilectus. Occasiones qrat q' vult recedere ab amico: mihi studiū ē z erit nec cui q' amicorum iustam in me discessiōis cām da/ re: nec scrutari in aliquo q' hoc quidē fide il/ lud vō neglecte amicitie sit. Et q' fm pphe/ tam glutinū bonum est: soluere vel potius ab rūpe vos poteritis: sed non me. Adherebo vobis z si nolitis adhereto z si noliz ipse Oli alligauī forti vinculo caritate non ficta: illa q' nunq' excidit. Cum turbaris ero pacific' con/ turbantib' quoq' dabo locum ire ne diabolo dem. Vincar iurgijs: vincam obsequijs. In/ uitis prestabo: ingratīs adiūciam: honorabo z cōtēnentes me. Et nunc tristis est aīa mea q' quacūq' occasione offenderim vos: eritq' tristis vsq' dū vestra indulgentia reueletur. Si tardaueritis ibo z excubabo p foribus: p/ seuerabo pulsans: instabo oportune impo/ tune donec vel merear vel extorqueam bene

dictionem: Plusq' mediū hiemis transiit iaz z tunicā nostrā vsq' adhuc frustrat' expecto

Ad abbatem garinum alpeniē

Epla.

CCLI

Euerendo pa-

tri z oi venēratiōi digno. dño ab/ bati alpeni garino: z vniuersis eiusdem loci frīb' frater. B. v're sanctitatis seru': de bono sp in mel' pficere. Reuera nūc in te p' expi/ or qd in sacris lris legisse me memini: Cū con/ sumat' fuerit hō tunc incipit. Jam senī requi/ es: iā corona debebat emerito. Et ecce tanq' nouus in xpo miles: noua iterum tibi excitas bella puocas aduersariū: z rem fortiū presu/ mis fess' senex: dū ad iterandū certamen anti/ quū hostem z tā quodāmodo inuitum p'pell' Eniūero dū p'f' mozem tuū tuorūq' prede/ cessorum traditiones: diuinit' inspirat' eccle/ sias z ecclesiastica beneficia relinquis sinago/ gas sathane. id est. cellulas extra cenobiūz in/ quibus tres vel qtuor fies sue ordie sine di/ sciplina habitare solēt destruis: semias a mo/ nasterijs arces ceterisq' pietatis ac discipline bonis studijs inuigilas solito: quid aliud pri/ mus z maxim' ille peccator nisi videbit z ira/ scet dentib' suis fremet z tabescet? Sed que cura? Ecōtra tu in ei' p'fusiōe z tua desolatōe cantab' deo tuo Qui timet te videbūt me z le/ tabunt: quia in verbo tuo supersperaui. Nec/ timendū q' succūbat hosti qui nec cedit etati. Vincit annos animus: z frigente iā corpe fer/ uet sanctū in corde desiderii: artubusq' sati/ icentibus: durat tamē incolumis ppositi vi/ gor: nec sentit rugose carnis infirma spūs pm/ r'. Nec mix: vt quid em metuat veterani do/ micilij ruinas qui fabricā spūalē videt indies i sublime p'furgere pficere in eternitatē: Cer/ r' nāq' ē si terrestris dom' ista dissoluif: q' e/ dificatōz hz ex deo domū nō manufactā eter/ nā in cel. Sz dicet aliquis. Ex si morte puenit' fuerit hō. necdū videlicz spiritali edificio con/ sumato: p'fect' quippe nō habz q' pficiat. Et qui pficit: eo ipso q' pficit: p'fect' nō ēē con/ uincit. Est qd securi de illo plēa fide rūdem' dicim' nēpe. Consumat' in breui p'pleuit tpa mltā Bñ mltā: qz z vniūsa cōplectif. Quō ei non expleuit tpa mltā qui trāsīt ad eternitatē Quāta s'ae tpa nō lōgeuitate s' longanimita/ te: hoc ē annoz serie vel diez numero: s' mē/ tis deuotōe z inextinguibili sp pficiēdi d'side/ rio pcurrere potuit: tāta sibi i meritis nō ime/ rito vendicauit. Retinet quippe x'tute qd a/ misit in tpe vōzro vā vtus finē nescit tpenō claudif. Vñ est illud: Caritas nūq' excidit.

Eccl. 18.

p's. 118.

.Coz. 13.

Ela. 41

Et patietia paupū nō pibit in finē. Et timor
dñi sc̃tus pmanet in seclm seculi. Nūq̃ iustus
a bitrat se p̃phēdisse: nūq̃ dicitis satis ē sed sp̃
esurit sititq̃ iusticiam: ita vt si sp̃ viueret: sp̃
q̃tū i se ē iustior eē p̃tēderet: semp de bono i
meli? p̃ficere totis virib? conaret. Nō em̃ ad
annū ṽl ad tēp? instar mercenarij sed ineter/
nū diuine semācipat famulatui. Audi deniq̃
vocē iusti. Ineternū nō obliuiscar iustificati/
ones tuas: q̃ in ip̃is viuificasti me. Et rursū
Inclinaui cor meū ad faciendas iustificatōes
tuas ineternū. Nō igit̃ ad tēp? p̃do inde iusti
cia eius non manet aliquāto tpe sed in seculū
seculi. Sempiterna itaq̃ iusti esurjes sempit̃/
nā meret̃ refectionē. Et licz i breui p̃sumetur
p tpe: iudicat̃ tū explese tēpa mlt̃a p̃ vtutis
ppetuitate. Quo deniq̃ pacto t̃pis breuitas
bonoz p̃iudicet p̃petue deuotōi: q̃ p̃tinacem
malitiam re p̃boz excusare nō sufficit? Ob h̃
em̃ p̃culdubio inflexibilis z obstinate mentis
punit̃ eternalit̃ malū: licz tēpalit̃er p̃petratū
q̃ qd breue fuit tpe vel ope: longū eē p̃stat in
p̃tinaci volūtate: ita vt si nūq̃ moreret̃: nū/
q̃ velle peccare desineret: imo sp̃ viuere vel/
let vt sp̃ peccare posset. p̃do inde p̃or z de isto
p̃ contrariū itidē dici. Consumat̃ in breui ex/
pleuit t̃pa mlt̃a: q̃ merito mlt̃oz imo oim tē
poz recepit vicē: qui nullo tpe voluerit mu/
tare intētiōē. Itaq̃ indefessū p̃ficiēdi studi
um z iugis conat̃ ad p̃fectionē: p̃fectio repu
tat̃. Ex si studere p̃fectōi p̃fectū ē: p̃fecto nol/
le p̃ficere deficere ē. Vbi ergo sūt qui dicere
solēt: sufficit nob: nolumus eē meliores q̃ pa
tres nostri: O monache: nō vis p̃ficere? Nō
Vis ergo deficere? Neq̃q̃. Quid igit̃? Sic
mibi inquis viuere volo: z manere in q̃ pue/
ni nec peior fieri patior: nec melior cupio: hoc
ergo vis quod esse non potest. Quid em̃ stat
in hoc seculo? Et certe sp̃ealiter de hoīe dictū
est: fugit vt vmbra: z nūq̃ in eodē statu per
manet. Ip̃e deniq̃ hoīs seculiq̃ auctor: q̃diu
in terris vis? est: z cū hoīb? p̃uersat̃ est: nū/
quid stetit? Et quidē teste scriptura p̃sert̃ sūt
benefaciēdo z sanādo oēs. p̃sert̃ sūt ergo
sicut non infructuose: ita nō remisse non pigre
non lento gressu: s̃ quēadmodū itē de eo scri
ptū est: Exultauit vt gigas ad currendū viā
p̃do: ro currentē nō app̃hendit: qui z ip̃e pa
riter nō currit. Et qd̃ p̃dest ip̃m sequi: si nō s̃
tingat consequi? Ideo paul? aiebat. Sic cur
rite vt app̃hendatis. Vbi tu xp̃iane sige tui cur
sus p̃fectusq̃ metā: ibi xp̃s posuit suā Fact?
ē inquit obediēs vsq̃ ad mortē non pueneris
brauiū app̃hēdisti. Brauiū xp̃s ē. Ex si illo cur
rēte: tū g̃dū sistis: non xp̃o app̃oprias: sed te

magis elōgas timendūq̃ tibi ē qd̃ ait dauid
Ecce q̃ se elongāt a te pibūt. itaq̃ si p̃ficere
currere est vbi p̃ficere ibi z currere desinis.
Vbi x̃o nō currere ibi z deficere incipis. Hic
plane colligit̃: q̃ nolle p̃ficere deficere ē. Vi
dit scalā iacob: z in scala angelos: vbi null? re
sidens null? subsistēs apparuit: sed ṽl ascēde
re vel descendere videbant̃ vniūsi: q̃ten? pa
lam darẽ intelligi: inter p̃fectū z defectū in
hoc statu mortalis vite nihil mediū inueniri:
sed quomō ip̃m corp? nostrū cōtinue aut cre/
scere cōstat aut decrescere: sic necessē sit z sp̃z
aut p̃ficere aut deficere semp. Interest tū q̃
nequaq̃ iuxta ordinē corporalium vicissitu/
dinum etiā sp̃s sua vel incrementa capit vel
patitur detrimenta. Nā semp in robusto z ve
geto corpe anim? mollior: atq̃ tepidior iacet:
z rursū in corpe debili z infirmo fortior figet
p̃mtiorq̃ sp̃s. Qd̃ se vtiq̃ in se expertū con
testās aplūs: Quando infirmior inquit tunc
fortior sum. Sed z libenter gloriā in infirmi/
tatib? suis: vt inhabitet i me ait vir? xp̃i. Qd̃
quidem sicastruim? exemplis: vt p̃hem? z oc
ulis: dum in te p̃ manifestum sit nobis qd̃ di
citur. Cuius quippe z si homo exterior corru
pitur: sed interior renouat̃ de die in diē. Vñ
em̃ tant? ardor innouādi ordinis: nisi ex reno
uatōe mētis? Sic bonus hō de bono thesau
ro cordis sui p̃pter bona: sic arbor bōa fruct?
bonos facit. p̃do: imi z purissimi fruct? tui. S̃z
que nā arbor hos fruct? protulit nisi puritas
cordis? Alioquin quando impurus anim? tā
to studio regule inquireret eligeretq̃ puritates
Nec de turbido fonte limpid? immanat riu?
nec de sordida mente munda cogitatio. In?
est p̃culdubio int? est qd̃ delectat: z ex illa ple
nitudine intrinseca crūpit totū qd̃ foris exube
rat: atq̃ in mente fulget qd̃ sic placet in opere
Sequimini filiū patrem: imitatores eius esto
te: sicut z ip̃e christi. Dicite: In odore vnguē
toz tuoz curremus. Siquidē bon? odor xp̃i
est in oi loco. Nā vt taceā de vobis qui presē
tes cominus p̃cipitis fragrantia: tanta ad nos
vsq̃ qui lōge absum? ex studijs ei? bōis p̃ue
nit hui? suauiss̃e responsiōis vbertas: vt noi
bis certissime fiat odor vite in vitā. p̃uto q̃ z
in celestib? id iam p̃senserint in odore suauita
tis: z qdā solito festiuiori exultatōe decantent
Que est ista q̃ ascendit p̃ desertū sicut x̃gula
fumi ex aromatib? mirrhe z turis: z vniuerse
pulueris pigmentarij? Et illd̃: Emissoes tue
paradisus malozū punicoz cū pomoz fructi
bus. Quicūq̃ inter vos hunc in celis iubiluz
non audit inuidet. Quisq̃ hūc non sentit oi
dozem: vt oim pace dixerim putet

Ad simonem abbatē sancti nicolai

Epla

CCLII

Reuide vt vi-

detis et nō frustra erronea v̄ra ouicula vestra contra morē nr̄m a nobis: nō nobis sed sibi et vob̄ detēta ē: cū tali circūuentione imo vtili inuentōe et fratri partioris vite desiderio: et p̄ fr̄is reditu v̄re tandē nihilominus volūtati satisfactū sit. Hec autē dico non vt vestrā erga nos in hoc veli cōmendare beniuolentiā: quā per q̄cquid facere possuz vix sufficere sicut e demōstrare: sed vt certū habeatis qd̄ aū vob̄ dixisse me memini: qz sepe inq̄ etas aios q̄b̄ sua in qua sūt vita nō sufficit dīstrictior ex p̄ta cōpescit Consiliū nr̄m sup̄ ip̄o fratre recōciliato: velle vos scripsistis audire sed nō putauī necesse fore: cū pat̄ veniat non suā vt solet extorquere: sed v̄re vt decet in oībus volūtati acquiescere. Difficultatē ingressus quā valde timet p̄ ip̄o et cū ip̄o suplicam̄ pie tpari: et aliquāto miti? cum eo agi: q̄ cū ceteris solet fugitiuis. In similib̄ em̄ factis causas dissimil̄ simile recusat iudiciū. Multū quippe differūt a se qui timore et odio religionis dīmonasterio fugit: et qui eiusdē amore et desiderio trāsīt ad aliud.

Ad ludouicū regem francōrum

Epla

CCLIII

Ludouico dei

gr̄a excellētissimo regi fr̄acoꝝ. **B**dareuall' vocat' abbas fidelis' su'. Salutez a rege regū et dño dñantiū ip̄i et dilecte ei' et fili' ei'. Regna terre et iura regnoꝝ tūc sana suis dñis atq; illesa p̄sistūt si diuinis ordinatōib̄ ac dispositōib̄ nō resistūt. Cur domie irascit furor tu' cōtra dei electū: quē tua quoq; sublimitas suscepit et p̄elegit tibi quidē in p̄rem filio aut tuo in samuelē. Armatur regia indignatio nō plane i extraneos sed i seimetip̄am et suos. Nō mir' si iuxta scripturaz Ira viri iustitiā dei nō opat̄. Que pprie qz vtilitatis s̄ indignitatis: s̄ salutis facit sepe vt manifestū oib̄ aduertat piculū sētias dānnuz Colligit p̄siliū. Quid in h̄ detrahīt regie gl̄ie regni vtilitatib̄? Ibi vniuersi eccl̄ie cōmendabit ac rememorabit excellētie v̄re p̄mta et sp̄ealis deuotio: qz regū p̄im' ac certe in p̄im'os rabiei p̄frequentū eandē m̄rem v̄raz strēnuissime et christiāissime obuiastis. Ibi gloriose ab ingenti illa multitudine debite gratie referentur vobis ibi a milibus sanctoruz orabitur p̄ vobis et vestris. Alias autē q̄ sit hoc tempore necessarius conuentus episcopoz

nullus ignorat nisi qui dur' corde matris eccl̄ie angustias non attendit. Et calor inq̄t nimius est quasi nos glacialia corpora habemus. An corda nobis magis congelata sūt: et nemo est qui iuxta p̄phetam cōpatiatur super contritiōe ioseph? Sed hec alias. Nunc autem ego minimus in regno vestro: sed dignitate non fidelitate: dico vobis nō expedit velle impedire tantum et tam necessarium bonum. Nec desunt euidentes cause quibus id manifestum facere possem: quas et nūc p̄ferre in medium ad manuz mihi est: nisi qz sat arbitror dictū sapienti. Tamen si quid ex apostolice auctoritatis rigore processit. Unde se merito esse turbatam celsitudinis vestre serenitas arbitratur: qualiter hoc ip̄m reuocet aut temperetur put oportet ad honorem v̄rm fideles v̄ri q̄ aderant totis virib̄ euitent. Inne uosq; si quid possum' non dissimulabimus

Ad dominum papam eugenium

Epla.

CCLIII

Un est leue v-

bum qd̄ sonuit: triste satis et graue est. Et cui triste? Immo cui nō triste Soli fili' fr̄e fr̄a nō sensūt nec tristant' tristibus: sed letant' et exultāt in reb̄ pessimis. De cetero cōmunis tristitia ē: qz cōmūis est cā. Benefecistis iustissimum zelum nostre gallicane eccl̄ie sic colaudando et corroborando auctoritate literaz vestrarū. Non est dico vobis in causa tam generali et tam graui tepide agendū. Et ne timide quidem. Regi apud quendam sapientē. Non est vir fortis: cui non crescit anim' in ip̄a rerum difficultate. Ego autē dico fidei homini: magis et inter flagella fidendū. Intrauerunt aque vsq; ad animā christi: tactaē pupilla oculi eius. Exerend' et nunc vterq; gladius in passione dñi: christo denuo paciente vbi et altera vice pass' est. Iper quē autē nisi per vos? Ipetri vterq; est: alter suo nutu: alē sua manu quotiens necesse est euaginandus. Et quidez de quo minus videbat: de ip̄o ad petrum dictum est: Conuerte gladium tuum in vaginaz. Ergo suus erat ille: sed non sua manu vtiq; educendus. Tempus et opus est vtiq; estimo: ambos educi in defensionē orietalis eccl̄ie. Cuius locum tenetis: zelum ne gligere non debetis. Quale est hoc principatum tenere: et principatus ministerium declinare? Vox clamantis. Venio hierosolymam iterum crucifigi. Ad quam vocem et si alij tepidi: alij surdi sint: successori petri dissimulari non licet. Loquetur et ipse: Et si omnes scandalisati fuerint sed non ego. Non terrebimur

damnis prioris exercitus: quibus magis rei
sarciendis operam dabit. Nunquid ideo nō
debet facere homo qđ debet: quia deus facit
qđ vult: Ego vero pro tātis malis tanqđ chri
stianus et fidelis meliora sperabo: et oē gaudi
um existimabo: qđ in varias tentationes inci
dimus. Reuera panem doloris comedimus
et potati sumus vino cōpunctionis. Quid dis
fidis amice sponsi: quasi non more suo vinus
bonum seruauerit vsq; adhuc benignus et sa
piens sponsus. Quis scit si cōuertatur et igno
scat deus et relinquat post se benedictionem.
Et certe sic operari sic iudicare semper diuini
tas solet: scienti loquor. Quando autem mag
bona mortalibus prouenerunt: que non ma
gna prouenerint mala. Nam vt cetera taceaz
nōne illud vnicum et singulare beneficiū nrē
salutis precessit mors saluatoris. Tu ergo ami
ce sponsi: amicum te in necessitate pbato. Si
triplici illo amore de quo tuus interrogat^r est
predecessor: tu quoq; toto corde: tota anima
tota virtute christum diligis vt oportet: nihil
reseruabis: nihil dissimulabis in tanto pericu
lo sponse eius: sed qđquid habes virium: qđ
quid zeli: quicquid sollicitudinis: qđquid au
ctoritatis: quicquid potestatis impendes. Si
singulare periculum singularem exigit opaz. Fū
damentū pcutit: et tanqđ iminenti ruine totis
est nisibus occurrendū. Et hec ppter vos: fi
denter quidem: sed fideliter dicta. Recetero
verbum illud qđiam ni fallo: audistis quō vi
delicet in carnotensi consuetu: quoniam iudi
tio satis miror me quasi in ducē et principem
milicie elegerunt: certū sit vobis nec consiliū
mei nec voluntatis mee fuisse vel esse: sed nec
possibilitatis mee qđtum metior vires meas
puenire vsq; illuc. Quis sum ego vt disponā
castroracies: vt egrediar ante facies armato
rū. Aut quid tam remotum a pessione mea
etiam si vires suppetarent: etiam si perita nō
deesset. Sed neq; hoc meū est vřam docere
sapientiam: nostis hec omnia. Tantum obse
cro per illam caritatē qua mihi specialiter de
bitor estis. ne me humanis voluntatibus ex
ponaris: sed sicut singulariter vobis incūbit
diuinum p̄siliū perquiratis: et operam detis
vt sicut fuerit voluntas in celo sic fiat.

Ad eundem pro fratre philippo.

Ep̄la

CCLV

St negotiū qđ

ceteris non miscemus: quoniam ceteris am
plius tangit et angit nos: et eget singulari pro
prie precis instantia. Philippus noster cū se
exaltauit humiliatus est: sed cum se humilia

uit non est exaltatus: quasi vtrūq; pariter do
minus non dixisset. Rigor est sed sine dispen
satione. Iudiciū sed sine misericordia. Mul
ti qđ negandum non est sic mensurauerunt:
sed nullius ita sibi voluit mensurari. Si autē
in qua mensura mensi fueritis: remetietur vo
bis: erit pfecto iudicium sine misericordia ei
qui non fecerit misericordiam. Lapax est ve
ster apostolatus rei vtriusq; et zeli scz et mise
rationis. Et honor quidem maiestatis iudici
um diligit: sed absit: vt ad p̄iudiciū mansuetu
dinis. Quāq; dispensator ille cuius laus est i
euangelio: elegit potius fraudem facere suo
domino qđ proximo non misereri. Beniq; pro
centum nunc quidem octoginta: nunc 40 qđ
quaginta redibuit. Iuste laudatus est qui do
mino suo rerum maluit qđ personaz iacturaz
facere. Et quia dignus est qui sic operat mer
cede sua: vno tali operi: quos ille retinuit ser
uos: iste sibi fecit amicos. Quid fecimus. Vi
demur intrasse causam non porrigere prece
Non expedit ita. Si pergitur ista dicere iū
diciū prouocamus non misericordiaz. Nul
la mihi fiducia in argumentatiōibus istis nō
plusq; in telis araneorum. Frustra iacitur res
the ante oculos pennatorum: noui qđ validi
ora valent mihi responderi presertim a tali in
genio. Quamobrez arma mea preces paupe
rum sunt et abundantius in genere isto. His
cedat necesse est machinis turris fortitudinis
et si alias in expugnabilis. Non repellat pau
perum preces pater pauperum paupertatis
amator. Qui nam isti. Non sum solus: et si so
lus: fortasse presumere possē. Omnes filiū ve
stri qui mecum sunt et qui mecum non sunt: mei
cū tamē sunt in hac supplicatione. Quis nu
meret eos. Solus sane frater philippus exci
pitur qui nec postulat nec petit postulari: et
an velit ignoro: magis qđ in se est elegit abie
ctus esse in domo dei sui. Sed nec nos quidē
pro homine sed p ordine postulamus: cui di
spensatiōem in eo factā nō parum profuturā
confidimus.

Ad eundē Ep̄la

LVI

In veritate cō

perim^r rualenū nr̄m necdū req̄escere in qđ po
sit^r ē s̄ nec aliqñ requietur p̄fidim^r. Quāob
rē op^r ematurato r medio nō solū illū s̄ et mī
bī. vroz dico vob qđ diu ille i scādalo ē. nolite
mirari h̄ vna aīa sum^r nisi qđ ego mī ille filius
nā p̄ris i eo cessi vob et nomē et auctoritatē so
lus qui transfundi non potuit mihi remansit
affectus qui me exeuiciat. Pater autem nō
potest obliuisci filij. Ego autē adhuc sentio.

p iij

Clamat matrē peccat' triste: et stinū? dolor cor
dis mei p eo Queritis de q querar: De me: d
vob nihil quero: s vobis. Ego ego seu ma
ter: et pia filia ppijs visceribus non pecci vt
castificaret cor meū obediētia caritatis Immo
laui de sinu meo cari pignoris hostiā: et nō in
angaria fateor: s in volūtate mea parui uolū
tati: q qs vult oēs angariat. At ille nō ita. Re
nitebat q̄uis frustra plane angariat? tā a me
q̄ a vob Nūquid ego timere potui: tanta ob
stinatiōe sp̄ reuifux? Idē cordis ē cedere ipor
tunitati que ad id qd patet adduci nō patitur
Alioquin inuitū tenere ad qd inuit? tract? est
dix p illo fructuosū nemini ē: porro occupa
re locū? nō facere fructū nec loco expedit nec
vos decet nec nos. Nemo vt ait beatus ambro
sius inuit? bñfacit: etiā si bonū est qd facit: qz
nihil pdest spūs timoris vbi nō ē spūs cari
tatis. Obsecram? itaqz p viscera miscōie dei
nostri exhibete viscera p̄ris et infantem dū ad
huc viuūt: remittite ad vbera matris: cui? for
tassis s totus languor ē q sit p̄ ppere ablacta
tus. Melius ei viuere sinit: q̄ diuidit Que
utilitas in sanguie ei? Anū scio non patris:
non m̄ris illa vox erit. Nec mihi nec tibi sit s
diuidatur. Hoc vos forte non timetis qz non
creditur puentur. Sz scriptitatiōes et missita
tiones frequētissime venientes in man? n̄ras
plene sunt timore isto: minitātes hoīs fugam
et diuisionē: vel potius disruptōz nō mō a vob
sed a nobis

Ad eūdem p eodē Epī. CCLVII

Esi qd aliquā

do volui qd velle me nolulistis mā
suetudinis v̄re dignatio: eo me p
uocat vt qd vultis nō modo veli s et auide ve
lim. Placē vob vt frat' rualen' abbas sit ap d
scm̄ anastasiū et mihi placuerat et ante: sed
qz un? ille nollebat: placitū in nō placitū v̄it
Porro v̄ro beneplacito nō conueniente rur
su vt iustū est non placitū in placitū redit.
Expiri licz. Factū est qd p̄cepistis: non qz p̄
cepistis: sed qz voluistis. Ex volūtate ergo et
non q̄si ex tristitia vel ex necessitate Executio
maturata mādati obediētiā pbat: de volun
tate stilus interroget si p̄tent? forē mandatū
facere: nonne iuxta v̄bū dñi seru? inutilis es
se: soluēs debitū. Nūc aut qz adieci velle iam
non seruus sed filius

Ad abbatē rualenū Epī. CCLVIII

Atis superqz

affixit nos absētia tua rualene ca
rissime. sed longe magis p̄pta tua tristitia tur

bati sum? Etem iusti? te q̄ nostrā de te desol
ationem seu destitutionem plangere nob vi
demur: et desolatio quidē non parā dānosa et
non parū molesta. Nempe tam dulci filio taz
vtili fr̄e tam necessario adiutore. Vex q̄ veri
us ista de tua amabilitate memoram? eo as
fectuosius cōpatimur merozi tuo: pluris mul
to hñtes tuuz incōmodū: et longe egrius ferē
tes q̄ nostrū dānum. Veniqz non dissimilai
mus: non quieui? non silui? tentātes sup
hoc deum pene vsqz ad irritandū sumū et san
ctū pontificē vt quomōcūqz vel cū nostro pi
culo te reuocarem? Sed qz adhuc frustrat i
sum? in cunctis molitionibus et conatibus no
stris: supernis tandem iudicijs vel fatigati ce
dentes: et dantes potentie manus quoniā qd
volumus non valem? id velle cogimur qd
possum? Tu igit' frater carissime et desiderā
tissime confortare in domino: et noli iā contra
stimulū calcitrare ne dū pugneris tu: plurimī
qui te in domino plurimū amāt p̄iter cōpun
gant. Parce tibi et nobis: qui tuo amore nec
ip̄i nob peccim? Magis aut induere fortitu
dine p̄fidēs et sciens qz gaudiū dñi fortitudo
tua. Induere leticia salutari vt et nos de tua
iocūditate letantes hilarē datorē diligētī deo
rum p tua pace: tū p n̄ra cōsolatione gr̄as re
feram?

Ad dñm papā pro quodā paupere
abbate. Ep̄la. CCLIX

Nus de militi

bus templi voluit monachari i oz
dine nostro nec defuerunt de n̄ris
qui ei in tali voluntate assentirent. Sed cum
non auderēt eū in suis claustris recipe: quo
niāz non licebat: occulte eū direxerūt ad quā
dam abatiā q̄ dicitur vallis: mandantes et
suggerentes abbati: vt nigrūz habitum de al
lio ordine monachorum faceret ei tradī: et sic
eum reciperent nostrum qz illi darēt. Et factū
est ita. Res nob innotuit et p nos delata ad ca
pitulum est: capli decreto fr̄ ille foras missus
est. At fratres de templo minime hoc conten
ti: literas nihilominus a vestra maiestate epi
scopo cathalaunensi attulerunt: quibus ab
batem sancti vrbani (nam is est qui militi ha
bitum tradiderat) ab introitu ecclesie suspen
deret: donec se vestro conspectui presentaret.
Inde est qz abbas de vallibus quo rogante
ille hoc fecit: nil malī suspicatus: cōpulsus est
in magna anxietate animi: frat̄e latozē p̄ntiū
mittere ad pedes miscōie vestre: vt qui p euz
intricatus ē: p eū expediā: si tamen hoc tam
ipse q̄ etiam nos alij filij vestri a vestra sancta
paternitate potuerim? p̄nereri.

On possum de

esse domio remensi in petiōe sua.

p̄stū cū dīg sit exauditu. Rogamus p̄inder oī instātia suplicam⁹ p paupib⁹ mōachis nisi omēsib⁹ vī ab opp̄ssioe quā sustinēt sic p̄ latozē p̄ntiū nosse poteritis cici⁹ liberent⁹: et ab eis iūrie siue calūnie malignantiū in manu v̄ra valida ppulsen⁹. Hoc em̄ p̄ q̄ paupes de lōge miserūt ad vos clamantes. Itā q̄le rūsū a vob̄ oporteat reportari: doceat amantiū vos: tā iusticia q̄ paup̄tas et p̄fati viri qui p̄ eis interuenit et vos nō parz diligit reuerentia.

Epo suessione pro abbate cariacē

Epla CCLXXI

Orrexerā pre-

ces cū possē forte iubere et me putaueram exauditu s̄ q̄ cōpi nō ita eē: videoz mihi nō iā simplicit̄ fore cōiterq̄ petendū. sed clamandū i vociferatōe: neq̄ em̄ tenuit̄ seu equanimiter fero repulsā: quā hacten⁹ experit⁹ nō sū. Facite itaq̄ qd̄ debetis: facite qd̄ soletis: nā p̄suetudo debitorē vos fecit: facite in q̄ et si nō q̄ rogami certe q̄ iubemī: itaq̄ reuertimī ad iudiciū: nec ei iusticie videt̄ eē: vt vir religios⁹ et amic⁹ n̄r et ali⁹ v̄r abbas cariacē. qd̄ iuris ē mōsterij sui pdat p̄p̄t x̄bū incaute incōsultiq̄ platū: et absq̄ ecclie sue assēsu q̄q̄ et si illi x̄bo oīno p̄tiacit̄ adhereat adūfari⁹ vtpote iusticiē nō p̄fides iusto vt putam⁹ iuditio p̄dicto abbati non debet obesse cū viri illi in quoz cōfidentia res posita ē nō cōcordasse: s̄ poti⁹ discēssisse sciant. Ex h̄ credim⁹ q̄ si cōtristabit̄ nos neq̄ cōturbabit̄. Sic de⁹ letificet aīam v̄ram. sic vos ab oī per turbatōe p̄seruet. p̄f amāde et honorāde: si oib⁹ suis xp̄i: s̄ nob̄ sp̄ealit̄.

Petrus cluniacensis abbas ad abbatem ciareuallē.

Epla CCLXXII

Orti ac splēdi-

de monastice ordinis imo toti⁹ ecclie dei colūne dño. B. clareuallis abbati. Petrus humil⁹ cluniacē. abbas salutē quas repromisit de⁹ diligentib⁹ se. Si liceret si dei dispositio nō obstarer: si in homis potestate eēt via ei⁹ maluisse carissimē beatitudini tue nexu indissolubili adherere: q̄ vel p̄ncipari inē mortales alicubi vel regnare: Quid em̄: nōne regnis oib⁹ terrenis p̄ferri a me deberet gratia non solū homib⁹: s̄ et angelis ip̄is cohabitatio tua. Conciue te illorū si dixerō: licet nō

dum spes in rem transferit: per misericordie dei gratiam mendax non ero. Si plane mihi fuisset vsq̄ ad vltimum sp̄m tecuz hic esse daretur fortassis post hac et vbi esses etiam perpetuo esse. Quo em̄ currerē nisi post te: tract⁹ odore viuentoz tuozum a te. Ad quā semper nō datur: vtinam sepe daretur et q̄ nec illud est vtinam vel saltē frequenter videā misos a te. Et hoc quoq̄ q̄ raro cōtingit: volo vt vel in p̄mo scitas tua amantē se per suū nunciū vsq̄ ad octauas dñi mecum mansur⁹ visitet in quo tuus vt mihi ex pte videtur et meus ex toto requiescit. Videbo te sancte fr̄ in illo: audiā te per illuz: et quedā q̄ secreto nota fieri volo: sapiētie tue mādabo per ip̄z. Sācte aīe tue s̄ctisq̄ sub regimine tuo oīpotenti domio seruientibus me nostrosq̄ q̄tis possumprecibus: q̄ta possū deuotiōe cōmēdo.

Ad petrum cluniacē. abbatē

Epla.

CCLXXIII

Quid facis o bo-

ne vir. Laudas peccatorem: miserum beatificas. Restat vt ores ne inducar in errorem. Inducor aut̄ si tantis delectatus p̄conijs ignorare me cepero. p̄p̄modū mihi contingat visis literis beatitudinis tue et beatificationis mee. Quā beatus nunc esse si verbis beatificari possem. Beatum tamen me dixerim: sed fauore tuo non meis laudib⁹. Beatum q̄ diligo a te: q̄ diligo te. Quamq̄ et hanc dulcem licet mihi buccellam liquandam arbitror: nec oīno plenīs vt aiunt buccis admittendam. Miraris cur hoc: Nēpe non video in me vnde tū diligi meruerim: preferim a tanto. Scis autē q̄ plus iuste velle diligit: minus est a iusto. Quis mihi det tāte hūilitatis insigne: tam imitari posse q̄ ammirari. Quis mihi tribuat sancta et desiderata presētia tua: non dico sp̄: non dico sepe sed vltimel in anno frui: p̄uto quia nulla vice reuertere vacuus. Non inquā frustra conspicerem virtutis exemplar: discipline sūmuz speculū s̄ctitatis. Ad q̄ min⁹ vsq̄ adhuc a christo me didicisse fateor: non incassum fide oclata perspicere: q̄ sis et tu mitis et humilis corde. Veruz si tibi pgo facere qd̄ a te mihi factū quero et si veritatem dicam veritatis tamen legi non cōcordabo in qua legitur. Quod tibi nō vis fieri alteri ne feceris. Itaq̄ iam respondeamus petiuncule vestre: qua eplam conclusistis. Is quē mitti vob̄ iubetis mō meuz nō est sed cū dño antisiodoreñ: et ita infirm⁹ vt sine nimio incōmodo nec ad nos vsq̄ posse ad huc venire dicatur.

Tobie. 14

Ad abbatem suggerium

Ep̃la CCLXIX

Arissimoz inti

mo amico suggestio dei gr̃a abbati
sancti dionisi. frater. **B.** gloriam q̃ ab int' est
et gratiam q̃ desup venit. **H.** de ne trepidus
exuere hoīem illū qui de terra est: illuz qui te
deprimit vsq; ad terrā et conat' deprimere vsq;
q; ad inferos: iste est qui verat: qui onerat: q̃
oppugnat. Quid tibi et terrenis exuijs: qui
ad celum iturus stola glorie mor indui habes
Presto est sed vestito nō dabit'. Vestire no/
uit illa: non supuestire. Sustine ergo pacien/
ter imo libent' accipe: nud' non vestit' inueni/
ri. Deniq; et de' ipse vult vestiri: sed cū nudus
est: non cū vestitus. **H.** homo dei non reuertet'
ad deū nisi is qui de terra est et terra est in ter/
rā reuertetur. **H.** em duo hoīes inuicem adū/
sancti: nec erit pax donec ab inuicē sepenē. Et
si pax fuerit non erit pax dñi: non erit pax cuz/
domio. Non es tu de illis qui dicunt: pax et nō
est pax. Te expectat pax illa q̃ exuperat oēm
sensem: te expectat iusti donec retribuāt tibi
te expectat gaudium dñi tui. Et ego quidem
carissime vehemēter afficio: ante videre te vt
benedictio morituri veniat sup me Et qm̃ nō
est in homine via eius: non audeo vnde cert'
non sum p certo polliceri: sed qd nōdū video
quomodo possum: satis ago vt possim. For/
te veniam forte non veniā. Sed quodlibz ho/
rum sit: dilexi a principio: diligam sine fine si/
denter dico: non possuz sic pdere dilectū vsq;
in finem. Nō mihi perit sed preit cuius aīe aīa
mea adhesit glutino qd nō dissipabit': et vin/
culo qd non dirūpetur. Tm̃ memento nostri
cum veneris qui nos preuenis vt et nobis ci/
to de' venire post te et ad te puenire. Interi/
tamē nullatenus putes q tua dulcis memo/
ria recedat a nra: et si pnia dolentib' subtraha/
tur. Quamq; potens est de' te adhuc nobis
donare rogantib': seruare indigentibus qd v/
tiq; non est diffidendum.

Abbatu cluniacē. Ep̃la. CCLXV.

Ali' vester fra

ter galter' factus est et noster secū/
dum reglam illā. Dia tua mea sūt.

Non sit min' familiaris q̃ cōmūis: s; si ē qd
possit alia gr̃a: sit familiarior atq; acceptior vt
mihi: q; ur' est: sic vob q; noster est.

Ad dñm papā eugenium p fratrib'
decorona Ep̃la. CCLXVI.

Li' vereantur

maiestatē in vob: et tremul' labijs
ac digitis qd ad rē ptinet vix ad id

vnq; lōgis ambagib' anfractibusq; pueniāt.
Ego certe vtilitatē vram et honorē vrm tan/
tūmō attendēs: rē vt ē nude et apte illico apio
et sine cūctatōe et obuolutōe tāq; vni nro apli/
co qd op' ē intimare nō vereor. Subreptū ē
vob et gūit' qd nō dubi' affirmauerim. Quis
vob suggessit hoīem de ambitōe notatū: con/
uictū pdenatū: ad ecclasticā cogere dignita/
tē: Quasi nō satis p seipse se ingerere voluissz
Nōne is ē quē sc̃te mēorie lābert' ep̃s dephē
sū i maleficijs detestādīs q̃ ipse stimulāte ābi/
tōe patrarat: nō solū a gdu in q̃ erat sed a spe/
toci' p motōis solēniē vt debuit de gdauit: nō
ē nisi reuocare sententiam: et ppter anxietatē
sc̃torum fr̃m de corona qui p hoc clamant ad
vos: et ob reuerentiam ep̃i sc̃ti et docti qui in
hac re auctor extitit: et ppter cōscientiā: cōsci/
entiā dico vram non alterius. Anuz restat vt
hoc oro mea pscientia inferā. Trascimi et noli/
te peccare. Peccatis em̃ si nō irascimi tāti sug/
gestori mēdaci: tam idigne snie subreptori.

Ad eundem

Ep̃stola CCLXXII

Expēs decepit

mel homo versipellis et versutus
iusticie inops: audientie fugitans.
proprie cōscientie inimicus: fraterne incūbās
iniurie. Nescienti mihi literas pro se per do/
minum beluecensem elicit. Quid enim ille a
me non obtineret? Si non vultis a me onera
re cōscientiam meam: nil lucre' subreptione
dolus: nec de literis nostris opprimat innocē/
tes. Quāq; ne hoc quidem mihi satisfuerit: ni
si et penam portet quā mernit subreptor mali/
gnissim' et amarissim' exactor.

Ad comitem theobaldum

Ep̃la. CCLXXIII

Litis quia dili

go vos s; q̃tum nouit de' meli' q̃
vos: me qz diligit a vob nō dubito: s; ppter deū
quē si offēdero non erit q me diligere debeat/
tis cū iā nō fuerit i cā de'. Quis em̃ ego sū vt
de tātillo tā' pnceps curetis: nisi qdū deū i
me eē credetis: ergo vt offēdē eū fortassis nec
vob expedit: offēdā aut dubito pcul si facio
qd requiritis: nā honores et dignitates ecclia/
sticas non ignoro deberi his que digne ac se/
cundum deum āministrare et velit et possint.

Propterea eas acquiri paruulo filio vtroque precibus meis vel vestris nec vobis iustum: nec tutum esse tutum esse noueritis. Nam nec cuiquam vltimo plures in pluribus ecclesiis habere licet: nisi dispensatorie quidem ob magnam ecclesie necessitate vel personarum utilitatem. Quamobrem si vobis videtur hic sermo durus et placet quod cogitastis implere precite mihi in hoc: nam vos satis mihi fallo per vos et per alios amicos vestros istud obtinere potestis. Ita nec vos minus quod vultis efficitis nec ego peccaui. Sane vult mulonostro cupio bene per omnia: sed ante omnia deum. Hinc est quod contra deum nolo aliquid habeat: ne non habeat deum. Quod si alius secus voluerit nolo per me habeat: ne perdat et ego deum. Vbi vero emerferit quod secundum deum habere possit: probabo me amicum: et opera mea si opus fuerit non negabo. Apud amatorem iusticie in excusando eo quod per iusticia est: non multum mihi laborandum. Vos autem apud comitissam per ea quod vobis rescripti habete me excusatum.

Episcopo laudunensi. Epistola CCLXX.

Estri sumus si

hoc scitis imo quod non ignoratis: laetor presentium per nos vobis et per vos alijs omnibus quos offendisse videtur efficaciter firmiterque reconciliet. Alioquin offenditis quod vestrum non negatis: quod omnino facere non audetis. Ex quo episcopari cepistis nullam a vobis adhuc benedictionem accepimus: neque sacculum neque peram neque calciamenta in pedibus.

Ad quemdam qui ausus est nouitium dehortari a proposito

Epistola. CCLXXI

Et si ignotus non

his facie sed non fama. Ipsa referente didicimus quod sis homo sapiens et secundum seculum honoratus. Voluit autem dilectus filius meus petrus: cui et notior et familiarior sanguinis affinitate videris: ut tibi scriberem imo rescriberem. Tu enim scripseras illi et vtinam ut te decuisset et illi expediret. Non sic fecisti. Nouum christi militem ausus es dehortari a seruitio domini sui. Dico tibi est qui querat et iudicet. Non sufficiebant tibi peccata tua nisi te et alienis inuolueres: et rursum ad peccata quod in te fuit penitentem iuuenem reuocares: et sic secundum duritiam tuam et cor impenitens: thesaurifas tibi iram in die ire. Quasi non satis eum per se temet diabolus nisi tu iuueris illum: homo christianus dux eius et notus ei? Tu quidem illi serpente alterum sed non tibi uille alteram euam exhibuit. Tuis impulsus

est manibus sed non euersus. fundatus est ei supra firmam petram. Verumtamen non redimus tibi vicem sed vicin in bono malum orantes pro te optantes tibi meliora et meliora scribentes. Propterea quidem quia sapiens diceris: ut quod diceris verius sis: mitto te ad verum sapientem qui ait. Noli prohibere eum qui potest bene facere: si vales et ipse benefac. Habet tempus faciendi: Sed quid iam habitur? Quantum lumen superest vite tibi profertur iam senescere. Valpor est ad modicum parens: et deinceps exterminabitur. Si sapiens non veniet super te maledictio. Vidi stultum firma radice: et statim maledixi pulchritudini domus eius. Pulchre stultum pseudo sapientem verum sapiens appellauit sciens sapientiam huius mundi stulticiam esse apud deum. Vtinam sapies: et intelligeres ac nouissima prouideres. Sapies quod dei sunt: intelligeres quod mundi sunt. prouideres sapies quod dei sunt intelligeres quod mundi sunt. prouideres quod inferni sunt. Profecta inferna horreret: superna appeteret. quod sunt ad malum pertineret. Multa suggerit animus imo spiritus loqui tibi de salute anime tue sed expecta quatenus hec accipis. Ad dominum papam eugenium

Epistola. CCLXXII

Maximissimo pa

tri et domino eugenio dei gratia summo pontifici. Frater. Beclareuallis vocatur abbas modicum id quod est. Vox turturis audita est in capitulo nostro exultauimus et delectati sumus. Plane eloquium castum: feruidum zelo cautum scientia. Spiritus vite spirabat in literis: spiritus vehemens: intonans et increpans et emulans nos de emulatio. Fateor non facile dixerim quod me amplius delectaret in illis: vestra benignitas et nostra utilitas: inclinata maiestas an erecta humilitas: mordens seueritas an mulcens paternitas. Qui in nobis quantulumcumque efuriebat iusticiam refectioni sunt qui minus compuncti sunt qui minime confusi sunt. Ita queso ita iugiter faciat. Sollicitudo quod omnibus debet nullo modo his quibus speciali debet subtrahenda est. sed propensius exhibenda est. Caritas benigna est dilatare se non migrare nouit. Colligat sane et alios: sed nobiscum. Nec alienum a vestro apostolatu: vouere eiusmodi qui cum apostolis loqui possunt. Ecce nos reliquimus omnia et secuti sumus te. Non sunt relinquendi qui ipsi se reliquerunt. Pusilli domini sunt: in ipsum credentes: non deserz eos fidelis seruus et prudens: is presertim cui credita vniuersitas est. Nepe vniuersitatis portio hi et quidem pusilli grex: sed qui mihi fallo meruerunt patrem habere deum: accepturi coronam glorie manu domini et diadema regni domini dei sui

Nec essi rapinā arbitrantē esse se heredes dei
coheredes xpi. Beniq; audierūt Nolite time
re pusillus grex: quia ꝑ placuit patri vestro
dare vobis regnum. De his itez satis. Ab/
bas trium fontium bene plantatus erat: vtpo/
te secus decursꝫ aquarꝫ Vereor ego ne arbor
bona faciens fructū bonum explantata faciat
nullum. Videmus interdū vitem prima plā
tatione secunda in secunda sterilem. Vidimus
lignum bene plantatum virescere: transplan
tatū arefcere. Grauiꝫ pinde vulnerastis cor
meū: si non remittitis eum: qꝫ sumꝫ cor vnuz
ꝫ anima vna. Quādiu diuisū erit: necesse erit
vt vtraq; pars suo sanguine cruentef. Iheu
onus qđ ambo vix portabamus: quō porta/
bo solus subducto bacculo senectutis mee?
Si de me paz est moueat vos totius ordi
s plaga non parua ꝫ ne spe incerti boni tā certa
interim mala fieri velitis. ꝫ si oino vobis cō
placuit obsecro ꝫmendatum habere ipm ac
deinceps ad deū leuare manus vt dignetur
dignum ꝫ eo virū puidere domui illi. Ece
tero sup que ꝫ cōi vtilitate totiꝫ ordinis et
ꝫ alijs quoq; negotijs eidez abbati dignū
imo ꝫ necessarium iudicauimus ad vos ꝫfe/
rendū cōmittere festinatū exposcimꝫ benigni/
tatis vestre responsū sed rñsum facti nō ꝫbi.
Ad abbatem trium fontium cōtra
nepotē epī antistiodorensis

Epla.

CCLXXII.

Enitet me scri

psisse ꝫ iuvene illo: ꝫ velim si fieri
possit reuocari ꝫ precem ꝫ quam videoꝫ appo
basse iudiciū amici super collata ꝫ male col/
lata ab eo ꝫpositura. Quod vtiq; non facio
nec feci vnq;. Sed vicit me fateor vt sic scri/
berem dilectio qua tenebar vehementer atri
ctus auunculo adolescentis affectu grandi ni
mis sed minus spiritali in hac ꝫte. Argēbat
maxime plaga recēs de morte illius. Videar
leuitate vsus: sed malo ꝫclitari apud domi
num meū ꝫ precipitatōe scribendi: qꝫ apud de
um suspitiōe mēdacij. Quāq; caute ac ꝫuide
de ꝫpositura dixi nihil ad ipm: qđ indubitan
ter scirē duos vt memini ꝫdecessores eius ip/
sam aliē ordinasse: atq; alias suo cōfirmasse ꝫ
uilegio. Tu autē si efficere potueris apud ipz
vt eccle ꝫuilegiū: ꝫ ꝫuilegio efficacitā red/
dat: bonum opꝫ operatꝫ es. Atinā a nouo sā
guinis huius sc̄m purgaret ep̄m: ꝫ adolescē
ti in alijs ꝫuideret.

Ad dominum papā ꝫ antistiodo
rensis electione

Om primum

vobis ꝫ antistiodoreñ. ecclesia scrip/
si de ꝫma audierā electione: de sel
cunda nihil. Et ecce me veluti ꝫphetate: ob/
ꝫbrium qđ suspicāꝫ sū secutū est timor: quē
timebam euenit. Admētote quō actū sit nī/
uernis: ꝫ videte si simili arte imo fraude non
dissimili: eodēq; auctore vt aiunt ꝫ nūc secun
da electio ꝫsumpta est: ut .s/. vno nominato
duos deiciant: ꝫ sic demū tertiū quem volūt
subinducāt. Adserūt ꝫ isti ad me vt ꝫ ꝫ sua
ꝫte scriberē: ꝫ visū est mihi mittere fratē a la
tere meo: qui de vtraq; certius actiōe cogno
sceret: nosq; certificaret. Qui intrans eccliam
ꝫ de omnibus diligētꝫ explorans testimonio
oim qui ꝫuenerant inuenit nullū ꝫresbytero
rū ꝫter vnū fratrem scz ipsius fr̄is gaufridi
hugonem nullū de dyaconibꝫ ꝫter stephanū
solū ex ꝫte illa esse: exceptis his qui auctores
fuerūt ꝫsonis eccle: cātoꝫ archidyacono: et
vt dicebat thesaurario: neq; em ipse ꝫns fuit
ꝫporo in ꝫte altera ꝫter alios inferioris ordi
nis dyaconos nouē ꝫ ꝫresbyteros vndecim
consentire. Duodecimꝫ qui ꝫ archypresbyter
est ꝫ ꝫ neutra ꝫte velle se subscribere: ꝫ neu/
tra scripsisse testabāꝫ: qꝫ ꝫ ꝫ ꝫ ꝫ plus vellet
Sigillum ecclesie ꝫrefatus hugo tenebatur
homo non ꝫcis sed ꝫtis aliene: nec ꝫsidera/
uit in tradēdo qđ debuit sed qđ voluit. Sic se
res habet. Et ego solita ꝫsūptione vnum infe
ro. Nec maliciā gloriari oportet: nec sapienti/
am decipi decet: nec eccliam suspendi diutius
expedit.

Ad eundē ꝫ obitu epī antistiodo

Epla

CCLXXIII.

rñ

Obuc suggero

aliquid qđ ante nō tacuissem si an
te mihi cōpertum fuisset: sicut nunc est Adest
homo qui peccare fecit isrl: sanctū loquor epi
scopū: qui cū in morte aliquantū stupidꝫ esset
ꝫ turbatꝫ: iste eū fecit mori pene intestatū Cū
em ꝫaupibus ꝫ ecclesijs aut nihil aut ꝫaz da
ret nepoti suo cardinali adolescentulo seculari
inutili: totū pene qđ acquisierat mense episco
pali: stephano suggerēte ꝫ sollicitante dimi/
sit. Aiunt septem ecclesias ꝫ decimas ꝫ ꝫ ꝫ
ta in ꝫpropria silua episcopi: insup qđ pudor
est omni religioni de mobilibus: aureos suos
ꝫ ꝫ ꝫ ꝫ equitaturas. Et cū minus ille suffi/
cerent ad conficinandū iter: vt ꝫ his firman/
dis ad vos veniret: iussisse tradi etiam mona/
sterij equitaturas. Quāq; quidā existimāt
episcopū donatiōes istas nescisse: sed stephanū

num fecisse et sigillasse quod voluit. Et credendus
 Nempe et anno preterito in articulo ut puta
 batur mortis positum: etiam quandam eidez
 nepoti donare fecerunt: quod donum postea pua
 liscens: sicut certissime comperimus fecisse semi
 nime recognouit. Quis denique credat virum
 spiritualem si sapuit: si compos sui fuit: testa
 mentum tale fecisse. Quis vel secularissimus
 dixerit testamentum sacerdotis hecine dispo
 sitio hominis sobrium et spiritualis illi qui omnia iu
 dicat: et ipse a nemine iudicatur. A quo enim si ita
 remanserit siue in celo siue in terra istum non iu
 dicabitur: Tu ergo serue dei qui tenes gladi
 um petri amputa perfusionem a religione: scan
 dalum ab ecclesia: obprobrium a persona. a spua
 lium omnium qui eum in spiritu et non carnaliter di
 ligeant: et tuo ipsi corde amaritudinem et do
 lorem. Exurge phinees: sta et placa ut sanetur
 quassatio. Sta inquam inflexibilis aduersus car
 nem et sanguinem quo ariete murum instantie
 ne filii huius seculi perculdubio concutere cona
 bunt. Vera pietas est in auunculum si super
 huiusmodi extiteris ipsius in nepote. Et hoc
 scitote quod viros religiosos decanum sancti petri
 antiodoreum et priorem sancti eusebii tam per se quam
 pro abbate sancti laurentii ob primam antisio
 dorensis ecclesie electionem paratos venire ad vos
 pars aduersa per comitem niuernensem detinu
 it et deterruit ne veniret. Siquidem comes vo
 cati ad se denunciavit ne se intromitteret: et mi
 nis grauissimis ac manifestis prohibuit eos: si
 cut prior ipse a predicto abbate et fratre suo carnali
 et a decano missus ad nos: propter hoc ipsum presen
 sus et prequestus est nobis: rogans etiam per nos hoc
 ipsum innotescere vobis. Dixi et iterum dico. me
 mentote quod factum est niuernis Ordinatissimum
 est minus interdum ordiate aliquid fieri. Claves
 vestras qui sanum sapiunt: cum alteram in discreti
 one alteram in potestate constituit.

Ad eundem per abbate cluniacensem.

Epla CCLXXV.

Cultum vide

tur scribere ad vos per domino clu
 niacensem et quasi velle patrocinium ferre: quem
 omnes sibi primum habere desiderant. Scri
 bo: et si non necessarie illi: satisfaciens tamen af
 fectui. Affectui dico meo non alteri. Ipse enim
 quod corpore non possum persequor amicum per
 grinantem. Quis nos sepabit: nec altitudo al
 pium: nec niuium frigus: nec longitudo itineris
 Et nunc presens sum: in literis his assistens illi
 Si me poterit esse nusquam. Debito sum dig
 nitioni eius per quam dignus habitus sum assumi
 in id gratie. Sed debito ipsa absoluit gratia: quod

necessitas in voluntatem transiit. Honorate vi
 rum ut vere honorabile membrum in christi corpo
 re. Vas est in honorem nisi fallor plenum gratie et vita
 tis: refertum pluribus bonis. Remittite enim cum le
 titia: quam plurimos de suo reditu letificaturum
 Dignemini eum ampliori ut dignum est gratia
 et ita ut de plenitudine eius omnes cum redierint acci
 piamus. Sane si quid petierit in nomine domini iesu
 non debet apud vos pati difficultatem. Nam si
 nescitis: iste est qui manus suas extendit ad pau
 peres ordinis nostri: iste est qui de possessionibus
 ecclesie sue quantum cum pace potest suorum: libenter
 frequenterque largitur ad victum. In nomine iesu
 cur dixerim audite. Si ei petierit quod suspicor
 vereorque dimitti a regimine monasterii: quis
 illum noscens: in nomine iesu petere putet. Fallo
 si nolito timorator: si non seipso melior factus sit
 ex quo vidistis eum: quamquam pene ab itinere suo
 in multis ordinem illum meliorasse cognoscitur
 ubi gratia in obseruantia ieiuniorum silentii indu
 mentorum preciosorum et curiosorum.

Ad eundem pro episcopo beluacensi.

Epla. CCLXXVI

Etitiones filii

verum episcopi beluacensem quam digne sint exau
 ditum: non est quod vos doceam: ipse satis per se pa
 ternis visceribus vestris: quod dignum et iustum est: fa
 cile persuadebit. Agimus tamen. Fouendum est deuo
 ti iuuenis fauore primo et zelus bonus quem per sua
 ecclesia gerit: non modo approbandus sed et iuuandus
 Sic seipso indies deuotior: feruentior fortior
 fiet: cum vexationes et tribulationes que nunquam
 desunt illi ecclesie a malis hominibus: manu inde
 ficientis auxilium vestri sibi senserit e regione leua
 ri. Petitio fratris arnulphi de maiore: petimur
 exaudiri. Deus gratias. Hoc nomen nuncio: dicet
 eam vobis. Sed et quod petit abbatissa de para
 clito per ipsum si dignamini scire potestis: et face
 re si dignum iudicatis

Heinrico comiti.

Epla CCLXXVII

Bas de caste

lione vir religiosus romam proficiscens
 in dei et nostra custodia sua omnia dereliquit: et
 ecce misteriales summi homines de bello fortiter ab
 stulerunt porcos eorum. Maluissent dico vo
 bis ut nostros proprios rapuissent. A vobis requi
 rimus illos. Ad hoc te constituit principem super
 terram princeps regum terre: ut sub eo et pro
 eo bonos foueas: malos coerceas: pauperes
 defendas facias iudicium iniuriarum patientibus.
 Si hec facis opus principis facis et spes est tu
 um deus dilatare et roborare debeat principa

110X
tū. Si non timendō tibi ne hoc ipm qđ vide
ris habere honoris ⁊ potestatis auferat qđ
absit a te.

Ad dñm eugenium p alteri negotio

Ep̃la

CCLXXVIII

Ene facitis fre

quenti ⁊ benigno exauditu tēpus
breue: quo hic sum: solando tēdē: pusilla/
nimē erigendo. Facitis ⁊ si nō qđ mereor ego
cerre qđ vos decet. Non qđ ad vsū pprie vo
luntatis tāta abuti benignitate delecter para
tus teste cōsciētia tā equo accipe aia q̃ nega/
re: q̃ qđ prestare placuerit. Volo mihi geri
morem: sicut ⁊ ois homo: s̃ non qđ iusticie ob
uiet: qđ veritati p̃iudicet: qđ vestre deniq̃ di
spliceat volūtati. Hoc p eo ne me suspicem
aut nō aduertere beneficiū aut ingtū eē. Nūc
qđ res postulat audiat leuari s̃citas ṽra. Cū
in me igiſ leuis iactura ē ⁊ q̃ de facili resarci
queat. Ego plagis p̃scie mee multū iudico a/
comodacius medicamentū p̃bris ⁊ cōtume/
lijs. Non ē p inde q̃ pro me mouear: homū/
tio oī ob p̃bio dign⁹ ⁊ despectione. At si vsq̃
in xp̃s dñi malignatio forte puenerit nutat fa
teor patiētia ⁊ ois pene cedit m̃suetudo nun
quid petiui a dño meo ordiari p me ecclesias
disponi episcopatus: creari ep̃os: Aptū ṽl
instrumentū: formica plaustrū trahēs. Volu
stis homiez p̃moueri digne sane ni fallor: in
quem nimiz quid dicant non inueniūt: ne hi
quidē qui cōtra volūt. Innotuit quib⁹ opor
tuit misterii bone volūtatis. Et misterii qui
idem publicatū est: fructu vero vsq̃ adhuc ⁊
vtilitate fraudamur. Queritis qui fecit hoc:
homo pacis ṽre in quo sperabatis. Hō cui o/
dio religionis: cui oneri sapientia: cui terrori
iusticia est. Qui dñi sui nō ē verit⁹ secretū pro
dere: euacuare decretū. Nec mix qui se talez
aperire non est confusus. Qui dū pprio cōce
dit liuor: etiam ṽre reuerētie non pepcit. Cō
fusio ego: s̃ q̃ cura: Nō recuso p̃fusionē: quā
mihi obedientie zelus inuexit. a me quidē nō
transiit calix iste: s̃ per me plane vsq̃ ad vos
p̃transiit calix iste: sed p me plane vsq̃ ad vos
p̃transiit. In sugillatōe ne dicā deprauatōe
date sentētie: cui claz nō sit auctorē tāgi poti
us q̃ denunciatorē: Cuius non potuit infal
mari p̃motio. Unum ē a duobus: aut stabit
fimo quē a vobis egressū testati sum⁹ aut nos
mendaces reputabimur sicut iaz reputamur.
Sed melius ṽroq̃ dignius aplatu: non glori
abitur in malitia qui potēs fuit in iniquitate.
Obediētum tñ mandatū ex parte est ⁊ p̃tema
iori. Tribus cōmissū erat. Uno continente:

duob⁹ cōsentiētib⁹ quid restat nisi vt vox ve
stra suppleat qđ minus est. Et quidē tute hoc
Nō est qđ timeatis a scādalo illoz de quibus
dñs dicit. Sinite illos: cecī sunt ⁊ duces ceco
rum. Nō reliquū est: letabit popls: letabit sa
nior ps cleri: etiā ip̃e letabit rex: letabit dei
niq̃ ois ecclia sanctorū. Hec bona opa ostē
distis seculo vestro ex gr̃a que data est vobis.
At nullum vt arbitror q̃ magis p gloria ṽra
faciat: q̃ si sic feceritis. Testimoniū phibebo
eis qđ multos de religione volauerūt non re
ligione delectati: s̃ ipotentia: qui non possunt
malignitatē eoz coercere: qui vim repellere
non sufficiant: vt quoz scitātē nō amant: nō
timeant potestātē. Comes niuernē. vias pa
tris non ambulat: aduersat tū huic: tū oī bo
no. Incubat bōis terrisq̃ eccliaz sicut leo pa
rat⁹ ad predā. Parat⁹ est recipe etiā saraceniū
aut quēpiam ex iudeis vt isto careat: qđ sol⁹
sibi videat⁹ qui malitie ⁊ calliditati ei⁹ resister
re ⁊ nox ⁊ possit. Inde est qđ nōnullis cleri
corū minis ⁊ manifestis g̃uaminib⁹ vt nobis
ip̃i p̃fessi sūt silentiū iposuit: ne ps aduersa de
militudie glorieſ. Et vt breui⁹ qđ sētio exprit
mam: si iudicat ope p̃ciū: in illo ep̃atu monas
teria paupari: ecclias p̃culcari: religione illu
di: ip̃am ep̃alem sedem cuius p̃cipue faculta
tib⁹ ⁊ possessiōib⁹ inhiat in seruitutē redigit:
regniacensis nullaten⁹ regnare p̃mittat. Vbi
est etiā nunc sp̃s ille quē habuistis i negotio
eboracensi: Non sentiet illū qui simile op⁹ tē
tauerit: Ecce is sicut accepimus in sp̃u illius
venit qui curiā aduersū vos cōcitauit: si licu
erit molitur⁹ idip̃m. De negotio dñi lunden.
reducimus vobis ad memoriā. Causa dilatio
nis sublata de medio: non est nisi vt fiat quod
faciendū erat. Et hoc addideriz: habere bonū
⁊ bone fame cancellariū aplice dignitatis nō
modica ps est: aplice amistratōis nō pusū am
miniculū est aplice p̃sciētie non mediocris cu
stodia ē. Semp quidē notabilis cōstitutio: p
nitiosa ac p⁹ longā deliberatōem etiā turpis.
Abbatī bruneni de claraualle.

Ep̃la CCLXXIX.

Ecte ne irasce

ris tu mō: Nō vt opinor. Conuin
cūt te f̃mones tui nō dispositi in iudicio sed p̃
cipitati in pturbatōe: nā iudiciū quidē tale est.
Meliora sūt ṽbera amici q̃ oscula inimici.
At ego sine causa vapulo inquis. esto. Nihil
omin⁹ tñ ṽbera ṽboz nostroz amicabile cu
ram sonāt. Pax dixi: paternā loquunt⁹ solici
tudinē. Itaq̃ si culpā non habes nihil te lesi
mus pp̃ia excusatū conscientia. Si habes:

tibi potius q̄ mibi irascendū fuerat. Queritis q̄ tibi non credidi: quasi tu mibi inde aliquid locutū fueris: esto. Credidi querenti de te Tibi quō credere aut decredere potui: qui dixeras nihil: Fac qd̄ locut⁹ es Solue quod debes q̄ ante poteris: ne forte nō mō int̄ nos s̄ etiā d̄ nob̄ scandalū oriet̄. De nob̄ aut̄ bene sētī: bñ de te sētītib⁹ ⁊ nō decredentib⁹ tibi: sicut pturbate loq̄ris nesciēs qd̄ loq̄ris. Beasūt verba: meū loquunt̄ affectū.

**Ad ludouicū regem francoꝝ, pele
cto antiodoreñ.** Ep̄la. CCLXXX

Bluie govñqz

in aliq̄ minui honore regis: dignitatē regni: Be⁹ scit: nec v̄ra vt p̄fido ꝑscia id vob̄ rñdet. Videte ne illi magis ꝑ vos faciāt q̄ electōes disturbāt ne sint i eccl̄is qui fuit̄ regi: s̄ ip̄is de eccl̄iaz redditib⁹ fuit̄ atur. Ego ego electōi antiodoreñ. int̄fui. Loco s̄fuit: qz clerici q̄ ante hac in ptes dissiluerāt: sine ꝑdictōenūc tandē deo miserāte puerūt. Electū bñ nouim⁹ testimōniū ei ꝑhibem⁹ q̄niā bon⁹ ē. Meminē pr̄ arbitro: affuisset illi celebritati qui de assēsu v̄ro dubitaret: cū iam idē assē⁹ v̄ris literis teneret. Quis ei s̄ vel cogitare possz: repetendū alterz assēsuz nec sufficere vnū: ꝑstūm vbi nulla extūc inuenit altera electio: Nunqd̄ quotiēs disseserint clerici: totiēs requirēd⁹ erit fauor regis: Nec rō nec ꝑsuetudo hoc hz. Veniqz nup̄ si recordami in suessione. eccl̄ia q̄tiēs ad eligendum clerici p̄uenerūt: q̄tiēs disseserūt ⁊ infecto negotio disseserūt: nec tñ existimo totiēs repeuisse assensū v̄rm quē semel ꝑmeruerāt. Ita ē dñe mi rex: nō est qd̄ debeat rephare factas electōes: quib⁹ vt fierēt semel vos assēsisse ꝑstiterit. Sz sūt aliqui q̄ vos cōturbāt ⁊ cōturbare nirunt eccl̄ias: sua lucra sectātes: qd̄qz gñius ē sūmi pōtifcis ⁊ serenissimi regis mutuas grām ⁊ amorē diabolico studio dirūpe molietes. Absit s̄: iudiciū portabūt q̄cūqz sūt illi: ⁊ rex sp̄ faciet qd̄ bon⁹ rex: sicut hactenus fecit. Itaqz cito mandenē iocūdiora: ne diutius se deat in tristitia eccl̄ia tā diu tam vexata ⁊ afflicta. De p̄sona nulla subeat suspitio: aut ego nimīū fallo: aut fidelis erit ⁊ regi beneplacitū sup̄ ea. Cōfido in dño qz nō cōtristabitis multitudinē sc̄toꝝ qui sūt in illo ep̄atu: nec me s̄ vnū v̄rm: qui vt vex̄ fatear nihil eque vnqz a vob̄ molestū ptuli q̄ si in hoc cōsilio qd̄ non eueniat perstiteritis.

Ad dñm papā eugenīū ꝑ gigniācū.
Ep̄la. CCLXXXI

Ad cluniacū

occurrim⁹ gigniācenū. spe pacis. Pro q̄ laboratū multū: elaboratū nihil. Naz totū quadriduanū laborē nostrū: sola demuz secuta est ruina spei. Repetita est iuxta tenorem l̄raz vestraz dānoꝝ refarcitio restitutio ablatoꝝ s̄ incassū. Multū visum ē ad eos qz nocuerēt multū: quia vltra. xxx. milia solidorum cōputatio facta ē amissioꝝ. Siquidē abbatia vna ne ꝑ singula euagemur tota destructa est: Letez de tātis amissis milia dimittere parati fuim⁹: cū illi tā minimū obtulerunt: vt venerabil⁹ abbas cluniacēñ. qui affectuosius q̄ efficacius ꝑ reformāda pacelaborabat nec dignū relatu iudicaret. Itaqz non ꝑuenit cōpositio: qz reparatio tā ridicula offerebat. Dicebāt aut̄ quidā maligni de nostris totū malū fecerūt. Quid ad nos: ip̄i uiderit. Itaqz id q̄ ridiculū. Claz est in tota regione ꝑ hoīes eccl̄ie totū h̄ grande facin⁹ ꝑpetratum: monachos q̄ affuisse quosdā assēsisse oēs. Naz qui cōtradiceret malefactorib⁹ ne vnū quidē fuisse vsqz ad hoc tēp⁹ audiui⁹. Veniqz ip̄e dominus abbas istiusmodi tergiuersatores palam refellebat ⁊ cōvincebat: afirmās iuste ab eccl̄ia repeti qd̄ ab eccl̄iaz ammissū esse constabat. Ultima expectat man⁹ v̄ra in eo qd̄ nō nisi in manu valida posse emēdari satis sup̄ ꝑbatū est.

Ad dominū papam eugenīū ꝑ remē archiep̄o ⁊ alijs p̄sonis

Ep̄la. CCXXXII

Domin⁹ remen

sis versat̄ in domo magni patrisfamilias: tanq̄ vas in honorem. Si hoc scitis: fuatē honore eius: honore eccl̄ie eius. Si bñ noui viz q̄ magis honorabit̄ eū: eo ꝑl⁹ honorabit̄ de⁹ ꝑ illū ⁊ in illo. Domin⁹ attrebatū hō simplex ⁊ rect⁹ ⁊ adhuc ꝑmanens in humilitate sua. Nō est op⁹ vt ꝑ aliū humilietur: ne ꝑ auctoritatē: ac ꝑ hoc ⁊ vtilitatē. Hanc si dignū ducitis date ei vos qz suo studio nūqz habebit: vtpote sua magis qd̄ in se est medio critate cōtentus. Esi qui aduersat̄ ⁊ extollit̄ is plane vt humilietur ip̄o op⁹ est ⁊ eidē ip̄i non min⁹. Sup̄bis resistere ⁊ hūilib⁹ dare gñiam familiare ē dño v̄ro: ⁊ audistis eū dicēte. Qui mibi ministrat me sequat̄. Abbas de aꝑ vecurt bon⁹ homo ē: ꝑm homitatē suam respōdeat ei. Exaudiat ꝑ necessitatib⁹ suis ⁊ cōtra eū nō audiat apostata. Betuniēñ. decanus volūrate ep̄i ⁊ assensu aduocati bonaz re ꝑ eccl̄ia sua i eccl̄ia eadem cōstituit bonuz

Thomo ille de

butania dimittere vellet adulteriā
vt posset solui anathematis vincu-
lo quo tenetur vt illa paterna hereditate suā
secundū diuisione suā quā fecit cū fratre suo
a vobis requireret et si hoc ipso indigna nō es-
set forsitan recusandū: vt p inde potentis viri
seruiciū et auxiliū haberetis. Alioquin non
est cōsiliū humilis et fidelis vři concedi vllate-
nus aut terrā extraneo: aut nostri fauorē do-
minū excommunicato et incestuoso ne: qd deus
auertat quandoq; et vos audiat. Si vide-
bas furem currebas cum eo: et cum adulteris
portionem tuam ponebas. Nec tamen verbū
precipitanter et quasi ex abrupto rūpere cōsu-
luerim. Agendum autē p fidelem et prudentē
nuncium: quatenus si fieri potest inducietur
et tempus redinat. Ex et si ille rēnerit et mali-
gnari maluerit: fidendū in dño q; non puale-
bit: qmquidē iusticia q cū rege est erit p rege.
Nescio autem an episcopus ad hoc conueni-
ens satisq; idoneus sit: non q; fidelis non sit
et quidē fidelissim⁹: sed q; odit illū: nec suū vt
vereor cōsiliū credet. Ipse tamē paratus ē p
vestra volūtate ad omne qd cū dei volūtate
facere poterit. Siquidē est qd qsi ex pte mea
vobis secreti suggerat: a me hoc illud accepis-
se sciatis: et tanq; ex ore meo id accipiatis hoc
est ei quē multū diligo: et satis credo ei: vosq;
illi nisi fallo: credē qd volueritis secure potestis
Eidem p ipius infirmitate sollicito.

Ep̃la.

CCCII

In literis quas

misit digtio vestra letificastis aiaz
meam letificet vos ipse qui in causa est deus
Quis sum ego aut q domus patris mei: vt d
morte vltima mea maiestas regia cogitet: Et
nūc q; tāti habi⁹ sū vt de meo cōscire curetis
sciatis me aliquātulū pualuisse: et vt me sentio
mortis iteriz ereptū piclo debile tantū et debi-
lem valde. De cetero scire vos volo dñm ro-
bertū germanū vestrū dignanter nos a deu-
te satis visitasse in infirmitate nra. Sed et sic lo-
cutū i aurib⁹ nostris: vt gaudiū nob et spē de
se meliorē reliquerit. Diligite eum: q; si dictis
facta cōpenset cōplacebit vobis in illo: et si di-
gnū iudicatis sciat vobis placere q nro et ho-
noz cōsilijs de ceto se acquietur pmissit. Si
gillū nō erat ad manū: sed qui legit agnoscat
filium q; ipse dictauit.

Ad dñm papā eugenīū p pō belua-
cen

Ep̃la.

CCCIII

Alī⁹ vř ille bel

uacē. quē dicerem et nostrū nisi i
solentiā redoleret appellatus ad vestrā presē-
tiam veniebat et libens: vt pote de iua iusticia
securus: et de vřo paterno fauore non dubi⁹.
Sed obstiti ego et vir eū potui retinere: qpe
cupidū videndi faciē vestrā. Ex autē retinere
volui: cū multe occurrerēt cause: illud p̃cipu-
um fuit q; de vřa dubitauim⁹ volūtate. Dein
de pter alias incōmoditates nō paucas q ob-
uare viderent. ipse et frater suus nō ambulāt
in vno spū: et non erat satis tutū diu absentā-
ria suis. Nolo a me queratis cuius sit culpa:
non ē meū inculpare quēq;. Sufficit mihi ex-
cusare ep̃m. Quicquid hūilitatis: q; quid ob-
sequij p sua psona potuit: vidim⁹ exhibentē
et nihil p̃ficiētē. Scitote tamē quicquid time-
at quicquid accidere debeat sine mora ventu-
rū vbi vob placitū cognouerit. p̃d̃f̃ōa ei⁹
et causa eius in manu vestra. Nec ei in sibi cre-
dito ita agit vel ita p̃uersatur: vt se tali indi-
gnū putet p̃rogatiua. Itaq; p se dixerit istuz
sc̃tēs q ad patrē dirigeret. Scire placet quid
iniunctū sit ei. Nihil ex iniuncto agere sed to-
tum cōmittere vestro cōsilio: de quo totus pē-
det ipse. Nēpe fiduciā habet non modo iudi-
cari causā suā a vobis: sed iuuari sed foueri
sed manu teneri. Si placet eaz cōmittere dño
remensi archiepo: matuz posse sortiri sine m-
domino auxiliante confidimus: si tñ appellā-
di suffugium parti vtriq; subtrahat.

Bomio hostien. p electōe abbatis
tuoldi de trib⁹ fōtib⁹ Epi. CCCIII

e mūdo ab scā

dalīs. Ego vos scādalisō: Ego vo-
bis scādalo sū. Quis h̃ crederet posse cōnge-
re nisi cui nota nō esset nra vnanimitas: nra
mutua caritas et quō in domo dei ābulauim⁹
cū cōsensu. Subita et dolenda mihi mutatio.
Qui me portabat nūc parat opprimere qui me
defēlabat nūc terret minis: blasphemijs ipe-
tit: arguit p̃uaricatōis. p̃rothoplasti sup q̃ui
et singlarī p̃ctō cōfessionē requisiti sūt. Minue-
te ad penitentiā expectati sūt: sodomite nō de
auditu sed magis de visu puniti sūt. Q̃secuz
eo diffērenti⁹ q cōtamibili⁹ actū ē. Nō suz re-
putatus qui ponerer ad rōnem: qui iuitar cr-
ad satisfactionē: qui cām requireret: qui pro
me rñdēdi fact. atē accipez. nō cōuenit iudica-
r⁹ sū: nō cōuict⁹ cōdēnatus sū. Et nūc audi-
te si digmī excusatōez nraz et si forte mime suf-
ficientē vob: verā tñ. Voluistis loco nři s̃b̃sti-
tui s̃f̃ez nicolaū et meini n̄ diffiteor ita cōuenit
vob p̃f̃ et mihi fore: credidi p̃p̃ qd locut⁹ sū

eas obujs manib⁹ libenter legi: libenter rele
 gi: sed libenti⁹ vidissem. Legi in illis desideri
 um tuū videndi me: legi et metū tuū p pericu
 lo terre quā dñs sua pñia honorauit: piculo
 ciuitatis quā suo sāguie dedicauit. De pñcipi
 bus nñs. In terra dñi nihil boni fecerūt: in
 suis ad quas velociter redierūt incredibilem
 exercent malitiā: et nō cōpatiunt^r sup cōtritiō
 ne ioseph. Potentes sūt vt faciant mala: bo
 nū autē facere nequeūt. Cōfidimus autē quia
 non repellet dñs plebem suam: et hereditatez
 suā non derelinquet. Porro dextera dñi faci
 et virtutē: et brachiū suum auxiliabit ei: vt co
 gnoscat oēs qz bonū est sperare in dño q̄ spe
 rare in pñcipib⁹. Bene em̄ facis fornice te
 cōpans. Quid em̄ aliud q̄ fornice quicqz ter
 rigene et filij hoīum sumus: et reb⁹ inutilibus
 atqz inanib⁹ insudātes. Que autē abūdancia
 hōi de vniuerso labore q̄ ipse laborat sub sole
 Ergo ascendamus sup solē et cōuersatio no
 stra in celis sit: iam nempe pcedentes quos u
 mus et corpe secuturi. Ibi mi andrea ibi fruct⁹
 laboris tui: ibi retributio tua. Sub sole mili
 tas: sed sedēti sup solē hic militātes: inde do
 natiua expectem⁹. Mercēs militie nñe nō de
 terra: nō de deo: sū est: pcul et ab vltimis fini
 bus pñciū ei⁹. Sub sole penuria est sup solem
 abundātia est. Mensurā bonaz et cōfertā et
 coagitatā et supeffluentē: dabūt in fin⁹ vñs
 Desideras me videre: et de meo vt scribis ar
 bitrio desiderij tui pendet effect⁹. Nā mādātū
 sup hoc in eum te indicas expectare. Et quid
 dicā tibi: Et cupio vt venias: et timeo ne ve
 nias. Ita inf velle et nolle possit coartor et du
 obus: et quid eligā ignoro. Anū ne videlz tuo
 satisfaciā desiderio et meo piter: an credā ma
 gis celebri de te oppinioni: qua terre ita pne
 cessari⁹ pdicaris: vt de tua absētia nō medio
 cris illi desolatio iminere credat. Itaqz quod
 mādare nō audeo opto tñ vt te videā ante q̄
 moriar. Tu meli⁹ id videre et cognoscere poi
 tes: si quo mō sine dāno et sine scādalo illi⁹ gē
 tis venire possis. Et fieri posset q̄ aduent⁹ tu
 us oīno nō eēt inutilis. Forte fauēte deo non
 deessēt qui te sequerent^r reuertentē ad subue
 niendū ecclie dei: qm̄ omnib⁹ notus es et dile
 ctus. Potest facere deus: vt et tu cuz scō pñi
 archa iacob loquaris. In baculo meo transi
 ui iordanē istū: et ecce cum trib⁹ turmis regre
 dior. Anuz dico: si ventur⁹ es ne tardaueris
 ne forte venias et non inuenias. Ego em̄ iā de
 bilior: nec puto me longū facere super terram
 Quis mihi tribuat tua in volūtate dñi ama
 bili et dulci pñia vel paululū refrigerari: pri
 usqz ab ea. Regie scripsi sicut voluisti: et gau

deo de bono testimoio qd ei phibes. Ad gr̄m
 et fr̄es vestros oēs de tēplo: necnon et eos de
 hospitali: p te in dño salutamus. Inclusos qz
 et factos oēs ad quos oportune loqui poteris
 p te in dño salutātes: eoz nos oñonibus con
 mendam⁹. Esto p me ad eos Girardū nostz
 qui in domo nñā aliqñ cōuersat⁹ est: et nūc vt
 audiuius ep̄s factus ē: et ip̄z affectu magno
 deuotissime salutamus.

Ad reginam iherosolimorum

Epla CCV

Flecte i christo

filie. Ad. regine iherosolimitane.

B. clareuallis vocat⁹ abbas: misericordiaz a
 deo salutari suo. Adiroz qz a multo iam tēpo
 re non vidim⁹ lras tuas: non solitas salutati
 ones habuim⁹. Quasi nos obliti simus anti
 que tue erga nos deuotōis. quā in multis pi
 bauim⁹. Audiui⁹ fateor nescio que sinistra
 q̄ et si non p certo credim⁹: dolum⁹ tamē siue
 xitate siue mendatio tuā aleq̄ten⁹ decolorari
 opinionē. Sane interuenit andreas charissi
 mus auuncul⁹ me⁹: cui i nullo decedere pos
 sum⁹: scripto suo nob significans meliora: qz
 scz pacifice et māsuete te habeas et sapient⁹ te et
 tua regas: fr̄es de tēplo diligas: et familiares
 habeas: piculis iminentib⁹ terre fm sapiētā
 tibi a deo datā: salutarib⁹ cōsilijs et auxilijs p
 uide et sapienter occurras. Talia pñsus talia
 decent opera: mulierē fortē: humilē: viduam
 sublimē reginā. Neqz em̄ qz regia es: indignū
 tibi viduā esse: qd si voluisses non esses. Pu
 to qz gloria tibi est pñcipue inter xp̄ianos: nō
 minus viuere viduā qz reginā. Illud succes
 sionis est: h̄ x̄tutis. Illud tibi ex genere: istd
 ex munere dei. Illud feliciter nata es: hoc vi
 riliter nacta es. Duplex honor: alter fm sc̄lin
 alter fm deū: vterqz a deo. Nec paru⁹ videa
 tur honor viduat⁹ de quo ap̄l⁹. Ihonora in
 quit viduas: que vere vidue sūt. Habes cer
 te teip̄am familiare cōmonitoriū ap̄l⁹ ice iteruz
 salutaris sentētie qua doceris ab eo. puidere
 bōa non tñ coram deo s̄ et iā corā hominib⁹
 Corā deo vt vidua: corā hominib⁹ vt regina
 Attende reginā: cuius digna indignaue non
 possunt latere sub modio. Sup candelabrum
 sunt vt appareant omnib⁹. Memēto viduā
 cui iā non est qd velut placere vīro: vt soli pos
 sit placere deo. Beata es si saluatorez ponas
 tibi mux ad p̄tectionē p̄scientie: et antemura
 le ad repulsionē infamie. Beatā inqz si veluti
 desolatā et viduam totā tedio regendaz cōmi
 seris. Alioquin bene non regis si bñ non rege
 ris. Regina austri venit audire sapiētā salo

mōis vt regi dīceret ⁊ sic regeret. Et ecce pl⁹
q̄ salomon hic: iēſū loquor ⁊ hunc crucifixuz
huic te p̄mittere gendā: huic docendāz quō
regere debeas. Diſce tanq̄ vidua q̄ ſit miſis
⁊ humilis corde: diſce tanq̄ regina q̄ iudicet
in iuſticia paupes: ⁊ arguat in equitate p̄ mā
ſuetis terre. Ergo cū cogitas dignitatē: attēde
⁊ viduitatē: q̄ vt pure apd te qd ſentio p̄ſe/
ram non potes eſſe regina bona ſi bona nō ſu/
eris uidua. Queris vnde bona vidua eſtime/
tur: Ex h̄ p̄fecto qd apl⁹ dīc. Si filios edu/
cauit ſi hoſpicio recepit ſi ſanctorū pedes la/
uit: ſi tribulatōez paciētib⁹ ſubminiſtrauit: ſi
omne opus bonū ſubſecuta eſt. Si hec facis
beata es ⁊ bene tibi erit. Benedicat te domin⁹
ex ſyon: eximia in dño ſilia ⁊ omni veneratōe
digna. Ammonitio p̄miſſa eſt: p̄ſecutio iam
a v̄ſa dignatione expectat. Occaſio data eſt
excusaſio iam non admittitur ⁊ nō renouata
a n̄ſa parte familiaritas familiaribus deicept
a vobis verbis ⁊ literis frequentetur.

De iordane cardinali dño hoſtiensi

Ep̄la CCLXXXVIII.

Ertrāſiit lega

tus veſter de gente in gentē: ⁊ de
regno ad populū altez: ſeda ⁊ horēda veſti/
gia apud nos vbiq̄z relinquēs. A radice alpi/
um ⁊ regno teutonicoz p̄ omnes pene eccliaſ/
francie ⁊ nōzinandie ⁊ circūquaq̄z: circuiens
vſq̄z rothomagū vir ap̄licus repleuit nō euā/
gelio ſed ſacrilegio. Turpia vertur vbiq̄z cō/
miſiſſe ſpolia eccliaruz aſportāſſe ſeſmoſulos
pueros in eccliaſticiſ honorib⁹ vbi potuit p̄/
mouiſſe: vbi nō potuit voluiſſe. Multū ſe re/
dimerūt: ne veniret ad eos. Ad quos pueni/
re non potuit: exegit ⁊ extorſit p̄ nūcios. In
ſcholis: in curijs: in triuijs: fabulā ſeipm̄ fecit
Seculares: religioſi omnes male loquuntur
de eo pauperes ⁊ monachi ⁊ clerici p̄querun/
tur de eo. Homies quoq̄ ſue p̄feſſionis: ipſi
ſunt qui magis exhorrent ⁊ famam eius ⁊ vi/
tam. Hoc teſtimonium habet ⁊ ab his qui in/
tus ⁊ ab his qui foris ſunt. Non ſic dominus
ioannes p̄perons non ſic: cui⁹ laus eſt in ec/
cleſia quippe honorificantis vbiq̄z miniſteriū
ſuū. Legite l̄ſas has dño meo. Ipſe viderit
quid de tali homi faciēdū ſit. ego liberaui ani/
mam meā. Dico tamē p̄cipitatōe qua ſoleo.
Bonū eſt ei ſi purget ipſe curiā: ⁊ ſi liberet cō/
ſcientiā ſuā. De creuerā iſta tacere ſi venera/
bil⁹ prior montis dei ad hoc me impulit ⁊ aīa/
uit vt ſcriberē: ⁊ ſcitote min⁹ me dixiſſe q̄ pu/
blice p̄dicatur.

Ad dñm papā eugenium ꝑ eccleſia

ſancti eugendi virensis

Ep̄la CCLXXXIX

Sancti eugendi

nobile monaſteriū olim diuitijs ⁊
religione famoſū ſi vera ſunt que dicuntur p̄/
pe interitū eſt. Nec de credenda omnia. Vol/
mos vicinas nobis: vobis notas: p̄tinentes
ad ipſum: p̄tīm iā deſtructas parti indies de/
ſtrui cernim⁹ ⁊ dolemus. Qui in membrys vi/
demus: hec ⁊ his grauioza de capite ſama nū/
ciantē p̄cepim⁹. Sed nūquid debeo ego nunc
in aloz vobis quozū non eſt numerus retete
re narrationē. Lator p̄ntiū monach⁹ p̄ſeſſi
monaſterij ⁊ archigaudus prior hō nobis ab
antiquo p̄ ſua honeſtate ⁊ religione delectus
poterūt vobis intimare q̄ plen⁹ nozūt ⁊ ſi nō
oīa. Quis em̄ hoc poſſet tot ⁊ tanta pro certo
que apoſtolicā ſecurim ⁊ ſi diſſimulantem ⁊ ſi
dormitantē: mi⁹ ſi non ſurgere ⁊ ferire cōpel/
lant. Ego liberaui animā meam: ſed non ſuffi/
cit: niſi ⁊ monaſteriū liberē. In manibus ve/
ſtris mors ⁊ vita illius

Ad petro abbati de cella ꝑ monacho
caziacen⁹ qui trāſierat ad clarauall

Ep̄la CCXC

De mibi ſcri

p̄ſiſti ita reſpondeo vobis. Mo/
leſtiā dñi caziacenſis: nulli arbitroz moleſtio/
rem eſſe q̄ mibi. Sed puto vos non latere vo/
luntate ⁊ p̄cepto ipſius iam ex longo illum
monachū factū noſtrū: ⁊ mibi ipm̄ obedienti/
am p̄miſiſſe: ⁊ me curā illius ſuſcepiſſe. Quo/
tiens extunc volentē venire repulsi: venientē
remiſi: recordari facile non eſt. Tandem mō/
veniens me nolente reman ſit: ⁊ nullo modo
p̄ſuadere ei reditū potui. Dicebat autē quia ſi
nos eum p̄iceremus iterū longius ſe ⁊ nulla/
tenus reditūz. Sed nec ſic aſſenſū meum ha/
bens: imo ⁊ contra conſiliū meū intrauit. A q̄
vtrūq̄z introitu ſalua p̄ſciētia eū ꝑhibere nō po/
tui nec ꝑſicere poſſum: vtpote vt dixi iam olī
in meam receptū curā: ⁊ de quo redditur⁹ ſu/
z rationē. Diu fateor ꝑiclm̄ hoc p̄ſcientie mee
diſſimulaui: p̄pter moleſtiā boni illius
homis ⁊ adhuc diſſimulaſſe ſi meo iſte conſi/
lio quoq̄ modo acquieſcere voluiſſet. Que cū
ita ſint v̄rm eſt conſolari hoīem: delinire tri/
ſticiam eius excuſatū me habere de tam rōna/
bili cauſa. Ad ſtremo quoq̄ ipſe vt ſcitis i ꝑē/
dulo eſt ⁊ ſepe cogitauit reliquere domū ſu/
am. Ex ſi vellent nūc effectui mancipare ego nō
ꝑhibere: pro eo qd in ea non ſine magna an/
xietate verſetur

Ad dñm papā eugenium p epō ce-
nomanensi Ep̃la CCXCII.

Dest episcop⁹

cenomanēsis Ipse ē si nescitis: de
cuius veritate ⁊ honestate null⁹ dubitat: nisi
qui bñ non nouit hoīem. Quidē ab ieu-
te iuuetuta sua nor⁹ ⁊ dilect⁹ est: itā p memo-
ratis virtutibus: q̃ p alijs bonis morib⁹ suis.
Si quid aliud pñitati vestre de eo insulurra-
tū est aut ego fallor: aut ille mentir⁹ ē in caput
suum. Audite eum ⁊ cū plenitudine gratie ve-
stre remittite. Deceptus sū em̃ si bñ non fue-
rit collocata. Abbas vuidocinē. qui spēaliē
vester ē: rogam⁹ vt ⁊ ipse specialē inueniat g̃-
tiā ⁊ rōabilē petitiō: haud difficilē asseq̃ me
reat effectū. Dñs andegauensis mittit nunti-
um suū ⁊ p se ⁊ per nos aliquid petēs. Exau-
diatur ⁊ ipe p iusticia sua ⁊ non exaudiat cō-
tra eū susurro mendax: dignum est em̃ vt qui
omnib⁹ viuitis: oib⁹ pro meritis valeatis.

Domino beinrico cardinali p eo
dem epō Ep̃la CCXCIII

Actibi q̃si mibi

scribo: ⁊ hoc quotiens tibi scribo.
vbi em̃ tu es me esse p̃fido: quippe
quā tanq̃ meipm diligo: si me tu eque diligis
imo q̃ diligis. Vide ne dñs cenomanē ex te
qđ in te est in aliquo redeat cōtristatus. Alio-
quin ego cōtristarer in hoīez quē satis p sua
honestate diligo: ⁊ a te diligī volo

Domino hostiēsi p eodem

Ep̃stola CCXCIII

Widam cleric⁹

dicitur aures domini mei circūue-
nisse aliquid cōtra ep̃m suū ⁊ nostrū amicum
p sua cupiditate molitus. Si mei cura est vo-
bis imo iusticie dei: date opam vt nihil lucre-
tur de suo mendacio susurro malignus necle-
datur in aliquo innocens ep̃s ⁊ fidelis amic⁹
Abbatī arrenarū p fugitiuo mona-
cho Ep̃stola CCXCV

Altor presenti

um ad petitionem nostrā dudū su-
sceptus in p̃sortium vestrū: stulticia ⁊ leuita-
te sua reiecto habitu sancto a vobis exiit. Vt
quia ductus penitentia vt videtur redire cu-
pit ⁊ se itez recipi humiliter petit: petimus et
nos vt itez recipiatur. penitentiq̃ amore dei
⁊ nostro introitus ⁊ habitus non negetur.

Jo

XCVI

Ad dñz papā eugenii de nicolao
Ep̃stola CCXCVI.

Nicolaus ille ex

uit a nobis q̃ non erat ex nob. Et
it autem feda post se relinquens vestigia. Et
ego longe ante hominem foueram: sed expe-
ctabam vt aut deus eū cōuerteret: aut instar
inde ipse se proderet. Quod ⁊ factū est. Ipse
ter libros denarios ⁊ aureos multos: in ipso
exitu eius inuenta sunt super eum sigilla tria:
vnum eius propriū: alterū prioris: terciū
nostrū: ipsum q̃ non antiquum sed nouellam
qđ ⁊ ob ipsius dolos ⁊ furtiuas surreptiones
mutare nup coact⁹ fuerat. Hoc em̃ est qđ vob
tacito nomine scripsisse me memini: q̃ videlz
periclitati sumus in falsis fratrib⁹. Quis poi-
sit dicere ad q̃ multas personas sub nomine
meo me ignorante que voluit scripsit? Quis
mibi det vt ipsa curia vestra: ad purg purgē
fecit mendaciorum eius? Quis mibi det vt vlt
eorum innocentia qui mecum sunt. satis vale-
at excusari apud circūuentos ⁊ p̃uentos in-
pudentissimis eius mendacijs. Vobis quoq̃
aliquotiens in eadem falsitate scripsisse ⁊ non
semel: partim conuictus: partim ⁊ confess⁹ est
De turpitudinibus eius quibus terra sordet
⁊ facte sunt omnibus in pabolaz: super sedeo
polluere labia mea ⁊ ṽras aures. Si ad vos
venerit nam hoc gloriatur ⁊ amicos se habere
reconfidit in curia: memēto arnoldi de bruxia
q̃ ecce plusq̃ arnold⁹ hic. Nullus perpetua
dignior inclusione: nihil eius perpetuo silen-
tio iustius

Comiti engelberto p fratribus de
bruxia Ep̃la CCXCVII.

Olite mirari si

gravis nobis videtur tam grandis
reditus qui de terra illa bruxie a fratribus no-
stris exigitur: q̃ tale aliquid non cōsueum⁹.
Nam multas fecimus abbatias: ⁊ nulla illarū
tali subiacet exactioni. Sed quia vos ita
vultis ⁊ deus plus acceptat volūtariū q̃ co-
actum bonū sustinemus iuxta conuentionē
quam fratres nostri nobiscū fecerunt: donec
deus meliorem vobis inspiret volūtatez: qđ
non diffidimus. De cetero diligite eos: foue-
te defendite: manu tenete q̃ tunc securius sta-
bitis ante tribūal christi: si pauperes eius ha-
bueritis vestri dilectores: ⁊ pro vobis inter-
cessores

Blesense comitis
Epla CCLXXIX

Quando i vos

huius vester visus ē excessisse: doluimus et dolemus non minus excessū filij quam matris iniuriā. Quod tamē et ipsum excusabile est in adolefcēte filio. Nepe delicta iuuetutis ipsa quā cōmisit: excusat etas pcliuior. An nescitis: quia pni sunt sensus hoīs et cogitatōes in malum ab adolefcētia? Cōfidendū mutatū iri in melius: patris meritis et elemosinis. Idpropterea insistendū magis magisque votis et precib⁹ ad deū pro eo: quia et si ille min⁹ interdū quod debuit filialē affectū exhibuit: mater tñ p suis viscerib⁹ maternū deferere nō debet: sed nec valet affectū. Nunquid pōt mater obliuisci filij vteri sui? Et si illa inquit oblita fuerit: ego tñ nō obliuiscar tui. Orem⁹ et ploremus corā domino vt deus tante indolis iuuenē pbitatis paterne imit⁹: torē: quod non diffidimus sua faciat pietate. Agendū cur eo in spū lenitatis blādisque obsequijs: quia si meli⁹ ad bona opa puocabitur: quā si irritatōib⁹ et increpatōib⁹ exasperet. Ita sane de eius cita letaque mutatōe posse letificari cōfidimus cor vrm et nostrum pariter. Quid nī ego cupiā totis viscerib⁹ quotidie se ipso fieri meliorē? Utinā quales inueni in me talem sp in oēs inueniā. Quid em̄ qstū ad nos vni quod voluit et non fecit? Retribuat illi dñs. Ceterū p vobis sicut sepe petistis semper prout oportuit et monui et sepe monebo.

Santie sorori imperatorū hispanie.

Epla CCLXXX

Quod factum ē

de receptione tholdanos monasterij: sciatis p me non esse factū: vtpote absente et ignorante quid fieret. Factū autē p nostro non nego: p silio tamē multoz religiosoz epī pnuentia et assensu: nobilis quā dñe quā locū illū in ppria possessione fundauit petitione et voluntate publice vt accepimus et nihil in abscondito factū. Existimabant autē se libere posse suscipere locū quem in libertate: et sine alterius ecclesie subiectione fundatō ipsa que fundauerat asserbat et pūlegia vt aiūt p manib⁹ erāt. Ceteroz quia carracēses fratres factaz sibi in hoc iniuriā vt scribitis querunt: nec audientes salomonem qui ait: Noli phibere eū qui bñ facit: si potes et tu benefac: nob in tā scō ope tradicūt et qm seruos dei non oportet litigare: p silij nobis fuit ad vestrū potissimū cōsiliū causā remittere: vt vestra auctoritate et opera

oīs inepta et iniusta vt aiūt calūnia p quiesca et ordo in domo dei receptus ad eius gloriam et vestram ipsi salutem deinceps in pace pmaneat. Nam et frater niuard⁹ qui multū gratulatur de vobis: satis in hoc de vobis pfidere monuit: tū ppter vestrā erga nos specialē deuotionē: tū etiā ppter bonā quā audiuit a vobis de hoc ipso pmissione. Sin autē vris quod non credimus salutarib⁹ monitis aut cōsilijs contradictores illi acquiescere nolūt: tūc duo rū iudicio episcopoz ad quos duo illa loca iure prochiali pertinere noscunt: oīs inter omnes cōtrouersia terminetur. Quodque ab eis iudicatum siue pstitutū cōcorditer fuerit: vestruz erit ratū habere et de cetero firmiter manuteneri. Si timetis deū: non patiemini impediri tantū bonū: nec bonā illā mulierez frustrari a desiderio suo: nec fratres illos sue deuotiōis priuari fructu: nec deū denique tam accepto sibi reformali ordinis sacrificio defraudari. Obsecram⁹ vos et p nouella vestra plātatione illos loquo: de spia vt eis viscera misericordie exhibeatis. quatenus vestro beneficio sustētat in seruitio dei et suo ordine pseuerent.

Legatis aplicis pro epo moguntino

Epla. CCLXXXI

Dominiis et pa-

tribus reuerendis aplice sedis legatis: puer sanctitatis eoz bernardus clareuallis vocat⁹ abbas: p oīa deo placere: et gratos fructuose sue legatiōis manipulos reportare. Et si corpore remoti: sed affectu et bona voluntate vobis appropriauim⁹: optantes et orantes dirigim⁹ et studia vestra ad oē quod decet et expedit. Unde est quod audientes miserandum illū archiep̄m moguntinensem vocatus ad vestram presētia: ibique responsurū aduersarijs suis: ausi sumus vestrā pro eo interpellare bonitatē. In hoc em̄ credimus honorificari ministerium vestruz si quatenus salua iusticia licet parietī inclinato et macerie depulso humeros vestre auctoritatis supponitis: nec calamum quassatum conteri: nec lignū fumigā quod in vobis est extinguere non permittitis. Sentiat obsecramus sibi profuisse et precem nostram: et suam simplicitatem: ob quam fertur a falsis fratribus circumuentus aliquo dignus dispositionis.

Ludouico iuniori regi francorū.

Epla CCLXXXII

est vt vřa auctoritate firmet. Similit̃ r p de
canis suess. onen. r cameracensi rogam? vt di
gne pces eorũ exaudiantur p̃ericitati fuim?
in falsis srib? r mlt̃e litere falsate sub falsato si
gillo nřo in man? mlt̃oz exierunt: r q̃ magis
reor etiam vsq; ad vos dicĩ falsitas puolasi
se. Itac necessitate abiecto illo nouello qđ cer
nitis de noue vtimur: cōtinēte r imaginē no/
strā r nomen. Figurā aliā tanq̃ ex nřa pte iā
non recipiatis: nisi forte p ep̃o clarimōtis: cui
sub altero sigillo lřas dedi: cū necdũ istud ha
berem.

**Ad eundem pro odone abbate sc̃i
dionisij** Ep̃la. CCLXXXIII.

Rō ecclesia s̃a-

cti dionisij r p psona odonis abba
tis: r si nemo ali? scriberet: ego scribere non
dubitarem. Causa bona est r neutra ex pte nu
tās. Ecclesia nobis: r abbas boni testimonij est
Illud orbi hoc nob̃ qui vicini sum? notissimũ
est. Ad h̃ r his r illa sp̃ealis res vřa est. p̃ro
his oĩbus: vel sol? vt dixi si op? est scribere ñ
cōfundo. Nūc ṽo tales mecū scribūt quib̃
m̃ime decrederet: etiā me non scribente. Ip̃i
sūt quoz manus satis superq; tractauerunt
de verbo hoc. Ecce hi sciūt quid fecerit abbs
r qđ sciūt loquunt̃: secure pdeūt porrecte a
nobis pces p̃eo: tā indubitatis fultis testimo
nijs. Secur? vřam sollicitudinē p vřa ip̃i? p
prietate sollicito r p̃ello: nēpe i vasa nequĩ
vexata atrociter. Rogo obsecro leuate manũ
extēdite brachiũ opponite scutũ. Gladius pe
tri defendet patrimonĩ petri. Frustra quidē
insurrexerūt in hoĩem quē fama publica satis
excusat imo celebris p̃medat opinio. Boni vi
delz filij qui p̃ris verecunda tā curiosē scruta
ti sūt: nescio q̃ inconpta oĩb? crimina sōniātes
Stupent qui audiunt ad tā subitā r inopina/
tā crimiatiōē. Erubescūt qz nunq̃ dict? fue
rat fmo huiusmodi de odone. S̃acti dion
isij abbs neq̃q; s̃b modio latet sup candelabz
stat: r vt si velit nō possit dissimulare qđ ē. Et
lumē ei? vt fumus ei? ab oĩb? videat̃ necesse
est. Nūquid isti linceos in eũ oculos intende
rūt vidētes q̃ nēo adhuc videre potuit: Su
specta fateor mihi hoz delatio ē. Magis aut̃
incredibilē reddit vn? illoz noie raimund?: q̃
vt aiunt caput ē hui? attētare malicie: hō vt p
peri palā loquax: clā susurro: anxie ambitio
sue: adulatorie bland?: totus pposit? ad fallē
dũ: ad turbandũ nō minus. Notauĩ sub pelle
ouina lupũ ac certis desigui indicijs qz iā aut
mordere nō audeat: aut nocere non valeat

Item ad eundē pro eodem

Ep̃la CCL XXXIII
Insurrectiones

r subreptōes p̃ualuerit aduersus
abbatē sc̃i dionisij mūd? ego sū a s̃aguie ei? q̃
sc̃psi en alia vice adūsus malignes: verũt̃ q̃
accusatōez afferūt aduers? hoĩez illũ. An qz ñ
inueniūt qđ accusēt? Et quō si recte isti euz ac
cusēt: excusat̃ a vicinis oĩb? qui recto sūt cor/
de. Accusat̃ qz debita mlt̃a fecerit: ip̃ingnoza
uerit terras: dilapidauerit hōa: q̃si hec vel ne
cessarijs ṽiustis ex causis nō potuerit p̃tigif
se. Nā dauit nob̃ de his vniũ? puen? illius
ecc̃lie r p fidelē psonā testat̃ ē alit̃ quā vob̃ di
cta sūt se h̃re. Verũt̃ inquirat̃: nā cert? d̃ his
ocul? q̃ iuramentũ fidē faciet: r si inuēta fue
rint quē admodũ isti malitiose pponūt qđ mō
acciderit abbs nō excuset̃. Si ñ fuerint: dela
tores nibũ de falsitate lucent̃. Insimulat̃ eũ
de morte hoĩs: si se purgare nō pōt moriatur
q̃q̃ quis nō videat nec veri simile ēē: vt quē
paulo ante de morte eripuerat in mortē tradi
derit. Qua frōte hec audent insurrare vob̃
qui viderūt r cognouerūt zelũ abbatis i libe
ratōe illoz qui p? homicidiũ ppetrauerant r
in vlt̃oz eoz qui s̃aguinē p̃ximi vlti erāt p̃ro
stremo si h̃n nossētis istos: possz pfecto suffice
re ad decredēdũ quicquid nō accipitis nisi p
eos. Adsit de? s̃acti mēti vře ne qđ illi lingua
dolosa: aduers? inocentiā subripe possit

Dñō hostiē. peodē abb. CCLXXXV

Dñi? abbas

s̃acti dñi. accusat̃ ab iniquis hoĩb?
s̃ a hoĩs oĩb? qui i ecc̃lia r in circuitu
ei? sūt excuset̃ p̃ro q̃ tāto affectuosi? rogam?
caritatē vřaz q̃to meliorē de eo r habuimus
r habe? estiatōz. Stet p eo vřa benignitas r
si nō qz amic? nř ē: certe qz nec ṽa sūt nec ṽisi
milia q̃ iponūt ei. Si q̃uar? est debitis cā eui/
dens fuit t̃pis ip̃i? q̃q̃ fere nulla sint debita
ad id qđ impositũ ē. De terraz distractōe eui
dēs falsitas p̃pbat̃. Nā de morte. S̃. ne ip̃os
q̃ aduersarios reoz eũ potuisse h̃re suspectuz
quippe qui eundē. S̃. r suos oēs p̃clusos ab
hostib?: ab ip̃o mortis articulo multo quidez
labore eripuit p̃ro his oĩb? maxieq; p raimũ
di nō icognita nob̃ ṽsutia attēti? rogam?: vt
abb̃tis inocētiā vřa sollicitudo tueat̃

**Ad andrea auunculũ suum militez
templi** Ep̃la CCLXXXVI

Itere tue quas

nouissime transmisisti: inuenerunt
me lectulo decumbentem. Accepi

Quod ita non est factū necessitas fecit nō dupli-
citas. Res in discordiam versa est. Quid di-
co in discordiā: Concordia magis fuit. Taz cō-
corditer discordes ab hac nostra conuiuentia
omnes inuēti sūt: vt nec vn⁹ quidē monach⁹
siue cōuer⁹ p̄ter duos aut tres qui nostra/
tes erant acquirerint assentire. Tētaui⁹ ni-
hilominus in multis argumentis nūc blādiē-
do nūc terrendo: quōd res affectū sortiret⁹ s̄ vt
vnanimiter ita ⁊ p̄tinaciter obstiterūt. p̄posse
mus vim facere: s̄ sic mihi parcat mihi deus
quomodo parcendo illi omisimus: ne hō ve/
recund⁹ ⁊ pusillus corde vt nostis: ⁊ fugitās
onus in hoc tanto turbine remaneret. Nam
p̄ter ea q̄ extrinsecus sunt q̄ p̄bastis ⁊ vos:
supra vires eius esse oīa videbant. Ita q̄ tol-
lentes eū cum suis: iposui⁹ onus qd̄ eo le-
uius ferret: quo an̄is p̄ter portaretur. Est
enī loc⁹ nouiter ordinatus de fratrib⁹ nostris
⁊ vicinior nobis: vt possit a nobis facili⁹ fre-
quentari. De abbatib⁹ ad locū p̄tinentibus
quia assensū vestrū non tenebam⁹: nihil ausi
fratrem robertū quo magis idoneus ad ma-
num esse tūc visus est dare volumus: cuz re/
sponsū est nob̄ a vestra discretionē fuisse p̄hi-
bitū. Quid plura: Acceperūt hominē qui ve-
stre sicut accepim⁹ displicet sanctitati. Nec la-
tet causa. In honestū vt aiunt publice p̄dica-
tis: ⁊ ob turpitudinis notam priorī monaste-
rio trusū cui ante p̄fuerat. p̄dest ita extitit
se me q̄tum recordari valeo vsq̄ ad hoc tem-
pus nō audisse huiusmodi v̄bū de illo deū
testor ⁊ angelos eius Sed neq̄ ip̄e archiep̄s
cum eum amouere omnimodis niteretur ta-
le aliquid vel scripto vel nūcio vobis aliquā/
do significat. Ego ne turpitudinis assentator
forem aut inhonesti: Si ita de me sentitis: vi-
detene vestram q̄ excellentiam p̄ter inuol-
uat hoc nubilū. Quippe qui cū eiusmodi: taz
notā omnib⁹ familiaritatē atq̄ amicitia semel
initam: tāto studio hucusq̄ fouistis. Et de ar-
chiep̄o quid dicitis: quid sētitis: an ⁊ ip̄e quē
talē sciret: nec enī poterat nescire: cum notus
esset ex longo: prior p̄moueret ⁊ in loco cui ip̄e
p̄fuerat: Abime ego vltenuiter suspicer
illud de tali viro ⁊ tanto amatore honestatis.
Et quidem q̄ p̄mouit: ip̄e ⁊ amouit: non ne/
gauērim. Qua rōne hoc fecerit viderit ip̄e.
Nam multis displicuisse factū cognoscit: nē/
p̄ nec rōnem nec ordinem nec p̄suetudinē in
eius amotionē cernentibus. Tantum archi-
ep̄s sic voluit: ⁊ ne p̄tristaremus euz n̄o hor-
tatur: iste in pace cessit ⁊ dedit locū ire. Unum
dico: ex quo ad nos intrauit sicut testimoniū
habet ab omnib⁹ nihil in eo qd̄ p̄motiōi huic

obuiare cōpertū est. Sine querela p̄uersatus
est. Adhuc non deest homi l̄atura p̄gruens
non doctrina: nō affabilitas non gr̄a in vultu
⁊ sermone. Sed suspecta est vob̄ breuitas tē/
poris qd̄ nobiscū fuit: fateor ⁊ mihi! Fortassis
h̄nfaciet: fortassis male. Vereor oīa opa mea
⁊ qd̄ operor non intelligo. An certus non sū
certū vos facere mīme possum Factum est: ⁊
qd̄ factum ē non potest non fieri. Si p̄rophe-
ta fuisset non p̄fecto fecissem: vnde amicū of-
fenderem: sanctū turbarem: ep̄m scandalisa-
rem. Quid vultis vt faciam: Sic factū est ta-
li necessitate talisq̄ ordine. Hec excusatio mea
Si sufficit extollat de medio scandalū. Si mi-
nus ego iudiciū portem qd̄ ⁊ quale decreue-
ritis. Nam si qd̄ edificauit tā cito itez destru-
am graue: nisi forte p̄ueniens supuenerit: qd̄
fortasse p̄cessu t̄pis accidere potest. Si vultis
vos amouere eum p̄tatem habetis Non ob-
fisto nō me oppono torrenti. Inique non egi
si insipienter video: in p̄mtu est vobis insipi-
entia meā corrigere: aut si hoc dignius iudica-
tis etiam ⁊ punire. Dico tamē. Si pie: si chri-
stiane mecū agitur corripiet me iustus in mīa
⁊ increpabit me: nō in ira apud alios diffama-
bit. Habetis formā meam hic: nisi ⁊ hoc indi-
gnamini p̄sētibus literis. Nepe p̄perta per
alios ⁊ non p̄ vos v̄ra indignatione cautū ha-
bui non rependere vicem: sed mox vobis de
vobis p̄ p̄sentia scripta cōqueri. De cetero
benedictus deus qui ⁊ hoc qd̄ deerat: ⁊ de q̄
mihi forte immoderat⁹ blandiebar solatiū an-
exitum tulit: v̄ram scz ⁊ dñi mei gratia: vt vel
p̄prio exp̄imēto discam nō ponere spem meā
in homine.

Ad eundem:
Epla. CCCV.

Estine ista di-

cto: ⁊ ab hoc min⁹ festiue: siquidē viator trā/
sire vestigans vrget. Res mira sed magis le-
ta. Frater. S. fulcherius cum literis domini
mei pariter ⁊ vestris: simulq̄ p̄sentium la-
tor peregrinus vno pene momento affuerunt
deo ita sine dubio p̄ouidente: vt haberem p̄
quem festinanter rescriberem: qd̄ vtiq̄ capiē-
ti mihi non poterat satis esse festinum. Inde
est q̄ hec in infirmitate mea ip̄e dictaui q̄ nō
esset tunc alter ad manum. De domino belua
censi quod primū posuistis: primum ita re/
spondeo. Sui iuris est. Jam non ē in mea po-
testate sed neq̄ in ciuitate vita ei⁹ ⁊ p̄uersatio

Sisecus q̄ debet vel decet interdū agīr dōle
re possū. sed emendare put volo non valeo.
Verūtāmq̄ vob̄ suggestū est de vagatiōe
eius: nīmīū extitisse in ea vsq̄ ad hec nos non
p̄pimus: nec inde notatū apud nos quādoq̄
audiuim⁹. Exquo ad eū venit s̄rem robertuz
qui cū eo est turpe ⁊ graue aliquid ppetrasse
aut episcopo psuasisse: ad aures nostras non
dum/oino puenit: ⁊ mirum si potuit ad vos p
uenire: qđ latere nos potuit. Dabo tamē ope
rā facere qđ vultis de reuocatione ei⁹: si quā/
do honeste ⁊ oportune potuero. Jamq̄ feci
sem si cū pace ep̄i potuissē ⁊ nō timuissē inu
tiliorē huic subrogandū. In quadragesima
venit ad nos ipse ep̄s: parat⁹ ire ad curiā cau
sa cuiusdam appellationis ⁊ venisset nisi nos
dissuasissē. Porro dissuasionis intētio fuit
q̄ non ita videret⁹ esse paratus: siue in p̄silio
siue in comitatu vt iuuenis ep̄i psonā decuis
set. Propositum tamen eius est p̄ficiscē tēpe
oportuno. Frater vester est facite cū illo mise
ricordiā: vt aduersarij eius nō p̄ualeant adū
sus eum. Vellē vos ad ipm̄ potius q̄ ad nos
scripsisse ⁊ fraterne monuisse sup̄ his q̄ de eo
audistis. Deinde super statum corporis mei co
gnoui vos esse sollicitū. Verū est qđ audistis
infirmatus sum vsq̄ ad mortem. sed interi re
uocatus a morte atq̄ hoc vt me sentio nō diu
Longe enī debilit⁹ q̄ credi possit. Qđ tamē
dixerim absq̄ p̄iuditio diuine puidētie: q̄ ⁊
mortuos suscitare potest. Et in hoc sit respon
sum non modo vobis sed ⁊ domino meo. Qui
volo ⁊ oro q̄tācūq̄ deuotiōe poteritis accito
vobis pariter domino tusculano plenissimas
grates referatis p̄ tanta dignatione ⁊ sollicitu
dine tā pia. Jam de domino lugdunensi au
dite qđ vex est: ⁊ qđ certum sit vobis. Vir il
le aggressus est iter cum multa pecuniā: ⁊ ho
norabili comitatu put decebat tantum archi
episcopum. ⁊ ecce vndiq̄ pene in ipso p̄cin
ctu insidie inimicorum. Quid faceret vir desi
derij. Progredi non licebat: ⁊ desistē a p̄posi
to sibi graui⁹ omni captiuitate iudicabat. Co
mites suos parti remisit: parti dispersit: mas
sa pecunie se exoneravit: modicu⁹ retinēs vñ
cum paucis posset p̄ficere viam. Quid plura
Venit cū tribus aut quatuor ministris: ipse
nihilominus in habitu ministrātis: sicq̄ stra
ta publica cū turba p̄miscua peregrinorū: tan
q̄ vnus ex illis peruenit ad sanctum egidiu⁹
Lūq̄ infirmaret⁹ vsq̄ pertran sūt montē pel
sulanium. Ibi aliq̄diu p̄moratus cū medicis
expēdit ⁊ qđ habebat ⁊ qđ non habebat
Ad tres ep̄os curie romane.

Ep̄la. CCCVI

D hoc vos de⁹

in sublimitate posuit vt tanto ma
iori ecclesie sue iuuatis: q̄ta in eo eminentiori
auctoritate p̄estis. Alioquin deponet ille p̄
familias potentes de sede: qui p̄ accepta po
testate inuenti fuerint suis vtilitatibus defuis
se. Quanto sustineat sp̄osa xp̄i dāna in ep̄atu
metensi: ⁊ si nos amplius horremus q̄ vici
niores sumus tamen ⁊ vos arbitror non late
re. Et quantus lupus illud ouile christi: tum
insidijs: tum manifestis assultibus quotidie
mollitur irrumpere ⁊ disperdere oues christi
sanguine congregatas. Id quia non ab heri
⁊ nudius tertius sed exquo adhuc fuerat lupi
cellus non cessat illum dominicum gregē qui
bus potest virib⁹ infestare ⁊ vastare rapinis
incendijs: homicidijs. Ego itaq̄ qđ in me est
demonstro lupum: instigo canes: iam quide⁹
inter sit vestra vos videritis: meum non est
docere doctores.

Ad abbatem cluniacensem
Ep̄la. CCCVII

Domino et pa

tri reuerendissimo petro cluniacē
abbati. suus. B. qđ suus. Visitet te oriens ex
altu: o bone vir quia v̄sistasti me in terra alic
na: ⁊ in loco pegrinatiōis mee consolatus es
me. Bene fecisti intelligens super egenum et
pauperem. Absēs eram: etiā longo tpe absēs
⁊ recordatus es nois mei: homo magnus oc
cupatus in magnis. Benedictus sanctus an
gel⁹ tuus q̄ pio pectori tuo id suggestit. Bene
dictus de⁹ noster qui psuasit. En timeo vnde
glorier apud extraneos l̄as tuas: ⁊ illas l̄as
in quibus tuam mihi animam effudisti. Glo
rior q̄ me habeas non modo in memoria: sed
⁊ in gratia. Glorior priuilegio amoris tui: re
fectus sum de habundantia suauitatis pector
is tui. Non solū autem sed ⁊ glorior in tribu
lationibus: si quas dignus habitus sum pro
ecclesia pati. Hec plane gloria mea ⁊ exaltās
caput meum: ecclesie triumph⁹. Nam si soti⁹
fuimus laboris erim⁹ ⁊ solatiōis. Collaborā
dum fuit ⁊ cōpatiendū m̄ri: ne ⁊ de nobis q̄re
ret dicēs. Qui iuxta me erāt de lōge steterūt
⁊ vñ faciebāt qui q̄rebāt aiām meam. Deo
aūt gr̄as q̄ dedit ei victoriā. Honeftauit eā in
laborib⁹ ⁊ cōpleuit labores illi⁹. Crīstītia n̄ra
in gaudium: ⁊ luctus noster versus est in ci
tharam. Hiems trāsūt: imber abiit ⁊ recessit
flores appuēst i t̄ra n̄ra t̄ps putatiōis aduēit.

Amputatū est sarmentū inutile: putre mem-
brum. Ille ille iniquus qui peccare fecit isra-
el morte absorbit^r est: et traduct^r in ventrē in-
feri. Fecerat quippe sūm pphetam pactū cū
morte: et cū inferno fed^r inerat. Ideoq; iuxta
ezechiēlē: Fact^r est pditio et non subsistet ine-
ternū. Alius q̄sicut oīm maximus: ita et pes-
simus inimicus absctus nihilomin^r est. Et is
erat vnus ex amicis ecclesie: s̄ ilis de quibus
solet queri et dici. Amici mei et p̄ximi mei ad-
uersū me ap̄ p̄p̄inquaerūt et steterūt. sed q̄ re-
stant cito speram^r de similib^r idem iudicium
p̄d̄rope est vt reuertar ad fr̄es meos: si vita co-
mes fuerit: p̄ vos sicut intendo trāsiturus ite-
rum cōmendo me sanctis oñib^r vestris. Sa-
lutam^r fratre. h. camerariū et omnes qui cir-
ca vos sunt cū reliq̄ facta multitudine.

**Ad arnoldū carnotē abbatē bone
vallis** Ep̄la. CCCVII

Discipim^r cari

tatē vestram in caritate et non i vo-
luptate. Quo em̄ voluptas vbi to-
tum sibi vendicat amaritudo: Nisi q̄ solū ni-
hil comedere: vtrūq; delectabile est. Somn^r
recessit a me: ne vel beneficio sopiti sensus do-
lor vnq̄ recedat. Defectus stomachi feret o-
tūm qd̄ parior est. Frequenter et in die et i no-
cte exigit p̄fortari modico admodū q̄licūq; li-
quore: nam ad solidū omne inexorabiliter in-
dignatur admittere nō sine graui molestia su-
mit: sed timet grauiorem si se vacuū oīno di-
miserit. Ex si plusculū quid interdū admittere
acquiescem: id grauiissimum. p̄des et crura
intumuerūt: quēadmodum bitropis cōtin-
gere solet. Et in his omnibus ne quid lateat
amicū de statu amici sollicitum scdm̄ interio-
rem hoīem vt minus sapiens dico: sp̄s p̄mi-
tus est in carne infirma. Orate saluatōrē qui
non vult mortē peccatoris: vt tēpestiuū iam
exitum non differat sed custodiat. Curate mu-
nire votis calcaneū nudū meritis vt is qui in-
sidiatur inuenire non possit vnde figat dentē
et vuln^r us infligat. Hec ipse dictauit: sic me ha-
bens: vt p̄ notam vobis manū: agnoscatis af-
fectū verū r̄ rescripsisse q̄ scripsisse malueri.
Hanc ep̄lam s̄actus abbas Bernar-
dus iā in extremis positus dictauit
Ad fratres hiberne. in obitu s̄a-
cti malachie ep̄scopi Ep̄l. CCCXVII

eligiosis fratri

bus qui in hibernia sūt: et his ma-
xime cōgregationibus quib^r beate
memorie malachie ep̄s fundauit. f. B. clare

uallis votat^r abbas. paracleti p̄solationē. Si
haberem^r hic manentē ciuitatē: copiosissimis
iure lachrymis plāgeremus talem nos amisit
se cōciuem. Ceterū si futurā magis inquirim^r
vt oportet est quidē nō modica doloris occa-
sio tā necessario duce destituti: debet tamē ze-
lū tempore scia et dolore spei fiducia delinire.
Nec mirari quempiam: decet si gemitū extor-
quet affect^r: si desolatio lachrymas exprimit
modum tamē adhibere necesse est: imo et nō
mod^r: ce etiam cōsolari: intuentes non que vi-
dentur sed q̄ non videntur. Que em̄ videntur
tp̄alia sunt: que autē non vident^r eterna. p̄d̄ri-
mū quidem p̄gratulandum est aie sancte: ne
nos arguat de inopia charitatis. dicens et ip̄e
qd̄ dñs ad discipulos ait: Si diligeretis me
gauderetis vtiq; qz vado ad patrē p̄d̄reuenit
nos ad patrē spiritūz sp̄s patris nr̄i: nec
modo caritat^r is inopes: sed ingratitudinis eti-
am rei esse cōuincimur sup oībus que p̄ eū no-
bis beneficio puenire: si non p̄gratulamur ei
qui de labore ad requiem: de piculo ad secu-
ritatem: de mūdo trāsūt ad patrē. Ita qz
piū est malachiam flere defunctū: et piuz ma-
gis malachie p̄gaudere viuenti. Nunq̄d nō
vixit: vtiq; et beate: Visus est oculis insipiē-
tū mori: ille autē est in pace. De hinc etiā vtili-
tatis pp̄rie cōsideratio exultandum nob sug-
gerit et letandum: qz tam potens nos patron^r
ad celestē curiam tā fidelis p̄cesserit aduocat^r
cuius et feruentissima caritas nequeat obliui-
sci filior^r: et probata sanctitas obtineat gratiā
apud deū. Quis em̄ nunc malachiā sc̄tū aut
minus posse prodesse: aut minus suos dilige-
re audeat supicari: p̄fecto cum diligeretur
p̄r^r certiora nūc sue dilectōis a deo capit ex-
perimenta: et cū dilexisset suos in fine dilexit
eos. Absit autē vt tua nūc o anima sc̄ta minus
efficax testimetur oratio: quando viuidi^r p̄nti
supplicare est maiestati: nec tam in fide ambu-
las sed in specie regnas. Absit vt iminuta ne-
dū exinanita tua illa taz operosa caritas repu-
tetur: cū ad fontē ipsuz caritatis eternitate p̄-
cūbis: pleno hauriens ore: cuius et ip̄a p̄r^r stil-
licidia sitiebas. Non potuit morti cedere cha-
ritas fortis vt mors: imo et morte fortior ipsa.
Nam et decedens non erit imemor vestri. af-
fectuosius vos cōmendans deo: et nostrā qz
exiguitatem solita illa sua mansuetudine et hu-
militate exorans vt vestri non obliuiscemur
in finē. Unde et digne durimus scribere vob^r
vt sciatis nos et in spiritalib^r: si quid nostra i
his exiguitas p̄ beati huius patris nostri me-
rita vnq̄ potuerit: a in corp̄alibus si quando
forte oportunitas preberet oīm vob p̄solati-
onem impēdere tota deuotione paratos. Et

nunc q̄ dilectissimi hiberniensis ecclesie grauē hanc destitutionem toto misereamur affectu: et eo ampli⁹ vobis p̄patimur quo nos ampli⁹ ex hoc nouimus debitores. Magnificauit ei dominus facere nobiscū: cū locū nostrū dignus est brē mortis huius honorare p̄sētia: et p̄ciosissimo cordis eius locupletare thesauro. Nec molestū sit vobis q̄ apud nos habeat se pulchrū: quādo sic ordinauit de⁹ s̄m multitudine miscōie sue: vt vos eū viuū haberetis nobis habere liceret vel defunctū. Et nob̄ si quidē vobiscū pater ille erat et est: nā et in morte ipsi⁹ hoc nobis p̄firmatū est testamentum. Quōobrem sicut nos huius tanti patris grā vniuersos vos tanq̄ germanos fratres totis amplectimur visceribus caritatis: sic et de vobis idem sentire spiritalis ipsa cognatio p̄sua det.hortamur autē vos fr̄es vt b̄ti huius patris n̄ri semp̄ curetis sectari vestigia: eo studiōsius q̄ vobis certius facta ei⁹ p̄uersatio diu turnis exp̄imentis innotuit. In hoc ei veros vos eius filios esse p̄babit si paterna viriliter instituta seruetis: et vt in eo v̄distis et audistis ab eo quēadmodū oporteat vos ambulare sic ambuletis: et abūdetis magis. Si quidem gloria patris sapiētia filiorū: nā et nostrā nō mediocrit̄ excutere desidiā et reuerentiā incutere cetit̄ p̄sēs nob̄ tante p̄fectōis exp̄plar. Atq̄ vtinā sic nos post se trahat vt p̄trahat in tam recenti virtutū ei⁹ odore auidi⁹ alacriusq̄ currentes. Orantē p̄ nobis vniuersitatem vestrā xp̄s custodiat. Amen.

Ad guidonem abbatē et fratres aremenses

Lectio prima.

Enerabili guido

doni abbati aremensi et sanctis qui cū eo sūt fratribus. B. seruus sanctitatis eorū: seruire dño in s̄citate. P̄petis cerissime mihi guido abbas: et tecū pariter qui tecū sūt fr̄es dictare me aliqua vobis legenda solēnter vel canenda in festiuitate s̄c̄ti victoris: cuius apud vos corpus sacratissimū requiescit. Cunctātī instas: dissimulātem vides: meam et si iustā verecūdiā dissimulās ipse. Adhibes mihi et alios p̄catores: quasi sit aliquid ad inclinandū me tue volūtati: tua ip̄a volūtate p̄uenienti⁹. Vex tu vel p̄prio iudicio p̄sulēs cogitare debueras: nō affectū tuū erga me: sed meū in eccl̄ia locū. Sane altitudo negotij non amicum desiderat: sed eruditū: s̄ dignū cui⁹ auctoritas potior vita s̄c̄torū: stil⁹ maturior: et opus illustret et p̄sonet s̄c̄titati. Quātūlus ego in populo xp̄iano cui⁹ l̄rē in eccl̄is le-

critent. Aut q̄ntula mihi ingenij eloquij vefacultas: vt a me potissimū festiua et plausibilia requirant. quid? Quē celi habēt laudabilem et laudatū: et ego de nouo laudare incipio sup̄ terrā. Sup̄nis velle addere laudib⁹ detrabere est. Nō q̄ glorificatos ab angelis hoies iā laudare non audiant s̄ q̄ in solēnitate celebrī non nouella audire decet vel leuiā: s̄ pure autēntica et antiq̄ua: que et eccl̄iam edificent et eccl̄asticam redoleāt grauitatē. Ex si noua audire libet et causa requirit ea vt dixi recipiēda cōsueuerim que cordib⁹ audientū q̄ gratioza eo vtiliora reddat: et eloquij dignitas et autoris. p̄porro sensa indubitata resplendeāt v̄ritatem: sonēt iusticiā: humilitatē suadeant: doceant equitatē: q̄ etiā lumē v̄ritatis mentib⁹ p̄alriant: formā morib⁹ crucē v̄ritis affectib⁹ deuotionem sensibus disciplinā. Cautus ipse si fuerit plenus sit ḡuitate: nec lasciuia resonet: nec rusticitatē. Sic suauis vt nō sit leuis. Sic mulceat aures: vt moueat corda. Tristitia leuet: irā mitiget: sensū l̄rē nō euacuet s̄ secūdet. Nō est leuis iactura gr̄e spiritalis leuitate cātus abduci a sensuū vtilitate et p̄l⁹ finandis intendere vocib⁹ q̄ insinuandis reb⁹. En qualia oportet esse q̄ in audientiam eccl̄ie veniūt. Qualē vt horū auctorē. Nūquid vt talis ego: aut talio q̄ paruī? Et tamē de paupertate meate pullante: te inquietatē: et si non q̄ amic⁹ es certe ob tuam ip̄oportunitatē surgens iuxta verbum dñi p̄stiti qd̄ petisti. p̄destini dico: nō q̄ tibi ad votū sed qd̄ mihi ad manū venire potuit: p̄posse vtiq̄ meo non p̄ velle tuo. Seruata tamē antiquorū veritate scriptorū q̄ tu mihi transmisseras de vita sancti duos sermones dictaui qualicūq̄ s̄ moue meo illud q̄ntū potui cauens: vt nec breuitas obscuros nec p̄lixitas redderet onerosos. Deinde qd̄ ad cātū spectat himnū composui metri negligēs vt sensui nō deesset. Respōsoria. xij. cū antiphonis. xxvij. suis in locis exposui. addito r̄nso: r̄io vno qd̄ priorib⁹ vesp̄eris assignaui. itēq̄ duobus alijs breuib⁹: ip̄o die festo p̄vestra regulari p̄suetudine vno ad laudes: altero altero ad vesp̄eras decantādis. Et pro his oib⁹ mercedem flagito sequor: retributionē. Quid n̄ sequar? Siue placeant siue non mea nō refert q̄cquid habui dedi. Ergo merces mea oratio vestra

Lectio secunda

Victoris vita et

gloria special: nō tam ad gl̄iam: q̄ ad v̄ritutē puocat oēs qui recti sūt corde. Nō recti plane s̄ p̄uersi ē animi: ante querere glo-

riam q̄ exercere xutē: z velle coronari qui le-
gitime non certauit. Vanū ē vobis inquit aū
lucē surgere. ita est. Frustra ad celsitudinem
glorie: qui prius non claruit virtute. Frustra
fatue xgines sponso obuiā surgūt: quaz lam-
pades extinguunt. Et iō fati q̄ vacuis lāpa-
dib⁹ gl̄ient: virtutis oleū nō habētes. Absit
mibi gloriari nisi in gl̄ia illoz quib⁹ ppha cō-
gratulās ait: Dñe in lumie vult⁹ tui ambula-
būt z in noie tuo exultabūt tota die: z in iusti-
cia tua exaltabunt. Et infert. Qm̄ gl̄ia xutis
eorz tu es. Pulchre nō eoz: s̄ virtutis eozz
gloria cōmendat. Que em̄ ē sine virtute gl̄ia
pfecto indebita venit: p̄ ppere affectat: picu-
lose captat. Vir⁹ grad⁹ ad gloriā: xutis ma-
est glorie. Fallax gr̄a: z vana est pulchritudo
quā illa non parturiuit. Sola est cui gl̄ia z iu-
re debet z secure ipendit. Sācto victori: nec
virt⁹ nec gl̄ia deest. Sz quō ambe res: z q̄ or-
dine in hoīem pcesserūt: id ope p̄ciuz intueri
p̄uiguit fortis: viriliter supauit: z sic demum
gl̄ia z honore coronat. Quō nempe in gloriā
remāsisse bellator: hūilis victor: q̄q̄ ne in die
quidē virtutis sue sine gl̄ia fuit signis z prod-
gys ammirandus.

Lectio Tertia.

abem⁹ dilectis

simi in vita victoris: z qd̄ digne mi-
remur z qd̄ salubriter imitemur. Adīro: vīna
dedisse in heremo non vitē sed fontē: miro: et
stupeo infantē adhuc l̄ vtero pauori fuisse pa-
uēdis demōib⁹: quippe ab ip̄is p̄signatū: et
iam tunc ex nomie designū. Nec vacuum no-
mē: vbi hostiū fuga extorta p̄fessio: victoriā
p̄cessit infantulo: quis itē non miret furē a de-
mone dephensū: z rurū a demone mox libe-
ratū: Quis nō omni etiam āmiratione stupē-
dum dicat: carne circūdatū hominem cel pa-
tentib⁹: carnis oculos supno infigere lumini
z videre visiones dei: angelico insup mulce-
ri cātico: doceri oraculo: hec atq; similia ī san-
cto homie veneramur nō emulamur. Q̄beri
to quidē: quādo z sine salutis piculo possit nō
fieri: z sine salutis piculo nequeūt vsurpari.
Tutius sane emulamur solidiora q̄ sublimio-
ra: zq̄ magis virtutē redoleāt: gloriā min⁹
Studeam⁹ p̄inde morib⁹ cōformari: cui i mi-
rabilib⁹ similari: z si volum⁹ nō valem⁹ Emu-
lemur in viro sobriū victū: deuotūq; affectuz
Emulemur mansuetudinē spūs: castimonīā
corpis: oris custodiam: animi puritatē. p̄doi-
nere frenū ire z modū lingue. Dormire parti-
us orare frequentius. Commonere nos ipsos
psalmis himnis z canticis spiritalib⁹. Dieb⁹

iungere noctes z diuinis laudibus occupare.
Emulamur carismata meliora. Biscam⁹ ab
ip̄so: qd̄ mitis z humil⁹ corde fuit. Emulemur
inquā q̄ extitit liberalis in pauperes: iocūd⁹
ad hospites: paciēs ad peccantes: benign⁹ ad
oēs. Hoc em̄ meli⁹ In his forma ē cui ip̄ima
mur: in miraculis gloria in qua reprimamur.
Illa letificēt: ista edificent. Moueant illa ista
promoucant.

Lectio quatra.

Emulemur dile

ctissime vocati ad mensam diuitis
mensā habundantē panibus: delitijs cumula-
tam. An non diues qui exēplis nos reficit: p-
tegit meritis: letificat signis. Diues plane i cu-
ius solenni cōuiuio angeli z homines p̄iter p-
gregant: hi vt reficiant: illi vt delectent: isti
vt p̄ficiant: illi vt gaudeant. Cuius vita reple-
ta bonis: quid nisi mēsa referta cibis: Nec tñ
oib⁹ oia opponunt: sed vt tollat quisq; qd̄ ex-
pedire z cōuenire videbit. Et ego quidē cōsi-
lio salubriori diligēter cōsidero que apponū-
tur mihi. Cautū erit mihi eligere mea: z aliē
non tangere. Nō extendā manū ad gloriā mi-
raculoz: ne si attrētauerō qd̄ desup non acce-
pi. perdam merito z qd̄ videoz accepisse. Nō
leuo cū illo oculos ad rimāda secreta celestia
ne opp̄ssus a gloria cōsufus resileam: sero sui-
giens ad cōsiliū sapientis qui agit: Altiora te
ne quesieris: z fortiora te ne scrutatus fueris
Infert mensis vinū nouū aq̄rum rubētia nō
tango. qz non mihi appositū scio: quia similiē
elemēta mutare. naturas innouare nō valeo
Cerno itē in mēsa victoris angelos illū audis-
se canentes. Nunqd̄ iubebo z ego supnos mi-
hi exhiberi cātōres: aut certe citharedas illos
de apocalipsi coram me citharisare in citharis
suis: Impat ille demonib⁹ adhuc in corpe vi-
uens: vincitū in carcere soluit iā corpe solutus
Tibi sunt sūt sed nō mei. Et quidē iocūdī ac sa-
pidi sed non tanget illos anima mea: qm̄ non
est inopi mihi vnde sufficiam talia: redibere.
At si diligenter cōsidero ecce pre oculis imen-
sa sancti censura iudiciū discipline vigoz: facti-
tatis speculū: vite forma virtutis isigne. Hec
a me z absq; p̄sūptione sumunt: z salubriter
insumunt: z si dissimulo districe repossunt.
Audi adhuc quenam mihi vere apposita pu-
tem. Si panē doloris z vinuz cōpūctionis de
diuitis mensa obtuleris tollo securus qui su-
paup z inops Erūt mihi lachryme mee panes
die ac nocte: Et poculū meū cū fletu miscebā
p̄ars mea hec: qui dolenda cōmisi. Nec me
tamē pigebit vt estimo cibi huius qm̄ qui ap-
ponit z dolorem. Sed z si tpantie si iusticie si

prudencie vel fortitudinis exēpla appareant ea incūctanter sumo : sciens qz talia oportet me preparare. Hec mihi apponi: hec a me re petitū iri non dubito. Nunquid signa et pdigi a exigenda sūt a nob: vt ea diuini prepemus. Tu igit inuitat es diligenter plicdera qd tibi illo: quid sibi met apposuerit. Nō em̄ quicquid in mēsa apponit tibi apponit. Quid si poculo aureo fuerit ppinatū. Non poculum tibi: s̄ potus apponitur. Sume potū et pone aux. Ergo exēpla bonorū operū: et rectitudinem morū paterfamilias p̄municat ita domesticis: vt p̄rogatiua sibi retineat in miraculis. In his tamen atqz illis ille glorificandus est: cuius munus s̄acte viuere: cui? x̄tus s̄q̄ facere ē qui i trinitate viuūt et regit in secula scloz.

Sermo secundus Lectio quinta

Audete idomi

nodilectissimi qui iter cōtinua sue pietatis beneficia indulsit hoīem mūdo cuius multi saluarent exēplo. Itēz dico gaudete: q̄ fact? de medio ap̄ p̄p̄iauit deo: vt mltro plures eius intercessionē saluent. H̄abz ex hoīb? cui hoīm pctā donet misericors et miserator domini? h̄z tēp? et locū intercedēdi pius et misericors aduocatus. Et quidē locū quietū et tēp? feriatū. In terris v̄l est vt esset exēplo: in celum leuatus ē vt sit patrociniū. H̄ic informat ad vitā: illic inuitat ad gloriā. Fact? est mediator ad regnū: qui fuit sectator ad op? Boīnus mediator qui sibi iā n̄h̄il postulās totūz in nos trāsferre desiderat: et supplicatis affectū et supplicatōis fructū. Quid em̄ querat sibi q̄ nulli? eget? B̄ns p̄suat eū et viuificat eū et beatū facit eum in gloria. Nihil illi deerit in loco pascue collocato. Hec dies gloriose migratiōis ei? dies leticie cordis eius: exultemus et letemur in eo. Introiuit in potētias dñi: gaudeamus qz nūc potētior ad saluandū. Hodie victor posito corpe quo solo p̄pediri ab introitu gloire videbā: tāto alacrior q̄to expectatior penetrauit in sancta similis fact? in gloria sanctorū. Hodie de nouissimo et humili loco quē sibi ex cōsilio saluaris elegerat ip̄o sūmo p̄familiaris euocatē ver? amicus ascendit sup̄ius: et ē in gl̄ia corā simul discubētib? Hodie despecto mūdo et mūdi p̄ncipe triūphato sup̄a mundū ve vere victor ascendit: accipiēs de manu dñi coronā victoriā. Ascendit autē cū imensa suppellectili meritorū: clar? triūphis meritis gloriosus

Lectio sexta

Ausat miles e

merit? et post labores sudoresqz sacre peracte militie locat: feliciter et coronatur sublimiter. Alia eius in bonis demorat. Queris vbi Cū abrahā ysaac et iacob in regno celoz. Ita cum talib? et tali in loco sibi sedet. Sedet excelsa et fulgida: sedet letabūda et laudans. Sedet delicata et ornata monilib? suis: stipata maxilla: fulcita florib?. Sedet inquā sibi vacua curis: delitijs affluens: abundās otij et quietis ad vacandū sapiētie. Qui sedet et fleuit sup̄ flumina babilonis: sedet mō ad fontē vite: et p̄uersatio illi secus torrentē voluptatis: cui? impet? letificauit ciuitatē dei. Inuenit sibi fontē hortoz puteū aquarū viuentiū et cuz samaritana potat aqua sapiētie salutaris vt non sitiat in eternū. Dat illi de fructu manū suarū: et laudat eam in portis opa ei? et gloriā testimonio cōcientie. Cōcientie dico suenō alteri? Sedet media angeloz digna plane cōsortio quorūz desiderio flagrat: puritate nitet: castimētia decorat. Sedet inter ap̄los: vir aplice ḡfene nec ē qd se abscondat a cuneo p̄pharū qui quē illi p̄dixerunt: glorificauit et portauit in corpe suo. Sz neqz se putat victoriosus martyz choris victor n̄ arcendus: qui duro et diurno martyrio: iuuentutē sui corpis hostiā imolauit. Sedet veteran? miles debita iam suauitate et securitate quier? secur? quidē sibi sed n̄ri sollicitus. Nō dñi putredie carnis simul se exuit viscerib? pietatis: nec sic sibi induit stolā gl̄ie vt nostre p̄iter miserie sueqz ip̄ius mie obliuionis quā aia victoris inhabitat non terra laboris vt occupetur in ea: non deniqz terra sed celū est. Nūquit celestis habitatio alias q̄s admittit indurat aut memoria priuat aut spoliat pietate:

Lectio septima

Katres latitu

do celi dilatat corda: non artat: exhilarat mentes nō alienat: affectiones nō contrahit: sed extendit. In lumine dei serenatur memoria: non obscurat. In lumine discif quod nescif non qd citur dediscif. Sup̄ni spūs illi qui ab initio celos inhabitāt nunq̄ qz incolūt celos terras despiciūt: et nō magis eas visitēt et frēqtāt? Nūquid q̄ sp̄ vidēt faciē p̄ris: ministeriū euacuat pietatis. Dēs nihilominus amīnistratoz iij spūs sunt nisi in ministeriū propter eos qui hereditatē capiunt salutis. Quid ergo? Discurrerūt angeli: succurrerūt hoīb? et qui ex nobis sunt nesciūt nos: nec norūt iāz cōpati in quibus passi sūt ipsi? Qui dolores nesciunt: sentiūt tñ nostros: et qui venerūt de magna tribulatione non recognoscunt iam i

quo fuerūt Scio qui dixit. **N**e expectant iu/ sti donec retribuas mihi. Iustus est victor ex/ pectans ⁊ ipe nostrā pculdubio retributionē. **N**ō ē iste pincerna pharaonis: qui muentam gloriā tenuit sibi: pphete sui pariter ⁊ capti/ ui minime recordatus. **N**isister est christi ⁊ xpm sequit. Non est ille oblitus sue pmissio/ nis: nec socio passionis regni cōsortiū denega uit. **N**ō est discipul⁹ cōtra mgrm. Non pōt vi ctoz quicq̃ facere nisi qđ viderit mgrm facie/ tem. **O**pa q̃ ille fecit ⁊ iste facit similiter. Jam celos ingressus quos ⁊ ante aptos sibi beatis oculis suspiciebat: vere nunc reuelata facie speculatur glām dei absorbtus quidē: sed nō oblitus clamorē pauperū. Beata visio: q̃ i ea dem imaginē trāsfōrmat a claritate i claritatē tanq̃ a domini spiritu

Lectio octaua.

arius ad pug-

nam magn⁹ ad victoriā: mris nec dum viscer a exiens: ⁊ iā exiens demonia cuz incremēto virtutū ac meritorū victor viuēs in ter peccatores trāslat⁹ est. **O** viz p̃cipue san citatis qui añ sanct⁹ q̃ nat⁹: añ ope q̃ nomie victor ⁊ adhuc vtero claus⁹ iam de hoste triū/ phauit. **O** venerandā etiā ip̃is angelis sācti/ tatē: q̃ pari studio ⁊ si dispari volūtate: ⁊ ma/ li fugitant ⁊ frequentāt boni. Nec facile dixe/ rin: quid viz astruat sāctiorē: hoz fauor an pauor illoz. **C**orpoze deniq̃ terras: mēte ce/ los inhabitans: aliqñ familiari⁹ aliquid nūci/ antes: aliqñ ineffabili cant⁹ suauitate. plausi/ biles supnoz voces spūum audiebat. Vere anima tua victor vna ex gēmis q̃ tibi in cruce apparuerūt: vere infra cruci cum diuine inf̃a glorie candē sibi claritatis imaginez induit

quā inuenit. Vincēti expādit gremiū suū qui pugnanti dederat spūm suū. **O** victrix aīa q̃ sicut passer trāsuolans inūdi laqueos euasisti respice ad incautas aīas intrincatas illis picli/ tates in illis: vt tuo p̃icinio eruamur. **O** mi/ les emerite. qui xpiane milicie duris laborib⁹ angelice felicitatis requiē pmutasti respice ad imbecilles cōmilitones tuos: qui inter hosti/ les gladios ⁊ spirituales nequitias: tuis laudi/ bus occupamur. **O** victor inclite qui de terra ⁊ de celo gloriosissime triūphasti: illi⁹ gloriāz nō obliter supb⁹ despiciēs: ⁊ hui⁹ regno pie vi olent⁹ diripiēs: respice d̃ celo ad victos terre vt hec sit tuoꝝ p̃sumatio triūphoꝝ si ⁊ demū nobis vicisse te sentiam⁹. **N**ā si ex te nomē ti/ bi p̃fecta veritas nomis ex nr̃a liberatōe cēse bi ē ⁊ certe deest interptatōi qđ diu nos qui tui sum⁹ mīme liberamur: q̃ priū q̃ dulce q̃ sua/ ue victor in hoc loco afflictōis ⁊ in hoc corpe mortis: te canere te colere te pcari. **N**omē tu/ um ⁊ memoriale tuū fauus distillans in labiis captiuoꝝ: mel ⁊ lac sub lingua eoꝝ: q̃ tui mei/ moria delectant. **E**ia ergo fortis athleta dul/ cis patrone: aduocate fidelis exurge in adiu/ toriū nobis vt ⁊ nos de nr̃a ereptiōe gaudea mus: ⁊ tu de plena victoria gloriēris. **O** ipo/ tēs p̃r peccauim⁹ tibi facti alieni fili: s̃ appro/ piāuim⁹ in victore qui dū vicerit cupiditatez suam vincat ⁊ irā tuā: nos q̃ in grām poten/ ter restituat. **O** victor iesu te i nr̃o victore lau dam⁹: qz te in illo vicisse cognouim⁹. **V**a ei pi/ issime sic de sua in te victoria gloriari: vt non subeat obliuio nostri. **F**ili dei imitte ei nostri semp in p̃spectu tuo memorē esse: nostrā i tuo tremendo iudicio suscipe ⁊ augere causā. qui cuz patre ⁊ spiritu sc̃to viuīs ⁊ regnas de⁹: per oīa secula seculoz. Amen

Eraratū Basilee. Anno dñi Monage/ lino quarto sup Millesimū quaterq̃ cētesimū. Die 10 p̃ma mens Decemb.



Tabula Epistolarum Beati Bernardi Abbatis
Clareuallensis.

Ad robertum nepotem suum qui de ordine
die cisterciensis. transierat ad cluni-
acensem. Prima.
Ad fulchone adolescentem qui pos-
tea fuit lingonensis archidiaconus
nus qui de religione sua exierat et nolebat re-
uertere inductiuam ut rediret Secunda
Ad quosdam canonicos reglares qui perquirebant
de quibusdam suis fratribus per eo quod ad ordinem cister-
ciensis. transierat iij.
Ad arnoldum abbatem morimundi qui loco cede-
re volebat et vitam ducere solitariam ne gregem su-
um deferat rationabilibus persuasione exhortatur. iij.
Ad adam monachum exhortatur eum ad instantiam in
ordine cisterciensis. et increpare eum de mutatione tanti
propositi qui predicto abbati adhesit v.
Ad brunonem coloniensem. ut laboret quantum fress
qui cum arnoldo abbate super predicto vagabantur
ad ordinem cisterciensem. reuertantur vi.
Ad eum quem ad adam monachum exhortatur ut ad su-
um redeat monasterium a quo seductus abiit vii.
Ad brunonem coloniensem. respondens consultationi
eius an consistere debeat electio qui de se ut episcopus ef-
ferret facta fuerat viii.
Ad eundem iam archiepiscopum coloniensem. exhortatoria
ad benefaciendum et in dei timore pastorale officium
exercendum ix.
Ad eundem hortatur ut mandatum papae viriliter ex-
equatur et sic videlicet faciat per quod papa scribit et
alij a similibus percipiant x.
Ad cartusiensem. multa illic ponit de caritate et vo-
luntate pulchra inter religiosos copatiencia xi.
Ad eosdem excusatoria quod eos propter occupatio-
nes imminentes non visitauit rogatur ut oraret pro eo. xij.
Ad honorem papam promittens electum cathalanum
se supplicat per confirmationem electi xiiij.
Ad eundem supplicatoria pro monachis diuisionem.
quos luxuriam super quibusdam eorum possessionibus in-
debito verabant xiiij.
Ad aimericum cancellarium sedis apostolice suppli-
cat eum ut causam monachorum diuisionem. de qua sibi ha-
beat recomendatam xv.
Ad dominum petrum presbiterum cardinalem pro eisdem in
causa eadem xvi.
Ad dominum petrum diaconum cardinalem excusatoria
quod non accessit ad eum et inuitat ipsum ad visitandum
monasterium suum et fress xvij.
Ad eundem scribens verba affectus et caritatis inter
amicos xviii.
Ad eundem ut promissum sibi fuerit et compleat xix.
Ad aimericum sedis apostolice cancellarium promouet
apud illum negotium remanere xx.
Ad matheum legatum ut sibi parcat quod non prople-

uit mandatum ipsius causa infirmitatis eius xxj.
Ad ymbaldum lugdunensem. archiepiscopum per episcopum mel-
desi ut non faueat per quosdam reprobis apud illum de il-
lo xxij.
Ad attonem trecentensem episcopum qui febrem perfractus pauli-
pibus omnia dederat commendans eum per huiusmodi et
laudes paupertatem xxij.
Ad magrum gislebertum vniuersalem episcopum lodinensem.
commendans eum quod bona sua disposuit pauperibus et de
laude iusticie et paupertatis. xxij.
Ad hugonem rothomagensem. archiepiscopum rogatur ut
cum sit constitutus inter malos et malis sit patientia
tamen utens maneat ipse bonus. xxv.
Ad guido nem lausanensem episcopum hortatur eum ad episcopale
officium bene exercendum xxvi.
Ad arduisonem gebenensem electum ut exaltationem suam
gratia dei non suis meritis ascribat xxvii.
Ad eundem iam episcopum hortatoria ut vetera perit et ex-
nues utitur studeat insudare xxviii.
Ad stephanum metensem episcopum verba exultationis quod
hunc se habebat per creatorem suum xxix.
Ad alberonem primicerium metensem. xxx.
Ad hugonem comitem capanie militem templi factum. xxxj.
Ad abbatem sancti nicasii remensem. verba consolatoria
in tribulatione quam passus est per quod daz fress qui disces-
serat et transierat ad aliam religionem xxxij.
Ad hugonem potiniacensem. abbatem excusans se per
quodammodo. hoc quod ad aliam transierat religionem. xxxij.
Ad drogonem monachum exhortationes ad constantiam
et perseuerantiam in cepto proposito xxxiiij.
Ad magrum hugonem sarthicum intercedens per quod daz
opposito et excusans se de quibusdam. xxxv.
Ad eundem excusatoria quod copediose respenderit.
rogatur quod mortuum non persequatur. xxxvi.
Ad comitem theobaldum rogatur per quodammodo. scilicet. superadi-
cto ymberto ut cum eo misericorditer agat quatenus refe-
retur quod sollicitus fuerit per bernardo in ipsius in-
firmitate xxxvii.
Ad eundem excusatoria de frequentia litterarum agens
gratias et quod misit fuerat per quod rogauerat humiliter
tamen et conquerens quod non seruabat quod sibi promi-
serat. xxxviii.
Ad eundem supplicat per quibusdam opusis et excu-
sas quod apud eum tam frequenter in precibus est xxxix.
Ad eundem per quodammodo pauperem xl.
Ad eundem preces per quodammodo dei suo. xli.
Ad henricum senonensem. archiepiscopum commendatoria
informatoria et in multis utilis xli.
Ad eundem supplicat per peccata molissimum. xliij.
Ad eundem adhuc supplicat ut exaudiat precibus
pro eadem ecclesia xliij.
Ad ludouicum regem francorum interponendo
se ad pacem et concordiam reformandam inter ipsum
et episcopum parisiensem. xlv.
r iij

Ad dñm papā honoriū supplicās p reforma
 tione q̄runda l̄raz subrepticaz iterptataz p̄
 ep̄os francie xlvi.
 Ad eundē ex p̄sōa gaufridī carnotē ep̄i super
 p̄ori negotio xlvii.
 Ad aimericū sc̄tē sedis romane cācellariū de
 p̄fata materia p̄ obtrectatores supplicās ne
 credat eisdem. xlviii.
 Ad papā honozium p henrico senonē archi
 ep̄o vt opp̄ssioi ei⁹ subueniat cōtra regez nec
 eū pmitat ceterosq̄ p̄latos xlix.
 Ad eundē vnde supra l.
 Ad aimericū cācellariū romanū vñ s. li.
 Ad eundē p ep̄o carnotē. qz noluerat trāsi
 remare p̄ querit de onere causaz rogatq̄ se
 eximī ab audiētia cusa earundē. lii.
 Ad eundē p quibsdā amicis suis q̄s idē repu
 tat cum eo. liii.
 Ad eundē p̄ces p q̄dā abbate z adhortatōes
 in bono liii.
 Ad gaufridū carnotē. ep̄m lv.
 Ad eundē vt intercedat p q̄dā apud comitem
 blesensē vi.
 Ad eundē rñsio sup q̄dā voto. lvii.
 Ad ebalū cathalanē ep̄m vt p̄uide se habe
 at in electōe cuiusdā i sua dioce⁹ facta lviii.
 Ad guilencū l'ngonē ep̄m p mōsterio sc̄ti
 vrbani diuionē. z p restitutōe q̄runda iuri
 um ip̄i eccl̄ie lix.
 Ad eundem lx.
 Ad richiminū tullenē. ep̄m remittens ei pctō
 rem q̄ndā vt illi p̄niam iniūgat z rogat q̄ten⁹
 locū ei p̄uideat vbi eandē p̄mode agere vale
 at lxj.
 Ad henricū virdunē. ep̄m mittēs ad eū quā
 dā peccatricē cui⁹ peccatū audierat lxij.
 Ad eundē excusās se sup q̄busdā q̄ sibi p̄ se di
 cta fuerant lxiii.
 Ad alexandrū liconē. ep̄m notificās ei de q̄
 dā qui ordine suū z locū mutauerat z suadet
 de tñfaciendo lxiiii.
 Ad abbatē aquisgrāci admirās q̄ cuidā indul
 sit audita morte eius q̄ mltas ei fecerat iniuri
 as lxv.
 Ad gaufridū abbatē sc̄ti theodorici vt aufe
 rat scādālū z rancorē q̄ sūt inter ip̄m bernar
 dū z supradictū abbatē aq̄sciti mōsterij p̄so
 lās nihilomin⁹ eū sup tribulatōe sua lxvj.
 Ad mōchos flauiacē. q̄ p̄querebant d ber
 nardo p eo q̄ receperat q̄ndā monachū ad ip̄
 sos p̄tinentē z excusat se sup illo lxvii.
 Ad eosdē suadēdo eis q̄ acquiescāt z excusat
 se de ei⁹ ingressu lxviii.
 Ad guidonē abbatē de trib⁹ fontib⁹ respōdē

do ei ad q̄sdā q̄stōes de sacramēto lxi.
 Ad eundē rogās p q̄dā fugitiuo lxx.
 Ad monachos eiusdē loci monēs eos inter ce
 lera ne moueāt de trāslatōe sui ab batis. lxxi.
 Ad remaldū funiacē. abb. corripiedō eū qz
 in l̄ris suis p̄rez eū z dñm vocauerat lxxii.
 Ad eundē monēs eū vt patienter se geret i re
 gimie suscepto z q̄bonoz vtaf p̄silio. lxxiii.
 Ad eundē sup eodem lxxiiii.
 Ad ariadū bzuliaceū. abbatē lxxv.
 Ad eundē dādo p̄siliū de q̄daz religioso suo q̄
 vxorē solēni⁹ duxit qd faciēdū sit de eo. lxxvi.
 Ad mgrm hugonez de sc̄to victore. discussio
 sup plurib⁹ articull⁹ sc̄pturaz z rñsio ad q̄sdā
 illorum. lxxvii.
 Ad suggeriū abbatē sc̄ti dionisi⁹ gaudens de
 mutatōe vite sue z suoz scribit mltā z pulc̄ d
 militia sp̄iali z iuehit p̄ q̄ndā diaconē qui cō
 tēpto officio curias sequebat lxxviii.
 Ad abb. lucā sup quodā p̄uerso lapso lxxix.
 Ad guidonē abb. molismē. lxxx.
 Ad gerardū abb putariē excusādo se qz qd
 scripserat ad comitē niuernē. p bono z pace
 scripserat lxxxi.
 Ad abbatē sancti iohannis carnotē qui relic
 to grege p̄ponebat visitare terrā sanctā dis
 suasoria ne vadat lxxxii.
 Ad eundē p quodā fugitiuo vt eū recipiat et
 penā temper. lxxxiii.
 Ad vuilhelmū abb. sc̄ti theodorici qui suade
 bat vt excusaret se erga abb. cluniacē. qui rā
 corē p̄ eū cepat z rñdet qz non videt q̄ possit
 z debeat facere lxxxiiii.
 Ad eundē de mutuo amore lxxxv.
 Ad eundē i enūciās quid fecerat de q̄dā fugiti
 uo z certificat de statu suo lxxxvi.
 Ad ogeriū canonicū regularē qui p̄latiōm di
 miserat lxxxvii.
 Ad eundē excusās se q̄ tarde scripserat z qz nō
 mittit q̄ ab eo petierat lxxxviii.
 Ad eundē excusās se de lōga epla non missa et
 qz similiter nō misit qd petierat p̄mittens se
 missu⁹ lxxxix.
 Ad eundem rogans vt et cessent hincinde di
 ctamina et vacetur contēplationi notificatq̄
 infirmitatem suam xc.
 Ad abbates sueffione congregatos suasoria
 bonorum xcj.
 Ad henricum regē anglozum vt faueat nun
 cijs suis xciiij.
 Ad henricum ep̄iscopum vintoniensem q̄
 tes refferens de gratia apud euz inuenta z ro
 gans vt per latozem p̄sentium velle suuz ei
 scribat xciiij.

Ad abbatem cuiusdam monasterij eboracen
 unde prior exierat cum aliquot fratribus. ex/
 cusans se quia non respondet quibusdam pe/
 titis xciiij.
 Ad archiepiscopum eboracen exultando de fama ei'
 et quod factus est pauperum zelator. xcv.
 Ad richardum fontanensem. abbatem et socios eius ex/
 ultans quod pualescencia eius et quod tam fructuosa fuerat
 ad salutem xcviij.
 Ad ducem conradum qui inuadere volebat terram col/
 mitis gebenensem. et rogat de pace. xcviij.
 De machabeis secundum ad quem ignorat xcviij.
 Ad quandam religiosum quem audierat male in mo/
 nasterio peruersari sed falsum erat xcix.
 Ad quemdam platum amicum suum exultans quod cognouit
 quod pauperum factus esset zelator c.
 Ad quosdam religiosos per quosdam fratres fugituum ut eum
 correctum suscipiant ci.
 Ad quandam abbatem amicum suum scribens ei de modo
 se habendi circa quandam inquietum cij.
 Ad quandam monachum ut pauper sit amicus et vi/
 tam in bonum dirigat cij.
 Ad magistrum gualterum de caluo monte suadens ei
 quod peruertat se ad bonum et tractat multa de morte
 et exitu vite cij.
 Ad romanum romane curie subdiaconum ut vi/
 tam mutet in melius cx.
 Ad magistrum heinricum murdac exhortationes ad
 bonum et secundum relinquentium cxj.
 Ad thomam propositum de beuerla ut promissa sol/
 uat mundum deserat et statum suum piculum plenum
 in melius permutet cxij.
 Ad thomam quandam desectorem adaimaro ut soluat per/
 missum peruersoris quod diu facere distulerat cxij.
 Ad illustrem gaufridum de perona cxix.
 Ad penes eiusdem gaufridi perolatoria quod clara
 ualle intrauerat cx.
 Ex persona helie monachi ad penes suos qui
 tristes de sua perusione ad deum renunciantem seculo
 eum retrahere nitebantur cxj.
 Ad gaufridum lexouensem. qui exiuerat de religio/
 ne exhortans ut redeat quod uult eum leto animo
 suscipere cxij.
 Ad sophiam virginem exhortans eam ut firma sit in
 religione suscepta cxij.
 Ad alteram quandam sanctimonialem quam uouerat re/
 ligionem intrare et differebat cxij.
 Ad sanctimonialem quandam de monasterio sancte ma/
 rie trecentum. quam de monasterio exire volebat et du/
 cere vitam solitariam et heremiticam exhortans eam
 ut in sua maneat uocatione propter piculum et scanda/
 lum cxv.
 Ad emengardem quandam comitissam britanie oba/
 affectum et deuotionis. cxviij.

Ad eandem pergitulando ei de bono statu ipsius.
 significans quod eam uide disponit cxviij.
 Ad beatricem nobilem et religiosam matronam regni/
 ando eius quod de statu suo sollicita fuerit. cxviij.
 Ad ducem et ducissam lotoringie petens ut donati/
 ones fratribus suis factas fuerit icocussas. cxix.
 Ad ducissam supradictam exultans per deuotionem
 quam erga fratres suos habet et rogans ut ei suum
 notificet aduentum cxc.
 Ad ducissam burgundie preces per quodam per quo/
 alias eam rogauerat cxxi.
 Epistola domini hildeberti turonensis archiepiscopi ad ber/
 nardum abbatem cxxiij.
 Rescriptum clareuall' abbati cxxiij.
 Ad hildebertum turonensem archiepiscopum qui nodum
 recepat dominum innocentium papam monendo ut et ip/
 sum premissum et papam recognoscat ut ceteri principes
 et alij prelati cxxiij.
 Ad magistrum gaufridum de lothorigia super eos ne
 gocio ut dimissa quiete surgat ad expugnandum
 bestiam et legem defendendam cxxiij.
 Ad episcopos aquitanie et gerardum eugolisensem. qui
 legatum se faciebat schismatico pape aduersus pa/
 pam innocentem. exhortans eos ne seducantur sed domino
 innocentio adhereant de cuius electione legitime per/
 stat cxxiij.
 Ex persona ducis burgundie exhortatio ad comi/
 tem pictauiensem. ut adhereat innocentio sicut ceteri
 principes et reliqua multitudo cxxiij.
 Ad eundem ut reuocet clericos quos de ecclesia sancti
 hilaui eiecerat cxxiij.
 Ad ianuensem. regratando eis de honore sibi exhi/
 bito per eos rogans ut firmiter teneant pacem factam
 cum pisaniis cxxiij.
 Ad pisanos ut pape innocentio quem rece/
 perant fideliter adhereant aduenientes ho/
 norent et gloriam suam non minuant sicut be/
 ne eos decet cxxiij.
 Ad mediolanenses exhortans eos ut deuoti
 sint ecclesie romane et subditi in bono et obe/
 dientes cxxiij.
 Ad clerum mediolanensem laudans eos. quod
 reuersa est ciuitas per ipsos ad deuotionem
 ecclesie romane cxxiij.
 Ad uniuersos ciues mediolanenses gaudentes
 de fauore quem apud eos habere dicitur pro/
 mittens redire ad eos et vacare ad hoc ut vi/
 cini ipsorum ad pacem redeant exemplum bo/
 num portantes cxxiij.
 Ad nouicios apud mediolanum conuersos per
 mittens eos visitare in reditu ut eos consoletur
 et ipsis opem ferat cxxiij.
 Ad petrum papiensem episcopum confortans eum quod collabo/
 rator eius et adiutor est cxxiij.
r. iij.

Ad eundē rogās vt dalpinū quē misit ad pel
 dese? p offesa sibi facta cū mīa recipiat xxxvj
 Ad ipatricē romāoz vt benigne recipiat me
 diolan. ad eā de ipi? mādato venientes ne cō
 fūdant quie eos ad hoc induxerūt si inextorabi
 lis inueniat. cxxxvij.
 Ad henricū regē angloz notificās ei ingressū
 dñi pape cxxxviii.
 Ad lothariū ipatorē inuitās eū ad succursuz
 eccie romane. cxxxix.
 Ad eundē narrās obsequia q̄ fecerūt pīfai eccie
 romane et ipatori et eos dignos ostēdit retribu
 tōe dimiserāt ppter ea inuehit. xxi.
 Ad abbatē guarinū alpeñ. p̄gtulādo ei d̄ bo
 no odore fame sue et suo. cxli.
 Ad monachos alpeñ. destitutos abbate pso
 lās eos et rogat de alio bono eligēdo ex q̄run
 dam consilio c liij.
 Ad suos clareuall. exhortās eos vt i absētia
 sua orēt p eo cxliij.
 Ad eosd̄ vba affectōis et caritatis excusās mo
 rā suā pter negocia eccie cxliij.
 Ad abbates cistercio cōgregatos petēs vt o
 rēt p eo ad dñm q̄tten? erūt? ab hoc labore i
 q̄ est possit redire ad eos cxlv.
 Ad burcardū balerneñ. abbatē exultando de
 his q̄ sc̄pserat sibi tā ḡta tam vtilia et rogat de
 p̄seuerantia. cxxvj.
 Ad abbatē cluniacēñ. grās ei reddēs de lris
 cōsolatoris sibi missis in regiōe lōginā et noti
 ficat ei mortē q̄rundā adūsarioz eccie. cxlvij.
 Ad eundem cxlvij.
 Ad dñm papā inocenciū q̄ nūc in p̄speris cō
 stituit? cōpatiat afflicti? eccie et cōpescat po
 tentū inturias. cxlix.
 Ad philippū turoneñ eccie electū q̄ male diri
 gebat gressos suos. cl.
 Ad dñm papā innocentū p epō trecēsi vt cō
 pescat insoletia clericorum ei? cli.
 Ad bernardū d̄ portis ordīs carthusien excu
 sado se de sc̄ptis suis q̄z copia patebat clij.
 Ad eundē excusās se q̄ nō pōt eū v̄sitare. cliij.
 Ad dñm papā innocentū p eod̄ iā dicto ber
 nardo i ep̄m electo suadēs ei vt n̄ collocet eū
 in lombardos sed statuāt i loco vbi possit p̄
 esse pariter et pdesse cliij.
 Ad eundē p clericis aureleanēñ. supplicās vt
 cōpatiat eis i adūsitatib? suis maturz ponēs
 cōsiliū. clv.
 Ad aimericū cācellariū romanoz p eisdē et p
 eodem clvj.
 Ad papā inocenciū sup̄ interfectōe mḡfi tome
 prioris sc̄ti victoris p̄sien. supplicās vt actorē
 tāti facinoris puniat sic vt aliū terreant clvij.
 Ad eundē in p̄sōa stephani p̄sien ep̄i vñ s̄ sup

plicās p v̄dicta vba planctus ponēs .lvij.
 Ad aimericū cancellariū in p̄sōa eiusdē ep̄i p
 eod̄ scelere clx.
 Ad dñm papā inocenciū supplicās vt appo
 nat remediū p̄ tantā ambitionē tantā abusio
 nē q̄ irrepsit clx.
 Ad aimericū cancellariū romanoz super
 eodem. clxj.
 Relatio cause electōis lingoneñ. dño pape in
 no cētio mltā narrās de tergiuersationibus et
 versutis. clxij.
 Ad ioannē cremēse cardinalē clxij.
 Ad falconē decanū et guidonē thesaurarium
 lugdunēñ. eccie vñ s̄ cōmēdādo eos qz se op
 posuerūt i defendēdo ecciam hortās ad per
 seuerantiam clxij.
 Ad dñm papā inocenciū sup̄ eodem. clxv.
 Ad eundē p eodem clxvj.
 Ad ep̄os et cardiales romane curie i eodē ne
 gotio iplozās eoz auxiliū contra dictam elec
 tionem clxvij.
 Ad dñz papā inocentiū de eodem. clxvij.
 Ad ludouicū iuniorē fr̄corū regē p̄mo cōmē
 dās florez suū electū lingoneñ. et plangit qz si
 bi subtrahit et supplicat regi q̄ nō ḡuet eccia
 nec ḡuari p̄mittat sic fama est sed malos repel
 lat clxix.
 Ad dñm papā supplicādo p suo archiep̄o lu
 gdunēñ. d̄ falcōe vt ap̄d eum fauorē inueniat
 et ip̄m cū honore remittat. clxx.
 Ad eundē p p̄sōa godefridi lingoneñ. ep̄i sup
 plicās p cōfirmatōe lugdunēñ. electi et cōmē
 dās eū in mltis clxxj.
 Ad ep̄m falconē electū lugdunēñ. hortās euz
 ad amorē pauperz et vt diligat q̄sdaz fr̄es sui
 ordīs clxxij.
 Ad canonicos lugdunenses de conceptione
 sancte marie virginis. vtrum eam celebrare
 debeant et quid inde sentiat ipse. clxxij.
 Ad patriarcham iherosolimoꝝ regratian
 do quia eum suis literis p̄uenit et rogat euz
 de templariis ppulch et valde fructifera et vti
 lis multū clxxij.
 Ad dominum papam inocencium ex perso
 na alberionis treuerensis archiep̄i excu
 satoria quia ipsum in persona propria nō v̄si
 tauit sed per nuncium significat ei ecclesiam e
 tiam vltra montanā in fide et deuotione ip
 sius firmam et q̄ dominus rex accingit se in
 consilium eius clxxv.
 Ad eundem in persona eiusdem conquerens
 de duritia subditorū et malicia eorum et mit
 tit nuncium de crudelitate supplicando vt et
 angustis suis compatiatur ponens efficaces
 rationes clxxvj.

Ald dñm papā innocēciū notificās ei qdā in q
 bus ecclia gallicana se dicebat oppōssam p eaz
 ⁊ supplicat vt desistat. clxxvij.
 Ald eundē p eodē clxxviii.
 Ald eundē p eodē qdā monachos suppli
 cans vt qd eis p subreptōz ꝑcessit reuocet et
 archiepo faueat clxxix.
 Ald harmericū cācellariū curie rōne regnan/
 do ei de mltiplicitate beneficiorum que facti
 in eum clxxx.
 Ald henricū senonen. archiepōm. q ꝑ iustitia;
 mltā faciebat nec corrigi volebat clxxxj.
 Ald conradū regē romanor. vt parceat snie
 dñi pape clxxxij.
 Ald dñm papā inocēciū exultādo d bono sta
 tu ecclie ⁊ excusās se qd pñs fies ad eum mīt
 tere non possit clxxxij.
 Ald eustachiū occupatorē valentiniane sedis
 monē caritatiue vt desistat ⁊ cesset a tali faci/
 noze clxxxiiij.
 Ald simonē filiū castellani pmo xba affectiōis
 postea ꝑces p mōsterio de vacelles ⁊ illud fo
 ueat ⁊ defendat clxxxv.
 Ald epōs senonas ꝑuocādo p defēsiōe fidei.
 exhortās eos vt viriliter stent. cum sit causa
 christi ⁊ ecclie clxxxvj.
 Ald epōs ⁊ cardiales curie romāe sup eod vt
 parēt se ad defēsiōē fidei ꝑtra hereticos qui
 multiplicari videbant clxxxvij.
 Ald dñm papā de eod ponēs xba luct⁹ super
 debili statu ecclie ⁊ qꝑ pullulabāt fortit⁹ herē/
 ses excitās eū ad resistendū clxxxviii.
 Ald dñm papā supeod tāgēs mltos errores i
 quib⁹ dogtizādo qdā mgr errabat parisi⁹ re/
 sellēs eos ve fidei documētis clxxxix.
 Ald eund ex ꝑsoa dñi remen. ⁊ qrundā alioz
 sup eod negotio rogantiū vt huic pesti reme
 diū ponat cxc.
 Ald mgrm guidonē de castello qui s memora
 ti petri discipul⁹ fuerat ⁊ de q potissimū idem
 petr⁹ ꝑsumebat qui ⁊ ꝑea papa elect⁹ ⁊ cele
 stin⁹ appellat⁹ est contra suū mgrm petrū ab/
 ilardū hereticū eidē scribit cxcj.
 Ald mgrm suonē cardialē ꝑ eūdē. cxcij.
 Rescꝑtū inocētij pape ꝑ hereses petri abai/
 lardi cxcij.
 Ald epm cōstātieñ. p arnoldo d bixia. cxcij.
 Ald guidonē legatū de eod. cxcv.
 Ald petrū bisūtiniū ꝑquerendo de his q sūt fa
 cta p eum abbati cariloci cxcvj.
 Ald dñm papā innocētiū p abbate cariloci q
 ꝑpter iniurias sibi factas sedē aplicam appel
 lauit vt quiete sue ꝑuideat cxcvij.
 Ald eundē sup eod cxcvij.
 Ald mgrm vlgeriū andegauen. epm p graui

querela q inter ipm erat ⁊ abbatissā fōtis ebi/
 randi exhortatōes ad pacē. cxcix.
 Ald balduinū abbatē mōsterij reatini exho/
 tās eū ad bōa ⁊ instruit i offitio pastoralī. cc.
 Ald clez senonen. p electōe noui pastoris fa/
 cienda ccj.
 Ald epm ⁊ clez treceñ. ꝑ qndā qui malas tel/
 nebat vias vt eū corripāt. ccij.
 Ald abbatē sancti albanī cōgtulādo de bonis
 operib⁹ ⁊ fama eius ccij.
 Ald epz roueren. excusatoria sup qbusd. ccij.
 Ald reginā iherosolimoꝝ ꝑmendās ei quen/
 dā ꝑ sanguineū suū ccv.
 Ald rogeriū regē sicilie exultādo de bōa fama
 ei⁹ ⁊ maxime qꝑ zelator ē paupū ccvj.
 Ald eund mittēs sibi qdā de frīb⁹ suis ad ha/
 bitādū regno suo ⁊ ꝑmēdās sibi eosd. ccvij.
 Ald eund p frīb⁹ quib⁹ s regtiano eidem q
 eos bene recepit ccvij.
 Ap dñm papā innocentū recōmēdās ei epz
 remen ad curiā accedentē. ccix.
 Ald eundē recōmendatoria p cātuarieñ. ccx.
 Ald eund p qdā amico suo mltū afflicto. ccxj.
 Ald eundem ccxij.
 Ald eund supplicās p quib⁹ dā vt eos sibi ha
 beat recōmendatos ccxij.
 Ald eundē excusās se de freqntia līarū ⁊ itez
 supplicās p quibusdam ccxiiij.
 Ald eund p comite radulpho ⁊ vxore ei⁹ de
 qꝑ diuortio agebat excusās comitē theoba/
 dū reꝑm bituriceñ. ccxv.
 Ald eundē p comite theobaldo qui triblatio/
 nes patiebat ꝑpter iusticiā ccxvj.
 Ald eund nouissima excusatoria sup testamē/
 to mgri ioānis legati. ccxvij.
 Ald tres epōs curie albericū ostieñ. stephanū
 penestrinū. ⁊ ignia ⁊ tuseulanū supplicādo p
 rege d cui⁹ discordia mltā mala ꝑcedebāt ⁊ i/
 mebant futura peiora ccxviii.
 Ald ludouicū regē frācoꝝ de fctō comitis the
 obaldi ⁊ comitis radulphi d q s. ccxix.
 Ald eundē vnde s. ccxx.
 Ald iostenū sueffioneñ. epm ⁊ eugeriū lcti dio
 nisiū abbatē sup eod ccxxj.
 Ald epm sueffioneñ. durissie rescribentē ei ita
 vt b fuerit Salutēi dñō ⁊ nō spūm blasphemie
 excusās se apd eū rogāsqꝑ de pace regni ⁊
 bonis ꝑsilijs. ccxxij.
 Ald stephanū penestrinū epz excusādo se sup
 quibusdā q sibi iponebant ccxxij.
 Ald epm sueffioneñ. p pace regni ccxxij.
 Ald regē francoꝝ ludouicū orās p pace ⁊ sua
 dens bona ccxxv.
 Ald epz sueffioneñ supplicās vt eū afflicto ex
 audiat ⁊ ꝑpatiat sibi ccxxvj.

Ad petrum Cluniacē. abbatē squerentē q
 sibi nō scriberet. excusās se apd eund. cccxvii
 Ad tres epōs hostiē. tusculanū. penestrinū
 p abbate latiniacē. cui in lra flā iponebant
 excusās atq; p mēdās eū rogās p eo. cccxviii
 Ad eisdē p qdā abbate q accusabat. cccxix.
 Ad iōannē abbatē d buseio q abbatia suā reli
 qrat ⁊ i solitudine abscesserat: hortās eū vt ad
 locū suū reuertatur. cc. xxx.
 Ad herbertū abbatē sc̄i steph̄i diuionē. p
 qndā q flā sc̄pserat de ipō cccxxi.
 Ad dñm papā celestinū de intruso eboracē.
 vt huic piculo preuideat. cccxxii.
 Ad totā curiā vt s: vt amoueāt intrus⁹ ille et
 teneat sententia pape cccxxiii.
 Ad oēm curiā romanā qñ elegerūt abbatē s̄a
 cti anastasiū in papā eugenii. primo insultās
 eis q talem elegerint postea supplicās vt ei si
 deliter assistant cccxxiiii.
 Ad dñm papā eugenii exultās de p̄mōtione
 sua. hortās eū ad bonum cccxxv.
 Ad eūdem de eboracē. intruso: vt qd adhuc
 incōple. ū est pficiat cccxxvi.
 Ad eundē p quē s eboracē. intrusū. cccxxvii
 Ad ildelfonsū comitē sc̄i egidij de hērico he
 retico vt v̄r̄liter assistat ostiē. qui p dictum
 hēricū mittebat ad ptes suas cccxxviii
 Ad tholosanos p reditū suū: vt firmē stent
 i fide ⁊ s̄m n̄ credāt p̄dicatoib⁹ cccxxix.
 Ad romanos qñ discesserūt a dño papa euge
 nio vt ei recōciliē. cccxxx.
 Ad conradum regē rōnoꝝ de iam pmissa cō
 trouersia ppli romani ⁊ pape: vt eū tollat nec
 talē in ecclia p̄fusione stare pmittat. cccxxxi.
 Ad dñm papā p aurelianē epō p̄mendans
 eū sibi ⁊ de qb⁹ dā alijs certifiās eū. cccxxxii
 Ad dñm papā aurelianē. q deposi⁹ ē vt cū
 eo papa misericordiē agat. cccxxxiii.
 Ad eundem cccxxxiiii
 Ad eundem p qndam supplicās ne ei credat
 cum sit mendax. cccxxxv.
 Ad eundē p electo val̄tinenē. p̄mendās eum
 sibi: ⁊ supplicās p ei⁹ cōfirmatione. cccxxxvi
 Ad qndā bernardū p̄ore portaz ⁊ p̄fres su/
 os excusās se d qb⁹ dā sibi ipositis. cccxxxvii
 Ad dñm eugenii papā supplicās p pace q̄rū
 dam monachoz. cccxxxviii
 Ad eundē p eboracē. q multos affligebat pe/
 tēs vt absindat arbor mala. cccxxxix.
 Ad abbatē de p̄monstrato. ccl.
 Ad abbatē garinū alpensem ccli.
 Ad abbatem sancti nicolai cclij.
 Ad ludouicum regem francoꝝ cclij.
 Ad dñz papam eugenium p itinere iherosoli
 mitano. cclij.

Ad eundē p fr̄ philippo. cclv.
 Ad eundē p fr̄ rualeno. cclvi.
 Ad eundē pro quo supra cclvii.
 Ad abbatē rualenum cclviii.
 Ad dñm papā p qdā paupe abbate cclix.
 Ad eundē p mōchis mosonenē. cclx.
 Epō suessione p abb. caziacē. cclxi.
 Petr⁹ cluniacē abb ad abb. clareuall. cclxii
 Ad petr⁹ cluniacē. abbatē cclxiii.
 Ad suggeriū abb. sc̄i dionisiū in obitu eius p
 solatoria cclxix:
 Dño cluniacēsi
 Ad dñz papā eugenii p̄frib⁹ d corōa.
 Ad eundem
 Ad eundem
 Ad comitē theobaldū
 Epō laudunensi.
 Ad dñm papā eugenii.
 Abb triū fontiu p nepotē ep̄i ant̄isio.
 Ad dñm papā ant̄isiodorū. electōe.
 Ad eūdem p obitu ep̄i ant̄isiodorenē.
 Ad eūdem p dño cluniacē
 Ad eūdem p epō beluacensi
 Ad heinricū comitem
 Ad dñz papā euge. p ant̄isiodorenē.
 Abbati bruno ni de carualle
 Ad ludouicū regē francoꝝ
 Ad dñm papā euge. p ḡguacē.
 Ad eundē p remen. epō
 Ad eundē p odone abbate
 Itē ad eundē p eodem
 Dño hostiē. p eodē abbate
 Ad andrea aulicū suū militem tēpli
 Ad reginā iherosolimitanā
 De iordane cardinali dño hostiē.
 Ad dñz papā euge. p ecclia sc̄i eugē.
 Ad quēdam qui aul⁹ est nouiciū de horaria
 pposito
 Petro abbati de cella d mō. ho caziacē. qui
 trāsierat apd clareuall.
 Ad dñm papā euge. p epō cenomañ
 Dño heinrico cardinali p eodez epō.
 Dño hostiē. p eod.
 Abbati arranax p mōcho fugitiuo
 Ad dñm papā euge. de nicolao
 Comiti engelberto p̄frib⁹ d bruxa.
 Blesē. comitisse
 S̄atie sorori impatoris hispanie.
 Legatis aplicis p epō mogūtino
 Ludouico iuniori regi francoꝝ.
 Eidē p ipi⁹ infirmitate sollicito.
 Ad dñm papā euge. p epō beluacē.
 Dño hostiē. p electōe abb̄ tuoldi.
 Ad eundem
 Ad tres epōs curie romane
 Finis tabule.

Śląska Biblioteka Publiczna

224718

III

MF Lp.

Min. Ośw. 507c — PZWS C852 X. 49

sum ab illo. quia omnis
qui se exaltat humiliabitur.
et qui se humiliat exalta-
bitur. Exaltabo te dñe
qui suscepisti me nec delectasti
inimicos meos sup me dñe cla-
mavi ad te et sanasti me. *Sec.*

*C*ibi domine sacrificia di-
cata reddantur. que sic ad
honore nomis tui deferre-
da tribuisti; ut eadem re-
media fieri nra prestas.

P. Cor. Honora dominum de-
tua substantia et depumcis sin-
guis tuis ut impleat horrea
tua saturitate et vino torcula
tua redundabunt. *Ampli.*

*O*s domine deus noster. ut
quos diutius non desinis
repare sacramentis: tuis non
deficiamus benignus auxi-
lius. *P. do. fac. m. d. cor.*

ratres: n. l. s. a. t. s.
qui corpora nra membra
xpi sunt: Tollens ergo
membra xpi: faciam me-
bra meretricis. Absit. an-
nelatis qui qui adheret
meretrici. unum corpus ef-
ficatur: Erunt quid duo
in carne una. Qui autem
adheret dño: unus sps

est. Fugite fornicam et meretricem
Omne enim peccatum quod
cumque fecerit homo: ex eo
pior est. Qui autem
corpus suum peccat. cum
notis qui membra nra tran-
siliunt sunt sps sancti qui in
uobis est: quem habetis a
deo et non estis uiri? Empti estis
estis pretio magno. glorifica-
te et portate deum in corde et
corpore uestro. *Cor. 6. 18.*

In illo f. Dicit iher. phise-
is. Qui non est meus: quia
me est. Et qui non congregat
mecum spargit. Ideo dico
uobis: omne peccatum et blas-
phemia remittetur hominibus
sps autem blasphemie non
remittetur quicumque dixe-
rit uerbum contra filium hominis
remittetur ei: qui autem dixerit
contra spm sanctum non remittetur
ei. neque in hoc seculo neque in
futuro. Aut facite arborem
bonam et fructum eius bonum:
aut facite arborem malam et fruc-
tum eius malum. Si quidem ex fruc-
tu arboris agnoscatur. *P. gemi-*
es uixeray quō potestis bo-
na loqui. tū siis mali. Ex
habundancia ei cordis os lo-